VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

PÁRTÉLET

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT

KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK

FOLYÓIRATA

XI. ÉVFOLYAM

7

BUDAPEST, 1966 JÚLIUS

MEGPEZSDÜLT AZ ÉLET...

Kongresszusi készülődés és munkaverseny az országban — Megyei lapszemlénk e havi számunk 60–64. oldalán a kongresszusi rovatban...

PÁRTÉLET

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPART
KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK
FOLYÓIRATA
XI. ÉVFOLYAM, 7. SZ. JÚLIUS

TARTALOM

A fejlődés hatékonyabb útja — — — — — — — 3
Vályi Péter: A gazdasági építés új szakasza — — 9
A szakszervezetek pártirányításáról — — — — — 20

A PÁRTMUNKA IDŐSZERŰ KÉRDÉSEI

Halász Péter: Szocialista brigádok a termelőszövetkezetekben — — — — — — — — — — — 26
Kürti István: A felsőoktatási intézmények felvételi rendszeréről — — — — — — — — — — 32
Lénárt Lajos: A felvásárlási egyeztető bizottságok szerepe — — — — — — — — — — — 37

KONGRESSZUSRA KÉSZÜLÜNK

Venéczi János: A párt politikájának érvényesítése a személyzeti munkában — — — — — — — 42
Barinkai Oszkár: Következetesen és emberséggel — — 47
Jurmics László: Hozzájárulás a „húszmillióhoz" — — 52
V. K.: Szocialista üzem — szocialista brigádja — — 57
Megpezsdült az élet... — — — — — — — 60

Hazánkban már az elmúlt tíz évben nagyrészt kialakultak azok a gondolatok és tennivalók, amelyek az elfogadott gazdaságirányítási reformban megtalálhatók. A legutóbbi 2—3 évben kedvező tapasztalatokat is szereztünk jó néhány mechanizmust érintő, több helyen bevezetett változásról. Egyik-másik intézkedésből azonban még nem lehet következtetni a mechanizmus egészére, hiszen *az új gazdasági mechanizmus összefüggő rendszert alkot, a benne levő elemek kölcsönösen feltételezik egymást*, és éppen az egész népgazdaságot átfogó jellegüknél fogva *kedvező gazdasági és politikai hatásukat csak együttműködésükben fejtik ki.*

Természetes, hogy sokféleképpen fogalmazódik meg a reform jelentősége. Az állásfoglalások nem kis mértékben függnek attól: mennyiben értették meg a reform lényegét, és főleg milyen pozícióból értékelik azt. Az egyetértés nem egy helyen már konkrét intézkedésekkel is jelentkezik. Több vállalatnál, intézménynél helyi kezdeményezésekkel segítik elő a mechanizmus tervezett reformjának bevezetését. A helyeslés, egyetértés, pozitív várakozás mellett azonban akadnak eltérő vagy hibás felfogások is. Ezekkel nem a számarányuk miatt szükséges foglalkozni, mert az csekély. Közismert, hogy országszerte nagy az igény az ésszerűbb gazdálkodás megteremtésére és szinte általánosan felismerik a reform szükségességét. Ki gazdasági, ki politikai, ki meg a napi munka gyakorlatával igazolja: a továbbjutáshoz nélkülözhetetlenek a fejlett irányítási módszerek, rendszerek.

A REFORM LÉNYEGE, hogy a népgazdaság tervszerű irányítását összekapcsolja a piac aktív szerepével, a termelési eszközök szocialista tulajdona alapján. A szocializmusban az egyik legbonyolultabb probléma az árutermelés léte és sajátossága. Vannak, akik a piac megnövekedett szerepével kapcsolatban valamiféle kapitalista veszélyt látnak. Világossá kell tennünk, hogy a szocializmusban az árutermelés a termelőeszközök társadalmi tulajdona alapján a dolgozók érdekeit szolgálja, a kapitalizmusban pedig a tőkés értéktöbblet termelést. A tervszerűséget a szocializmusban érvényesíteni lehet és kell is, az árutermelésen keresztül, az árutermelés ellenére is, s ahol kell, a tervszerű irányítás korlátozza az árutermelésből fakadó káros tendenciákat. Nem sérthetjük meg az árutermelés objektív törvényeit, de a Szovjetunió, a többi szocialista ország és nem utolsósorban saját tapasztalataink is azt mutatják: aktív felhasználásukról lemondani ugyanolyan hiba lenne, mint az áruviszonyok túlzott mértékű korlátozása. Az árutermelés gazdasági kategóriáinak, mint például a nyereségnek, egészen más szerepe van a szocializmusban, mint a kapitalizmusban. A kapitalista társadalomban a nyereség társadalmi rendeltetése: a munkaerő kisajátítása és kizsákmányolása a tőkésosztály érdekében. A szocialista társadalomban a nyereség felhalmozásá-

nak célja elsősorban az, hogy növeljük az egész társadalom jövedelmét; és a központi tervszerű irányításon keresztül az önállóan működő gazdasági egységek társadalmi szinten érjék el az optimumot, másrészt cél, hogy az elért nyereségből — a munka szerinti elosztás alapján — növekedjék a dolgozók személyi jövedelme.

A KB határozatot hozott tehát a gazdaságirányítás reformjáról, minden határozat végrehajtása azonban ott kezdődik, hogy a lehető legszélesebb körben megismerjük a határozat célját, a várható eredményt, a megoldás nehézségeit, bonyolultságát stb. Különben hogyan igényelhetnénk, hogy erejéhez, képességéhez mérten mindenki részt vegyen a határozat megvalósításában? *A mechanizmus reformjának bevezetése pedig másként, mint a tömegek aktív részvételével el sem képzelhető.* A határozat ugyanis nem egy-egy szakmát, területet érint, hanem a népgazdasági irányítás egészét, az ipart csakúgy, mint a mezőgazdaságot, de érinti a szövetkezeteket, a tanácsi ipart is. A maga szintjén tehát a minisztert is, a gyári munkást is érinti. Nem lehet senki számára sem közömbös, hogy az új mechanizmus során a kitűzött célokat hogyan valósítjuk meg, s milyen szemléleti, munkastílusbeli változást követelnek az új feladatok.

Nem véletlenül használjuk a követel szót. A gazdaságirányítás reformja ugyanis valóban sokat követel a vezetőktől, a munkásoktól a népgazdaság minden szintjén. Legelsőként a szemlélet, a hozzáállás említhető. A reformról szóló határozat nem egy határozat a sok közül, hanem a leglényegesebb, amely bár folytatója eddigi tevékenységünknek, mégis alapvetően új. Új azért, mert egy sor elméleti, politikai, gazdasági kérdést más megvilágításba helyez, érzékelteti, hogy a szocializmus felépítésének időszaka sokkal bonyolultabb és főleg hosszabb, mint azt korábban hittük. Éppen ezért hadat üzen a vágyakra, jelszavakra épülő elképzeléseknek, s mindannak, amely figyelmen kívül hagyja az adott gazdasági-politikai viszonyokat.

Leggyakoribb kérdés: miért éppen most vezetjük be ezt a nagy változást? Hogy ebben az évben, vagy a másikban határozzuk el magunkat a reformra, valóban nem elsődleges szempont. A jelenlegi mechanizmus is rejt még magában tartalékokat: ha szigorúbban vesszük a munkafegyelmet, ha jobban előkészítjük a munkát, ha javítjuk a munka- és üzemszervezést, még egy ideig emelhetjük a termelőmunka hatékonyságát. Ideig-óráig tehát tovább járhatnánk a régi, kitaposott úton. *A megérett kérdéseket azonban nem lehet elodázni.* Az élet követeli, sürgeti a mechanizmus korszerűsítését, s ezer meg egy tény jelzi, hogy megteremtődött a fejlődés sokkal hatékonyabb útja. A kommunista magatartás azt kívánja, hogy ne elégedjünk meg a kivívott eredmé-

nyekkel, hanem egyrészt biztosítsuk annak megszilárdítását és nem utolsósorban az eredmények további gyarapodását.

A REFORM BEVEZETÉSÉNEK ELŐKÉSZÍTÉSE ténylegesen megnöveli mind a gazdasági, mind a politikai tennivalókat. A reform 1968. január elsején lép életbe. Annak előkészítése és megszervezése azonban már most a legfontosabb feladataink közé tartozik. Az előkészítés időszaka a jövő év végéig tart, s ezalatt az állami szerveinknek számos végrehajtási intézkedést kell kidolgozniok. Olyan lényeges kérdésekről van szó, mint a tervezés új rendszere, az új termelői árrendszer, az állami vállalatok jövedelmezőségi és anyagi érdekeltségi rendszere, a termelőeszköz kereskedelemre való áttérés, a beruházások finanszírozásának, a külkereskedelem és devizagazdálkodás állami szabályozásának konkrét megoldása stb Látható tehát, hogy *nem egyszerű kampányfeladatról van szó,* s a feladatok nagyságát növeli, hogy *mindezt úgy kell végrehajtanunk, hogy közben megvalósuljanak az 1966. évi tervben,* valamint a harmadik ötéves tervben *kitűzött célok.*

A vállalatok önállóságának növekedésével nyilvánvaló, hogy nem csökken, hanem egyre inkább *erősödik a párt vezető szerepe,* és ezzel összefüggésben *jelentősen növekszik a szocialista demokrácia,* valamint a szakszervezeteknek — mint a dolgozók képviseleti szerveinek — a szerepe. A reformprogramból élő, eleven és helyes irányú társadalmi cselekvés csak úgy lehet, ha *nap mint nap szívós harcot folytatunk az emberek megnyeréséért, a helyes közgazdasági szemlélet kialakításáért,* hogy mind az irányításban dolgozók, mind a munkások és parasztok, a társadalom valamennyi tagja megértse és támogassa a reform végrehajtását.

A vállalatoknak tervlebontás nélkül, főleg gazdasági eszközökkel való irányításából egyesek azt a következtetést vonják le, hogy gyengül a népgazdaság központi, állami irányítása. Valójában azonban *kevesebb mutatószámmal, de sokkal hatékonyabban és jobban fog érvényesülni,* s ily módon nem csökken, hanem erősödik *az állam központi irányító szerepe.* Ugyanakkor ez nem mond ellent annak, hogy *nő a helyi kezdeményezések jelentősége, a jobb gazdálkodásra irányuló vállalati önállóság.*

A politikai előkészítő munkában sem feledkezhetünk meg arról, hogy ma is érvényes a Központi Bizottság 1964 decemberi határozata s arról, hogy az új mechanizmus zökkenőmentes bevezetéséhez a jelenlegi tervfeladatok teljesítésén, a népgazdaság mai szükségleteinek kielégítésén keresztül vezet az út.

Az új árrendszerre való áttérés nemcsak a vállalatoknak okoz gondot, hanem foglalkoztatja a szélesebb közvéleményt is. Az új termelői árrendszer szükségképpen változást hoz az anyagi javak és szolgáltatások áraiban is. Egyesek ebből azt a következtetést

vonják le: talán le fogunk mondani szociális vívmányainkról? A reform céljainak ismertetésével világosan meg kell mondanunk: a munkásosztály a párt vezetésével nem azért harcolta ki a különböző vívmányainkat, hogy azokról egyszerűen lemondjunk. A gazdasági eszközökkel való irányítás nem is teszi ezt szükségessé. A fogyasztói árak reformja nélkül — mely a lakosság valamennyi rétegét érinti —, természetesen nem képzelhető el a gazdasági mechanizmus működése. Éppen ezért a Központi Bizottság és a kormány — mint azt a határozat kimondja — mindent megtesz azért, hogy az 1968. január elsejei árreform úgy valósuljon meg, hogy az a fogyasztói árak össztársadalmat érintő általános színvonalát lényegében ne érintse, s az árak arányaiban csak olyan indokolt és egymást nagyjából kiegyenlítő változásokat jelentsen, amelyek az életszínvonal emelkedése mellett a lakosság egyetlen nagyobb rétegének a reáljövedelmét sem csökkentik.

A HATÁROZAT NÉPGAZDASÁGUNK intenzív fejlesztésének messzi távlatait és új, hatékony forrásait tárja fel, magában foglalva a munkások, parasztok és értelmiségiek legjobb törekvéseit. A határozat alapján kidolgozásra kerülő konkrét intézkedések választ fognak adni a termelőmunkában részt vevő dolgozók és gyakorlati szakemberek számos jogos kérdésére.

Az új gazdasági mechanizmus megvalósítása szélesíti és tartalmilag fejleszti a szocialista demokráciát, így a tömegszervezetek, köztük a szakszervezet szerepének jelentősége is növekszik.

A kezdeményező, kísérletező, alkotó emberek előtt álló lehetőségek valóra váltásához a napi tapasztalatból tudjuk: feltétlenül szükséges a pártszervezetek segítő, irányító munkája. *A párt vezető szerepének erősítése az üzemi pártszervezetek munkájában is azzal jár, hogy a változó, fejlődő igényeknek megfelelően kell alakítani a pártmunka stílusát, munkamódszereit.* A korszerűség ma mindenekelőtt abban jut kifejezésre, hogy a pártszervezetek, kommunisták a politikai munka eszközeivel harcoljanak a gazdasági célkitűzések megvalósításáért. Az új gazdasági mechanizmus, amely a korábbi merev, utasításos szisztémával szemben nagyobb önállóságot biztosít a vállalatoknak, központi helyre teszi például a vállalati nyereséget, feltétlenül igényli a dolgozók részvételét a termelésirányításban. Nagyon lényeges annak megértése és biztosítása, hogy nálunk nem egyszerű beleszólásról vagy formai részvételről van szó. Nálunk ez a hatalom gyakorlását jelenti. Nem lehet mellékes számunkra, hogy a dolgozó ember ott a munkapad mellett is érzi-e, tapasztalja-e, hogy a hatalom részese, birtokosa. De túl az érzéseken, a mi rendszerünk, gazdaságpolitikai céljaink azt követelik, hogy *a dolgozók ne csupán végrehajtói legyenek a terveknek, hanem alkotó kezdeményezésükkel, kritikai*

magatartásukkal nap mint nap segítői, ellenőrei legyenek a termelőmunkának, az eredmények alakulásának.

A technikai forradalom mindjobban érvényesül a termelésben is. Egyesek ebből azt a következtetést vonják le, hogy csökkenni fog az ember, a dolgozó tömegek szerepe. Úgy vélik, hogy a technikai „kényszerpályára" vitt termelés és a gazdasági élet tökéletesen kidolgozott mechanizmusa automatikusan szabályozza a gazdasági folyamatokat. Annak ellenére él ez a felfogás, hogy teljesen nyilvánvaló: a legtökéletesebb elektronikus számító, vagy gondolkodó gép is csak holt anyag az ember irányítása nélkül. Könnyű belátni, hogy *az új mechanizmus nem csodaszer*, amely egy csapásra mindent megold, s az sem képzelhető el, hogy valamennyi mozzanatra, a teljes összfolyamatokra már előre kiterjedjen. *A feladatok megvalósítása tehát mindenekelőtt azokon az embereken múlik, akik a rendszerben tevékenykednek.*

A változó *mechanizmus tehát eszköz a termelékenység gyorsabb növelésére, a gazdálkodás hatékonyságának, színvonalának emelésére, az életszínvonal fejlődéséhez szükséges javak tartós biztosításához*, mindezek viszont elengedhetetlen feltételei annak, hogy az emberek még jobban, még tevékenyebben alkothassanak a maguk és a társadalom javára.

Az új gazdasági mechanizmus bevezetésével kibontakozó termelőmunka eredményessége szorosan összefügg *a kommunisták kezdeményezésével, személyes példamutatásukkal, a dolgozó kollektívákra gyakorolt hatásukkal.* Szerepük a termelésben *ma semmivel sem kisebb, mint volt az elmúlt húsz év bármelyik időszakában.* A termelés ma is osztályharc kérdése, s ezt az osztályharcot a kommunisták vezetik: más formában és más módszerekkel — a megváltozott feladatoknak megfelelően.

VÁLYI PÉTER,
az Országos Tervhivatal első elnokhelyettese

A gazdasági építés új szakasza

A harmadik ötéves tervet a kormány minden előzőnél alaposabb előkészítő munka után terjesztette az országgyűlés elé, amely azt törvénybe iktatta. Részletes elemzések készültek a népgazdaság legkülönbözőbb ágazatairól, a fejlődés pozitív és negatív tapasztalatairól. Ezek a tanulmányok egyrészt egy-egy iparág műszaki fejlődésének várható irányát foglalták össze, másrészt a népgazdaság 15—20 éves perspektívájának leglényegesebb gazdasági összefüggéseit elemezték. Megelőzték a terv elkészítését azok a nemzetközi tárgyalások is, amelyeket a szocialista országokkal folytattunk a még szorosabb gazdasági együttműködésről és a külkereskedelem növeléséről. A tárgyalások eredményeként gazdasági együttműködési megállapodásokat és hosszú lejáratú kereskedelmi egyezményeket kötöttünk, amelyek megbízható bázist jelentettek az ötéves terv kidolgozásához. Sok tekintetben a terv előkészítő munkálatai közé kell sorolni azokat az elemzéseket és javaslatokat is, amelyek a gazdasági irányítás reformjával összefüggésben készültek. Ezeknek figyelembevételével a terv számba vehette gazdasági életünknek belső problémáit, jellegében pedig alkalmazkodott a kidolgozás alatt álló új gazdasági mechanizmus követelményeihez.

I

A harmadik ötéves terv a párt és a kormány gazdaságpolitikai elveinek konkrét megfogalmazása a közvetlenül előttünk álló 1970-ig terjedő évekre. Ebből következik, hogy a *terv középpontjában a szocializmus erőteljes ütemben való további építése, a szocialista termelési viszonyok további szilárdítása áll.* Fő célja a magyar dolgozó nép anyagi és kulturális jólétének emelése, rövid távon és hosszabb perspektívában egyaránt.

Az ötéves tervet fejlődésünk ütemének mennyiségi és minő-

ségi összefüggéseivel, s szerkezeti arányok változtatásával jellemezhetjük legjobban.

Ily módon ugyan a cikk nem térhet ki a tervcélok mindegyikére, mégis ez a hasznosabb módszer, mert ábrázolja a terv általános és lényeges összefüggéseit. A tervidőszakban az ipar termelése kb. 6%-kal, a mezőgazdaság 2,5—3%-kal nő évenként. E két fő népgazdasági ág fejlődése alapján évi 3,5—4%-kal nőhet a nemzeti jövedelem. A fejlődésnek ez a mértéke szolid: az iparban az utolsó három évben kialakult ütem folytatása, a mezőgazdaságban viszont valamivel magasabb a kollektivizálás óta eddig tapasztalt évenkénti fejlődésnél.

A nemzeti jövedelem jelenlegi növekedése tekintetében a szomszédos népi demokratikus országok között sorrendben középső helyet foglalunk el. Az iparilag nálunk kevésbé fejlett országok gyorsabban, a fejlettebb NDK és Csehszlovákia pedig némileg lassabban növelik a nemzeti jövedelmet. Növekedési ütemünk kisebb mértékben megelőzi még így is a Közös Piac országainak gazdasági expanzióját, s a növekedés is stabilabbnak tekinthető.

Jogosan tehető fel a kérdés: milyen fontos tárgyi okok határozzák meg e növekedési ütemet? Ezúttal két alapvető és esetünkben döntő tényezőt kell kiemelni:

1. a munkaerő szerkezete és a foglalkoztatottság;
2. a termelés minősége, a termékek piacképessége.

A foglalkoztatás főbb arányai Magyarországon

	1949	1960	1965	1971
	év elején			
Ipar + építés	20,7	32,8	38,0	39,6
Mezőgazdaság	55,2	39,6	32,1	29,0
Egyéb	24,1	27,6	29,9	31,4
Összesen:	100,0	100,0	100,0	100,0

A felszabadulás óta a munkaerő helyzetben két fő folyamat játszódott le. Az egyik a *munkanélküliség felszámolása,* majd a *háztartásbeli nők nagymértékű bevonása a termelésbe.* A másik a *mezőgazdaságban foglalkoztatottak számottevő részének* — mindenek előtt a falusi fiatalságnak — *átvándorlása más népgazdasági ágakba, főként az iparba.* Mindkét folyamat bőséges munkaerőforrást jelentett. Az első, mindenekelőtt 1945 és 1955 között, a második pedig, ha nem is egyenletesen, de az 1965-ig eltelt 16—

18 év során mindvégig. Az első folyamat bizonyos telítettséget ért el 10 évvel ezelőtt, a második pedig az 1964—65. években.

A mezőgazdasági népességnek az iparba való átáramlása természetesen csak a mezőgazdasági munka jelentős termelékenységnövekedése folytán, a gépesítés, kemizálás, az agrotechnika korszerűsítése és a szocialista átszervezés hatására következhetett be. Az elmúlt öt év alatt az egy mezőgazdasági dolgozó által létrehozott teljes termelési érték több mint 20%-kal nőtt. Az egy főre eső nemzeti jövedelem azonban a mezőgazdaságban nem emelkedhetett ilyen gyorsan, mert a termelékenység anyagi ráfordításai — nem utolsósorban a termelékenység javítása érdekében — az utóbbi években erősen megnőttek, továbbá, mert az össztermelés is csak 9%-kal növekedett.

A mezőgazdaság technikai fejlesztése ellenére, a megvalósult munkaerő elszívás mellett helyenként nagy gondot okozó munkaerőhiány keletkezett, elsősorban a tavaszi és őszi munkák idején. Ezért ez az átáramlás a továbbiakban csak lényegesen kisebb sebességgel folytatódhat. Főként a mezőgazdasági népesség átáramlásának következtében az ipar és az építőipar létszáma 1957—1960-as években évente mintegy 70 ezer fővel, az 1961—1964-es években évi átlagban 60 ezer fővel nőtt, de 1965-ben már csak 16 ezer fővel emelkedett.

Az ipari termelés növekedésének közismerten két forrása van: az új munkaerő és a termelékenység növekedése. Mivel az egyik forrás egy-két év óta lényegesen lassabban táplálja már a termelékenység növekedését, *ezért megnőtt a termelékenység fokozásának jelentősége az iparban, sőt a gyors fejlődési ütemnek ma már ez a fő feltétele.*

A munkaerőhelyzet alakulása az egyik magyarázata annak, hogy az iparban azok az intenzív fejlesztési módszerek kerülnek előtérbe, amelyek a berendezés korszerűsítését, a termelés hatásfokának javítását, munkaerő-megtakarítást és a feldolgozottság fokának gazdaságos növelését szolgálják. Ez az *iparban* azt jelenti, hogy a *termelés növekedésének 80 százaléknyi hányadát kell fedeznünk a munka termelékenységével.* Ez nagy feladat, hiszen a magyar gazdaság történetében még csak az elmúlt évben sikerült az ipari termelés emelkedésének több mint 80%-át a termelékenység növelésével létrehozni.

A mezőgazdaságban sem kisebb feladat a termelési céloknak a munkaerőhelyzettel való „kibékítése". Itt az a feladat, hogy a mezőgazdaságban kell tartani a most következő években munkába lépő fiatalok nagy részét; a munka gépesítettségét és szervezettségét pedig olyan mértékben kell javítani, hogy lassan tovább csökkenő munkaerő mellett a termelés évről évre, a belterjesség további fokozása esetén is nőjön.

II

Magyarország gazdaságának fejlődése szoros okozati összefüggésben áll külkereskedelmének fejlődésével. *A népgazdaság mai viszonyai között a külkereskedelmi behozatalnak körülbelül kétszer olyan gyorsan kell növekednie, mint a nemzeti jövedelemnek. Ugyanez vonatkozik természetesen az export növekedésére is.* Ez az összefüggés a tervidőszakban is elengedhetetlen feltételnek tekinthető.

Termékeinknek a világpiacon való értékesítése csak nagy nemzetközi verseny közepette történhet. Kereskedelmi partnereinket, legyenek azok szocialista országok cégei, vagy tőkés vállalatok, a mi termelési és értékesítési előírásaink nem kötelezik. A nemzetközi piacon a korszerűség, versenyképes ár, minőség, megbízhatóság és jó kereskedelmi munka dönti el a sikert, ezért a piacért minden egyes üzletnél meg kell küzdeni. A terv szempontjából természetesen nagy biztonság a több évre szóló, egyezményekre alapozható szocialista piac, amely külkereskedelmi forgalmunk kétharmad részével kapcsolatban fejlődésünk szilárd bázisa. Tévedés lenne azonban azt hinni, hogy a szocialista országokkal kötött megállapodásaink felmentenek bennünket a minőségi követelmények alól. Mindez azt jelenti, hogy a tervezett nemzeti jövedelem növelésének meggyorsítása a külkereskedelmi kivitel lényeges meggyorsítását is szükségessé teszi.

Ilyen követelmények között vajon elképzelhető-e és milyen feltételek teljesítése esetén lehetséges a fejlődés meggyorsítása a tervhez képest? Erre a kérdésre a következőket válaszolhatjuk:

a) A termelés gyorsabb *mennyiségi* növelésének *technikai,* kapacitásbeli lehetőségei minden valószínűség szerint megvannak az iparban. A mezőgazdaságban átlagos időjárás esetén az előirányzatok optimálisnak tekintendők.

b) A nagyobb ipari termelés nem elsősorban az állóalap kapacitások extenzív bővítésén vagy a termelési tervek egyszerű mennyiségi túlteljesítésén múlik, hanem alapvetően két *minőségi feladat* túlteljesítése szükséges hozzá:

— a termelékenységi előirányzaté, és általában véve a gazdaságosságé,

— a termékek exportképességéé.

III

A felhalmozás és fogyasztás helyes aránya minden távlati tervben a legalapvetőbb politikai és gazdaságpolitikai kérdés. Pártunk abból indul ki, hogy állandóan és folyamatosan gondoskodni kell a dolgozók életszínvonalának emeléséről. Ennek az

elvnek azonban nemcsak egy-két éven át kell érvényesülnie, hanem a távlatokban is. Ezért egyrészt a felhalmozást csak olyan mértékben növelhetjük, amely lehetővé teszi a fogyasztás évről évre történő, rendszeres emelését. Másrészt viszont a fogyasztás évi növekedésének határt szab az a felhalmozási szükséglet, amely a távolabbi, 5—10 éves életszínvonal növekedését alapozza meg.

Az ötéves tervből látszik, hogy a most kialakult arány ezt az alapvető követelményt a nemzeti jövedelmen belül figyelembe veszi. *Jelenleg a fogyasztási alap alkotja a nemzeti jövedelem 78%-át, a felhalmozás pedig a 22%-át. Ezen az arányon lényegében nem szükséges változtatni.* Ez azt jelenti, hogy minden 1% nemzeti jövedelem növekedés esetén ugyanolyan arányban növelhetjük a fogyasztási alapot, mint az előző tervidőszakban, ugyanis minden egységnyi nemzeti jövedelem növekedés 78%-a a fogyasztást szolgálja. Megjegyezhető, hogy 1% nemzeti jövedelem a harmadik ötéves tervidőszakban már jelentősen nagyobb termékhalmazt képvisel, mint a második ötéves terv időszakában.

De a nemzeti jövedelem felhalmozási alapján belül a terv lényeges arányváltoztatást kíván megvalósítani. Miközben ugyanis *az összes felhalmozás öt év alatt mintegy 19%-kal növekszik, a beruházásra fordított eszközök ezen belül 30%-kal emelkednek.* Ez úgy válik lehetővé, hogy viszonylag kisebb lesz a forgóalapok növekedésének üteme.

Az ötéves tervben figyelembe vett fogyasztási alap lehetővé teszi *a munkások és alkalmazottak reáljövedelmének 14—16%-os növelését. A parasztság reálfogyasztása* ennél valamivel gyorsabban növekedhet, a számítások szerint *18%-kal. Az életszínvonal növekedése elsősorban azoknál a dolgozóknál lesz nagyobb méretű, ahol a munka eredményessége is magas lesz.* Erre lehetőséget ad a gazdasági irányítás reformjával összefüggésben bevezetésre kerülő új anyagi ösztönzési rendszer.

Sokan talán alacsonynak tartják majd a beruházásokat. A beruházások további növelésének — a lakosság életszínvonalával összefüggő, az előbbiekben kifejtett koncepcióján kívül — még egy korlátja van: a beruházási, főként az építési tevékenység népgazdasági szintű kapacitása és műszaki színvonala.

A beruházások kivitelezésénél, struktúrájánál és hasznosságánál ismét szembe találkozunk az intenzív, illetve extenzív fejlődés ellentmondásaival, és a megoldás problémájával. A beruházások mennyiségi emelése bizonyos határon túl nem képes a gondokat megszüntetni, sőt valószínűleg rontaná a társadalmilag befektetett eszközök hatásfokát, a beruházások lassulását eredményezné. Ezért beruházási tevékenységünkben — a rendelkezésre

álló lehetőségeken belül — *minőségi változásokra kell törekedni,* többek között a kivitelezési idő csökkentésére, korszerű, egyszerű és olcsó megoldások alkalmazására. Ilyen szempontból természetesen sok feladat hárul majd az új mechanizmusban működő tervezőkre és kivitelezőkre.

IV

A magyar népgazdaság legnagyobb gazdasági és műszaki problémája az *energiaellátás.* Európa országai között nálunk a legkisebb az egy lakosra eső energiahordozó-készlet. Ezenkívül a magyar szénbányászat földtani viszonyai olyanok, hogy rendkívül drága minden széntüzeléssel nyert kalória. A geológiai feltételekkel függ össze, hogy más országokkal összehasonlítva nálunk az ipari munkásságnak csak igen nagy hányada képes a szükséges szénmennyiség kibányászására. Az energiagazdaság tervezése ezért országunkban mindig központi gazdaságpolitikai kérdés. Az energiagazdálkodás legfőbb elveit a következőkben lehet összefoglalni:

— maximális erőfeszítés a szükségletek hazai kitermelésből való, *gazdaságos* fedezésére;

— helyzetünknek megfelelő aktív energiaimport-politika kialakítása;

— a hazai ellátás kedvező szerkezeti átalakítása olyan módon, hogy javuljon az energetikai hatásfok;

— az energia-felhasználó és -átalakító berendezések korszerűsítése, racionalizálása.

Az ötéves terv ipari beruházásainak több mint egyharmada szolgálja az energiaellátást. Különösen nagy erőfeszítést teszünk a kőolaj- és földgázbányászat fejlesztésére. A jelenlegi 1,3 milliárd m^3-es földgáztermelést például 1970-re 3,3 milliárd m^3-re tervezzük növelni.

Az ország tüzelőanyag-szükséglete 5 év alatt 22%-kal emelkedik. Minthogy a hazai széntermelés átlagos kalóriatartalma csökkenő tendenciát mutat és a szén tüzelésénél sem kedvező az elérhető hatásfok, a termelés lényegében csak a Gyöngyös melletti új nagy hőerőmű részére termelt külszíni lignit fejtés mennyiségével emelkedik. A kőolajtermelés sem nő jelentősen a jelenlegihez képest. Ennek oka, hogy az utóbbi 6—8 év szénhidrogén kutatásai lényegében csak a feltárt földgáz-készleteket növelték nagymértékben és csak az utóbbi években javultak reményeink, hogy sikerül komolyabb olajkészleteket feltárni.

A gázfelhasználás növelése óriási termelékenység-javulást eredményez a kalóriagazdálkodásban az ipari fogyasztóknál és az erőműveknél, de természetesen javítja a lakosság ellátását

is, mert több százezer új gázfogyasztó bekapcsolása válik lehetővé. Nem hagyható figyelmen kívül a földgáz vegyipari felhasználásának jelentősége, népgazdasági haszna sem.

Ha a hazai olajtermelésünk nem is nő jelentősen az ötéves tervben, *a kőolaj-behozatal a Szovjetunióval kötött hosszú lejáratú megállapodás alapján mintegy kétszerese lesz a mainak.*

Mindezt figyelembe véve 5 év alatt kedvező és nagy jelentőségű változás megy végbe majd a tüzelőanyag-felhasználás szerkezetében. 1970-ben a szénnél közismerten gazdaságosabb kőolaj és földgáz részaránya az 1965. évi mintegy 30%-ról megközelítőleg 40%-ra nő. Ez a szerkezeti változás, összekapcsolva a tervezett energia-racionalizálási intézkedésekkel, több millió tonna szénnek megfelelő tüzelőanyagot s több milliárd forint költség megtakarítást jelent. A megtakarítás egyik fő forrása a villamosenergia-termelésben az új erőművek építése, a működők korszerűsítése. Ennek hatására az 1 kW óra villamosenergia-termeléshez felhasznált hőmennyiség 3630 kal-ról mintegy 3200 kal-ra csökken. Ezen kívül nagy jelentőségű a dieselvontatás és villamosvontatás gyors ütemben való kiterjesztése; a vasútnál ma még 65%-os részarányú gőzvontatás pl. 20%-ra csökken.

Fejlődésünk villamosenergia szükségletének kielégítésére tovább növeljük a villamosenergia-behozatalt is. Ennek lebonyolítása a Budapestet a szovjet határral összekötő nagy teljesítményű 400 kW-os vezetéken történik.

Végeredményben tehát az ötéves terv egyik fő célkitűzése az, hogy *nagy előrehaladást érjünk el az energiatermelés hatékonyságában.* Ez nagymértékben javítja minden népgazdasági ág és minden iparág gazdaságosságát.

V

Magyarországnak ásványi kincskészlete olyan, hogy nyersanyaghelyzetét — a kitermelést és felhasználást egyaránt — minden távlati tervben gondosan elemezni kell és a nyersanyagbázis biztosítására megfelelő koncepciókat kell kidolgozni. A nyersanyagok között, az energiahordozókon kívül, legnagyobb jelentősége a *szerkezeti anyagoknak* van. Ezeknek a tömegszerűsége a legnagyobb, minőségi paramétereik pedig alapvetően meghatározzák a gépipari és az építőipari termelés minőségét és korszerűségét. Az alumínium kivételével rentábilisan fejleszthető színesfémforrásaink azonban nincsenek. A fekete fémtermelés bázisának nagyarányú növelését szintén nem tervezhetjük gazdaságossági okokból. Fából is nagy behozatalunk van. Ezért a szerkezeti anyagok gyártásának azt az irányvonalát követjük, hogy:

— egyrészt erősen növeljük a hazai bázison még gazdaságosan termelhető szerkezeti anyagok előállítását;

— másrészt a félkésztermékek gyártásában elsősorban az értékesebb és magasabb műszaki követelményeket kielégítő választékok termelését ösztönözzük.

Ebből következik, hogy a vaskohászatban nem bővítjük jelentősen az alapvető berendezéseket, de számos intézkedést teszünk azok korszerűsítésére, kiegészítésére és intenzívebb kihasználására. *A vaskohászatban fő célunk, hogy a termelés összetétele kedvezőbben alakuljon* és egyben értékesebb termékekből álljon. Ennek megfelelően a termelés 5 év alatt mintegy 25%-kal nő, ezen belül a hidegen hengerelt acéloké 30—35%-kal, az ötvözött hengerelt acéloké 60—70%-kal, a hegesztett csöveké 58—62%-kal. A magasabb minőségi követelmények kielégítését szolgálja az elektroacél-gyártás fokozása, valamint a félterméke k előkészítésének és a készáru kikészítésének korszerűsége is. Minőségi fejlesztést jelent a vaskohászatban a másodtermékek gyártásának erőteljes fokozása is (húzott acélrúd, acélhuzal, ónozott lemez, horganyzott cső). Az alumínium-ötvözetek kiváló mechanikai tulajdonságaiknál fogva — a jövő szerkezeti anyagai. Az alumínium fémmennyiség az ötéves terv idején megkétszereződik, döntően a szovjet—magyar alumíniumipari kooperáció révén. *A feldolgozás növelése, korszerűsítése és a gazdaságos felhasználás megszervezése ezért egyre inkább előtérbe kerül.* Az alumínium-feldolgozás fokozása érdekében Székesfehérváron a tervidőszak végén üzembe állítunk egy jelentékeny kapacitású széles szalaghengerművet, bővül az alumínium-feldolgozás Inotán és Tatabányán is. Ennek alapján főként az építőiparban, az elektrotechnikában, a gépiparban és a csomagolástechnikában tervezett alkalmazástechnikai intézkedésekkel nagy lépést teszünk majd előre a hazai alumínium kultúra kiszélesítésében.

A XX. század leggyorsabban fejlődő új szerkezeti anyaga a *műanyag.* Ma már nemcsak más szerkezeti anyagot pótló tulajdonságai, hanem azoktól eltérő és magasabb követelményeket is kielégítő jellemzői miatt rendkívül gyorsan szélesedik a műanyagok alkalmazása. Az egy főre eső műanyag-felhasználás nálunk az ötéves terven a jelenlegi 3,1 kg-ról 10 kg-ra nő és ezzel korszerű gyártási lehetőséget teremt a gépiparban és az építőanyag-iparban, valamint a fogyasztási cikkek előállításában. A bútoriparban és az építőiparban a fát hazai származású és magasabb technikai szinten álló különböző lemezekkel helyettesítjük. Az egyéb ipari célra nem alkalmas lombos fákból, a kender- és lenfeldolgozás melléktermékeiből nagy mennyiségben fogunk fahelyettesítő lemezeket és bútorlapokat előállítani.

VI

A feldolgozó iparágak képezik nálunk az ipari foglalkoztatás gerincét. Olyanok, mint a gépipar, a könnyűipar, az élelmiszeripar és a vegyipar feldolgozó ágai. Itt van a legnagyobb szerepe a hosszútávra szóló, a nemzetközi együttműködést, és a műszaki fejlődést messzemenően szem előtt tartó és összefüggő elképzeléseknek. A feldolgozó iparok fejlődésénél a harmadik ötéves terv számokkal ismét meghatározza és megfelelő eszközökkel megalapozza azt az iparpolitikai koncepciót, melyet a párt VIII. kongresszusa kimondott. Azt a koncepciót, hogy *a kevés nyersanyagot tatalmazó, műszakilag magas értéket képviselő és a piacokon perspektívában is kelendő termékek, illetve az őket előállító iparágak képezzék a fejlődés súlypontját.*

A magas műszaki érték és a piaci kelendőség elvét érvényesítő feltételek időközben természetesen változhatnak. Ezért az iparági *súlypontok bizonyos elmozdulását egyik tervidőszakról a másikra természetesnek kell tartani.* A második ötéves tervben a gépiparban a híradástechnika és a műszeripar jelentőségét hangsúlyoztuk ki elsősorban. A fejlődés ezekben az iparágakban általánosságban igazolta is a célkitűzés helyességét. Ma sem csökkent ennek a két fejlesztési iránynak a jelentősége, és a terv szerint nagymértékben tovább növekszik majd a korszerű híradástechnikai nagyberendezések, vákuumtechnikai műszerek és szervezéstechnikai eszközök gyártása. Ugyanakkor azonban *a harmadik ötéves terv időszakában a legnagyobb jelentőségű feladat, amelyre a gépipar fejlesztési erőinek több mint $^1/_3$-át fordítjuk, a közúti járműgyártás, ezen belül is az autóbuszgyártás korszerűsítése és nagyarányú fejlesztése.* 1970-ben mintegy 7000 autóbuszt kívánunk gyártani a jelenlegi 2800-zal szemben, korszerűsített kivitelben.

Az autóbuszgyártásnak az ad különleges iparpolitikai jelentőséget, hogy együttműködve a szocialista országokkal, sikerül majd világméretekben is gazdaságos, nagy sorozatú gyártást kialakítani és így a legkorszerűbb gyártási technológiákat is megvalósíthatjuk. A program végrehajtásától egyébként azt is várjuk, hogy — elsősorban az előkészítő technológiák területén — magasabb minőségi szintre fog emelkedni más gépipari ágak gyártási kultúrája is.

Az elmúlt ötéves tervben a vegyipar súlypontja a nitrogénműtrágya-termelés és a gyógyszeripar volt. A harmadik ötéves tervben sem csökken ezeknek a jelentősége. A gyógyszeripar továbbra is a hazai ipari kutatási területek legreményteljesebb képviselője marad és vegyipari kivitelünkből továbbra is a legnagyobb részt vállalja.

A nitrogénműtrágya-ipar termelése 1970-ig megkétszereződik. Minden nitrogénműtrágya gyárunkban rekonstrukciót és nagyarányú bővítést tervezünk. Ezek mellett azonban *egyenlő jogú és kiemelt partnerként jelentkezik a vegyiparban a műanyaggyártás, műanyag-feldolgozás, és a műszálgyártás.*

A könnyűiparban és az élelmiszeriparban a fejlesztési arányokat teljesen a hazai és külföldi vásárlók ízlésének szolgálatába állítjuk. Fokozzuk a divatcikkek, a korszerű, tartós ruházati cikkek gyártását, az élelmiszeriparban pedig növeljük a feldolgozottság mértékét. Ez utóbbi érdekében nagymértékben fejlesztjük a konzervipart és hűtőipart.

A terv említett strukturális kérdései mellett (a felhalmozás és fogyasztás viszonya, energiaszerkezet, szerkezeti anyagok gyártása, a feldolgozó iparok súlypontjai) a *mezőgazdaság* fejlesztése továbbra is gazdaságunk előrehaladásának alapkérdése. A második ötéves tervidőszakban a mezőgazdaságban elsősorban a nagyüzemi mezőgazdasági termelés alapjainak megteremtésére törekedtünk. Ma már megszilárdult alapokkal rendelkezünk, de továbbra is számolunk az alapvető termelési eszközök mennyiségének erőteljes növelésével, elsősorban a termelőszövetkezetekben. A fejlesztési politika azonban ma már mind inkább a korszerű, gazdaságos és jól szervezett mezőgazdasági termelés megvalósítására, az alapvető mezőgazdasági állóalapok kiegészítésére és a gazdaságos termelést elősegítő egyéb járulékos létesítmények biztosítására irányul.

A termelési előirányzatok közül kiemelkedő feladat, hogy a *növénytermesztés 15—17%-os növelése alapján meg kell oldanunk az ország kenyérgabona-szükségletének kielégítését,* s ugyanakkor biztosítanunk kell a korszerű, intenzív állattenyésztés igényeinek megfelelő takarmánybázist is. A hazai szükségletek és az export kielégítéséhez alapvető feladat az *állattenyésztés fejlesztése, illetve a hústermelés növelése.* Az ötéves terv ezt a sertés- és baromfitenyésztésben teljes egészében intenzív úton, a törzsállomány növelése nélkül, a takarmányhasznosítás javítása és a hízlalási idő lerövidítése útján kívánja elérni.

VII

A harmadik ötéves terv ma már a Magyar Népköztársaság törvénye, amelynek szelleme, előírásai minden gazdasági irányító szerv, minden dolgozó kollektíva gazdasági munkájának vezérfonala.

Az ötéves terv három utolsó évében már teljes hatásában érvényesül majd a gazdasági irányítás új rendszere. A terv tehát új gazdasági környezetben, új erkölcsi és anyagi ösztönzés közreműködése mellett

válik majd valóvá. A terv előirányzatait, kereteit és követelményeit tehát nem vállalatokra bontott számszerű előírások határozzák majd meg, hanem elsősorban a közgazdasági eszközök koordinált és céltudatos alkalmazása. Az ár, hitel és adópolitika, a beruházási és devizarendszer komplexuma hivatott a tervben kifejeződött célok optimális megvalósítását biztosítani. A tervgazdálkodásnak ettől a tökéletesebb és egyre bonyolultabb feladatainkhoz rugalmasan alkalmazkodó módjától azt várjuk, hogy hatékonyabban valósítja meg gazdaságpolitikai céljainkat.

A gazdasági élet új mechanizmusa sem helyettesítheti azonban azt a mozgósító erőt, amelyet a pártszervezetek szervező, ellenőrző és munkára, fegyelemre, jobb minőségre buzdító tevékenysége jelent. Ezért kell megérteni és minél szélesebb körben ismertetni a harmadik ötéves terv céljait, összefüggéseit és felhasználni az agitációban és oktatásban egyaránt minden becsületes dolgozónkat mozgósító hatását.

A szakszervezetek pártirányításáról

A Politikai Bizottság 1966. május 10-én határozatot fogadott el „A szakszervezetek gyakorlati tevékenysége és pártirányításuk továbbfejlesztése" címmel. A határozat összefoglalja a szakszervezetek főbb tennivalóit, a pártirányítás elveit; gyakorlati útmutatást ad a pártszervezeteknek és a szakszervezetekben dolgozó kommunistáknak ahhoz, hogy irányításukkal és közreműködésükkel a szakszervezetek mindjobban betöltsék hivatásukat.

Az elmúlt tíz év jelentős fejlődést hozott a szakszervezetek munkájában. Érezhetően emelkedett a pártirányítás színvonala, amelynek nem kis szerepe volt abban, hogy a szakszervezetek betöltik szerepüket, részt vesznek a szocialista termelőerők és termelési viszonyok fejlesztésében. A szakszervezeti mozgalom fejlődése ellenére azonban bizonyos kérdésekben nem elégíthette ki azt az igényt, amelyre a társadalomban elfoglalt helyénél, szerepénél fogva hivatott. A szocializmus építésének gyakorlata ugyanis olyan kérdéseket tűzött napirendre, amelyek eddig nem voltak teljesen kidolgozva, vagy értelmezésüknél hiányzott az egységes szemlélet.

A párt közelgő kongresszusa, s nem utolsósorban a gazdaságirányítás reformja szükségessé tette, hogy az új helyzetnek megfelelően mindenekelőtt elvileg, s amennyire lehet, gyakorlatilag is elemezzük a párt, a szakszervezetek és az állam viszonyát. S tisztázzuk: hogyan növekedjék a szakszervezetek szerepe, jogköre s következésképpen felelőssége.

A határozat megőrzi és továbbfejleszti mindazokat az elveket és módszereket, amelyek lehetővé teszik, hogy a párt és a tömegek kapcsolata tovább erősödjék, hogy tovább fejlődjön a szocialista demokrácia, a dolgozók kollektív részvétele a gazdálkodás irányításában és ellenőrzésében. Számos új elemmel gyarapodott azonban mind a pártirányítás, mind pedig a szakszervezeti munka.

Ezek elvi iránymutatást, gyakorlati segítséget adnak a pártszervezeteknek és a szakszervezeteknek egyaránt.

A pártirányítás elvei

Alapvető marxista igazság, hogy a munkásosztály politikai céljait forradalmi pártja vezetésével éri el. A szakszervezetek mint a munkásosztály osztályszervezetei, a bérből és fizetésből élő dolgozók között tevékenykednek, a párt irányításával küzdenek a munkáshatalom, a szocializmus erősítéséért. Történelmünk meggyőzően bizonyította, hogy a szakszervezetek nem nélkülözhetik a párt irányítását, forradalmi céljuk eléréséhez ez elengedhetetlen követelmény. Ugyanakkor a szakszervezetek — alapszabályuk szerint is — önálló szervezeti életet élnek. Megválasztják vezetőségeiket, önállóan — az összdolgozók és tagságuk érdekeiből kiindulva — döntenek, határozzák meg tennivalóikat.

Nagyon lényeges annak figyelembevétele, hogy a szakszervezeti szervek, aktivisták fő kötelessége, hogy *saját határozataik megvalósítását biztosítsák.* Ezt azonban csak úgy érik el, ha *tagjaikat meggyőzik álláspontjuk helyességéről.* A szakszervezeti munkának egyébként *nélkülözhetetlen módszere a meggyőzés.* Ez elsősorban abból ered, hogy a szakszervezetbe a dolgozók önként tömörülnek. A tagságot tehát csak nevelő-meggyőző munkával és nem utasítással lehet és kell bekapcsolni az összdolgozók, a szakma, s az egyes dolgozók érdekeit szolgáló feladatok elvégzésébe.

A szakszervezetek sokoldalúan részt vállalnak a szocialista építőmunkából. Felelősséggel vesznek részt a tennivalók alakításában, a dolgozók szervezésében, és felemelik szavukat a visszásságokkal szemben. Így tudják a munkásosztály, a szervezett dolgozók érdekeit védelmezni, törekvéseiket a jólét és a kultúra növelésében, a munkakörülmények javításában elősegíteni.

A párt elvárja a szakszervezetektől, hogy bátrabban és önállóbban kezdeményezzenek az építőmunkában, a dolgozók érdekeinek védelmében, hatékonyabban vegyék ki részüket célkitűzéseink megvalósításából.

Mindezekből következik, hogy a *párt nem szervezeti eszközökkel, hanem eszmeileg, ideológiailag, politikailag irányítja a szakszervezeteket.* A pártszervek és szervezetek nem avatkoznak bele a szakszervezetek mindennapos tevékenységébe, ezzel is növelik a szakszervezeti szervek és vezetők felelősségét választóik és a párt előtt egyaránt. A pártirányítást és ellenőrzést a többi között úgy gyakorolják a pártszervek, hogy napirendre tuznek néhány fontos kérdést, amelyekkel a szakszervezetek foglalkoz-

nak. Ez a *határozat azonban nem a szakszervezeti vezetőségre, hanem az ott dolgozó párttagokra kötelező.* A párt tagjai viszont felelősek azért, hogy a szakszervezeti vezetőségekben meggyőző munkájukkal elfogadtassák, megvalósítsák a pártszervek és szervezetek határozatait. Felelősek azért is, hogy választóik, vagyis a szakszervezeti tagok reális igényeit kielégítsék, hogy a közöttük szerzett tapasztalatokat a munkában hasznosítsák és a tömegek hangulatáról, véleményéről a pártszervek és szervezetek időben tájékoztatást kapjanak.

Pártunk így juttatja érvényre a szakszervezetek pártirányításának lenini elveit. Ez volt és csak ez lehet a biztosítéka annak, hogy a szakszervezetek egyre növekvő szerepüket betölthessék.

A szakszervezetek pártirányításának fejlesztése érdekében néhány tekintetben felül kell bírálni a pártszervek és szervezetek eddigi munkamódszerét. A jót, a célravezetőt meg kell tartani és erősíteni kell. Viszont szakítani kell a szakszervezetek önállóságát sértő részletekbe menő operatív beleszólással, vagy a másik végletlel, a szakszervezetek magárahagyásával. A pártbizottságok, az alapszervezetek több segítséget várnak a területi pártszervektől — elsősorban városi kerületi, járási szervektől — a szakszervezetek tökéletesebb pártirányítását megvalósító módszerek kidolgozásában és általánosításában.

A határozat új feladatként jelöli meg, hogy a különböző szintű pártszervek kísérjék figyelemmel a felsőbb szakszervezeti szervek határozatait, ellenőrizzék és segítsék azok végrehajtását. Ez pillanatnyilag tehernek, plusz feladatnak tűnik, valójában — (ha jól oldjuk meg) — a pártirányítás egyik fontos tartalmi kérdése, hiszen a párt politikája alapján született határozatok érvényrejuttatását szolgálja. Természetesen keresni-kutatni kell azokat a módszereket, amelyekkel ezt elő lehet segíteni, mert nem arról van szó, hogy a párt szerveit újabb sok írásos anyaggal, formális határozatokkal halmozzák el. Célravezető például, ha a pártszervek a szakszervezeti vezetésben dolgozó párttagot bízzák meg, hogy tájékoztassa őket a felsőbb szervük határozatairól, a végrehajtás módjáról, eredményeiről és problémáiról.

Amikor a szakszervezetek mind nagyobb szerepet kapnak a gazdasági-kulturális építőmunkában és érdekvédelmi feladatok ellátásában, akkor *fontos követelmény, hogy a párt tagjai mind nagyobb számban aktívan dolgozzanak a szakszervezetek hatáskörébe tartozó feladatokon. Az üzemekben és intézményekben tehát a párt tagjait jelentős számban a szakszervezetekben végzendő pártmunkával kell megbízni.* Ez kedvező hatással lesz a szakszervezetekben folyó politikai munkára, a szakszervezeti dolgozók meggyőzés útján történő megnyerésére. A párt ily módon

is erősíti kapcsolatát a tömegekkel, növeli közöttük politikai befolyását.

Új viszony az állami és gazdasági szervekkel

Új színt és tartalmat jelent a szakszervezetek és az állami-gazdasagi szervek viszonyában és kapcsolatában a gazdaságirányítás reformja, illetve annak fokozatos bevezetése.

Az a tény, hogy a vállalatok vezetésében együttesen és egyidejűleg kell érvényesíteni és erősíteni az igazgató egyszemélyi vezetésének és a dolgozók kollektív részvételének elvét, elősegíti, hogy a dolgozók közelebb kerüljenek az ügyek valóságos intézéséhez. *A szakszervezetek és a gazdasági vezetés együttes érdeke és kötelessége, hogy a dolgozókat a vezetésben való részvételre, kötelességük teljesítésére, jogaik érvényesítésére szervezze.* Ezért szükséges az üzemi demokráciát — illetve annak formáit — tovább fejleszteni.

A Politikai Bizottság határozata elvi, politikai és gyakorlati útmutatást ad a szakszervezetek és az állami-gazdasági szervek kapcsolatához, együttműködéséhez. Abból indul ki, hogy *a mi rendszerünkben a szakszervezetek és az állam érdekei azonosak. Törvényeink, az állami-gazdasági vezetés döntései, intézkedései az össztársadalom, végső soron a dolgozók érdekeit szolgálják.* A szakszervezetek nem hagyhatják figyelmen kívül tehát tevékenységuk során az össztársadalmi érdekeket, ugyanakkor védelmezniök kell a szakszervezeti tagok, az iparág, az egyes dolgozók jogait, érdekeit, fellépve az e területen jelentkező bürokratizmus ellen. Elvileg és gyakorlatilag is lehetséges tehát, hogy különböző szinteken nézeteltérések keletkezzenek az államigazgatási, gazdasági és szakszervezeti szervek között.

Amikor a szakszervezetek növekvő jogköre és önállóságának gyakorlása során mind nagyobb a lehetősége az esetleges véleményeltéréseknek, akkor arra kell törekedni, hogy azok felszínre is kerüljenek, és az egyeztetésük rendszeresen megtörténjen. A szakszervezeti szervek munkájuk kapcsán nemcsak feltárják a nézeteltéréseket kiváltó okokat, hanem azok egyeztetésének, megoldásának feladatait is végzik az illetékes államigazgatási, gazdasági szervekkel együttműködve.

A pártszervek és szervezetek késztessék a szakszervezeti vezetőségekben dolgozó párttagokat nagyobb politikai bátorságra, hogy azok felelősséggel küzdjenek a helyes álláspontok, az össztársadalmi érdekek, a dolgozók jogainak érvényrejutásáért.

Nagy jelentősége van annak is, hogy a szakszervezetek a dolgozók tapasztalatai alapján nagyobb követelményeket állíthatnak a gazdasági vezetés elé a gazdálkodás jobb megszervezése, az

egészséges és biztonságos munkafeltételek javítása érdekében. Pontosabban kell majd megítélni, melyek azok a hibák, amelyek a vezetés hibájából következtek be és melyek a rajtuk kívül álló okok miatt adódó szervezetlenségek, hogy a számonkérés következetesebb lehessen.

A dolgozók — a szakszervezet — ráhatása nagy segítséget jelenthet a vezetéstől függő veszteségek csökkentésében, a munkatechnológiai fegyelem javításában. A Politikai Bizottság határozata — amikor az egyszemélyi vezetés és felelősség erősítésére ösztönzi a szakszervezeteket —, ugyanakkor növeli a gazdasági vezetők függését a szakszervezetektől, a dolgozóktól. A két oldal dialektikus egységet képez. Ezért mondja ki a határozat, hogy *az üzemi szakszervezetek véleményét ki kell kérni az üzemi, üzemegységi gazdasági vezetők megítélése, megerősítése, vagy leváltása tekintetében.*

Ennek módszerét természetesen *még ki kell dolgozni,* mert nagyon bonyolult, lényeget érintő kérdés. Már most hallani, hogy sokan kétszer kettő négy módon fogják fel. Úgy képzelik, hogy ha néhány munkásnak nem tetszik mondjuk az üzemvezető (aki pillanatnyilag népszerűtlen feladatokat old meg), akkor fel is út, le is út, keresnek egy olyat, aki egyéni, esetleg önző érdekeiket képviseli. Az ilyen elképzelés helytelen. Olyan lehetőségeket kell teremtenünk, amelyek *a szubjektív megítélés helyett a vezetők érdemi munkáját veszi számba,* aszerint mond véleményt, ítéletet.

Amikor a vállalatok önállóbban gazdálkodnak és a gazdasági vezetők egy sor operatív kérdésben személyesen döntenek, mindez nem jelenti a szakszervezetek mellőzését. Ellenkezően, ezek a döntések a kollektívák, a szakszervezet közreműködésével kialakított program teljesítése érdekében történnek. Ugyanakkor *meghatározott kérdésekben, amelyek a dolgozók élet- és munkakörülményeivel kapcsolatosak, a gazdasági vezetők csak a szakszervezeti szervekkel egyetértésben dönthetnek. Sőt, a szakszervezetek vétót emelhetnek a törvényeket,* a közös megállapodásokat — vagyis a kollektív szerződésben foglaltakat — a szocialista erkölcsi morált *sértő gazdasági vezetők intézkedéseivel szemben.*

A szakszervezetek és az *állami-gazdasági szervek kapcsolatában jelentkező új elemek nem a széthúzás, az ellentétek mesterkélt kialakulásához vezetnek. Ellenkezőleg, a ténylegesen meglevő ellentmondások felszínre kerülését és megoldását, az elvi alapokon nyugvó együttműködés tartalmasabbá tételét szolgálják,* nem utolsósorban meggyorsítják a munkásosztály, a bérből és fizetésből élő dolgozók tudati fejlődését.

Megfelelni a növekvő igényeknek

Felvetődhet az a kérdés: vajon a Politikai Bizottság határozata alapján gyökeresen változtatni kell-e a szakszervezetek munkáján? Nem erről van szó. *A szakszervezetek eddigi tevékenységükkel hozzájárultak az ország szocialista fejlődéséhez,* nevelték, képviselték a dolgozókat. Ezért a továbbiakban is meg kell őrizni és erősíteni azokat az elemeket, melyek a dolgozók mozgósítását, nevelését eredményesen szolgálták. Ugyanakkor a társadalmi-gazdasági életünkben történő változások, *a szervezett dolgozók növekvő igénye a szakszervezeteik iránt azt kívánja, hogy szakítani kell a fellelhető formális, tartalmatlan állapotot előidéző felfogással és gyakorlattal.*

Ehhez ad segítséget a Politikai Bizottság határozata. A határozat megvalósítását, a szakszervezetek növekvő szerepének érvényesítését egy folyamatként kell felfogni, amely minden szinten átgondolt, állandó és következetes cselekvést igényel a párttól, szerveitől, és a szakszervezetekben dolgozó kommunistáktól. Jelenleg a határozat ismertetése, tanulmányozása folyik a párt- és szakszervezeti aktívák körében. Alapos átgondolása után egy sor kérdésben különösen a pártirányítás tartalmának és módszereinek fejlesztésében — viszonylag rövid időn belül előbbre lehet és kell is lépni. Ez vonatkozik a szakszervezeti munka néhány területére is. Több kérdésben viszont csak az új gazdaságirányítási rendszer fokozatos kiterjesztésével, központilag hozott, átgondolt intézkedésekkel lehet fokozatosan előbbre jutni.

Ezért teszi a PB és a SZOT a szakszervezetekben dolgozó kommunisták feladatává, hogy *a szakszervezetek XXI. kongresszusán dolgozzák ki azokat a sajátos tennivalókat, amelyek a szocialista építés feladataiból, tagságuk szükségleteiből következnek.* Fejleszteni szükséges a tervezés, az üzemi demokrácia, a dolgozók élet- és munkakörülményeivel összefüggő tevékenységük tartalmát és módszereit. A társadalombiztosítás, a biztonságtechnikai és üdülési feladatok irányítását úgy kell javítani, hogy az a dolgozók jobb ellátását, a szakszervezetek mozgalmi tevékenységét biztosítsa. A szakszervezeti mozgalom belső életének fejlesztése érdekében erősíteni kell a demokratikus centralizmust, a szakszervezeti szervek és aktívák felkészítését és végre kell hajtani a megnövekedett feladatok ellátásához legszükségesebb szervezeti változtatásokat.

A Politikai Bizottság határozata a párt vezető szerepének erősítése, a szakszervezetek növekvő politikai súlyának és felelősségének jegyében született. Gyakorlati megvalósulásával a szakszervezetek *az eddigieknél jobban betölthetik a kommunizmus iskolájának funkcióit,* erősebbé, szilárdabbá kovácsolják a tömegek és a párt kapcsolatát.

Szocialista brigádok a termelőszövetkezetekben

A szocialista brigádmozgalom, a szocialista versenymozgalomnak ez a legfejlettebb formája, a párt VIII. kongresszusát megelőző években bontogatta szárnyait. Először ebben is a munkásosztály legjobbjai voltak a kezdeményezők.

A VIII. kongresszus után az iparban, bányászatban, közlekedésben gyorsan növekedett ez a mozgalom. A mezőgazdaságban csak fokozatosan vert gyökeret. A második ötéves terv utolsó éveiben azonban itt is erőteljesebben kibontakozott. A mezőgazdasági üzemekben, állami gazdaságokban, gépjavító állomásokon rendre akadtak kezdeményezők, akik felismerték, hogy a mozgalom a közösség és az egyén számára egyaránt előnyös és megalakították a szocialista brigádokat.

Az állami mezőgazdasági üzemekben ma már több mint 3000 szocialista brigád közel 50 000 fővel vesz részt a mozgalomban. Mintegy 2300 brigád már kiérdemelte a megtisztelő „szocialista brigád" címet.

Örvendetesen fejlődik a szocialista brigádmozgalom a termelőszövetkezetekben is. *Az utóbbi három évben több mint 2000* szocialista címért küzdő brigád alakult s közülük 600 már elnyerte ezt a kitüntetést.

A mozgalom számokban is mutatható térhódítása azonban korántsem fejezi ki teljességgel a szocialista brigádmozgalom szerepét, jelentőségét és hatását a mezőgazdaságban.

A *Tavaszi hetek*-ben a Földművelésügyi Minisztérium, a megyei párt- és tanácsi szervek közreműködésével, az Országos Nőtanács, valamint a KISZ aktív részvételével tájértekezletekre hívták össze a szocialista brigádok küldötteit. Egy-egy tanácskozás részvevői 4—5 megye termelőszövetkezeteiből érkeztek. Az elhangzott beszámolók alapján igen értékes tapasztalatokat szerezhettünk a szocialista brigádok tevékenységéről. Tanulságos esetekről is hallhattunk. A brigádok küldöttei — tanulságos pél-

dákkal illusztrálva — elmondották a tevékenységüket segítő körülményeket és a működésüket akadályozó jelenségeket.

Érdemes összegezni — ha nem is a teljesség igényével — a termelőszövetkezetekben dolgozó szocialista brigádok működésével kapcsolatos tapasztalatokat.

A szocialista brigádok létjogosultságát a mezőgazdasági üzemekben szerzett eddigi tapasztalatok beszédesen igazolják. A tanácskozásokon részt vett brigádok tagjai is hangsúlyozták, hogy

a mezőgazdasági termelőmunka sajátosságait is figyelembe véve a szocialista versenynek és a szocialista brigádmozgalomnak a mezőgazdaságban éppúgy megvannak a lehetőségei, mint a népgazdaság más ágazataiban.

Ezt azért is érdemes hangsúlyozni, mert korábban voltak, akik — hivatkozva a mezőgazdasági termelés sajátosságaira —, kételkedtek a verseny, a szocialista brigádmozgalom létjogosultságában. Vitatták a szocialista brigádok létrehozásának lehetőségeit, vagy legalábbis közömbösséget tanúsítottak azok szervezésével kapcsolatban. A termelőszövetkezeti szocialista brigádok többségének tapasztalatai rácáfolnak ezekre a kételkedőkre. A mezőgazdasági üzemekben — és ebben a tekintetben a legszámottevőbbek a termelőszövetkezetek — nemcsak hogy megvannak a feltételei, hanem szinte felmérhetetlen lehetőségei vannak a szocialista brigádmozgalom továbbfejlesztésének. A jobb munka, a szakmai és általános műveltség színvonalának a növelése, a közösségi élet a termelőszövetkezetekben is éppúgy lehet újabb sikerek forrása, mint társadalmi életünk bármely más területén.

A szocialista brigádmozgalom életrevalóságát éppen a termelőszövetkezeti brigádok megalakulása, biztató fejlődése bizonyítja leginkább.

Az ipari üzemekben, állami gazdaságokban a szakszervezetek hosszú évek tapasztalataival, a munkaverseny szervezésében szerzett sokoldalú jártassággal segítik a szocialista brigádok megalakulását és működését. A termelőszövetkezetekben viszont a szocialista brigádok megszervezésének, tevékenységük segítésének, eredményeik nyilvántartásának szervezeti formái csak most alakulnak ki.

Az említett tanácskozásokon elhangzott beszámolók és felszólalások is hangsúlyozták, hogy a termelőszövetkezeti szocialista brigádok tevékenysége megelőzte a mozgalom segítéséhez, eredményeik számontartásához, elbírálásához szükséges szervezeti keretek kialakítását.

2 A szocialista brigádmozgalom jelszava: „SZOCIALISTA MÓDON DOLGOZNI, TANULNI ÉS ÉLNI" — különösen nagy jelentőséget kap a termelőszövetkezeti gazdaságokban.

A termelőszövetkezeti tagok számára a szocialista brigád olyan kollektív szervezeti keret, amely szinte nap mint nap bizonyíthatja és érzékelhetően kifejezheti az összefogás, a közös munka, a közösségi élet szocialista tartalmát, értelmét.

Az általános igazság, hogy a szocialista társadalomban az egyén és a közösség érdekei azonosak, a jól működő szövetkezeti szocialista brigádokban az emberek számára világosan és érthetően kifejezésre jut. A már említett tanácskozásokon elmondották, hogyan segítik egymást főleg a női brigádok tagjai. Igen gyakran megtörtént például, hogy valamelyik munkatársuk, vagy annak kisgyermeke beteg lett. Mit tettek a brigádtagok ilyen esetekben?

Elvégezték helyette is a munkát, de a munkadíjat javára írták. Ez a módszer — mint a szocialista emberség nagyszerű példája — számos szocialista brigádban gyakorlattá vált. Hasonló kifejezője az összetartozásnak, az egymás iránti segítő szándéknak, amikor segítik az idősebb szövetkezeti tagokat.

Főleg a fiatalokból alakult szocialista brigádoknál volt ez tapasztalható. *Több példa van arra is, hogy lakóház javításában, építésében segítenek a brigádtagok.* Az ilyen és ehhez hasonló tettek minden szónál jobban példázzák a szocialista közösségi élet magasabbrendűségét. Az összeforrott, egymást segítő kollektívában eredményesebb a közösség számára végzett munka, és helyesen érvényesül az egyéni érdekeltség is.

A termelőszövetkezeti szocialista brigádok kisebb, de erős és egészséges kollektívát képeznek a nagyobb szövetkezeti közösségben. Ez — mint a gyakorlat igazolja — rendkívül jó hatással van mind az egyes szövetkezeti tagokra, mind az egész szövetkezeti közösségre. Régi tapasztalat ugyanis, hogy ha az egyes ember jól érzi magát a kisebb kollektívában, megtalálja helyét a nagyobb közösségben is. S ha ez így van, akkor a szocialista mezőgazdaság továbbfejlődését, a termelőszövetkezeti parasztság ügyét jól szolgálják a szocialista brigádok. Számos példa van arra, még a gyenge termelőszövetkezetekben is, hogy a szocialista brigádok rövid idő alatt kedvező fordulatot hoztak a gazdaság életében. Példás és fegyelmezett munkájukkal hozzájárultak a szövetkezet megszilárdulásához.

A szocialista brigádok fegyelmezett munkája, szervezett továbbtanulása és a brigádtagok példás magánélete hatással van a szövetkezeti tagság egészére.

Ennek sok érdekes példáját ismertették a tanácskozásokon: hogyan váltak fegyelmezett dolgozókká a korábban fegyelmezetlen szövetkezeti tagok; a szocialista brigád összefogása hogyan térített helyes útra iszákos családapákat; jó szóval, nevelő emberséggel hogyan léptek fel sikeresen a közösség tulajdonát herdáló szövetkezeti tagokkal szemben.

3 A termelőszövetkezeti szocialista brigádok többsége igen célszerűen és helyesen határozza meg vállalását.

Általános és jellemző, hogy a brigádok versenycéljaikat a gazdaság terveire alapozzák. Vállalásaik ezért konkrétak, minden egyes brigádtag számára érthetőek, s így teljesítésük eredményei is pontosan mérhetők.

Ez egyben azt is lehetővé teszi, hogy a szövetkezeti közösség megismerje a szocialista brigádok tevékenységét, s összehasonlíthassa a többi brigád munkájával. Ez nagyon fontos. A mozgalom ezáltal válik az üzemen belül is a nemes vetélkedés értékes formájává. Ez a magyarázata annak, hogy ahol a termelőszövetkezeti vezetők komolyan vették, támogatták az első kezdeményezéseket, a szocialista brigádok vagy brigádtagok száma rövid idő alatt ugrásszerűen megnövekedett. A nyíregyházi „Ságvári" Termelőszövetkezetben például 1962-ben 11 fővel alakult meg a szocialista állattenyésztő brigád. 1964-ben már 8 brigád 86 dolgozója versenyzett a szocialista címért. *Jelenleg már 10 brigád több mint 100 fővel vesz részt a mozgalomban, amely már a szövetkezet minden üzemágában gyökeret vert.* Más termelőszövetkezetekből is hasonló tapasztalatokról számoltak be a tanácskozásokon. A tiszanagyfalusi „Új Élet" Termelőszövetkezet 25 tagú női kertész brigádja a hibridparadicsom magtermesztésében hasznosította kiemelkedően a szocialista összefogás erőforrásait. A komádi „Lenin" Termelőszövetkezet asszonyai a liba és a pulyka tenyésztésében elért sikereikkel büszkélkedhetnek.

Az elért eredményekben a tudatos szervező munkán kívül lényeges szerepe van annak, hogy a szocialista brigádmozgalom cselekvésre buzdítja a termelőszövetkezeti tagokat. Az olyan vetélkedés, amely felkelti a dolgozó emberek egészséges becsvágyát, találkozik érdekeikkel, természetszerű és utat tör magának. Csak fel kell karolni, segíteni és méltányolni az elért eredményeket.

4 *A termelőszövetkezeti szocialista brigádmozgalom ma még többféle nehézséggel küzd.* Ezek zöme majdnem kizárólag szubjektív eredetű. Részben annak a sajátos helyzetnek következménye, hogy a szocialista brigádok tevékenysége a termelőszövetkezetekben megelőzte a mozgalom országos és megyei szinten szükséges szervezeti kereteinek a megteremtését. A szocialista brigádmozgalom sokkal több értéket rejt magában, mint amennyiről a jelenlegi szervezeti hiányosságok mellett tudomást szerezhettünk.

A termelőszövetkezetekben dolgozó szocialista brigádok munkáját legszervezettebben a Nőtanács országos és helyi szervei, valamint a KISZ-szervezetek sokoldalúan segítik. Ez utóbbiak mindenekelőtt a termelőszövetkezeti ifjúsági szocialista brigádokat. Természetesen a Nőtanács főleg a szövetkezeti asszonyokból, a KISZ pedig a fiatalokból alakult szocialista brigádok tevékenységét támogathatja elsősorban.

A tanácsi apparátus mellett alakított versenybizottságok tevékenysége azonban nem elég szervezett és hatékony. Az említett tanácskozásokon jogosan tették szóvá a brigádok képviselői a termelőszövetkezeti versenymozgalom, ezen felül a szocialista brigádmozgalom országos és helyi irányításának, főleg nyilvántartásának fogyatékosságait. Nincs megszervezve például, hogy a szövetkezeti szocialista brigádokat ellássák a számukra szükséges nyomtatványokkal. *Nem történik meg mindenütt a brigádok vállalásainak rendszeres számbavétele, ellenőrzése. Nem mindig kielégítő az elért eredmények méltatása stb...*

A tapasztalatok szerint a szocialista brigádok ott kapnak megfelelő segítséget és közvéleményt, ahol a szövetkezeti pártszervek és a szövetkezeti vezetők felismerték a mozgalom jelentőségét. A pártszervezet és a tsz vezetőségének segítsége tette lehetővé, hogy a vésztői „Béke" 38 fős növénytermesztő brigádja kimagasló eredményeivel kivívta a tagság elismerését.

5 *A termelőszövetkezeti szocialista brigádmozgalomban még felmérhetetlen tartalékok vannak.* Mint sok más területen, a tartalékok feltárásának itt is legfőbb akadálya a közömbösség, szűklátókörűség. A brigádok tagjai közül többen szóvá tették, hogy gyakran a szövetkezetek sem tanúsítanak kellő figyelmet tevékenységük iránt. Nem használják fel kezdeményezésüket, lebecsülik elért eredményeiket. A vezetők részéről tapasztalt érdektelenség elkeseríti a brigádokat, szárnyát szegi törekvéseiknek. A megfelelő érvek, adatok bősége áll pártszervezeteink rendelkezésére, hogy az ilyen vezetőket jobb belátásra bírják. Lényeges, hogy megvilágítsák előttük:

a szocialista brigádok jobb teljesítményeikkel az egész gazdaság javát szolgálják s emellett munkafegyelmükkel, egymás kölcsönös segítésével, szaktudásuk növelésével nagyon megkönnyítik a vezetők dolgát is.

Az a kis gondoskodás, figyelem, amit a brigádok igényelnek, bőven megtérül tehát a vezetők számára. A nyíregyházi „Ságvári" Termelőszövetkezetben például a vezetők nemcsak szervezik és bátorítják a szocialista brigádokat, hanem anyagi eszközökkel is ösztönzik őket. A kabai „Vörös Csillag" Termelőszövetkezet vezetősége az elmúlt évben 3000 forint jutalomban részesítette a szocialista brigádokat. Hasonlóan járnak el több más termelőszövetkezetben is. Az erkölcsi megbecsülés, párosítva az anyagi érdekeltséggel, igen jó módszere a mozgalom fellendítésének, s amellett, ez így igazságos is. Jobb munkáért, több szaktudásért, példás fegyelmezettségért több is jár.

A szocialista brigád címért folyó munkaverseny még fiatal, de nap mint nap fejlődő és erősödő mozgalom. Az MSZMP IX. kongresszusa tiszteletére tett vállalások teljesítésével most még frissebb lendületet kapott. Társadalmunk minden területén, így a mezőgazdaságban, a termelőszövetkezetekben is újabb sikerek forrását nyitja meg. Célszerű, ha minden megyében, járásban alaposan felülvizsgálják a mozgalommal kapcsolatos problémákat és elhárítják a meglevő akadályokat.

Halász Péter,
az MSZMP KB Mezőgazdasági Osztály
helyettes vezetője

A kommunista gazdasági vezetők pártmunkája

Hogyan vesznek részt a kommunista gazdasági vezetők az alapszervezetek politikai életében? — ezt vizsgálta a veszprémi járási párt-végrehajtóbizottság. A tapasztalatok szerint a munkahelyek többségében megnyugtató a fejlődés. A kommunista gazdasági vezetők rendszeresen részt vesznek és segítenek a párt szervezeti életében, nyolcvan százalékuk valamilyen társadalmi tisztséget is betölt. A pártszervezetek igénylik és számítanak pártmunkájukra. A járási párt-vb fontos követelményként határozta meg, hogy a gazdasági vezetők növeljék korszerű marxista és közgazdasági felkészültségüket, mert csak így tudnak hatékonyabb segítséget nyújtani a politikai felvilágosító munkához.

A felsőoktatási intézmények felvételi rendszeréről

(Vita összefoglaló)

A FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYEK felvételi rendszeréről lapunkban lezajlott vita is azt igazolta, hogy pártunk VIII. kongresszusának határozata, mely a fiatalok származás szerinti kategorizálását megszüntette, helyes és időszerű volt.

Egyetértés van abban is, hogy a Politikai Bizottság 1963 áprilisi határozatát — amely a fizikai dolgozók gyermekeinek gondosabb felkészítését szorgalmazza, továbbá meghatározza a felvételeknél támasztandó követelményrendszert (tehetség, felkészültség, rátermettség, magatartás) — még nem hajtották végre maradéktalanul.

Felvételi rendszerünk minden hiányossága ellenére az eddigi megoldások közül a legjobb. További tökéletesítése sok nehézséggel jár, de így is lehetőségeiben igazságosabb, társadalmilag hasznosabb, reálisabb, mint a megelőző. A legkedvezőbb felvételi rendszer kialakításán a baráti országokban is kísérleteznek.

A határozat végrehajtásának hiányosságai két fő csoportba oszthatók: a középiskolai felkészítés objektív és szubjektív problémái; és a felvételinél a négy követelmény közül egyoldalúan csak a felkészültséget értékelő felvételi vizsga-módszer. A felsőoktatási felvételi rendszer jelenlegi gyakorlatával kapcsolatban a legsúlyosabb hiányossága, hogy nem veszi figyelembe kellően a jelentkezők tehetségét, rátermettségét, magatartását.

A hozzászólások — nagyon helyesen — a magatartás megítélésében a középiskolák nagyobb szerepét és jogait teszik szóvá. *Vajó* és *Farkasinszky* elvtársak helyesnek tartanák, ha a középiskolák előszelektálási jogot kapnának. Úgy gondoljuk, hogy a fiatalok középiskolai jellemzésének felelősségteljes *feladatához* (ehhez a Művelődésügyi Minisztérium időközben szakszerű segédletet is kiadott) ezt a *jogot* megadni helyes és szükséges. Ezzel az illetékes szakemberek már foglalkoznak. Bár a jelenlegi „érté-

kelést" minden hasznos megoldás csak javíthatja, *Neuwirt* elvtárs idevonatkozó javaslatát csak egyes *speciális* esetekben tartjuk megvalósíthatónak. E javaslat szerint a középiskola és az egyetemi tanulmányok között mindenki töltsön egy évet gyakorlati munkával, illetve a honvédségnél és ennek alapján értékeljük magatartását.

EGY MÁSIK IGEN FONTOS TÉMA e körön belül a tehetség, rátermettség megállapítása. Annak illusztrálására, hogy ez milyen fontos, ismertetjük egy vizsgálat néhány eredményét, amelyet 1965-ben bonyolítottak le a kérdés szakértői.

A vegyészmérnöknek jelentkezők képességei általában megfelelnek a követelményeknek, azonban magatartásukban sok hiányosságot lehet találni, és egy részük alkalmatlan a felvételre. A jelentkezőknek 10 százaléka nem alkalmas a vegyészmérnöki pályára, „mintegy 15 százalékából hiányzik a sajátos alkalmasság. Ezeknek csaknem mindegy, hogy milyen pályán helyezkednek el. Kérdéses, hogy beválnak-e." A vizsgálatot 90 fiatallal, az évfolyam 50 százalékával végezték el. Az orvosi karon alkalmatlannak ítéltek 5 százalékot és kétesnek 10 százalékot. A vizsgálatba csak kitűnő és jeles középiskolai előmenetelű fiatalokat vontak be.

Hangsúlyozzuk, hogy a fentieket nem tekintjük 100 százalékosan mérvadónak, de kiemelik a párthatározat követelmény-definíciójának együttes fontosságát, tehát azt, hogy *felkészültség mellett a jelentkezőkre vonatkozó más összetevőket is vizsgálni kell.*

Kahulits, Farkasinszky és Neuwirt elvtársak határozottan síkraszálltak a *képességvizsgálatok* bevezetése mellett. Ennek kidolgozására a Művelődésügyi Minisztérium az illetékes szaktárcák képviselőinek bevonásával bizottságot szervezett. Ez a bizottság a kérdés legjobb hazai ismerőinek bevonásával két fő témával foglalkozik:

a) Javaslatot dolgoz ki intézménytípusonként a felvételi követelmény rendszere, a tehetség, rátermettség, illetve felkészültség és magatartás együttes érvényesítésének igényével. Elképzelhető, hogy néhány karon, illetve szakon már az idén kísérletet tesznek az írásbeli felvételi vizsgakövetelmények olyan meghatározására, amelyek a felkészültség lemérésén kívül alkalmasak a rátermettség vizsgálatára is.

b) A bizottság előkészíti a felsőoktatási felvételek olyan országos rendszerét, amellyel jobban elérhető, hogy a különböző intézmények megközelítően azonos pontszámig vegyenek fel jelentkezőket. Évek óta nagy gondot okoz, hogy a különböző intézmények nem jutnak azonos képességű hallgatókhoz. Egyes helyeken felveszik a 9 pontot elérőket is, másutt még

a 17 pontosokat is elutasítják hely hiányában. Az átirányítás kézenfekvő lehetőségét azonban nehezíti, esetenként lehetetlenné teszi, hogy a felvételi vizsgák tartalma, módszere még az azonos intézmények között sem egyforma. Ennek megoldását elősegíti a Művelődésügyi Minisztériumnak a napokban kiadott intézkedése annak érdekében, hogy az írásbeli vizsgaeredményeket tárgyilagosabban elbírálhassák és összehasonlíthassák, a *központilag kidolgozott írásbeli feladatokat* — amelyek az előző évben a műszaki egyetemeken jól beváltak — a tudományegyetemek is bevezetik, ott, ahol a jelöltek matematikából és fizikából felvételiznek.

Az említett bizottság külön munkacsoportja foglalkozik a középiskolai felkészítés sokrétű összefüggéseivel. Egyebek mellett megvizsgálja a középiskolai eredmények beszámításának módozatait, a tanulmányilag hátrányos helyzetben levő fiatalok minél eredményesebb felkészítéséhez szükséges intézkedéseket. Természetesen nem kerülheti el figyelmünket a már több fórumon szóbakerült érettségi probléma sem.

A hozzászólások, miután adatokkal bizonyítják a jelenlegi merev pontszám-korlátok következményeit, javasolják, hogy a felvétel 1—3 pont szabadsággal legyen kezelhető. Véleményünk szerint a *javaslat ésszerű*. Ezzel a kérdéssel illetékes szervek foglalkoztak és *már a folyó évi felvételeknél* az egyetemeken a tehetség, rátermettség és magatartás figyelembevétele érdekében a felkészültséget jelző pontszámok merev alkalmazását feloldotta.

A HOZZÁSZÓLÁSOKNAK AZZAL A RÉSZÉVEL, amelyek a középiskolai felkészítéssel és a hátrányos helyzetben levő fiatalok fokozott segítésével kapcsolatosak, általában egyetértünk. E téren a pedagógusoknak még nagy lehetőségeik vannak, amelyek közül csak egy az idén bevezetett külön korrepetálás. A vitában ezzel kapcsolatban szó esett néhány nehézségről. Arról például, hogy a kedvezőbb szociális helyzetben levő gyereket sem lehet a korrepetálásból kategorikusan kizárni. A merev elutasítás természetesen nagyon visszás helyzetet teremtene, de úgy gondoljuk, hogy ezeket a fiatalokat esetleg csak anyagi hozzájárulás ellenében kell ebben a segítségben részesíteni. E témakör gondjait elemezve dr. *Sattler* elvtársnő új fogalom, a „tanulmányilag hátrányos helyzetű iskola" bevezetését javasolta. Igaz, vannak az átlagosnál rosszabb feltételekkel dolgozó iskolák. Idevonatkozó segítőkész javaslatai helyesek, de megfontolandó, hogy az iskolákat két ilyen csoportba osszuk. Úgy tűnik, hogy nem az iskola életének tartalmát, tanítványainak gyakran évente változó összetételét, ezek fejlődését, tanári testületeik különbözőségeit, felszereltségük minőségét stb. tükrözné, hanem két merev, szemben álló kategóriát állítana fel. Bár Sattler elvtársnő számos közép-

iskola ismeretében azt írja, hogy a „tantestületek színvonalában jóval kisebbek az eltérések, mint a tanulók összetételében", ez országosan sajnos nem érvényes. Míg például nagyvárosainkban a középiskolák tanárainak több mint 80 százaléka középiskolai képesítésű, ez az arány Nógrád és Baranya megyében alig több mint 60 százalék és a megyék egész sorában legfeljebb 70 százalék körül van.

A tantestületek színvonalát nem lehet tehát a statisztikai kiegyenlítés, vagy valamiféle átlagolás módszerével helyesen jellemezni.

Bollobás elvtársnő is kifogásolta a vitaindítóban közölt táblázatot. Célunk azzal nem egy-egy iskola megszégyenítése vagy feldicsérése volt, hanem annak a jelenségnek sokoldalú megvilágítása, hogy egy év alatt ugyan megkétszereződött a középiskolából jelesen kibocsátott felvételizők száma, de ezzel szemben mi a hatásfok? . . . Tény, hogy eközben megfeledkeztünk a Sattler elvtársnő által ismertetett osztályozási mechanizmusról. Ez a mechanizmus azonban — bár érthetőbbé teszi a nagy szóródást — egyúttal megvilágítja, hogy miért a felvételnél szerzett pont megbízhatóbb.

Nem szabad elfelejtenünk, hogy két-három éve a középiskolai létszám ugrásszerűen (50%-kal) emelkedett. A szükséges feltételek megfelelő biztosítása, ezzel a kívánatos színvonal általános elérése az elkövetkező évek feladata.

SOK MÚLIK A PEDAGÓGUSOKON. A pedagógusok túlnyomó többsége — gyakran még mostoha körülmények között is — nagy hozzáértéssel, hivatástudattal neveli az ifjúságot. De továbbra is hangsúlyoznunk kell, hogy *még hosszú ideig órási részt kell vállalniok egy öröklött társadalmi igazságtalanság minél jobb hatásfokú semlegesítésében, a hátrányos tanulmányi lehetőségekkel küzdő fiatalok maximális segítésében.* Az állam anyagi lehetőségeinkhez mérten biztosítja a megfelelő körülményeket (iskolák korszerűbbé tétele, internátusok építése stb.), de ez önmagában a pedagógusok áldozatkész munkája nélkül nem lehet elég eredményes. A pedagógusoknak ez a politikai fontosságon túl, erkölcsi kötelességük is.

Szocialista államunk jelentős anyagi eszközökkel segíti az egyetemi ifjúságot. A társadalmi ösztöndíjakkal a segítésből közvetlenül részt vállalnak az üzemek és intézmények is.

A VITÁBAN nem esett szó az üzemek, vállalatok, intézmények, általában a munkahelyek felelősségéről, a számukra kézenfekvő segítési lehetőségek kiaknázásáról, a társadalmi ösztöndíjak adományozásának gondjairól. Egy nemrég lefolytatott széles körű felmérés adataiból súlyos mulasztásokat kell megállapítani. 1965-

ben több mint 10 000 fiatal tanult társadalmi ösztöndíjjal. A műszaki egyetemeken a hallgatók 43, az agrártudományi egyetemeken 35 százaléka. A társadalmi ösztöndíj alapítás egyik célkitűzése a fizikai dolgozók gyermekeinek segítése. Óriási lehetőség van a szerződő üzemek, vállalatok kezében.

A társadalmi ösztöndíjasok országos megoszlása a szülők foglalkozása szerint a következő:

Fizikai dolgozó gyermekével kötött szerződést (mezőgazdasági dolgozók kivételével)	30,8%
Mezőgazdasági fizikai dolgozó gyermekével kötött szerződést	12,4%
Összesen:	43,2%
Szellemi munkával foglalkozó gyereke	46,7%
Nyugdíjas gyereke	8,5%
Egyéb és ismeretlen gyereke	1,6%
Összesen:	100,0%

Ezen belül a szellemi foglalkozásúak gyermekei a természettudományi karok nem tanári szakain, a műszaki és orvostudományi egyetemeken, valamint a jogi karokon képviselnek az *átlagosnál nagyobb arányt.*

A szerződéskötő üzemek, vállalatok, intézmények nem jártak el kellő alapossággal, a pártszervezetek e szempontból nem segítették elő a párt idevonatkozó célkitűzésének következetes végrehajtását. A dolgok ilyetén alakulásából le kell vonni a szükséges következtetést.

Megszívlelendő, amit Neuwirt elvtárs ír a technikumokból jövők problémájaként. Jelenleg a matematika-fizika felkészültségi hátrányukat *csak enyhíteni lehet.* Megoldani csak az új szakközépiskolai célkitűzések megvalósításával — néhány év múlva — lehet, annak az alapelvnek az érvényesülésével, hogy a szakközépiskolában a matematikát és a szakhoz kapcsolódó természettudományokat legalább a gimnáziumokkal azonos terjedelemben kell tanítani.

Befejezésül ismét elmondható, hogy a vita, ami a felsőoktatási intézmények felvételi rendszeréről folyt, hasznos volt, már eddig is hozzájárul több fontos intézkedés megtételéhez, ami fokozottabban érvényesíti a párt ide vonatkozó határozatait.

Kürti István,
a KB Tudományos és Kozoktatási Osztályának munkatársa

A felvásárlási egyeztető bizottságok szerepe

A mezőgazdaságban a termelőszövetkezetek térhódítása új helyzetet teremtett mind a termelésben, mind a termékek értékesítésében. A központi készlet mezőgazdasági termékeinek döntő többsége a nagyüzemi gazdaságokból, ezen belül a termelőszövetkezetektől származik. A jelenlegi helyzetet — a termelőszövetkezetek tömeges megalakulása előtti időponthoz viszonyítva — igen jól jellemzi az alábbi kimutatás:

A felvásárlás szerkezetének szektoronkénti megoszlása

Szektor	Ágazat	A felvásárlás volumene (millió Ft)			A felvásárlás megoszlása (%)		
		1959	1963	1965	1959	1963	1965
Állami	Növény	1 624	1 554	1 803	17,8	14,3	16,2
	Állat	2 189	3 532	3 481	20,7	27,—	24,3
	Összesen	3 813	5 086	5 284	19,4	21,2	20,8
Tsz közös	Növény	2 212	7 338	7 646	24,3	67,6	68,8
	Állat	1 401	6 085	6 790	13,3	46,5	47,4
	Összesen	3 613	13 423	14 436	18,3	56,1	56,8
Háztáji, egyéni, egyéb	Növény	5 276	1 959	1 657	57,9	18,1	15,—
	Állat	6 980	3 467	4 059	66,—	26,5	28,3
	Összesen	12 256	5 716	5 716	62,3	22,7	22,4
Összes szektor	Növény	9 112	10 851	11 106	100,—	100,—	100,—
	Állat	10 570	13 084	14 330	100,—	100,—	100,—
	Összesen	19 682	23 935	25 436	100,—	100,—	100,—

Korábban, elsősorban a kötelező begyűjtés időszakában, majd az ezt követő években, amikor a mezőgazdaságban a kisárutermelő gazdaságok voltak túlsúlyban, termelők és a felvásárlást végző állami és szövetkezeti vállalatok kapcsolatában az igazgatási jellegű vonások domináltak. 1957 után a helyesen kialakított

új felvásárlási rendszer

megszüntette ugyan a korábbi kötöttségeket, de a termelők és felvásárlók közötti kapcsolat csak az utóbbi években vált teljesen egyenjogúvá. Ez a kapcsolat nem merül ki csupán az áruátvételben. Az egyes szerződések megkötésével megelőzi a termelés folyamatát, majd a jobb munkát elősegítő állami támogatások útján (takarmány megsegítés, vetőmag, alapanyag-ellátás, hitelnyújtási lehetőség stb.) a termelés egész időszaka alatt tart. Ez a folyamat csak az áruk átvételével és ellenértékük kifizetésével fejeződik be.

A Gazdasági Bizottság 1962-ben foglalkozott a felvásárlási munka továbbfejlesztésének kérdéseivel. Fontos feladatként jelölte meg a termelőszövetkezetek és a felvásárló vállalatok árukapcsolatainak további javítását. Ennek érdekében 10 150/1962. számú határozatával — a többi között elrendelte, hogy az illetékes szervek dolgozzák ki a nagyüzemi követelményeknek megfelelő — mindkét szerződő fél jogait és kötelezettségeit messzemenően érvényesítő — új szerződéses rendszert. Előírta, hogy az áruátvétel és minősítés területén tapasztalható bizonytalanság megszüntetése érdekében átfogóan szabályozni kell az áruátadás és minősítés végrehajtását, a minőségi viták eldöntésével kapcsolatos eljárást és ki kell jelölni a döntésre jogosult szerveket és szakértőket.

A termelőszövetkezetek és a felvásárló vállalatok közötti viták bíróság nélküli rendezése érdekében egyeztető eljárást kell lefolytatni az e célra járásonként szervezett felvásárlási egyeztető bizottságok közreműködésével.

Ezt az utóbbi rendelkezést az tette szükségessé, hogy korábban a különböző szerződések értelmezése és teljesítése körül sok vita volt a termelőszövetkezetek és a felvásárló vállalatok között. Szabályozás hiányában azonban a viták egy részét vagy nem rendezték — és ez semmiképpen nem segítette a termelőszövetkezetek és a vállalatok kapcsolatait —, vagy pedig bírósági ügy lett belőle. A mezőgazdaság szocialista átszervezése idején és azt követően gyakoriak voltak az ilyen perek.

A termelő üzemek és a felvásárló vállalatok közötti kapcsolatokat kedvezőtlenül befolyásoló viták gyors, per nélküli rendezése és a szerződéses fegyelem megszilárdítása céljából rendelte el a Gazdasági Bizottság a járási felvásárlási egyeztető bizottságok felállítását.

A felvásárlási egyeztető bizottságok

Budapesten, a megyei jogú városokban és a járási székhelyeken 1962. szeptember 1. óta működnek.

Az egyeztető bizottság 3 tagból áll. Tagjai: a járási tanács

felvásárlási csoportvezetője — aki egyben az egyeztető bizottság vezetője —, a járási tanács mezőgazdasági osztályának vezetője, és a Földművesszövetkezetek Járási Központjának (FJK) vezetője.

Az egyeztető bizottságok eddigi munkáját tükrözi az alábbi táblázat.

	1963	1964	1965
Lefolytatott eljárások száma:	2222	1551	1217
Ebből: vállalati kezdeményezés	1882	1126	917
tsz-kezdeményezés	340	425	300
Eljárások eredménye:			
Egyezség	1381	817	538
Állásfoglalás	841	734	679

A viták számának csökkenése jól mutatja, hogy a bizottság tevékenysége előmozdította a termelőszövetkezetek és a felvásárló vállalatok árukapcsolatainak javulását. Csökkent a perek száma, és a bizottságok munkája nyomán a vitáknak csak mintegy 8—10 százaléka került bíróság elé.

A bíróságok ítélkezését is segíti a felvásárlási egyeztető bizottságok munkája, különösen a helyi különleges termelési viszonyokból származó döntő tények felderítésében. Számos helyen pedig a bíróságok vezetői nyújtanak segítséget az egyeztető bizottságoknak a jogi problémák megoldásában.

A legtöbb vita a termény, valamint a zöldség- és gyümölcsfélékre kötött szerződések teljesítésével kapcsolatban keletkezett. Ez abból is fakad, hogy legtöbb szerződést ezekre a termékekre kötöttek a vállalatok és a termelő üzemek.

Az egyeztető bizottságok munkájával kapcsolatban — ha szórványosan is — tapasztalhatók még hiányosságok. A jegyzőkönyvek átvizsgálásánál tapasztaltuk például, hogy a bizottságok eljárása egyes esetekben alaki, eljárásjogi szempontból nem volt kifogástalan. Igyekeztünk megfelelő jegyzőkönyv-minták, rendelkezések, belső utasítások kiadásával biztosítani a még tapasztalható hiányosságok megszüntetését. Ma már az egyeztető bizottság előtt mind a termelőszövetkezeteket, mind a felvásárló vállalatokat megfelelő jogvégzettségű személyek képviselik, ami megkönnyíti az együttműködést és csökkenti a vitás ügyek számát.

Az egyeztető bizottságok megfelelő tevékenysége alapot adott arra, hogy újabb feladatot is ellássanak. 1965 őszétől az élelmezésügyi miniszter a dohányperonoszpóra-kárt szenvedett

dohánytermelők panaszaival kapcsolatban *önálló döntési* jogkört ruházott az egyeztető bizottságokra.

Az új gazdasági mechanizmussal összefüggésben már eddig bevezetett intézkedések,

a szerződéskötések új rendszere,

fokozott mértékben előtérbe helyezték a termelőszövetkezetek és a felvásárló vállalatok árukapcsolatait. Az új rendszer lényege az, hogy a termelőszövetkezetek termelési és áruértékesítési terveiket nagyobb önállósággal, a termelési adottságok messzemenő figyelembevételével alakítják ki; a felvásárló vállalatok feladata, hogy a gazdaságpolitikai ösztönzők fokozott alkalmazásával, árukapcsolataik kiszélesítésével biztosítsák, hogy a termelőszövetkezetek önálló tervezése megfeleljen a népgazdasági célkitűzéseknek.

Az eddig követett gyakorlattól eltérően tehát a szerződések nem a megerősített tervekre alapulnak, hanem fordítva — *a már megkötött szerződések hatnak a termelőszövetkezetek terveinek kialakítására.*

A termelőszövetkezetek termelésének a népgazdasági szükségletekkel való egybehangolása és a központi árualapok biztosítása ezután sokkal nagyobb mértékben függ a termeltető és felvásárló vállalatok szerződéses kapcsolatainak kiszélesítésétől. Fokozott gondot kell ezért fordítani az árukapcsolatok további javítására és egyben minden olyan vita kiküszöbölésére, amely a múltban kedvezőtlenül hatott ki a termelő üzemek és a vállalatok együttműködésére.

A kapcsolatok kiszélesítésének eredményeként már eddig is nőtt a termelőszövetkezetek részére nyújtott vállalati szolgáltatások köre. A jövőben ezen a téren még további fejlődésre lehet számítani. Az új kapcsolatból következik, hogy a vállalatok nagyobb szerepet kapnak a hizlalási alapanyagok, növénytermelést elősegítő cikkek (vetőmag, szaporítóanyag stb.) juttatásánál, az abraktakarmány és keveréktakarmány elosztásánál. Szélesíteni kell a termelőszövetkezetek részére végzett bérszárítások körét, lehetőséget kell nyújtani arra, hogy a termelőszövetkezetek az ipar részére előfeldolgozást végezzenek stb. Ezek a szolgáltatások, valamint a szerződések feltételeinek további korszerűsítése, az egyes szerződéstípusoknak az eddigieknél sokkal szabadabb kialakítása elő fogja mozdítani a kereskedelmi jellegű árukapcsolatok kiszélesítését. Ezzel várhatóan növekedni fog a vitalehetőség is a termelő üzemek és a felvásárló vállalatok között. Az új gazdasági mechanizmus bevezetése után is szükség lesz tehát azokra az intézkedésekre, amelyek biztosítják a termelő üzemek és a vállalatok közötti viták gyors, szakszerű, pártatlan rendezését.

Az új helyzetben

nem csökken tehát, hanem növekszik a felvásárlási egyeztető bizottságok szerepe és jelentősége.

Meg kellene vizsgálni, hogy az egyeztető bizottságok tevékenységét milyen intézkedésekkel, esetleg milyen szervezeti változtatásokkal lehetne még hatékonyabbá tenni, hogy az új helyzetben még eredményesebb munkát tudjanak végezni.

Figyelemre méltó javaslat, hogy az egyeztető bizottságok összetételén is változtatni kellene. Helyes az a javaslat, hogy a bizottságban kapjon helyet a termelőszövetkezetek érdekképviseleti szerve is.

Növelné a jogbiztonságot és elősegítené az egyeztető bizottságok eredményes tevékenységét, ha a bizottságok előtt kötött egyezségeket a jogszabály bíróilag végrehajthatókká nyilvánítaná. Ez az intézkedés megakadályozná, hogy a bizottság előtt kötött egyezséget bármelyik fél vitassa és meghiúsítsa az egyezségben rögzített kötelezettségek érvényesítését.

A módosításokkal még tovább lehetne javítani az egyeztető bizottságok munkáját, amely előmozdítaná a termelő üzemek és a felvásárló vállalatok kereskedelmi kapcsolatának megjavítását és ezzel a népgazdasági célkitűzések megvalósítását.

A termelőszövetkezetek és a felvásárló vállalatok kapcsolata tulajdonképpen a falu és a város, a munkásosztály és a parasztság árukapcsolatának egyik lényeges eleme, megnyilvánulása. A két osztály szövetségének ápolása, erősítése szempontjából is elengedhetetlen tehát, hogy falusi pártszervezeteink állandóan figyelemmel kísérjék ennek a kapcsolatnak az alakulását és segítsék problémáinak a megoldását.

Lénárt Lajos
Elelm. M. Felvásárlási Főosztály

KONGRESSZUSRA *készülünk*

A párt politikájának érvényesítése a személyzeti munkában

A BUDAPESTI KERÜLETI PÁRTBIZOTTSÁGOK — a kongresszusra készülve megvizsgálták a kádermunkát és meghatározták pártirányításának további feladatait. A tapasztalatok általában megegyeznek azokkal a megállapításokkal, amelyeket a Pártélet 5. számában olvashattunk.

A budapesti pártszervek egyik legfőbb következtetése, hogy a személyzeti munka a jövőben még nagyobb figyelmet követel. Társadalmi, gazdasági és kulturális életünk eredményei és gyengeségei elválaszthatatlanok az ott dolgozók és különösen a vezetők munkájának színvonalától. Ezért a személyzeti munka irányításával és ellenőrzésével pártszerveinknek és pártszervezeteinknek következetesebben és hatékonyabban kell foglalkozniuk.

A személyzeti munkában — különösen ha a néhány évvel előbbihez viszonyítjuk — jelentős a fejlődés. Az állami és gazdasági vezetők többsége alkalmas feladatának ellátására. Bonyolult helyzetekben is megállják a helyüket. Nagyon jelentős általános és szakmai műveltségük gyarapodása. Tapasztalataik gazdagabbak, bővültek helyi ismereteik, magabiztosabbak és önállóbbak lettek. A személyzeti munka elveinek és módszereinek helyes alkalmazása erősítette a bizalmat az e területen dolgozók iránt.

Az eredmények elismerése mellett pártszervezeteink a fejlődést lassúnak tartják. A kritikai megjegyzéseket abban lehet összefoglalni, hogy *az elmúlt időszakban a káderek kiválasztásában, megítélésében, nevelésük tartalmában több helyen nem érvényesültek megfelelően a VIII. kongresszus által megfogalmazott követelmények, sőt kirívó torzítások is történtek.*

Az utóbbi időben a személyzeti munkában jobban megélénkültek a jobboldali, kispolgári tendenciák, de továbbra is megtalálhatók a szektás „baloldali" nézetek is. A legtöbb esetben a jobboldali tendenciák a szövetségi politika hibás értelmezéséből, a „balosság", a párt vezető szerepének helytelen felfogásából fakad-

nak. A jobboldali torzítások táplálják a „balos" nézeteket és fordítva. Együttesen és külön is rossz politikai hatást eredményeznek, mert a párt vezető szerepét, a szövetségi politikát azonosítják a kádermunka helytelen gyakorlatával. A kádermunka indokolt, vagy feltételezett hibáiból a szövetségi politikára, illetve a párt vezető szerepére vonatkozóan vonnak le esetenként sommás, helytelenül általánosító következtetéseket.

•

A SZEMÉLYZETI MUNKÁBAN a káderekkel szemben támasztott igények és követelmények érvényesítésénél, nevelésük tartalmában az alábbi fő problémákkal találkozunk.

A káderek kiválasztásánál, megítélésénél és a nevelés tartalmában a személyzeti munka gyakran eltér a párt káderpolitikájának követelményeitől, amely a politikai hűséget és felkészültséget, a szakmai tudást, vezető készséget *együttesen* hangsúlyozza: „Nem arról van szó, hogy a szocializmus ügyéhez való hűség helyett követeljük a szakismeretet, hanem arról, hogy a szocializmus ügyéhez való hűség és feltétlen odaadás első követelménye *mellett* növekvő erővel jelentkezik a másik, szintén elengedhetetlen követelmény: a hozzáértés, a szükséges ismeretek megkövetelése." (VIII. kongresszus.) Ezzel ellentétben mind vezetőknél, mind középvezetőknél előfordul, hogy csak a szaktudást hangsúlyozzák és figyelmen kívül hagyják a vezetőkészséget, a politikai feltételeket. Esetenként a rendszerhez való hűség követelménye részben, vagy egészben háttérbe szorul, több területen nem érvényesül megfelelően a politikai éberség.

A kommunista szakmai vezetők nagy része képzettségétől függően végez pártmunkát. Ugyanakkor a pártonkívüli és párttag vezetők egy része munkáját kizárólag szűk szakmai keretekben végzi. Beosztottaik politikai nevelését nem tekintik feladatuknak, ezért felelősséget nem éreznek. A felsőbb irányító szervek személyzeti munkájában sem érzékelhető megfelelően, hogy a kiválasztásnál, vagy a nevelésben, képzésben megfelelő politikai követelményeket *is* támasztanak a káderekkel szemben. Pártszervezeteink gyakran egy-egy konkrét pártmegbízatás elvégzésén keresztül mérik egyedül a vezetők politikai alkalmasságát és kevésbé igénylik a politikai kiállást. *A felettes irányító szerveknek és a pártszervezeteknek e téren igényesebbnek kell lenniök.* Azoknál a vezető beosztásoknál, amelyek közvetlenül emberek irányításával, vezetésével függnek össze, nem elegendő a politikai megbízhatóság (bár ez eleve feltétel), hanem szükségesek a vezetésre való alkalmasság más feltételei is. Többek között: szakmailag felkészült az adott feladatra, intézkedéseit, beosztottaival való kapcsolatát a párt politikájának szelleme hatja át stb.

Egy példával szemléltetve: egy szerkesztő mérnök eredményesen dolgozhat úgy is, ha nem végez aktív politikai nevelőmunkát, de szakmai tudását maximálisan hasznosítja. Egy osztályvezetőnél, aki több, esetleg több száz embert is irányít, ez nem elégséges, mert vezetői tevékenységében, munkatársaival való mindennapi kapcsolatában a politikai aktivitásnak és nevelőmunkának is érvényesülnie kell.

Tapasztalható személyi összefonódás, erős szubjektivitás. Gyakran az érintett szervek és testületek véleményét figyelmen kívül hagyva helyeznek funkcióba egyeseket, vagy eszközölnek kádercseréket. A kerületi és helyi pártszerveinknek emiatt sokszor vitái, nézeteltérései vannak a felügyeleti, államigazgatási szervekkel is. (Ilyen tekintetben különösen a KGM-et érte több bírálat).

A vezető beosztású káderek fontos tulajdonságához tartozik az a készség, hogy kikéri, meghallgatja beosztottainak véleményét, szabad kritikai légkört biztosít az adott területen, ahol személyekre való tekintet nélkül mindenki bátran elmondhatja becsületes kritikai észrevételét. E tekintetben ma az a helyzet, hogy a bírálat nyílt megtorlásával csak elvétve találkozunk, de van egy egészségtelen túlérzékenység, helyenként formálisan kezelik a bírálatot, semmi változás nem követi, minden marad a régiben. Ezért is egyes területeken a kritikai szellem gyengült, vagy nem a helyi hibákat tárja fel, sőt azokat takargatja.

A nevelőmunka, a kritika és különösen az önkritikai szellem hiányosságai miatt erősödtek, illetve nyíltabban érvényesülnek a kispolgári tulajdonságok: elvtelen anyagiasság, önzés, a társadalomtól munka nélkül minél többet kapni szemlélet.

A vezető káderek egy része nem tud, vagy nem kíván személyes felelősséget vállalva dönteni. Ennek megszüntetése egyik fontos előfeltétele annak, hogy a gazdasági vezetés fejlettebb módszereinek jótékony hatása érvényesülhessen.

A személyzeti munka jelentős eredménye a káderek szakmai műveltségének emelkedése. A dolgozók százezrei képezik magukat a különböző iskolákon és tanfolyamokon. (Pl. a Csepel Vas- és Fémművekben 20 000 dolgozó). Ennek eredményeként a korábbinál több, szakmailag jól képzett, vezetésre alkalmas káder van. Fel kell figyelni azonban ennek az alapjában véve igen hasznos törekvésnek bizonyos fokú eltorzulására. Egyes helyeken igen sokan tanulnak, ami a munkahely és a társadalom túlzott áldozatvállalását igényli. A továbbképzés, a tanulás irányítása nem elég tervszerű. Nincs megfelelő törekvés arra, hogy a tehetséges fizikai munkások közül — általános szakmai és politikai műveltségük növelésével — többen váljanak vezetői munkára alkalmassá. Sokszor a tanulás nem a hivatástudatból fakad,

vagy a társadalmi szükséglet indokolja, hanem öncélúan egy, illetve több diploma megszerzése. Maga a személyzeti munka is ilyen irányban ösztönöz. A szaktudást, vezető készséget gyakran nem összetettségében, hanem egyedül az iskolai végzettségen mérik. *A szűken vett szakmai képzettség mellett a vezetés és vezető készség alapja és elengedhetetlen feltétele a szilárd marxista—leninista világnézet.* Az említett okok, valamint a párt- és különösen a gazdasági irányító szervek ilyen irányú *igénytelensége* miatt azonban bizonyos mértékig csökkent a marxista—leninista képzettség tekintélye. Igaz, sok vezető káder tanul a Marxista—Leninista Esti Egyetemen, a pártiskolákon, a pártoktatás egyéb formáin, de a politikai-ideológiai képzés arányai e területen még nem kielégítőek.

A felső- és középszintű *vezető káderek nagy része folyamatos, számára valóban továbbképzést jelentő elméleti-politikai képzésben évek óta nem vesz részt.* Ilyen követelményeket beosztottaik iránt az irányító szervek ritkán állítanak. Minősítésekben, káderfejlesztési, vagy képzési tervekben erre történő utalással ritkán találkozunk.

*

NAGY EREDMÉNY a személyzeti munkában, hogy megszűnt a reszort jellege. A különböző beosztású vezetők a kádermunkában is nagyobb hatáskörrel rendelkeznek, egyszemélyi döntési joguk biztosított. Gyakran azonban az „első számú káderes" szerepe kimerül a káderek kiválasztásában, az erre vonatkozó döntésekben. A kádermunkának legalább ilyen jelentős mozzanata: a folyamatos nevelés a vezetőknek sem szemléletében, sem gyakorlatában nem kap fontosságának megfelelő helyet. *Jó részük a nevelőmunkát — kimondva, vagy anélkül — a személyzeti apparátusra és a társadalmi szervekre hárítja.* Ez önmagában is hiba. Következményeit még súlyosbítja, hogy e szervek és a vezetők követelményei gyakran nem teljesen egységesek. Ez tükröződik sok minősítésnek egyoldalúságában, kritikátlanságában, formális vonásaiban is. A minősítések ezért gyakran nem töltik be szerepüket a káderek nevelésében.

Az egyszemélyi vezetés értelmezésénél más vonatkozásban is találhatók problémák. Felsőbb szervek nem mindig kérik ki, vagy nem mindig veszik figyelembe az érdekelt társadalmi, gazdasági szervek véleményét, nem ismerik, vagy nem veszik tudomásul azok hatáskörét.

A kádermunka konkrét eseteiben sok vita folyik a gazdasági vezetők és a mozgalmi szervek — különösen a pártszervezetek — között. Bár a személyzeti apparátusok összetétele, felkészültsége az utóbbi időben *jelentősen fejlődött, nem minden esetben látják el a párt- és kormányhatározatban megjelölt feladataikat.*

Tevékenységük gyakran az adminisztratív teendőkre, egyes területeken a minősítések előkészítésére korlátozódik. Ennek több oka van: hatáskörük tisztázatlansága, a megfelelő irányítás és segítés hiánya és csak kisebb mértékben felkészültségük, képzettségük gyengeségei. A központi szervektől, az intézmények és vállalatok vezetőitől a személyzeti munka tartalmára és módszerére vonatkozóan az eddigieknél nagyobb segítségre, *a pártszervek részéről pedig fokozottabb irányításra és következetesebb ellenőrzésre van szükség.*

A személyzeti munka továbbfejlesztése, a pártirányítás és ellenőrzés hatékony javítását igényli. A Budapesti Pártbizottság és a hatáskörébe tartozó pártszervek határozottabban és következetesebben harcolnak a párt káderpolitikájának töretlen érvényesítéséért. A legfontosabb most e téren a pártszervezetek politikai felkészítése. A pártszervezetek és a párttagok egy része a párt káderpolitikai elveit illetően — egyes fontos politikai kérdések nem elég alapos megértése és a helyes határozatok gyakorlati torzításai miatt — *bizonytalanná* vált. Nem folytatnak következetes kétfrontos harcot e téren is. Mivel a konkrét ügyek vitáiban a pártszervezetek és különösen a titkárok nem mindig tapasztalnak a párt- és gazdasági vezetés részéről azonos mércét, sokszor a helyes álláspontot sem védik kellő erővel. Többször előfordul, hogy egy-egy kinevezés vitát vált ki, elvtársaink egy része különböző okok miatt nem tartja helyesnek az illető beállítását. Véleményét világosan meg is fogalmazza. Az esetek többségénél azonban a szövetségi politikára hivatkozva leintik, s jó ha nem sütik rá a „balosság" vádját. Később rendszerint kiderül, hogy a pártszervezetnek volt igaza. Minden szinten határozottan fel kell lépni a személyzeti munkában tapasztalható jobb- és baloldali torzításokkal szemben. Több segítséget nyújtsanak a káderek kiválasztásában, nevelésében, képzésük irányításában.

*

SOKAN A PÁRT VEZETŐ SZEREPÉNEK BIZTOSÍTÁSÁT elsősorban a kádermunkában látják. A pártszervezeteknek a személyzeti munkát irányító szerepe gyakran kimerül a hatásköri vitákban. Nem eléggé köztudott, hogy a pártszervezetek ezirányú fő feladata: *a párt káderpolitikájának ismertetése, megértetése, a végrehajtás megszervezése és ellenőrzése.* Rendszeres időközönként szükség van összegezni és kritikusan elemezni a személyzeti munkára vonatkozó párthatározatok végrehajtásának tapasztalatait. Segíteniük kell a vezetőket, hogy megértsék és magukévá tegyék a IX. kongresszus határozataiból adódó feladatokat és azokat a személyzeti munkában is érvényesítsék.

Foglalkoznunk kell mind a párt-, mind az állami életben a káder-hatáskörökkel is. A Budapesti Pártbizottság és a kerületi pártbizottságok hatáskörében igyekeztünk azt az elvet érvényesíteni, hogy *a káderek ügyében általában ott döntsenek, ahol a legjobban ismerik őket és ahol nevelésük a munka menetében megoldható és hatékony lehet.* Ez azonban még számos területen nem érvényesül.

A hatáskörök még mindig túlzottan centralizáltak. Budapesten ez elsősorban úgy jelentkezik, hogy az üzemi, intézményi pártbizottságok egy része sok olyan funkciót tart hatáskörében, amely jelentőségénél fogva sem indokolt, és az alapszervezet hatáskörébe lenne utalható. A vezetőségválasztásokkal megerősített pártalapszervezeteink szerepét, hatáskörét a kádermunkában is növelni kell. A kommunista kollektívák nevelő erejének fokozottabb felhasználása fontos eszköze lehet a pártirányítás megjavításának a személyzeti munkában.

Venéczi János,
a Budapesti PB titkára

Következetesen és emberséggel

Ritkán beszélünk pártmunkánk azon részéről, amely pedig igen fontos eszköze a kommunista nevelésnek, a pártegység erősítésének: ez a terulet a fegyelemsértések feltárása, elemzése és büntetése. A fegyelmi munka szerves része a pártépítő munkának, éppoly lényeges a párt életében, mint a propaganda és agitációs tevékenység, vagy a pártrendezvények időbeni előkészítése és hasznosítása. A fegyelemsértések elleni harccal őrködünk a párt tisztasága felett, növeljük a tagság eszmei-politikai színvonalát, erősítjük a Lenin által megfogalmazott s a szervezeti szabályzat által rögzített öntudatos, önként vállalt fegyelmet, a párttagság szervezeti egységét.

Pártunk VIII. kongresszusa óta a gazdasági és politikai feladatok a korábbinál lényegesen magasabb mércét állítottak a párttagság elé.

A politikai küzdelmek gyakran öltenek ideológiai köntöst s nagymértékben összefonódnak gazdasági erőfeszítéseinkkel is. A feladatok fokozták a párttagok előtt álló

követelményeket, az addiginál is nagyobb példamutatást kívánnak a munkában, a magánéletben, a párt és a tömegek közötti kapcsolat ápolásában.

A mérce megemelése a felszabadulás utáni második évtized végén magától értetődő volt. Minden társadalmi rend a maga igényeihez szabja a társadalmi szabályokat. A szocializmus építése és a pártegység erősítése is megkívánta, hogy a közösség érdekében újjá fogalmazzuk a párttagság előtt álló követelményeket. De van egy lényeges különbség a kapitalizmus és a szocializmus fegyelmezési munkájában. A tőkésrend megfélemlíteni akarja a szabályok ellen vétőket, mi pedig — a párt is — javítani és formálni kívánjuk az embereket. Ezért a pártfegyelmi munka elsősorban *megelőző* munka, feltételezi azt, hogy minden egyes vétség feltárása, elemzése és nyilvánossága szélesebben hat a közvetlen környezetre is, erősíti a fejleszteni kívánt jellemvonásokat.

Az utóbbi négy évben pártszervezeteink nagyobb gondot fordítottak a szervezeti szabályzat előírásaira, alaposabb munkával készítették elő a pártfegyelmi vétségek vizsgálatát és gondos mérlegelés után hozták meg a különböző fokú pártbüntetéseket a vétségek elkövetőivel szemben. A Központi Ellenőrző Bizottság elé így kevesebb tisztázatlan ügy került, s több idő jutott az alapos vizsgálati eredményekre támaszkodó területi munka elemzésére, a KEB-hez kerülő fegyelmi ügyek elbírálására s a következtetések megfogalmazására. A tapasztalatok nyomán útmutatót adtunk ki a fegyelmi munka segítésére, s ez lényegesen megkönnyítette a területi pártszervek fegyelmi munkájának egybehangolását. A megyei végrehajtó bizottságok évente, vagy félévente megtárgyalták területük fegyelmi helyzetét, s megfelelő határozatokat hoztak.

Megállapítható, hogy

pártszervezeteink bátrabban és következetesebben léptek fel a közösségi érdek elsőbbségéért az egyéni érdekkel szemben. Határozottabban kezdeményeztek és folytattak le eljárásokat ott, ahol a felelőtlenség károkat okozott az anyagi és társadalmi javakban.

Az elmúlt két évben párttagságunk mintegy fél százalékát kellett ilyen okok miatt fegyelmi fórum elé állítani — hasonló mértékű az erkölcstelen magánélet, iszákosság stb. miatt induló eljárások száma.

A kisebb mértékben megnövekedett számú vétségek között azonban akadtak nem egyszer olyanok is, amikor a KEB-nek

kellett kezdeményezni a pártfegyelmi vizsgálatot, vagy súlyosbítani a kiszabott pártbüntetést. Így csak a KEB felszólítására indult pártfegyelmi eljárás egy olyan korábban már leváltott megyei tanácselnök ellen, akinek családi és közéletét az emberi durvaságok és jogtalan előnyök jellemezték. Szintén a KEB-nek kellett kizárásra súlyosbítani egy hatalmával visszaélő honvédtiszt szigorú megrovását, mert példátlan viselkedését a megyében enyhébben ítélték meg, mint beosztottját, aki ugyancsak részese volt az elítélendő cselekménynek. Ugyancsak tanulságos volt egy műszaki vezető és párttitkár fegyelmi ügye, aki másodállásban az anyagi és erkölcsi vétségek valóságos gyűjteményét produkálta. E példák kapcsán ismét aláhúzzuk a vezetőkre, vezető beosztású kommunistákra elsősorban vonatkozó kötelezettséget: az ő életükben még nagyobb jelentősége van a szigorú lelkiismeretességnek, hiszen reájuk a környezet ezer szeme tekint, s vétségeiket sokkal szigorúbban ítéli el a közvélemény. A súlyosbítások arra figyelmeztetnek, hogy semmiféle humanizmus, vagy korábbi érdem nem mentesíthet senkit a jogos és őt megillető felelősségrevonástól.

Van ugyanis olyan tapasztalatunk, hogy pl. anyagi kárt okozó, bár a vétkes számára anyagi előnyt nem biztosító cselekményeket egyes területi szerveknél enyhébben ítélik meg. Olyan nézetek tapasztalhatók, hogy „igaz, súlyos kárt okozott, de kezéhez egy fillér sem tapad", „jó ember volt, nehéz időkben helytállt, miért büntessük?" Nemrég kizártunk a pártból egy volt vasmunkást, aki jelentős beosztásban, országgyűlési képviselőként elfeledte, hogy ki volt apja, anyja, nagyobb családja, és botrányos életmódjával méltatlanná vált párttagságára, közéleti beosztására is. Éberen kell tehát őrködnünk azon, hogy a munkásosztály legjobbjaiból származó kommunisták ne vegyék fel az általuk korábban és joggal elítélt életformát, hanem maradjanak az osztályra jellemző erkölcsi vonások birtokában. Ugyanakkor azt is meg kell mondani, hogy

előadódhatnak olyan, a tételes állami jogba ütköző vétségek, amelyekért a kommunisták esetleg mint egyszemélyi vezetők felelnek ugyan, de a saját területükön előadódó hibák bírálata mégsem vonja maga után a pártból való kizárást.

Az a szabály, hogy a tételes jogrend megsértése, illetve az állami eljárás „általában" maga után vonja a pártfegyelmit, úgy értelmezendő, hogy mindig nagyon körültekintően, az embert, a környezetét s a vétség súlyát is mérlegelő formában kell lefolytatni a pártfegyelmi vizsgálatot. Bírósági eljárás esetén helyes megvárni a bíróság első fokú döntését.

Egy másik leszűrhető tapasztalata a pártfegyelmi munkának, hogy

vannak cselekmények, amelyek a párt számára nem évülnek el. A párt életében a kommunista mozgalom megalakulásától kezdve vannak olyan törvények, amelyeket a szervezeti szabályzat kisebb-nagyobb változásai nem érintenek.

Az elmúlt időkben több olyan esetet vizsgáltunk meg, amelyek azt bizonyítják, hogy az alapszervezetek, pártvezetőségek nem eléggé ismerik vagy ismerhetik tagjaik előéletét, korábbi jellemvonásait, káderanyagát. (Erre a problémára még szélesebben fel kell hívni a tag- és tagjelölteket ajánló párttagok figyelmét is: alaposabban ismerkedjenek meg az emberekkel.) A kizártak között akad olyan személy, aki napjainkig is megbecsülésnek örvendett és csak most derült ki, hogy az első világháború végén áruló pártellenes cselekményeket hajtott végre. Ezért, ha késve is, de felelősségre kellett vonni. Még furcsább volt egy olyan, a pártból korábbi jobboldali politikai pályafutása miatt eltávolított agronómus ügye, akiről a szomszéd megyének határozottan jó véleményt adtak, anélkül, hogy részletezték volna a már feltárt politikai vétségeket. Ezek a példák azt bizonyítják, hogy a káderekkel való alapos foglalkozás hiánya tovább gyűrűzhet, egy korábbi mulasztás újabb hibákat szülhet az emberek megítélésében. A párttagok szavait és tetteit, jelenét és múltját tehát egyaránt mérlegre kell tenni, tanulmányozva a párttagság életét, magatartását. A látszólag megkésett, de szükséges fegyelmi intézkedések ugyanis sokak számára adnak hasznosítható politikai gondolatokat és tanulságokat.

Ugyanakkor az is fontos, hogy kinevezéseknél, előléptetéseknél, kitüntetéseknél vizsgálják meg: van-e gátló, érvényben levő pártbüntetés — esetleg olyan, amely már régi, s törölni kellene. Ha az emberekkel ilyen alkalmakkor alaposabban elbeszélgetne valaki — ettől lenne tartalmasabb a kádermunka.

Fontos feladataink közé tartozik, hogy harcoljunk a múltból itt maradt és tovább élő tudati maradványok ellen, bal- és jobboldali nézetekkel szemben — eszmecserékkel, politikai vitákkal. Az ideológiai front ilyen küzdőterét jelenti a lassan sorvadó, de még meglevő vallásos világnézet. Az utóbbi időkben kismértékben megnőtt azoknak a fegyelmi eseteknek a száma, amelyeket a tudományos szocializmus eszméivel, a materializmussal való szembenállás miatt folytattunk le egyes párttagok ellen (főleg a dunántúli megyékben).

A párt öntudatos tagjainak, kisebb-nagyobb tisztségviselőinek az általuk önként vállalt világnézet szellemében kell élni s itt nem tehetünk hosszú lejáratú engedményt senkinek.

Persze — főleg vidéken — hiányoznak még azok a személyi és tárgyi feltételek, amelyeknek előteremtése és biztosítása a születés, a házasságkötés és elhalálozás szertartásait korszerűvé, szocialista tartalmú eseményekké tehetné. De a világi szertartások elterjesztésének ügyét, a feltételek biztosítását néha éppen azok a pártszervezetek szorgalmazhatnák, amelyeknek munkájában az előbb említett problémák itt-ott még jelentkeznek.

Nem nagy számban — s ez is a megélénkülő politikai erjedést bizonyítja —, de leválasztódnak a párt egészséges törzséről az álbaloldali és jobboldali nézetek hordozói. A revizionizmus bizonyos maradványai, a kispolgári és álforradalmi demagógia főleg egy szűkebb értelmiségi, irodalmi és művészeti csoportosulás életében és nézeteiben jelentkezik. Egyes jobboldali elemek kételkedtek abban, hogy a pártnak joga van véleményt nyilvánítani a művészeti alkotás kérdéseiről, s kétségbe vonták, hogy a párt tagjait a szocializmus építése elkötelezné a világméretű ideológiai harcban. Mások — baloldalról — valamiféle „bocsánatos bűnnek" tekintették a türelmes és körültekintő pártpolitika megtámadását, a szocialista tábor politikáját bíráló szektás magatartást. Több alapos vizsgálat és eljárás után most már e tekintetben is lényegesen tisztábbak a párt sorai.

Megállapíthatjuk, hogy

a szervezeti szabályzat megtartatása, az egyes párttagokkal szemben hozott különböző fokú pártbüntetések az elmúlt években hozzájárultak a párt sorai egységének erősítéséhez.

A pártfegyelmi eljárások miatt ugyanakkor néha úgy tűnt, hogy „csak a kommunistákkal van baj", pedig valójában velük szemben szigorúbban érvényesítettük az állami rendeletek betartásán túl a párt által támasztott követelményeket. A kommunisták hibái, vétségei — legyenek egyszerű dolgozók vagy vezetők —, éppen mert a közvélemény figyelmének középpontjában állnak, nagyobb súllyal jelentkeznek a mérlegelésnél.

Tapasztaltuk végül azt is, hogy pártszervezeteinknél még szűken mérik a dicséreteket, az elismerést. Pedig enélkül az emberek nevelése, a párttagság mozgósítása csak féleredményt hozhat. A kommunisták jó munkájáért ugyanúgy jár az elismerés, mint a hibák általános ostorozása. Igaz az is, hogy az emberek

életében az eredmények és a vétségek néha együtt jelentkeznek. Gondosan, körültekintően kell tehát vizsgálni minden egyes esetet, így gyorsabban jutunk el az igazsághoz, s ezáltal gyorsíthatjuk pártunk sorainak eszmei, politikai, szervezeti egységét.

Barinkai Oszkár,
a KEB titkára

A Dunai Vasmű Acélművében

Hozzájárulás a „húszmillióhoz"

A pártkongresszus tiszteletére indult versenyben 20 millió forintos tervtúlteljesítést vállalt a Dunai Vasmű hengerművé. A kombinátban egy ilyen vállalás teljesítése üzemek egész sorának munkáskollektívájától függ, hiszen kokszgyártók, kohászok, martinászok, hengerészek csak együtt érhetik el ezt az igen nemes célt. A versenyben részt vevő egyik munkáskollektíva: az Acélmű dolgozói.

(*Répási Gellért*, a Vasmű műszaki igazgatója a következőket mondja róluk: „*Az üzemet az új utak keresése jellemzi... Egyik műszaki eljárásukat a szocialista tábor minden országában alkalmazzák. Ennek nyomán az elmúlt évben a baráti országok több mint 10 millió tonna acélt gyártottak az Acélműben kidolgozott metallurgiai eljárás szerint. Az üzemben céltudatosan törekszenek a gazdaságosabb utak keresésére, majdminden szempontból kiváló termelési és gazdasági eredményekkel dicsekedhetnek az ott dolgozó műszakiak, pártonkívüli és kommunista dolgozók...*")

Ami a Martin-hídról látható...

A Martin-acélmű előtt vasúti sínek húzódnak, a széles bejárattól szuntelenül érkeznek a vagonok, elegyet — vashulladékot, ércet, mészkövet, folyékony vasat — hoznak a kemencék számára. Az anyagot hatalmas berakó daruk tolják az emeletnyi tűztérbe, egymás után „etetik" az óriások gyomrát. Hat és fél, hét óra telik el, amíg a felesleges széntartalom kiég, az acélfürdő eléri a megkívánt kémiai összetételt, a szükséges tisztaságot.

Az izzó kemencék előtt martinászok állnak munkára készen. Sisak, szemüveg, azbesztkesztyű védi testüket a perzselő forróságtól. Azután csengetve jelez a műszer, az egyik olvasztár megnyitja a soros kemence csapolónyílását: milliárd tüzes szikrával, óriási füsttel és párafelhővel ömlik az üstökbe a nyersacél. Mi-

után kifolyt az acél és a salak, a munkások máris hozzálátnak, hogy megtisztítsák, kifoltozzák a sérült falrészeket. Azután ismét működésbe kezd az etetőkar. Közben daru emeli meg a 250 tonnás, folyékony acéllal teli üstöt, az előkészített kokillák fölé kúszik, s ott újból megindul a tüzes sugárfolyam. Mire megdermednek az acéltuskók, következhet az újabb állomás: a hengermű. Az ország egyre több acélt kíván, a feldolgozó üzemek százezer tonna számra nyújtják a bugákat, vasalják a lemezeket. Ezért kell itt a mennyiség és minőség — egyaránt...

A Martin-acélművet átívelő hídon piros nyakkendős úttörők állnak, tágranyílt szemekkel nézik az alkotó munka műhelyét. Az üzem minden külső szemlélő számára egyforma képet mutat. Lent emberek sürögnek: szervezett munkások, ifjú kommunisták, párttagok. Semmi sem különbözteti meg őket egymástól. *De vajon a sürgő üzemben mit csinálnak a pártszervezetek?* Mivel viszik előre a munkát az emberek között? Hiszen a SZOT és a KISZ által indított munkaverseny a IX. pártkongresszus tiszteletére indult!

Mit vár a gazdasági vezető a párttól?

(A Martin előszobája a vasolvasztó, folytatása a hengermű, amely folyamatosan várja a forró acéltuskókat. Az üzemben akár a láncszemek, összekapcsolódnak a műhelyek, szakszervezeti csoportok, pártalapszervezetek. Nehéz lenne élesen különválasztani az Acélmű-csúcsbizottsághoz tartozó kohászati, martinos, gépészeti pártszervezetek kommunistáit. Hat alapszervezet van, hamarosan megszületik a hetedik is, hozzájuk csatlakoznak a Vaskohászati Kemenceépítő Vállalat kirendeltségének kommunistái is. Együtt gyürkőznek neki a kongresszusi vállalások teljesítésének.)

Mit csinálnak tehát a pártszervezetek?

A kérdésre *Makrai Tibor*, a kohászati gyárrészleg műszaki vezetője adta meg az útbaigazítást.

— Az Acélművet eredetileg *450 ezer tonna* gyártásra tervezték. Hat évvel ezelőtt az üzem termelése mintegy 350 ezer tonna volt. *Ma, csaknem azonos létszámmal már 650 ezer tonna a tervünk.* Egy évnegyedben tehát több mint 160 ezer tonna acélt kell termelnie a négy kemencének. Haladni kell a fejlődő világgal, ezért egy svájci—nyugatnémet licenc alapján *hozzákezdtünk kemencéink korszerűsítéséhez.* Egyet az elmúlt évben építettünk át, a másodikat ez év májusában. Mindez azonban nem ilyen egyszerű, ahogy elmondtam...

— Az új típusú kemence óránként három tonnával többet termel. De az emberek megszokásból ragaszkodtak a régi időnormákhoz, elavult falazáshoz és munkamódszerekhez. Pedig például a régi tűztér-tisztítás emberölő munka volt, az új meg gé-

pesített... Mégis a „régi" volt a megszokott. *Hogyan segített a pártszervezet?* Hozzászoktattuk az embereket a korszerűhöz — ebben segített a pártszervezet. Az új típusú kemence átépítésének terve 31 nap volt. Sikerült az építésből adódó kiesést csökkenteni — ebben is segített bennünket a pártszervezet.

— A licenc csak tervrajz, az építőmunka és az üzemeltetés a mi gondunk. Az új technikát tehát meg kell tanulni s adódhatnak előre nem látott problémák. Ez év januárjában ilyen gondok miatt 3 ezer tonna lemaradásunk volt. S ekkor a vezérigazgatóság *több* acélt kért. Itt nálunk a műszakiak is problémáztak: „megy ez?" A pártszervezettel együtt végül úgy láttuk: *ez a kollektíva mindent megoldhat, amihez hozzáfog.* Év végére ezért 12 ezer tonnás túlteljesítést vállaltunk. A többit mondják el a pártmunkások.

A pártmunka lényege: időben segíteni...

Marosán Miklós főolvasztár, a technológiai (termelő) alapszervezet titkára és *Lőwei József* tmk-előadó, a gépészeti (karbantartó-szerelő) alapszervezet titkára az üzemből jöttek fel, a legutóbbi csapolás élménye még bennük égett.

— Az Acélmű csúcsbizottsága szorosan együttműködik az üzemvezetéssel, alapszervezeteink pedig a műhelyfőnökséggel tartanak rendszeres kapcsolatot. Negyedévenként a vezetőségi üléseken a gazdasági vezetők beszámolnak az eredményekről, gondokról, tennivalókról. Hetenként tanácskoznak a gyáregységvezető, a csúcsbizottság titkára, az szb-titkár és a KISZ-titkár. Ezek a pártélet *megszokott* eseményei is.

— Közben a feladatokat természetesen részekre kell bontani. Alapszervezeteinkben a pártnak 125 tagja és tagjelöltje van, ez az összlétszám 15%-a. Ezzel az erővel befolyásoljuk a martinászokat, szerelőket, segítjük az új technológiát valóra váltó elgondolásokat.

— Az új kemencék alaposan megbolygatták az Acélmű életét. Nagyon sok KISZ-tagunk van, majdnem mindenki szervezett munkás, mégis le kellett gyűrni egy sereg előítéletet. Míg a régi kemencét *téglás* módszerrel építettük, az újat már *panelessel.* Így gyorsabb is, jobb is, de eleinte sokan még az alakjától is idegenkedtek, hát még a belsejétől. A régi 7—8 napos átépítés lecsökkent 5 napra, mégis bizalmatlankodtak az emberek: „hátha jobb lenne a régi..."

— Az elmúlt év második felében az új technológia ráadásul meg is tréfált bennünket. Nem illeszkedtek a panelek, a kemencékből kevesebb acélt tudtunk csapolni, az utolsó negyedévre *172 ezer tonnára nőtt a legyártandó mennyiség.* Termelési értekezletek, műszaki konferenciák, párttaggyűlések napirendjére került

az éves terv teljesítése. A *kommunisták ott voltak mindenütt, ahol tenni kellett.* S az év végén az Acélmű negyedéves teljesítménye 172 600 tonna volt. De ehhez az kellett, hogy a műszaki vezetés a *pártszervezettel karöltve* olyan ütemtervet készítsen, amelyben napra, órára, percre, emberekre, sőt alapszervezetekre megállapították a meleggyártás teendőit. *A kommunistákon múlott a kezdeményezés, sőt önmaguk ellenőrzése is, hiszen minden eredményt meghatározó helyen ott vannak a párt tagjai.* Néha érvelni, veszekedni, vitatkozni kellett. A pártmunka lényege az volt, hogy mindenütt *időben* adjunk segítséget. Húsz percből is ügyet csináltunk, ha valaki fegyelmezetlenkedett, vagy értetlen volt...

— A pártvezetőség a taggyűléseken akkor ilyen kérdéseket tárgyalt: meg kell szilárdítani az üzemvezetés tekintélyét, az üzemvezetők legyenek határozottabbak, ne csak kérjenek, de teremtsenek is rendet... El kell készíteni az ügyrendet, a munkaköri leírást, növelni kell a személyes önállóságot... Kisebb átszervezéssel meg kell könnyíteni a kemencesori üzemvezető munkáját... El kell érni, hogy a tűzálló téglagyári üzemegység jobb minőségű alapanyagot adjon a kemenceépítőknek.

S az év végi tervtúlteljesítés azt mutatta, sikerült a terveket és a javaslatokat valóra váltani. Ebben az időben gyakoriak voltak a *kooperációs vezetőségi ülések, taggyűlések, brigádvezetői értekezletek.* S ez a módszer azóta is hasznos...

— A januári tervlemaradás többek között az új építési technika hibás alkalmazása miatt volt, bár maradt valami az év végi önelégültségből is. Az első März—Boelens kemencét nem szakszerűen építették át, lecsökkent az óránkénti teljesítmény. A második März—Boelens azonban már jobban sikerült, egy hét nyereséggel 24 napos rekordidő alatt elkészült. Javult az emberek hangulata. Hamarosan már teljesítettük a megemelt tervet, s ez biztosítéka lesz az év végi túlteljesítésnek. A szakszervezeti bizottsággal együtt ennek érdekében vállaltuk a IX. kongresszus tiszteletére, hogy meglesz a 12 ezer tonna! *Mi átmentünk a nagyolvasztó-alapszerv vezetőségi ülésére, hogy a kohászok adjanak több alapanyagot, jobb nyersvasat. A hengerészek kommunistái pedig bennünket kerestek fel: a terven felüli 20 millió forintos vállaláshoz ugyanis a mi acéltuskóink kellenek...* Egybekulcsolódik tehát a pártéletünk is.

A teljesítés határideje: november vége!

A kohászati gyáregység műszaki vezetői és pártmunkásai tudják: a népgazdaság a Dunai Vasműtől, a melegüzemektől több és jobb hengerelt árut vár — ezért született a 20 milliós felajánlás is. A vállalást kollektívák, pártalapszervezeti ülések, szakszervezeti gyűlések tárgyalták meg, s hagy-

ták jóvá. Az alapszervezetek közben lezárták a pártoktatási évet, pártnapokat tartanak, normális medrében halad a pártélet. Kicsit szimbolikus: *a kilencedik kongresszus előtt kilenc tagjelölt jött a KISZ soraiból, s várja a felvételét a pártba.* Az Acélműben csak minden hatodik dolgozó kommunista, de ők jelentik a kezdeményezést, s körülöttük válik valósággá a terv.

Nyersvasbontók, kemencesori emberek, kőművesek, darusok, lakatosok fogtak össze a munka érdekében. *Párttagok és pártonkívüliek, szakszervezeti aktívák és KISZ-esek közös ügye a verseny.* Közösen állapították meg, hogy a 12 ezer tonna „benne van" a kemencékben, hát ki is lehet hozni azok jó kihasználásával. Ha mindenki fegyelmezetten végzi a munkáját, ha a kemencék rakása nem haladja meg az egy órát, ha néha 6,5 óra alatt is lejön egy-egy adag, akkor meg is lesz a siker. Azt is tudják, hogy a felajánlást itt az Acélműben november végéig teljesíteni kell, különben nem kapna elegendő acélt a hengermű, veszélybe kerülhetne a húszmilliós vállalás. Az eredmények biztatóak: júniusban már 5 óra 40 perces kemencecsúccsal is olvasztottak!

S mi a csúcstitkár véleménye?

Pataki József főolvasztár a csúcsbizottság titkára nyugodt és bizakodó. Huszonöt éve él kohászok között, régi csepeli dinasztiából származott az új városba, személy szerint is jól ismeri az Acélmű dolgozóit. Előtte és körülötte fejlődtek az emberek, a kőművesből lett martinászok, s az ország különböző részeiből jött városalapítók...

— *A hídról nem látni, hogy miképpen alakul ez az egység. Ha a városba néha ózdi, diósgyőri vagy csepeli sportolók jönnek, a pálya körül még megdobban kinek-kinek a szíve... De a munkában, a vállalásban és teljesítésben már mindenki dunaújvárosi...*

Jurmics László

Több száz új brigád a kongresszus tiszteletére

Komárom megyében a májusi és júniusi pártvezetőségi üléseken, taggyűléseken sok szó esett a megye exportkötelezetségeiről, amelyek 25%-os növekedéssel mintegy másfél milliárd forint értéket képviselnek. A kongresszus tiszteletére indult munkaversenyben több száz új brigád vállalta a tervek maradéktalan teljesítését, az ipari és mezőgazdasági üzemekben jelenleg csaknem kétezer munkabrigád dolgozik. Közülük mintegy nyolcszáz tulajdonosa vagy várományosa a szocialista címnek.

Szocialista üzem — szocialista brigádja

— *Merre találom a Bajkó brigádot?*

A hatalmas szürkéskék tartályok mögül előbukkan valaki. A műhely lármáját túlharsogva kiabál:

— *Itt nincs semmiféle Bajkó brigád. De ha a Béke brigádot keresi, az itt van.*

— *Megmondtam?* — nevet *Kovács Istvánné*, a Chinoin IV-es alapszervezetének párttitkára. — *Bajkó bácsi nem tűri, hogy megmásítsák a brigád nevét . . .*

— *Így van!* — *vágja rá Bajkó Sándor.* — *Ez nem az én brigádom, hanem 25 ember közössége. Mondhatnám úgy is, szövetsége.*

Már látom, a kémia 4-ben mindenki csak a más érdemeiről beszél szívesen. Kovács Istvánné, mikor útközben a Béke brigád eredményeiről tájékoztatott elhallgatta, milyen jelentős szerepe van a pártszervezetnek és személy szerint a párttitkárnak a brigád életében. Ezt később a brigádvezetőtől kell megtudnom. A kémia 4. üzem vezetője *Dobos László* is, aki először hozta szóba a brigádot, csak a segítségről beszélt, amit a brigád tevékenysége az üzem számára jelent és egyetlen szóval sem említette, milyen erősen befolyásolta a brigád eredményeit az üzem szakembereinek támogatása. Erről megint csak Bajkó Sándortól szereztem tudomást . . .

Az emelet magasságú csarnok zsúfolva óriási tartályokkal, „apparátokkal" alig néhány négyzetméternyi a szabad falfelület, ide helyezték el szorosan egymás mellé a brigád múltját dokumentáló okleveleket, bekeretezett zászlókat. Az első 1959-től, az utolsó 1966-ból való.

— *S most mutatunk valamit . . .* — A műhely melletti kis kamrához már csapatostól megyünk, a Béke brigád tagjai kíváncsian lesik a hatást. Óriási üstben sárgás masszát dagaszt a két gépkar . . .

— *Az új gyártmányunk! Brigádgyártmány* — szól közbe valaki. — *Féléves kísérletezés után született meg ez az anyag.*

— *Két év után* — helyesbít Kovács Istvánné, aki láthatóan ugyanúgy büszke a „brigádgyártmányra", mint a brigádtagok. — *Másfél évig dolgozott az új anyagon a fejlesztés, üzemi gyártását pedig sok próbálkozás, keserves kudarc árán a brigád valósította meg. A determin fontos exportcikke lesz a Chinoinnak.*

*

A parányi étkezőfülkében vagy tízen szorongunk. Az asztalon vaskos füzet, a hamarjában előteremtett napló.

A párttitkárnő veszi át a szót, mint aki jól ismeri Bajkó bácsi túlzott szerénységét.

— *Az üzem nemrég nyerte el a szocialista üzem címet, második-*

ként a Chinoinban. S ez, nagyrészt a Béke brigád érdeme. Elsők között csatlakoztak a mozgalomhoz. Később az ő példájukra s támogatásukkal alakult az üzem többi hét brigádja. A szocialista üzem története a hatszoros szocialista címet viselő Béke brigád megalakulásával kezdődött.

— S még valamit a munkájukról. Az új anyagok üzemi gyártása itt kezdődik a Béke brigád műhelyében. 15—16 féle gyártással foglalkoznak, amely mindegyike speciális ismereteket követel. Fáradságosabb munka ez, mint ahol állandóan egyfajta termékkel dolgoznak, eredményeket is nehezebb elérni. A terv teljesítése itt egy-egy új termék megszületését is jelenti. A Béke brigád vállalta, s mindig becsülettel teljesítette ezt a feladatot.

— Áthordanánk mi még a Gellért-hegyet is Pestre — szól közbe egy vékony hang az ajtó mellől és ezzel egyszerre végeszakad az ünnepélyes komolyságnak. *Stefkovics Teréz,* a legfiatalabb brigádtag pedig elvörösödve bújik a többiek mögé.

— Csak előbb még tedd le a szakmunkásvizsgát — villan felé Bajkó Sándor szemüvege.

Nem Teri az első, akit iskoláztat a brigád. 1966-ig hat fiatalt küldtek egyetemre. Egy már végzett is közülük, fizika-kémia tanár. De azért tiszteletbeli tag ma is, képeslapokat, leveleket mutat a hajdani munkatárs változatlan ragaszkodásának dokumentumaként. Négy vegyésztechnikust is „kineveltek", hárman szakmunkások lettek, ketten elvégezték a nyolc általánost és most tanulnak tovább.

— Addig küldjük iskolába a tagokat, amíg már csak 7-en maradtunk törzstagok.

— Még engem is beírattak az általános iskolába, öreg fejjel — dohog valaki az asztal végén. *— Pedig belőlem úgysem lesz már mérnök . . .*

— De szakmunkás az lehet — nevetnek a többiek.

— Rövid idő alatt rájöttek a brigádtagok, hogy érdemes tanulni — veszi vissza a szót Bajkó bácsi. *— Segédmunkásokból állt nagyrészt a brigád, amikor megalakult, az órabérek is alacsonyak voltak. Most már fordult az arány, szakmunkás, technikus a többség, a keresetük is jelentősen növekedett. S ezt a munkát nem is tudnánk másként jól elvégezni. Nem elég már csupán a gyakorlat. Meg hát most már a név is kötelez.*

*

Mint a napló szűkszavú feljegyzéseiből kiderül, mind többre kötelez. A tervteljesítés, a minőség javítása, az anyagtakarékosság vállalása már kevésnek bizonyult, hiszen lassan természetes lett, hogy ezeknek a feladatoknak hiánytalanul eleget tesz a brigád, esztendőről esztendőre javítja eredményeit. Valami újat kellett kezdeniük.

— Megkíséreltük meghatározni, milyen problémák okoznak gondot az üzemnek, amelyeken mi is tudnánk segíteni. 1965-ben három hét alatt közösen kifestettük az üzemet, lefestettük a készülékeket. Talán egy évig sem kerülhe-

tett volna még sor erre, a gyár szűk kapacitása miatt. Viszont a készülékek állapota már szükségessé tette a festést. Új módszereket dolgoztunk ki az állóeszközök rendszeresebb, hatékonyabb karbantartására, a védőeszközökkel való takarékosságra. Mindig ott próbálunk közbelépni, ahol úgy érezzük, hogy baj van.

Még felsorolni is sok lenne, hány esetben „lépett közbe" a Béke brigád — a beavatkozás sikerét csak a szaporodó kitüntetések jelzik.

— *Hét év után most történt meg először, hogy a brigád néhány tagjának hibájából vétettünk a technológiai fegyelem ellen. Azért említem, mert ez az eset igen fontossá lett a brigád életében. Brigádértekezletre jöttünk össze. Meghívtuk a műszaki vezetőket is. Őszintén beszéltünk a hibáról, a brigád fóruma előtt neveztük meg a felelősöket. S a brigád, még mielőtt a műszaki szakemberek közbeszóltak volna, vállalta a hiba gyors kijavítását. Jó próbája volt ez a közösségnek.*

S bebizonyosodott máskor is, hogy érdemes a brigád fóruma elé vinni a nehéz eseteket. Előfordult, hogy valakinek a viselkedését nem érezték megfelelőnek. Nyilvánosan vitatták meg az ügyét. Nem zárták ki, de úgy döntöttek, hogy a szocialista brigád minden tagját megillető jelvényt — a hatodik kitüntetést — neki nem adják át. A büntetés minden fegyelminél súlyosabbnak és hatásosabbnak bizonyult.

A kongresszusi versenyben nehéz volt újat vállalni — jegyzi meg a brigádvezető —, hiszen sok mindent elvégeztünk az elmúlt években. A legfontosabb most a termelékenység emelése, a további anyagtakarékosság. Új módszereket akarunk meghonosítani a balesetek megelőzése érdekében. S természetesen tanulunk tovább — kivétel nélkül mindenki. Jönnek az új feladatok is, az újabb kísérleti gyártmányok, amennyire csak lehet, lerövidítjük próbáik idejét.

Versenyben van tehát a Béke brigád a hetedik „szocialista" címért, s dolgozik a többi 7 brigád új kitüntetéséért is. Mert a szocialista üzem alapító brigádja egyik legfontosabb feladatának tekinti ma is, hogy patronálja, segítse az üzem brigádjait. Bajkó Sándor — úgy is, mint a szakszervezet megbízott instruktora — részt vesz vállalásaik összeállításában, ötleteket ad számukra, tapasztalataival támogatja próbálkozásaikat. Hiszen — mint mondják — hét év küzdelmének legszebb állomása lenne, ha a kongresszusi versenyben nyernék el másodszor is a „szocialista" üzem kitüntetést.

V. K.

Megpezsdült az élet...

Megyei lapok a kongresszusi munkaversenyről

Százezrek készülnek a pártélet nagy eseményére, a IX. kongresszusra. A termelőmunkában egyre nagyobb méreteket ölt az éves tervek maradéktalan végrehajtását segítő kongresszusi verseny. Pártszervezeteink már készítik a számvetéseket: mit értünk el az elmúlt négy esztendőben, s mit kell tennünk? A megyei napilapok rendszeresen hírt adnak minderről: „Megpezsdült az élet...!" Erről — az országos előkészületről szól megyei lapszemlénk.

Kisalföld

Az építőmunka egyik sürgető követelményéről, a házgyárak tervezésének meggyorsításáról a tudósít. Az IPARTERV szocialista brigádjának tagjai a párt IX. kongresszusának tiszteletére kiegészítették ez évi vállalásaikat, s elhatározták hogy a kongresszusi versenyben meggyorsítják a miskolci, budapesti II-es, s a győri házgyárak tervezését. A győri házgyár esetében többek között adatszolgáltatási zavarok, s utólagos módosítások nehezítették az előkészületeket, s okoztak többhetes elmaradást. A tervezők kongresszusi versenye azt jelenti, hogy a *késés ellenére az előírt határidőig elkészítik a terveket,* lehetővé téve három gyárban az évenkénti 9 ezer lakás nagyüzemi gyártását. Ennek egyik feltételeként mindhárom házgyár esetében törekednek az egységes épületszerkezetek kialakítására.

A megye mezőgazdasági vállalásaiból kiemelkedik az Ikrényi Állami Gazdaság másfélmillió forint értékű felajánlása. A gazdaság pártvezetősége, pártszervezete és szakszervezeti bizottsága alaposan *megbeszélte az emberekkel: hogyan teljesíthetnék túl az évi terveket?* Növelni kívánják a kukorica hozamát. az őszi búza termését, terven felüli másodvetést végeznek, az állattenyésztők a tejhozamot növelik. Külön felajánlást tettek a kongresszus tiszteletére a szocialista brigádok tagjai: a másfél millióból több mint félmillió forint az ő felajánlásuk!

Somogyi Néplap

A Dunántúl déli részén, más iparágak dolgozóinak serény munkájáról számol be a lap.

Egyik írásuk hírül adja, hogy még a hideg idő beállta előtt új kazánokat szerelnek a *Világítástechnikai Vállalat* kaposvári szerelő-

csarnokába. A Somogy megyei *Finommechanikai és Gépjavító Vállalat* szerelői alaposan számba vették a lehetőségeket, mielőtt megtették a kongresszusi vállalást. Elhatározták, hogy a *szerelés befejezéséig* — túlóra nélkül — *fél órával korábban kezdik a műszakot*, s biztosak benne, hogy egy hónappal a tervezett időpont előtt, *augusztus 20-ra* átadják a beszerelt kazánokat. Ez azt is jelenti, hogy az egyhónapi időnyereség birtokában újabb vállalást tehetnek majd.

A lap egy másik számában arról ad hírt, hogy a *szerencsi cukorgyár* felhívta az ország cukorgyárait: a IX. pártkongresszus tiszteletére *induljon verseny a több száz vagonos elmaradás pótlására*. A kaposvári cukorgyár dolgozói rálicitáltak a szerencsiekre, vállalták, hogy 24 vagonnal többet gyártanak a tervezettnél, s több mint két és negyed millió forintot takarítanak meg jó szervezéssel, a karbantartási munkák rövid határidős elvégzésével. A dolgozók — közöttük a hatszoros szocialista címet elért Béke és Barátság brigád — bíznak abban, hogy vállalásaikat maradéktalanul teljesítik.

A borsodi dolgozók terveiről, a politikai munkások és gazdasági vezetők kongresszusi készülődéseiről a miskolci

hasábjain olvashattunk. A megyei pártbizottság ipari osztályának vezetője arról számolt be, hogy a második ötéves terv idején a *megyei ipar termelése mintegy 40%-kal növekedett*, s 17—18 ezerrel emelkedett az iparban dolgozók száma. Kutató csoportok, üzemszervezési és üzemgazdasági osztályok létrehozásával *javult a vezetés színvonala*. A VIII. kongresszus óta általában összhangba került a szakmai és a politikai igényesség. A cikk felhívja a figyelmet arra, hogy a IX. kongreszus előtt *következetes munkával kell törekedni a belső tartalékok feltárására, politikai munkával kell küzdeni a konzervativizmus, kényelmesség, felelőtlenség ellen*. Kulon gondot kell fordítani arra, hogy a politikai munkások, de az egész lakosság megismerkedjen a gazdaságirányítási rendszer reformjának alapelveivel, a Központi Bizottság májusi határozatával.

Termelőszövetkezetek, építők, vasasok jó munkájáról ír a Heves megyei Népújság.

A detki Szabadság Termelőszövetkezet, amely *a tarnazsadányiakkal együtt* kongresszusi versenyre hívta a megye termelőszövet-

kezeteit, szorgalmas, jó munkát ígér. Tervük szerint az összetermelést 6%-kal, az állattenyésztés hozamát 10%-kal emelik. A kertészek 75—80%-os exportminőséget vállaltak, s külön érdekessége a versenyfelhívásnak a munkafegyelem szilárdítása: *szeptember 1-ig napi 11 órás műszakot vállaltak, de utána is törekednek a 9 órás szorgalmas munkára.*

Az Egyesült Izzó gyöngyösi dolgozói terven felül egymillió forintos eredményt vállaltak. A finommechanikai üzem hónapról hónapra *növeli teljesítményét, csökkenti selejtjét,* s az első negyedévben *nem volt igazolatlan mulasztásuk.* Vállalták azt is, hogy a műhelybe érkező, KISZ-védnökség alatt álló munkákat — a pártkongresszus tiszteletére — *soron kívül* elvégzik.

A hatvani kőművesek vállalták, hogy — nyújtott műszakban — *július 30-ra felépítik az új 16 tantermes gyöngyösi iskolát.* A kőművesbrigád és a kubikosbrigád a lakásépítkezések mellett azért vállalta az iskolaépítést és -átadást segítő kongresszusi versenyt, hogy az *új tanévet majd kifogástalan iskolában kezdhessék a körzethez tartozó gyöngyösi gyerekek.*

A kongresszusi munkaverseny mezőgazdasági vállalásairól, a szocialista brigádmozgalom eredményeiről, a Bács-Kiskun megyei előkészületekről a Kecskeméten megjelenő lap, a

hasábjain számol be a megyei pártbizottság titkára, dr. Glied Károly. Megállapítja, hogy a SZOT és a KISZ felhívására a megye állami gazdaságai és termelőszövetkezetei termelési tanácskozásokon, közgyűléseken, brigádgyűléseken válaszoltak. *A verseny várható haszna több tízmillió forint értékű többlettermelés és nyereség.* Lelkesen készülnek a KISZ tagjai is. A mezőgazdaságban dolgozó 18 ezer fiatal közül több mint tízezren bekapcsolódtak a helyi, járási, megyei versenyekbe. A kongresszusi verseny keretében terjed a szocialista brigádmozgalom is: a gazdaságokban és szövetkezetekben mintegy 400 új brigád küzd a szocialista cím elnyeréséért. A megyei pártbizottság úgy véli, hogy *a kongresszusi munkaverseny tudatosságában, a szakmai és politikai eredmények együttes növelésében, a dolgozók bizakodó hangulatának ápolásában nagy szerepe van a terebélyesedő brigádmozgalomnak.*

Az éves terv teljesítéséhez szükséges anyagok szállításáról, a megtermelt áruk időbeni továbbításáról, a szegedi MÁV dolgozóinak jó munkájáról tudósít a szegedi napilap.

A kongresszusi munkaversenyt a második negyedév elején hirdették meg, s azt vállalták, hogy elérik az élüzem címet, több utast, több teherárut szállítanak, javítják a kocsikihasználást. A vállalás persze feltételezi azt, hogy a szállíttatókkal is javítani kell a kapcsolatokat, hiszen az időben továbbított kocsik hozzájárulnak a gazdaságosabb szállításhoz. A negyedévi munka értékelése azt bizonyította, hogy a *kongresszusi verseny máris sikerrel járt: az áruszállítás például több mint húsz százalékkal növekedett az elmúlt év hasonló időszakával szemben.* A szegedi vasutas dolgozók jó munkáját a budapesti központban tartott értekezleten máris elismeréssel illették: a célkitűzések 101,7%-os teljesítéséért a terület versenyben álló dolgozói 80 ezer forintos külön jutalomban részesültek...!

S végül: *hogyan segít a pártszervezet a kongresszusi versenyben,* milyen módszerekkel gazdagítja a közös ügyet, erről ad hírt a Szabolcs-Szatmár megyei

a „Mindent az emberért" című írásában. A lap a Nyírmadai Állami Gazdaság párttitkárával folytatott beszélgetést. Már az is tiszteletre méltó, hogy Czigler Elek elvtárs huszonegyedik éve pártmunkás, tehát sok tapasztalatot szűrt le az elmúlt évek alatt. Mint elmondotta, ragaszkodnak a rendszeres *vezetőségi ülésekhez,* amelyekről *jegyzőkönyv* készül, így mindig ellenőrizhetik terveik, határozataik végrehajtását. Ebben a tervévben főleg a burgonya- és dohánytermelés eredményeit kívánják növelni — a pártmunka eszközeivel is — miután e két termény az elmúlt évben gyengébben fizetett. Vezetőségi üléseiken rendszeresen *beszámolnak* a gazdaság vezetői, s az információkat továbbadják a *pártbizalmiaknak.* A velük folytatott beszélgetésekből kapják a legtöbb tapasztalatot, hiszen a pártbizalmiakat arra nevelték, hogy *működési területüket* jól ismerjék meg, s arról mindig legyen mondanivalójuk. A gazdasági vezetőségtől és a pártbizalmiaktól érkező információk alapján dönt azután a pártvezetőség: *mit intéz saját hatáskörben, mit kér a szakszervezettől, mit a felettes szer-*

vektől? A gazdaságban minden ötödik állandó dolgozó párttag, a pártszervezet a munka motorja az emberek között. Ezt bizonyítja az is, hogy *a munkások javaslataira támaszkodva összesítették a gazdaság több mint hárommillió forintos kongresszusi munkavállalását.*

A termelőmunka eredményei mellett természetesen — Sopronttól Mátészalkáig, s Miskolctól Kaposvárig — megnövekedtek a pártkongresszus szervezeti előkészítésének hírei is. A kettő, a szervezeti-politikai előkészületek, s a kongresszus tiszteletére indult munkaverseny sikerei együtt adnak érzékletes képet a nagy eseményre készülő magyar társadalom életéről.

Készülődés a vezetőségválasztó és küldöttválasztó taggyűlésekre

A celldömölki járásban 64 pártszervezet 1500 kommunistája készül a vezetőség- és küldöttválasztó taggyűlésekre. A járási párt-végrehajtóbizottság tanácskozott a párttitkárokkal, aktivistákkal. A vezetésben javítani kívánják a munkások, a tsz-tagok, a nők arányát. Kívánatosnak tartják, hogy a választásig minden lényegesebb problémát vitassanak meg a taggyűléseken, hogy augusztusban a beszámoló érett és elfogadható legyen. Megkezdték a járási pártértekezlet előkészítését is: négy munkabizottság állítja össze a járás gazdasági és politikai helyzetéről szóló beszámolót. Az előkészületek idején különösen nagy gondot fordítanak a kongresszus tiszteletére indult munkaverseny kibontakoztatására.

A szolnoki pártcsoportok nevelő tevékenysége

A szolnoki városi pártbizottság tanulmányozta és értékelte az alapszervezetekben működő 526 pártcsoport életét. Megállapították, hogy munkájuk színvonala sokat fejlődött, nagymértékben hozzájárulnak a szervezeti-politikai élet erősítéséhez, a termelőmunka eredményeihez. Javult a pártonkívüliek között végzett nevelőtevékenység színvonala. Az értékelés tapasztalatait, s a további fejlődést segítő gondolatokat — a IX. kongresszus előkészítése érdekében is — a városi pártbizottság megbeszélte a bizalmiakkal.

A propagandisták munkájához

A békés egymás mellett élés és az osztályharc

A SZOCIALIZMUS VILÁGMÉRETŰ GYŐZELME nem egyszerre, nem is rövid néhány év leforgása alatt megy végbe. Viszonylag hosszú, több évtizedes folyamat, amely a nemzetközileg és az országonként külön-külön is megvívott osztályharc eredményeként születik meg. E történelmi időszakban — az első szocialista állam megalakulásától addig, amíg a szocializmus kizárólagossá lesz a földön — a két ellentétes társadalmi rendszer együtt létezik glóbuszunkon.

Lenin ismerte fel: az imperializmus korában a kapitalizmus egyenlőtlen gazdasági és politikai fejlődésének következtében a szocializmus nem győzhet a világ valamennyi országában egyidejűleg, mert nem egy időben érnek meg a szocialista forradalom feltételei. Másfelől a nemzetközi imperializmus sem rendelkezik azzal a lehetőséggel, hogy a győztes forradalom országát tetszés szerint katonailag megsemmisítse. Ezért a két társadalmi rendszer egyidejű létezése objektív történelmi szükségszerűség.

Ilyen körülmények között szükségképpen adódik a kérdés: milyen politikát alkalmazzanak ezek az egymással kibékíthetetlen társadalmi ellentmondásban álló országok egymás közti viszonyukban. A szocialista államok abból kiindulva, hogy a szocialista forradalom országonként időbelileg eltérő és a győztes forradalom országaiban a szocialista fejlődés számára a békés építés körülményei biztosítják a legkedvezőbb feltételeket, a tőkésállamokhoz való viszonyukban a békés egymás mellett élés politikáját tekintik alapelvnek.

Ezt a külpolitikai irányvonalat Lenin dolgozta ki és ez az irányvonal végig meghatározója volt a Szovjetunió és a tőkésországok államközi kapcsolatának. (Természetesen kivételt képez a II. világháború időszaka, amikor a német fasizmus háborút kényszerített a Szovjetunióra, ami meggátolta ennek az elvnek az érvényesülését.)

Amellett, hogy ez a lenini külpolitikai elv alapvetően egy egész történelmi korszakra, a szocializmus világméretű győzelméig érvényes, lehetőségében és szükségszerűségében napjainkban bizonyos mértékben sajátos vonásokat mutat. Főleg két körülményt szükséges megemlíteni:

1. A nemzetközi erőviszonyok megváltozása a szocializmus, a béke erői javára és ezen belül a szocializmusnak világrendszerré, a nemzetközi politika fő meghatározó tényezőjévé fejlődése.
2. Korunk lehetséges világháborújának megváltozott sajátossága. A termonukleáris háború lehetősége minden eddigi háborúnál borzalmasabb pusztítás veszélyét rejti magában.

Ezek a körülmények nemcsak kedvezőbb lehetőséget nyújtanak a békés egymás mellett élés politikájához, az imperialista agresszorok megfékezéséhez, de egyúttal új módon vetik fel szükségességét is a szocializmus és minden nép, az egyetemes társadalmi haladás érdekében.

Korunkban a háborús politika forrása az imperializmus. Lényéből fakad az agresszió, a háborús politika, a népek leigázására, nemzeti függetlenségük eltiprására, a világ újrafelosztására irányuló szüntelen törekvés. Míg az imperializmus létezik, addig ezek a tendenciák meg nem szűnnek, ezért a békés egymás mellett élés politikája csakis az imperializmus elleni szüntelen harcban valósítható meg, és az imperializmus ellen folyó nemzetközi méretű osztályharc szerves része, sajátos megjelenési formája. Ebben a küzdelemben egyik fél sem adja fel osztálycéljait: egyrészt a szocializmus hívei nem mondanak le az új társadalmi rendszer világméretű győzelméről, másrészt az imperializmus sem veti el a szocializmus megsemmisítésének tervét. A szocialista országok és az imperialista hatalmak a békés egymás mellett élés viszonyaiból adódó lehetőségeket maximálisan igyekeznek e célok szolgálatába állítani.

A tőkés nagyhatalmak — a második világháborút követően — eddig nem mertek a világháború eszközéhez nyúlni, hogy megkíséreljék valóra váltani régi álmukat, a szocialista társadalmi rendszer megdöntését. Kénytelenek voltak tudomásul venni a szocialista államok létét, mert önnön pusztulásuk veszélye nélkül, a háború eszközével nem tudták kiiktatni őket az emberi társadalom életéből. Céljukról természetesen nem mondtak le. Fenyegetőzéssel és fellazítással próbálkoznak, de mint a VDK példája mutatja, a nyílt agressziótól sem riadnak vissza.

Az imperialisták agresszív körei, miközben a szocialista országokkal való kapcsolatukban lényegében elvetik a békés egymás mellett élés elvét, az általuk elnyomott, kizsákmá-

nyolt és leigázott népekhez való viszonyukban érvényesíteni szeretnék azt. Megpróbálják úgy értelmezni, hogy a kizsákmányolt osztályok békésen éljenek együtt kizsákmányolóikkal, az elnyomott népek pedig elnyomóikkal. Az imperialisták, érthető okokból azt szeretnék, ha ezt a tőkés és a szocialista országok államközi kapcsolatát szabályozó elvet kiterjesztenék a dolgozó és kizsákmányoló osztályok, valamint a gyarmatosító és a gyarmattartók egymás közti viszonyára is. Ily módon remélik biztosítani a kizsákmányolás és más népek elnyomásának zavartalan „status quóját".

Nem kevesebbet kívánnak, mint hogy az elnyomottak jogaik védelmében ne nyúljanak fegyverhez és egyáltalán mondjanak le az osztályharcról, mi pedig — a szocialista országok — nyújtsunk garanciát a kizsákmányolt osztályok és az elnyomott népek „csendben maradására". Ilyen értelemben megpróbálnak a békés egymás mellett élés apostolaiként és szószólóiként is fellépni.

*

AZ IMPERIALISTÁKNAK AZT A TÖREKVÉSÉT, hogy sajátos magyarázatát adják a békés egymás mellett élés elvének, a gyakorlatban objektíve „megtámogatja" a munkásmozgalomban fellépő és a békés egymás mellett élés kérdésében helytelen, antimarxista álláspontra helyezkedő két szélsőséges irányzat.

Mindkét véglet közös jellemzője, hogy a békés egymás mellett éles politikáját szembeállítják az osztályharccal, mint amelyek abszolút módon kizárják egymást. Egyik is és másik is figyelmen kívül hagyja azt az alapvető tényt, hogy a békés egymás mellett élés maga is osztályharc, annak egyik sajátos formája. A revizionizmus az osztályharctól félti a békés egymás mellett élést, míg a dogmatikus szektás, „balos" nézet az osztályharcot félti tőle.

A revizionisták helytelenül értelmezve azt a tényt, hogy a harmadik világháború elhárításában, a béke fenntartásában az emberiség és maga a kommunista és munkásmozgalom elsőrendűen érdekelt, abszolutizálják és kapituláns módon a szocialista célkitűzéseink fölé emelik a békés egymás mellett élést. Az osztályharc és az elnyomott népek felszabadulásáért folytatott küzdelem elárulásához vezető engedményeket tesznek, meghátrálnak, fejet hajtanak az imperialisták előtt, lemondanak a forradalmi osztályharcról. Elvtelen kompromisszumoktól remélik a háború elkerülését és az osztálybéke „talajára helyezkedve" végső soron a háborút előidéző erők elleni harcban szerelnek le. A revizionisták figyelmen kívül hagyják az osztályharc logikáját és a történelmi tapasztalatokat, amely szerint az agresszort nem lehet elvtelen engedményekkel meghátrálásra kényszeríteni, ellenke-

zőleg, az még jobban felbátorítja és újabb agresszióra ösztönzi őket. Az agresszorokat csak forradalmi harccal, erővel lehet megfékezni és visszaszorítani.

> Minél erősebbek a szocializmus, a társadalmi haladás pozíciói, annál kedvezőbb a béke ügye. A békés egymás mellett élés politikájának leghatékonyabb eszköze a szocialista világrendszer gazdasági, politikai, katonai ereje. Mellé sorakoznak fel a világ forradalmi, haladó erőinek antiimperialista mozgalmai. Ezért ezeknek az erőknek a szélesedése, gyarapodása az imperialisták pozíciójának szűkülését, egyidejűleg az agresszorok bázisának, lehetőségeinek gyengülését eredményezi.

Aligha vezet más eredményre a különböző társadalmi rendszerű államok békés egymás mellett élését tagadó ultraforradalmi, „baloldali" álláspont. A kínai vezetők szerint a békés egymás mellett élés engedményeket jelent az imperializmus számára és lemondást a népek forradalmi, antiimperialista harcának támogatásáról, ezért összeegyeztethetetlen a marxizmus—leninizmussal. Amikor a kínai vezetők azt állítják, hogy nem a békés egymás mellett élést kell szorgalmazni, hanem a forradalmi felkelést kell ösztönözni, figyelmen kívül hagyják a szocialista országok eredményeinek a még elnyomott népekre gyakorolt forradalmasító hatását. Szem elől tévesztik, hogy a forradalmat nem lehet kívülről exportálni és az csak ott bontakozhat ki, ahol annak megvannak a belső viszonyokból fakadó objektív és szubjektív feltételei. A szocialista országok azzal járulnak leginkább hozzá a világ forradalmi folyamatainak fejlődéséhez, ha kivívják a szocializmus minden oldalú fölényét és az ehhez szükséges békés feltételeket. A béke következetes védelmezésével a szocialista országok szerte a világon a népek megbecsülését, szimpátiáját vívják ki. Ugyanakkor a következetes harc a békéért, harc az imperializmus ellen, a szocializmus és minden forradalmi és haladó mozgalom legfőbb ellenségének gyengítéséért. A békének és a szocializmusnak közös az ellensége: az imperializmus.

*

KÜLPOLITIKÁNK ABBÓL AZ ALAPVETŐ CÉLKITŰZÉSBŐL INDUL KI, hogy békés feltételeket kívánunk biztosítani a szocializmus építéséhez, s el akarjuk kerülni a pusztító termonukleáris háborút. Külpolitikai elveink sorában ezért *fontos,* bár *nem egyetlen* és *nem kizárólagos* szerepet tölt be a békés egymás mellett élés. *A szocialista világrendszer egységének erősítése, hatalmának fejlesztése; a burzsoá országok munkásosztálya harcának támogatása; a nemzetközi kommunista mozgalom antiimperialista akcióegysége; a nemzeti felszabadító mozgalom segítése és*

támogatása az imperializmus agresszív magatartásával szemben; és a nemzetközi békét és biztonságot szolgáló békés egymás mellett élés politikája együttvéve képezik külpolitikánk alapjait. Az erőviszonyok alakulása pedig — a szocialista világ, elsősorban a Szovjetunió katonai felkészültségének, hidrogénbombáinak, rakétafegyverzetének elsöprő ereje: a gazdasági potenciálunk (a szocialista rendszer adja a világ ipari termelésének 38 százalékát); a világ egykor elnyomott népeinek viharos függetlenségi harca és útkeresése a teljes felszabadulás felé; az imperialisták belső ellentmondásainak kiéleződése, katonai szövetségeinek fellazulása — igazolja azt a meggyőződést, hogy ez a külpolitika reális, a világháború többé nem végzetszerűen elkerülhetetlen.

A békés egymás mellett élés elve tehát külpolitikai tevékenységünk egyik fontos területét — a tőkés és a szocialista országok államközi kapcsolatait — öleli fel. A nemzetközi osztályharc specifikus formája az, amely államközi szinten folyik a világháború megakadályozásáért, az imperialista agresszió elhárításáért, a más népek belügyeibe való beavatkozás meggátlásáért, a szocializmus védelméért. *Ez a politika nem vonatkozik a szocialista és burzsoá ideológia viszonyára,* amelyek közt nem lehet semmiféle békés egymás mellett élés, mint ahogy *nem vonatkozik a kizsákmányoló és kizsákmányolt osztályok vagy az elnyomó hatalmak és elnyomott népek viszonyára sem.*

Nem is vonatkozhat, hiszen a forradalmi mozgalmak nem külső ösztökélésre és nem szubjektív óhajok nyomán születnek, s nem is azok hatására szűnnek meg. A békés egymás mellett élés politikájának hatékonyabb érvényesülése feltételezi a forradalmi mozgalmak erősödését, az imperializmus pozícióinak szüntelen gyengítését.

A békés egymás mellett élést, mint specifikus területen vívott osztályharcot, *meg kell különböztetni a békemozgalom fogalmától is.* A békemozgalom ugyanis a legkülönbözőbb osztályokhoz tartozó (sőt a háborúban nem érdekelt tőkés csoportokat is magában foglaló) tömegek *demokratikus* mozgalma. Ez a mozgalom küzd a békés egymás mellett élés normáinak elfogadtatásáért és ily módon segíti a közös antiimperialista küzdelmet.

A szocialista országok kívánják a békét, de nem fizetnek érte azzal, hogy lemondjanak pozícióikról. Az önrendelkezésért harcoló népek sem mondhatnak le nemzeti függetlenségükről vagy az elnyomott osztályok felszabadulásukról. *Minden nép és minden ország elnyomott tömegének szent és elidegeníthetetlen joga, hogy maga döntse el: szabadságáért, jogaiért, emberi életéért folytatott harcában milyen eszközt kíván igénybe venni.* A szo-

cialista országok mindig is harcoltak és a jövőben is harcolnak mindenfajta kizsákmányolás és elnyomás ellen. Ezért nem garantálják és a jövőben sem garantálnak semmiféle status quót a kizsákmányoló hatalmaknak az elnyomás fenntartására. Nem nyugtathatják meg az imperialistákat, hogy többé nem kerül sor forradalmakra vagy nemzeti felszabadító harcokra. E kérdésben kizárólag a leigázottak illetékesek. És mert a szocialista világrendszer szimpátiája, kommunista együttérzése egyértelműen az elnyomottak, a kizsákmányoltak oldalán van, internacionalista elveiknek megfelelően, minden lehetséges politikai, erkölcsi és egyéb támogatást megadnak harcukhoz.

*

AZ ELMÚLT ÉVTIZEDBEN ELÉRT NAGY NEMZETKÖZI SIKEREINK olyan illúziókat szültek, mintha a békés egymás mellett élés előtt már teljesen szabad lenne az út. Ebből fakadt az a túlzás egyeseknél, amely a békés egymás mellett élés elvét a szocialista országok külpolitikájának mindent meghatározó alapjává tette. A két ellentétes társadalmi rendszer kapcsolatában az osztályharcot nem mindig kellően hangsúlyozó propagandánk is nyújtott lehetőséget a félreértéshez.

A békés egymás mellett élés *nem egyszerűen a háborúnélküliség állapota, hanem jobb, alkalmasabb terep a szocializmusért, a tőke ellen vívott küzdelemben,* olyan talaj, amelyen kedvezőbb feltételeket teremtünk a kizsákmányolás ellen küzdő munkások harca és a nemzeti felszabadító mozgalmak számára egyaránt. Az osztályharc ugyanis távolról sem korlátozódik a nyílt fegyveres összeütközésekre vagy az eszmék csatájára. Jelen van a különböző társadalmi rendszerhez tartozó országok békés államközi kapcsolataiban is: a kereskedelemben, a kulturális cserékben, a turizmusban stb. És az osztályharcnak ezen a területein is sok tenni- és nyernivalónk van.

A szocialista és kapitalista országok közötti békés gazdasági, politikai és kulturális kapcsolatok pozitívan hatnak a tőkés országokban élő népek életére csakúgy, mint a függetlenségükért harcoló országokéra. Amikor egymás közti kapcsolatainkból igyekszünk kiküszöbölni a háborút — amely a szocializmus és a kapitalizmus mai hadfelkészültsége mellett a termonukleáris összecsapás veszélyét rejti magában —, harcolunk azoknak a normáknak betartásáért, amelyek végső soron a szocializmus és a forradalmi mozgalmak világméretű győzelmét hivatottak elősegíteni. Gátoljuk, hogy a tőkésállamok beavatkozzanak más államok belügyeibe, semmibe vegyék más népek szuverenitását és önrendelkezési jogát. Egyszóval megnehezítjük az ellenforradalom export-

ját. A kedvezőbb nemzetközi körülmények viszont lehetővé teszik, hogy a forradalmi erők jobban, eredményesebben bontakoztassák ki küzdelmüket és megszilárdítsák forradalmi vívmányaikat.

A szocialista országok a forradalmi mozgalmak alapvető bázisát képezik. Ezért a forradalmi mozgalmak messzemenően érdekeltek a szocialista világrendszer további erősödésében, amely fejlődésével, példájával is lelkesíti az elnyomottakat és segítséget nyújt harcukhoz. S amikor lekötjük az imperialista agresszorok kezét, megfékezzük és visszatartjuk őket attól, hogy a szocialista országok elleni háború útjára lépjenek, éppen az alapvető bázis erősödéséhez teremtjük meg a nélkülözhetetlenül szükséges feltételeket. Elvégre csak a tartós béke teszi lehetővé, hogy a szocialista gazdaság gyors ütemű és erőteljes fejlesztésére, a dolgozók életszínvonalának felemelésére, a kapitalizmus túlszárnyalására összpontosíthassuk energiánkat.

A forradalmi erők sorsa tehát, mind-mind összefonódik a szocialista és a tőkésországok viszonyával. És megfordítva. A forradalmi mozgalmak izmosodása kihat a békés egymás mellett élés alakulására. *Ezért a békés egymás mellett élés politikájának és a forradalmi mozgalmaknak azonos irányba, az imperializmus gyengülése irányába kell hatniok és nem válhatnak egymást gátló tényezővé.*

A szocialista országok és valamennyi forradalmi erő összefogására annál is inkább szükség van, mert az imperialisták taktikáznak és megkísérlik legalább helyi háborúk kirobbantását. Egyes szocialista országoknak együttműködési készségüket hangoztatják, másokat nyíltan fenyegetnek, vagy egyenesen agressziót követnek el ellene. Így akarják próbára tenni egységünket, fellazítani sorainkat.

> *A békés egymás mellett élés a kapitalista államokkal tehát, távolról sem jelent valamifajta idillikus, helyi háborús konfliktus nélküli és a világháború veszélyeitől mentes állapotot.* Ellenkezőleg, nagyon is elkeseredett osztályharc időszaka ez, az agressziók visszaveréséért, a normális államközi kapcsolatok érvényesítéséért. A kommunisták ezért minden erejüket latba vetik, hogy elhárítsák vagy visszaszorítsák az imperialisták okozta helyi háborúkat és gátat emeljenek az ellenforradalom exportjának útjába. Ez a harc végső soron győzelemre vezet, de átmeneti visszaeséseket, vereségeket sem zár ki.

A vietnami háború most még nyilvánvalóbbá teszi azt a kezdettől fogva hangoztatott véleményünket, hogy a békés egymás mellett élés nem lehet puszta óhaj, e politika valóra váltásáért keményen meg kell küzdeni. A békés egymás mellett élés ma még távolról sem kizárólagos formája a tőkés és szocialista államok kö-

zötti érintkezésnek. Hogy azzá legyen, kitartó, állandó harcot kell folytatnunk elismertetéséért és uralkodóvá tételéért. Egyidejűleg azt is hangsúlyozzuk, hogy *a béke oszthatatlan, a békés egymás mellett élés politikájának nem lehetnek földrajzi határai.* Nem történhet Európában „hídépítés", „baráti kéznyújtás", miközben a világ másik oldalán gyilkos tüzet zúdítanak ázsiai testvéreinkre. A szirénhangok nem téveszthetnek meg bennünket és nem tántoríthatnak el a legfontosabbtól, hogy Vietnamban és másutt megakadályozzuk és következetesen visszaverjük az amerikai imperializmus agresszióit. A jelen időszakban ez az út vezet a békés egymás mellett élés politikájának győzelméhez is.

Várnai Ferenc

Záróünnepség a középfokú esti iskolán

Székesfehérváron megtartották a pártközépiskola záróünnepélyét. Mintegy háromszáz hallgató a városi tanács nagytermében vette át a bizonyítványt, s a legjobb tanulókat a munkahelyi pártszervezetek jutalomban részesítették. A most vizsgázókkal együtt a megyeszékhelyen kilencszázra emelkedett azoknak a kommunistáknak és pártonkívülieknek száma, akik három év alatt megalapozták marxista műveltségüket.

Pártpropagandisták Zala megyei kitüntetése

A Zala megyei pártbizottságon vörös bőrkötésű diplomával tüntették ki a két évtizede pártpropaganda munkát végző oktatókat. Hasonlóképpen kitüntették a tíz és tizenöt éve tevékenykedő propagandistákat is. A kitüntetésben részesültek között párt- és tanácsi vezetők, fizikai és kereskedelmi dolgozók, s pedagógusok egyaránt találhatók.

A tudományos szocializmus oktatása az egyetemeken-főiskolákon

Június első napjaiban országos konferencia vitatta meg a tudományos szocializmus egyetemi és főiskolai oktatásának tapasztalatait és továbbfejlesztésének feladatait.

Ez a tárgy, mint a marxizmus—leninizmus egyik fő alkotórésze, fontos szerepet tölt be az egyetemi hallgatók világnézetének, politikai meggyőződésének alakításában. A politikai gazdaságtan és a filozófia tanulmányozása után a hallgatók megismerkednek a tudományos szocializmussal, a marxizmus—leninizmus *politikai elméletével.*

A konferencia vitaindító referátuma — a Művelődésügyi Minisztérium Marxizmus—Leninizmus Oktatási Főosztályának előterjesztése — megállapította, hogy a tudományos szocializmus oktatása az egyetemeken 1959-ben történt bevezetése óta sokat fejlődött. Főként a sematizmus, a leegyszerűsítés leküzdésében vannak eredmények. A tanszékek több évi módszeres munkával színvonalas kollégiumokat, szemináriumokat dolgoztak ki, törekedve arra, hogy a tudományos szocializmus alapelveinek ismertetésével, az antimarxista irányzatok cáfolatával, a hallgatókat érdeklő kérdések megválaszolásával szilárd marxista—leninista meggyőződést alakítsanak ki és kifejlesztik a társadalmi-politikai jelenségek önálló elemzésének készségét. A marxista—leninista elmélet általános fejlődése és a párt politikájának eredményeként kialakult kedvező légkör mellett jelentős részben ennek köszönhető, hogy az elmúlt években fokozódott a hallgatók érdeklődése a társadalmi-politikai kérdések iránt, a szemináriumokon őszintén elmondják gondolataikat, és gyakran érdekes viták kíséretében tisztázzák a nézeteiket. A hallgatók elméleti ismereteiről számot adó vizsgák tapasztalatai azt mutatják, hogy a tudományos szocializmus oktatása, a marxizmus másik két alkotórészéhez hasonlóan, megalapozott ismereteket nyújt, formálja a hallgatók világnézetét, politikai felfogását, gondolkodásmódját.

A tanszékeken sokirányú tudományos kutatómunka is folyik: a központilag és az egyetemeken rendezett tudományos vitaüléseket fokozódó érdeklődés kíséri.

Ezek az eredmények elsősorban a tudományos szocializmus oktatók törzsgárdájának, azoknak az elvtársaknak köszönhetők, akik nagy mozgalmi tapasztalataikra, pártoktatói gyakorlatukra támaszkodva, kezdettől fogva részt vesznek az egyetemi, főiskolai

tudományos szocializmus oktatásban és a tanszékek fiatal oktatóinak segítésében.

*

Az eredmények számbavétele mellett a konferencia foglalkozott a tudományos szocializmus oktatás hiányosságaival, problémáival is

Mindenekelőtt azt kell megemlítenünk, hogy az oktatási *program korszerűsítése* nem kielégítően haladt előre. Nem biztosít megfelelő teret a mai témák tárgyalásához. Ezért sok hallgató a történelemoktatás egyik ágának tekinti a tudományos szocializmust, s szakmai beállítottságánál fogva mérsékeltebb érdeklődést tanúsít iránta.

Nem fordítottunk elég gondot arra, hogy a tudományos szocializmust *más társadalomtudományok új eredményeivel gazdagítsuk.* Hiányzik pl. a szociológiai kutatások eredményeinek felhasználása. De még nagyobb fogyatékosság származik a marxizmus—leninizmus másik két alaptudományával, a filozófia és a politikai gazdaságtan oktatásával való laza kapcsolat miatt. Ez részben átfedésekben, részben fontos kérdések oktatásának elhagyásában nyilvánul meg. Az is előfordul, hogy bizonyos kérdéseket a három tárgy oktatói nem egészen egyező felfogásban tanítanak. Nem kielégítő a tudományos szocializmus tanszékek, szakcsoportok munkakapcsolata a szaktanszékekkel és az egyes oktatási intézmények profiljának megfelelő speciális követelmények érvényesítése a tárgy oktatásában. Meg kell jegyezni, hogy a tárgy jellegéből következően erre kevesebb lehetőség kínálkozik, mint a filozófiában vagy a politikai gazdaságtanban. A tudományos szocializmus tanszékek, szakcsoportok között szorosabbá kell tenni az együttműködést, hogy a közel másfélszáz tudományos szocializmus oktató munkája tervszerűbben, összehangoltabban irányuljon az oktató-nevelő munka színvonalának emelését szolgáló feladatok megoldására.

Az oktatók *tudományos kutatómunkája* jórészt történettudományi jellegű, s bár ezen a téren hasznos és eredményes, nincs eléggé kapcsolatban az oktatás szükségleteivel. Különösen a kisebb tanszékek oktatói nem kapnak megfelelő segítséget e munkához. A tudományos munkával foglalkozó oktatók erejét a kandidátusi disszertáció készítése hosszú évekig leköti, kevesen kapcsolódnak be tudományos-ideológiai közéletünk nyilvános fórumain folyó vitákba. Sokan aktívan közreműködnek az előadásos propagandában, de írásos tudományos ismeretterjesztő tevékenységet nagyon kevesen végeznek, pedig ez ebben a tárgykörben különösen kívánatos lenne.

Nem fejlődött kielégítően a tudományos szocializmussal kapcsolatos *módszertani-didaktikai* munka. A különböző tanszékek ez irányú kísérletei nem jutottak el a tapasztalatok nagyobb igényű

összefoglaló elemzéséig, még kevésbé ezek publikálásáig. Pedig az oktatás hétéves gyakorlatának tapasztalatai ebből a szempontból is nagyon értékesek, feltárásuk, közkinccsé tételük egyik feltétele az oktató-nevelő munka további javításának.

A felsorolt fogyatékosságok az utóbbi egy-két évben különös élességgel jelentkeztek. *Az oktatás a jelentős eredmények ellenére sem tudott lépést tartani azokkal a követelményekkel, amelyeket szocialista fejlődésünk jelen szakasza állít a világnézeti-politikai nevelőmunka elé.* Ez tette szükségessé a világnézeti oktatás egészén belül a tudományos szocializmus helyzetének megvizsgálását, korszerűsítésére irányuló erőfeszítések fokozását.

*

A korszerűbb, hatékonyabb oktató-nevelő munka kialakítása komplex feladat, amelyen belül mindenekelőtt az *oktatási programot* kell megvizsgálni.

A tudományos szocializmus programja lényegében a nemzetközi és a magyar munkásmozgalom történet menetéhez kapcsolódott. Az egyes elméleti kérdéseket történeti jelentkezésük sorrendjében tárgyalta. A konferencián megállapítást nyert, hogy ezzel a koncepcióval már nem lehet tovább jutni az oktatás korszerűsítésében, nem lehet több teret szentelni a jelen kérdéseinek. Ha módosítjuk az arányokat és tovább csökkentjük az 1945 előtti korszakok tárgyalására szánt időt, akkor e korszakokról és elméleti kérdéseiről elkerülhetetlenül csak nagyon vázlatos, vulgarizált képet adhatunk. Ez az út tehát járhatatlan. Az 1945 előtti időszak teljes elhagyásával viszont nem tudjuk elméletileg megalapozni, a klasszikusok tanításaira építeni az oktatást. Azok a kísérletek, amelyek mellőzték a történetiséget a tudományos szocializmus programjánál, az elvontság, sematizálás veszélyét idézték fel. A tudományos szocializmus több kategóriája, törvénye még nem nyert olyan átfogó tudományos feldolgozást, amely ilyen szintű általánosítást megengedne.

A megoldást tehát más úton kell keresni. A tudományos szocializmus olyan programjára van szükség, amely *elméleti aspektusból és rendszerezésben, ugyanakkor konkrét történeti összefüggésben tárgyalja a kérdéseket.* Szemben a korábbi programmal, amelynek rendező elve a fő történelmi korszakok elhatárolása volt, abból kell kiindulni, melyek azok a fő *elméleti témakörök,* amelyeket a hallgatóknak meg kell ismerni. Ehhez a tudományos szocializmus *tárgyának* helyes meghatározása adja az alapot. Éppen ezért az oktatók országos konferenciájának egyik központi kérdése a tudományos szocializmus tárgyának, tudományrendszertani helyének meghatározása volt, amelyről *Poller Imre,* a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem adjunktusa terjesztett elő referátumot.

*

Erről a témáról nálunk is, a többi szocialista országban is évek óta élénk viták folynak. Az utóbbi időben ezek a viták egyre termékenyebbek, a tudományos vizsgálat előrehaladásával a kezdeti számottevő nézeteltérések fokozatosan csökkennek. Ez természetes, hiszen egy tudományág tárgyának meghatározása nem szubjektív megítélés kérdése, nem függhet a nemzeti sajátosságoktól, az objektív tudományos elemzésnek a lényeget illetően végül is azonos eredményre kell vezetnie.

A tudományos szocializmus tárgyáról alkotott legtöbb jelenlegi felfogás megegyezik abban, hogy e tudomány sajátos feladata *a kommunizmus megteremtéséért nemzeti és nemzetközi színtéren folyó küzdelem társadalmi-politikai törvényszerűségeinek feltárása, a proletár osztályharc stratégiájának és taktikájának közvetlen elméleti megalapozása.*

E meghatározásból aránylag kis eltéréssel megállapítható a tudományos szocializmus alapvető kategóriáinak köre, amely alapul szolgál a tantárgy programjának felépítéséhez, a többi társadalomtudományi tantárgy programjától való elhatárolásához.

Egy tudományág kategóriarendszere természetesen nem azonos e tudománynak mint tantárgynak oktatási programjával. Az oktatási program tartalmát és szerkezetét ezen, valamint a didaktikai megfontolásokon túl a mindenkori társadalmi szükségletekből adódó követelmények is befolyásolják. A program kialakításánál ezt messzemenően figyelembe kell venni.

Mindezek alapján a tudományos szocializmus új programjának az alábbi három témakört szükséges felölelnie:

Az első témakörbe azok az elméleti-politikai kérdések tartoznak, amelyek a munkásosztálynak és szövetségeseinek a hatalom meghódításáért folyó harcával kapcsolatosak.

A *második témakör* a szocializmus-kommunizmus építésének társadalmi-politikai témáit tartalmazza.

A *harmadik témakör* a nemzetközi politikai viszonyokat tárgyalja, a szocialista forradalom nézőpontjából.

E három témakör keretében megvalósítható a tudományos szocializmus következetesen elméleti nézőpontból rendszerezett, ugyanakkor konkrét történeti összefüggésben végzett oktatása. E koncepció alapján elkerülhető a korábbi tematikus kísérletek közös főhibája: *a tértől, időtől független* általánosításra való törekvés. Az általánosítás természetesen a tudományos szocializmusnak is — mint minden tudománynak — fő módszere, de ahogyan a kronológiához kötődő program a megfelelő szintű általánosítás megnehezítésével, úgy a teljesen tematikus program az absztrahálás eltúlzásával, tartalmatlan általános formulák kialakításával válhat a hibák forrásává.

Az elméleti tételek elemzését a *valóságos történeti folyamat* vizsgálatához kell kötni. Az első témakörnél pl. az a feladat, hogy

megismertessük a hallgatókkal — építve arra is, amit e témáról a politikai gazdaságtanban és a történelmi materializmusban tanultak — a szocialista forradalom *valóságos útjaiból* és *jelen folyamatából* adódó elméleti következtetéseket. Milyen útjai voltak eddig a szocialista forradalomnak; hogyan bontakozott ki és jutott győzelemre a szocialista forradalom az első világháborút követő forradalmi hullámban; hogyan fejlődött ki a fasizmus elleni harcból a szocialista forradalom népi demokratikus útja. Ezután a szocialista forradalom mai perspektívái kerülnek tárgyalásra: a fejlett tőkésországok kommunista pártjainak stratégiája és taktikája (az állammonopolista kapitalizmus körülményei között), a fiatal nemzeti államok társadalmi fejlődésének távlatai. A társadalmi-politikai struktúrát, a parasztkérdést, a nemzeti kérdést, az osztályharc formáit, módszereit, a párt szerepét, a revizionizmus és a dogmatizmus elleni kétfrontos harcot stb. a szocialista forradalom történetileg meghatározott konkrét útjaival összefüggésben kell vizsgálni.

A szocialista forradalom témájának ily módon való tárgyalása megkönnyíti az elmélet és a gyakorlat egységének bemutatását, arra neveli a hallgatókat, hogy a tudományos szocializmust az élettel szoros összefüggésben, kölcsönhatásban fejlődő tudománynak tekintsék. Szemben a korábbi programmal, kézzelfoghatóbbá teszi a hallgatók előtt a tárgy programjának logikus célszerűségét, összefüggő menetét.

Hasonlóképpen felépíthető a második és a harmadik témacsoport tematikája.

*

A tudományos szocializmus ilyen felépítésű oktatása közelebb áll a hallgatók érdeklődéséhez, jóval nagyobb lehetőséget nyújt a legkorszerűbb ismeretanyag közlésére, az intenzívebb eszmei-politikai nevelésre. Lehetővé teszi a magyar munkásmozgalom forradalmi hagyományainak, jelen hazai viszonyainknak, politikai feladatainknak kiemelt, ugyanakkor nemzetközi összefüggésben szemlélt elemzését. (A szocialista forradalom népi demokratikus útja című téma, továbbá a szocializmus építésének társadalmi-politikai kérdései témakör legtöbb témája főként hazai vonatkozásban kerül tárgyalásra.)

Az alapprogram korszerűsítésén túl az is szükséges, hogy a tanszékek az eddiginél szélesebb körben alakítsák ki a speciális kollégiumok, szemináriumok rendszerét. Mindenekelőtt a szocialista építés hazai társadalmi-politikai összefüggéseinek alaposabb tanulmányozása érdekében. Kívánatos lenne társadalmunk egyes osztályainak, rétegeinek szerepéről, fejlődéséről, állami és társadalmi intézményeink feladatairól — a szociológiai kutatások eredményeit is felhasználó — kiegészítő stúdiumok indítása. Igen fon-

tos feladat a testvéri szocialista államok fejlődésének részletesebb megismertetése. Szükség van a mai burzsoá ideológia mai főbb irányzatainak kritikájával foglalkozó speciális kurzusokra. Továbbá a nemzetközi munkásmozgalom, a nemzeti felszabadító mozgalom egyes összefüggéseinek alaposabb feldolgozására e formák keretében. A speciális kollégiumok fenti tematikán alapuló rendszerét a tanszékek adottságait számba véve úgy célszerű kialakítani, hogy e témák alaposabb kidolgozásában munkamegosztás jöjjön létre. Egy-egy tanszék néhány éven belül tudományos központja legyen valamelyik témának.

A konferencián nagy hangsúlyt kapott az a követelmény, hogy az egyetemek minden vonatkozásban egységes szellemű marxista—leninista képzést adjanak a hallgatóknak, amelyben a marxizmus—leninizmus egyes alkotórészeinek oktatása harmonikus egységet alkot, *kiegészíti és nem ismétli, elmélyíti és nem keresztezi egymást.* A világnézeti oktatás egységének biztosítása azt is megköveteli, hogy a tanszékek átgondolt, egységes álláspontot képviseljenek a vitás elméleti-politikai kérdésekben. A marxista—leninista elmélet, foglalkozva az élet által produkált új és új problémákkal, termékeny viták segítségével halad előre. A közvéleményt foglalkoztató fontos vitákat célszerű ismertetni a hallgatókkal. Ez marxista gondolkodásra nevel, erősíti a marxizmus—leninizmus tudományos hitelét. De a tanszékeknek különös gonddal kell foglalkozniok azzal, hogy milyen problémákat visznek a hallgatók elé, hogyan tárgyalják az oktatásban e kérdéseket. *Az oktató állásfoglalásának minden esetben erősíteni kell a hallgatók marxista—leninista meggyőződését, elő kell segíteni a párt politikájának érvényesítését.*

A konferencia vitájában jelentős helyet foglaltak el a *módszertani kérdések.* Számos tanszéken céltudatos munka folyik új, hatékonyabb oktatási módszerek kialakítására. Ezek között különösen a szemináriumok sokoldalúbb előkészítése a szépirodalom, filmek, hangszalagok, egyéb szemléltető eszközök felhasználása, a diákköri munka, tanulmányi verseny érdemel figyelmet.

Jelentőségéhez mérten nagy figyelmet kapott a konferencián a tanszékek tudományos kutatómunkája. Az oktatás szükségletei, az új program bevezetése azt igényli, hogy a tudományos szocializmus oktatók kutatómunkájában fokozatosan *új orientáció alakuljon ki,* a történeti tárgyú kutatások helyett aktuális elméleti témák kidolgozása kerüljön előtérbe.

*

A tudományos szocializmus mint egyetemi tantárgy új ugyan, de mint tudományág egyidős a marxista politikai gazdaságtannal és filozófiával. A marxista—leninista irodalomban — a klasszikus örökségen túl is — sok kiváló alkotása van e tudománynak. Van

tehát mire alapozni, van mit folytatni, tovább művelni. A fejlődés az új problémák özönét szüli, amelyek tudományos feldolgozást igényelnek; az egyetemi tanszékek közreműködése ebben nemcsak az oktatás érdekeit, hanem szocialista építőmunkánk egészét, a párt elméleti munkáját is segíti. A politika elméleti kérdései a polgári társadalomtudományban is mindjobban előtérbe kerülnek; az ezzel összefüggő polémia ugyancsak igényes tudományos feladat, amely figyelemre méltó lehetőségeket, egyben követelményeket jelent a tudományos szocializmus tanszékek számára. Mind a módszertani munkával, mind a tudományos munkával kapcsolatban elhangzott a konferencián az az igény, hogy intézményes lehetőséget kell teremteni e munka jobb feltételeinek kialakítására. Fontos feladat az MSZMP Párttörténeti Intézetével és a Magyar Tudományos Akadémia megfelelő intézeteivel való szorosabb együttműködés létrehozása. Helyes lenne, ha az intézetek munkatársai és a tudományos szocializmus oktatók között közvetlen munkakapcsolat jönne létre; az intézeti munkatársak részt vennének bizonyos oktatási témák kidolgozásában és speciális kollégiumokat tartanának az egyetemeken. A tanszékek oktatói pedig lehetőséget kapnának arra, hogy kutatómunkájukkal bekapcsolódhassanak az intézeti kutatótevékenység egy-egy fázisába.

*

A konferencia munkájában külföldi vendégek is részt vettek. Kovaljov professzor, a Moszkvai Lomonoszov Egyetem tanszékvezetője felszólalásában a tudományos szocializmus tárgyának meghatározásához, új programjának kialakításához adott értékes segítséget. Mahonyin docens, a prágai Károly Egyetem Marxizmus—Leninizmus Intézetének igazgatója a szociológiai kérdések tanulmányozásának jelentőségére hívta fel a figyelmet. K. H. Treiber, a lipcsei Franz Mehring Intézet osztályvezetője az intézet munkáját, a tudományos szocializmus oktatók képzésének rendszerét ismertette.

A tudományos szocializmus tanszékek előtt álló új feladatok jelentőségét növeli az a körülmény, hogy az egyetemek, főiskolák utolsó éves hallgatóival foglalkoznak. A hallgatók a marxizmus—leninizmusból mint legfrissebbet, a tudományos szocializmus tanulmányozása során szerzett ismereteket, benyomásokat viszik magukkal az egyetemről. Ez a különleges szerep, az egyetemi világnézeti oktatásban fokozott felelősséget jelent. E tárgy oktatói sokat tehetnek annak érdekében, hogy fiatal értelmiségünk szilárd szocialista meggyőződéssel, társadalmi hivatástudattal kezdje meg pályáját. A tudományos szocializmus oktatók országos konferenciája az oktató-nevelő munka továbbfejlesztésének elősegítésével ezt a fontos ügyet szolgálta.

Esti Béla

Az érdekek reálisabb számbavétele

Egy-egy történelmi korszak, egy-egy osztály tudatát, tudatosságának fokát nagymértékben befolyásolják mindenkori érdekviszonyai. Éppen a marxizmus egyik fontos eredménye az a felfedezés, hogy a társadalomról alkotott elméletek, ismeretek osztálytársadalomban az osztályérdekektől függnek.

Másfelől az érdekek maguk is a megismerés tárgyává válhatnak és válnak. Az érdekek természetét, mibenlétét és funkcióit azonban lehetetlen megfejteni szubjektív, idealista nézőpontról. Közhely annak bizonyítása, hogy a munkásosztály cselekvésének történelmi szükségletei általában miként írták és írják elő a társadalom mindenkori érdekviszonyainak a lehető legpontosabb ismeretét. Ha a konkrét, napi oldaláról nézzük, ismét oda jutunk, hogy *sem gazdasági, sem politikai téren nem tudjuk a legkelyesebb döntési alternatívát megtalálni az adott érdekviszonyok elemzése nélkül.*

Társadalmi illúziók és az érdek

Elvileg a kor ismereteinek színvonalán túl semmi sem akadályozza a munkásosztály számára a mindenkori érdekviszonyok pontos, adekvát megismerését, hiszen a munkásosztály a történelem első *következetesen* haladó osztálya. Gyakorlatilag azonban számtalan tényező nehezíti ezt. E tényezők közül ezúttal csupán egyet emelnék ki, egy sajátos illúziót, amely sokszor még tapasztalt és képzett pártmunkások tudatában is ösztönösen az *erkölcsi rossz szférájába* utalja az egyes érdekeket — vagy, ha magukat az érdekeket nem is, az érdekkonfliktusokat mindenesetre.

Azok a nemzedékek, amelyek a két világháború közötti nehéz évtizedeket végigélték, az alapvető osztályellentéteknek megfelelően maguk is sajátosan polarizálódtak. Legjobbjai, leghumánusabb és haladóbb tagjai objektív helyzetüket tekintve vagy maguk is a munkásosztályhoz tartoztak, vagy felismerve a fasizmus embertelen jellegét, csatlakoztak ahhoz. A fasizmus elleni küzdelem állandóan igényelte és előírta az erőviszonyok, érdekviszonyok folyamatos analízisét, s változásuk szüntelen nyomonkövetését. Számukra azonban e harc vállalása — az egyedileg megjelenő motívumok sokaságán keresztül — emberi hit-

vallás, világnézeti, erkölcsi meggyőződés kérdése volt. Az az általános érdek, a munkásosztály érdeke, amelynek katonáivá váltak, sok esetben még maguknak a munkásoknak a számára is azt jelentette, hogy közvetlen és napi érdekeiket számtalanszor háttérbe kell szorítani. Sajátmaguk számára tehát tevékenységük motívuma közvetlenül nem az egyéni érdek, hanem *meggyőződésük, mindenekelőtt erkölcsi meggyőződésük volt.* (A saját érdek és az erkölcsi meggyőződés természetesen nem állt ilyen élesen ellentétben egymással, ha nem a közvetlen, hanem távolabbi érdekek viszonylatában nézzük. Végső fokon ugyanis nem csupán mások, hanem saját *emberi* életük lehetőségeiért is folyt a harc. Közvetlenül, „napi szinten" azonban az egyéni, családi stb. érdekek vonatkozásában állandó lemondást igényelt.) Részben hasonló a helyzet azoknál, akik a felszabadulás után az elmúlt húsz esztendő harcaiba csaknem gyerekfejjel kapcsolódtak be a munkásmozgalomba. Miközben igyekeztünk a párt vezetésével a reális erő- és érdekviszonyokat minél jobban számba venni, a *közvetlen, egyéni érdekeket* ugyancsak számtalanszor félre kellett tenni. Alig hihető, hogy egy feudalizmussal és háborús romokkal megterhelt ország életében ez másként is lehetett volna. *Közvetlenül* ismét nem az egyéni érdekek megvalósítása motiválta e tevékenységet, hanem a meggyőződés, a világot emberibbé alakító tevékenység heroizmusa; az, hogy az emberek végre emberibben rendezhetik majd be életüket a földgolyó e kis darabkáján.

De amint eldőlt a hatalom kérdése, ahogy megszilárdult a munkásosztály hatalma — az eddigieknél erőteljesebben kerültek előtérbe az élet „apró", mindennapi kérdései és feladatai. Megoldásuk semmivel sem volt kevésbé fontos, mint a korábbiak — de ezek már *fokozottabban kapcsolódtak a közvetlen, napi érdekekhez.* Ezeket most már rendszerint nem kellett félretenni „jobb időkre" — sőt: megvalósulásukat éppen az eddigi eredmények talaján fokozatosan napirendre lehetett tűzni. Mindez egyáltalában *nem tette fölöslegessé* az egyéni cselekvés korábban jelzett erkölcsi, meggyőződésbeli indítékát — ellenkezőleg: épp úgy igényelte. De változás állt be azon a téren, hogy *mindezek közelebb kerültek a közvetlen, mindennapi érdekek megvalósításához.*

Ez az egész folyamat azonban erkölcsi oldalról tekintve újfajta dilemmákat szült. Azok, akik számára a társadalmi harcokban való részvételük szüntelen áldozatvállalást és lemondást követelt, most konkrétan és fokozottabban érvényesíthették napi érdekeiket is. „Nincs ebben a forradalom erkölcsi tisztaságának elárulása? Nem kerülünk ezáltal egy nívóra azokkal, akiket nem érdekelt soha más, mint a maguk mindennapi kenyere, függetlenül attól, hogy mi lesz holnap és mi lesz másokkal? Azokkal, akik csak maguknak igyekeztek kaparni?"

Magyarországon — erősen kispolgári ország lévén — korábban is erős volt az a kispolgári hagyomány, közfelfogás, amely szerint az érdekek az erkölcsi „rossz" világában fogannak. Évtizedeken át szinte nemzeti hagyományként plántálódott át hozzánk az a kantiánus erkölcsi szemlélet, amely nemcsak az esztétikai szép, hanem az erkölcsi jó kategóriájából is száműzte az érdekeket. Marxisták számára egészben véve világos, hogy az, amit a XX. században a *polgári érdek* címszó alatt foglalunk össze, lényegileg olyan érdekekből áll, amelyeket csak azáltal lehet érvényesíteni, ha másokét tagadjuk; ha az egyik ember jólétének ára az, hogy a másik ember tönkre menjen. Ebből a kispolgár, akit ezek az érdekviszonyok legalább annyira nyomasztanak, mint amennyire törekszik ezek megvalósítására — csak a kispolgár vonja le differenciálatlanul minden fajta érdek és az erkölcsi rossz azonosítását, *hiszen számára „Az érdek" és a polgári érdekek azonosak.* A marxizmus azonban azt követeli, hogy mint minden társadalmi jelenséget, az érdekviszonyokat is konkréten, osztálytartalmuk szempontjából elemezzük, s hogy ennél fogva azok erkölcsi oldalról tekintve osztálytartalmuktól függően részben a jó, részben a rossz kategóriában értékelhetők. Sőt még az is, hogy maga az érdek nem is erkölcsi kategória — s a kizsákmányolók érdekei ellen *csak kizsákmányoltak érdekeinek* talajáról lehet eredményesen hadakozni.

Nagyjából hasonló a helyzet azzal a jelenséggel is, amikor magukat *az érdekkonfliktusokat* utalják az erkölcsi „rossz" világába. Kispolgári gondolatkörben ismét csak természetes jelenség ez. Hiszen a kispolgárság helyzetére a kapitalista létviszonyok között épp az a jellemző, hogy miközben vágyálmai és törekvései arra irányulnak, hogy maga is az „erősek", a hatalmasok, a burzsoázia soraiba küzdje fel magát — ugyanakkor tömegméretekben „lefelé" csúszik, pauperizálódik. Reális eszközei ez ellen nincsenek, csupán az illúziók világában oldhatja fel ezt a konfliktust. *Valóságos érdekeinek valóságos konfliktusait tehát az erkölcsi felháborodás területére utalja.* (Itt ezúttal eltekinthetünk attól a folyamattól, amely a helyzet reálisabb felismerése esetén a kispolgárságot bizonyos időszakokban a munkásosztály szövetségesévé teszi, s így a megoldás — bár nem egészen, nem teljes mértékben a kispolgári óhajoknak megfelelően — reális útra terelődik.)

A kérdés ismét az, hogy hogyan jelenhetnek meg az ilyen nézetek marxisták között is? Itt is csak *részben* kaphatunk magyarázatot azzal, hogy a kispolgári szemlélet hatása ellen nem vagyunk beoltva. A magyarázat másik oldala feltehetően az, hogy az az alapvető ellentmondás, amellyel a tőkés társadalom terhelt, erkölcsi oldalról tekintve valóban negatív jelenség, s az ellene

folytatott harc lehetetlen lenne a harcban részt vevők erkölcsi felháborodása nélkül. Minthogy az emberi társadalom életében jelenleg ez az ellentmondás okozza a legfőbb terhet, itt megint *létrejöhet az illúzió, hogy ennek leküzdése árán az emberiség egy érdekek konfliktusaitól mentes világot teremt, hogy az antagonisztikus érdekellentmondások egyben mindenfajta érdekellentmondástól is megszabadítják az emberiséget.* Ezt az illúziót igen könnyű megérteni, ha arra gondolunk, hogy a társadalom életének nagyon kritikus időszakaiban, mindenekelőtt a társadalmi forradalmak legdöntőbb pillanataiban valóban eltűnnek, illetve háttérbe szorulnak azok a másodlagos érdekek, amelyek egyébként az azonos táborban küzdő felek között — mindenekelőtt a dolgozó osztályok között léteznek. Az osztályharc ilyenkor mindent az alapvető, a leglényegesebb folyamatok, érdekek köré rendez el. De amint eldőlt a „csata" — úgy válnak nyilvánvalóvá az eddig háttérben levő félretett érdekellentétek, illetve az új viszonyok talaján újabbak is keletkeznek. Marx és Engels ragyogó történelmi tanulmányokban mutatták be, hogy a polgári forradalmakban az általános emberi érdekké kikiáltott érdek a polgári osztályérdeket jelenti, a maga meztelen valóságában. A forradalom harcosai, az „egyenlőség, testvériség" katonái döbbenten vették észre, hogy az új rend harmónia helyett újabb, élesebb és kíméletlenebb érdekkonfliktusokat szült.

A szocialista forradalomban is létrejön hasonló folyamat, — azzal az *óriási különbséggel,* hogy itt a legkritikusabb időszakokban félretett érdekkonfliktusok kibontakozása és megoldása egymáshoz alapjában mindig erősebben közelítő érdekviszonyok talaján, a dolgozó osztályok alapvető érdekazonossága alapján jön létre. Ennek során *eltűnnek az antagonisztikus érdekellentmondások . . .,* de nem tűnik el *mindenfajta* érdekellentmondás.

Társadalmi szerkezet és érdekviszonyok

Az érdekviszonyok reális elemzése elválaszthatatlan a társadalmi struktúra kérdéseitől. Marx és Engels a társadalom osztálytagozódásának okát, természetét felfedezve egyúttal felfedezték a társadalom érdekviszonyainak azt a vörös fonalát is, amely köré *minden más érdek* elrendeződik. Ez a *vörös fonál* a *társadalom alapvető osztályainak érdekei.* Ezek *az általános érdekek szabják meg a társadalmi mozgás általános irányait.* Az alapvető osztályok helyzete és a belőlük fakadó érdekviszonyok nagy vonalakban lehetővé teszik a társadalmi mozgás, a társadalmi folyamatok megértését. Ha ezt konkrétabban, részleteiben meg akarjuk érteni, akkor a társadalom osztálytagozódásán túl elemezni kell azokat a *különböző réteg-, illetve csoportviszonyokat is,* ame-

lyek az adott társadalomban (az osztályokon belül vagy azok mellett) adódnak. Marx tisztában volt azzal, hogy az osztályok általános érdekeit megérteni — ez olyan kulcs a társadalmi folyamatokban történő tájékozódás számára, amelynek *a bemélyedései, fogazata stb. a réteg- és csoportviszonyok függvényei.* Amikor például elemezték a francia forradalmak alakulását 1830 és 1853 között, akkor rendkívül komoly figyelmet szenteltek nemcsak a nem alapvető osztályok érdekviszonyainak, hanem annak is, hogy magukon az *osztályokon belül különféle rétegződés által speciális érdekek is léteznek.* (Így pl. a burzsoázia általános érdekeinek azonosságán túl érdekkülönbségek, sőt érdekellentétek jelentkeztek a pénzarisztokrácia és az ipari tőkések között.)

Mindezek a marxizmus alapigazságai, amelyeket a társadalmi élet Marx halála óta eltelt időszaka csak megerősített. A probléma számunkra elméletileg is és gyakorlatilag is ott kezdődik igazában, ahol a szocialista forradalom eddigi eredményei alapján létrejött újfajta társadalmi szerkezetet elemezzük. Minthogy jelenleg osztályok még léteznek, az össztársadalmi érdeket itt is az osztályérdekek szintjén, közelebbről a *munkásosztály érdekeinek a szintjén* tudjuk megfogalmazni. Ez az érdekeknek egy objektíve létező és minden mást meghatározó szférája. Konkrétan azonban ezek a *réteg- és csoportérdekek közvetítésén keresztül léteznek* épp úgy, mint ahogyan egy-egy ember is csak e létező csoport-, illetve rétegviszonyokon keresztül lesz egyik vagy másik osztály tagja. A különböző rétegeknek és csoportoknak viszont a maguk közös érdekei mellett vannak eltérő érdekei is. A konkrét érdekeknek általános lényeges vonásai kerülnek be abba, amit osztályérdeknek nevezünk. Érdekeik *lényegi vonatkozásban azonosak,* az eltérő, vagy esetleg ütköző érdekeik pedig *kevésbé lényegesek.* Ennek ellenére azonban előfordulhat, hogy *ők éppen ezeket az eltérő érdekeket veszik észre leghamarább,* minthogy ezek konkrétabbak. További példák felsorolása helyett összegezzük ezt most abban a tételben, hogy *az osztály tagjainak érdekazonossága konkrétan és részleteikben eltérő, esetleg ütköző érdekek lényegi azonosságát fejezi ki. Számolni azonban e konfliktusokkal feltétlenül szükséges — megjelenésük nem mindig hibákból ered, hanem természetes következménye annak, hogy a társadalom differenciált csoport-, illetve rétegviszonyokkal rendelkezik. Hogy feloldásuk ne a spontaneitás uralma alatt menjen végbe, ehhez feltétlenül szükség van arra, hogy ezeket a maguk mindenkori bonyolultságában elemezzük.* Ezen felül még azt is figyelembe kell venni, hogy a konkrét érdekek eltérése — éppen azok konkrét jellegénél fogva — rendszerint könnyebben észrevehetők, míg a lényeges érdekek azonossága rendszerint nehezebben tudatosul, hiszen ezek általánosabbak.

Az antagonisztikus osztályok felszámolása azt mutatja, hogy az ellentmondások antagonisztikus típusát véglegesen száműzni lehet a társadalom életéből. De ez nem vonatkozik a társadalmi érdekütközések, ellentmondások *minden* típusára. Ezt csak egy olyan társadalom tudná kiküszöbölni, amelynek tagjai nem szerveződnek csoportokba, illetve rétegekbe. És amennyire sohasem szabad lebecsülni a társadalom életének ezt a fordulatát, amelynek keretében az emberiség megszabadul az antagonisztikus érdekkonfliktusok terhétől — *úgy jelenleg épp annyira fontos számunkra az ezen túl adódó érdekviszonyok reális vizsgálata.* Ilyen vizsgálatnál lehet ugyanis jól megérteni azt, hogy mit kell mai viszonyaink között megoldani. Ma nagyon gyakoriak még az olyan érdekütközések, amelyek megoldásában a partikuláris érdekek dominálnak általánosabb érdekekkel szemben. Mindenki bőven hozhatna olyan példát, amelyben vállalati, vagy iparági érdekek ütközése úgy oldódik meg, hogy az a népgazdaság egészére káros. Arra is, hogy egyesek hogyan érvényesítik a saját egyéni érdekeiket nagyobb társadalmi csoportok — munkacsoport vagy család, vagy éppen az egész társadalom érdekeinek rovására. A probléma nem az érdekütközés maga, hiszen ez a társadalom életének természetében rejlik, hanem olyan megoldása, amelyben egy-egy kisebb csoport vagy egy-egy egyén közvetlen érdekei győznek az általánosabb, lényegesebb, nagyobb csoport-érdekekkel szemben. Gazdaságirányítási rendszerünk átalakításától sem azt kell elvárni, hogy az az érdekeknek valamiféle tökéletes harmóniáját teremti meg, hanem azt, hogy a különböző ösztönzők helyes alkalmazásával és különféle intézkedésekkel úgy hozza azokat összhangba, hogy a népgazdasági, össztársadalmi érdekek kerüljenek ki győztesen.

Társadalmunk jelenlegi osztályszerkezetét vizsgálva megállapítható, hogy *ma nálunk lényegében valamennyi osztály és társadalmi réteg viszonyában a szocialista érdekazonosság a meghatározó.* Emellett, illetve ezen belül léteznek a különböző osztályok, rétegek *sajátos érdekei,* amelyek nem esnek mechanikusan egybe a közös szocialista érdekekkel. A szocialista érdekazonosság nem egyforma szinten és következetességgel létezik és tudatosul a társadalomban. Változatlanul — a szocialista építés mai szakaszán is — a munkásosztály érdekei fejezik ki a legkövetkezetesebben az egyetemes társadalmi haladás, a szocializmus teljes felépítésének ügyét. Ezen alapszik a munkásosztály vezető szerepének történelmi szükségszerűsége napjainkban is. S ez a szükségszerűség mindaddig megmarad, míg osztályok és ebből fakadó eltérő érdekek léteznek. Mindaddig jogos a kérdés: a különféle — de nem antagonisztikus érdekek egyeztetése, összhangbahozása melyik osztály érdekeinek elsődlegessége alapján való-

suljon meg, melyik fejezi ki legkövetkezetesebben az össz-társadalmi érdekeket, végső fokon a többi osztályok, rétegek érdekeit.

A kérdés lényege tehát az, hogy úgy érvényesítsük a munkásosztály vezető szerepét (vagy ami ennek tartalma: a szocialista érdekazonosságot), hogy közben tekintettel legyünk, messzemenően vegyük figyelembe az egyes dolgozó osztályok, rétegek, vállalatok stb. sajátos érdekeit. A sajátos érdekek figyelmen kívül hagyása bizonyos ponton hatását tekintve károsan érinti az össztársadalmi érdeket is. Egy példával szemléltetve: az érdekviszonyok szempontjából a legalapvetőbb társadalmunk alapvető osztályainak, a munkásosztálynak és parasztságnak kölcsönös viszonya. A mezőgazdasági termékek árának nagyfokú elmaradása a társadalmi ráfordításoktól látszólag a szocialista felhalmozás lehetőségeit bővíti, a valóságban viszont ennek ellenkezőjét eredményezi azáltal, hogy csökkenti a parasztság termelési kedvét, aláássa a mezőgazdaság termelőerőinek növekedését. Mi a megoldás? Olyan ösztönzési rendszert (főleg anyagit, de erkölcsit is) kialakítani, hogy ami össz-társadalmi vonatkozásban, a közösségnek hasznos, az a szűkebb érdekek szférájában is, végső fokon az egyének számára is előnyös legyen.

De hasonló eredményekre jutunk a bérezési, általában elosztási viszonyaink vizsgálatánál is. Jelenlegi helyzetünkben lehetetlen olyan elosztási rendszert létrehozni, amelyben ne volnának érdekkonfliktusok. Maga a munka szerinti bérezés is — Marx szavaival élve — „az egyenlőség egyenlőtlensége". Ebből szükségképpen származnak konfliktusok. De vajon mindegy nekünk, hogy ezek összeütközéséből a magasabb feljesítmények, jobb minőségek, korszerűbb gyártmányok irányába ható érdekek milyen gyorsan realizálódnak? Mert hogy végső fokon a piac törvényei ezt kikényszerítik, az vitathatatlan. De hogy ez a „végső fokon" ne legyen nagyon messze — az egyáltalán nem mindegy — és egyáltalán nem független többek között azoktól az érdekektől sem, amelyek elosztási folyamatainkban érvényesülnek.

A különféle érdekkonfliktusok megszüntetését, illetve az érdekek összhangba hozását nem lehet a spontaneitásra bízni. Ezért alapvető a munkásosztály marxista—leninista pártjának jelentősége. A párt vezető szerepe biztosítja a szocialista tudatosság érvényesülését mindenfajta spontaneitással szemben. Ez kifejezésre jut a különféle érdekek és érdekviszonyok reális elemzésében, a társadalmi haladást szolgáló össznépi érdekek helyes képviseletében és olyan politikai kidolgozásában és végrehajtásában, amely különféle intézkedések útján biztosítani tudja ezeknek következetes érvényesülését.

Ebben a folyamatban természetesen minden érdekkonfliktus megoldása újakat eredményez. Nyilván könnyen belátható, hogy

pl. bármilyen bérrendezés — a legindokoltabb és leghalaszthatatlanabb is — megoldhat ugyan korábbi konfliktusokat, de ugyanakkor újabbakat hoz létre. De e szünteleníil megoldódó és keletkező ellentmondás talaján mindig *előbbre kell jutnunk* a fejlődésnek azon az útján, amelyben mindenki jobban és emberibben élhet, amely tehát mindenkinek érdeke.

Ennek az iránynak a biztosításához azonban *az érdekviszonyok reális számbavételére van szükség — s éppen így érthető meg, hogy az érdekek alakulásának, „természetrajzának" ismerete nem egyszerűen reálisabb társadalomismeretet eredményezhet, hanem egyúttal — sőt főképpen — reálisabb, eredményesebb tetteket a szocializmus építésének útján.*

Kósa Erzsébet

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

aspirantúrára
a Szovjetunió Kommunista Pártja mellett működő Társadalomtudományi Akadémián

Az MSZMP Központi Bizottságának Agit. Prop. Bizottsága pályázatot hirdet a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottsága mellett működő Társadalomtudományi Akadémián aspirantúra elvégzésére filozófia, politikai gazdaságtan és nemzetközi munkásmozgalom története szakon. A tanulmányi idő három év, amit az aspiránsok ösztöndíjjal a Szovjetunióban töltenek. Ezen idő alatt családjuk anyagi támogatásban részesül.

A pályázaton részt vehet minden olyan 40 évnél nem idősebb párttag, aki

- *mozgalmi tapasztalattal és tudományos munka végzésére megfelelő készséggel rendelkezik,*
- *tudományos és ideológiai szempontból aktuális témán kíván dolgozni,*
- *az orosz nyelvet lehetőleg középfokon ismeri. (Az aspiráns a tanulmányokat megelőzően orosz nyelvtanfolyamon vesz részt.)*

A jelentkezéshez mellékelni kell:

- *életrajzot,*
- *egyetemi vagy főiskolai diplomát,*
- *minősítést az eddigi munkáról,*
- *a választott téma vázlatát (23—30 sorban) és*
- *publikációinak (amennyiben ilyen van) rövid ismertetését.*

A pályázatokat 1966. szeptember 30-ig lehet benyújtani a budapesti pártbizottsághoz, illetőleg a megyei pártbizottságokhoz. A pályázatokat a Központi Bizottság illetékes szerve bírálja el és a döntésről a pályázókat december 1-ig értesíti.

Két bányász propagandista

Az csak természetes, hogy a nemzeti jövedelem egészét nem lehet elfogyasztani — mondja a gazdaságpolitikai tanfolyamon vita közben az egyik hallgató.

— Nem hát — mondja a másik —, csakhogy azt is meg kellene magyarázni, hogy miért nem.

— Azért nem — szól hozzá a harmadik —, mert felhalmozásra kell fordítani a másik részét.

Aztán tisztázódik végül, hogy a felhalmozás aránya milyen legyen; milyen célokat szolgál a felhalmozási alap, és mi az a határ, ameddig növelni lehet a felhalmozást.

A komlói Zobák aknán vagyunk, szénbányászok között, egy gazdaságpolitikai tanfolyam foglalkozásán.

Csomai Károly bányamérnök a propagandista. Ő vezeti ezt a tanfolyamot, amelyen vájárok, gépészek, technikusok, csillések tanulják együtt a gazdaságpolitikai kérdéseket.

Már csak ezért is tanulságos lehet, ha megvizsgáljuk, hogy egy *ilyen* típusú tanfolyamon, az *ilyen* vegyes összetételű hallgatóság milyen színvonalon tud foglalkozni fontos gazdaságpolitikai témákkal, és mennyit tud elsajátítani azokból.

Előbb azonban a tanfolyam propagandistájának oktatói módszereit kell megismernünk.

Csomai elvtárs 35 éves, fiatal mérnök. Három éve vezet tanfolyamot a pártoktatásban. Ezen a foglalkozáson, amelyről éppen szó van, először harminc perces bevezető előadást tartott. Tömören vázolta, hogy a fogyasztás nagysága a termelés nagyságától, a fogyasztás szerkezete és növekedése pedig a termelés szerkezetétől és növekedési ütemétől függ. Rámutatott a termelés és az életszínvonal összefüggéseire, a felhalmozás és a fogyasztás arányaira — amely körül a legélénkebb vita bontakozott ki —, és arra, hogy a felhalmozási alap nagysága korlátlanul nem növelhető.

A vitában a résztvevők mondtak olyan dolgokat is, ami nem is tartozott a tárgyhoz, meg olyat is, ami a tárgyhoz tartozott, de nem felelt meg a valóságnak. Ez azt mutatta, hogy aki éppen felszólalt, nem ért még minden kérdést.

A propagandista hagyta, hogy véleményét mindenki szabadon kifejtse. Akik a különböző álláspontokra akartak válaszolni, azok is szót kaptak. Aki a válaszokkal nem volt megelégedve, az is szólhatott, bővebb magyarázatot kért. A hallgatók egymásnak magyarázták véleményüket. Végül a propagandista összefoglalta a vitát. Az összefoglalóban hangsúlyozta, amit a hallgatók helyesen mondtak és megvilágította a tévedéseket. Azok hozzászólására is komolyan válaszolt, akik helytelen dolgokat mondtak, vagy nem marxista—leninista álláspontot foglaltak el.

A propagandistának ez a módszere bevált. Foglalkozásain mindig mindenki bátran elmondja, amit gondol. Senki sem tart attól, hogy kinevetik.

Csomai elvtárs mindenkit tisztel. Ezért őt is tisztelik, annak ellenére, hogy nála idősebbek is ülnek a hallgatóság soraiban.

Munkabírásáról, szorgalmáról pedig elég, ha annyit mondunk el, hogy négy csoportban 37 embert oktat ezen a gazdaságpolitikai tanfolyamon. Egy-egy csoportban 6—10 hallgatója van, egy-egy témából négyszer tart foglalkozást, igazodva a mecseki bányákban nemrég bevezetett négynegyedes munkarendhez. (Négy műszakban dolgoznak a bányászok, és minden műszakból vannak néhányan, akik erre a gazdaságpolitikai tanfolyamra járnak.)

Érvelése világos, logikus, sokszor helyi üzemi példát mond el mind a bevezető előadásban, mind pedig a vita összefoglalójában.

Mindez hozzájárul ahhoz, hogy a hallgatók jó színvonalon képesek elsajátítani a tananyagot, annak ellenére, hogy vájárok, gépészek, technikusok, csillések tanulnak együtt. Politikai érdeklődésük, marxista—leninista ismereteik körülbelül azonos színvonalon állnak. Vannak például csillések a hallgatók között, akik a tanfolyam elején politikai műveltség tekintetében egynémely technikus fölött álltak, és most, az oktatási év végére, azonos színvonalra kerültek. A technikusok magasabb szakmai tudása ugyanakkor ösztönzően hatott a csillésekre, kedvet kaptak a magasabb képzettség megszerzésére, és már bejelentették, hogy beiratkoznak az idén kezdődő vájár-tanfolyamra.

Kétségtelen, hogy ezekben az eredményekben és új elhatározásokban szerepe van ennek a gazdaságpolitikai tanfolyamnak és a vezetőjének is.

*

Van még egy propagandista a komlói Zobák aknán, akinek oktatási módszereiről érdemes megemlékezni.

Riszter József 48 éves, személyzeti vezető, a marxista—leninista középiskolát vezeti a bányaüzemben. Marxista—Leninista Esti Egyetemet végzett. Politikai tudása, marxista műveltsége, magatartása, megértő gondoskodása az emberekről — ez mind olyan tulajdonság, amely alkalmassá teszi a propaganda munkára.

Vájár, technikus, mozdonyvezető végzi a marxista—leninista középfokú iskolát.

Minden foglalkozásán pontosan megjelenik, és elvárja, hogy a hallgatók is időben ott legyenek. Bár a hallgatók könyvből tanulnak, de Riszter elvtárs egy-egy részletet külön is megmagyaráz, példákkal bizonyítja azt a tételt. Közben kikéri egy-egy hallgató véleményét is, színessé, élénkké teszi ezzel a foglalkozásokat.

Önálló gondolkodást, önálló következtetést kér és vár el minden hallgatójától. Azt sem bánja soha, ha közbeszól valaki: annak azonnal választ ad, és úgy folytatja a magyarázatot.

Hogy milyen összefüggésekben világítja meg a propagandista az adott témát, az sem mindegy. Ha olyan összefüggésekre mutat rá, amelyek a hallgatók mindennapi

életéhez közel állnak, könnyebben válik érthetővé, amit előzőleg talán még nem értettek. Ez is módszerbeli kérdés: összekapcsolni és elválasztani tudni, hogy ilyen módon is a lényegehez, a fontoshoz jussunk közelebb.

Riszter József a Zobák-aknai marxista—leninista középiskola vezetője ilyen módszerrel dolgozik. Ily módon érdekessé, sőt mondhatni izgalmassá teszi azokat az órákat, amiket hallgatói vele eltöltenek.

Márpedig ez sem közömbös propagandamunkánk szempontjából.

Lehet ugyanis bármilyen művelt, politikailag jól képzett marxista valaki, lehetnek kitűnő fogásai és példái az oktatásban, de ha nem tud közvetlen és emberi lenni, ha nem tud érdekes is, izgalmas is lenni, ha nem tudja *magatartásával* és megjelenésével is ébren tartani az érdeklődést, nehezebben ér el eredményeket.

E két propagandistán kívül vannak még Zobákon többen, akiket érdemes volna bemutatni. E két kommunista ugyan más-más tanfolyamot vezet, s módszereik tehát már ezért is eltérnek egymástól. De van valami hasonlóság köztük szerénységben, emberi magatartásban, oktatói munkájukban: mindketten a párt eszméinek és tanításainak propagandistái.

Gyevi Károly

Herszon-területi pártmunkások Zalában

Négy évvel ezelőtt alakultak ki a baráti kapcsolatok Zala megye és az Ukrajnai Herszon terület között. A tapasztalatcserék segítették a párt- és kulturális munkásokat, a tanácsi, ipari és mezőgazdasági dolgozókat egymás életének jobb megismerésében. A küldöttségcserék jelentős hozzájárulást jelentenek a szovjet—magyar barátság elmélyítéséhez.

Így volt ez május utolsó napjaiban is, amikor egy öt tagú szovjet pártmunkás küldöttség érkezett a Zala megyei pártbizottság meghívására a megyébe.

A többi között meglátogatták a Dunántúli Kőolaj- és Földgáztermelő Vállalatot, a nagykanizsai Vörös Csillag Termelőszövetkezetet, a Zalaszentgróti Állami Gazdaságot, a Zala megyei Állami Építőipari Vállalatot és a lenti járási pártbizottságot. Mindenütt mély benyomást gyakorolt az a fáradhatatlan, szeretetteljes figyelem, amellyel a szovjet elvtársak a dolgozók életkörülményeiről, szociális és kulturális ellátottságáról érdeklődtek. A beszélgetések, tanácskozások, fogadások nagyon őszinte légkörben zajlottak le.

A látogatás végén a szovjet vendégek baráti beszélgetésen összegezték tapasztalataikat Varga Gyula elvtárssal, a megyei pártbizottság első titkárával és a megye más vezetőivel. A herszoni elvtársak elégedetten nyilatkoztak.

Látogatásukat rövidesen öt tagú Zala megyei pártmunkás küldöttség viszonozza.

(K. L.)

A traktoros pártcsoport

Egy-egy üzem, gazdaság eredményeiből bizony nehéz kimutatni azt a bizonyos többletet, amely a kommunisták felvilágosító szavának, politikai munkájának köszönhető. Talán néhány gazdasági vezető s helyenként még egyikmásik párttag ezért nem érti: miért tekintjük a meggyőző szót olyan jelentős gazdasági tényezőnek.

Az ivánc sai Táncsics Tsz tábláin gyönyörű, telt kalászokat lenget a szél. A szövetkezet vezetői szerint — ha csak valami természeti csapás nem jön közbe — őszi kalászosaik jobban fizetnek, mint tavaly. pedig akkor is 15 mázsán felüli átlagtermést takarítottak be. A tsz kommunista traktorosai a szép vetések láttán *nemcsak azt mondhatják el, hogy érdemes volt jól szántani, vetni. hanem azt is hozzátehetik: érdemes volt agitálni a traktorosok között.*

A két műszak története

Összel veszélyesen összetorlódott a munka a szövetkezetben s nagyon is kétségessé vált, hogy elvetnek-e idejében. A vezetők kiszámították, ha néhány hétig mind a húsz traktoruk két műszakban üzemel, akkor leküzdhetik a torlódást. A traktorosok azonban egyáltalán nem lelkesedtek a két műszakért. Féltették a keresetüket, úgy látták, hogy a nyújtott műszakkal jobban járnak. „Nincsen elég traktoros sem, hogy minden gépre kettő jusson" — akadékoskodtak. Olyan helyzet állott elő, hogy szervezéssel, utasítással, tehát az irányítás szokott módszereivel nem lehetett mindent megoldani.

Sok négyszemközti és csoportos beszélgetés lezajlott ekkoriban az ivánc sai határban és a javítóműhelyben. A szövetkezet s a pártszervezet vezetői érvekkel, adatokkal tárták fel a traktorosok előtt: mennyi érték forog kockán, ha nem végzik el idejében a legfontosabb őszi talajmunkákat. A traktoros pártcsoport kommunistái értették meg leghamarabb, hogy mi a kötelességük, s ezután derekasan kivették részüket a többiek meggyőzéséből. Eredménye az lett, hogy *maguk a traktorosok is segítettek a két*

műszak útjában álló akadályok elhárításában.

Amint alaposabban utánanéztek, kiderült, hogy több olyan dolgozója is van a szövetkezetnek, akinek gyakorlata van a traktorvezetésben. Ezek a „kisegítő" traktorosok nappal egészen jól eldolgoztak egy-egy képzettebb, gyakorlottabb traktoros közelében. Gépre ult a traktoros brigádvezető, és — ha szükség volt rá — egyik-másik szerelő is. Nappal vetettek, éjjel szántottak a traktorok. Október 25-ig el is vetették a búzát.

A pártcsoport és az alapszervezet

Egy-egy pártcsoport munkájának színvonala természetesen szorosan összefügg azzal, hogy milyen a pártélet az egész alapszervezetben. Iváncsán egy alapszervezetbe tömörültek a község és a termelőszövetkezet kommunistái. A létszám 36, ebből négy tagjelölt. A párttagság kétharmada a tsz-ben dolgozik. *Kállai István* függetlenített párttitkár és *Oláh János*, a traktoros pártcsoport bizalmijának szavaiból kitűnik, hogy az utóbbi években rendszeresebb, elevenebb a pártélet. Féléves munkatervük rögzíti a kéthetenként összeülő pártvezetőség és a havi taggyűlés programját. Ez utóbbi alapos előkészítése érdekében egy héttel, vagy legkésőbb 3—4 nappal előtte megbeszélik a pártcsoport-bizalmiakkal a pontos napirendet. Meghívókat is küldenek a tagoknak s tapasztalataik szerint ennek jó hatása van, azóta kevesebben hiányoznak a taggyűlésről.

Öt pártcsoportot szerveztek alapszervezetükben. Hármat csak üzemágak szerint: az állattenyésztésben, a gépesítésben s a növénytermesztésben. Két pártcsoport a falusi, illetve a nem tsz-ben dolgozó párttagokat tömöríti. A pártvezetőség, s a titkár is sok figyelmet fordít arra, hogy a pártcsoportok minél önállóbban, aktívabban tevékenykedjenek a maguk területén. Az egyik legutóbbi taggyűlésük célja is ez volt. Napirendjén a pártcsoportok működésének felmérése, tapasztalataik elemzése szerepelt egyedul. *A gyakorlat azt bizonyítja, hogy a pártcsoportok aktívabb működésével eredményesebb, hatékonyabb lett az alapszervezeti pártmunka.*

A pártmunka hatása

Az utóbbi években fokozatosan erősödik a 3100 holdas közös gazdaság. 1964-ben 22,5 forint, 1965-ben már 30 forint részesedés jutott egy munkaegységre s tavaly szépen gyarapították a gazdálkodási alapokat is. S mint ahogy a traktoros pártcsoport a szép gabonatáblákban — a pártvezetőség s az alapszervezet minden tagja az egész gazdaság fejlődésében is felmérheti a pártmunka hatását. A gazdálkodás javulása azzal kezdődött, hogy fokozatosan megfelelő embereket állítottak a gyengének bizonyult vezetők helyére. Ebben is fontos szerepe volt a pártvezetőségnek, az alapszerve-

zetnek, de abban is, hogy ma már minden üzemágban olyan anyagi ösztönzőket alkalmaznak, amelyek érthetőek, világosak a tagok számára.

Az iváncsai Táncsics pártszervezetének a tapasztalatai tehát azt bizonyítják, hogy a gazdaság eredményeiből nem túlságosan nehéz „kiszűrni" a pártmunka hatását — természetesen ott, ahol célszerű és folyamatos ez a munka. *S mint minden célszerű emberi tevékenységnek, a pártmunkának is nagyszerű sajátossága, hogy a már elért eredmények újabb tettekre, erőfeszítésekre serkentenek.* A traktoros pártcsoport az őszi politikai sikeren fellelkesülve újabb feladatot tűzött maga elé. Javasolták, hogy a téli javítások idején minden traktorra építsenek vezetőfülkét. Igaz, ebben az ügyben már nem a traktorosokat kellett megagitálni, de lám — szavuk nem maradt hatástalan a gazdaság vezetői előtt sem. Az elmúlt télen a gépjavító állomással elkészíttették a szükséges 8 vezetőfülkét.

A traktorosok téli programjába tartozott az is, hogy valamennyien egyhetes szakoktatásban vettek részt. Ez azonban már beletartozik idei nagyobb céljuk: a szocialista brigád cím elnyerésének feltételeibe is. Először küzdenek ezért a megtisztelő címért az iváncsai traktorosok s a pártcsoport is felkészült rá, hogy saját eszközeivel elősegítse a sikert.

A szocialista brigád cím elnyeréséért

Hogyan történik ez a gyakorlatban? Oláh elvtársnak, a fiatal pártcsoport-bizalminak erről is van mit elmondania. Mint szerelő 3—4 naponként szinte valamennyi traktorossal találkozik s gyakran szót érthet a pártcsoport többi hét kommunistájával is. *Ezeket az alkalmakat nemcsak a pártbélyeg átadására használja fel, hanem arra is, hogy elbeszélgessen velük, tájékoztassa őket s maga is tájékozódjék gondjaikról, problémáikról.*

Most ezekben a hetekben, hónapokban a szocialista cím elnyerésének a termelő munkával kapcsolatos feltételeire fordítanak különös figyelmet. Ezek: a balesetek megelőzése, a gépek megfelelő teljesítménye, a költségek csökkentése.

Tavaly néhány traktorosuk pénzbüntetést kapott azért, mert műnka közben alkoholt fogyasztott. Párttag már akkor sem volt az italozók között, az idén pedig még egyetlen traktorost sem kellett ezért megbüntetni. A felvilágosító szó itt olyan többletet érlel, hogy a traktorosoknak megmarad a pénzük s ami ennél sokkal lényegesebb, megőrzik egészségüket, testi épségüket.

A gépek kímélésére, megfelelő karbantartására jól ösztönöz, hogy a javításra előirányzott éves költség megtakarított összegének 30 százaléka a traktorosé. *Az anyagi ösztönzést azonban a pártcsoport igyekszik megfelelő neveléssel is összekapcsolni.* Amikor az egyik munkagépnek eltörött

a tengelyę s a szerelők megállapították, hogy ehhez hozzájárult a kenés, a zsírozás elhanyagolása is, a pártcsoport-bizalmi ezt mindjárt szóvá tette a kommunisták előtt s tanulságát felhasználták a gondos, rendszeres karbantartásért folytatott agitációjukban.

A pártcsoport öntevékenysége

A traktoros pártcsoport munkájában nagy segítség, hogy brigádvezetőjük a pártvezetőség tagja s Oláh elvtárs elismeréssel emlegeti a párttitkár gyakori útbaigazítását is. A kapott segítség ma már párosul a pártcsoport öntevékenységével, belső aktivitásával. *Maguk is keresik, hogy adott helyzetben mi a feladatuk s igyekeznek arra érvekkel jól felkészülni.*

A pártbizalmi — miközben az utolsó simításokat végzik a szövetkezet 5 kombájnján — azon töri a fejét, hogy aratáskor milyen is legyen az egyes kollektívák összetétele, hova mennyi jut a kommunistákból, a legdolgosabb pártonkívüliekből. Nagyon sok függ attól ugyanis, hogy a kombájnosok minden órát kihasználjanak az aratásra alkalmas időből. Ami viszont gyakran azon is múlik, hogy kik a hangadók egy-egy munkacsoportban. A pártcsoport tagjai tehát szívükön viselik, hogy idejében be is takarítsák a telt kalászokat, pártmunkájuk nyáron is meghozza a maga többletét.

Fehér János

Közös megbeszélést tartottak a konzervgyári párttitkárok

Az ország konzervgyárainak párttitkárai és KISZ-titkárai a közelmúltban közös megbeszélésen vitatták meg az előttük álló időszak gazdasági és politikai feladatait. A vitában nagy szerepet kapott a pártszervezetek és gazdasági vezetők, a gyári és a termelőszövetkezeti kommunisták kapcsolatának erősítése. Sokoldalúan elemezték a gazdasági mechanizmus reformjából adódó közös feladatokat. A tröszt megjelent vezérigazgatója hangsúlyozta, hogy minden lényeges kérdésben kérik és várják a pártszervezetek segítségét.

Tapasztalatcsere a pártmunkáról — viszonzással

A közelmúltban Várpalotára és Esztergomba látogattak az oroszlányi pártmunkások, akik alapszervezetekben, üzemekben és intézményeknél tanulmányozták a pártmunkában kialakult legjobb módszereket. A látogatás a részükre szervezett egy éves tanfolyam záró aktusa volt. A jól sikerült tapasztalatcsere folytatásaképpen Oroszlányba látogatnak majd az esztergomi és várpalotai pártmunkások.

A gazdasági vezetők politikai tevékenysége

A második ötéves terv idején Nógrád megye iparában a műszakiak száma 24,8%-kal emelkedett, s jelentősen változtak az arányok is:

	1960	1965
Mérnök	11,7%	13,2%
Technikus	32,1%	52,3%
Egyéb végzettségű	56,2%	34,5%

Az elmúlt 5 év alatt mintegy 100 mérnök és 600 technikus került üzemeinkbe. A megyei pártbizottság legutóbbi ülésén megvitatta, hogy az iparban dolgozó műszaki-gazdasági vezetők milyen munkát végeznek s közülük a kommunisták hogyan vesznek részt a párt politikájának megvalósításában. A felmérés és a vita is rávilágított néhány általánosnak mondható problémára.

Az egyik — s talán a legfőbb — tapasztalatunk, hogy gyakori a szakmai és politikai munka merev különválasztása. Nem egy gazdasági vezető azt tartja, hogy feladata csak a szorosan vett szakmai kérdések megoldásáig terjed: utasít, adminisztrál, dönt — minden politikai mérlegelés nélkül. Ennek okát főként abban látjuk, hogy egyik-másik műszaki-gazdasági vezető nem ismeri eléggé az üzemi életet, a valóságos politikai-gazdasági viszonyokat. Ezt a felfogást erősíti például az, hogy a felettes állami szervek is általában csak a szakmai képzés fontosságát hangsúlyozzák, emellett a pártszervezetek sem támasztanak megfelelő politikai igényt a gazdasági-műszaki vezetőkkel szemben.

Ezt jelzi többi között az is, hogy bár a műszakiak 59,3%-a párttag, a napi politikai munkában elég kevesen vesznek részt, vagy — s ez legalább ilyen hiba — nem az alapszervezetben dolgoznak. Gondot okoz az is, hogy a vizsgált területen a párttagok 36,5%-ának két vagy ennél több tömegszervezeti funkciója van, ugyanakkor 19,7%-ának nincs semmi funkciója. A pártonkívüliek 46,7%-a pedig semmiféle tömegszervezeti megbízatással nem rendelkezik.

Meg nem értést, elégedetlenséget vált ki a munkások körében, hogy egyes műszaki-gazdasági vezetők munkatársaik megválasztásánál nem veszik eléggé figyelembe a politikai, emberi rátermettséget és magatartást. Ezzel magyarázzák, hogy némelyik szakember hibáit, fegyelmezetlenségét túl hosszú ideig elnézik.

A műszaki-gazdasági vezetők munkáját elemezve, a Nógrád megyei Párt-Végrehajtó Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy politikai képzésüket erőteljesebben kell fokozni. Ez azért is sürgető feladat, mert az új gazdasági mechanizmus által biztosított nagyobb önállóságot helyesen csak úgy lehet kihasználni, ha a gazdasági vezető egyben területének politikai vezetője is.

A továbbképzés fő bázisa a megyei pártbizottság mellett működő Marxista—Leninista Esti Egyetem. Az elmúlt négy évben a gazdasági-műszaki vezetők aránya az összhallgatókhoz viszonyítva mintegy 20%-os volt. Ezt az arányt szeretnénk a jövőben jelentősen növelni.

Szükséges azonban az is, hogy a vállalatok elsőszámú vezetői az eddigieknél többször tartsanak üzemükben pártnapot. Az eddigi tapasztalatok ugyanis azt bizonyítják, hogy nagyon hasznosak az ilyen politikai találkozások. Egyrészt, mert a megjelentek bátrabban vetik fel kérdéseiket, másrészt tanulságos a gazdasági vezető számára is az ilyen összejövetel, mert jobban megismeri a sajátos üzemi problémákat, a dolgozók hangulatát.

Tapasztalható néhány helyen, hogy a vezetők a munkások ügyeit csak munkaügyi kérdésnek tartják, illetve nem adnak alkalmat rá, hogy közvetlenül is véleményt mondhassanak az irányító munkáról, egyes intézkedésekről, vagy akár személyes gondjaikban tanácsot, segítést kérjenek. A vb állásfoglalása szerint az is szükséges, hogy a gazdasági vezetők rendszeresen megtartsák fogadónapjaikat, vagy részt vegyenek a termelési tanácskozásokon. Természetesen itt nem puszta megjelenésről van szó, hanem arról, hogy a gazdasági-műszaki vezetők mondják el véleményüket az adott kérdésekről, válaszoljanak a felszólalásokra s állásfoglalásuk ne kizárólag szakmai, hanem politikai is legyen.

A fenti célkitűzések végrehajtása kettős feladatot ró a pártszervezetekre. Egyrészt szükséges az őszinte, bátor kritika fejlesztése a gazdasági vezetés iránt. Másrészt a politikai-gazdasági vezetők kiválasztásánál az eddigieknél következetesebb káderpolitikát kell alkalmazni.

Huszák Artúr,
az MSZMP Nógrád megyei Bizottság munkatársa

„Nincs kezdete és nincs vége"

A nevelés nem könnyű feladat, s a politikai nevelés a munkaidő 480 percében, a termelékenységnövelés, a tervteljesítés világában különösen nehéz. A gazdasági vezetők politikai nevelő munkáját nemrég megvizsgálta a Láng Gépgyári párt-végrehajtó bizottsága. Az ülésen — a többi között — hangsúlyozták a politikai nevelés folyamatosságának a jelentőségét. Amint az egyik felszólaló megfogalmazta: ennek nincs kezdete és nincs vége.

Mit ért a politikai nevelő munkán? Erre a kérdésre három gépgyári gazdasági vezető is körülbelül ugyanazt válaszolta. Úgy tanítani, formálni az egyént, hogy jól végezze munkáját, hogy egy-

mást becsülő, segítő emberi magatartás alakuljon ki egy-egy közösségben.

Sóvári Gyula turbinaszereldei párttitkár véleménye szerint a munkások távolról sem elégednek meg a „termelés parancsainak" teljesítésével. De ha egy vezető olyan légkört képes teremteni a munkahelyen, amelyben jól érzik magukat és szívesen dolgoznak az emberek, s amellett jól tudják, hogy mit, miért tesznek — az már politikus vezetői magatartásra vall. Ahol viszont a kisebb-nagyobb véleményeltéréseket, összekoccanásokat nem képesek békességben feloldani, ott valami nincs rendben. Ahol gyakoriak az emberek közötti összetűzések — a Kiváló dolgozó cím odaítélésekor például kölcsönös kínos sértődések, sőt alaptalan és névtelen feljelentgetések is előfordulnak —, ott a vezetők s a párttagok nevelő munkája is rosszul vizsgázik.

Türelem és bizalom

A gépgyár egyik műhelyében néhány fiatal esztergályos alacsony teljesítményének állandóan visszatérő magyarázata: nincs ambíciójuk. Nincs szükségük pénzre — mondják róluk, szüleik túlságosan elkényeztetik őket. Létezik vajon normális, egészséges ember (kivált, ha fiatal is), akinek nincs szüksége pénzre? Aki nem akar többet? Ha a szép ruha, esetleg a motorkerékpár is megvan, akkor az utazás, egy magnó, fényképezőgép, csónak — vagy akármi más, nem csábít? Nehéz ezt elhinni.

— De igen, „ez van" — mondja az egyik vezetőjük. — Tízszer, hússzor is beszélek velük, de elfásul az ember. Vagy türelmetlen lesz és rájuk ordít. De ez sem használ, a vállukat vonogatják . . .

Csakhogy éppen elfásulni nem szabad s különösen a vezető nem teheti ezt. A nevelés következetességet, türelmet, optimizmust kíván akkor is, amikor az már fárasztó vagy ha éppen „nehéz" embert kell formálni.

A vezető nagyon fontos nevelőeszköze az, hogy igazságosan, méltányosan ossza el a munkát a dolgozók között. Ha fiatal szakemberről van szó, érdemes figyelemmel kísérni: vajon szaktudásának növekedésével kap-e annak megfelelően nagyobb feladatot is.

— Tizenhét évvel ezelőtt kerültem a gyárba segédként — meséli egy művezető. — Az első félévben sehogy sem tudtam megkeresni azt a pénzt, amit szerettem volna. Bizonyos jól fizető munkákat nekem soha nem adtak, s ez már a szakmai hiúságomat is sértette. Egyszer lejött valaki a gyáregységvezetőségtől és megkérdezte: hogy érzem magam itt az új helyen? Panaszkodtam az előbbiek miatt, s fél órán belül a padom mellett volt öt napra való bonyolult, jól fizető munka. Művezetőm — idős ember, akit végtelenül tisztelek azóta is — később odajött s csak annyit mondott csöndesen: „még nem bíztam volna ezt rád, fiam. Nem lesz baj?" „Én azt gondolom, nem lesz, Gyuri bácsi" — feleltem.

Nem is tudom mit tettem volna, hova bújok szégyenemben, ha egy darabot is elrontok.

A közösség ereje

Az egyik gépgyári brigádban történt, hogy valaki betegállományba ment, aztán gyáriak találkoztak vele a Dagályon, a derékfájós ember vígan futballozott. A brigádvezető megtudta, szólt neki s ebből parázs vita keletkezett. Az illető feleselő kedve azonban percek alatt elcsitult, amikor munkatársai egyhangúan a vezetőt támogatták. „Ne vitázz, Pista — mondották neki —, nincs igazad..."

A vezető sokat tehet azért is, hogy egy közösségen belül kifejlődjön az egymás iránti figyelmesség. Ezt tanúsítja a következő eset is.

A görög fiú napok óta szótlanul dolgozott munkahelyén, borongós volt, mint akit bánt valami. — Mi a baj, kisbarátom? — kérdezte meg végül a csoportvezető. A válasz: boldog lehet az ember hazájától távol? Sohasem láthatom a tengert...

— Értem, fiam — felelt elgondolkodva a vezető a honvágytól gyötrődő fiatalnak. S anélkül, hogy különösképpen feltűnő lett volna, munkatársai a következő hetekben többször hívták a fiút ide-oda, programot ajánlottak neki, kissé figyelmesebbek voltak a szokásosnál, persze a maguk vidám, csintalankodó módján, amolyan „tenger csitító" barátsággal.

A jól szervezett közösség hatása, a vezetői tekintély, a belátás és igazságosság (a bérpolitikában, vagy a munkaverseny értékelésében például), emberismeret, a megfelelő légkör — a szocialista termelés igen fontos feltételei. Hogy milyen kedvvel fognak munkához a dolgozók s milyen eredménnyel készítenek egy-egy munkadarabot, az nemcsak a szerszám, a nyersanyag, a szakmai útbaigazítás minőségétől függ. Súlyosan téved az a gazdasági vezető, aki úgy vélekedik, hogy elég, ha jó szakember. Ez a jó vezetésnek csak egyik nagyon fontos feltétele. A szocialista újratermelésből az egyéneknek is új értékekkel gazdagodva kell kikerülniök és az egymás és a vezetők iránti megbecsülésük, segítőkészségük, szakmai önbizalmuk, önként vállalt munkafegyelmük kiteljesedésének a politikai nevelés az eszköze.

Igaz, ennek „nincs kezdete és nincs vége", de egyike a legfontosabbaknak.

Salgó Rózsa

Régi párttagok, régi munkásmozgalmi emberek fokozott megbecsülése

A munkásmozgalomnak Békés megyében történelmi gyökerei vannak. A Viharsarok földmunkásai, kubikosai állandó és kemény harcot folytattak a gazdasági és politikai jogokért, a társadalmi haladásért. A nagy ügy érdekében sokan áldozták életüket, egészségüket, vállalták a csendőrszuronyt s a börtön veszélyét. A veteránok erkölcsi és anyagi megbecsülése, ügyeik intézése ma a pártmunka szerves részét jelenti. A pártszervezetek ilyen tevékenységét vizsgálta és értékelte az elmúlt hetekben a Békés megyei Párt-Végrehajtó Bizottság.

Megyénk pártszervei az elmúlt években több mint ezer olyan kérelmet vizsgáltak meg, amelyeket párttagság vagy munkásmozgalmi idő elismerése ügyében kaptunk. A pártszervezeteknek rendszeres munkát adnak azok a már nyilvántartásban elismert elvtársak — mintegy 800-an —, akik zömmel a megye három járásában és két városában laknak. Ezekben a munkákban rendszeres segítséget nyújtottak a munkásmozgalmi bizottságok, amelyek feladatukat lelkesen és körültekintően végezték.

A felszabadulás előtti párttagok és régi munkásmozgalmi emberek nagy örömmel fogadták a KB határozatait, a pártszervek ilyen irányú tevékenységét és sokan személyesen vagy levelekben fejezték ki köszönetüket a pártnak.

Második otthonuk

A felszabadulás előtti párttagság és régi munkásmozgalmi idő elismerése meghatározott elvek és követelmények figyelembevételével történik. A felszabadulás előtti párttagság elismerését a Központi Bizottság befejezte. Ezért jelenleg pártszerveink tevékenysége a régi munkásmozgalmi kérelmek elbírálása, a nyugdíjak és egyéb ügyek intézése körében mozog. Végrehajtó bizottságunk úgy határozott, hogy a régi munkásmozgalmi idő elismerését 1967. december 31-vel lezárja. Pártszervezeteink egyik feladata ezekben a hónapokban az, hogy a határozatot széles körben ismertessék. Így minden olyan elvtársnak, aki a felszabadulás előtti mozgalomban tevékenykedett — s ezt még illetékes pártszerv nem ismerte el — módja lesz az elismerést kérni.

A felmérés során mindenütt azt tapasztaltuk, hogy a régi párttagokat és munkásmozgalmi embereket ma is aktívan érdeklik a párt kérdései, sokaknak második otthona a pártszervezet. Közülük tömegesen úgy nyilatkoztak, hogy a párt a legnehezebb helyzetben is számíthat rájuk. A munkásőrségből mintegy száz idősebb elvtárs most szerelt le, de körülbelül negyvenen ma is tagjai. Azok, akiknek egészsége megfelelő, kivétel nélkül végeznek valamilyen társadalmi munkát. Jelentős azok száma, akik a pártban, a szakszervezetben, az állami és gazdaság szervek választott testületeiben dolgoznak. A társadalmi igényt mutatja, hogy sok úttörő-, KISZ-szervezet és katonai alakulat kapcsolatot tart velük, várja segítségüket az ifjúság nevelésében.

Ebből ered pártszervezeteink másik jelentős feladata. Az idős elvtársak általában köztiszteletben álló emberek, véleményükre sokat adnak, nem mindegy tehát, hogy mennyire ismerik a párt mai politikáját s azt hogyan adják tovább. Segíteni csak akkor tudnak, ha az illetékes községi, járási vagy városi pártbizottságok őket rendszeresen összehívják s az időszerű nemzetközi, belpolitikai, gazdaságpolitikai kérdésekről, a párt és a tanács tevékenységéről tájékoztatják.

Elismerés, megbecsülés

A felszabadulás előtti párttagok és munkásmozgalmi elvtársak erkölcsi és anyagi elismerése felméréseink szerint még nem teljes. A legtöbb helyen hiányzik a társadalmi szervek segítsége, gondoskodása. A tanácsok, a szakszervezetek és a többi tömegszervezetek az öregek problémáival még nem foglalkoznak megkülönböztetett módon. A rendezvényekre nem hívják meg őket, véleményüket, segítségüket nem kérik, lakás-, egészségi, anyagi viszonyaikat nem kísérik figyelemmel. Mintegy 10%-uk fekvőbeteg, 30%-uk rendszeres orvosi ellátást igényelne. Meg kell oldani üdültetésüket is. Megyei tanácsunk most dolgozik olyan határozatokon, amelyek mindezt — a rendelkezésre álló eszközökkel — jobban megoldják.

A felszabadulás előtti párttagok helyzete a nyugdíjak rendezésével lényegében megoldódott. A nyilvántartott régi párttagok és munkásmozgalmi emberek 70%-a nyugdíjat kap. E téren egy probléma vár megoldásra: a munkásmozgalmi nyugdíjasok kisebb része nincs megelégedve a nyugdíj összegével. Sokaknak nyugdíja 400—500 forint, vagy ennél alacsonyabb, s más jövedelmi forrásuk nincs. Szükséges lenne majd — erőnkhöz mérten — ezzel a kérdéssel foglalkozni.

Az elmúlt években több kezdeményezés történt megyénkben a munkásmozgalmi mártírok emlékének megörökítésére. Emlékmű-

veket, táblákat emeltünk, neveikről tereket és utcákat neveztünk el. Az elkövetkező években növelnünk kell ezt a méltó megemlékezést. Miután neveik, életrajzi és mozgalmi tevékenységük anyagai még nincsenek összegyűjtve, végrehajtó bizottságunk úgy döntött, hogy a Tanácsköztársaság 50. évfordulójáig ezt a mulasztást pótoljuk. A felmérésre, az anyagok összegyűjtésére bizottságokat alakítunk. Ebben támaszkodunk a még élő régi párttagok és munkásmozgalmi emberek segítségére is. Az összegyűjtött anyagból a megye író- és újságíró csoportja monográfiát készít, amelyet a lakosságnak, főleg az ifjúság nevelése érdekében közre adunk. Ahol a mártírok, elesett vörös katonák száma nagyobb, ott emlékműveket állítunk, máshol emléktáblákat létesítünk. Ennek anyagi fedezetét tanácsaink biztosítják. Előbb-utóbb méltóbbá kell tenni a munkásmozgalmi, társadalmi temetéseket is. Sok helyen nincs köztemető, így egy-egy elhunyt veterán eltemetéséhez az egyháztól kell megvásárolni a sírhelyeket, sok helyen nincs zenekar, dalárda. S végül még egy kötelezettségünknek eleget teszünk: megvizsgáljuk a mártírok, vörös katonák özvegyeinek, gyermekeinek helyzetét. Ahol szükséges, ott anyagi, erkölcsi segítséget nyújtunk.

A vizsgálat során tapasztaltunk túlzó jelenségeket, véleményeket is. Akadtak olyan téves nézetek, hogy a munkásmozgalmi tevékenységet tekintsük párttagságnak, vagy a vöröskatonai szolgálatot munkásmozgalmi részvételnek. Volt olyan vélemény, hogy minden ilyen öreg részére egyforma nyugdíjat kell biztosítani. Voltak többen olyanok is, akik az elismerést a nyugdíjkorhatár elérésével csak a magasabb nyugdíj miatt kérték. Történtek elvétve hibák az elbírálásban is. Egyes elvtársak — a sértődöttség elkerülése érdekében — olyan kérelmezőknek is adtak igazolást, akiknek tevékenysége nem volt jelentős. Máshol a mércét viszont olyan magasra emelték, hogy jelentősebb tevékenységre sem adtak igazolásokat. Ezért pártszervezeteink az ügyeket újból és újból megvizsgálták, mielőtt javaslatukat megtették.

A megyei végrehajtó bizottság által vitatott anyag elkészítése a pártmunkában igen hasznos volt. Úgy érezzük, hogy a felmérések és intézkedések egyaránt szolgálták a forradalmi múlt fokozott megbecsülését, a jelen politikai feladatainak és az ifjúság szocialista nevelésének ügyét.

Bagyinka György,
a Békés megyei PB
munkatársa

A kísérletezés joga

A VÁLLALATOK ÉLETÉBEN, gyakorlatában a ma oly sokat használt fogalmak mint: piac, kínálat, kereslet, társadalmi szükséglet stb. a mindennapok nyelvére lefordítva jelentkezik és ezernyi részletekbe menő teendőt hárít rájuk. Mint ismert, több vállalatnál kezdeményezések történtek pl. a gyáron belüli önelszámolás megvalósítására; egyes helyeken olyan mutatók kialakításán dolgoznak (elsősorban az összevont nagyvállalatoknál), hogy az exporttermékeket gyártó gyáregységek érdekeltek legyenek a devizahozam növelésében; más helyeken pedig — elsősorban a könnyűiparban — a helyi adottságoknak megfelelően a munkások minőségi premizálásának sikeres módszereit honosítják meg. Műszereket, berendezéseket vásárolnak, hogy műszakilag magasabb színvonalú termékeket, gépeket állíthassanak elő.

A Világítástechnikai Gyárban egy brigád, Kajtár János mérnök vezetésével, az anyagraktározás, anyagmozgatás helyzetét vizsgálta felül. Megállapították — többi közt —, hogy a félkészraktár rossz helyen fekszik, az anyagmozgatási út 820 méter. Ha a raktárt máshová telepítik, 400 métert megtakaríthatnak. A csillárszerelőműhelyben egy szalagon készítik, szerelik a különböző méretű világító testeket. A kisebb világító testek szerelése munkaszervezésben, anyagellátásban zökkenőket, gondokat okoz (átállás egyik munkáról a másikra), célszerűnek mutatkozik erre a munkára külön célszalagot létrehozni.

LEGTÖBBSZÖR A KÍSÉRLETEZÉS STÁDIUMÁBAN vannak az új megoldások, gyakran magukon hordva a kezdeti gyermekbetegségeket. A siker nem hull sehol senki ölébe, meg kell küzdeni az értetlenséggel, maradisággal és az is előfordul, hogy az új elképzelés sem válik be minden részletében. Az élet természetes rendje, hogy az új módszerek hatását nem lehet minden vonatkozásában előre látni, ezért egy-egy időszak lezárása után kiigazításra, finomításra szorulnak.

A kísérletezés joga természetesen nem azt jelenti, hogy megfontolás, a körülmények gondos mérlegelése nélkül, az élettől elrugaszkodott ideák erőszakolását bárki is helyeselhetné. A dolog neheze abban található, hogy a vállalatoknak az éves termelésigazdasági program megvalósítása közben kell kipróbálniok, mit lehet jobban, hatékonyabban csinálniok. Arra nem hivatkozhatnának: „Kísérleteztünk, nem értünk rá dolgozni." Lehetőségeik ennél fogva korlátozottak, megszabják azokat a helyi adottságok, ezért különösen fontos, hogy csodavárás, türelmetlenség nélkül fogadják mindenütt a kísérletek eredményeit. Sőt még azt is, ha egy-egy elgondolás nem váltja be teljesen a hozzá fűzött reménye-

ket. *A legjobb elméleti kombináció is csak a gyakorlat, működés közben állíthatja ki önmagáról a bizonyítványt.*

AZ EMBERI TÉNYEZŐKÖN nem csupán az értetlenséget, maradiságot értjük, hanem egyszerűen azt is, hogy az új szisztémák egyúttal új, ismeretlen tennivalókat jelentenek, amelyeket meg kell tanulni. A Szombathelyi Cipőgyárban az év elején bevezetett önelszámolási rendszer nem egyedül azt a feladatot rótta a termelést irányító vezetőkre, hogy rendszeresen figyelemmel kísérjék a közvetlen költségek alakulását, hanem azt is, hogy az új adminisztrációs eljárást is megtanulják. Jóllehet megkönnyítették a termelőegységek vezetőinek dolgát a mellékük rendelt üzemgazdászok, akik az új adminisztráció meghonosítása után segítséget nyújtanak az adatok elemzésében, a következtetések levonásában.

A kísérletek csak akkor járhatnak sikerrel, ha biztosítják a tárgyi és személyi feltételeket. Homokra nem szabad várat építeni, mert akkor csak légvárak születnek.

A sokat hallott vezetői önállóság is kizárólag ott és akkor valósulhat meg, ahol pontosan meghatározzák, hogy mit értenek rajta. *A munkakörök egyértelmű elhatárolása nélkül a vezetői önállóság megvalósulását nem lehet remélni.* Napjainkban még gyakori, hogy a vállalati vezetők „egy lépcsővel lejjebb" dolgoznak, az igazgató főosztályvezetői szintű kérdésekben dönt, intézkedik, a főosztályvezető pedig osztályvezetői ügyekben határoz és ez a gyakorlat tovább gyűrűzik lefelé egészen a művezetőkig. Ezzel a metódussal együtt jár, hogy a döntésre érett kérdéseket rendszeresen „feljebb passzolják", ezáltal a vállalati csúcsokon levő vezetők annyira elfoglaltak, annyi papirost kell elolvasniok, hogy jóformán alig marad idejük a döntés előtti mérlegelésre és még inkább utasításaik végrehajtásának ellenőrzésére. *A hatáskörök — és a vele járó felelősség — körülhatárolása tehát nemcsak úgy jelentkezik, hogy a minisztériumok milyen jogköröket „adjanak le", hanem úgy is: az igazgatók, főosztály- és gyáregységvezetők a hatásköri kérdések rendezésével jobban megosszák a vezetés teendőit, terheit.*

A GAZDASÁGI MECHANIZMUS reformja mindenekelőtt a népgazdaság és a vállalatok közti „viszonyt" fogja szabályozni. *A vállalaton belüli vezetési problémákat helyileg kell megoldani* (természetesen az országos érvényű rendelkezésekhez igazodva). Ezt a helyi vezetők helyett senki nem fogja megcsinálni. *Előnyben azok a vállalatok lesznek, ahol már most megteszik ezt, felkészítik vezetői „stábjukat" a várható bonyolultabb feladatokra.* Sportnyelven szólva, ahol a nagy verseny előtt lefutják a szükséges bemelegítő köröket...

Kalocsai Tibor

Jelenségek és tanulságok

Segítség a harcoló vietnami népnek

Folyóiratunk elmúlt évi júniusi számában adtunk hírt az országos párt- és állami fórumokhoz érkező sok ezer levélről és táviratról, amelyekben a magyar társadalom minden rétegéből sürgették az embereket: induljanak önkéntesek a vietnami nép védelmére. A jelentkezők között fiatalok és idősebbek, katonák és kétkezi munkások, diákok és egészségügyi dolgozók egyaránt voltak. A jelentkezéseket összegyűjtöttük, átküldtük a Vörös Kereszt mellett működő Szolidaritási Bizottsághoz, amely kifejezte a vietnami testvérnépnek a magyar társadalom tettrekészségét. Az önkéntes jelentkezőknek megírtuk: ma legfőbb teendőnk a termelőmunka szüntelen javítása, hogy anyagi eszközökkel segíthessük távoli testvéreinket.

Azóta az agresszió ellen tüntető százmilliók között, a testvéri haladó országok hivatalos tiltakozásával egyidőben a Magyar Népköztársaság kormánya szándékait ismételten kinyilvánította, és a gyakorlatban segíti anyagi, technikai, egészségügyi eszközökkel a hősiesen helytálló vietnami népet. A Vietnami Demokratikus Köztársaság párt- és állami vezetői az odaérkező küldöttségekkel folytatott beszélgetésekben, de a Szovjetunió Kommunista Pártjának XXIII. kongresszusán az egész világ előtt is hangoztatták, hogy milyen nagymértékben érzik a világ népeinek szolidaritását, ezen belül a szocialista országok kézzelfogható testvéri segítségét.

Ez év tavaszán hazánkban a Kommunista Ifjúsági Szövetség kezdeményezésére a dolgozók országszerte „vietnami műszakot" tartottak. Több százezer fiatal és felnőtt dolgozó ajánlotta fel egy napi keresetét a harcoló ázsiai testvérnép javára. A Pártélet áprilisi számában a Vörös Csillag Traktorgyár egyik vietnami műszakjáról, 550 dolgozó hozzájárulásáról számoltunk be. Mint írtuk: „számítgatják: ruha lesz belőle, gyógyszer, gépek vagy fegyverek?". Ez a kérdés számos más helyen is elhangzott. A KISZ országos szolidaritási gyűlésén Méhes Lajos, a KISZ első titkára beszámolójában kitért a vietnami műszak eredményeképpen összegyűlt tíz és fél millió forint felhasználására.

Gyógyszer is, vér is kell...

A segítség legfontosabb célja a harcoló nép erősítése. Ezt szolgálják azok a korszerű fegyverek, terepjáró gépkocsik, motorcsónakok, áramfejlesztő aggregátok, egy műhelygépkocsi, s egy mozgó konyha, amelyek a Vietnami Dolgozó Ifjúsági Szövetség több száz tagú önkéntes alakulatához kerülnek. A terrorbombázásoktól szenvedő vietnami lakosságnak egymillió forint értékű gyógyszert és 1500 liter plazmásított vért küld a magyar fiatalság.

A másik értékes segítséget a tanuló és harcrakész vietnami fiataloknak nyújtjuk. Az összegyűlt pénzből a vietnami úttörők 300 garnitúra gyermekruhát, 300 iskolásköpenyt, 50 mázsa konzervet, valamint tanszereket, játékokat, egészségügyi felszereléseket kapnak. A fiatalok honvédelmi munkáját segítik majd a különféle ruházati és technikai eszközök (500 kerékpár, 50 motorkerékpár, 150 négyszemélyes sátor gumimatracokkal, székekkel és asztalokkal, sportszerelések stb.).

A 172.525 K—95-ös csekkszámlán továbbra is gyűlik a vietnami szolidaritási alap, a magyar társadalom aktív hozzájárulása a testvérnép harcához. Az a KISZ-delegáció, amely az első tízmillió forintos segítséget magával vitte, elmondhatta Hanoiban, hogy a hivatalos, állami segítségen túl a magyar fiatalok együttéreznek és együtt élnek a vietnami néppel, annak harcoló fiatalságával. A most induló „vietnami őrség"-akció keretében újabb politikai események, viták, gyűlések, kiállítások lepleznek majd le az ame-

rikai imperializmus agresszív tetteit, bizonyítva szavaink és tetteink mindenkori egységét.

A magyar fiatalok megbízásából a Vietnami Demokratikus Köztársaságban járt KISZ-delegáció azt tapasztalta, hogy a testvérnép a szocialista tábor segítségén belül is igen nagyra értékeli hazánk támogatását. A most küldött segélyből a kerékpárok és motorok hozzájárulnak — többek között — a szállítási gondok enyhítéséhez, hiszen a bombázások közötti helyreállítás idején így is szüntelenül folyik az utánpótlás. Másrészt a gyógyszerek és a plazmásított vér segítségével százak és ezrek életének mentését gyorsítjuk meg.

Népünk alkotó munkája mellett...

A SZOCIALISTA ORSZÁGOK GAZDASÁGI EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK JELENTŐSÉGE 5 ÉVES TERVÜNK EREDMÉNYEIBEN

A közelmúltban került nyilvánosságra a KSH jelentése a második 5 éves terv végrehajtásáról. E jelentés tanulmányozásánál — több más egyéb mellett — felvetődik az a gondolat is, hogy mennyire található meg ezekben népünk szorgalmas munkája mellett a többi baráti szocialista országgal való gazdasági összefogás hatása.

A tervjelentés amellett szól, hogy a szocialista országok sokoldalú gazdasági és tudományos-műszaki együttműködése hozzájárult a magyar népgazdaság sikereihez. Öt év valamennyi ezzel kapcsolatos eseményét és ezek hatását hosszadalmas lenne kifejteni — csak a főbb összefüggések megemlítésére nyílik mód.

*

A KSH jelentése kiemeli, hogy az ipar termelése 1960-hoz viszonyítva 47%-kal emelkedett, de egyes kiemelt területeken mint a vegyipar és a gépipar, ennél jóval gyorsabb ütemben mintegy 100, illetve 59%-kal nőtt. A tervezett 188 milliárd forint helyett 206 milliárd forint került beruházásra. Ennek a fejlődésnek *a nyers- és alapanyag, illetve energiafedezetét* nem tudtuk volna egyedül hazai forrásokból biztosítani. Jelentős mértékben szükség volt a KGST-országokból származó behozatalra. *Az ország energiaszükséglete* 1960—65. évek között mintegy 30%-kal emelkedett, ennek azonban csak háromnegyed részét fedezte, a hazai termelés egynegyed részét importálnunk kellett. Amíg a fűtőanyagok termelése az elmúlt öt esztendőben kb. 23%-kal nőtt, addig a fűtőanyagok behozatala kb. másfélszeresére emelkedett.

Az elmúlt időszakban *hazánk bekapcsolódott a KGST-országok egyesített villamosenergia rendszerébe* és így évről évre növeltük a villamosenergia behozatalt. 1965-ben az összes felhasznált villamosenergiának már mintegy 10%-át importáltuk. Ennek háromnegyed részét a Szovjetunió biztosította.

Egyes alapanyagok behozatala a szoc. országokból

	1960	1965	%-os arány
szén (1000 t)	1430,8	2665,3	100,0
ebből: Lengyelország	619,3	1061,8	39,8
Szovjetunió	204,3	999,9	37,6
Csehszlovákia	545,8	603,6	22,7
vasérc (1000 t)	1875,3	2480,7	100,0
ebből: Szovjetunió	1671,8	2288,0	92,2
kohókoksz (1000 t)	971,2	1022,0	100,0
ebből: Szovjetunió	534,2	524,1	51,3
Csehszlovákia	202,7	275,3	26,9
Lengyelország	234,2	222,6	21,8
hengereltacél (1000 t)	229,2	236,9	100,0
ebből: Szovjetunió	42,3	95,2	40,2
Csehszlovákia	20,4	52,9	22,3
Lengyelország	7,2	32,9	13,9
nyers gyapot (1000 t)	62,3	72,1	100,0
ebből: Szovjetunió	40,5	39,7	55,1
fenyőfűrészáru (1000 m^3)	534,0	785,0	100,0
ebből: Szovjetunió	327,2	604,0	76,9

Ezeken kívül jelentős még a színesfémek, a kőolaj és a vegyipari alapanyagok behozatala, amelyek nagyértékű és óriási tömegét a KGST-országok biztosították. (A „Barátság" kőolajvezetéken 1962—1965 között összesen 4,26 millió tonna kőolaj érkezett hazánkba.)

Jellemző behozatalunk áruösszetétele, amely világosan megmutatja, hogy importunk közel 60%-át a nyersanyagok és félkész termékek teszik ki. A Szovjetunióból származó importunkban még nagyobb helyet foglalnak el az anyagféleségek. Ez mintegy kétharmada a behozatalnak. Egyharmadnyi részt képviselnek a termelési rendeltetésű gépek és gépi berendezések. Mindez mutatja *a Szovjetunió döntő szerepét a magyar népgazdaság alapanyag- és energia-ellátásában.* A 12 legfontosabb anyagféleség közül csak egyből — a bauxitból — vagyunk önellátók, és minden másból behozatalra szorulunk. *Abban, hogy ilyen adottság mellett nép-*

gazdaságunk jelentős fejlődést ért el a második 5 éves tervben, számottevő az a tény, hogy a KGST-országokból a nemzetközi gazdasági együttműködés eredményeképpen biztosítva volt nyers- és alapanyag szükségletünk.

*

Számot ad arról is a KHS jelentése, hogy az elmúlt 5 évben egyes iparágak termelése erőteljes ütemben fejlődött. Ezt igényelték a gyorsan növekvő belső szükségletek, az általános technikai előrehaladás, de megkövetelte a külkereskedelem is. Így többek között a híradás- és vákuumtechnikai termékekből 2,3-szer, a műszeripari cikkekből 1,9-szer, gyógyszerekből 3-szor annyit, közlekedési eszközökből 54%-kal többet termeltünk 1965-ben, mint 1960-ban.

Ezeknek az iparágaknak *ilyen nagymértékű felfutása nem lett volna elképzelhető biztos külföldi piacok, több évre szóló stabil megrendelések, a szocialista országokkal kialakított gazdasági együttműködés nélkül.* Kifejeződik ez abban is, hogy öt év alatt hazánk összes behozatala 56%-kal, kivitele pedig 73%-kal emelkedett. 1965-ben külkereskedelmi forgalmunk 70%-át a szocialista országokkal bonyolítottuk le; az első és legfontosabb külkereskedelmi partnerünk a Szovjetunió, amely összes forgalmunkból 35%-kal részesedik. A Szovjetunióval folytatott árucsereforgalmunk különben a külkereskedelem átlagos növekedését meghaladó ütemben fejlődött az elmúlt öt évben.

*

A tervjelentés felsorolja azokat a főbb beruházásokat, amelyek megvalósultak a második ötéves tervben. *Nincs olyan nagy létesítménye népgazdaságunknak, amelynek létrehozásában ne működtek volna közre, akár a tervek elkészítésével, akár a berendezések jelentős részének szállításával és felszerelésével vagy a szakemberek kiképzésével a baráti államok és elsősorban a Szovjetunió.* Így többek között a Szovjetunió szállította a gépi berendezéseket a Dunai Vasmű hideg- és meleg hengerművéhez, közreműködött a Debreceni Gördülőcsapágy Gyár, a Székesfehérvári Könnyű Fémmű, a Pécsi és Oroszlányi hőerőművek létrehozásában, a Dunamenti Erőmű egyes berendezéseinek szállításában, a Tiszai Vegyikombinát nitrogén műtrágya-gyára terveinek elkészítésében és a berendezés jelentős részének szállításában. Emellett több fontos magyar üzem felépítéséhez és bővítéséhez biztosította a szükséges gépi felszerelést. (Pl. a Tiszai Vegyiművek új kénsavgyárának megépítéséhez, a Budapesti Házépítő kombinát létrehozásához, a Győri és a Szegedi Textilművek, a Szombathe-

lyi Pamutipar, a Lenfonó és szövőipari vállalat rekonstrukciójához stb.). A Szovjetunió mellett a többi szocialista ország is közreműködött több nagy létesítményünk megvalósításában. Így pl. az NDK szállította a Dunai Cement- és Mészmű gépi berendezéseinek jelentős részét. (A DCM kétharmaddal növelte a hazai cementgyártó kapacitást.)

•

A szocialista országokkal való gazdasági és műszaki-tudományos együttműködés (ezen utóbbi külön részletes felsorolást érdemelne, hisz ma már kialakult a hasonló jellegű üzemek, tervező és kutatóintézetek között egy intenzív kapcsolat, a szakemberek kölcsönös cseréje, dokumentációk átadása, együttműködés kutatásokban stb.), tehát gyümölcsözően hatott népgazdaságunk fejlődésére. Mindez természetesen az általános fejlődésen keresztül kedvezően hatott a lakosság mindennapi életére, munkájára és jobb áruellátására is. Hisz a növekvő termeléshez nem kevés villamosenergia, nyersanyag kell, az építkezésekhez több fa és építőanyag és egyre több fogyasztási cikk az üzletekben. Nap mint nap több a szocialista országokból származó fogyasztási cikk áruházaink kirakataiban. Nagyon kedvelik és szeretik a magyar vásárlók többek között a szovjet háztartási gépeket, órákat, a csehszlovák üveg és porcelán tárgyakat, az NDK és Jugoszlávia bútorait, nem szólva most a többi sok ezer háztartási, elektromos, ruházati, élelmiszeripari termékről, no meg a személygépkocsikról, mert abból minden típus kevésnek bizonyult. (48 000 db személygépkocsi került eladásra a második 5 éves tervben, döntő többségében szocialista relációból.)

Az eredmények természetesen nem jelentik azt, hogy sikerült teljesen kihasználnunk az együttműködés összes lehetőségeit a szocialista országokkal. Több olyan terület van még, ahol nem kielégítő a nemzetközi kooperáció, ahol nem sikerült még megfelelően összehangolnunk erőfeszítéseinket részben a termelésben, részben a műszaki fejlesztésben.

Pártunk és kormányunk politikája, hogy gazdasági kapcsolatainkat mindjobban szélesítsük a szocialista országokkal az együttműködés legkülönbözőbb formáin keresztül. Ez felel meg legjobban népünk és az egész szocialista közösség érdekeinek. Minél jobban kihasználjuk a nemzetközi szocialista munkamegosztás adta előnyöket, a gazdasági összefogás lehetőségeit, a közvetlenebb termelési kapcsolatokból adódó jelentős tartalékokat, annál gyümölcsözőbben fognak ezek hatni a következő évek munkájára.

V. F.

EZT OLVASTUK

Fontosabb cikkek jegyzéke

1966. április 11-től június 10-ig

PÁRTÉLET

NÉPSZABADSÁG — Interjú Jedlicska Gyula elvtárssal, a Nógrád megyei Pártbizottság titkárával a jól végzett munka becsületéről (V. 4.); Interjú Havasi Ferenc elvtárssal, a Komárom megyei Pártbizottság titkárával az új kereséséről a pártmunkában (V. 6.); Szatmári István: A budapesti kommunisták a kongresszusra készülnek (V. 7.); Tóth Pál: A mezőgazdasági termelés pártirányítása a szentesi járásban (V. 17—20.); Pártmunka az ipari üzemekben (V. 22. A szerkesztőségi ankét összefoglalása); Máté György: Számvetés a pártmunkában (V. 27.); Interjú Jámbor István elvtárssal, és Enyedi G. Sándor elvtárssal, a Gyulai Városi Pártbizottság első titkárával és a városi tanács vb-elnökével a kommunista munkastílusról, a demokráciáról és a korszerűsítésről (VI. 1.); Méhes Lajos: A kommunizmus ifjú építőinek kongresszusán (VI. 2.).

BÉKE ÉS SZOCIALIZMUS — Aulis Leppänen: A finn dolgozók összefogásának zászlaja alatt (4. A Finn Kommunista Párt XIV. kongresszus utáni munkájával foglalkozó cikk).

BELPOLITIKA

NÉPSZABADSÁG — Kovács József: A személyzeti munka és a vezetés (IV. 26.); Pap János: Vezetés és felelősség (IV. 27.); A Kádár elvtárs Baranya megyei látogatásáról közölt beszámolók (V. 20—22.); Kállai Gyula elvtárs megnyitója, Erdei Ferenc elvtárs beszámolója a Hazafias Népfront Országos Tanácsának ülésén és a Hazafias Népfront Országos Tanácsának határozata (VI. 4.).

TANÁCSOK LAPJA — Interjú dr. Dallos Ferenc elvtárssal, a Minisztertanács tanácsszervek osztályának vezetőjével a tanácsi munka időszerű kérdéseiről (IV. 28.).

GAZDASÁGI ÉLET

NÉPSZABADSÁG — M. E. Rakovszkij és dr. Jávor Ervin elvtársak nyilatkozata a magyar—szovjet műszaki-tudományos kapcsolatok fejlődéséről (IV. 19.); Kiss Árpád elvtárs nyilatkozata a fejlődő országokban járt kormánydelegáció tapasztalatairól (IV. 20): A KGST végrehajtó bizottságának XXII. ülésszakáról kiadott közlemény (IV. 24.); Miklós János: A szakszervezetek fontos vívmánya: a társadalombiztosítás (V. 11.); dr. Horgos Gyula kohó- és gépipari miniszter elvtárs nyilatkozata a kohó- és gépipar eredményeiről és nagyarányú fejlesztési terveiről (V. 11.); Tóth Benedek: Miért helyes bővíteni a termelőszövetkezetek gazdasági tevékenységét? (V. 12); Kovács József: Az Intermetall (V. 12.); G. P.: Mit mutatnak a termelőszövetkezetek múlt évi zárszámadásai? (V. 13.);

Márton Miklós: Nagyvállalat, gyáregység, önállóság (V. 14.); dr. Ferencz Attila: Az építőipari vállalatok új tervezési rendszere (V. 18); Klenczner András földművelésügyi miniszterhelyettes elvtárs nyilatkozata a mezőgazdaság irányításában alkalmazott új módszerek tapasztalatairól (V. 21.); A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának határozata a gazdasági mechanizmus reformjáról (V. 29., Társadalmi Szemle 6.); Nyers Rezső elvtárs előadói beszéde a Központi Bizottság ülésén (V. 29.); Fehér Lajos elvtárs felszólalása az OKISZ küldött közgyűlésén (VI. 4., Szabad Föld VI. 12.); dr. Szekér Gyula: Vegyiparunk a fejlődés útján (VI. 7.); Faragó Jenő: A szándékhoz méltóan (VI. 9., A kongresszusi munkaversennyel foglalkozó cikk); Nemes János: Merre tart a szovjet mezőgazdaság? (VI. 9., Az új intézkedésekkel foglalkozó cikk).

TÁRSADALMI SZEMLE — Dr. Nagy László: Gondolatok az új termelőszövetkezeti törvényről (5); Kovásznai Gyula: Gazdasági kérdések az SZKP XXIII. kongresszusán (6); dr. Varga Gyula: A parasztság fogyasztásának és életkörülményeinek változásáról (6.).

BÉKE ÉS SZOCIALIZMUS — Anatolij Jefimov—Vagyim Kiricsenko: Fontos lépés a szovjet gazdaság fejlesztésében (4.); Mihail Paukin: A Szovjetunió és a fejlődő országok gazdasági együttműködésének tapasztalatai (5.).

SZABAD FÖLD — Fehér Lajos elvtárs beszéde a Bólyi Állami Gazdaságban az állami gazdaságok feladatairól (V. 8.).

FIGYELŐ — Dr. Lengyel László: Vélemények és tények az életszínvonalról (IV. 27.); Az V. közgazdász vándorgyűlés referátumának tézisei az ipari termékek értékesítéséről (V. 25.); dr. Tanács Imre: A világ acélipara (V. 25.); Gazdasági összehasonlító adatok a szocialista országokban (VI. 8.).

KÖZGAZDASÁGI SZEMLE — Dr. Csikós-Nagy Béla: A magyarországi árvita két szakasza (4.); Cságoly Ferenc: Energiafogyasztásunk néhány gazdasági problémája (4); Szabó Kálmán—Mandel Miklós: Az állóeszköz-gazdálkodás helye az új mechanizmusban (5.); Vági Ferenc: A termelés differenciáltságának okai és a különbözeti jövedelem a mezőgazdaságban (5); Szőnyi Péter: A termelés nemzetközi szakosításának és kooperációjának problémái (5.).

NEMZETKÖZI SZEMLE — J. Jurjev: Franciaország és az Egyesült Államok gazdasági ellentétei (5.); Kétmilliárd hiányosan táplált ember (6.).

ÁLLAM ÉS IGAZGATÁS — Dr. Tatai Zoltán: A tanácsok szerepe az ipar arányosabb területi fejlesztésében (4.); dr. Papp Lajos: A tanácsok szerepe a mezőgazdasági tervezés új rendszerében (5.).

KULTÚRA—TUDOMÁNY

NÉPSZABADSÁG — Interjú Erdey-Grúz Tibor akadémikussal a kutatásról és az egyetemi oktatómunkáról (IV. 24.); Fenyő István: Az új, hatkötetes magyar irodalomtörténet (IV. 24.); A Magyar Tudományos Akadémia 1966. évi közgyűléséről közölt beszámolók (V. 3., Magyar Nemzet V. 3—5., 8.).

TÁRSADALMI SZEMLE — Szabó György: Ízlés és világnézet (6.).

KRITIKA — Erdei Ferenc: A szervezés, irányítás és igazgatás tudományáról (4.); Nyírő Lajos: Esztétika, irodalomelmélet, módszer (4.); Miklós Pál: Új törekvések a marxista irodalomelméletben (5.).

NEMZETKÖZI KÉRDÉSEK

NÉPSZABADSÁG — Pham Van Dong miniszterelnök elvtárs nyilatkozata a vietnami politikai és katonai helyzetről (IV. 14.); Kovács István: A NATO és a francia ellenzék (IV. 15.); Láncos János: Egységtö-

rekvések a nemzetközi szakszervezeti mozgalmakban (IV. 19.); Malinovszkij elvtárs nyilatkozata magyarországi látogatása alkalmából (IV 23.); Louis Saillant elvtárs tájékoztatója az SZVSZ tevékenységéről (IV. 28.); Gromiko elvtárs nyilatkozata olaszországi és vatikáni tárgyalásairól (IV. 28.); Blatenszky Károly: A szakszervezetek harca Afrikában és az arab világban (V. 4.); Orencsák Ferenc: Az USA gazdasága és a vietnami háború (V. 4.); Avar János: Az indonéz tragédia (V. 14.); Max Reimann elvtárs nyilatkozata az NSZEP és az SPD párbeszédéről, a nyugatnémet munkásosztály harcairól, a Német Kommunista Párt helyzetéről (V. 17.); Fábián Ferenc: Ezeréves Lengyelország — középkori főpapok (V. 20.); Khaled Bagdas elvtárs nyilatkozata a Szíriában bekövetkezett haladó fordulatról (V 31.); A Német Szövetségi Köztársaság kormányának a Magyar Népköztársaság kormányához intézett jegyzékéről kiadott közlemény (VI. 4.); Koszigin elvtárs választási beszéde (VI. 9.).

TÁRSADALMI SZEMLE — Dobsa János: A bonni „békeoffenzíva" és ami mögötte van (5.); Heltai András: Ausztria és Kelet-Európa (5.); Baracs Dénes: A vietnami agresszió és a nemzetközi közvélemény (6.); Patkó Imre: A Citynek minden kormány jó, ha... (6. Az angol politikai helyzettel foglalkozó cikk).

BÉKE ÉS SZOCIALIZMUS — Lionel Soto: Három kontinens népeinek első konferenciája (4.); M. Ali Khán: Ki felelős az indiai éhínségért (4.).

NÉPSZAVA — Brutyó János elvtárs beszámolója a Távol-Keleten járt magyar szakszervezeti küldöttség útjáról (IV. 28., Népszabadság IV. 28.).

NEMZETKÖZI SZEMLE — V. Zorin: A washingtoni kulisszák mögött (6.); J. Viktorov: Az Egyesült Államok európai politikája (6.).

VILÁGOSSÁG — Pethő Tibor: Az egyház gondjai Latin-Amerikában (5.).

ELMÉLETI KÉRDÉSEK

NÉPSZABADSÁG — Kádár János: Moszkva üzenete a világ népeihez (IV. 17.); Gosztonyi János: Lenin szellemében (IV. 22.); Borsányi György: Tankönyv pártunk történetéről (V. 15.); A Csehszlovák Kommunista Párt XIII. kongresszusának beszámolói, felszólalásai, határozatai (VI. 1—3., 7—8.); A Mongol Népi Forradalmi Párt XV. kongresszusán elhangzott beszámolók, felszólalások (VI. 8—10.); Kállai Gyula elvtárs előadása az MSZMP Politikai Akadémiáján a nemzetközi kommunista mozgalom és a nemzetközi politika kérdéseiről (VI. 8.).

TÁRSADALMI SZEMLE — Lenin pártjához méltó kongresszus (5. Az SZKP XXIII. kongresszusával foglalkozó cikk); Lakos Sándor: A párt gazdasági munkájáról (5.); dr. Rédei Jenő: A piaci érték, a piaci ár és az ár a szocializmusban (5.); Sípos János: „A marxista gondolat hete" és a francia baloldal kirajzolódó problémái (6.); dr. Dolmányos István: Az európai népi demokratikus forradalmak néhány kérdéséről (6.); dr. Kalocsai Dezső: Az individualizmus társadalmi gyökereiről (6.).

BÉKE ÉS SZOCIALIZMUS — Aldo Tortorella: Az olasz kommunisták feladatai a békeért, a demokráciáért és a szocializmusért vívott harcban (4.); Az SZKP XXIII. kongresszusa magasra emelte az egység zászlaját (5. Felszólalások, cikkek); Gus Hall: A demokráciáért, a monopóliumok uralma ellen vívott harc programja (5.); Henry Hoff: A norvég munkásmozgalom a parlamenti választások után (5.); Erkki Salomaa: A finnországi parlamenti választások (5.); Majhemout Diop: Szenegál politikai pártjai és a hazafias erők egysége (5.); Orlando Millas: A kommunisták és katolikusok ideológiai harcának új feltételei (5.).

HÚSZESZTENDŐS A FORINT

Két évtizeddel ezelőtt, 1946 nyarán, koalíciós harcok közben érlelődött a magyar dolgozók és a magyar kommunisták összefogásának nagy győzelme: a stabil értékű forint. A háború utáni Európa nagy inflációja hazánkban különösen bonyolult társadalmi viszonyokat talált. A háborús veszteségek, a fasiszta rombolások és rablások után mélyponton állt a termelőmunka, fokozott volt az áruhiány, virágzott a feketepiac, a spekuláció — a pénz értéke napról napra csökkent. A Magyar Kommunista Párt ilyen helyzetben követelte az államosításokat, a tőkések megadóztatását, a vagyondézsmát, az állami kiadások jelentős csökkentését. Ezzel együtt az üzemekben és a földeken a termelőmunka fontosságát hangsúlyozta. A burzsoázia pártjai viszont a dolgozók terheinek növelése mellett, nyugati tőkés-kölcsönnel kívánták megállítani a pénzromlást.

Miközben a pengő értéke — a mozgó bérskála ellenére — a nullára zuhant („egy heti bér — fél liter olaj"), a munkásosztály éhes gyomorral is napról napra emelte az ipar termelését, a szovjet hadsereg technikai segítségével újgazdáink százezrei növelték a mezőgazdasági termékek mennyiségét — s a szovjet és magyar államférfiak megkötötték a felszabadulás utáni első jelentős kereskedelmi szerződést.

A magyar munkások és parasztok áldozatkész munkája és a Szovjetuniótól kapott nyersanyag és készáru így megteremtették azt a fedezetet, amelynek segítségével a tőkés körök ellenére augusztus elsején megszületett a forint. Megoldódott az egyenlet: 200 millió adópengő ért egyetlen forintot! Az értékálló pénz szellemi szülőatyja az MKP volt, amely egyedül bízott a magyar munkások és parasztok életerejében. Az új pénz indulásától már az egyre növekvő termelés biztosította a forint árufedezetét. A megfelelő mennyiségű és minőségű árufedezet, valamint a forgalomban levő pénz egyensúlya azóta is a forint értékének biztosítéka. A harmadik ötéves tervben tovább növeljük az olyan termékek gyártását, amelyek megfelelnek a bel- és külföldi piac növekvő igényeinek. A magyar milliók alkotó munkája továbbra is az értékálló pénz legbiztosabb aranyalapja marad.

Ára: 3,— Ft

MEGJELENT

V. I. Lenin Összes Művei
10. kötet

534 old. *Ára: 30,– Ft*

V. I. Lenin:
Művészetről, irodalomról

568 old. *Ára: 30,– Ft*

Kun Béla:
Válogatott írások és beszédek
I—II. kötet

I. kötet 492 old.
II. kötet 528 old.
Ára: 80,– Ft

Nógrádi Sándor:
Új történet kezdődött

242 old. *Ára: 18,– Ft*

Pándi Ilona:
Osztályok és pártok
a Bethlen-konszolidáció időszakában

252 old. *Ára: 28,– Ft*

Lackó Miklós
Nyilasok, nemzetiszocialisták 1935—1944

350 old. *Ára: 31,– Ft*

P. Ovszjanyin:
Mussolini végnapjai

144 old. + 16 old. kép. *Ára: 14,– Ft*

Dr. Háy László:
A világkapitalizmus válsága

264 old. *Ára: 23,– Ft*

Dr. Csikós-Nagy Béla:
Szocialista árelmélet és árpolitika

416 old. *Ára: 65,– Ft*

A gazdasági mechanizmus reformja
A Magyar Szocialista Munkáspárt
Központi Bizottsága 1966. V. 25—27-i
ülésének anyaga

80 old. *Ára: 3,– Ft*

KOSSUTH KÖNYVKIADÓ

Index: 25 699

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

PÁRTÉLET

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK
FOLYÓIRATA

XI. ÉVFOLYAM

8

BUDAPEST, 1966. AUGUSZTUS

MUNKA KÖZBEN...

A bonyhádi „Dózsa Népe" tsz kombájnjai gazdag termést találtak az ősziárpa-táblákon. A hétköznap és vasárnap végzett munka eredményeképpen 17 mázsás termést takarítottak be holdanként

(MTI foto — Kácsor)

Jó ütemben halad a gyöngyös-visontai hőerőmű építése: a négy és fél milliárd forintos beruházás. Alapozzák a kazánházak és turbógenerátorok helyét — 1969 elején megindul a próbaüzemelés

(MTI foto — Vitályos)

PÁRTÉLET

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK
FOLYÓIRATA

XL. ÉVFOLYAM, 8. SZ. AUGUSZTUS

TARTALOM

Tar Imre: A munkás—paraszt szövetség időszerű kérdései — — — — — — — — — — — — — — 3
Beckl Sándor: Üzemi demokrácia a gazdaságirányítás új rendszerében — — — — — — — — — — 10

A PÁRTMUNKA IDŐSZERŰ KÉRDÉSEI

Lázár György: A népgazdaság idei fejlődésének főbb tapasztalatai — — — — — — — — — — 18
Almási István: Az őszi mezőgazdasági munkacsúcs — 23

KONGRESSZUSRA KÉSZÜLÜNK

Rákos Imre: A párt vezető szerepének erősítéséért — 30
Tóth Mátyás: Az alapszervezetek új feladatai — — 38
Kovács Béla: A munka középpontjában az alapszervezet áll — — — — — — — — — — — — 45
Tóth Róbert: A pártcsoportok és a határozatok végrehajtása — — — — — — — — — — — — 48
Balassy Sándor: Számvetést készítünk, s előre nézünk... 53
Szentgyörgyvölgyi Rezső: Az „irodagepesek" kongresszusi munkaversenye — — — — — — — — 56
Kiss Károly—Dobszai József: Kongresszusi vállalásaink teljesítése — — — — — — — — — — 58

A PROPAGANDISTÁK MUNKÁJÁHOZ

Pogány Róbert: Egy hasznos felmérés tapasztalatai — 60
Harsányi Iván: A fejlődő országok nem kapitalista útja 64
Ágoston László: Szemléltetést a pártoktatásban! — — 71

birtokosa, a legfontosabb termelési eszközök tulajdonosa, a szocialista társadalom építésének vezető ereje. Számaránya, a társadalmi termelésben betöltött szerepe, műveltsége és kultúrája megnövekedett. Alapvetően megjavultak élet- és munkafeltételei.

A marxizmusnak az a sarkalatos tétele, hogy a munkásosztály csak úgy szabadíthatja fel magát az elnyomás alól, ha felszabadítja a többi dolgozó rétegeket is — ma már nálunk is valósággá vált. A kapitalizmusban rétegekre bomlott, földhözragadt parasztságból egységes, szocialista osztály formálódik, amely mentes a kizsákmányolástól és a jogfosztottságtól. A parasztság a munkásosztály szövetségeseként részt vesz a hatalom gyakorlásában és a szocialista szövetkezeti tulajdon alapján építi új, szocialista életformáját.

A nagy társadalmi változások következtében *a két alapvető osztály közötti különbségek jelentősen csökkentek.* Mindkét osztály a szocialista társadalmi tulajdon alapján áll, amelyből az egymás segítésének elvtársi viszonyai fakadnak, és a megtermelt javak munka szerinti elosztásának elve mind teljesebben érvényesül.

A munkásosztály és a parasztság élet- és munkafeltételei, szociális és kulturális helyzete is közeledett egymáshoz. A közeledés, mint fő tendencia mellett azonban még vannak lényeges különbségek is közöttük, amelyek csak hosszabb idő alatt, fokozatosan szüntethetők meg. E lényeges különbségek abból fakadnak, hogy az iparban, s általában a népgazdaság állami szektorában fejlettebbek, kiforrottabbak a szocialista termelési viszonyok, s ezért következetesebben érvényesül a munka szerinti elosztás, a munkáskollektívákban erősebb és előrehaladottabb az egymás segítésének elvtársi viszonya, a szocializmus építésének tudatos vállalása, a szocialista brigádmozgalom. Magasabb az elméleti, politikai, kulturális színvonal.

Ebből is látható, hogy a két alapvető osztály között meglevő lényeges különbségek megszüntetése nem egyszerűen elhatározás kérdése. Csak a szocializmus építésének folyamatában, az elért eredményektől függően csökkennek, majd tűnnek el a különbségek. (Sőt, bizonyos különbségek, amelyek a munkafeltételekből, természeti viszonyokból fakadnak, nagyon sokáig megmaradnak.) A szocializmus építésének előrehaladásával a két osztály közeledése meggyorsul. Ez már most és a következő években még inkább érezhető lesz. *A gazdaságirányítás új rendszere, annak következetes alkalmazása, gazdaságilag megalapozza a munkás-paraszt szövetség további fejlődését.*

Gazdaságirányításunk új rendszerében tovább folytatjuk az ipar fejlesztését, amely gazdasági előrehaladásunk fő tényezője. Ezért a harmadik ötéves terv idején az összes beruházás

46—50 százaléka valósul meg az iparban és az építőiparban, 16—18 százaléka a mezőgazdaságban. A szocializmus építése során törvényszerűen kiszélesednek, elmélyülnek az ipar és a mezőgazdaság kapcsolatai, növekszik egymástól való függőségük és egymásra gyakorolt hatásuk. Ezért *Fehér Lajos* elvtárs parlamenti beszédében joggal állapította meg a következőket: „A gazdasági előrehaladás fő bázisa hazánkban az ipar. Gazdasági építésünk azonban akkor áll mindkét lábával szilárd talajon, ha sikerül megtalálnunk a legmegfelelőbb arányokat a gazdasági életünk alapját képező két fő ágazat, az ipar és a mezőgazdaság között. *Sem az ipart, sem a mezőgazdaságot nem önmagáért fejlesztjük.* Az iparnak, a városnak szüksége van élelmiszerekre, mezőgazdasági nyersanyagokra, a mezőgazdaság viszont nem fejlődhet az ipar termékei nélkül. Különösen így van ez a korszerű nagyüzemi mezőgazdaságban. A harmadik ötéves tervben például a mezőgazdaság által igényelt ipari eredetű anyagok és eszközök felhasználása 32 százalékkal nő. A hazai iparnak, különösen a gép- és vegyiparnak, az építőiparnak a jövőben nagyobb figyelmet kell fordítania a mezőgazdasági igények jobb kielégítésére, a mezőgazdaság műszaki fejlesztésére. A vegyiparnak például a koncentráltabb hatóanyagú műtrágyák előállítására, az összetett és kevert műtrágyák választékának bővítésére kell törekednie. A mezőgépiparnak korszerű, jó minőségű, üzembiztos gépekkel kell ellátnia a mezőgazdaságot, komplex géprendszereket kell kialakítania a termelési folyamatok gépesítésére. A mezőgazdasági építkezéseket úgy kell megvalósítani, hogy az épületekben lehetővé váljék a korszerű termelési technológiák kialakítása, a legfontosabb munkafolyamatok gépesítése.

Mit nyújt mindezért cserébe a mezőgazdaság?

Több és jobb élelmiszert a lakosság és a külkereskedelem részére, továbbá több és olcsóbb nyersanyagot az élelmiszeriparnak és a könnyűiparnak. A harmadik ötéves tervben ugyanis a mezőgazdasági termelés 13—15 százalékos növekedését tervezzük, s ez megfelelő alapot nyújt a törvényjavaslatban szereplő igények kielégítésére."

Az ipar elsődlegessége, az ipar és a mezőgazdaság arányos fejlesztése és egymás szükségleteinek, igényeinek jobb kielégítése elősegíti a szocializmus gyorsabb ütemű fejlesztését, a lakosság életszínvonalának tervezett szintű kielégítését. Ezért nagyon fontos, hogy pontosan ítéljük meg az ipar és a mezőgazdaság helyét és szerepét a népgazdaságban. A korábbi adataink nem a valóságnak megfelelően mutatták meg ezt. Az ipar szerepét felnagyítva, a mezőgazdaságét pedig jelentősen kisebbítve mutatták. Ez annak következtében állt elő, hogy az érvényben levő árrendszer nem tükrözte teljesen a társadalmi munkaráfordításokat. A mezőgazdaság a népgazdaság fontos, jövedelmező

és nélkülözhetetlen ágazata. A mezőgazdaság jelentőségét jól mutatja, hogy a lakosság fogyasztási alapjának 50 százalékát adja. Az ipar nyersanyag-ellátásában is jelentős szerepe van. Mivel nyersanyagban szegény ország vagyunk, gyakran mezőgazdasági exporttal szerezzük be az ipar termeléséhez nélkülözhetetlenül szükséges nyersanyagokat.

A párt világosan állást foglalt a mezőgazdaság népgazdaságon belül elfoglalt helyére és szerepére vonatkozóan, és már a harmadik ötéves tervben és a gazdaságirányítás új rendszerében ennek megfelelően körvonalazta a mezőgazdaság fejlesztésével kapcsolatos feladatokat. Ezzel reális gazdasági alapra helyeződött a munkás-paraszt szövetség, amely nagyban hozzájárul a két osztály barátságának elmélyítéséhez.

A mezőgazdaság helyét és szerepét reálisan meghatározva szükséges további intézkedéseket tenni a feltárt aránytalanságok és méltánytalanságok kijavítására. Az ez évi mezőgazdasági felvásárlási árak emelése, majd az 1968. január 1-vel életbelépő árak további lépést jelentenek a helyes arányok megvalósítása területén. Ez egyben azt is jelenti, hogy *a Központi Bizottság 1966. május 25-i határozatának megfelelően a mezőgazdasági üzemek önálló, rentábilis, vállalatszerű gazdálkodása anyagilag megalapozottabbá válik.*

A mezőgazdasági üzemek túlnyomó többsége megkapja a pénzügyi lehetőségét annak, hogy saját bevételeiből fedezze:

— az elhasznált álló- és forgóeszközök értékének pótlását és

— azok szükséges bővítését, illetve az erre a célra felvett hitelek visszafizetését,

— a termelőszövetkezeti tagok számára a munkás-alkalmazotti népességgel arányos, társadalmilag és helyileg indokolt személyes jövedelmet.

Azok a kisebb számú termelőszövetkezetek, amelyek mostoha természeti és közgazdasági feltételek között gazdálkodnak, de előállított termékeikre a népgazdaságnak szüksége van, továbbra is állami dotációban részesülnek.

A termelőszövetkezetek önálló gazdálkodásának nemcsak anyagi, pénzügyi, hanem igazgatási, vezetési, szervezési feltételei is vannak. Például: a termelőszövetkezetek mint szocialista vállalatok, továbbra is tervgazdálkodást folytatnak. Üzemi terveiket azonban az eddiginél jobban, adottságaiknak és a különböző ösztönzőknek a figyelembevételével, önállóan készítik el, és a közgyűlés hagyja jóvá. A termelőszövetkezeti tervek hatósági felülvizsgálata és megerősítése elmarad. Ilyen feltételek között *a népgazdasági célok megvalósítását alapvetően a gazdasági ösztönzők segítségével kell majd biztosítani.*

A vállalatszerű gazdálkodás feltételezi továbbá a szocialista nagyüzemi gazdálkodás olyan kategóriáinak meghonosítását, mint az amortizációs alap, részesedési alap és ezen belül munkadíjalap, önköltségszámítás stb. A közgazdasági elemző munka és a kalkulációs tevékenység, az egész önálló gazdálkodás nagyobb igényeket támaszt a vezetőkkel szemben, megnöveli felelősségüket a tagsággal és a népgazdasággal szemben, s fokozottabban igényli a szövetkezeti gazdák véleményének figyelembevételét.

Önálló gazdasági elszámolás rendszerével, a vállalatszerű gazdálkodás megvalósításával *a termelőszövetkezetek a szocialista nagyüzem munkaszervezési elveiben és munkarendjében is közelebb kerülnek az ipari vállalatokhoz.* A termelőszövetkezeti tagok mint nagyüzemi dolgozók helyzetének rendezése — önkéntes munkaviszony, kétoldalú munkaszerződés, a folyamatos és a képesítésnek megfelelő munka biztosítása, a garantált és havonta folyósítandó munkadíj, a fizetett szabadság, a társadalmi juttatások ipari elvek szerint, esetenként munkaruha, védőétel stb. — új helyzetet teremt a közös gazdasághoz való viszony tekintetében. Ezek hatására nagyobb lesz a szövetkezetek szervezettsége, fegyelmezettsége, munkarendje, amely igen fontos tényezője lesz annak a folyamatnak, amelyben a mezőgazdaság közeledik az iparhoz, a parasztság élet- és munkakörülményei pedig a munkásosztályéhoz.

A mezőgazdasági termelés tervezett növelésének, a munkás-paraszt szövetség további erősítésének fontos feltétele a parasztság, különösen *a termelőszövetkezeti tagság anyagi érdekeltségének és szociális helyzetének rendezése.* A termelőszövetkezeti tagok személyes anyagi érdekeltsége szorosan összefügg a termelőszövetkezetek gazdasági helyzetével, bevételeinek alakulásával. Az eredményesebb gazdálkodás és a bevételek ésszerű felhasználása megteremti a feltételeit a nagyobb személyes jövedelemnek is. Például a második ötéves terv idején a mezőgazdasági termelés és a munkatermelékenység növekedése alapján emelkedett az egy dolgozó termelőszövetkezeti tagra jutó részesedés is. Ez idő alatt a termelőszövetkezetek termelése 27 százalékkal, árutermelésük 34 százalékkal, a munkatermelékenység 50 százalékkal növekedett. Az egy dolgozó termelőszövetkezeti tagra jutó, közös gazdaságból származó évi részesedés 1961-ben 8130 forint volt, 1964-ben 11 455, 1965-ben 11 743 forint. A részesedés növekedésének ez a dinamikája jó, de a részesedés színvonala még mindig alacsony, kevesebb a más ágazatokban dolgozók kereseténél, és az átlagon belül nagyok a különbségek.

Természetesen *ezeket a gondokat nem könnyű és nem is lehet egy csapásra, egyik évről a másikra megoldani, de a nagy feszültségeket lehet csökkenteni, sőt egyes részeit a közeljövőben teljesen rendbehozhatjuk, a többit pedig fokozatosan meg lehet oldani.*

A termelőszövetkezeti tagok kettős érdekeltségének — dolgozó és tulajdonos — megfelelően a tagok személyes anyagi érdekeltségét a részesedés színvonala, garantáltsága és rendszeressége fejezi ki, amelyet a jövőben a részesedési alapban terveznek meg. A részesedési alap két részre tagozódik:

— a termelési költségként elszámolt és havonta kifizetett munkadíjra, amely az összrészesedés mintegy 80 százalékát alkotja;

— az évi gazdálkodási eredménytől függően kiegészítő részesedésre.

A termelőszövetkezetek tehát nem a teljes betervezett részesedést, hanem annak csak a munkadíjként elkülönített részét garantálják és fizetik ki az elvégzett munka arányában havonta. A munkadíj kifizetésére a bank hitelt folyósít az azt igénylő termelőszövetkezeteknek. Az állami dotációban részesülő termelőszövetkezetek pedig a munkadíj-alapot az állam által megállapított határok között alakíthatják ki olyan módon, hogy az a társadalmilag és helyileg indokolt szintet elérje.

A munkadíjazás rendszerét ezeknek az elveknek az alapján a termelőszövetkezetek maguk alakítják ki. Ők határozzák meg:

— az alkalmazandó munkadíjazási és premizálási formákat;

— a központilag kiadott iránynormák alapján a termelőszövetkezetek helyi viszonyainak megfelelő munkanormákat;

— a tervezett jövedelemmel összhangban az egységnyi munkáért, illetve a ledolgozott munkanormáért járó munkadíjat.

A munkadíjazásnak ez a rendszere nem jelent egyenlősdiséget, vagy átlagbérezést és nem sablonos. Nagyon jól igazodik a termelőszövetkezetek gazdasági erejéhez, a szövetkezeti elvhez és az önelszámolás rendszeréhez. A munkadíjalap, a garantált munkadíjazás meghonosításával egyidejűleg tovább javul majd a szövetkezeti tagság társadalombiztosításának, társadalmi juttatásainak színvonala is, hogy ezen a területen is közelebb kerüljön egymáshoz a két baráti dolgozó osztály. Jelentős előrelépés ebben a tsz-tagok családi pótlékának július 1-i felemelése, illetve a betegségi, anyasági segélyezésük fejlesztése.

Természetesen: a munkás-paraszt szövetséget az elmondottakon kívül sok egyéb kérdés is befolyásolja, mint például az általános bel- és külpolitika, a szocialista demokrácia, a kultúrforradalom stb. Továbbá: a munkás-paraszt szövetség erősítésével kapcsolatosan elemzett, főleg agrárpolitikai problémák nem jelentik azt, hogy az iparban, a munkásosztály körében nincsenek tennivalók. A gazdasági mechanizmus reformja az iparban is hatékonyan elősegíti a szocialista termelési viszonyok továbbfejlesztését, ami azonban nem spontán folyamatként, hanem tudatos és kemény munkával valósítható meg. A szocialista tudat és a szocialista elemek erősítése tehát az iparban is fontos feladat. A mezőgazdaság területén és a parasztság körében azonban még többet kell tenni, mert az ipartól és a munkásosztálytól olyan nagyfokú az elmaradás, hogy ez már fékezi a szocializmus építésének ütemét. A munkás-paraszt szövetség célja, a szocializmus felépítése ma azt igényli, hogy *minél előbb hárítsuk el a mezőgazdaság fejlődését akadályozó tényezőket, hogy ezzel lehetővé tegyük a szocializmus gyorsabb ütemű fejlődését és tovább szilárdítsuk a munkások és parasztok szövetségét.*

BECKL SÁNDOR,
a SZOT titkára

Üzemi demokrácia a gazdaságirányítás új rendszerében

A KÖZELMÚLTBAN több rendkívül fontos párt- és állami okmányt fogadtak el és hoztak nyilvánosságra. Az MSZMP KB határozott a gazdasági mechanizmus reformjáról, a parlament elfogadta a harmadik ötéves tervtörvényt, az MSZMP PB 1966. május 10-én határozott a szakszervezetek gyakorlati tevékenységéről és pártirányításuk továbbfejlesztéséről. Mint ismeretes, a kormány és a SZOT vezetői nemrégiben eszmecserét folytattak az ország gazdasági életéről, a dolgozók élet- és munkakörülményeiről s néhány aktuális kérdésről. Megállapították, hogy *az előttünk álló nagy feladatokat végrehajtani csak úgy lehet, ha abban a dolgozó nép, mindenekelőtt a szervezett dolgozók javaslataikkal, tanácsaikkal tevékenyen részt vesznek.* Ezért erősíteni kell az állami és társadalmi szervek összefogását, tovább kell fejleszteni az együttműködést tartalmában és formáiban is. Ennek megfelelően alakulnak az állami, gazdasági szervek és a szakszervezetek munkakapcsolatai, együttműködésük főbb vonásai és módszerei.

Valamennyi dokumentumban és az ezek alapján megindult előkészítő munkákban erőteljes hangsúlyt kapott, hogy *az eddiginél kedvezőbb alapok jönnek létre a szocialista demokrácia további fejlődéséhez, a dolgozók fokozottabb részvételéhez a gazdálkodás irányításában és ellenőrzésében.* Számottevően megnövekszik a vállalatok önállósága, hatásköre, s ezzel együtt felelősségük is a termelőerők és -eszközök optimális felhasználásában. A vállalatok éves és több éves tervüket mint saját munkaprogramjukat, maguk fogják elkészíteni. Ugyanakkor felelősek lesznek a vállalati bővített újratermelés egész folyamatáért. A vállalatok nagyobb önállósága a gazdálkodás terén egyben azt is jelenti, hogy a kockázat vállalásában és viselésében — amely eddig jóformán csak a népgazdaságot terhelte — a jövőben a vállalatok is részt vesznek. A vállalati gazdálkodás új rendszeréhez kapcsolódik a vállalati vezetők és a dolgozó kollektívák megfelelő anyagi és erkölcsi érdekeltsége is.

NAGYOBB SZEREPET KAP az önálló gazdasági elszámolás elvének következetes és teljes megvalósítása, nemcsak a vállalat életében, hanem a vállalaton belüli nagyobb egységeknél is. A vállalatok a jövőben — a központi, állami szabályok keretei között — megfelelő önállósággal és érdekeltséggel intézik a vállalati pénzeszközök felhasználását, a munkadíjazást, a bérezést és egyéb ösztönzést, a vállalatoknál maradó, eddigieknél nagyobb jövedelemrész felhasználását és felosztását. A jövőben a vállalatok teljesítményének fő mércéje és mutatója a társadalom szükségleteinek kielégítése és a vállalati nyereség hosszabb távú — több éves — alakulása lesz. Az eddigiekhez képest *jelentősen növekszik a vállalatok önállósága a beruházásoknál, nagyobb lehetőségük lesz a termelő-berendezések, technikai felszereltség korszerűsítésére, a szociális, munkavédelmi, kommunális stb. létesítmények fejlesztésére.* A vállalatok a beruházásokat egyrészt saját eszközökből, másrészt bankhitelekből fedezhetik. A hiteleket a vállalatoknak jövedelmükből (nyereségükből) kell visszafizetni. Ez kiszélesíti a vállalatok közötti versenyt is, amely azonban nem azonos a kapitalista versennyel, nem jelenthet anarchiát a piacon. A termelőeszközök az állam, a társadalom tulajdonában vannak. Az állami vezetés rendelkezésére állnak mindazok az eszközök, melyekkel biztosítani lehet, hogy mindenkor a közérdek érvényesüljön.

A VÁLLALATI ÖNÁLLÓSÁG növelése az eddigieknél lényegesen nagyobb lehetőséget teremt a helyi kezdeményezések kibontakozásához. Ugyanakkor a gazdálkodás módosult keretén belül a dolgozók kollektív és egyéni anyagi érdekeltsége a korábbinál jobban előtérbe kerül. A mi társadalmi rendszerünkben társadalmi és egyéni szempontból is *a jólét egyedüli forrása a végzett munka mennyisége és minősége lehet.* Fontos követelmény ezért, hogy a vállalaton belül a kollektívákra és az egyénekre vonatkozóan egyaránt következetesebben és jobban érvényesüljön a munka szerinti elosztás szocialista elve. Ennek érvényesítésére nagyobb lehetőségeik lesznek a vállalatok vezetőinek. A vállalati munka eredményei növelik a jövedelmezőséget, a vállalati nyereséget, ebből gazdagodnak a kollektívák és az egyének a bérezés és jutalmazás által. Ezzel kapcsolatban el kell oszlatni az olyan hiedelmeket, amelyek a vállalati és az egyéni kockázatvállalás veszélyeit eltúlozzák. *A vállalatoknál a munkásoknak a jövőben is ki kell fizetni a végzett munka és a teljesítmények alapján elért bért.* A vállalati munka eredményességétől függően a kockázatvállalás a *vezetőket* fogja nagyobb mértékben érinteni. Ugyanakkor a jobban gazdálkodó és nagyobb eredményt elérő vállalatoknak nagyobb lehetőségük lesz arra, hogy növekedjen is a vezetők és dolgozók keresete.

A megváltozott viszonyok között a dolgozóknak növekszik az igénye és érdekeltsége, majd fokozottabban kérnek és vállalnak részt a vállalatok vezetésének munkájából. Fontos követelmény lesz, hogy *az új gazdaságirányítási és tervezési rendszerben az igazgató egyszemélyi vezetése és a dolgozó kollektívák részvétele a közös teendőkben az eddigihez képest hatékonyabban és következetesebben érvényesüljön.* Ez teszi szükségessé az üzemi demokrácia továbbfejlesztését, szélesítését. Az egyszemélyi felelős vezetőknek döntéseiknél jobban kell építeniök a dolgozók tapasztalatára, kollektív véleményére. Ennek következtében a szakszervezeti szervek szerepe megnövekszik, de ugyanakkor a munkájukkal szembeni követelmények is megnőnek.

A GAZDASÁGIRÁNYÍTÁS új rendszere, a nagyobb vállalati önállóság és felelősség megnöveli a szakszervezeteknek, mint társadalmi-politikai szervezeteknek, mint osztályszervezeteknek a politikai súlyát és érdekvédelmi szerepét. A szakszervezetek tevékenységét, hatáskörét ennek megfelelően kell kialakítani, változtatni, erősíteni. A szakszervezetek transzmissziós szerepéből következik, hogy a dolgozók jogos igényeit, helyes törekvéseit állandóan ismerni és tolmácsolni kell a párt és az állam vezetőinek, a munkahelytől az irányítás legfelsőbb szintjéig. Mindebből következik, hogy *jelentősen fokozódik a szakszervezetek képviseleti szerepe.* A dolgozóknak a vállalatok működésében való kollektív részvételét és beleszólását a szakszervezetek útján kell biztosítani.

Az új mechanizmusban a vállalati vezetőknek kellő mérlegelés után önállóan kell majd számos lehetőség közül a legmegfelelőbbet, a leggazdaságosabbat kiválasztani és dönteni. Erre fel kell készülni. Tapasztalataink szerint jelenlegi gyakorlatunkban *a legkevésbé megoldott kérdés éppen az, miképpen történjen a dolgozóknak a döntésekbe való bevonása.* A döntések végrehajtásában, ellenőrzésében a dolgozók bevonása már jobb. Ezért a vállalati tevékenység sokaságából, mint az egyik legfontosabbat emelném ki a dolgozók bevonását a vállalati döntésekbe.

A gazdaságirányítás eddigi rendszerében a gazdasági döntések száma az irányítás felsőbb szintjén (népgazdasági, ágazati, iparági) aránytalanul sok volt, míg a vállalatok és főként a vállalaton belüli termelőegységek (üzemek, üzemrészek, műhelyek) vezetői csak viszonylag kevés kérdésben dönthettek. Az új gazdasági mechanizmusban ez az arány megváltozik. Az irányítás felső szintjén működő szervek vezetői a jövőben kevesebb ügyben fognak dönteni, ezek viszont az egész népgazdaság, illetőleg az egyes ágazatok, iparágak leglényegesebb, a távlati fejlesztést meghatározó problémáira vonatkoznak majd. *Az operatív irányítással összefüggő döntéseket — s ezek teszik ki az intézkedések túlnyomó*

többségét — majd a vállalatoknál fogják előkészíteni és végrehajtani. A vállalati döntést hozó személyek és szervek felelőssége a döntésért kétirányú lesz: egyrészt „felfelé" a közvetlen vezetők (vezetőszervek), másrészt „lefelé" a vezetésük alá tartozó kollektíva előtt érvényesül. Vállalati döntéseket tehát hozhatnak a gazdasági vezetők, a dolgozó kollektívák, vagy azok képviseleti szervei, valamint a gazdasági vezetők és a dolgozók képviseleti szervei együtt is.

A GAZDASÁGI VEZETŐK által hozott döntések a vállalati bővített újratermelést, elsősorban — de nem kizárólagosan — a termelés anyagi-műszaki oldaláról befolyásolják. A dolgozó kollektívák vagy a képviseleti szerv döntései általában a dolgozók egészségügyi, munkavédelmi, szociális és kulturális ellátásával függnek össze. Az együttes döntések, főleg a dolgozók foglalkoztatottságához, pénzbeli és egyéb járandóságaihoz (bér, prémium, jutalom stb.) kapcsolódnak. Mindezekre nézve természetesen nemcsak együttes döntés képzelhető el, hanem esetenként ilyen jellegű döntések a gazdasági vezetőtől is származhatnak.

A korábban majdnem kizárólagosan központosított irányítás (a túlzott centralizmus) a gazdasági döntésekben is megnyilvánult. A vállalatoknál ez oda vezetett, hogy a gazdasági vezetők munkájukért, annak következményeiért, az eredményes vagy rossz gazdálkodásért csaknem teljesen a felettes szerveknek tartoztak felelősséggel, beszámolási kötelezettséggel. Az elmúlt években történtek ugyan ebben is kedvező változások, de lényeges eredményt csak a gazdasági irányítás új rendszerében lehet majd elérni. A cél: *érvényesíteni a dolgozók bevonását a döntésekbe.* Erre az új mechanizmus azért teremt kedvező feltételt, mert *kölcsönös függést vezet be a döntést hozók és a döntésben érintettek, illetőleg a vezetők és a vezetettek között.* Egyfelől a gazdasági vezetőknek a vállalati kollektíva előtt érvényesülő felelőssége, másfelől a vállalati kollektíva fokozottabb érdekeltsége közös alapot is teremt a gazdasági vezetők és a dolgozó kollektíva számára a vállalat minél jövedelmezőbb működéséhez. Ez egyúttal a kölcsönös felelősségtudat kifejlesztését és a felelősség vállalását is erősíti. A felelősség érzése az egyes dolgozókban annál jobban kifejeződik, minél közvetlenebbül járul hozzá saját tevékenységével a közös eredmények eléréséhez. A vállalati kollektíva és a munkakörülmények — beleértve a szociális és kulturális körülményeket is —, a kereseti lehetőségek, a jövedelmek színvonala viszont nemcsak a dolgozók munkájának mennyiségén és minőségén múlik, hanem a vezetés színvonalának, képességeinek is függvénye. Nem hagyhatók figyelmen kívül ezért az adott termelőegységben kialakuló üzemi vélemények, s ezen belül a vezető és a beosztottak közötti kapcsolatok. Mindezek kedvezőek

és kedvezőtlenek lehetnek: erősíthetik az elvtársi együttműködést is, de gátolhatják is a kölcsönös megértést.

A VÁLLALATI DÖNTÉSEK persze nem egyforma súllyal érintik a vezetésben és a végrehajtásban részt vevő dolgozókat. Ezért felelősségük a döntések helyességében, valamint a döntési folyamatban betöltött szerepük is különböző lesz. A dolgozók a rájuk vonatkozó következményektől függően közvetlenül vagy közvetve érdekeltek lehetnek a döntésekben. *A vállalati érdeken belül a vezetők által képviselt és a dolgozók részéről kifejezett érdekek nem feltétlenül azonosak és nem is mindig hozhatók közös nevezőre.* A társadalmi változások hatását az egyes dolgozók azokon a jelenségeken mérik le, amit a közvetlen munkában, tehát a vállalaton és üzemen belül tapasztalnak. A dolgozók jelentős részében a társadalmi rendszer lényegéből fakadó változások még nem váltak teljes mértékben tudatossá, emellett az emberek tudata is ellentmondásosan fejlődik. Bár a szocializmusban a társadalmi és az egyéni érdek végső soron egybeesik, a valóságban gyakori az érdekek *átmeneti* ütközése. A vállalati és az egyéni érdek ellentmondásainak lehetőségét nem lehet tagadni, mégis meg kell állapítani, hogy az érdekazonosság végső soron ezek között is fennáll: *a tényleges vállalati és a valódi, távolabbi egyéni érdekek mindig egybeesnek.* Az érdekellentét ugyanis mindig csak a vélt érdekek között jelentkezik. Amint tehát a tényleges érdekek felismerése megérik, az időleges érdekellentét megszűnik.

Az elmondottak illusztrálására álljon itt egy példa. Az új mechanizmusban a technológia korszerűsítésére lehet fordítani a vállalati nyereség egy részét. A technikai felszerelés korszerűsítése feltétlenül vállalati érdek, mert biztosítja a gazdaságosabb termelést, a növekvő termelési és piaci követelmények kielégítését. A fejlesztés a népgazdaságnak is nyilvánvalóan érdeke, a vállalati és a népgazdasági érdek tehát feltétlenül azonos. Más a helyzet az egyéni és a vállalati érdek egybeesésének vonatkozásában. A látszólagos egyéni érdek ugyanis azt sugallja, hogy a vállalati nyereség — vállalati keretek között felhasználható — minél nagyobb részét az adott időszakban fordítsák az egyéni jövedelmek (nyereségrészesedés) növelésére. Ennek a látszólagos egyéni érdeknek a kielégítése azonban nemcsak a fejlesztés lehetőségétől fosztaná meg a vállalatot, hanem — a későbbiekben — az egyéni jövedelmek növelésének lehetőségétől is. Ez utóbbi már nyilvánvalóan az egyénnek sem lenne érdeke. *Az érdekek ütközésében megnyilvánuló ellentmondások feloldása, az érdekek azonosságát veszélyeztető körülmények feltárása és megszüntetése elsődlegesen a vezetők* (a gazdasági és a mozgalmi vezetők) *együttes feladata.*

A dolgozók egyedileg csak a vállalaton belüli termelőegysé-

gekben rendelkeznek „termelési tapasztalatokkal". Ebből viszont az is következik, hogy a vállalat különböző szintjein szükséges döntések előkészítéséhez fel kell használni az érintett termelőszervezetek, az egyes termelők és közvetlen irányítók tapasztalatait. Ezeket a közös tapasztalatokat, véleményeket, javaslatokat — kellő mérlegelés után — a döntés egyik alapvető tényezőjeként kell hasznosítani.

A DOLGOZÓK RÉSZÉRŐL annál erősebb az érdeklődés a döntések iránt, minél közvetlenebbül érintik munkakörülményeiket és keresetük alakulását. A döntés iránti érdekeltség természetszerűen annak is függvénye, hogy a vezetés hogyan informálódik a termelőmunkáról, illetőleg: mennyire rendszeres és érdemleges a dolgozók informáltsága saját termelőegységük eredményeiről. A vezetők döntéseik előtt csak akkor várhatnak érdeklődést és segítést a dolgozók részéről, ha maguk is kellően és sokoldalúan tájékoztatják kollektívájukat a gazdasági eredményekről. *A dolgozók a vállalati gazdálkodás általános helyzetéről, a vállalati eredményekről, az esetleges lemaradásokról és a problémákról elsősorban nem a statisztikai adatok halmazából, hanem főleg az önmagukért beszélő tények szóbeli feltárásából tudnak tájékozódni.* A vezetők és a dolgozók kölcsönös tájékozódása, a közös érdekeltség megteremtése és tudatosítása nemcsak a döntések megalapozásának, hanem azok tudatosabb végrehajtásának is feltétele lesz.

Az egyszemélyi felelős vezetőnek, mint ez a nevében is benne van, a döntésekért személyében kell felelősséget vállalni és viselni. Nem lehet tehát úgy dolgozni, hogy a szakszervezet döntsön, a felelősség pedig az igazgatóé legyen. A döntés joga a vezetőt illeti meg. Ez azonban *nem ok és jogcím arra, hogy a döntés előtt mellőzzék a dolgozók véleményét és ne adjanak rá módot, hogy a dolgozók vagy képviseleti szerveik elmondhassák észrevételeiket és javaslataikat.*

A dolgozóknak a vállalatok vezetésébe való bevonása sokrétű, bonyolult folyamat, de kétségtelenül legszorosabban a vállalati önállósággal függ össze. A dolgozók ugyanis akkor érzik igazán értelmét az aktivitásnak, a kezdeményezésnek, ha azt tapasztalják, hogy javaslataikkal olyan vezetőt támogatnak, akinek munkáját, tevékenységét közvetlen közelről ismerik és aki a termelésnek azt a területét irányítja, amelyet ők is a legjobban ismernek. Ez a támogatás viszont csak akkor lehetséges, ha a kérdéses szinten a vezető valóban dönthet meghatározott kérdésekben és tevékenysége nem korlátozódik csak a felsőbb szintről kapott utasítások egyszerű végrehajtására. Ebből következik, hogy a vállalati önállóság kiterjesztése nem járhat együtt a vállalaton belüli egységek önállóságának szűkítésével, mert az ilyen tendencia érvényesülése ismét elfojtaná a dolgozók kezdeménye-

zését. Ebből következik az is, hogy biztosítani kell a vállalati és vállalaton belüli önállóság helyes arányát. A vállalaton belül is érvényes az, ami a népgazdaság egészében: *egyrészt fejleszteni kell az irányításban a centralizmust, másfelől erősíteni kell az üzemi demokráciát.* Ez más szóval azt jelenti, hogy érvényesülnie kell az egységes vállalati akaratnak, de a dolgozók vezetésbeli részvételének is. Ezért erősödik az igény a vállalaton belüli önálló elszámolás elvének következetesebb ésszerű érvényesítésére.

A VÁLLALATON BELÜLI önállóság szoros kapcsolatban van a dolgozók vezetésbeli részvételének képviseleti formájával. A vállalati vezetésben a dolgozó kollektíva véleménye elsősorban és leghatásosabban a *szakszervezeti szervek révén* érvényesülhet. Ha a vállalaton belüli egységek önállósága formális és azok vezetői csak mechanikus végrehajtói a vállalatvezetői utasításoknak, akkor ez az üzemi demokráciát is gyengítheti. Ilyen körülmények között ugyanis a dolgozók képviseletét ellátó szakszervezeti szervek sem tudnak hatáskörükkel élni. Márpedig helyes az az elv, hogy a dolgozók képviseletét ellátó szakszervezeti szervek hatáskörét és a vállalaton belüli szervezeti kereteit minden szinten a gazdasági vezetők hatásköréhez és a gazdasági irányító szervek szervezeti adottságaihoz célszerű igazítani, nem pedig fordítva. Ez viszont *megköveteli a gazdasági vezetés és a szakszervezet vállalaton belüli funkcióinak, munkamegosztásának, együttműködési formáinak és módszereinek rendszerezését és rendezését.* A KB és a PB határozatai kimondják, hogy „A vállalati gazdasági vezetés és a szakszervezetek megállapodásait — időszakonként — kollektív szerződésben kell összefoglalni. A kollektív szerződést a Munka Törvénykönyve vállalati végrehajtási utasításaként kell kezelni."

Az új vállalati kollektív szerződés jellegében eltér a korábbi kollektív szerződéstől. Nem vállalásokat és kötelezettségeket tartalmaz majd, hanem az általános érvényű jogszabályokra épülve vállalati szinten pontosan szabályozza a gazdasági vezetők és a szakszervezeti szervek hatáskörét mindazon kérdésekben, amelyek kapcsán bizonyos jogok a dolgozókat, vagy a szakszervezeti szerveket és a megfelelő szintű gazdasági vezetőket együttesen illetik meg, illetve kizárólag a szakszervezeti szervek a letéteményesei. A vállalati kollektív szerződés elvileg és gyakorlatilag a Munka Törvénykönyvére épülne. Ebben a koncepcióban feltételként szerepel, hogy a Munka Törvénykönyve is csupán az általános érvényű keretjogszabályok rendszerét alkossa. Ugyanakkor a részletes és konkrét szabályozást a vállalati kollektív szerződés tartalmazná a dolgozók és a szakszervezetek jogainak vonatkozásában egyaránt. A vállalati kollektív szerződés rögzítené az érintett kérdésekben a vállalaton belüli hatásköröket és

a velük járó jogok érvényesítéséhez szükséges feltételeket, azok gyakorlásának módját és eszközeit is, mégpedig az ügyintézés és a vezetés szintjei szerint differenciálva.

A VÁLLALATI GAZDÁLKODÁS új rendszere szükségessé és indokolttá teszi a szakszervezeti hatáskörök és a jelenlegi szervezeti keretek, valamint a dolgozók számára jelenleg biztosított jogok felülvizsgálatát és újrarendezését. *A dolgozóknak a vállalaton belüli vezetésbe történő bevonását a lehetséges mértékig közvetlen módon* (pl. termelési értekezleten), *azon túl a szakszervezeti képviselet útján — közvetetten — kell megvalósítani.* A szakszervezetek hatáskörét, az érdekképviselet szervezeti kereteit vállalaton belül úgy célszerű módosítani, hogy ez a dolgozóknak a vezetésbe a jelenleginél szélesebb körű bevonását tegye lehetővé.

Feladatainkat — az említett dokumentumokban — világosan és hosszú időre meghatározták. Nagy és lelkesítő feladatok ezek, amelyek népünk és szocialista hazánk további felemelkedését szolgálják. Ugyanakkor *igénylik a proletárdiktatúra mechanizmusában helyet foglaló valamennyi szerv, minden dolgozó alkotó, céltudatos tevékenységét.* Nem szabad elfeledkeznünk arról, hogy hosszabb idő munkájáról van szó és a végső célok eléréséhez az út a mindennapos szorgalmas tevékenységen keresztül vezet. Bár az új mechanizmust 1968. január 1-vel vezetjük be, azonban munkánkat már ma is úgy kell szervezni és végezni, hogy az áttérést megkönnyítse. A felkészülés, a vezetők és a dolgozók felkészítése mellett legfontosabb a harmadik 5 éves terv és ezen belül az 1966. évi népgazdasági feladataink végrehajtása. Ez évi tervfeladataink eredményes végrehajtását segíti elő az MSZMP IX. kongresszusára kezdeményezett szocialista munkaverseny-mozgalom is, mely egyre jobban kiszélesedik, s már eddig is jelentős eredményeket hozott.

FELADATAINK MEGVALÓSÍTÁSA, a gazdálkodás új rendszerére való áttérés, nagyobb felelősségérzetet és kezdeményezőkészséget követel minden vezetőtől és dolgozótól. Ebben is *a kommunistáknak kell élen járniok,* példát mutatniok, mert csakis a párt nagyarányú szervező és vezető munkája biztosíthatja tervünk sikeres végrehajtását, az új gazdaságirányítási rendszer megvalósítását.

A népgazdaság idei fejlődésének főbb tapasztalatai

Az első félévi gazdasági munka tapasztalatai arról tanúskodnak, hogy a magunk elé tűzött feladatok megvalósítása jó úton halad. A fő mutatók alakulása összhangban van a tervben kitűzött célokkal, javult a gazdálkodás hatásfoka.

Az ipari termelés

hat százalékkal (az élelmiszeripar nélkül nyolc százalékkal) *volt több, mint az elmúlt év első felében.* A termelés emelkedésének megvalósult üteme a tervben előirányzott felső határnak felel meg. A munkások és alkalmazottak létszáma kb. egy százalékkal bővült, ami annyit jelent, hogy a *termelési többletnek mintegy 80—85 százaléka a termelékenység emelkedéséből származott.* Kezdeti eredmények mutatkoznak az adminisztratív munka ésszerűbb megszervezésében, minden bizonnyal ennek és a fokozottabb anyagi érdekeltségnek tulajdonítható, hogy az e munkakörökben foglalkoztatottak száma lényegében változatlan.

A termelés — az élelmiszeripar és a bányászat kivételével — *valamennyi iparágban emelkedett* és a tervezettnél is gyorsabb ütemű volt, főleg a vegyiparban — 13 — és a gépiparban — 9 százalék. A könnyűipar termelése hat százalékkal emelkedett. Az élelmiszeripar termelésének első félévi alakulásában még az elmúlt év egyes kedvezőtlen terméseredményeinek hatása mutatkozik.

A népgazdaság fűtőanyag-ellátása megfelelő volt annak ellenére, hogy a széntermelés alatta maradt az előző évinek. Ebben az időjárási tényezők mellett mindenekelőtt az jut kifejezésre, hogy tüzelőanyag-mérlegünk szerkezete — szándékunkkal összhangban átalakulóban van és tovább nő a kedvezőbb hatásfokú fűtőanyagok termelése, behozatala és felhasználási aránya.

A végső felhasználásra kibocsátott termékmennyiség számottevően emelkedett, a készletezésre kerülő hányad a múlt évinél

kisebb volt. *Az iparcikkek exportja 13 százalékkal, a belkereskedelem részére átadott termékvolumen négy százalékkal emelkedett. Egyes cikkcsoportokban azonban a mennyiség elégtelen, a választék hiányos.* Így pl. a cement 12 százalékos, a tégla 5 százalékos termelésemelkedése mellett is maradtak kielégítetlen szükségletek. Részben mennyiségi, főleg azonban választéki hiányok mutatkoztak a lakosság részére gyártott ruházati cikkekben. Mérséklődtek, de nem szűntek meg az alkatrészellátás hiányosságai. Jogos kifogások vetődtek fel néhány iparcikk, így pl. egyes televíziós vevőkészülékek minősége ellen. *Általában sem kielégítő a minőség javulása, holott a korszerűség, a kiváló minőség egyre nélkülözhetetlenebb feltétele az áru realizálásának.*

A mezőgazdaság

nagy részében az első félév a megalapozás időszaka. Az összes körülményt figyelembe véve elmondható, hogy a termelés feltételeinek alakulása kedvezőbb az előző évinél.

Bővült és szervezettebb az anyagi-technikai ellátás. A természeti tényezők közül ebben az évben a kiterjedt és sok kárt okozó belvizek okoztak gondot, viszont *előnyösen hatott a korai kitavaszodás.* A zöldség- és korai gyümölcsfélékből a tavalyinál jóval nagyobb termés lehetővé tette, hogy a felvásárolt és szabadpiacra kerülő mennyiség — a kiviteli tervek túlteljesítése mellett is — jó ellátást biztosítson a tavalyinál lényegesen alacsonyabb árakon. A vágóállatok és a főbb állati termékek felvásárlása két-három százalékkal haladta meg az elmúlt évit.

A gabonafélék áratása folyik — a betakarítási munkát mintegy 800—1000 darab újonnan beszerzett kombájn segíti, a felvásárlási szervek felkészültek a szállítási és tárolási feladatokra.

Az 1966. évi terv

44—45 milliárd forint beruházás megvalósítását irányozza elő. Ez nem mondható túlzottnak, mivel azonban pótolni kell az elmúlt évi elmaradásokat, s hogy az átlagon belül erősen megnövekedett az ipari építkezések volumene, a terv teljesítése jelentős erőfeszítést igényel.

Az év elején több olyan intézkedés látott napvilágot, amely javította a munkafeltételeket és helyesen ösztönözte a kivitelező kapacitások ésszerű felhasználását. Kiemelkedő fontosságú volt például az építőipari bérek színvonalának növelése. Hatására az állami építőipari vállalatok létszáma az első félévben nemcsak stabilizálódott, hanem mintegy két százalékkal emelkedett is. *A teljesített építési munkák mennyisége a múlt év hasonló időszakához képest hét százalékkal emelkedett, ez több, mint a terv*

időarányos része. A múlt évinél a helyzet tehát valamivel jobb, megvan az esély az éves előirányzat túlteljesítésére, de ennek érdekében még sokat kell tenni. Már csak azért is, mert sok fontos beruházás előkészítettsége hiányos, a beruházók olyan kapacitásokat is lekötöttek, amelyek tervszerű felhasználásához a feltételeket nem, vagy csak késve tudták biztosítani. A kivitelezők munkáját anyag- és kooperációs szállítási késedelmek, hiányok sok helyütt zavarják.

Az ipar, a mezőgazdaság első félévi termelése alapot adott a külkereskedelmi forgalom növeléséhez. Kivitelünk 1965 első félévéhez hasonlítva 13 százalékkal bővült, a behozatal pedig két százalékkal emelkedett. A forgalom ilyen alakulása növekvő áruforgalmi többletet eredményezett, ami egyébként nélkülözhetetlen feltétele a népgazdasági egyensúly javításának. Ha nem is kielégítően, de javult a kiszállítások tervszerűsége, s a behozatal is biztosította a belső szükségletek folyamatos kielégítését.

Az első félévben

tovább szélesedett a külkereskedelmi és termelő vállalatok olyan együttműködése, amely növeli a közös érdekeltséget, jól szolgálja a forgalom szerkezetének, gazdaságosságának javítását. E tekintetben azonban a lehetőségek kiaknázásának még csak a kezdetén vagyunk. Addig is, amíg a gazdaságirányítási reform életbe lép, helyes és szükséges támogatni azokat a törekvéseket, amelyek az adott terület sajátosságainak megfelelőbb ösztönzési, együttműködési formák alkalmazását célozzák. Kívánatos, hogy az exportra dolgozó vállalatok saját kezdeményezésből is minél jobban megismerjék a már kialakult gyakorlatot, vagy az új kísérleteket, kutassák önmaguk lehetőségeit. Hiszen elsőrendű érdekünk, hogy a félévben elért kiviteli ütemet fenntartsuk, sőt a legtöbb — köztük tőkés — viszonylatokban lehetőség szerint fokozzuk is. A külső piacok elemzése azt mutatja, hogy ez megvalósítható, ha a keresletnek megfelelő és korszerű termékkínálattal jelentkezünk.

A lakosság bevételei és áruvásárlásai valamivel nagyobb mértékben emelkedtek, mint a tervezett. Mind a jövedelmek, mind a forgalom színvonalában és összetételében kifejeződik az év első felében lépcsőzetesen bevezetett intézkedések hatása. Az átfogó értékelés majd csak később válik lehetővé, hiszen az intézkedések módosító hatása — különösen az áruforgalomban — több időleges vonást mutat. (Természetes pl., hogy az előre meghirdetett árleszállítások és áremelések a bevezetést megelőző, vagy közvetlen követő időben az érintett árufélékben tartózkodó, illetve fokozott vásárlásokra ösztönöztek, ez a jelenség tényleg észlelhető

is volt.) Mindezek mellett is: a fő tendenciák megegyeznek az előbecslésekkel.

A lakosság pénzbevételei mintegy hét százalékkal emelkedtek. A növekedésben kifejezésre jutnak a végrehajtott béremelések pl. az 1,8 milliárd forinttal több bérkifizetés; az előző évit meghaladó nyereségrészesedés; a családi pótlék és más szociális juttatások emelése, továbbá a paraszti lakosság múlt évit meghaladó bevételei.

A lakosság pénzjövedelmeinek mintegy 95 százalékát áruk és szolgáltatások vásárlására fordította.

A kiskereskedelmi forgalom

ugyancsak gyors ütemben — kilenc százalékkal — nőtt. Az átlagot meghaladóan emelkedett a tartós fogyasztási cikkek és a vendéglátóipar forgalma (ez utóbbi a növekvő idegenforgalommal is összefügg). Az áruellátás általában kielégítő alakulása mellett a tavalyinál lényegesen több és olcsóbb áru — zöldség, gyümölcs — került forgalomba. Az élelmiszer-ellátás körében a hús és néhány tejtermékféle biztosítása okozott gondot. Iparcikkekből a készletek — egyes ruházati és építőanyag-féleségektől eltekintve — elegendőnek bizonyultak. *Az első félévi tapasztalatokat alaposan tanulmányozni kell, hogy a módosult kereslethez mind hiánytalanabbul alkalmazkodhasson a kínálat.* E feladatot a kereskedelmi és ipari szállító vállalatok jó együttműködésével úgy kell megoldani, hogy az őszi-téli áruellátás minél zavartalanabb legyen.

*

Az első félévi tanulságokat talán úgy foglalhatnánk össze: *a feladatok megvalósítása jó úton halad, de még bőségesen van javítanivaló.* Bizonyosra vehető azonban az is, hogy a tervben magunk elé tűzött céloknál többet elérhetünk, ha a rendelkezésre álló eszközöket még jobban, ésszerűbben használjuk fel. *A tervelőirányzatok túlteljesítése* természetesen *nem öncél, akkor hasznos, ha tényleges szükségletet elégít ki az elérhető legkisebb társadalmi ráfordítással.* Ezért támogatni, erősíteni kell azt a szemléletet, amely helyesen értelmezve gazdaságpolitikánkat, első helyre teszi a hatékonyságot és annak rendeli alá a gyakorlatot. Ez annyit is jelent, hogy a gazdasági vezetők szüntelenül tanulmányozzák, elemezzék azokat a jelenségeket és folyamatokat, amelyek az általuk irányított gazdasági egység munkáját befolyásolják, hogy ezen az alapon mérlegelt döntésekkel irányítsák a termelést.

A második félévben

tehát ipari termelésben tovább kell javítani a szükségletekhez igazodó termelési feltételeket. Fokozni szükséges a termelést a lakosság és a külkereskedelem által keresett cikkekből, különösen azokból, amelyekben az első félévben nem sikerült hiánytalanul kielégíteni a szükségleteket. *Megkülönböztetett figyelmet kell fordítani a minőségi kifogások okainak megszüntetésére.* Fontos, hogy folytatódjon a felesleges készletek keletkezésének megelőzése, a már meglevők hasznosítása.

Mindezek közben meg kell kezdeni az 1967. évi feladatok előkészítését. Piackutató tevékenységgel, a szerződések előkészítésével (szeptember 1-től életbe lép az új szállítási szerződési rendszer) kell megfelelő információs alapot teremteni a műszaki tervezés számára, hogy kellő időben megtörténhessen a gyártáselőkészítés. Az építőiparban az erőket a már folyamatban levő és mindenekelőtt a befejezendő beruházásokra helyes összpontosítani. Nem kevésbé fontos a téli munkahelyek jó előkészítése, hogy minél jobban kihasználhassuk a múlt évinél kedvezőbb munkaerőhelyzetet, s nem utolsósorban az egyre bővülő technikát.

A mezőgazdaságban néhány hét múlva megkezdődik a minden évben sok gondot okozó csúcsidőszak. A jelek szerint a felkészülés tervszerűen halad, a szervezett megvalósítás azonban nemcsak a termelőszövetkezeti tagságon múlik, hanem nagyban azon is, hogy a többi ágazat, mindenekelőtt az ipar, mennyiben járul hozzá a szükséges feltételek biztosításához. *A közlekedésre, a raktározó és forgalmazó ágazatokra vár, hogy a növekvő őszi-téli feladatokat úgy készítsék elő, hogy a megtermelt értékekből minél kevesebb veszteséggel folyamatos, jó ellátást biztosítsunk belföldön és határidőre teljesíthessük export-kötelezettségeinket.*

Az előttünk álló feladatok megoldásában minden bizonnyal bátran számíthatunk a IX. kongresszus tiszteletére indított munkaverseny további eredményeire és ha pártszervezeteink, a vállalatok vezetői, az irányító szervek jó együttműködéssel biztosítják ehhez a feltételeket, a siker nem maradhat el.

Lázár György,
az Országos Tervhivatal
elnökhelyettese

Az őszi mezőgazdasági munkacsúcs

Tulajdonképpen lehetetlenség az esztendő mezőgazdasági munkái között, fontossági sorrendet felállítani. A szántóföldi növénytermesztés, a kertészkedés a talajelőkészítéstől, a vetéstől kezdve a növényápoláson át a betakarítás végéig szerves egészet alkot. Mindegyik munkafolyamat nélkülözhetetlen része a jó termés kialakításának. Mégis: *az ősz különlegesen fontos* időszaka a mezőgazdaságnak. S ennek két oka van. Az egyik: ebben az időszakban kell biztonságba helyezni azokat az országosan milliárdos értékeket, amelyeket termőföldjeink az esztendei munka nyomán adnak a földművelőknek. A másik: az őszi hónapokban egész sor olyan fontos teendő is adódik, amely részben meghatározza, másrészt nagyon erősen befolyásolja a következő esztendő termelésének alakulását. Elegendő ezzel kapcsolatban a kenyérgabonafélék, s az őszi árpa vetésére, az őszi mélyszántásra, a takarmány betakarítására s tárolására gondolni.

Teljesen nyilvánvaló tehát, hogy az őszi munka — a betakarítás és a vetés, valamint a mélyszántás, hogy csak a leglényegesebbeket említsük — sikere *lényegesen befolyásolja a mezőgazdasági termelés idei kimenetelét.* A lehető legkisebb veszteségekkel történő betakarítás, a munka jó minősége sok százmillió forintnyi értékkel növeli a mezőgazdasági termelés bruttó értékét. S ennek *társadalmi, népgazdasági* jelentőségét nem nagyon kell magyarázni. Természetes dolog: nemcsak a népgazdaság számára fontos az, hogy idejében, jól, minimális veszteséggel fejeződjön be a termés biztonságba helyezése. *Minden egyes gazdaság* — legyen az termelőszövetkezet vagy állami gazdaság — *mérlegében döntő jelentősége van* az ősszel érő terményeknek, termékeknek. Végső soron ilyenkor dől el: milyen lesz az esztendei gazdálkodás pénzügyi eredménye, mekkora jövedelemmel zárja a nagyüzem az évet, lesz-e nyereségrészesedés az állami gazdaságban, mennyi lesz a szövetkezeti tagok részesedése.

Nagy a valószínűsége, hogy az idei őszön az ország legtöbb táján *gazdag termés vár betakarításra.* Pontos termésátlagokat még nem lehet meghatározni. Annyi azonban bizonyos, hogy legfontosabb takarmánynövényünk, a *kukorica* nagyon szépen fejlődik. A *cukorrépa*táblákról is elég nagy biztonsággal lehet megállapítani, hogy szép termést érlelnek. A *burgonya* átlaghozama a számítások szerint ugyancsak meghaladja a tavalyi, s az azt megelőző esztendők átlaghozamát. A szőlő, igaz nem mutat rekordtermést — országosan is eléggé eltérők a terméskilátások —, de a gyümölcsfélék jelentős hányada szépen ígér.

Tehát megvan a lehetősége annak, hogy az idei évet jó eredménnyel zárja a magyar mezőgazdaság, s teljesítse a harmadik ötéves terv első esztendejére előírt termelési szintet. A lehetőség azonban *még nem valóság.* Rengeteg munka, nagyon sok fáradság gyümölcse lehet csak a jó eredmény.

A munkatorlódás okai

Csak a legfontosabbak felsorolása is mutatja a tennivalók nagyságát. Kereken kétmillió kataszteri holdnyi kukoricatermés, mintegy kétszázezer holdnyi burgonya, jóval több mint százezer holdnyi napraforgó betakarítása vár a cukorrépa és más őszi érésű termények mellett a mezőgazdasági üzemekre. Háromszázezer holdon felüli szőlő szüretelése, a nagyon jelentős gyümölcstermő terület termésének szedése még csak tetézi az őszi betakarítási tennivalókat. Mindezen felül három és fél millió holdon kell a vetéselőkészítést és az őszi vetést elvégezni, s négymillió holdra tehető az a terület, amely mélyszántásra vár.

Ezért mondják azt a szakemberek, hogy az *ősz hozza a mezőgazdaságba a legnagyobb munkacsúcsot.* Sok a tennivaló és sürgős a munka a nyári időszakban, az aratás idején is. Az aratási és az őszi betakarítási, szántás-vetési munkacsúcs között azonban nagy a különbség. Az egyik különbség: ősszel nagyobb területről, nagyobb tömegű terményt kell betakarítani. A felszabadulás előtti időben a nyári munkák és az ősziek között nem volt olyan nagy a különbség, mint most. Akkor nagyobb volt a kalászosok vetésterülete, s így többet kellett aratni. Most viszont a mezőgazdasági termelés belterjes fejlődésének következtében lényegesen megnőtt a nagyobb termelési értéket adó, értékesebb kultúrának számító növényféleségek (cukorrépa, zöldségfélék stb.) termőterülete. Így tehát *még több munka torlódott* őszre. A másik különbséget az aratás és az őszi betakarítás közti *gépesítés* eltérése jelenti. Míg a gabonabetakarítás zömét nagy teljesítményű gépek segítségével végezhetik el a mezőgazdasági üzemek tagjai, dolgozói, addig ez az őszi munkákról már egyáltalán nem mondható el. Az igaz, hogy a szántáshoz, vetéshez ott vannak a gépek, de *a betakarításhoz szükséges gépekből viszonylag kevéssel rendelkeznek mezőgazdasági üzemeink.* Esztendőről esztendőre nő a kombájnnal betakarított napraforgó aránya, mind nagyobb területen hasznosítják a gabonabetakarítás gépét — az arató-cséplőgépet — a kukorica betakarításánál is, növekszik a silókombájnok száma, több a cukorrépa-kiemelő berendezés, a burgonyaszedő gép. De mindez még az őszi betakarítás munkáinak csak *egyes szakaszaiban* segít. Nagyon sok kézi munkaerőre is szükség van tehát ahhoz, hogy idejében végezhessenek.

Mindent összevetve olyan nagy munkacsúcs jelentkezik az őszi hónapokban mezőgazdasági üzemeinknél, amelynek leküzdésére szükség van a társadalmi összefogásra is. Nyilvánvaló, hogy *a felelősség, s a munka elsősorban a mezőgazdasági dolgozóké,* a mezőgazdasági üzemek vezetőié. De sok olyan lehetőség, alkalom kínálkozik, amely módot nyújt, *lehetőséget teremt a társadalmi összefogásra,* segítésre is. S érdemes a társadalom erőit összefogni, mert végső soron egész népgazdaságunk, s közvetve hazánk egész lakossága érdekelt abban, hogy zökkenőmentesen bonyolódjon le az őszi munka, s megteremtődjenek ilyen módon is a mezőgazdasági termelés *továbbfejlődésének* feltételei.

Nagyfokú szervezettségre van szükség

Az őszi munka sikerének egyik legfontosabb feltétele: a rendelkezésre álló *gépek teljesítőképességének maximális kihasználása.* A traktorok mellett jelentős számú betakarítógép, szállítóeszköz, műtrágyaszóró, vetőgép stb. áll a mezőgazdasági üzemek rendelkezésére. Az őszi munka minden területén fontos a jó gépkihasználás. A vetéselőkészítés és a vetés például csaknem teljes egészében a gépekre vár.

Pár esztendeje viszonylag jó gabonatermést takarítanak be mezőgazdasági üzemeink. Ez sok minden más mellett jórészt annak köszönhető, hogy ősszel *idejében vetnek,* s mind eredményesebben törekednek a búza, rozs, őszi árpa termelés alapvető agrotechnikai követelményeit és a korszerű módszereket is betartani. A búzatermés sorsát sok minden befolyásolja. Az nem vitás egyetlen szakember előtt sem, hogy a vetésidő megválasztásának ezek között a tényezők között nagyon fontos helye, szerepe van. Ahol október második felében sikerül földbe tenni a magot, ott bizton számíthatnak arra, hogy a jó talajművelés, a kiszórt műtrágya, a megfelelő mennyiségű vetőmag, a vetésmélység betartása meghozza az eredményt a következő aratáskor.

A vetésidő jó megválasztása azonban *nemcsak elhatározás* dolga. Nagyfokú *szervezettséget* is igényel. A gépektől többek között és legfőképpen azt, hogy *nyújtott műszakban, kettős műszakban* üzemeljenek. Az idén az aratás korábban megkezdődött, mint tavaly. Jobban fel tudtak készülni a gazdaságok az őszi munkákra. A nyári időszakban viszonylag nagy területen végeztek a talajmunkákkal, s a vetőszántás is előbbre tart, mint egy esztendővel ezelőtt.

Ha az időjárás kedvezően alakul, akkor végre talán eleget tudnak tenni mezőgazdasági nagyüzemeink többségében, a terület túlnyomó hányadán annak a követelménynek, hogy *beéredett talajba* tegyék a magot. Ahhoz, hogy a talaj megfelelő állapotba kerüljön a vetés számára, a szántás után rendszerint még másfél-

két hétnyi idő kell. Ezalatt a talaj — (élővilágának működése nyomán) — beérlelődik. Sajnos, az esetek jelentős hányadában ezt az időt — különösen a később lekerülő őszi növények után — nem tudják kivárni a gazdaságok. Vagy ha kivárják, akkor a vetés áthúzódik novemberre. A gyorsabb talajmunka az idén — éppen mert előbbre tartunk mint más esztendőkben — *nagyobb lehetőséget teremt a vetés optimális körülményeinek biztosítására.* S ezt a lehetőséget sehol ne szalasszák el azzal, hogy erre még ráérünk, van időnk bőven.

Egyébként is: *összel semmire sincs idő bőven,* egyetlen gazdaságban sem. Szeptember elejétől számítva általában 30—35 munkanapnál nem áll több idő rendelkezésre az őszi tennivalókhoz. Ilyenkor már megjönnek az esőzések. (Ezekre mindig kell számítani.) Egy-egy nagy eső után pedig nemegyszer napokig nem lehet a földre rámenni. Tehát nemcsak a munka sok, hanem *az idő is rövid,* s nap nap után kérlelhetetlenül közelednek a fagyok, a havazások, amelyek pontot tesznek a munkák végére, akár tetszik, akár nem.

A kettős műszak, a nyújtott műszak megszervezése, a munkák helyes sorrendjének kialakítása, mind-mind a gazdaság vezetőire vár.

Falusi pártszervezeteink szerepe

Hogyan segítsék őket ebben a kommunisták, mit tegyen a pártszervezet az őszi munkák sikeréért? Ezekben a hónapokban igen sokrétű fontos feladat áll a falusi párttagság előtt. A kongresszusi felkészülés, a vezetőségválasztó taggyűlések lebonyolítása egybeesik a legszorosabb mezőgazdasági munkákkal. A kettő azonban nem keresztezi egymást, sőt az őszi mezőgazdasági tennivalók teljesítéséért végzett színvonalas pártmunka a sikeres kongresszusi felkészülés egyik leglényegesebb eleme.

A politikai munka tartalma ezekben a dologtól zsúfolt hetekben, hónapokban sem változik. *A pártmunka sajátos nehézsége most abból adódik, hogy nincs sok idő és alkalom a beszédre s ezt a keveset nagyon jól kell hasznosítani ahhoz, hogy a mezei munkában fáradt és fáradozó emberekkel szót értsünk.* Ezeket a beszélgetéseket viszont vétek lenne elhanyagolni akkor, amikor legtöbb múlik a dolgozó emberen, amikor például oly sok függ a megfelelő munkakörülményektől s rengeteg hiba előzhető meg a dolgozók észrevételeinek megszívlelésével.

A dolgozó a gazdasági vezetők legjobb intézkedéseit is csak akkor valósítja meg szívvel-lélekkel, ha világosan látja célját, értelmét s azt is, hogy ez számára anyagilag milyen eredményekkel jár. Pártszervezeteink vezetői törekedjenek arra, hogy a dolgozók a gazdasági vezetők intézkedéseit a legsürgősebb munkák esetében sem kimért és rideg utasítások formájában kapják. A ve-

zetők néhány közvetlen, türelmes szóval ilyenkor is magyarázzák meg, hogy mit miért kell végrehajtani. Az üzemi, a szövetkezeti demokráciának ez nagyon fontos mozzanata.

A helytelen — különösen a munkákat késleltető, halogató — szemlélet elleni küzdelem; a jó munkamódszerek elterjesztésének a segítése; a balesetvédelem fokozott támogatása: mind olyan területei a pártmunkának, amelyekre ilyenkor nagyobb figyelmet szükséges fordítani. Örvendetes, hogy a szocialista munkaverseny kibontakozása a mezőgazdaságban is mind több feladatot, politikai segítést ró már falusi pártszervezeteinkre. A kongresszusi felajánlások teljesítésének előmozdítása, a verseny rendszeres értékelésének és nyilvántartásának az ellenőrzése, az élenjárók erkölcsi, anyagi elismerésének a szorgalmazása az őszi csúcsmunkák idején nagyon sokat lendíthet minden gazdaságban.

Az operatív bizottságok

A gépi munka jelentős hányadát a *szállítás* teszi ki az őszi hónapokban. Több tízmillió mázsányi terményt mozgatnak meg a gazdaságokon belül, s azokon kívül is, míg rendeltetési helyére kerül az áru, vagy a gazdaságon belül felhasznált takarmány. A szállítóeszköz *országosan is kevés*. Különösen kevés ebben az időszakban a *gazdaságokon belül*. Nagyon nagy segítséget tudnak nyújtani a vasút, a különböző teherfuvarozási vállalatok dolgozói, ha az őszi hónapokban *különös figyelmet szentelnek a mezőgazdasági szállításokra*. A terményátvétel gyors lebonyolítása, továbbítása sok felesleges állásidőtől kíméli meg a gazdaságokat, s így azok szállítóeszközeikkel jóval eredményesebben dolgozhatnak. A különböző szállítóeszközökkel rendelkező szervek, intézmények az őszi időszakban rendszerint jelentős segítséget adnak a gazdaságoknak. Erre a segítségre *az idén is nagy szükség lesz.*

Jól szervezni azoknak a szállítóeszközöknek a munkáját, amelyek a mezőgazdasági üzembe kerülnek — elsőrendű feladat. Megkeresni a lehetőségeket, lebonyolítani a járművek irányításával kapcsolatos teendőket: mindezt nem lehet megoldani az üzemen belül. A megyei, járási *operatív bizottságok* nagyon sokat tehetnek azért, hogy a szállítások a lehető legkisebb zökkenővel történjenek, s szállítóeszköz hiányában ne menjen tönkre semmi. Az operatív bizottságok egyébként is hasznosan működhetnek közre az őszi mezőgazdasági munkák során. Minden közigazgatási egységben adódnak olyan lehetőségek (akár a szállításról, akár új munkaerő előteremtéséről, akár a munkákhoz szükséges anyagok biztosításáról legyen is szó), amelyeket az üzemek vezetői nem, vagy csak kevésbé tudnak kihasználni. A közigazgatási terület mezőgazdasági irányítói s egyéb vezetői viszont a lehetőségek ismeretében valóban nagyon sokat tehetnek azért, hogy az üze-

mek rendelkezésére álljon mindaz, ami a munka sikeréhez elengedhetetlen. Az operatív bizottságok így végezhetnek eredményes munkát. Sokkal eredményesebbet, mintha közvetlenül az üzemekben próbálnak intézkedni, s olyan teendőket látnak el, amelyek a tsz vagy állami gazdaság közvetlen vezetőire tartoznak.

A családtagok közreműködésével

Minden ősszel — így az idén is — oly nagy területen kell a betakarítással végezni, hogy arra a szövetkezeti tagság egymaga képtelen. A szövetkezeti tagok kereken egymilliós tábora csak a *családtagok segítségével* végezheti el idejében az őszi munkákat. Örvendetes jelenség, hogy a mezőgazdaság szocialista átszervezése óta minden évben *több családtag* veszi ki részét a közös munkából. Két esztendeje a dolgozó tagok számának mintegy húsz százalékát tették ki a munkában rendszeresen részt vevő szövetkezeti családtagok. Tavaly ez az arány tovább nőtt. Ez a folyamat nemcsak azt jelzi, hogy nagy szükség van a családtagokra, hanem azt is, hogy a szövetkezeti családok *fokozottabb felelősséget éreznek a közös gazdaság iránt.* Értik, tudják: anyagi boldogulásuk, jólétük nagyon szorosan összefügg a közös gazdaság helyzetének alakulásával. Így a tagokkal együtt a családtagok is érdekeltek abban, hogy gazdagabb legyen a szövetkezet, nagyobb részesedést adjon az egész esztendei munka után. Indokolt tehát *minden munkaképes családtagot megnyerni a közösben végzett őszi munka számára is.*

A családtagok bevonásának egyik legsikerültebb szervezeti formája a kézimunka-igényes növények családokra történő felosztása. Az év elején, a vetés után csaknem minden szövetkezetben megállapodott a vezetőség és a tagság: egy-egy család mennyi kapásnövényt vállal művelésre, betakarításra. A munka esztendőn át általában szépen haladt. Sokan emlegetik viszont azt, hogy a családi művelés ősszel, a betakarítás idején zavarokat okoz a munkaszervezésben, mert a nagy táblán belül egyik részen elvégzik a munkát, a másikon pedig nem, mert éppen egy másik táblában dolgozik a család. A szövetkezetek többségében jól tudják: a *családi művelés esetén is szükség van a munka szervezésére.* Gondos előkészület után semmiféle fennakadás nincs, megteremthető az összhang a betakarítás és a szállítás, a betakarítás és a talajmunkák között.

A tapasztalatok alapján nagyon fontos: *tartsák be következetesen az év végén, a betakarítás idején is azokat a megállapodásokat,* amelyeket korábban a munkák időbeni elvégzéséről, a premizálás mértékéről, a természetbeniek kiadásának idejéről stb. kötöttek. Az adott szó megtartását írja elő a becsület is. Megszegése viszont okkal kelt felzúdulást, felbolygatja a gazdálkodás

egész rendjét, menetét. A szövetkezet érdekei viszont általában azt is megkívánják, hogy akkor adják ki a természetbenieket, amikor befejeződik a munka.

Éppen azért, mert a mezőgazdaságból az elmúlt években is több ezren mentek más területekre dolgozni, *nem egy helyen még a családtagok munkába állításával sem győzik az összes teendőt a gazdaságok.*

Ezeken a helyeken külső segítségre is szükség van, s szükség lesz mindaddig, míg vagy a termelésszerkezet nem változik, vagy pedig a gépesítés foka nem lesz jobb. Persze, a gépekre is új ember kell sok helyütt. Új emberek kellenek, mert *a kettős műszakot csak így lehet megszervezni.* Ezért helyes, ha azok az *ipari munkások,* akik szívesen ülnek traktorra, az őszi időszakban megkapják erre a lehetőséget üzemükben. A kézi munkákban főleg a fiatalok segíthetnek sokat. Az iskolák helyesen teszik, ha alkalmat adnak a fiataloknak — főként szervezetten — az őszi munkában való részvételre.

Természetes dolog, hogy a gazdaságoknak nemcsak arról kell gondoskodniok, hogy az őket segítő traktorosok és fiatalok *teljesítményeik alapján megkapják a megérdemelt fizetséget, hanem munkafeltételeikről* is. Ne osszák be a fiatalokat olyan munkára, amelyhez nem értheznek. Könnyebb kézi munka — a gyümölcsszedéstől a zöldségkertészeti tennivalókig — rengeteg adódik. A fiatalokat lehetőség szerint ezekben a munkakörökben foglalkoztassák.

Minden megyében, járásban az ésszerűség diktálja a megoldási módokat. Azok gondolkodnak jól, akik megértik ezt a helyzetet, s lehetőségeikhez képest mindent megtesznek, hogy az őszi munkák, a mezőgazdaság és az ország előnyére, kedvezően bonyolódjanak le. A társadalmi összefogás sok száz milliós értékkel növelheti gazdasági mérlegünket, észrevehetően befolyásolhatja az ellátást, külkereskedelmi mérlegünk alakulását.

Almási István

KONGRESSZUSRA *készülünk*

A párt vezető szerepének erősítéséért

Pártunk IX. kongresszusára készülve számvetést készítünk az elmúlt esztendők munkájáról, a soron levő feladatokról. E számvetés középpontjában annak vizsgálata áll, hogyan tudta a párt összefogni és irányítani társadalmunk minden rétegét azoknak a célkitűzéseknek megvalósítása érdekében, amelyeket a VIII. kongresszus tűzött elénk. A Magyar Népköztársaság állami és társadalmi rendjének vezető és irányító ereje a Magyar Szocialista Munkáspárt. A párt szervei és szervezetei átszövik a társadalmi élet minden területét, országos és helyi intézményeit, meghatározzák azok tevékenységének irányát, ellenőrzik munkájukat. Egyszóval *biztosítják a szocialista tudatosság érvényesülését.* Mint az uralkodó, hatalmon levő osztály pártjának, különösen nagy a felelőssége az új társadalom építésében, a szocializmus ügyének győzelemre vitelében.

A párt vezető szerepe ma minden másnál jobban a közérdeklődés homlokterében áll. A dolgozó tömegek saját tapasztalataik alapján győződtek meg arról, hogy a szocialista építés hatékonysága egyenes arányban áll a párt vezető szerepének érvényesülésével. A hibák, az átmeneti kudarcok pedig rendszerint nem elég következetes érvényesülését jelzik. Éppen ezért a párt vezető szerepének szükségességét a munkásosztály, a széles dolgozó tömegek elismerik és ha e tekintetben vannak észrevételeik, azok elsősorban még következetesebb megvalósítását szorgalmazzák. Ebben is kifejezésre jut — ösztönösen, vagy tudatosan — az a felismerés, hogy *a párt vezető szerepének minél következetesebb érvényesülése a munkásosztály és valamennyi dolgozó legalapvetőbb érdekeit szolgálja.*

A párt vezető szerepét *nyíltan* tagadó nézetekkel ma már ritkán találkozunk. Ez azonban nem jelenti azt, hogy nincsenek olyan erők, amelyek szemben állnak a párt vezető szerepével és tagadják annak szükségességét. A kispolgári ösztönösségnek, a

különféle szocialistaellenes tendenciáknak és eszméknek megvannak még a jelenlegi társadalmi, gazdasági és politikai viszonyokban gyökeredző okai is. A politikai közönytől a társadalomellenes harácsolásig, s az ellenséges magatartásig a legkülönfélébb megnyilvánulásokkal találkozunk. A párt vezető szerepének erősítéséért, következetesebb érvényesítéséért folyó harc objektív tartalmát tekintve a szocializmus és a kispolgári spontaneitás közötti küzdelem. *A párt vezető szerepének erősítése tehát szerves része és sajátos megjelenési formája a szocialista építés mai viszonyai között folyó osztályharcnak.*

A párt vezető szerepével szemben álló törekvések és tendenciák elméleti és politikai tükröződése különféle revizionista, likvidátori álláspontokban is megnyilvánul. A revizionizmus e tekintetben a párt szerepét csupán agitációs és propagandatevékenységre kívánja korlátozni, a szakszerűséget szembeállítja a politikai követelményekkel, a dogmatizmus, a konzervativizmus elleni harcra hivatkozva a korszerűség ürügyén igyekszik kisebbíteni a párt vezető szerepét.

A párt vezető szerepét tagadó jobboldali revizionizmus elleni harcot *bonyolítja és nehezíti* az e téren meglevő dogmatikus szemlélet, a vezető szerep mechanikusan leegyszerűsítő értelmezése és gyakorlata. Ez a felfogás általában kétségbe vonja a párt vezető szerepének mai érvényesülését. Abszolutizálja minden korra kötelező érvénnyel a pártvezetés régebbi, így eltérő viszonyokra jellemző vonásait, formáit. A vezető szerep lényegét sokan abban látják, hogy a párt *operatív* módon az állami és társadalmi szervek feladatait is végezze. Gyakran hallani olyan véleményeket, amelyek azonosítják a párt vezető szerepét a vezetői tisztségekben levő kommunisták számarányával vagy a proletárdiktatúra erőszak oldalával. Máskor egy-egy pártszervezet vagy állami intézmény munkájának fogyatékosságaiból vonnak le hibás általánosítást, következtetést. Előfordul, hogy egyesek úgy azonosítják magukat a párttal, hogy a személyüket ért sérelmet a párton esett sérelemnek tekintik, saját személyi pozícióik gyengülését, a párt társadalmi, politikai befolyásának csökkenéseként magyarázzák.

A párt vezető szerepének erősítése és következetes érvényesítése is *kétfrontos harcot követel* mind a likvidátori revizionizmus, mind pedig a szektás dogmatikus szemlélet és gyakorlat ellen. Valójában mindkét szélsőség *objektíve* gyengíti a párt vezető szerepét. Az egyik úgy, hogy tagadja, alábecsüli jelentőségét, a másik pedig azzal, hogy a lényeges tényezők helyett má-

sodlagos, formális elemeket állít előtérbe, ezzel a pártvezetést *alapvető tartalmától* fosztja meg.

*

A munkásosztály marxista—leninista pártja vezető szerepének alapvető *tartalmát* általánosságban a társadalmi haladás eszméjének tudományosan megalapozott elmélete alapján a munkásosztály harcának szervezése, vezetése jelenti a proletárdiktatúra megteremtésére, a szocializmus, a kommunizmus győzelemre vitele érdekében. A párt tanulmányozza azokat a feltételeket, amelyekkel a lehető legkedvezőbb összhang biztosítható a termelőerők és termelési viszonyok kapcsolatában. Idejében feltárja az e téren jelentkező ellentmondásokat, kidolgozza megoldási módjukat, tudatosítja és megszervezi a munkásosztály vezetése alatt azokat a társadalmi erőket, amelyek valamilyen módon érdekeltek leküzdésükben.

A történelmileg változó helyzet konkrét megoldásra váró új ellentmondásokat, sajátos politikai és osztály-erőviszonyokat, harci feltételeket teremt. Ilyen új helyzet jött létre az 1960-as évek elején hazánkban, azzal, hogy a szocialista termelési viszonyok uralkodóvá váltak az egész népgazdaságban. Ebben az új történelmi helyzetben pártunk VIII. kongresszusa megadta a szocializmus teljes felépítésének programját és ezen belül megjelölte a párt helyét, vezető szerepének fokozott szükségességét. „A párt vezető szerepe társadalmunk fejlődésében törvényszerűen növekszik. A mind bonyolultabbá váló gazdasági és kulturális építőmunka mind nagyobb tervszerűséget, tudatosságot, szervezettséget követel" — olvashatjuk a kongresszus határozatában.

A VIII. kongresszus óta eltelt időszakban országunk gazdaságilag tovább erősödött. Minden különösebb megrázkódtatás nélkül úrrá lettünk az elmúlt évek néhány nagy természeti csapásán. Iparunk teljesítette ötéves tervét, a nagyüzemi szocialista mezőgazdaság megszilárdult és jelentős fejlődésnek indult. Tovább erősödtek a szocialista társadalmi viszonyok, új szocialista tartalmat nyert a munkás-paraszt szövetség és ezen az alapon fejlődik a szocialista nemzeti egység. Tovább szilárdult a munkásosztály hatalma, szocialista államunk még eredményesebben tölti be a proletárdiktatúra funkcióit. Széles méretekben bontakozik ki a közéleti demokratizmus. Jelentősek a kultúrforradalom terén elért vívmányaink. Megnövekedett hazánk, a Magyar Népköztársaság nemzetközi tekintélye. Mindezek arról tanúskodnak, hogy *pártunk eredményesen betölti vezető szerepét a proletárdiktatúra rendszerében, a szocializmus, az új társadalom építésében.*

Ezzel egyidejűleg a népgazdaság fejlődésében, a társadalmi élet különböző területein, a nemzetközi munkásmozgalom ellent-

mondásainak és vitáinak kiéleződése miatt is az új problémák egész sora jelentkezett. Szükségessé vált a két alapvető osztály — munkásosztály és parasztság — viszonyában, az életszínvonal egyenlőtlen fejlődésében jelentkező ellentmondások megoldása. Következetesebben kell érvényt szerezni a munka szerinti elosztás szocialista elvének és általában a hatékonyabb ösztönzési módszereknek, a termelékenység, a műszaki színvonal, a termelőerők fejlődése érdekében. *Népünk joggal vár választ, hatékony kezdeményezést pártunktól, mint vezető erőtől, a megérett társadalmi, gazdasági, politikai problémák megoldására.* A gazdasági irányítás rendszerének új mechanizmusa, köznevelési rendszerünk reformja, az ideológiai munka fejlesztését célzó irányelvek — csak a legjelentősebbeket említsük —, arról tanúskodnak, hogy *a párt a társadalmi fejlődés minden mozzanatát figyelemmel kíséri és irányítja a fejlődést.* Ezt azonban természetesen lehetséges és szükséges is jobban és hatékonyabban csinálni.

A párt vezető szerepe további erősítésének fontos feltétele, hogy ez a munkastílus és szemlélet az egész párt munkájára jellemző legyen, *a Központi Bizottságtól az alapszervezetekig.* Ez utóbbit azért is szükséges hangsúlyozni, mert a pártirányítás elve *a pártszervezetek egész rendszerében valósul meg,* nem lehet csupán a Központi Bizottság feladatának tekinteni. Egyesek gyakran éppen arra hivatkozva *hárítják el pártszervezetük politikai irányítását,* hogy ők úgyis a KB irányvonala alapján dolgoznak. Ez az érv önmagában nem elég, mert a legjobb központilag kidolgozott határozat, vagy elemzés sem nélkülözheti a helyi viszonyok konkrét tanulmányozását, az általánostól eltérő sajátosságok feltárását, az ebből adódó következtetések levonását és mindennek a messzemenő figyelembevételét a gyakorlati munkában.

A tapasztalat ugyanakkor azt is mutatja, hogy *rendszerint* a helyi pártszervek mellőzése együtt jár a különféle politikai torzításokkal, a szűk, lokális érdekek előtérbe kerülésével, a helyi viszonyok szubjektív megítélésével és az ilyen természetű döntéssel. A szubjektivizmus lehetőségét azzal szűkíthetjük a legjobban, ha biztosítjuk a helyi viszonyokat legjobban ismerő, a szocialista tudatosság magasabb színvonalán álló emberek közreműködését *a különféle döntések meghozatalánál és azok végrehajtásánál.* Márpedig ki tagadhatná, hogy mindezek a vonások elsősorban a kommunistákra jellemzőek és amelyeket minőségileg magasabb szinten a kommunisták kollektív bölcsességét, tapasztalatait egybefogó pártszervezet képvisel. A pártszervezetek ezt a szerepüket akkor töltik be a *leghatékonyabban,* ha következetesen érvényesítik a *párt belső törvényeinek lenini elveit.* Többek között: szüntelenül fejlesztik a kommunisták marxista—leninista

képzettségét, növelik politikai és szakmai ismereteiket, biztosítják a demokratikus centralizmus, a kollektív vezetés elvét, erősítik kapcsolataikat a pártonkívüli tömegekkel.

*

A párt vezető szerepe erősítésének egyik alapvető feltétele *az elméleti, politikai munka magasabb színvonalra emelése.* Az utóbbi időben e téren az ideológiai irányelvek megjelenésével, a gazdasági irányítási rendszer reformjának kidolgozásával bizonyos fellendülés tapasztalható, de az igényekhez képest még jelentős az elmaradás. Megszokottnak tűnik a híres lenini tételre való hivatkozás: „élenjáró harcos szerepét csak az a párt töltheti be, amelyet élenjáró elmélet vezet". A párt az elmélet gazdag kincsestárával, a marxizmus—leninizmus tudományával rendelkezik. Ez mindig biztos irányító, megfelelő elméleti alap és módszer a konkrét valóság elemzéséhez, a kommunista mozgalom, a szocialista építés legújabb tapasztalatainak elméleti általánosításához.

Az elméleti munka konkrét feladata, hogy tükrözze a szocialista építés külső és belső feltételeiben végbemenő változásokat, és útmutatással szolgáljon a megérett gyakorlati kérdések megoldásához. A VIII. kongresszus általánosságban meghatározta a szocializmus teljes felépítésének programját, de kevés olyan hazai gyakorlati tapasztalat állt akkor még rendelkezésre, amelyek az elméleti következtetéseket részletesebb és konkrétabb formában is lehetővé tették volna. Részben ebből is adódik, hogy elméletileg nem elég sokoldalúan kidolgozott a mi viszonyaink között végbemenő szocialista fejlődés dialektikája. Az elméleti munkának ez a hiányossága is szerepet játszik abban, hogy a szocializmusról és az ahhoz vezető útról sokszor *illuzórikus elképzelések* élnek. S amikor jelentkeznek a szocialista élet valóságos ellentmondásai, és szembesítésre kerül sor az elképzelt „eszményi" szocializmussal, egyesek pánikba esnek, vagy szkepticizmus üti fel náluk a fejét.

A marxista—leninista társadalomtudományok fejlődése tudományosan megalapozott elméleti alapokat biztosít *a párt politikai tevékenysége* számára. A párt rendelkezik mindazokkal a képességekkel, amelyek szükségesek ahhoz, hogy reálisan ítélje meg a társadalmi osztályok és rétegek általános és sajátos érdekeit, ezeknek tudatosodási fokát és ezen az alapon a társadalmi haladáshoz és egymáshoz való kölcsönös viszonyukat.

Társadalmunk mai osztályszerkezetét vizsgálva megállapítható, hogy hazánkban nincs olyan osztály vagy réteg, amelynek érdekei ellentétesek lennének a szocializmus építésével. Ez az egész társadalomra kiterjedő szocialista érdekazonosság azonban nem egyforma *módon* és *mértékben* jellemzője minden osztálynak és rétegnek és nem is egyforma módon *tudatosul.* Ezen belül

léteznek sajátos, eltérő érdekek is. A különféle eltérő érdekek összhangja nem automatikusan jön létre, hanem azokat gondos gyakorlati intézkedésekkel napról napra meg kell teremteni. A pártnak, mint a társadalmi haladás érdekeit legkövetkezetesebben képviselő erőnek a feladata olyan politika kidolgozása, amely biztosítja, hogy az összhang a közös szocialista érdekek elsődlegességének biztosításával jöjjön létre. Az ellentmondások szüntelen keletkezésének és megoldásának folyamata ez. A szocialista társadalom fejlettségének magasabbrendűsége nem ellentmondás-mentességében áll, hanem abban, hogy a kapitalizmusra jellemző *antagonisztikus* természetű ellentmondásoktól mentes. Nem az a baj, hogy a szocializmus fejlődése is ellentmondásos folyamat (másképp nem is lehetséges), hanem az, ha erről nem veszünk tudomást és elodázzuk megoldásukat. E tekintetben elengedhetetlen, hogy a párt idejében figyelembe vegye a tömegek különböző rétegeiből érkező jelzéseket, észrevételeket.

A párt politikai tevékenysége szempontjából ma is a legfontosabb a társadalom két alapvető osztályának kölcsönös viszonya, *a munkás-paraszt szövetség* erősítése. Csak ezen az alapon jöhet létre egy átfogóbb társadalmi összefogást tartalmazó szocialista nemzeti egység. Vannak, akik ezt fordítva képzelik el és *a politika tengelyébe* a különféle polgári, kispolgári elemekhez, esetenként a volt kizsákmányolókhoz való viszonyt helyezik. Az ilyen gyakorlatot joggal éri a párt bírálata, mivel abban osztálypolitikánk jobboldali torzítása, a munkásosztály vezető szerepének semmibevevése nyilvánul meg.

A párt Központi Bizottságának határozatai félreérthetetlenül utalnak ezekre a jelenségekre és számos gyakorlati feladatot jelölnek meg a munkásosztály vezető szerepe, a munkás-paraszt szövetségnek és ezen az alapon a szocialista nemzeti egységnek további erősítése érdekében. Most, amikor a kongresszusi számvetést készítjük, fontos helyet kell szentelni annak vizsgálatára, hogy e határozatok végrehajtásában milyen eredményeket értünk el.

*

A párt vezető szerepe elválaszthatatlan attól a ***szervező-ellenőrző*** munkától, amelyet a helyes politikai elvek megvalósítása érdekében kifejt. Ebből a szempontból első helyen a *kádermunka* áll. A káderek kiválasztása és elosztása, segítésük és nevelésük, a velük való törődés elsődlegesen eldönti, hogy a politikai irányelv milyen következetességgel valósul meg. A párt vezető szerepét a kádermunka akkor szolgálja hatékonyan, ha érvényesülnek általános elvei és specifikus követelményei. Ilyen általános, minden időkre vonatkozó elv a politikai szilárdság, a munkásosztály ügyéhez való feltétlen hűség, a magasfokú kom-

munista eszmeiség és szervező készség. Emellett az adott konkrét feladatok különféle speciális tulajdonságokat helyeznek előtérbe. A szocializmus építésének időszakában ezek közül természetesen elengedhetetlen a magasfokú szakértelem.

A szocializmus építésének viszonyai között a kádermunka nem korlátozódhat csupán a párt területére, a pártirányítás e tekintetben is ki kell hogy terjedjen a társadalmi, gazdasági, állami élet minden területére. A szubjektivizmust azzal tudjuk itt is a leginkább visszaszorítani, ha biztosítjuk a pártszervezetek döntő szavát. A személyi döntések bármilyen körültekintőek, elkerülhetetlenül sok szubjektivizmust tartalmaznak. A pártszervezetek vezető testületeinek kollektív döntései a szocializmus ügye szempontjából általában a legobjektívebben képesek megítélni az embereket.

A VIII. kongresszus meghatározta a káderekkel szemben támasztandó feltételeket, amely a politikai és szakmai követelmények egységét hangsúlyozta. Bár a kongresszus állásfoglalása világos és egyértelmű, mégis a végrehajtásnál mindkét irányban sok torzítással lehet találkozni. E tekintetben a legfőbb gyakorlati probléma jelenleg mégis a politikai követelmények nem következetes érvényesítése, a szubjektivizmus megerősödése.

Helyenként félreértelmezik azt az elvet, hogy a pártfunkció kivételével minden más vezető tisztséget pártonkívüliek is betölthetnek, amennyiben minden tekintetben és elsősorban *politikailag* is alkalmasak arra. Előfordul, hogy ez az utóbbi időnként feledésbe merül. Amikor azt hangsúlyozzuk, hogy a párttagság nem feltétlen követelménye különféle tisztségek betöltésének, azt is le kell szögezni, hogy *a párt vezető szerepének elismerése és elfogadása a pártonkívüli vezetők számára is elengedhetetlen követelmény.* És ez nemcsak a „nagy" politikai kérdésekre, a párt általános irányvonalára vonatkozik, hanem azokra a konkrét intézkedésekre is, amelyek helyi jellegűek, az adott terület működésére vonatkoznak. Nem utolsósorban érvényes ez a kádermunkára. A pártszervezetek véleményének *kikérése és figyelembevétele* nemhogy nem sérti az egyszemélyi vezetés tekintélyét, elvét, ellenkezőleg, erősíti azt, mivel politikai szempontból és más vonatkozásban is megalapozottabbá teszi.

Nagy eredménye a kádermunkának, hogy száműztük belőle a rossz emlékű bizalmatlanságot. Alapvetően érvényesül az az elv, hogy az embereket munkájuk, magatartásuk, a szocialista építés érdekében kifejtett tevékenységük alapján kell megítélni. Ez azonban sokfajta összetevőből áll, amelyek nem egyforma módon és mértékben vannak jelen a különböző embereknél. Most az a feladat, hogy a különféle összetevőkön belül továbbra is biztosítsuk a politikai helytállás elsődlegességét és valamennyi

feltétel összhangját. A VIII. kongresszus óta végzett munkánk elemzésénél erről sem feledkezhetünk meg.

*

A párt szervező munkájának másik fontos területe a különféle *társadalmi, állami, tömegszervezetek politikai munkájának irányítása, koordinálása.* Amíg különféle dolgozó osztályok, társadalmi rétegek és ezeknek különböző intézményei, szervezetei vannak, addig szükségszerűen jelentkezik annak az igénye is, hogy ezek munkájukat a marxizmus—leninizmus eszméi, a munkásosztály forradalmi pártjának politikai irányítása alapján összehangoltan végezzék.

A proletárdiktatúra rendszerében különleges helyet foglal el az *államhatalmi és államigazgatási szervek pártirányítása,* mivel ezek a munkásosztály hatalmának, a szocializmus építésének legfőbb eszközei. A jelenlegi történelmi periódusban az államhatalom szerepe és az államigazgatási munka jelentősége semmiképpen nem csökken, ellenkezőleg, növekszik. Ez a körülmény fokozott figyelmet követel a pártirányítás szempontjából is, a párt és az állam viszonyának továbbfejlesztését igényli.

A párt vezető szerepének erősítése szükségessé teszi a *tömegszervezetek pártirányításának* továbbfejlesztését is. A gazdasági irányítás új rendszerében, amely fokozottabb figyelmet fordít az általános és a sajátos érdekek összhangjára — megnövekszik a tömegszervezetek, különösen a szakszervezetek érdekvédelmi szerepe és felelőssége a tömegek közti politikai munkáért. A tömegszervezetek pártirányításának továbbfejlesztése nagyobb önállóságot, kezdeményezést, felelősséget követel az ott dolgozó kommunistáktól. Számszerűen is és felkészültségük tekintetében is erősítjük a tömegszervezetekben dolgozó kommunistákat. A tömegszervezetek közül is különös figyelmet igényelnek a munkásosztály egészét átfogó szakszervezetek.

A párt szervező munkájának — a mi viszonyaink között — egyik alapvető területe *a gazdasági építőmunka pártirányítása.* A pártnak vezető szerepe van a gazdaságpolitika kidolgozásában és végrehajtásában is. A pártszervezetek ez irányú tevékenysége eredményesnek mondható. A problémák, gondok a gazdasági életben nem ezzel függnek össze, ezért is szükséges visszautasítani azokat a kísérleteket, amelyek elmarasztalóan nyilatkoznak a pártszervezetek gazdaságszervező munkájáról. Mindazonáltal a gazdaságirányítás reformja megköveteli a párt gazdaságszervező munkájának kritikai elemzését és az új viszonyoknak megfelelő módosítását.

A gazdaságirányítás rendszerének reformját a párt kezdeményezte, dolgozta ki és a párt irányításával valósítható meg. A jö-

vőben nem kisebb, hanem nagyobb figyelmet kíván szentelni a gazdasági szervező, a termeléssel kapcsolatos politikai munkának.

*

A párt vezető szerepének erősítése szerteágazó, sokrétű feladatot jelent. Nem elhanyagolható ebből a szempontból a *belső szervezeti élete, működési rendje.* Elválaszthatatlanul kapcsolódik ez a párt politikai tevékenységéhez, azzal szoros kölcsönhatásban áll. E cikk keretében ha erről részletesen nem esik szó, az nem jelentőségének kisebbítését jelenti. Nyilvánvalóan amikor pártszervezeteink a kongresszusi számvetést csinálják, felmérik munkájukat és megszabják feladataikat, ennek gondos elemzéséről sem feledkeznek meg.

Rákos Imre

Az alapszervezetek új feladatai

Ilyenkor a vezetőségválasztások előtt mindig összesűrűsödik a munka a pártszervezetekben. Gondos előkészítésre van szükség a vezetőség beszámolójának és a további tennivalóknak az összeállításánál, az új vezetőségek megválasztásánál.

Most azonban nem csupán ezek a gondok foglalkoztatják az alapszervezeteket. Kongresszusra is készülünk s ez nagyobb munkát igényel valamennyi pártszervezettől. Részben a *IX. kongresszus* sikeres előkészítése, másrészt a kongresszus utáni tennivalók megszervezése is tulajdonképpen a mostani hetek, hónapok feladata.

Végül külön is szükséges megemlíteni azt a nagy jelentőségű és hosszabb időszakot felölelő feladat-sorozatot, amely *az új gazdasági mechanizmusra* való áttérésből hárul a pártszervezetekre.

Taggyűlések és pártértekezletek

A pártalapszervezetek *legközvetlenebb* feladatai most *a vezetőségválasztással és a IX. pártkongresszus előkészítésével függnek össze.*

A IX. kongresszus előkészítése bizonyos vonatkozásokban eltér a korábban alkalmazott gyakorlattól. Annak érdekében ugyanis, hogy a kommunisták alkotóan és felelősségteljesen vitassák meg nemcsak saját alapszervezetük, hanem az egész párt tevékenységét, hogy megfontolt javaslatok alapján döntsenek arról, kiket választanak be a

vezetőség tagjai közé, a Központi Bizottság legutóbbi ülésén úgy döntött, hogy az augusztusi és a szeptemberi taggyűléseken is tulajdonképpen a IX. kongresszussal összefüggő témákat kell napirendre tűzni.

Az augusztusi taggyűléseken kerülnek megvitatásra a Központi Bizottság által elfogadott kongresszusi irányelvek. Ennek az a célja, hogy a párttagság véleményt nyilvánítson, állást foglaljon a párt politikájával és gyakorlati tevékenységével kapcsolatban. Fontos tehát, hogy *a párttagság az irányelveket még a taggyűlés előtt alaposan megismerje, hogy a taggyűléseken valóban érdemi vita bontakozzék ki és felelősségteljesen foglaljanak állást.*

Ugyancsak az augusztusi taggyűlések vitatják meg a módosított *Szervezeti Szabályzat tervezetet* is, amely az elhangzott észrevételekkel kiegészítve kerül majd a kongresszus elé. Helyes, ha e két dokumentum — a kongresszusi irányelvek és a Szervezeti Szabályzat tervezete — szövegét a párttagság még a taggyűlések előtt, pártcsoport értekezleteken megismeri, s így a taggyűléseken — a vita előtt — már csak egy rövid bevezető hangzik el a legfontosabb kérdésekről.

A párttagság egyetértésével találkozott az a kezdeményezés, hogy a 10 főn felüli pártszervezetekben a jelölőbizottságok tagjait ne a vezetőségválasztó, hanem az azt megelőző taggyűléseken válasszák meg. Az augusztusi taggyűlésekre vár tehát az a feladat is, hogy az alapszervezet tagságát jól ismerő párttagokból megválassza a jelölőbizottságot. A jelölőbizottságok az augusztusi és szeptemberi taggyűlés között lehetőleg az alapszervezet valamennyi tagjával beszélnek, hogy megismerjék véleményüket: kiket tartanak legalkalmasabbnak a vezetőségi tagságra.

Ilyen előkészítés után a *szeptemberi taggyűléseknek két napirendi pontja lesz:* az alapszervezet 1964. évi választások óta végzett munkájának értékelése és a vezetőség megválasztása. Az alapszervezeti vezetőségek egyik legfontosabb feladata a hátralevő időben, hogy gondosan készítsék el a beszámolót, amelynek *nem csupán a titkár, hanem az egész vezetőség kollektív véleményét kell tartalmazni.*

Átfogó, a pártszervezet hatáskörét meghaladó kérdésekben nem szükséges határozati javaslatot kidolgozni, mert azokban a kongresszus fog állást foglalni. Helyes azonban taggyűlés elé terjeszteni az olyan javaslatokat, amelyek az alapszervezet konkrét feladataival függnek össze.

A kongresszusi irányelvek megvitatása megkönnyíti a vezetőség beszámolójának elkészítését is, lehetővé teszi, hogy az konkrét legyen és az alapszervezet munkáját tükrözze.

Körültekintő előkészítő munkára van szükség a vezetőségválasztás és a pártértekezletek küldötteinek megválasztásával kapcsolatban is. A szeptemberi taggyűlésen — *titkos szavazással, közvetlenül — választják meg az alapszervezet titkárát,* eltérően a korábbi gyakorlattól, amikor a taggyűlést követően a vezetőség választotta meg tagjai

közül. A jelölőbizottságoknak — a párttagokkal történő beszélgetésnél — meg kell ismerniük a párttagság véleményét arról is, *kit tartanak legalkalmasabbnak* az alapszervezet titkári tisztségére. Párttitkárnak és a vezetőség tagjainak is bizonyára olyan elvtársakat jelölnek, akik *munkájukkal már eddig is bebizonyították, hogy érdemesek és alkalmasak is arra, hogy a következő két esztendőben irányítsák az alapszervezet kommunistáinak munkáját.*

Az októberi *pártértekezleteken az alapszervezet tagságának egyes kérdésekben kialakított véleményét, álláspontját a küldöttek fogják képviselni,* akiket ugyancsak a szeptemberi taggyűléseken választanak. A küldöttek helyes kiválasztása legalább olyan fontos, mint az alapszervezet vezetőségéé. Célszerű, ha a taggyűlés által legfontosabbnak vélt kérdéseknek a pártértekezleten történő kifejtésére felhívják a küldöttek figyelmét, *konkrét megbízást adnak* nekik erre.

A vezetőségválasztások és a pártkongresszus politikai és szervezeti előkészítésének sokfajta teendői között mindig reális veszély, hogy egyes pártszervezetek látóköréből egy időre kiesnek *a folyamatos feladatok, a hétköznapi gondokra* kevesebb figyelmet fordítanak. Ez azonban elkerülhető, illetve megelőzhető, ha minden alapszervezet ügyel is rá. Olyan légkör, közhangulat kialakítására van szükség, elsősorban a kommunisták között, amelyben a kongresszus méltó előkészítésének szerves része a soron levő gazdasági és kulturális feladatok eredményes végrehajtása. Ezért a pártszervezetek kísérjék állandóan figyelemmel ezt és ahol szükséges, segítsék elő a feladatok sikeres végrehajtását. Karolják fel a dolgozók kezdeményezéseit a kongresszusi munkaverseny kiszélesítésére, a szakszervezettel, KISZ-szel együtt segítsék elő a vállalások teljesítését.

Pártszervezet és a gazdasági mechanizmus

A kongresszus előkészítésével összefüggő feladatok *mellett* az alapszervezeteket jelenleg más gondok is foglalkoztatják. Ezek a kongresszus utáni feladatokkal, mindenekelőtt pedig az új gazdasági mechanizmusra történő áttéréssel függnek össze. A különböző pártszervek vezetőinél, de különösen az alapszervezetekben e tekintetben sok bizonytalanság tapasztalható, még kevéssé látnak tisztán a párttagok. Visszatérő kérdések például: hogyan érvényesül majd *a párt vezető szerepe;* milyen lesz a pártszervezet vezetőségének és a gazdaságvezetésnek a viszonya, hatásköre; milyen szerepe lesz a pártnak az új gazdasági mechanizmus bevezetésében; milyen munkamódszerbeli változásokra lesz szükség a pártmunkában stb.

Az ismétlődő kérdésekből az tűnik ki, hogy a reform szükségességének általános helyeslése mellett, a pártszervezeteket nagyon foglalkoztatják a gyakorlati végrehajtás problémái. Ezeket a kérdéseket semmiképpen sem foghatjuk fel fölösleges aggályoskodásnak. Mögöt-

tük — legalábbis túlnyomórészt — az az egységes törekvés húzódik meg, *hogyan is kell dolgoznia a pártnak ezentúl, hogy a maga tevékenységével a leghatékonyabban elősegítse gazdasági célkitűzéseink megvalósítását.*

Olyan igénnyel fellépni természetesen túlzás, hogy már most teljes pontossággal és részletességgel megmondjuk, milyen módon kell foglalkozni az alapszervezeteknek a termeléssel, vagy az értékesítéssel összefüggő egyes konkrét kérdésekkel. Erre azért sem lehet pontos választ adni, mert az új gazdasági mechanizmus hatása is csak a bevezetés után lesz pontosan mérhető, addig csak feltételezésen, előzetes számításokon alapszik. Ezt figyelembe véve is azonban a problémák elől nem térhetünk ki és legalább *megközelítően utalnunk kell* azokra a kérdésekre, amelyekre a pártszervezetek figyelmét még az új gazdasági mechanizmus bevezetése előtt és közvetlenül a bevezetés után összpontosítani kell.

Az egyik legfontosabb annak a tudatosítása, hogy az új gazdasági mechanizmus bevezetése jelentős módosításokat követel a pártmunkában is, *de egyáltalán nem jelenti azt, hogy mindent másképpen kell csinálni, mint eddig.* Ezt azért szükséges hangsúlyozni, nehogy az alapszervezetek — az új mechanizmus bevezetéséig — átadják magukat a semmittevésnek azon az alapon, hogy a „régi" munkamódszerek már nem jók, az újakat még nem ismerik. A gazdasági területen végzett pártmunkában most ez lenne a legnagyobb veszély.

A munkamódszerek tökéletesítése a pártmunkában is állandó feladat. Mindaddig azonban, amíg nincs jobb, nem szabad eldobni a használható régit. E tekintetben szó szerint kell értelmezni a Központi Bizottság május 25—27-i ülésén hozott határozatának azt a részét, hogy „Az új helyzetben tovább kell fejleszteni a pártmunka ma is helyesnek bizonyuló jó módszereit, módosítani kell azokat, melyek eddigi formájukban már nem hoznak kielégítő eredményt és el kell hagyni mindazt, amit a fejlődés már túlhaladott."

Nyilvánvaló, hogy a pártmunkának olyan alapvető vonásai, mint a pártszervezet *ellenőrző tevékenysége a gazdaságban, a káderek kiválasztása, elosztása és nevelése, a dolgozók körében végzett politikai munka, mozgósításuk a gazdasági feladatok eredményes végrehajtására, érdekeik védelme, jogos követeléseik melletti kiállás* stb. továbbra is megmaradnak. El kell azonban hagyni — ahol ezt csinálják — a termelés folyamatába való mindennapos operatív beavatkozást, a gazdasági vezetők tevékenységének a *másolását* és egyéb olyan tevékenységet, amelyeket nem a pártszerveknek kell végezni.

Az új gazdasági mechanizmus alkalmazását 1968. január 1-én kezdjük meg. Tehát közel másfél esztendő áll rendelkezésünkre, hogy a pártszervezetek is jól felkészüljenek. A Politikai Bizottság 1966. június 7-i, — a III. ötéves terv és a gazdasági mechanizmus reform-

jának propaganda feladatairól hozott — határozata alapján megfelelő tervek készülnek arra, hogy a pártmunkásokat, beleértve az alapszervezeti titkárokat is, 1967 tavaszától kezdve felkészítsük. Emellett szükség van arra is, hogy az alapszervezetek vezetőségei, kommunistái öntevékenyen is megvizsgálják a gazdasági téren végzett irányító, szervező és ellenőrző munkájukat, s már az előkészítés szakaszában változtassanak azokon a módszereken, amelyek nyilvánvalóan módosításra szorulnak.

2 A másik nagyon fontos feladat — még az új gazdasági mechanizmus bevezetése előtt — *azoknak a kétségeknek eloszlatása, amelyek a párt vezető szerepének érvényesülésével kapcsolatban jelentkeznek.* A párt vezető szerepének értelmezését a gazdasági területen a Központi Bizottságnak a gazdasági mechanizmusról szóló határozata tartalmazza. Ezért annak részletes elemzése itt nem szükséges. Indokolt azonban kitérni ennek az alapszervezetek tevékenységével összefüggő vonatkozásaira.

A párt vezető szerepének érvényesülését az új gazdasági mechanizmusban főképpen azokban a pártszervezetekben féltik, ahol azt helytelenül, vagy szűken értelmezik. A párt vezető szerepe nem azonos azzal, hogy az alapszervezet vezetősége utasításokat ad az üzem vezetőinek, amit azok *fenntartás nélkül* kötelesek végrehajtani. Ahol a párt vezető szerepét így értelmezik, ott azon sürgősen változtatni kell, mert azzal a gazdaságirányítás jelenlegi rendszere mellett sem lehet egyetérteni.

A párt vezető szerepe *politikájában* jut kifejezésre s azon keresztül valósul meg, hogy a tömegek egyetértenek és alkotóan részt vesznek megvalósításában. Az alapszervezet a gazdasági tevékenység területén akkor segíti legjobban a párt vezető szerepének erősítését, *ha következetesen megköveteli a gazdasági feladatoknak, a párt gazdaságpolitikájának végrehajtását,* fellép az olyan gazdaságvezetők ellen, akik ezt figyelmen kívül hagyják, de teljes súlyával támogatja azokat, akik értik és odaadással dolgoznak megvalósításáért.

3 Az új mechanizmussal összefüggésben jelentkezik az a kérdés, hogy a vállalatok önállóságának növekedésével szükségszerűen hogyan növekszik a pártszervezetek önállósága és felelőssége?

A vállalatok önállóságának növelése abban jut kifejezésre, hogy nem írnak elő számukra részletekre vonatkozó, kötelező tervszámokat, nagyobb önállóságot kapnak a beruházásban, a munkaerő és bérgazdálkodásban, értékesítésben stb. Ezeket a vállalat vezetőinek kell megtervezniük, kidolgozniuk.

A pártszervezet, amely a jelenlegi gazdaságirányítási rendszerben elsődleges feladatának azt tekintette, hogy a felsőbb szervektől kapott konkrét tervfeladatok teljesítésére mozgósítson, azok végre-

hajtását követelje meg a gazdasági vezetőktől is, most újabb feladatokkal találja magát szemben. *Biztosítaniuk kell, hogy a vállalat vezetői helyesen, a párt gazdaságpolitikai célkitűzéseinek megfelelően tervezzék meg a vállalat gazdasági tevékenységét.* Érdemben kell állástfoglalniuk pl. abban, hogy a vállalat gazdaságvezetői által kidolgozott elképzelések reálisak-e, biztosítva vannak-e a megvalósításukhoz szükséges feltételek. A pártszervezet természetesen nemcsak passzív kritikusa a gazdasági vezetők által elkészített terveknek. A szakszervezet és a KISZ bevonásával összegyűjtik a dolgozók elképzeléseit, javaslatait, felkutatják a helyi lehetőségeket, tartalékokat, keresik a gépek, a munkaerő jobb felhasználásának lehetőségeit, s az így összegyűjtött tapasztalatokat a gazdasági vezetők rendelkezésére bocsátják, hogy azokat a terv végleges összeállításánál figyelembe vehessék. *A pártszervezeteknek tehát sokkal közvetlenebb szerepük lesz a gazdasági célkitűzések megvalósításában.*

Az alapszervezetek felelőssége is azért lesz nagyobb, mert érdemben kell állást foglalniuk ezekben a kérdésekben. S ha valami nem az elképzeléseiknek megfelelően sikerül, akkor elsősorban saját portájukon kell a hibák oka után kutatni és azt a lehető leggyorsabban felszámolni. Az alapszervezet felelőssége kettős: *felelősséggel tartoznak a felsőbb pártszerveknek azért, hogy az üzemben, hivatalban, intézményben a gazdasági tevékenység a párt gazdaságpolitikai célkitűzéseit a lehető leghatékonyabban segítse, de felelősek az üzemek dolgozóinak is azért, hogy a részükre biztosított jogokat gyakorolhassák, a jobb munka után járó gazdasági előnyöket a vállalat megkapja.*

Nagyobb feladatot és felelősséget jelent a pártszervezetek számára *a kádermunka* is az új gazdasági mechanizmus viszonyai között. Ha ugyanis nagyobb lesz a gazdasági vezetők önállósága, törvényszerűen *nagyobb lesz a jelentősége annak, hogy kik töltik be a vezető posztokat.* A gazdasági vezetők túlnyomó többsége felkészültségét, vezetői készségét tekintve alkalmas munkakörének betöltésére, megállják helyüket az új mechanizmus viszonyai között is. Segíteni kell őket abban, hogy az új követelményeknek megfelelő módszereket minél előbb elsajátítsák. Ugyanakkor a pártszervezetek még az új mechanizmus bevezetése előtt jelezzék, ha úgy látják, hogy az üzem, műhely valamely irányító posztján olyan ember dolgozik, aki a megnövekedett követelményeknek nem tud eleget tenni; Igaz, az új gazdasági mechanizmus maga is minősíteni fogja a gazdasági vezetők munkáját, *viszonylag gyorsan jelzi majd: ki a jó és ki a gyenge vezető,* de ahol ezt már előre is világosan látni lehet, ott a pártszervezetek ezt várakozás nélkül észrevételezhetik.

Nem kevésbé fontos, hogy az *alapszervezet vezetősége olyan emberekből álljon, akik képesek a megnövekedett feladatoknak meg-*

felelő szinten irányítani az alapszervezet munkáját. Nem arról van szó, hogy a pártvezetőség csupa mérnökökből és technikusokból álljon, akik a politika és a gazdaság minden kérdésében jártasak. Olyan kommunistákra van szükség a vezetőségben, akik *együttesen* képesek arra, hogy a politikai, gazdasági és kulturális kérdésekben hozzáértően és felelősségteljesen foglaljanak állást.

Az alapszervezetek kádermunkája nem korlátozódhat csupán az új mechanizmus előkészítésére. A gyakorlati alkalmazásnál is állandó figyelem és segítés kíséri a káderek fejlődését, kezdeményező szerepet játszanak a szükséges előléptetéseknél és cseréknél.

5 A gazdasági mechanizmus reformja bizonyára sok új, eddig kihasználatlan energiaforrást, kezdeményező erőt hoz majd felszínre nemcsak a gazdasági vezetőknél, hanem az egyszerű dolgozóknál, a szakszervezetekben és KISZ-szervezetekben egyaránt. A pártszervezetek fontos feladata, hogy támogassák ezt a folyamatot. Olyan légkört alakítsanak ki, amelyben a gazdasági vezetők érzik, hogy a *pártszervezet teljes súlyával és tekintélyével mellettük van az új mechanizmus eredményes kibontakoztatásában.* Erősítsék őket abban, hogy egy-egy kérdés kellő tisztázása után bátran döntsenek, ha egy-egy új gyártmány bevezetése kellő eredménnyel kecsegtet, vállaljanak kockázatot is.

Számolni kell azzal is, hogy a vállalati önállóság növelése helytelen nézeteket és tendenciákat, rossz gyakorlati lépéseket is szülhet. Az egyik ilyen veszély, hogy a vállalat vezetői — a vállalat közvetlen érdekeiből kiindulva — olyan döntéseket hoznak, amelyek ellentétesek a népgazdaság érdekeivel. Ilyenkor a pártszervezetnek természetesen közbe kell lépnie, figyelmeztetni a gazdasági vezetőket, s ha ez nem használ, jelezzék észrevételeiket a felsőbb párt-, illetve gazdasági szerveknek.

A haszon, a nagyobb nyereség vagy prémium reményében előfordulhat, hogy egyesek megfeledkeznek magukról és *nyerészkedni akarnak*, a lakosság, vagy a közösség rovására méltánytalan előnyökhöz, kedvezményekhez akarnak jutni.

A pártszervezeteknek ezekkel előre kell számolniuk. Már az új gazdasági mechanizmusra való áttérés előkészítő szakaszában meggyőzően magyarázzák, világosan adják értésükre mindenkinek, hogy egy szocialista társadalomban sem a piac, sem a haszon nagyobb figyelembe vétele nem vezethet anarchiához, vagy a kapitalista tendenciák feléledéséhez. Népgazdaságunk szocialista tervgazdaság volt és marad.

*

Az említettek természetesen korántsem merítik ki azokat az új feladatokat, munkamódszereket, amelyekre a pártszervezeteknek ké-

szülniük kell. Tekintettel arra, hogy a gazdasági mechanizmussal összefüggésben a pártmunkában, annak módszereiben a szükséges változások még most vannak kidolgozás alatt, *célszerű lenne, ha erről minél több vélemény, tapasztalat kerülne közlésre a Pártélet hasábjain.*

Tóth Mátyás,
a KB Párt- és Tömegszervezeti Osztályának helyettes vezetője

A munka középpontjában az alapszervezet áll

Hogyan segíti a járási pártbizottság az alapszervezeti pártvezetőségválasztást?

Járásunkban is javában folynak az előkészületek a párt IX. kongresszusára. A járási pártbizottság irányításával készülnek alapszervezeteink a pártvezetőségek megválasztására.

Az elmúlt hónapokban arra törekedtünk, hogy a vezetőségválasztás előkészítése jegyében néhány olyan fontos kérdést tárgyaljanak meg az alapszervezetek, amelyek elősegítik a politikai munka megjavítását, a gazdasági feladatok megoldását. Így például

a járási pártbizottság megvitatta a járás termelőszövetkezeteiben dolgozó pártszervezetek politikai, ideológiai munkáját, és tapasztalatait ismertette a tsz-pártszervezetek titkáraival, akik azt igyekeznek munkájukban hasznosítani.

Az eltelt idő azt mutatja, hogy javul a tsz-pártszervezetek politikai, ideológiai munkája.

Kezdeményezésunkre a járás összes alapszervezetében május—június hónapban taggyűlésen vették számba, *ki, hol végez pártmunkát,* hogyan teljesíti pártmegbízatását. A felmérés arról tanúskodik, hogy a járás kommunistái igen sokoldalúan vesznek részt a politikai, társadalmi élet irányításában. Legtöbben a különböző tömegszervezetekben — elsősorban a KISZ-ben, a nőtanácsban, a szakszervezetekben — végeznek munkát. A tanácsokban, a hazafias népfront szervezeteiben is sok kommunista dolgozik. Pártmegbízatásnak tesznek eleget a munkásőrségben és az önkéntes rendőrség soraiban is. A legtöbb alapszervezetben a párt-

tagok többsége becsülettel eleget tesz vállalt kötelezettségének, társadalmi aktivitásával példát mutat a pártonkívülieknek. *A vezetőségek beszámolóikban erről majd részletesen szólnak.*

Más segítséget is adunk az alapszervezeteknek. A járási pártbizottság intézkedési tervet dolgozott ki, amelyben megjelöltük a legfontosabb politikai és szervezési feladatokat. Végrehajtásában — figyelembe véve az alapszervezetek erejét, vagy gyengeségét — differenciáltan nyújtunk segítséget. A fő figyelmet a feladatok teljesítésére, ellenőrzésére fordítjuk, de a gyenge alapszervezeteknél a gyakorlati megvalósításban is részt veszünk.

Mit hajtottunk végre eddig intézkedési tervünkből? Hogyan folyik az alapszervezeti vezetőségválasztás előkészítése? A járási pártbizottság miképpen irányítja és segíti a pártszervezeteket?

Befejeztük az alapszervezeteknél *a tagnyilvántartás egyeztetését, elkészítettük a statisztikai elemzést,* amely képet ad a párttagság összetételéről. Ezeket az adatokat, a belőlük levont következtetést jól tudjuk majd hasznosítani az alapszervezeti vezetőség beszámolójában, illetve a járási pártértekezlet referátumában.

Gondot fordítottunk arra is, hogy az alapszervezetek rendezzék az *egy évnél hosszabb idejű tagjelöltek ügyét,* az arra érdemes tagjelölteket vegyék fel párttagnak. Az elmúlt évben új, friss erőkkel gyarapodtak pártszervezeteink. 1965-ben 125 tagjelöltet vettek fel és ezek többségének tagjelöltségi ideje most jár le. A vezetőségválasztás előkészítésénél tovább folyik a szervezetek erősítésére irányuló munka: július 15-ig 75 tagjelölt lépett sorainkba.

Fontos teendő a függőben levő *pártfegyelmi ügyek rendezése* is. Néhány alapszervezetnek ebben is segítettünk. A fegyelmi bizottságok körültekintő, elvtársias munkájának köszönhető, hogy ezek az ügyek megnyugtatóan lezárultak.

Az előkészítésnél jelentős szerepe van *a kádermunkának.* Az elmúlt hetekben beszélgetést folytattunk az alapszervezeti vezetőségek tagjaival. Minden vezetőségi tagot munkahelyén kerestünk fel és elbeszélgettünk alapszervezetük életéről, saját tevékenységükről, a vezetőségben végzett munkájukról. Számbavettük az elmúlt két év sok eredményét, gondját és baját, s közösen határoztuk meg a tennivalókat. E beszélgetések célja az volt többek közt, hogy felmérjük: *a párttitkárok és vezetőségi tagok közül* — természetesen, ha a párttagság megválasztja — *ki vállal továbbra is megbízatást,* s ki az, akit valamilyen ok miatt mentesíteni javasolunk eddigi megbízatása alól.

Értékelésünk szerint az alapszervezeti vezetőségi tagok döntő többsége jelenleg is megfelel a követelményeknek, jól látják el munkájukat. A megnövekedett feladatok azonban szükségessé teszik, hogy elsősorban

olyan párttagokkal erősítsük soraikat, akik az utóbbi években

szerzett politikai ismeretükkel, felkészültségükkel, példamutatásukkal, mozgalmi tapasztalatukkal kiérdemelték a párttagság bizalmát, pártonkívüli munkatársaik elismerését.

Szükségesnek tartjuk, hogy a vezetőségnek több olyan tagja legyen, akik a termelő munkában közvetlenül részt vesznek és jól ismerik a dolgozók problémáit.

Már augusztusban megválasztja a taggyűlés a jelölő bizottságot, amelynek egy hónap áll rendelkezésére ahhoz, hogy a vezetőségbe javasoltak kiválasztásánál felmérje a párttagság véleményét, figyelembe vegye a pártonkívüli dolgozók észrevételeit.

A másik legfontosabb feladatnak tartjuk a *vezetőség beszámolójának összeállításához nyújtandó segítséget.* A már említett — az alapszervezeti vezetőségi tagokkal folytatott — beszélgetés tapasztalatait azzal a szándékkal is összegeztük, hogy az felhasználható legyen a beszámolóban. Alapszervezetenként külön-külön megjelöltük azt a néhány fontos kérdést, amellyel feltétlenül szükséges foglalkozni. A beszámoló főbb kérdéseire vonatkozó javaslatainkat ismertettük a párttitkár elvtársakkal, a vezetőségek tagjaival:

adjanak számot a legutóbbi vezetőségválasztó taggyűlés határozatainak teljesítéséről; elemezzék a pártszervezet tevékenységét, ezen belül elsősorban a pártvezetőség munkáját:

továbbá milyen határozatokat hoztak a taggyűléseken és hogyan hajtották azokat végre.

Az ideológiai munka értékelésénél a Központi Bizottság ideológiai irányelvei alapján vizsgálják munkájukat. Szóljanak azokról az elméleti, politikai kérdésekről, amelyek a párttagságot, illetve a pártonkívülieket foglalkoztatják. A pártoktatás és a pártirodalom terjesztésének értékelése is itt kerüljön megvitatásra.

Felhívtuk az alapszervezetek figyelmét, hogy a beszámolóban értékeljék *a tömegszervezetek és tömegmozgalmak pártirányításának* tapasztalatait is. Elsősorban azt vizsgálják, hogy az itt dolgozó kommunisták hogyan tesznek eleget megbízatásuknak, menynyire érvényesül e szervekben a párt politikája.

Természetesen ezek javaslatok és az alapszervezet helyzetét, önállóságát messzemenően figyelembe vesszük. Úgy határoztunk, hogy a pártbizottság, a vb tagjai, valamint az apparátus dolgozói, az aktívák, személyileg is felelősek egy-egy alapszervezetben folyó munkáért. Részt vesznek a politikai, szervezeti előkészítésben, ha szükséges, a beszámoló összeállításában is segítséget adnak, a taggyűlésen pedig képviselik a járási pártbizottságot.

Nagy feladat előtt állunk, hiszen *szeptemberben 57 alapszervezetben és 5 községi, üzemi pártszervezetben kell újjáválasztani a vezetőséget.* Ugyanakkor készülünk mi is a járási pártértekezletre. E kettős feladat az egyéb folyamatos munka mellett csak jól irányított, feszes, szervezett munkával végezhető el.

Kovács Béla,
a Berettyóújfalui Járási Pártbizottság
első titkára

A pártcsoportok és a határozatok végrehajtása

A IX. kongresszus előtt sok szó esik az alapszervezetekben arról, hogyan lehetne a pártmunkát — a párthatározatok végrehajtását is — szervezettebbé, hatékonyabbá tenni. A májusi taggyűléseken fontos téma volt a pártcsoportok tevékenysége. A párt belső életének e fontos területére ugyan mindig figyelmet fordítottak a pártszervezetek, de az egyre növekvő, bonyolultabbá váló feladatok közben nem tanulmányozták, nem elemezték eléggé mélyrehatóan ezek munkáját s így csak kevés helyen tudtak a követelményekhez igazodni, felfejlődni.

Szűkíteni vagy fejleszteni?

A taggyűlésekre a párttagság aktivitása, sokszor szenvedélyes vitakészsége a jellemző. Mégis egy-egy rosszul sikerült taggyűlésen a kommunisták passzivitását azzal magyarázzák, hogy pártcsoport-értekezleten a tagság már véleményt mondott és az emberek nem akarják ismételni önmagukat. Ezért akadnak, akik a pártcsoport-munka szűkítésében látják a megoldást. Hasonló következtetés hangzik el, ha a pártcsoport „túlzottan önálló", vagy ha egy-egy kérdésben történetesen helytelen álláspontot alakított ki. *A pártcsoportok munkáját nem visszafogni, hanem fejleszteni kell.* Ma a legnagyobb gond éppen a megrekedés veszélye.

A pártcsoport-munkát sokan ma is úgy tekintik, mint amikor a feladatok még egyszerűbbek voltak s megértésükhöz, a tagság aktivizálásához egy-egy taggyűlés elegendőnek mutatkozott. Napjaink feladatai bonyolultak, s a velük összefüggő gazdasági, ideológiai és politikai tennivalókat rögzítő párthatározatokat nem elég általában megérteni. *Ismerni kell az összefüggéseket és részkérdéseket is;* előtérbe került a tényleges feladatoknak a helyi problémákkal összefüggő alkalmazása

Ez megkívánja, hogy *a pártcsoport-munka központjába is a párthatározatok kerüljenek.* Ezzel kapcsolatban a pártcsoportok szerepe az, hogy tovább szilárdítják a párttagság ismereteit, végre-

hajtásukban megszervezik minden egyes tag aktív részvételét, s eközben nevelik őket.

Mind több pártszervezet figyel fel a pártcsoportok megnövekedett szerepére. Kezdik felismerni, hogy ezek a mozgékony szervezeti egységek a két taggyűlés közti időszakban — különösen ahol kéthavonként tartanak taggyűléseket —, *biztosítani tudják a párttagok munkájának folyamatosságát,* a kollektíva aktivitását a határozatok végrehajtásában. A pártcsoport szilárd támaszt biztosít, bátorítást és erősítést ad az egyes kommunistáknak a politikai munkában, pártfeladatuk teljesítésében.

A pártcsoportbizalmiak kiválasztása és nevelése ezért a pártcsoport-munka színvonalának egyik kulcskérdése. Eddig a felismerésig a pártszervezetek a vezetőségválasztó taggyűlésen, vagy a vezetőségek a pártcsoport-munka vizsgálatánál eljutnak. Időnként tesznek is intézkedéseket: tanfolyamokat, jó előadásokat rendeznek, segítik a bizalmiak munkáját s ha szükséges, cserét hajtanak végre. De ez a legtöbb esetben múló lendület. A sok más feladat eltereli a figyelmet — egy újabb felismerésig.

A pártcsoport-munka *tartalma és színvonala* pedig nem kis mértékben függ a pártbizalmiaktól. Kiválasztásuk és nevelésük, munkájuk segítése és megbecsülése, a részükre adott folyamatos, állandó feladatok ezért a vezetőség mindennapi pártmunkájának részét jelentik.

A bizalmi kiválasztása: kádermunka!

Kicsit leegyszerűsítve a következőképpen lehet jellemezni a pártbizalmiakat: feladataiknak eleget akarnak tenni az elvtársak, de felkészültségük vegyes. Jórészük aktív, valamilyen pártiskolát, vagy tanfolyamot is végzett és megfelelő tapasztalatokkal is rendelkezik ehhez a munkához. *Legközvetlenebb kádertartalékai az alapszervezetnek.* A bizalmiak egy másik nagyobb csoportja szintén megfelelő rátermettséggel rendelkezik, de még kevés a tapasztalata. Ezek sok segítséget, továbbképzést és bátorítást igényelnek. E két csoportba tartozik a pártbizalmiak túlnyomó többsége. Van még egy jelentéktelen csoport: akik még nem alkalmasak, vagy ott nem alkalmasak erre a munkára, ahol most dolgoznak. Legtöbbjük érzi is, hogy pártcsoportjukban több, erre a munkára alkalmasabb elvtárs is van, akik valamilyen oknál fogva vagy nem vállalják ezt a feladatot, vagy nem bízzák meg vele őket.

Azokban a pártalapszervezetekben vannak az első két csoportba tartozó pártbizalmiak, ahol a vezetőség többnyire *rendszeresen foglalkozik* a kádermunkával: egy-egy csere alkalmával ismerteti és a pártcsoport tagjainak véleménye alapján mérlegeli a jelöltek felkészültségét, képességeit és így tesz javaslatot a pártcsoport-

nak. Helyes, ha nem tűrik, hogy a párt politikáját jól ismerő, a pártmunkában jártas pártcsoportok élére tapasztalatlan elvtársak kerüljenek. Még helyesebb, ha a megfelelő elvtársakkal külön is foglalkoznak és meggyőzik őket ennek a pártmunkának fontosságáról.

A legnagyobb fluktuáció a pártbizalmi munkával küszködő, a funkciójukat ellátni nem tudó elvtársak között tapasztalható. Nagyobb stabilitást és ezzel együtt színvonalasabb munkát — alkalmas bizalmiak beállításával lehet elérni. Ennek pedig a folyamatos, *tudatos káder*munka a feltétele.

Bizalmiakat kiválasztani persze olyan párttagok közül lehet, akik az adott pártcsoport tagjai. Ebből kiindulva nem helyes a különböző pártcsoportok élén álló bizalmiakat egymással összehasonlítgatni és őket ennek alapján rangsorolni. Csak a pártcsoport munkája és tagjainak fejlődése lehet a pártbizalmi munka mércéje. Aki a csoport tagjai közül eszmei, politikai, emberi képességeinél fogva a legjobban tudja ezt irányítani: az adott helyen alkalmas a pártbizalmi munkára. Ebből következik, hogy a pártbizalmiak kiválasztásánál alapvetően két tényezőt helyes mérlegelni: *a párt politikájának az ismeretét* és az emberi kapcsolatokhoz való érzékét.

A pártcsoportoknak különböző funkciókat betöltő elvtársak is tagjai lehetnek: pártvezetőségi tagok, PB-tagok, tömegszervezeti vezetők és bizalmiak, gazdasági vezetők, tanácstagok stb. Sok pártszervezetben kialakul olyan nézet, hogy ezek az elvtársak nem vállalnak megbízatást vagy nem is bízzák meg őket a pártbizalmi funkcióval. Ilyen helyen csak *a megmaradók közül* választhatnak. Ez esetben, mivel Budapesten a párttagság 70—75 százalékának van állandó jellegű pártmegbízatása, csak rendkívül korlátozottak lennének a választási lehetőségek. Kétségtelenül, vannak olyan funkciók, amelyeknek ellátása — sokszor többszörösen is — kimeríti az egy-egy párttagtól elvárható energiát. De *a funkciók nagy része olyan, amely mellett nemcsak lehetséges, hanem hasznos is ennek a feladatnak az ellátása.* Véleményünk szerint üzemi, kerületi PB-tagok, tanácstagok, külön megbízatással nem rendelkező munkásőrök, pártnapi előadók stb. lehetnek egyúttal pártbizalmiak is.

Külön figyelmet érdemelnek a különböző választott funkciók és egyéb társadalmi megbízatás alól felmentett elvtársak. Egy-egy vezetőségválasztás alkalmával például az alapszervezeti titkárok 10—20 százaléka, a vezetőségi tagok 20—25 százaléka kicserélődik. Közülük sokan sokszor hónapokig nem kapnak új megbízatást, pedig zömük kitűnően el tudna látni ilyen irányú funkciót.

Tapasztalataink szerint minden pártbizalmi igényli a vele való rendszeres foglalkozást. Ez pedig nem külön feladat, hanem *a*

napirenden levő párthatározatok végrehajtásának szerves része. Feladataik ezért legyenek konkrétek, értsék meg azokat, kapjanak megfelelő tájékoztatást, becsüljék és bírálják meg munkájukat olykor vezetőségi ülésen és taggyűlésen is, figyeljenek oda a véleményükre, támogassák hasznos kezdeményezéseiket. Kevés pártszervezetben fordítanak gondot az *új bizalmiakra,* pedig ők enélkül lassabban szereznek jártasságot a munkában. Sokszor az első naptól kezdve úgy kezelik őket, mintha régen töltenék be ezt a funkciót, s így hosszú hónapok telnek el, míg megfelelő eredmények vagy kudarcok után gyakorlatot szereznek.

A pártcsoportok irányítása

Az alapszervezeti pártmunka nagy gondja annak biztosítása, hogy a határozatokat a kommunisták megismerjék és megszerezzék az egész párttagság részvételét a végrehajtásban. A mai gyakorlat szerint többnyire a szűkebb pártvezetőség gyürkőzik ezekkel a feladatokkal. Nagyobb pártalapszervezeteknél képtelenek a munkába közvetlenül bevonni az egész tagságot.

A KB 1964 és 1965. decemberi, az ideológiai irányelvekről szóló, a párt álláspontját a nemzetközi munkásmozgalom kérdéseiben meghatározó dokumentumok vagy határozatok taggyűlési ismertetése még nem jelenti a tagság felkészítését a végrehajtásra. *A pártcsoport alkalmas arra, hogy tovább mélyítse a határozat megismerését,* és a feladatok pontos meghatározásával minden párttagot bevonjon a végrehajtásba.

Nem kell tartani a pártcsoportok „túlzott" önállósodásától akkor, ha a pártvezetőség jól megszervezi a végrehajtást irányító, segítő és ellenőrző munkáját. Legfontosabb ezért a pártcsoportok irányítását, ellenőrzését *ténylegesen* kiemelni reszortjellegéből és az egész vezetőség, illetve a taggyűlés irányítása alá vonni. Elvileg és szavakban eddig is így volt, de gyakorlatilag ez még a szervező titkár reszortja a legtöbb pártalapszervezetben. Néhány kerületben (pl. II., III. ker.) a fejlődés biztató.

A fentiekből következik, hogy a vezetőség munkájában mindenképpen indokolt központibb helyre állítani a pártcsoportok irányítását, ellenőrzését. *A pártbizalmi értekezletnek lényegesen nagyobb jelentőséget kell tulajdonítani az eddiginél.* Az eligazító beszámoló már a taggyűlési vita ismeretében, az ott felvetett gondolatok felhasználásával készül, tehát jobban kapcsolódik a helyi problémákhoz. E mellett már sokkal inkább figyelembe vehető az egyes pártcsoportok működési területe, az ott dolgozók összetétele, a problémák és a várható vélemények. Ezért mindenképpen a határozat tartalmi kérdéseit kell előtérbe helyezni, kikérve a bizalmiak véleményét a végrehajtás lehetőségeiről és módszereiről, ki-

alakítva *a közös végrehajtási elképzeléseket.* Így lehet nevelni legjobban a bizalmiakat, tartalmat adni aktivitásuknak, és a pártszervezet vezetői is szereznek új tapasztalatokat. Kerülni kell tehát a formalitásokat, a hosszú beszámolókat és *lehetőséget kell adni minél több, a témához kapcsolódó vélemény, javaslat kifejtésére.*

Minden pártbizalmi-értekezletet fel kell használni előző határozatok ellenőrzésére, és a legutóbbi vezetőségi ülés határozatainak ismertetésére. Mindig számoljon be egy-egy bizalmi is. Bevált és széles körben ma is alkalmazott módszere ez a munka kollektív ellenőrzésének. Ott csinálják jól — több kerületi PB is ösztönöz erre —, ahol a helyi munkáról, a konkrét határozatokról számoltatják be a bizalmit, mert így az ellenőrzés mellett az esetleges félreértések, torzulások is helyreigazíthatók.

Közösen, a határozatok végrehajtásáért...

Pártcsoportjaink többsége — különböző színvonalon — igyekszik jól elvégezni azokat a feladatokat, melyekkel a vezetőség megbízza őket. Mégis tapasztalható lazaság, főképp a munka tartalmi végrehajtásában mutatkoznak gyengeségek: a pártcsoportok tagjainak állandó és időleges pártmegbízatásai nem kapcsolódnak elég szorosan és konkrétan a párthatározatokhoz. *Nem elég tudatos, hogy az állandó jellegű pártmegbízatás csak egy keret, amelynek tartalmát mindig a napirenden levő párthatározatok töltik ki.* Ezek végrehajtásában kell részt vennie minden párttagnak, ezt kell számon kérni a pártcsoportban is.

A legfontosabb párthatározatok végrehajtása mindig politikai munkát igényel a csoport tagjaitól és ez a rendszerint környezetükben dolgozó pártonkívüliek szemléletének formálására, mozgósításukra, nevelésükre irányul. Ezért nagyon fontos a csoport tagjainak a kapcsolata a velük dolgozó pártonkívüliekkel. A pártcsoportnak időnként elemeznie kell ezt a kapcsolatot és politikai kérdésekben bátorságra, őszinteségre és a dolgozók iránti mélységes bizalomra kell nevelnie tagjait. Lényeges, hogy a területükön dolgozó KISZ és szakszervezeti bizalmiakkal együttműködve oldják meg a felvetődő problémákat s küzdjék le a munkahely légkörét rontó tényezőket. Az ilyen kérdéseket tárgyaló pártcsoport-értekezletre helyes meghívni őket, sőt az illetékes művezetőt, vagy csoportvezetőt is. *Óvni kell a pártcsoportokat attól, hogy magukba zárkózva csak egymás között politizálgassanak.* Tekintsék úgy a pártcsoport-értekezletet mint a párthatározatok végrehajtásáért végzett pártonkívüliek közötti politikai munka fontos kiindulópontját. Sajnos ma még gyakori, hogy egy-egy párthatározat taggyűlésen történő ismertetése után a pártcsoportok nem tanácskoznak. A párttagok a határozatot — úgy ahogy azt első hallásra meg-

értették — általában tudomásul veszik, de *konkrét feladatot nem kapnak,* azt nem is kérik tőlük számon. Ezeken a helyeken a pártcsoport értekezleten csak a következő taggyűlés napirendjéről van szó és legfeljebb egy, vagy két párttag beszámol, hogy általában hogyan látja el a szakszervezeti teendőit, vagy miként megy a könyvterjesztés stb. Ilyenkor támadnak egyes párttagoknak kétségei: van-e értelme pártmunkájuknak, van-e hatása a pártcsoportnak?

A pártcsoport megbeszéléseken még gyakoriak a hiányzások, a dolgok kívülről szemlélése, a hallgatag kényelmesség stb. A pártcsoport *egész kollektívájának erejét,* s ha kell a *vezetőség és a taggyűlés nevelő munkáját* is igénybe kell venni, hogy nyomós ok nélkül senki se hiányozhassen a pártcsoport-értekezletről. Olyan légkört kell kialakítani, melyben mindenki érzi, hogy senkinek nincs joga a csendes szemléléshez, a félrevonuláshoz.

Minden pártcsoport-értekezletnek feladata az adott határozatokkal kapcsolatban a pártegység további erősítése. Ha a bizalmi, a megbeszélés után tudja, ki az, aki még nem értett meg mindent, és további magyarázatra van szüksége, vagy maga, vagy egy másik elvtárs beszélgessen vele tovább.

A pártkongresszust megelőző vezetőségválasztások idején megélénkül alapszervezeteinkben a politikai élet. Arra kell törekedni, hogy ennek a szervezeti fellendülésnek kovászát a pártcsoportok jelentsék, s a pártbizalmiak a megnövekedett aktivitásnak legyenek tevékeny támogatói, összegezői. Ezzel segítik sikerre a pártélet nagy eseménysorozatának első célkitűzését: az alapszervezetek eszmei-politikai megerősödését.

Tóth Róbert,
a Budapesti Pártbizottság PTO osztályvezető-helyettese

Számvetést készítünk, s előre nézünk...

A Kenderfonó- és Szövőipari Vállalat pártszervezetei a Központi Bizottság határozata alapján megkezdték a vezetőségek újjáválasztására, és a IX. kongresszusra való felkészülést. Minden területen alaposan elemeztük a felkészüléssel kapcsolatos feladatokat, és ennek alapján határoztuk meg a tennivalókat, melyeket a júniusi taggyűléseken megvitattunk.

A kongresszusra és előtte a pártvezetőségek újjáválasztására való felkészülés nem két különálló feladat. Mindkettő egyet jelent. Azt jelenti, hogy

számvetést készítünk, áttekintjük az elmúlt években végzett tevékenységünket, annak ered-

ményeit és hibáit, s meghatározzuk a jövőben végzendő feladatainkat és munkánk módszereit.

Ez igen sokrétű tevékenység. Még nagyon leegyszerűsítve is csak hosszadalmasan lehetne fejtegetni az ide vonatkozó gondolatokat, hiszen a pártmunka teljes keresztmetszetéről, egész tevékenységéről van szó.

Vállalatunk alapszervezetei és az általuk elkészített munkatervek azt mutatják, hogy minden területen igen alaposan készülnek, sokoldalúan kívánják elemezni a végzett munkát. Igen helyesnek tartjuk, hogy e felkészülés nemcsak most kezdődött meg. *Már ez év elejétől folyamatosan napirendre tűzték a vezetőségek a pártmunka egyes fontosabb területeinek értékelését,* így a feladatok nem halmozódtak össze néhány hónapra. Az eddigi tapasztalatok azt ígérik, hogy a szeptemberi taggyűlésekre a vezetőségek jó beszámolót készítenek, s ezek tényleg a végzett munkát és a feladatokat fogják tartalmazni.

Biztatónak tartjuk, hogy az eddigiek során tapasztalt hibák és hiányosságok megszüntetése is gyorsabb ütemben halad, mint más években. Nem várják meg, hogy a párttagság sokáig vitatkozzon és utána javítsanak a dolgokon. A módszer az: amit lehet, azt azonnal megtenni.

Az elkövetkező hónapok alatt — sokkal jobban, mint máskor — a figyelem a pártszervezetek munkájára, a pártvezetőségekre, de az egyes kommunisták tevékenységére is irányul. *Sokan kíváncsiak arra, miként fogjuk értékelni az eredményeket, menynyire és hogyan mutatunk rá a visszahúzó tényezőkre, milyen célokat és feladatokat tűzünk ki magunk elé.* Ez a figyelem, kíváncsiság nem kívülálló szemlélődés. Ez a törődést és az együttérzést is jelenti, mivel az emberek nagy többsége tudja, hogy egy-egy kongresszus nemcsak a párt, hanem az egész társadalom életében is jelentős esemény.

Nem kívülálló szemlélődés ez, hanem sokak tevőleges részvétele a párt kongresszusa előtt, amit mutat az is; egyének és kisebb-nagyobb kollektívák, munkások és vezetők tiszteletüket és egyetértésüket azzal fejezik ki, hogy munkafelajánlásokat tettek vagy brigádokat alakítottak.

Ez évben a kongresszus tiszteletére eddig a vállalathoz tartozó három szegedi gyárban 60 új brigád alakult, így e nemes versenyben 130 kollektíva vesz részt. Tagjainak száma megközelíti az ezer főt. Az újszegedi cérnázóüzem szakmányai már a „Szocialista üzemrész" címért versenyeznek. A szegedi kenderfonógyárban a KISZ-szervezet például védnökséget vállalt egy új üzemrész beindítása és üzemeltetése felett.

A munkások és műszakiak kezdeményezésére — kongresszusi vállalásuk alapján — lehetőség nyílt az eredeti éves exportterv 10 százalékos túlteljesítésére.

Minden kezdeményezésnek egy a célja: jobb munkával, nagyobb gazdasági eredményekkel járul-

junk hozzá a kongresszus előkészítéséhez, az 1966. évi feladatok teljesítéséhez.

A jobb és gazdaságosabb munkára való törekvés azt mutatja, hogy üzemeink dolgozói támogatják a párt politikáját, egyetértenek mindazon intézkedésekkel, melyek a népgazdaság fejlesztését, az életszínvonal növekedését szolgálják. *A kongresszusra való készülés nem jelent semmiféle befeléfordulást a pártszervezetek életében.* Minden feladatnak, megfelelő időben és egymástól nem elválasztva, igyekszünk eleget tenni. Fáradozunk a termelési mozgalmak segítésén, az üzemi demokratizmus kiszélesítésén, a javaslatok és ésszerűsítések megvalósításán. *Nagy figyelmet szentelünk a politikai munkára,* a pártélet fejlesztésére és még sok más tennivalóra.

A kongresszus iránt megmutatkozó érdeklődés lehetővé, de egyben szükségessé is teszi a politikai munka javítását és fejlesztését. Nap mint nap tájékoztatni kell a dolgozókat az üzemi, a vállalati és társadalmi eseményekről, a nemzetközi kérdésekről.

A beszélgetések kapcsán alkalom nyílik arra, hogy közelebbről megismerhessük a dolgozók véleményét. Ez erősíti a párt és a tömegek kapcsolatát, elősegíti a problémák megismerését, megszüntetését.

A kommunistáknak éppen egyik legfőbb feladatuk az, hogy munkatársaikkal minél jobb és minél elevenebb kapcsolatuk legyen. A pártmunka mindig az emberek között végzett munka volt és marad is, mely azt szolgálja, hogy *mindenki ismerje munkájának célját, értelmét és hasznosságát.* Az emberek egyre jobban érdeklődnek az ilyen dolgok iránt és egyre jobban foglalkoztatja őket a holnap.

A pártmunka most különösen sok körültekintést, tanulást, és alapos felkészülést kíván. Olyan társadalmi munka ez, melyért nem jár több fizetés, nem jár kiváltság. A párt tagjai nem is kívánnak a maguk számára jogtalan előnyt, s szívesen eleget tesznek önként vállalt kötelességüknek. *A kommunistáktól a párt többet kér és többet vár, mint a pártonkívüliektől, s mi megpróbálunk eleget tenni e követelményeknek.*

Kongresszusra készülünk, s az eddigi lendület és akarás biztató. Bízunk abban, hogy a megyei küldött nagyvállalatunk eredményes munkája alapján is büszkén számolhat be sikereinkről a kongresszusnak.

Balassy Sándor,
a Kenderfonó és Szövőipari Vállalat pártbizottságának titkára

Az „irodagépesek" kongresszusi munkaversenye

A furcsa, kicsit paradox helyzetre egy ittjárt nyugati gyáros világított rá. Még a budapesti vásár idején ismerkedett meg az Irodagépipari és Finommechanikai Vállalat termékeivel, s azt mondta: *„Maguk nem tudják, mijük van. Nem tudnak kereskedni. Miért nem reklámoznak?"*

És hogy hitelt adjon szavainak, azonnal 150 ezer dolláros üzletet kötött, s újabb, 200 ezerre tett ajánlatot. A gyáros egyébként csak egyben tévedett; külföldön igenis ismerik a vállalat termékeit, a fénymásolókat, a szedőírógépeket, az anyagvizsgáló készülékeket, a szervezés-technikai berendezéseket — jobban, mint idehaza. *Az ez évi 135 milliós terv csaknem 90 százaléka: export.* S éppen a kongresszusi versenymozgalom kapcsán döbbentek rá a gyárban: „Nem szabad elaludni a jövőt."

Tények és lehetőségek

A pártbizottság felismerte: hatalmas perspektíva előtt áll a gyár, mivel egyedüli „profil-gazda". Erre mutat többek között, hogy már az idén, a külkereskedelmi igény meghaladta a 185 milliót — a belföldit nem is említve. 1970-ig pedig csaknem fél milliárd forint értékű gépet kér a Szovjetunió és a szocialista piac.

— Ezek a tények bizonyos szempontokból magyarázzák a nálunk kialakult kongresszusi munkaversenyt — mondja *Hajek István* elvtárs, a pártvezetőség tagja. — 1970-ig a beruházás alig 100 millió, kevés a szükséges felfutáshoz. A kongresszusi munkaverseny egy sor olyan problémát vetett fel, melyek *operatív beavatkozást igényeltek.* Ilyen többek között a helyiséghiány, kevés a gépünk, a szakemberünk. Jelenleg 400 ezer óra kapacitáshiány mutatkozik, melyet kooperációban kell megoldani.

— Hogy döntöttek tehát a felajánlásról?

— A pártbizottság azon a véleményen volt, hogy azt adjuk, ami erőnkből, lehetőségeinkből adódik. Van két jól bevált gyártmányunk. *Adjunk hát terven felül 200—200 fénymásolót és szedőírógépet.* Taggyűlésen, csoportértekezleteken tárgyaltuk, s alapos számítgatás után született meg a döntés: „Komoly erőfeszítést kíván, de ezzel leszünk méltóak a pártkongresszushoz."

Sikerek, eredmények

A közös elhatározás — ma már megvalósuló közösségi munka. Noha márciusban kezdődött a munkaverseny: az eredmények már láthatóak.

— De mindjárt hadd jegyezzem meg: az üzemi kommunisták nagyon sokat tettek az eddigi sikerekért — mondja Hajek elvtárs. — Egy-két szám talán megfelelően illusztrálja az erőfeszítést: a rövid, de alapos szervezési

munka után az *egyéni és brigádversenyzők száma 500-ról 820-ra emelkedett.* Ennek értékét növeli, hogy egyes területeken nagyon kevés a párttagok száma. A munkások legtöbbje nem is várta meg az agitációt, ők maguk jelentették ki: „tudjuk mi a feladatunk, részt vállalunk a kongresszusi munkából."

— Milyen módszerek alakultak ki?

— Egyetlen általános megfogalmazás sem született. Minden feladat konkrét, helyi, megfogható. A komplex-terv az útmutató, de azt lebontottuk. A szakszervezettel, a gazdasági vezetőkkel megbeszéltük, esetenként — ha szükséges volt — az igazgatóval is. Az elmúlt években a régi vállalatvezető ezt nem igényelte. Ma: *pártszerű, egészséges a kapcsolat; szinte mindennap találkozunk, s a napi feladat a megbeszélések során, viták alapján alakul ki.* A pártbizottság napirendre tűzte a kooperációs csoport megszervezését, munkájának kialakítását. Úgy éreztük, hogy elsősorban a kongresszusi munka során, a vállalt 10 millió érdekében is szükség van erre. Ma már nem lehet „zsebből dolgozni" — azelőtt se nagyon sikerült. Azon vitatkozunk: az alkatrészgyártás szempontjából milyen munkákat érdemes és kell kooperációba helyezni, miként kell összehangolni a belső munkát a külsővel, milyen lehetőségek adódnak szocialista szerződéskötésekre?

Közös összefogással

Május végére már 4 milliót ledolgoztak a tízből. A KISZ zuglói alapszervezetének fiataljai 10 borítéknyitogató legyártását vállalták; ők készítik a dokumentációt — ők is gyártják le. *Társadalmi munkában. Valentik Lajos* komplex-brigádja a sokszorosító gépek felett vállalt védnökséget. A „November 7" fiatalokból álló brigádja a szovjet exportra menő fénymásolók, UT—5 szórótranszformátorát gyártják le időben, megfelelő minőségben.

A Jász utcaiak is kitesznek magukért. *Róka* elvtárs, az I. számú szerelde pártbizalmija így summázza a helyzetet:

— Az emberekkel nincs probléma. Ha van, az viszont csak az: érzik, tudják, még többet is lehetne tenni. S noha nálunk mindössze három párttag dolgozik, a kongresszusi versenyben nem fogunk lemaradni.

— A gépműhelyben nagy a hajrá — kapcsolódik a beszélgetésbe *Novák János,* a pártbizottság termelési felelőse. — S az, hogy miként sikerül, a kommunistáktól függ. A jelenlegi anyagellátás mellett *szükséges „rossz" a rendszeres túlóráztatás,* ez nem titok.

A kongresszusi munkaverseny nemcsak az emberek szívét nyitotta meg. Beszélnek is, hadakoznak is, ha valami hibát látnak. Az üzemi demokrácia szélesedését is jelenti ez, hisz *egyre többen kapcsolódnak be a „közös ügybe";* egymásnak adják az emberek a pártiroda kilincsét. Néhány nagyon fontos kérdés kulcsa a pártbizottság kezében van, idefutnak össze a szálak is.

Nem lehet más megoldás?...

A pártirodán Hajek elvtárs érdekes dolgot mesélt el, ami egy kicsit a kialakult helyzetre is jellemző: baj volt az egri kooperációval, *jöttek a pártbizottsághoz segítségért.* Igenám, csak közben az is kiderült, hogy az itteniek a ludasak elsősorban, mert későn adták le a megrendelést...

Való igaz: az „irodagépesek" kongresszusi munkaversenye speciális feladatok megoldását is követeli. A kommunisták lelkes helytállását nem is kell bizonygatni: a szervezés jelenlegi foka elismerésre méltó. Sőt azt hiszszük, hogy néhány operatív intézkedés, melyet a pártbizottság tett, a verseny kezdeti szakaszában talán szükséges volt. Ám *alig hihető, hogy túl a „félidőn", helyes álláspont az, ha a gazdasági vezetés helyett próbálnak szervezési feladatokat megoldani.* Ennek sürgetése, szükségességének alátámasztása helyes; de *a megoldás — legyen a gazdasági szervek munkája.*

A pártbizottság mindent egybevetve kitűnő munkát végzett, a politikai szempontokat jól érvényesítette, jó a munkaverseny, a munkások magukénak érzik a közelgő pártkongresszust.

Szentgyörgyvölgyi Rezső

Kongresszusi vállalásaink teljesítése

Baranya megye állami gazdaságaiban évről évre fejlődik, tartalmasabbá válik a szocialista munkaverseny. Gazdaságainkban jelenleg minden ötödik munkás szocialista brigádtag.

A munkaverseny, ezen belül a szocialista brigádmozgalom erősödése jól lemérhető az elért eredményeken. A szocialista brigádok 47 százaléka az állattartásban dolgozik. Nagyrészt ennek köszönhető, hogy az állattartás ágazati nyeresége az 1962-es 7 millió forinttal szemben 1965-ben 20,5 millió forint lett (változatlan áron). A gépesítésben szocialista brigádjaink 36 százaléka tevékenykedik. A munka javulása itt is megmutatkozik. 1963-ban például még 25 ezer forintot, 1965-ben már csak 14,5 ezer forintot költöttünk el egy traktoregység javítására.

Az éves munkaverseny az idén a IX. pártkongresszus jegyében folyik. Lényegesnek tartjuk, hogy a kongresszusi munkaversenyt *nem külön kampányként,* hanem az éves munkaverseny keretében folytatjuk. A verseny kongresszusi jellege a vállalások teljesítésének fokozott erkölcsi-politikai ösztönzésében nyilvánul meg.

A különböző üzemágak dolgozói, a szocialista cím elnyeréséért, illetve megtartásáért küzdő brigádok, műhelyek, állattartó és kertészeti telepek kollektívái a hagyományoknak megfelelően év elején megtették vállalásaikat. A vállalásokat megelőzte a pártszervezetek, szakszervezetek és gaz-

dasági vezetők felvilágosító munkája.

Taggyűléseken, röpgyűléseken, termelési tanácskozásokon, személyes beszélgetések során hangsúlyoztuk, hogy a kongresszus tiszteletére tett vállalások reális, de kemény munkával elérhető feladatok legyenek. A vállalások konkrétan kapcsolódnak meghatározott munkákhoz, termelvényekhez, így teljesítésük megbízhatóan értékelhető, mérhető. *Megyénk 10 állami gazdaságában tett összes vállalás teljesítése esetén 9,4 millió forinttal javíthatjuk a tervezett eredményeket.* Ebből 2,5 millió a vállalt költségmegtakarításból, 6,9 millió forint pedig a hozamok, illetve a nyereség többletéből adódik.

Hogyan állunk mindezek teljesítésével? Az első félév értékelhető eredményei biztatóak. *Több, mint félmillió literrel több tejet adtunk át, mint amennyit terveztünk, illetve vállaltunk. Marhahús eladásunk mintegy 1500, a sertéshús 1000, a vágóbaromfi 200 mázsával és a tojás értékesítése 1,5 millió darabbal haladta meg az eredeti feladatokat.*

A kongresszusi vállalások teljesítéséért végzett felvilágosító munka tehát nem volt hiábavaló. Nagyon lényeges, hogy pártszervezeteink továbbra is élesszék, táplálják a dolgozók versenykedvét, segítsék a pártnak tett ígéret beváltását. *Különösen fontos szerepük van ebben a szocialista brigádokban dolgozó párttagoknak* (1476 szocialista brigádtag közül 187 párttag). Példamutatásuk, kezdeményezésük mindig előre lendíti a mozgalmat.

A MEDOSZ-alapszervezetek közvetlen gazdái az éves munkaversenynek. Fontos feladatuknak tartják — a többi között —, hogy *elősegítsék a versenyeredmények rendszeres, gyors értékelését, népszerűsítését, az erkölcsi és anyagi elismerés érvényesítését.*

A megyei pártbizottság versenydíjakat (serleget, zászlót, oklevelet) tűzött ki a kongresszus előkészítésében legjobban tevékenykedő pártalapszervezetek részére. Úgy akarunk dolgozni, hogy az állami gazdasági pártszervezetek ott legyenek a nyertesek között.

Kiss Károly,
a Baranya megyei Állami Gazdaságok párttitkára

Dobszai József
személyzeti oszt. vez.

A propagandisták munkájához

Egy hasznos felmérés tapasztalatai

(Esti egyetemet végzett hallgatók az oktatómunkáról)

Az MSZMP Hajdú—Bihar megyei Bizottságának Marxizmus—Leninizmus Esti Egyeteme kérdőívet küldött ki 443 volt hallgatójának, akik 1960-, 1963-, illetve 1964-ben fejezték be tanulmányaikat a hároméves tagozaton. A kérdőívek 81 százalékát kitöltve kaptuk vissza.

A cél az volt, hogy egyéb mutatókkal és tapasztalatokkal egybevetve felmérjük az oktatás hatékonyságát, és támpontokat szerezzünk a további feladatok kijelöléséhez.

192 elvtárs (53 százalék) tett észrevételt, vagy javaslatot az egyetem munkájára.

Az oktatást 59 közül 57 eredményesnek tartja. Néhány jellegzetes vélemény ezek közül:

„*Örülök, hogy ha nehezen is, de elvégeztem, mert így sok mindent más megvilágításban látok.*"

„*A politikai ismeretek birtokában könnyebb a szakmai munka.*"

„*Jó alapot adott a továbbtanuláshoz* (mérnök-közgazdász levelező). *Minél több gazdasági vezetőt kellene bevonni.*"

„Az esti egyetemen tanultakat jelen beosztásomban *igen jól tudom hasznosítani*, részben a szakmai irányító munkában, részben az Egészségügyi Szakiskola keretében működő gyógyszergyári asszisztensek tanfolyamán. Feladatom továbbá az államvizsgára készülő gyógyszerészjelöltek oktatása, amelynél *az esti egyetemen szerzett tapasztalatok és ismeretek nélkülözhetetlenek.*"

Két elvtárs más véleményen van. Az egyik: „Jelenleg sokan csak a tanulmányi szabadság nyújtotta *kedvezményekért* járnak az egyetemre és nem azért, mert annak szükségét érzik." A másik: „A kérdések lényegét *felületesen* megtanulják az emberek . . ., de nem válnak marxistákká . . ."

*

Mindkét utóbbi vélemény megérdemli a gondos vizsgálatot. Az egyik, mert hibás ugyan, de többször felmerül; a másik, mert — ha túlozva is — valóságos problémákra tapint.

Az első észrevétel lényege: a hallgatók jelentős részét egyéni érdek vezeti, amikor felvételét kéri az egyetemre, és ez erkölcsileg kifogásolható . . .

A kérdés feltevése hibás, mert abban az *előítéletben* gyökerezik, hogy az egyéni érdek számbavétele erkölcstelen. De ez nem igaz. A

szocialista erkölcs nem az egyéni érdek tagadását, vagy megsértését követeli, hanem összehangolását a társadalmi érdekkel. A kérdés *helyes* feltevése tehát: *A társadalom érdekeit szolgálja-e az, hogy bizonyos területen dolgozók elvégezzék az esti egyetemet?*

Sokan munka közben szerzik meg a beosztásukhoz szükséges képzettséget. Ezért a közép- és felsőfokú állami oktatásban résztvevő felnőtteket meghatározott kedvezmények illetik meg, mert a társadalomnak is érdeke, hogy bizonyos munkaköröket részben felnőtt korban megszerzett képesítés alapján lehessen betölteni.

Szocializmust építő társadalmunkban a marxizmus—leninizmus ismerete alapvető jelentőségű. Úgy is lehetne mondani, hogy bizonyos területeken *a marxizmus a szakképzettség szerves része.* Ha a szűkebb értelemben vett szakképzettség megszerzéséhez a társadalom adhat segítséget (például munkaidő kedvezményt) a marxizmusnál miért kellene ezt megvonni?

Továbbá: még mindig kevés az olyan képzettségű propagandista, aki kellő színvonalon képes tanítani a közép- és felsőfokú pártoktatásban, vagy aki a párt- és a tömegszervezeti oktatásban vezető propagandistaként tevékenykedhet. *Nem társadalmi érdek-e a marxizmus propagandájának javítása?* És nem indokolt-e megkönnyíteni a marxizmus terjesztőinek képzését?

Végül: az egyetemek és főiskolák esti és levelező tagozatain felmentést kap a marxizmus—leninizmus vizsgák alól az, aki az esti egyetem hároméves tagozatát elvégezte. Vajon nem társadalmi érdek-e, hogy — aki teheti — ne öt, hanem nyolc évig tanuljon felső fokon, hogy félévenként ne négy-öt, hanem három-négy vizsgát tegyen — alaposabban elsajátítva így a tananyagot?

Igaz, vannak, akik így gondolkoznak: ha már megkövetelik tőlem a rendszeres tanulást, inkább megyek oda, ahol tanulmányi szabadságot is kapok. Másokat a magasabb besorolás, vagy a végzettséggel járó egyéb kedvezmény vonz. Itt valóban az egyéni érdek dominál. De önzésnek, tehát erkölcstelennek, csak akkor lehetne tekinteni, ha ez a közösség érdekeit sértené. Ám *ha komolyan veszik a tanulást és eredménnyel végzik az egyetemet,* az társadalmilag mindenképpen hasznos.

Kétségtelen, vannak hallgatók, akik abban a reményben jelentkeznek az egyetemre, hogy itt különösebb erőfeszítés nélkül sikerül a „papírszerzés". Ezeknek egy része, amikor látja, hogy az egyetem tanulmányi követelményei összhangban vannak a nyújtott kedvezményekkel, szorgalmasan nekilát, és becsületes munkával szerzi meg azt a tudást, amelyre neki is, a közösségnek is szüksége van. Ezeknek a szemlélete a hároméves tanulás során többé-kevésbé át is alakul: ha egyéni érdek vezette is őket, amikor felvételüket kérték, *nem marad rájuk hatástalan* a marxizmussal való mélyebb megismerkedés. Más részük — reményeiben csalódva — kimarad.

*

Ha az oktatás eredményességét vizsgáljuk, nem azt kell számbavenni, hogy ki miért végezte el az egyetemet, hanem azt, hogy *ki,*

hogyan hasznosítja a tanultakat. A felmérés tapasztalatai e tekintetben sem adnak okot aggodalomra.

Nyilvánvaló, hogy a tanultakat rendszeresen és folyamatosan elsősorban azok használják fel, akik *mozgalmi funkciót* töltenek be, vagy rendszeres társadalmi (elsősorban propaganda) munkát végeznek.

A felmérés adatai szerint a végzettek 64 százalékának van választott tisztsége és 12 százalékuk egyéb társadalmi munkát végez.

Propagandamunkát a megkérdezettek 41 százaléka folytat. 12 százalék az alsófokú pártoktatásban, 21 százalék a marxizmus—leninizmus esti középiskoláiban tanít; vezető propagandista 6 százalék.

A tanultakat felhasználják azok is, akik az egyetem elvégzése után sem hagytak fel a rendszeres tanulással.

*

A végzett hallgatók továbbtanulása örvendetes képet mutat. Az 1957/60-as évfolyam hallgatóinak 69,4 százaléka, az 1963-ban végzettek 57,4 százaléka, az 1964-ben végzettek 48,9 százaléka tanul tovább. Tekintve, hogy a továbbtanulók egy része két-három évi pihenés után kapcsolódik be újra szervezett oktatásba, feltehető, hogy pár év múlva a két utóbbi évfolyam hallgatói közül is többen fognak tanulni.

A végzett hallgatók 24 százaléka az esti egyetem szakosító tanfolyamain, 17 százaléka állami felsőfokú oktatási intézményben tanul tovább. A munkahelyén szervezett szakmai-politikai továbbképzésben 15 százalékuk vesz részt.

A 360 végzett hallgató között 37 (10,3 százalék) nem végez társadalmi munkát, nem oktat, nem tanul. Az indokok rendszerint; betegség, új munkahely, családi ok stb. Nem sokkal az adatok feldolgozása után a Hazafias Népfront Debrecen városi elnöksége azzal a kéréssel fordult az esti egyetemhez, hogy javasoljunk néhány végzett hallgatót népfront-aktivistának. A javasoltak közül tizenketten vállaltak megbízást.

Világos tehát, hogy *bármilyen egyéni céllal is végezték el a hallgatók az egyetemet, a tanultakat szinte kivétel nélkül hasznosítják.* De nem azonos szinten — és ez már átvezet a másik észrevételhez: „. . . feluletesen tanultak . . . nem válnak marxistákká . . .". Ha ez erősen túlzott is, el kell ismerni, hogy hallgatóink jelentős része nem sajátítja el úgy a marxizmust, hogy az *döntően* meghatározza gondolkodásmódját, magatartását, cselekvését.

Ez rendszerint annak a következménye, hogy a hallgatók jelentős része mechanikusan tanul, a szöveget igyekszik elsajátítani és nem a marxizmus szellemét. Ez részben a helytelen tanulási módszerből, részben abból fakad, hogy oktatói munkánkban még ma sem elég szoros *az elmélet és gyakorlat kapcsolata,* nem késztetjük a hallgatókat elég következetesen az önálló gondolkodásra. Ha oktatásunk az elméletet szakadatlanul a gyakorlathoz, a gyakorlatot az elmélethez mérné, és megkövetelné a hallgatóktól e tekintetben is az önállóságot — akkor a mechanikus tanulás is jobban visszaszorulna.

Megerősítik ezt az oktatás tartalmára vonatkozó megjegyzések is. Az idevonatkozó bírálatoknak több mint a fele az elmélet és gyakorlat egységének és rendszerességének biztosítását sürgeti.

„Többet kell foglalkozni azzal, hogy a klasszikusok által kifejtett elveket hogyan kell a mai viszonyokra alkalmazni."

„... az oktatást a szocializmus építésének gyakorlatához még szorosabban kapcsolódva kell megoldani."

„... szükség volna arra, hogy a mindennapi politikai-gazdasági problémák nagyobb teret kapjanak."

„Többet foglalkozni az osztályok és osztályharc, a nemzeti egység kérdésével, *részleteiben elemezni* a párt és a munkásosztály vezető szerepét. Megtanítani a hallgatókat arra, hogy az elméletet hogyan hasznosítsák a gyakorlatban."

Ha a szokásosnál szélesebben értelmezzük az elmélet és a gyakorlat kapcsolatának fogalmát, akkor idesorolhatjuk azokat a jogos észrevételeket is, amelyek az aktuális elméleti kérdések, viták bővebb ismertetését sürgetik:

„A filozófia tárgyalásánál többet kellene foglalkozni a *mai idealista irányzatokkal és azok cáfolatával.* Az anyagban jelentős szerepet játszik az Anti-Dühring, valamint a materializmus és empiriokriticizmus tárgyalása. Az a természettudományos alap, amelyen állva Engels és Lenin vitatkozott, már rengeteget fejlődött; a filozófia előadóinál nem láttam azt a törekvést, hogy *a mai korszerű természettudományi alapokról* kiindulva a mai idealista irányzatokkal szálljanak vitába."

Az elmélet és gyakorlat mélyebb, sokoldalúbb kapcsolatának egyre több feltétele valósul meg.

Az 1965/66-os tanévre kiadott filozófia tankönyv sokkal közelebb visz a szocializmus építése során felmerülő kérdésekhez, mint bármelyik az előzőek közül. Sokat javult e tekintetben a politikai gazdaságtan tankönyve is. Sajnálatos, hogy a tudományos szocializmus tankönyvéről ez nem mondható el, pedig az oktatást bíráló megjegyzések zöme éppen e tárgy tanítását bírálta.

*

Az esti egyetem tanárai az 1965/66-os tanévben rendszeresen kaptak időszerű elméleti, gyakorlati és politikai kérdésekről tájékoztatást részben a Központi Bizottság illetékes osztályától, részben a megyei pártbizottságtól.

A tanári karnak közel a felét kitevő egyetemi oktatók rendszeresen részt vesznek a pártoktatás ellenőrzésében, segítésében.

Az osztályfoglalkozásokat megelőző előkészítőkön az előadó felhívja a szemináriumvezetők figyelmét a téma időszerű elméleti és gyakorlati vonatkozásaira.

Bár ezek a változások csak *a lehetőségét növelték* a gyakorlatiasabb oktatásnak, kétségtelen, hogy eredménnyel jártak. De nem kevésbé igaz az is, hogy az oktatás *módszerein* is akad még javítani való. Az előadások általában megfelelnek a követelményeknek, de az osztályfoglalkozásokról még nem sikerült teljesen számúzni a mechanikus visszakérdezést. Néhány észrevétel ide is vonatkozik: *„... le-*

gyen kevesebb osztályfoglalkozás és több konzultáció . . ."; „. . . egyetemet és főiskolát végzett hallgatók részére a konferenciás oktatás célravezetőbb lenne . . .". Érdemes megjegyezni, hogy csaknem annyian javasolták a szemináriumok óraszámának növelését az előadások rovására, mint fordítva. Ez arra mutat, hogy sok hallgató részesíti előnyben a közlések és magyarázatok passzív befogadását az aktív, önálló gondolkodásra serkentő *vitával* szemben. Ennek oka jórészt a kellő előképzettség hiánya, s ez a felvételi vizsgák további szigorítására int — amire ugyancsak számos észrevétel utal.

*

Összefoglalva megállapítható, hogy a felmérés hasznos volt. Bebizonyította az oktatás létjogosultságát, és megerősítette azokat a tapasztalatokat, amelyek az oktatómunka továbbfejlesztését, a hallgatók kiválogatásának megjavítását és — elsősorban — az elmélet és gyakorlat egységének biztosítását követelik.

Pogány Róbert,
az MSZMP Hajdú-Bihar megyei Bizottsága Marxizmus—Leninizmus Esti Egyetemének igazgatója

A fejlődő országok nem kapitalista útja

(Megjegyzések Kende István és Szentes Tamás könyvéhez)*

Általános érdeklődésre tarthat számot az a figyelemre méltó vállalkozás, amely az utóbbi évek egyik leghevesebben vitatott kérdésének tisztázását kísérelte meg. A vállalkozás hasznát a tudományos munka, az egyetemi oktatás és a pártpropaganda egyaránt élvezni fogja.

Tíz éve sincsen, hogy a világpolitika porondján először jelent meg olyan ország, Guinea, amely *antikapitalista gazdasági és társadalmi átalakításokat hajtott végre anélkül, hogy kiszakadt volna a tőkés világgazdaság rendszeréből.* Mindmáig alig több féltucatnál azoknak az országoknak száma, amelyekben tapasztalatok halmozódtak fel erről a sajátos fejlődési útról.

A „nem kapitalista út" kifejezés nem is tükrözi eléggé e fejlődés sajátosságát. Korábban is léptek már a szocializmus útjára olyan országok, ahol előzőleg nem volt kapitalizmus (Mongólia), illetve ahol fejletlen, vagy elsősorban külföldi tőkés szektor volt (Vietnam, Kína). Ezek azonban kivétel nélkül kiszakadtak, vagy kiszorultak a tőkés világgazdaságból.

A szocialista világrendszer kialakulása és megszilárdulása lehetővé tette, hogy bátor forradalmi

* Megjelent 1965-ben a Kossuth Kiadó gondozásában.

vezetők és öntudatra ébredő népek akaratából a kapitalista rendszer fejletlen országaiban is megindulhassanak a szocializmus felé tartó folyamatok. A szocialista országok gazdasági erői azonban ma még nem teszik lehetővé ezeknek az országoknak, hogy egy csapásra, vagy rövid idő alatt felszámolják előnytelen tőkés gazdasági kapcsolataikat. A gyarmatosítás korszakában kialakult torz gazdasági összefonódásokat és kusza társadalmi szerkezetet csak lassan, nagy erőfeszítésekkel alakíthatják át. Eközben ki vannak téve a külföldi tőke kizsákmányoló tevékenységének és gazdasági, politikai nyomásának. Mai problémáik nagy része ebből ered.

A szerzők a marxista tudományos elemzés legjobb hagyományait folytatják azzal, hogy a viszonylag szűkös tapasztalat alapján is magas fokú általánosításra törekszenek, vállalva ennek minden kockázatát.

A könyv történelmi bevezetője

nem általában a nemzeti felszabadító mozgalom kibontakozását vizsgálja, inkább azt, *hogyan jöttek létre a nem kapitalista út mai formájának történelmi feltételei* az Októberi Forradalommal, a szocialista világrendszer megszilárdulásával, az ötvenes évek erőviszonyokat módosító fejleményei révén.

Az I. fejezet többek között a kommunista mozgalomban korábban elterjedt, de a gyakorlatban nem igazolódott elképzelés bírálatát tartalmazza, amely szerint a gyarmatok felszabadulása csak a gyarmattartó országokban lezajló proletárforradalmak után, azok következményeképpen mehet végbe. (Ebből az álláspontból értelemszerűen következett, hogy a függetlenség azonosul a szocializmus felé irányuló fejlődéssel, ami ugyancsak másképpen valósult meg.)

Érdekesen elemzik a második fejezetben *a függetlenné vált országok elmaradottságának okait és tényezőit.* Ez a fejezet szembeszáll a felszínes burzsoá értelmezéssel, amely szerint a tőkés világgazdaság fejlett és fejletlen országai csak gazdasági fejlettségük fokában különböznek. Bebizonyítja, hogy az „elmaradottság" nem valaminek a *hiánya* csupán, hanem valaminek az *eredménye:* egy torz fejlődésé, egy történelmi zsákutcáé, amelybe a gyarmatosítás kényszerítette a Föld országainak jelentős részét.

Rendkívül tanulságosan elemzi a könyv, *hogyan tartja markában a külföldi tőke a már függetlenné vált országokat.* Az állami függetlenséget nem elég a külföldi tőkés szektor kisajátításával megtoldani. A függőség nem egyszerűen a külföldi tőke jelenlétén alapul, hanem az egész gyarmati gazdaság torz szerkezetén és nehezen átalakítható külkapcsolatain.

Ezekben az országokban elsősorban néhány nyersanyagtermelő ág fejlődött ki, és ezekkel szerepelnek a világpiacon. Ez újratermeli az elmaradottságot és a függőséget is. Mivel áruik a tőkés világpiacon kelnek el, ki vannak szolgáltatva e piac számukra kedvezőtlen áralakulási tendenciái-

nak. A fejlett szektorok, mivel kivitelre termelnek, nem hatnak a többi ágak fejlődésére. Mindez lehetővé teszi a kapitalizmus előtti viszonyok továbbélését, a társadalom primitív osztályszerkezetének nagymértékű konzerválódását. Az osztályszerkezetről a könyv az eddiginél jóval teljesebb képet rajzol.

A függetlenség csak első lépés

de fontos eszköz arra, hogy segítségével kiküszöbölhessék az elmaradottságot. Tornyosulnak a feladatok. Meg kell törni a külföldi tőke egyeduralmát. Ki kell küszöbölni a kapitalizmus előtti viszonyok maradványait és a gazdaság egyoldalú, monokultúrás jellegét, hogy egészségesebb gazdasági szerkezet jöjjön létre. A belső források kihasználásával meg kell indítani a helyi viszonyoknak megfelelő iparosítást. Tudományos munkaerőgazdálkodást kell bevezetni. Erre *minden* felszabadult országnak szüksége van — a tőkés úton haladó államoknak is, de minderre *csak az államhatalom képes.*

Milyen ez az állam?

A függetlenségért folyó harcban létrejött osztályszövetség győzelme után a szövetségen belüli újabb küzdelem dönti el, milyen erők határozzák meg a létrejött független állam arculatát. A politikai harc itt sok tekintetben eltér a fejlett tőkésországok pártharcaitól. Maguk a pártok is másfélék. Szinte csak az Ázsia és Afrika egy részén már létrejött kommunista pártok tekinthetők osztályszervezeteknek, bár tagságuk összetétele — a viszonyoknak megfelelően — sajátos. Rajtuk kívül inkább osztályközi „pártokat", vagy inkább a függetlenségi harcban keletkezett népi mozgalmakat találunk. A leghaladóbb erők sok helyütt ezeken belül helyezkednek el.

Az *útválasztás* kérdése érik, és ezt *eszmei harc* is kíséri. A fejletlen viszonyoknak megfelelően sok utópikus elemet tartalmazó programok alakulnak ki. Ezeket alkotóik gyakran szocialistának nyilvánítják. A szocialista ideológia — marxista—leninista formájától eltekintve — Afrikában és Ázsiában megtalálható szemfényvesztő demagógia, egyszerű tévedés, és komoly, bár nem teljesen tisztázott forradalmi szándékok formájában is.

A könyv egyik erőssége a pártokról írott rész, amely a gyarmati sorból szabadult országok politikai jelenségeit történelmi és társadalmi körülményeikből magyarázza.

Az új független állam

az elmaradottság leküzdésére

tett erőfeszítései közben beleütközik a meglevő vagy kialakulóban levő tőkés elemek ellenállásába, közömbösségébe, spontán gátló hatásába. Ha az állam elhatározza magát, hogy a továbbhaladás érdekében nemcsak a külföldi tőke és a kapitalizmus előtti osztálymaradványok, hanem a *hazai burzsoá elemek ellen is* fellép, ha korlátozza és részben megszünteti kizsákmányoló tevékenységüket — *antikapitalista jellegű fejlődés indul meg.*

Az antikapitalista fejlődés egyik feltétele, hogy *az államkapitalista beavatkozás túlmenjen azon a határon, amelyen belül még a tőkés érdekeket szolgálja.* A másik feltétel, hogy az államhatalomban növekvő szerephez jussanak a dolgozó osztályok képviselői, maguk a dolgozó osztályok pedig egyre tevékenyebben támasszák alá a nem kapitalista fejlődés lépéseit.

A szerzők az elvi kérdések tömegében foglalnak állást. Ez elkerülhetetlen; részben mert eddig még nem tisztázott problémákra is bukkantak, részben mert nem kerülhetik meg a korábbi állásfoglalásokat. Elvetik például azt a feltételezést, hogy a nem kapitalista út a kapitalizmushoz és a szocializmushoz képest valamiféle harmadik formáció lenne. Ehelyett a nem kapitalista utat kapitalista és szocialista elemek egyidejű létezésének, összefonódásának és harcának fogják fel az adott ország társadalmi rendjében. Az állam beavatkozása itt fokozatosan küszöböli ki a kapitalizmus elemeit, és gyarapítja a szocialista tényezőket.

Egyértelműen elutasítja a könyv azt a véleményt, hogy a nem kapitalista út olyan átmenet lenne a szocializmusba, amely szükségtelenné teszi a munkáshatalmat és a marxista politikai vezetést. Csupán arról van szó, hogy a szocialista fejlődés előfeltételeinek megteremtésére egy nem proletár jellegű hatalom vállalkozik. Mire pedig ezek a feltételek készen állnak, a nem kapitalista fejlődés — szocialista fejlődésbe megy át.

A könyvnek szembetűnő erényei mellett vannak olyan megállapításai is, amelyekkel, véleményem szerint, vitatkozni kell. Az egyik *a nem kapitalista fejlődésnek megfelelő államhatalom* kérdése.

A könyv kétségtelenül sok érdekeset mond erről. Mondanivalója mégis bizonytalanná válik. A könyv egésze ugyanis általában

a nem kapitalista út

gyakorlatát elemzi, ebből von le következtetéseket, ezzel szembesíti a rá vonatkozó elméleteket. Az állam kérdésében azonban fordítva jár el. A *nemzeti demokratikus állam* elméletét teszi meg a nem kapitalista fejlődés állami gyakorlatának fő mércéjévé. Ma, 1966-ban azonban ez a gyakorlat számos tapasztalatával sok mindent másképpen értelmez, mint akár a legbölcsebb tudományos előrelátás.

A szerzők szerint a nemzeti demokratikus állam általában összetalálkozik a nem kapitalista fejlődési úttal, de mindkettő létezhet a másik nélkül is. Egyrészt a nemzeti demokratikus állam „elvben olyan burzsoá hatalom is lehet, amely különböző okokból kényszerül arra, vagy érdekei felismeréséből fakadóan hajlamos rá, hogy a tömegekre támaszkodjék". Másrészt egyes esetekben, „jóllehet kifejezetten nem kapitalista úton fejlődő országokról van szó, ezek nemigen tekinthetők egyben nemzeti demokratikus államoknak, legalábbis 1965-beli körülményeik szerint". Itt Egyiptomról és Burmáról van szó, politikai rendszerük diktatórikus vo-

násai és nem alkotmányos formája miatt.

A szerzők belebonyolódnak a két fogalom összevetésébe, ahelyett, hogy azt vizsgálnák meg behatóbban: melyek *valamennyi* nem kapitalista úton járó ország államának közös jellemvonásai, mert feltehető, hogy napjainkban ezek a nem kapitalista út államiságának valóban elengedhetetlen feltételei. Ha ragaszkodnak ahhoz, hogy a nemzeti demokratikus állam burzsoá demokratikus állam is lehet, akkor elvileg el kell választaniuk azt a nem kapitalista fejlődési út államtípusától, amely *semmiképpen sem lehet burzsoá állam.* Ellenkezőleg, tőkeellenesnek kell lennie. Hiszen a nem kapitalista fejlődés alig rendelkezik spontán emelőkkel. Az államnak az előrevivő tudatosságot kell képviselnie.

Előfordulhat, hogy már egy polgári állam keretében kezdenek létrejönni a nem kapitalista irányú fordulat politikai előfeltételei. Az a pillanat azonban, amelyben a függetlenné vált ország állama elhatározza, hogy a külföldi tőke elleni fellépésen kívül betör a hazai tőke érdekkörébe is, forradalmi pillanat az állam jellege szempontjából: *a polgári demokratikus állam itt megszűnik polgári állam lenni.* Ezzel az elhatározással és a rá következő első gyakorlati lépésekkel kezdődik a nem kapitalista fejlődés diktatórikus vagy nem diktatórikus, alkotmányos vagy nem alkotmányos politikai formák között.

Ezt az alapvonást tekintve ma valamennyi nem kapitalista úton haladó ország állama *nemzeti* és *demokratikus,* értsd: antiimperialista és tőkeellenes, a tömegek érdekében cselekvő állam.

Természetesen ez nem jelenti az állam teljes átalakulását. Hogy ehhez

a döntő elhatározáshoz

mennyi idő alatt lehet hozzáigazítani az államgépezetet, mennyire lehet bevonni a dolgozókat az érdekeikért folyó harc gyakorlatába, illetve egy adott állam mennyire képes erre, ezt sok tényező befolyásolja. A trópusi Afrika országaiban például a törzsi-nemzetiségi maradványok — amelyek erős vezetés mellett kereteket biztosítanak egy tömegmozgalomnak — egyben gátjai is az aktivitásnak. A faluközösségeknek szoros gazdasági kapcsolatba kell kerülniük nagyobb egységekkel ahhoz, hogy saját ügyeik természetesen megköveteljék az országos szemléletet. Kevésbé elmaradott felszabadult országokban néha a vezetők származása, vagy a forradalmárok különböző csoportjai között korábban keletkezett ellentétek gátolhatják a tömegaktivitás kibontakoztatását, az ehhez szükséges szervezeti keretek megteremtését.

Bizonyos — és ebben a szerzőknek igazuk van —, hogy a politikai folyamat nem maradhat el a végtelenségig a gazdasági folyamatoktól, nem nélkülözheti évtizedekig a tömegek tudatos tevékenységét. Minél inkább belegázolnak az átalakítások egyes rétegek szűk érdekeibe, annál inkább nő részükről a politikai ellenállás a haladó törekvések ellen. A fe-

szült légkörben az imperialisták próbálkozásaira is számítani kell — lásd a mostani Szíria ellen irányuló aknamunkát — és a kormány nem birkózhat meg egyedül a nekifeszülő ellenséges erőkkel. Elvileg is: a nem kapitalista fejlődés természetes végpontja a szocialista átalakulás, amely semmiképpen nem nélkülözheti a tömegaktivitást.

Tekintetbe kell azonban venni, hogy sem a gyarmati rendszertől, sem az utána kialakult bizonytalan vagy burzsoá jellegű államtól *nem örököl a nem kapitalista fejlődés politikailag érett, szervezett tömegeket.* Ha a haladó erők korábban fegyveres harc során (algériai FLN) vagy politikai ellenzékben (guineai PDG) nem alkottak ilyen szervezeteket, meglehetősen nehéz létrehozni őket. Ezek híján — de gyakran jelenlétükben is — a fiatal nem kapitalista államok kénytelenek a politikai erők játékát korlátozni. Az elmaradott társadalmi-gazdasági szerkezetű nem kapitalista államok kialakulatlanabb osztálybázissal rendelkeznek, mint pl. a népi demokráciák, és ezért szilárdságuk is kisebb. A nemzeti demokratikus állammal kapcsolatos korábbi elképzeléseink bizonyos illúziókat is tartalmaztak, amelyek — ha az állam erőszakfunkciójának elhanyagolásához vezetnek — károkat okozhatnak a fejlődő országoknak. Anélkül, hogy a demokratikus illúziókat most az erőszak önmagában vett hatékonyságához fűződő illúziókkal cserélnénk fel, ezt tudomásul kell vennünk.

A könyv másik, nehezen elfogadható tétele

a guineai típusú nem kapitalista fejlődés

tétele. A szerzők helyesen megkülönböztetik egymástól *a nem kapitalista fejlődés két típusát.* Az egyiket — ezt „egyiptomi" típusnak nevezik — az jellemzi, hogy a kapitalizmus előtti formákon kívül már voltak többé-kevésbé kialakult tőkés viszonyok, és létezett hazai burzsoázia. A nem kapitalista fejlődés itt a burzsoázia elleni harcban, a tőkés szektor lebontásával megy végbe. Megkülönbözteti ettől a hazai tőkés szektorral szinte egyáltalán nem rendelkező országokat, amelyek valóban *megkerülik* a kapitalizmust. A fejlődésnek ezt a fajtáját „guineai" típusnak nevezik.

Kende azt tartja, hogy míg az egyiptomi típusú fejlődést csak erőszakkal lehet *visszatéríteni* a kapitalista útra, a guineai típusú országokban „még kialakulhat a termelési eszközök honi kapitalista magántulajdona, létrejöhetnek hazai tőkés elemek, amelyek fokozatosan osztállyá szerveződnek, és kezükbe vehetik az államhatalmat. Ez a lehetőség, ellentétben az egyiptomi típusú példával, voltaképpen nem jelenti a fejlődés megtorpanását, hanem azt, hogy egy jórészt prekapitalista jellegű ország átlép egy kapitalista társadalmi rendbe, azaz az eddiginél ugyancsak magasabbrendű állapotba."

Nem a magántulajdonosi elemek keletkezésének és továbbélésének lehetőségét vitatom — ez reális.

Hatalomátvételi kísérletük — tényleges veszély, sőt az 1966-os ghanai puccs óta *tény*. De mennyire tekinthető ez a nem kapitalista fejlődés egyik lehetséges *folytatásának*? Miért ne kellene hozzá erőszak? És különösen: mi indokolja, hogy az ilyen lépést ne tekintsük megtorpanásnak, *ellenforradalomnak*?

A tőkés útra lépés a nem kapitalista fejlődést irányító állam eltávolítását, az államhatalom jellegének megváltoztatását követeli. A nem tőkés útra való rátérés előzőleg elhelyezte az adott országot a társadalmi-gazdasági alakulatok fejlődésének térképén, és ezzel — a mai világhelyzetben szükségszerűen — szocializmus és kapitalizmus, antiimperializmus és imperializmus világpolitikai harcának térképén is. Igaza volt A. J.-nak (ha ugyan erre gondolt), aki a Népszabadságban írott kritikájában a szerzőkön *a nem kapitalista út nemzetközi politikai összefüggéseinek gondosabb figyelembevételét* kérte számon. Korunk jellegéből fakad, hogy a nem kapitalista fejlődés megtörése, tőkés fejlődéssel való felcserélése — még ha a trópusi Afrikában megy is végbe — a világkapitalizmus hasznára van, a haladás kárára. Ha a nem kapitalista Ghana kapitalista útra térítése „magasabb rendű állapotba" vezet, akkor miért ne lenne bármely tőkés úton járó afrikai ország társadalma eleve magasabbrendű állapot? De akkor mi a történelmi értéke a nem kapitalista fejlődésnek, amelynek tisztázását a szerzők annyi szeretettel vállalták magukra?

■

E vitatható gondolatok ellenére a „Fejlődő országok nem kapitalista útja" c. könyv gondolatgazdag és — nem lehet eléggé hangsúlyozni — *mélyen internacionalista mű*. Nem gyömöszöli európai fogalmak zsákjába a sajátosan ázsiai vagy afrikai jelenségeket. Nem törekszik arra, hogy saját állásfoglalásainkat visszamenőleg válogatás nélkül bearanyozza. Nem *deklarálja*, sokkal inkább *bemutatja* a marxista gondolkodás képességét a társadalmi folyamatok mély elemzésére. Érdemes volna hozzáférhetővé tenni angol vagy francia nyelven olvasók részére.

Az elemzés szélességét és mélységét tekintve hazánkban még nem jelent meg ilyen igényű mű a nem kapitalista fejlődési útról. Aki ezután e kérdést kutatja, aligha léphet tovább, míg nézeteit össze nem vetette Kende és Szentes munkájával, elfogadva, vagy bírálva annak egyes gondolatait, de fontos forrásnak tekintve azt. A politika iránt érdeklődők pedig magas színvonalú, egyszersmind élvezetes olvasmányt kapnak kézhez, amely sok, újságolvasás közben felvetődő kérdésükre választ ad.

Harsányi Iván

Szemléltetést a pártoktatásban!

Filmvetítés + Megyei grafikon + Politikai térkép + Szépirodalmi TV-kör + Hanglemez + Magnó

Világjelenség, hogy a szemléltető módszerek mind nagyobb helyet foglalnak el az oktató munkában. Különösen megnőtt ennek szerepe a felnőttoktatásban. *Zala megye pártszervezetei* néhány évvel ezelőtt tették meg az első lépéseket a politikai oktatás módszereinek korszerűsítésére, az eszközök bővítésére, a szemléltetés gazdagítására.

A járási, városi, üzemi pártbizottságok az első és legfontosabb feladatnak azt tartották, hogy a propagandistákat meggyőzzék a korszerű szemléltetésre. Ennek érdekében részletesen foglalkoztunk ezzel a propagandista továbbképző tanfolyamokon, s a propagandista tanácskozásokon. A nagykanizsai járásban például több propagandista tanácskozáson filmvetítést, szemléltetési bemutatót is tartottak, ami nagymértékben hozzájárult, hogy a propagandisták *megismerjék és megkedveljék* a tömegpolitikai oktatás e hasznos módszerét.

A szemléltetés eszközeit vizsgálva megyénkben első helyen áll a film. Az elmúlt oktatási évben a pártoktatás különböző tanfolyamain mintegy 1100 filmet vetítettek, ami kétszerese az előző évinek. Csonkahegyhát községben például, az időszerű kérdések tanfolyamán, *Luthar Ferenc* propagandista huszonkét filmet vetített, *Elmont Gergely* a baktüttösi politikai akadémián pedig kilencet. Az igényes és színvonalas propagandista munka mellett ez is hozzájárult, hogy *a tanfolyamokon nem volt lemorzsolódás,* sőt a zárólétszám több helyen meghaladta az induló létszámot. E munkában sokrétű és hatékony segítséget nyújtott propagandistáinknak *a megyei filmtár.* A pártoktatási év kezdetén valamennyi propagandista filmjegyzéket kapott. Ebben megjelöltük azt, hogy melyik témához, milyen kisfilm vetítését javasoljuk. A megyei filmtár munkatársait dicséri, hogy az alapszervezetek mindenhol általában *2—3 nap alatt megkapták* az igényelt filmet. Tapasztalataink azt igazolják, hogy még hatékonyabb és eredményesebb lehetne megyénkben a film-szemléltetés, ha több jó, friss, s aktuális kisfilm állna rendelkezésünkre. A megyeszerte keresett, Vietnamról szóló filmekből például mindössze három darabbal rendelkezünk.

A pártoktatás valamennyi tanfolyamán fontos helyet foglal el az oktató munkában *a megyei pártbizottság propaganda és művelődési osztálya kiadásában* immár évek óta megjelenő, a megye fejlődését grafikonokban s egyéb áttekinthető ábrákban bemutató szemléltető helyi kiadvány. E kiadványokkal a megye valamennyi propagandistája rendelkezik, akik az egyes témákhoz rendszeresen felhasználják azt. (Kézről kézre adják, vagy kifüggesztik az oktatás helyiségében a szemléltető kartonokat.)

Egyre elterjedtebb és népsze-

rűbb a pártoktatás egyes tanfolyamain a térképhasználat. Szeretik és szívesen alkalmazzák a szemléltetésnek ezt a módját a hallgatók. Különösen bevált e módszer a nemzetközi események ismertetésénél. A térképes szemléltetésben azonban még több feladatot meg kell oldani. Elsősorban azt, hogy a propagandisták szélesebb körben és tudatosabban alkalmazzák. Ezzel egy időben azonban szólni kell arról is, hogy *jó lenne több politikai térkép.* Így például nagy segítség volna a gyarmati sorból felszabadult országok életével, az agresszív katonai tömbökkel, vagy az amerikai imperializmus támaszpontrendszerével foglalkozó térkép.

Az említett eszközök mellett mind jelentősebb helyet foglal el a tömegpolitikai oktatás segítségében az irodalom, ezen belül elsősorban a szépirodalom. *Szekeres István* alsónemesapáti propagandista és még többen, egyes szépirodalmi művek céltudatos felhasználásával segítik a hallgatókat az adott kérdés alaposabb megismerésében. Ezzel kapcsolatban tanulmányozzuk: milyen formában tudnánk még több és hatékonyabb útmutatást adni a propagandistáknak.

Zala megyében rendszeresen nagy tömegeket vonzottak a televízió pénteki politikai adásai. E napokon nagyon sok helyen *zsúfolva voltak a párthelyiségek, valamint a művelődési házak.* A múlt évi tapasztalatok alapján az idén fokozzuk a tv-körök szervezését, s a vitavezető propagandisták módszertani felkészítését.

Pártbizottságaink és pártszervezeteink nagy gondot fordítanak arra, hogy a szemléltetés *megfelelő arányok betartásával alkalmazott eszköz maradjon,* a színvonalasabb tartalmi munkához, az egyes politikai összefüggések alaposabb megértetéséhez. Ebből az alapelvből kiindulva vizsgáljuk a szemléltetés hatékonyságát, realizálódását. A tapasztalatok azt igazolják, hogy a szemléltetési eszközök fokozottabb felhasználása is *növelte a látogatottságot,* egyszerűbbé tette a szervezést. A közvetlenebb, színesebb foglalkozások mindenütt vonzották a dolgozókat, a különféle táblázatok, rajzok, fotók, regényrészletek, stb. jobban érzékeltették a tárgyalt témát. *Csesztreg* községben például a pártoktatás keretében vetített, a francia lakásviszonyokkal foglalkozó kisfilmet a felnőtt lakosság nagy része is megtekintette. E film fontos hozzájárulás volt ahhoz, hogy e nagyközségben *pontosabb, hitelesebb kép alakuljon ki* a tőkés valóságról.

A megye pártszervei és párszervezetei a propagandistákkal közösen tovább tanulmányozzák a szemléltetés korszerűsítésének további lehetőségeit. Az idén még részletesebb *tájékoztató füzetet adunk ki* a propagandisták részére. Ez a javasolt kisfilmek mellett a felhasználható szépirodalmi műveket, diafilmeket, térképeket, s más politikai kiadványok bibliográfiáját is tartalmazza. Az idén részletes színes diafilmet készítünk a megye ötéves fejlődéséről, amellyel már a pártoktatás kezdetén ellátjuk a pártszervezeteket. Több pártoktatási formán is tanulmányozzuk a hanglemez, illetve a magnetofon felhasználását. Az idén először, járásonként egy községben — kísérletképpen — *politikai filmesteket* szervezünk. E tanfolyamokon az időszerű nemzetközi kérdésekhez kapcsolódó, valamint az imperializmust magas művészi eszközök-

kel és hatásosan leleplező — *tíz filmet vetítünk.* A filmesteken a járások legképzettebb propagandistái vesznek részt, akik előre felkészülnek az előadást követő vitákra, azok levezetésére.

Az oktatási bizottságon belül a szemléltető munka tanulmányozására, elemzésére, s irányítására öt fős megyei szakcsoportot alakítottunk. A szakcsoport tagjai képzett propagandisták, szakmai képzettségüket tekintve pedig tapasztalt népművelők, pedagógusok.

Propagandistáink tapasztalatai és javaslatai alapján hasznos volna megvizsgálni a politikai oktatás szemléltetésével foglalkozó országos tapasztalatcsere létrehozásának lehetőségét. Egy ezzel foglalkozó munkacsoport nagy segítséget adhatna az egyes módszerek és tapasztalatok általánosításához, ismertetéséhez, a pártpropagandamunka korszerűsítéséhez, hatékonyságának növeléséhez.

Ágoston László,
a Zala megyei PB osztályvezetője

NÉHÁNY SORBAN

JÓL SIKERÜLT KIADVÁNY

hagyta el a közelmúltban a Győr-Sopron megyei nyomdát. A megyei pártbizottság művelődési és propaganda osztályának kiadásában 5 ezer példányban megjelent az „EXPORT" című szöveges, fényképes tanulmányfüzet, amely 32 oldalon a megye üzemeinek, vállalatainak a címben foglalt tevékenységét méltatja.

A bevezető cikk a külkereskedelmi, piaci problémák alapvető gondolatait tárgyalja, nem titkolva el a megoldásra váró feladatokat: *a versenyképességet, a nagyobb választékot, a jó minőségű munkát, a korszerűbb csomagolást* stb. A kiadvány további írásai az egyes vállalatok lehetőségeit és teendőit részletezik, hírt adva a Magyar Vagon- és Gépgyár, a mosonmagyaróvári Mezőgazdasági Gépgyár, a „Richards" Finomposztógyár, a Lakástextil Vállalat, a kapuvári húsipar stb. termékeiről, exportpiacairól, további terveiről.

Két írásban jutott hely arra is, hogy a párt- és gazdasági vezetők tevékenységéről, a propaganda munkáról, az exportagitációról s a versenymozgalomról is képet kapjon az olvasó. További számokban majd *ezt a tapasztalatcsere jellegű törekvést lehetne erősíteni,* hogy feladatát az „Export" még inkább betölthesse.

(J.)

KÉSZÜLŐDÉS AZ ESTI EGYETEMRE

Komárom megyében több mint ötszázan jelentkeztek a marxista—leninista esti egyetem ősszel induló első évfolyamára. Eredeti foglalkozás szerint az érdeklődők több mint 30 százaléka munkás, de igen megnőtt az aktivitás az értelmiségi rétegekben: sok műszaki vezető, pedagógus, tanácsi alkalmazott található a jelentkezők között. A legtöbben már érettségiztek, s száznál több az egyetemet vagy főiskolát végzettek száma. Jórészük elvégezte a középfokú esti politikai iskolát. Az őszi indulásnál előreláthatólag — helyhiány miatt — a jelentkezőknek mintegy kéthatmada kezdheti meg tanulmányait az esti egyetem első évfolyamán.

PÁRTSZERVEZETEINK *életéből*

A tájékoztatás eredményeiről

A Veszprém megyei párt-végrehajtóbizottság a közelmúltban megtárgyalta a Politikai Bizottságnak a tájékoztatás megjavításáról tavaly hozott határozatát, és megállapította, hogy a *párttagság tájékoztatásának javulása* minden szinten tapasztalható. A megyei, járási és városi titkárok, valamint a pártapparátus tájékoztatása rendszeresebbé vált. Ennek eredményeképpen a függetlenített pártmunkások átfogóbban, tényekkel és érvekkel gazdagodva a nemzetközi és belpolitikai kérdésekben szélesebb körű tájékozottsággal tudják figyelemmel kísérni és befolyásolni a párttagok és pártonkívüliek politikai hangulatát.

Több fórumon...

A párttagok helyeslik, hogy a közérdeklődésre számottartó kérdésekről, nagyfontosságú párthatározatokról *előzetesen tájékoztatjuk* őket. A kommunisták várakozással tekintenek az előzetes tájékoztatók elé, s ezek iránt nagyobb az érdeklődés, mint a terv szerinti taggyülések iránt. Az előzetes tájékoztató hozzájárul ahhoz, hogy a párttagok ismereteik alapján tudjanak kiállni, agitálni egy-egy megjelent határozat vagy tervezett intézkedés mellett.

A megyei jellegű problémákról adott helyi tájékoztatás is sokrétűbbé vált. Ezt a járási, városi pártbizottságok egyaránt elismerik. *A szóbeli* tájékoztatás kialakult rendszere mellett komoly segítséget adtak a kommunisták munkájához az írásos anyagok (pl. az ideológiai irányelvek feldolgozásának tapasztalatai; az idegenforgalmi évadra való felkészülés politikai feladatai; az oktatási reformtörvény végrehajtásáról vitaindító anyag a pedagógusok értekezleteire). A pártélet eseményeiről és a megyei lakosság hangulatáról készített információs jelentést a helyi pártszervek munkájukban jól felhasználják.

Az elmúlt oktatási évben intézkedéseket tettünk a *propagandisták* rendszeres tájékoztatása érdekében. A kéthónapos propagandista-képzőn, az egyhetes vezető-propagandista továbbképző tanfolyamon és a havonta meg-

tartott propagandista tanácskozásokon tájékoztatót tartottunk a nemzetközi kommunista- és munkásmozgalom problémáiról; ismertettük az imperializmus fellazítási taktikáját s az ezzel kapcsolatos megyei tapasztalatokat, az idegenforgalmi évadra való felkészülés politikai feladatait; tájékoztatást adtunk a gazdaságirányítási rendszer készülő reformjáról; a megye iparának és mezőgazdaságának helyzetéről; az ideológiai irányelvek feldolgozásának tapasztalatairól és a további feladatokról. Ezekre a tájékoztatókra a KISZ és a szakszervezeti oktatást vezető propagandistákat is meghívtuk.

A megyei, járási és városi *pártapparátus számára* több előadást tartottunk olyan időszerű kérdésekről, mint a közgazdasági propaganda feladatai, hazánk külkereskedelme, a megyében leleplezett (magyargencsi) kémek tevékenységéről stb.

A járási és városi pártbizottságok tájékoztató munkája is javult. A fontosabb helyi kérdésekről párttitkári értekezleteken, taggyűléseken, az üzemek politikai és gazdasági vezetőivel történő *tanácskozásokon* adnak időnként tájékoztatót. Várpalotán például negyedévenként a nagyüzemek párt-, szakszervezeti és KISZ-titkárainak, az igazgatóknak, a pártbizottságok munkatársainak és a tanács vezetőinek ismertetik a várost és az egyes vállalatokat érintő kérdéseket. Bevált forma Veszprémben a differenciált réteg-párttitkári értekezlet.

Az időszerű politikai és gazdasági kérdésekről sok üzemi pártbizottság és néhány üzemi *pártalapszervezet* már rendszeresen ad tájékoztatást, a tsz-pártszervezetek túlnyomó többségénél viszont továbbra sincs változás. A járástól vagy a várostól várnak kimerítő információt, s az sem ritka eset, hogy ha a községben félmerülnek olyan kérdések, amelyekre nem tudnak megfelelni, a járástól sem kérnek segítséget.

A központról felfelé, a vezető szervek részére nyújtott tájékoztatásban is érezhető némi javulás. A további tennivaló: szemléletesebben, pontosabban kellene illusztrálni, hogy melyek azok a vélemények, amelyek a tömeghangulatot tükrözik és melyek azok, amelyek csak néhány ember álláspontját. A közhangulat vizsgálatánál elemzőbb munkára lenne szükség, nehogy az egyedi, esetleg különleges jelenségeket tüntessék fel jellemzőnek.

Megnőtt az aktivitás

A párttagság rendszeresebb tájékoztatása általában *megnövelte a kommunisták aktivitását.* A gyorsabb, őszintébb és teljesebb tájékoztatást úgy értékelik, hogy a párt számít a kommunisták véleményére, a határozatok végrehajtása érdekében kifejtett munkájára. Ezért bátrabban kiállnak a párt politikája mellett, a nyilvánosság előtt is jobban hallatják szavukat. Egyre többen lépnek fel határozottan a „nyugatimádat" ellen, a rágalmazókkal és bizalmatlanságot keltőkkel szemben. Ezért a pártonkívüliek előtt megnövekedett a kommunisták tekintélye. Ez is magya-

rázza, hogy a rendszeres nyilvános *pártnapok* havonta 20—25 000 ember részvételével, a párttagság és a pártonkívüliek körében ismét népszerűekké váltak. Igen sokan és szívesen vesznek részt az országos és megyei politikai vezetők által tartott munkás- és tömeggyűléseken.

A központi pártnapi témák általában a legfontosabb, közérdeklődésre számot tartó kérdésekről szóltak. Az utóbbi időben azonban sok a nemzetközi téma, s az előadók keveset foglalkoznak a belső gazdasági kérdésekkel és helyi problémákkal. Jobban kell egyeztetni a társadalmi és tömegszervezetekkel a gyűlések témáját, időpontját. Így elkerülhetővé válnak a helyenként tapasztalható párhuzamosságok.

Véleményünk szerint javult *a sajtó, a rádió és a televízió* hírközlő, tájékoztató tevékenysége is. A párttagság és a közvélemény érdeklődéssel és helyeslésssel fogadta a Politikai Bizottság tagjainak tv és rádióinterjuit, a kerekasztal beszélgetéseket, de kevésnek és ritkának tartják ezeket. Nagyon népszerű a dolgozók körében a tv-híradó, valamint a tv-híradó közben egy-egy eseményről adott hírmagyarázat.

Jó visszhangja van a párttagság körében annak, hogy a sajtó az utóbbi időben többet foglalkozik a párt vezető szerepével, a párt kádereinek erkölcsi megbecsülésével, a társadalmi életben elfoglalt szerepük méltatásával. A párt vezetőinek a Népszabadságban írt cikkeit különösen szükségesnek tartják a párttagok és pártonkívüliek is. Általános vélemény azonban, hogy a dolgozók politikai, eszmei neveléséhez a televízió egyéb műsorszámai nem adnak elég segítséget.

A megyei lap, a *Napló* munkáját — a kétségtelen javulás ellenére is — még sok bírálat éri. Viszonylag keveset foglalkozik a megye gazdasági életével. Azt tartják az emberek, hogy *a lapnak még határozottabban kell felvennie a harcot a közszellem tisztaságáért, következetesebben kell lelepleznie a közmorál megsértőit.* Jó lenne, ha az egyes párthatározatok végrehajtását a helyi szervek segítségével konkrétan értékelné. A megyei sajtónak sokrétűbben kell írnia az üzemek, termelőszövetkezetek életéről. Különösen indokolt ez a Veszprémtől távolabb eső községek esetében.

Növelni a helyi tájékoztatást

A VB a *további feladatok megjelölésekor* felhívta a figyelmet: vigyázni kell arra, hogy a tájékoztatók ne váljanak sablonossá. Adódhat olyan helyzet, hogy havonta többször is kell tájékoztatót tartani, máskor pedig ritkábban. A pártnapi előadók maradjanak meg a központi eligazítás keretei között, de mindig vegyék figyelembe a *helyi viszonyokat*, a hallgatóság érdeklődési körét. Egy-egy gazdasági, vagy politikai téma kapcsán elsősorban azokról a dolgokról beszéljenek, amelyek a jelenlevő hallgatóságot közelebbről érintik. A pártnapokon és a politikai munka során jelzett gondok is arra figyelmeztetnek,

hogy a tájékoztatásban nagyobb súlyt kell helyezni a helyi kérdésekre (megyei, járási, városi tervek, célkitűzések, városfejlesztés), az embereket helyileg foglalkoztató problémákra. Mindez hozzájárul megyénkben a gondolkodás és cselekvés társadalmi egységéhez.

Dr. Beszteri Béla,
az MSZMP Veszprém megyei Bizottságának munkatársa

Falusi pártszervezeteink a mezőgazdasági szakmunkásképzés sikeréért

A korszerű mezőgazdasági termelés nemcsak az irányító mérnök, technikus szakértudását igényli, hanem a mezőgazdasági dolgozóktól, termelőszövetkezeti tagoktól is nagyobb szakmai hozzáértést kíván. Az erő- és munkagépek kezelése, a nagyüzemi állattenyésztés, a növényvédelemben a különböző kémiai szerek alkalmazása, a nagyüzemi kertészet, az öntözéses gazdálkodás, az új fajták és hibridek alkalmazása — és még sorolhatnánk tovább — szakképzetlen emberekkel nagy károkat, terméskieséseket, gazdálkodási zavarokat okozhat.

Egy-két nagyüzemi gazdaságunk drága tandíjat fizetett a szakszerűtlenség miatt. Ebből okulva mezőgazdasági üzemeink pártszervezetei fokozott gondot fordítanak arra, hogy a termelés anyagi, műszaki feltételei mellett a szubjektív tényezők se hiányozzanak. Igaz, a mezőgazdasági szakoktatás szervezése, irányítása elsősorban az illetékes állami szervek feladata. Megfelelő előrehaladást azonban itt is csak akkor érhetünk el, ha pártszervezeteink, a tömegszervezetek és mozgalmak közös feladatuknak tekintik a mezőgazdasági szakmunkásképzést fékező akadályok elhárítását.

A Tolna megyei pártbizottság az utóbbi időben sokoldalúan és behatóan foglalkozott a mezőgazdasági szakmunkásképzéssel. A megyei párt VB megvizsgálta, elemezte a kérdést az illetékes oktatási szervek vezetőivel, a megyei gazdasági és tömegszervezetek vezetőivel együtt. A párttitkárok, termelőszövetkezeti elnökök továbbképzésében is szerepelt ez a téma. Mind ennek eredményeként ma már felismerték a mezőgazdasági szakmunkásképzés fontosságát a különböző irányító fórumokon, de a legnehezebb feladat megoldása, hogy a termelőszövetkezeti parasztság is világosan felismerje ezt: a falusi pártszervezetekre és tömegszervezetekre hárul. Az egyéni gazdaságban felnőtt, idősebb termelőszövetkezeti parasztok közül sokan nem látják be, hogy a mező-

gazdasági termelésben a technika fokozottabb alkalmazása megköveteli a dolgozók kellő szakképzettségét. A szakmunkásképzésnek fontos szerepe van abban is, hogy minél több fiatal válassza életpályának a mezőgazdaságot. Mind a szakképzettség szükségessége, mind a fiatalok mezőgazdasági pályaválasztása tekintetében számtalan ferde nézettel és akadállyal kell megküzdeniük pártszervezeteinknek.

Káros szemlélet

Több helyen a szülők, esetenként még a pedagógusok is úgy ösztönzik a gyerekeket, hogy „tanulj, fiam, mert különben a termelőszövetkezetben kell dolgoznod". Így nemcsak a mezőgazdaságtól idegenítik el a fiatalokat, de olyan gondolatot is ébresztenek bennük, hogy a mezőgazdasági munka nem kíván tudást, szakismeretet. A szakmunkásképzést nehezíti a mezőgazdasági dolgozók helytelen szemlélete is. „Nem kell a munkát tanulni, csak szeretni" — vágja rá egyik-másik termelőszövetkezeti tag, ha arról van szó, hogy a fiatalokat szakmunkás iskolára kellene küldeni.

Probléma, hogy a végzett szakmunkásoknak több helyütt nem tudnak megfelelő munkát biztosítani. Ez gyakran a tervszerűtlen iskoláztatás következménye, de előfordul, hogy az adott területen egy nem szakképzett idősebb tag dolgozik, s nem akarják megbántani. Több esetben baromfi-, vagy kertészeti szakmunkásképzőre küldtek fiatalokat onnan is, ahol nincs ilyen üzemág. A szövetkezetet „kérték", hogy küldjön szakmunkást, de a jelentkező fiatal csak a kedvére való szakmára vállalkozott. Az ilyen válogatás vége pedig az lett, hogy az iskolát járt fiatal mezőgazdasági szakmunkás-bizonyítvánnyal a kezében elment ipari üzembe dolgozni.

Legnagyobb gond a szarvasmarha- és sertéstenyésztés szakoktatásában van. Ezekre a területekre a legnehezebb tanulókat felvenni. Igaz, hogy ezekkel a foglalkozási ágakkal ijesztgetik leginkább a fiatalokat. Könnyebb a helyzet a gépesítési, baromfitenyésztési és kertészeti szakiskolákon.

A szakmunkásképző iskolában sokszor tapasztalható, hogy egyikmásik fiatal elé túl rózsás képet festettek, csakhogy vállalja a tanulást.

Biztató eredmények

Pártszervezeteinknek a szakmunkásképzés segítésében számtalan hasonló gonddal kell szembenézniök. Az erőfeszítéseknek azonban egyre több az eredménye. Örvendetes fejlődés van a termelőszövetkezeti parasztok szemléletében is. Legtöbb helyen ma már a foglalkozás, a szaktudás megbecsülését is jelzi, amikor a „csordás" helyett a „tehenész", a „kanász" helyett a „sertéstenyésztő" elnevezést használják. A faddi Lenin Termelőszövetkezetben kitüntetés, ha valaki az állattenyésztésben dolgozhat, s rangja van annak is, aki a pálfai „Egyetértés" Termelőszövetkezet tehenész szocialista brigádjának

tagja. Ehhez a fejlődéshez nagyban hozzájárult az ottani pártszervezetek szívós politikai munkája.

Pártszervezeteink a jobb munka- és életkörülmény megteremtéséért is harcolnak. Így is elősegítik, hogy a fiatalok szívesebben maradjanak a termelőszövetkezetben. A kisdorogi Március 15 Termelőszövetkezetben 38 fiatal van. Igaz, hogy állhatatos nevelőmunkára volt szükség, míg a tagság megértette: a fiatalok kulturális igényét is ki kell elégíteni ahhoz, hogy a falun maradjanak.

A fiataloknak itt klubhelyiségük, sportszervezetük van, szórakozhatnak, sőt anyagi gondjaikkal is törődnek. (Rendszeres előlegfizetés, háztáji.)

Több helyen már tervszerűen, kitűzött gazdálkodási céljaiknak megfelelően képezik a szakmunkásokat. A bátai November 7 Termelőszövetkezetben egy 40 ezer férőhelyes tojóház épül. Már folyik a szakmunkások képzése is, sőt tervezik, hogy más üzemben még gyakorlatot is szerezzenek, mire a tojóház üzemelését megkezdik. Több termelőszövetkezetünk hasonló módon képezi a kertészeti szakmunkásokat. Az idősebb termelőszövetkezeti tagok is fokozottabban érdeklődnek a szakmai ismeret megszerzése iránt. A szakmunkásképzés, főleg a fiatalok beiskolázásának segítésére nemrég a megyei Nőtanács megbeszélést rendezett a termelőszövetkezeti asszonyok részére. A tanácskozáson több asszony felvetette, hogy ők is szívesen tanulnak szakmát. Különösen nagy volt az érdeklődés a kertészeti, a baromfinevelő és a kisgépkezelő tanfolyamok iránt. Hasonló igény jelentkezett a bátaszéki Búzakalász Termelőszövetkezetben a gyümölcsösben dolgozó asszonyok részéről. Felvetették, hogy igaz, gyümölcstermesztéssel foglalkoztak a háztájiban is, de a nagyüzemben mégis mások a feladatok, ezért szeretnének némi szakmai ismeretet szerezni. A pártszervezet és a termelőszövetkezet vezetősége megszervezte a termelőszövetkezeten belüli szakmai továbbképzésüket.

Növekednek a termelőszövetkezetek szocialista brigádjainak az igényei is a szakmai továbbképzés iránt. Ezeket az igényeket a Hazafias Népfront és a TIT szervezésében rendezett szakmai továbbképzéssel elégítik ki a pártszervezetek.

Hasznosítsunk minden lehetőséget

A szakmunkásképzés jelenleg a szakmunkásképző iskolákban és a mezőgazdasági üzemekben folyik. A szakmunkásképző iskolákban az elméleti oktatást jobban megoldják, mégis: az üzemekben folyó szakmunkásképzést szeretik jobban az üzemek és a dolgozók is.

Az üzemek pártszervezetei igen nagy gondot fordítanak a szakmunkások kiválogatására és a fent leírt akadályok elhárítására. A szakmunkásképzés mellett pártszervezeteink állandó gondot fordítanak a termelőszövetkezeti dolgozók szakismereteinek bővítésére, a téli tanfolyamok, termé-

szettudományi előadások, szakfilmek vetítése és egyéb rendezvények útján is. Jó megoldást dolgozott ki az Állami Gazdaságok Megyei Igazgatósága a szakmunkásképzésre és egyben a szakmai továbbképzésre is. A gyakorlatban hosszú ideje dolgozó tehenészeket és sertésgondozókat részesítenek 3 hónapos iskolai oktatásban. Ez a módszer bevált és termelőszövetkezeteink számára is hasznos lenne.

A dolgozók szakmai továbbképzésében pártszervezeteink sok helyütt jól hasznosítják a termelőszövetkezet szakembereinek a segítségét is, különösen a szocialista brigádok szaktudásának a gyarapításánál. Az a cél, hogy a mezőgazdaság sürgető szakmunkásigényét minél jobban, minél gyorsabban kielégítsük: megérdemli, hogy pártszervezeteink fokozott erőfeszítéseket tegyenek érte.

Bucsi Elek,
a Tolna megyei Pártbizottság politikai munkatársa

Féléves számvetés

Salgótarján üzemeitől a népgazdaság az idén mennyiségileg és minőségileg is többet kíván, mint eddig bármikor. Ennek az évnek a jelentőségét növeli, hogy pártunk IX. kongresszusára készülünk.

Januárban még nem volt ismeretes a kongresszus időpontja, de az üzemi pártszervezetek már javasolták, hogy ebben az évben munkánkat a kongresszus jegyében végezzük. Fő célul a *termelékenység növelését, a minőség javítását, a kiemelt termékek ütemes termelését, az exporttervek túlteljesítését tűztük ki.* Ezek a fontos feladatok helyet kaptak a műhelyek és brigádok vállalásában is.

Nehézségekkel kezdték üzemeink az évet. Több vállalatunk anyaghiánnyal küzdött. A Zománcipari Művek az első hónapban például nem kapott alkatrészeket. Üveggyárainknál olyan kemencehibák fordultak elő, amelyek veszélyeztették az üzemek első negyedéves tervteljesítését. A nehézségek ellenére üzemeink eredményes munkát végeztek.

Az elmúlt években sok nehézséget okozott a *betegségek és igazolatlan hiányzások* miatt kiesett munkanapok számának emelkedése. Annak eredményeként, hogy többet foglalkoztunk az igazolatlan hiányzókkal, számuk jelentősen csökkent. Csökkenő tendenciát mutat a betegség miatt kiesett napok száma is. Hiba azonban, hogy éppen a balesetek miatt kiesett munkanapok száma nem lett kevesebb, sőt a bázishoz képest majdnem ezer nappal nőtt. *E területen csak akkor érünk*

majd el tartós eredményt, ha a szakszervezetek aktivistái nem kampányszerű, hanem rendszeres ellenőrzést végeznek az üzemekben, feltárják a baleseti forrásokat és azokat a legsürgősebben megszüntetik. Helyes lenne, ha a balesetek megelőzésére készített újításokat soron kívül elbírálnák. Ez is elősegítené a balesetek számának csökkenését. Emellett szigorúan meg kell követelni a védőfelszerelések használatát is. Növeli a baleseti lehetőséget, hogy egyes üzemeink csak a hét végén takarítanak a műhelyekben, holott az anyagok elhelyezése nem heti, hanem napi, műszakonkénti feladat.

A napi munka része...

A második negyedévben is igen komoly feladatokat kellett megoldaniok vállalatainknak. Az Acélárugyár export-feladatterve például 1963 tonnával volt magasabb, mint az előző időszakban. Üveggyárainknak pedig a nagymérvű kemence felújítások mellett kellett teljesíteniök feladataikat.

Intézkedési terveinket az üzemi pártszervezetek kiegészítették a kongresszusra tett vállalásaikkal. Mindenekelőtt elhatároztuk, hogy vállalatainknál minden erőt a kongresszus tiszteletére indított munkaversenyre fordítunk. *Üzemi pártbizottságaink, pártalapszervezeteink a műszaki vezetéssel közösen megvizsgálták a lehetőségeket és ennek eredményeként a hat legnagyobb vállalatunknál 44 millió forint értékben tettek felajánlást.*

A pártszervezetek sajátos módszereikkel segítik elő a kongresszusi vállalások teljesítését. Aktív munkát végeznek a pártszervezetek mellett működő *termelési, beruházási és export bizottságok.* Egyes helyeken, például a Bányagépgyárban, a sajátosságoknak megfelelően — hét tagból álló *műszaki tanácsot* hoztak létre, melyben helyet kapott a tömegszervezet, a pártszervezet termelési felelőse is. Az a feladata, hogy folyamatosan segítse a kongresszusi verseny felajánlásainak teljesítését. Munkájuk igen eredményes. Több értékes javaslatot tettek az üzemek közötti *kooperáció* megjavítására, felülvizsgálták a műveleti sorrendet, ezzel elérték, hogy a szerelés folyamatossá vált s nagymértékben *csökkent* a hóvégi hajrá. A bizottság rendszeres megbeszéléseket folytat a dolgozókkal, így megismeri a munkával kapcsolatos problémáikat és intézkedik azok megszüntetése ügyében.

Más vállalatoknál is helyes kezdeményezések születtek, melyek eredményesen befolyásolják a vállalatok gazdasági tevékenységét. A Síküveggyár például a kongresszusi vállalás teljesítése érdekében az olvasztókemence javítását *13 nappal a határidő előtt* fejezte be. Ez háromszázezer négyzetméterrel több üveg termelését teszi lehetővé.

Hasonló példát lehet felhozni az Öblösüveg-gyárból. Itt a pártbizottság kezdeményezésére *szocialista szerződést* kötöttek több kivitelező vállalattal, abból a célból, hogy a kemencék felújítását

határidőre teljesítsék, nehogy akadályozzák a kongresszusi felajánlások teljesítését.

A VII. kemence felújítását a határidő előtt két nappal fejezték be és így 220 ezer forinttal növekedett a termelési érték. A részlegesen felújított IV. kemencét egy nappal a határidő előtt adták át s ez 140 ezer forint termelési értéket jelentett. A VI. kemencénél a *határidő előtti* átadás ugyancsak jelentős termelési értéknövekedést hozott. A pártszervezet olyan légkört teremtett a gyárban, hogy a kongresszusi vállalások teljesítése minden fizikai és műszaki dolgozó szívügye lett.

A ZIM salgótarjáni gyáregységénél a nagy rekonstrukció megkezdésével igen nehéz helyzet állott elő. Ennek ellenére a dolgozók kongresszusi vállalásaikban komoly mennyiségi felajánlást tettek, hogy csökkentsék a gáztűzhely importot. Nagy jelentőségű a kupolókemence forrószeles átépítése. Megvalósítása érdekében a dolgozók 3000 óra társadalmi munkát ajánlottak fel, melynek jelentős részét már teljesítették.

Az Acélárugyár kollektívája a kongresszus tiszteletére jelentős *importanyag-megtakarítást* vállalt, emellett az exporttervet túlteljesítésére tettek felajánlást. A minőségi termékek gyártása tömegmozgalommá vált, s ennek mozgatóerői a szocialista brigádok.

Előtérben a felvilágosító munka

A párt- és tömegszervezetek munkájában az előző évekhez viszonyítva a *nevelő- és felvilágosító munka, a termelési agitáció* előtérbe került. Fő célja kétségtelenül a tervek és egyéb gazdasági mutatók ismertetése, de nagy súlyt helyezünk arra, hogy lehetőleg minden dolgozó megértse a politikai és gazdasági munka leglényegesebb összefüggéseit, az egyén és a társadalmi érdek összekapcsolásának szükségességét. Úgy véljük azonban, hogy keveset foglalkoztunk az elért eredményeink ismertetésével, s a szocialista brigádokat, kiváló dolgozókat sem népszerűsítettük eléggé.

Pártszervezeteinknek az elkövetkező időkben még nagyobb gonddal kell foglalkozniok a dolgozók tudatának formálásával, rendszeresebb nevelőmunkát kell folytatniok. Ez az elmúlt években háttérbe szorult, vagy sok esetben elszakadt a gazdasági munkától. Az a feladatunk, hogy szem előtt tartva a pártnak a gazdasági munka elősegítésére irányuló céljait, ezt összekapcsoljuk a politikai munkával. Ez nagyobb követelményt támaszt a műszaki és gazdasági vezetőkkel szemben is. Nem helyeselhető — s indokolt, hogy pártszervezeteink arra is felfigyeljenek például —, hogy a műszakiaknak mintegy 45 százaléka végez valamilyen társadalmi munkát. A gazdasági vezetők, műszaki vezetők bármilyen szinten dolgozzanak is, *területük politikai gazdái is legyenek*, érezzenek felelősséget a dolgozók po-

litikai neveléséért. Helytelen az is, ha egyesek a munkájukban felmerülő hibákat azzal próbálják elhárítani: „Nem baj, majd az új gazdasági mechanizmus megoldja."

Pártszervezeteink a kongresszusig rendelkezésünkre álló időszakot arra használják ki, hogy a dolgozókkal rendszeresen tanácskozzanak. Ez biztosítani fogja, hogy a kongresszusi vállalásainkat eredményesen befejezzük.

Molnár István,
az MSZMP salgótarjáni Bizottságának osztályvezetője

Vállvetve a szakemberekkel

Fontos és sokszor vitatott kérdés, hogy mivel foglalkozzék az üzemi pártszervezet, vagy pártbizottság. Hogyan törődjön a gazdasági kérdésekkel anélkül, hogy a gazdasági vezetés hatáskörét csorbítaná?

A választ kerestük a Csongrád megyei Pankotai Állami Gazdaságban. Ebben a csaknem húszezer holdas mezőgazdasági üzemben hat pártalapszervezet által választott pártbizottság tevékenykedik, élén az üzemi párt-végrehajtóbizottsággal. Egy megtörtént eset kapcsán jegyeztem fel: hogyan törekednek konkrét segítséget adni a gazdasági feladatok végrehajtásához.

A Pankotai Állami Gazdaság főként állattenyésztéssel és hizlalással foglalkozik. A korábbi években egyáltalán nem voltak kecsegtetőek az üzem eredményei. Súlyos gondok keletkeztek, nem volt elegendő takarmány, voltak elhelyezési (férőhely) problémák is. Ehhez járultak a száj- és körömfájás okozta károk, valamint azok a szubjektív eredetű hibák, amelyeket a különböző üzemegységek dolgozói vagy vezetői elkövettek.

1965 áprilisában

az üzemi párt-vb vezetői elhatározták,

hogy a gazdasági vezetőséggel, a szakemberekkel vállvetve megkeresik a problémák megoldásának kulcsát. *Vizsgálat kezdődött, amelynek tapasztalatait a vb határozatban összegezte.* Megállapította, hogy a bajok egyik oka a magas állatlétszám, valamint az ellátás, a takarmánytermesztés közötti aránytalanság. Emiatt voltak alacsonyak a hozamok, alakultak rosszul a gazdaság mutatói.

Valamennyi fontos kérdés tüzetes vizsgálata után a párt-végrehajtóbizottság határozatilag javasolta: csökkentsék az állatlétszámot, növeljék a takarmányterületet, emeljék a hozamokat. Általában javítsák az állattenyésztés minőségi mutatóit. *A pártalapszervezetek azt a feladatot kapták, hogy politikai, szervező, nevelő és ellenőrző munkával segítsék elő e jelentős gazdasági célok elérését,* elsősorban a mun-

kaszervezés, a munkarend és a fegyelem megjavítását. Szervezzenek tanácskozásokat a határozatban megjelölt tennivalók ismertetésére, bízzák meg a legaktívabb elvtársakat az állattenyésztési munkahelyeken fellelhető hiányosságok okainak kutatásával, mozgósítsák öntevékeny politikai munkára az arra alkalmas pártonkívülieket is, főként a gazdaság vezető beosztású dolgozóit.

Látható, hogy bár főként gazdasági, termelési problémákról volt szó, s ezek a gazdaság eredményes működését alapvetően érintették — közvetlenül is kihatottak a dolgozók teljesítményére, keresetére, hangulatára. S nem utolsósorban segítették a népgazdaság, az ország ellátását — e javaslatok tehát politikai jelentőségűek voltak.

Megkezdődött a végrehajtás,

amelyhez a gazdaság felsőbb hatóságai is messzemenő segítséget nyújtottak, hiszen enélkül például a „létszám = takarmánybázis" arányok megoldása nem lett volna elképzelhető. Ki-ki végezte a maga munkáját. A párt vb arra törekedett, hogy fegyelmezettebb, eredményesebb munkára mozgósítsa az állattenyésztésben s azzal szorosan összefüggő munkahelyeken tevékenykedő elvtársakat, illetve segítségükkel a pártonkívülieket. Ennek megfelelően a határozatot követő hetekben a gazdaság pártalapszervezeteiben *vezetőségi üléseket, majd kibővített taggyűléseket tartottak*, hogy a kommunisták és a pártonkívüli aktivisták megismerjék a helyzetet és a tennivalókat. Megélénkült a szakszervezet, valamint a KISZ munkája is, gyűléseket tartottak, ahol az állattenyésztésben feltárt problémák megoldására irányították a dolgozók figyelmét. A párt vb felkérésére *a szakvezetők gyakran tartottak beszámolót a munkások tanácskozásain. Emellett a párt befolyásunk növelése érdekében — ahol szükséges volt —, a párt vb kisebb munkerő-átcsoportosítást javasolt.* Arra törekedtek, hogy a termelés új területeire olyan tapasztalt elvtársak kerüljenek, mint *Kovács István* állatgondozó és mások, akik példát mutatnak a munkában és nem hagyják szó nélkül az észlelt hibákat.

— Viszonylag rövid időn belül sikerült elérnünk, hogy vita kezdődjön az emberek között a legégetőbb termelési vagy morális kérdésekről — mondja *Bába István* elvtárs, a pártbizottság titkára. — Fő vitatéma az volt, hogyan lehet többet keresni, milyen károkat okoz a gyakori fegyelemsértés, különösen az ivászat. Igyekeztünk megmagyarázni mindenkinek, hogy a jövedelem emelésének kulcsa a kezében van: csak több termeléssel, jobb munkával, fegyelmezettebb magatartással lehet emelni a kereseteket. Természetesen a politikai munka mellett nem kevésbé járult hozzá a helyzet megváltozásához az, hogy a szakvezetés megszigorította az ellenőrzést, az elszámolást, erélyesebben fellépett a fegyelemsértőkkel szemben. Volt néhány kirívó eset, amikor semmiféle agitáció vagy figyelmeztetés sem használt és néhány dolgozót el kellett bocsátani.

A politikai és gazdasági munka összehangolása

a bekövetkezett pozitív változás alapténye zője volt.

Most, egy évvel az említett határozat meghozatala után, a párt vb értékelte a végzett munkát, amelynek gazdasági eredményeiről Geréby József főállattenyésztő számolt be. Az ismertetett tények és adatok azt bizonyítják, hogy a múlt évi vb-határozatok helyesen jelölték meg az előző évek során keletkezett problémák megoldásának útját. A határozatban megjelölt fő feladatok végrehajtása során *fordulat kezdődött* az állattenyésztésben és annak első eredményei biztatóak. Amint a beszámoló megállapította: a gazdaság ma már olyan állatlétszámmal rendelkezik, amelyet hagyományos rendszerben el tud helyezni, képes takarmánnyal megfelelően ellátni és a tervszerű termelést biztosítani. Jellemző, hogy a minőségi mutatók javultak, emelkedtek a hozamok és csökkentek a ráfordítások. A tehenészetben például a csökkentett állománnyal *csaknem ugyanannyi tejet termeltek, mint az előző év hasonló időszakában.* Javult a helyzet a hizlalásban és a juhászatban is. Az elhullás idén töredéke volt a tavalyinak.

Megállapította a vb, hogy a gazdaság dolgozói, munkásai és szakvezetői komoly erőfeszítéseket tettek az egy év előtti vb-határozat végrehajtásáért. Elsősorban ennek köszönhető az a pozitív irányú változás, amely a tenyésztésben és a hizlalásban egyaránt kimutatható.

Ugyanakkor az üzemi párt-vb *felhívta a figyelmet néhány olyan jelenségre is, amely fékezheti a további előrehaladást.* Ezek sorában talán első helyen áll a *munkafegyelem.* Helyenként, különösen az újvárosi üzemegységben nem sikerült lényegesen előbbrejutni a munkafegyelem javításában, ami részint a még mindig erős *alkoholizmus* következménye. Fontos, hogy a helyi vezetők és a pártszervezetek együttes erővel lépjenek fel a munkafegyelem megszilárdításáért. *Ahol a pártszervezetek a szakszervezettel, valamint a szakvezetőkkel együtt igyekeztek napirenden tartani a legfőbb kérdéseket — ott a politikai hangulat is jobb.* Igazolja ezt két tehenészeti üzem eredménye: Vekerzugban megyei mértékben is elismerésre méltó mennyiségi és minőségi eredményeket értek el. Újvároson viszont a minőség gyenge, a termelékenységben hátul kullognak. Pedig a lehetőségek mindkét helyen többé-kevésbé azonosak.

Az állattenyésztés minőségi mutatóinak javításában egyik fontos tényező a *szálas takarmány.* Tavaly nem mindenben sikerült az erre vonatkozó terveket végrehajtani. A szálas takarmányfélék egy részét nem sikerült a kívánt minőségben betakarítani. A vb felhívta a növénytermesztésben dolgozókat, elsősorban a kommunistákat — *tegyenek meg mindent a megtermelt takarmány minőségi betakarításáért.*

Javasolta a vb továbbá azt is, hogy a gazdaság vezetői tegyék lehetővé a termelés havi

eredményeinek ismertetését

a nyilvánosság előtt. Ez nemcsak a kongresszusi munkaversenyt segíti elő, hanem általában az egész termelést, hiszen ily módon a munkások értékelhetik teljesítményeiket és kiszámíthatják azt is, hogy mennyit keresnek. Tény — állapította meg a párt-vb —, hogy a *termelési eredmények javulásával az elmúlt hónapokban*

javultak az átlagkeresetek is a gazdaságban.

A párt-vb az elmúlt esztendő legfőbb tapasztalatait *írásban* juttatta el az alapszervezetekhez, illetve a szakszervezet és a KISZ vezetőihez. Közölte az állattenyésztés helyzetét jellemző adatokat, tényeket, ismertette az elmúlt egy évben bekövetkezett változást és felhívta a figyelmet a még meglevő negatív jelenségekre, a fő tennivalókra. Ez *az anyag központi témája volt a soron következő alapszervezeti taggyűléseknek, szakszervezeti és ifjúsági tanácskozásoknak,* amelyek együttesen és eredményesen formálják a pankotai munkás közvéleményt.

Az egy év eredményei bebizonyították, hogy a termelőüzemi pártszervezetek, pártbizottságok szerepe igen jelentős a gazdasági fejlődés szempontjából. A gazdasági feladatok növekednek, *fokozódnak az üzemi pártszervezetekkel szemben támasztott politikai követelmények is.* Szükséges, hogy még sokoldalúbb, még színvonalasabb politikai, szervező, ellenőrző és nevelő munkával segítsék elő a gazdasági feladatok végrehajtását.

Kaczur István

Politikai könyvnapok somogyi mérlege

Somogy megye a Kossuth Könyvkiadó 1963—64. évi politikai könyvnapi eredménykimutatásában három előadással és 7200.— Ft összegű könyv értékesítésével szerepelt. Az 1965—66. évi jelentés 90 előadásról és 121 140.— Ft értékű könyv eladásáról adott számot. Kitűnik a jelentésből az is, hogy Somogy megyében 1965-ben a könyvforgalom 1964-hez képest 16,5%-kal emelkedett.

Ez a számottevő változás gondos szervező munkának, tervszerű és korszerű könyvterjesztési módszerek alkalmazásának eredménye. Előkészítését is az a tudatosság jellemezte, mely a pártot mindenkor a tanuláshoz, az olvasáshoz, a könyvhöz kapcsolta. Ezt fejezték ki a megyei pártbizottság első titkárának az ünnepélyes megnyitó alkalmából elmondott gondolatai: *„... a könyv és a könyvtár a társadalmi nevelés alapvetően fontos eszköze. A mi pártunk már az illegalitás kemény esztendeiben felismerte a könyv erkölcsi és szellemi hatalmát, és tanította, hogy a könyv, az írás benső nemesítő ereje, alapja minden kultúrának, hogy nagy tanítóinkból és íróinkból áradó érzések és gondolatok teremtő erejűek ... A könyv a mi agitátoraink muníciója ...”* A kultúrforradalom aranyfedezete a művelt, széles látókörű olvasó ember.

A siker egyik fontos tényezője, hogy a megyei pártbizottság propaganda és művelődésügyi osztálya komoly politikai feladatként irányította az előkészítést, és el-

lenőrizte a politikai könyvnapokat. Így annak ügye nem csupán a Kossuth Könyvkiadó és a pártszervezetek könyvterjesztőinek feladata maradt, hanem *megyei politikai eseménnyé, pártüggyé nőtt, és széles társadalmi bázisra támaszkodhatott.* A munkatervet a propaganda és művelődésügyi osztály, a megyei könyvtár és a Kossuth Könyvkiadó Somogy megyei kirendeltsége közösen állította össze, de a *megyei operatív bizottság* munkája a tömegszervezetek, tömegmozgalmak és intézmények egész sorára is támaszkodott. Munkatervet készítettek a *járási operatív bizottságok is,* irányításukat mindvégig a járási pártbizottságok végezték. Így sikerült elérni, hogy az egy teljes hónapig tartó politikai könyvnapok az egész megyét átfogó kulturális eseményt jelentettek.

Az irodalmi előadásokat, könyvismertetéseket írók, művészek közreműködése, könyvkiállítások színesítették. A megnyitóra a megyei könyvtár reprezentatív könyvkiállítást készített. Értékes támogatást nyújtott a politikai könyvnapok propagandájához a Somogyi Néplap is.

A falusi irodalmi előadások szervezői a legtöbb községben a termelőszövetkezeti pártszervezetek voltak. Gondos szervező munkára utal, hogy a kisebb községekben is sokan — Kaposfőn például 220-an, Bolhón 169-en, Somogyszentpálon 160-an, Háromfán 130-an, Vízváron 100-an, a kaposvári építőipari munkásszálláson 150-en — vettek részt a könyvismertetésen. Népesek voltak általában az üzemi könyvismertetések is. Bolhón és Darányban a Barcsi Járási Művelődési Ház irodalmi műsorral és filmvetítéssel színesítette a könyvismertető előadást. Háromfán a KISZ és az úttörők adtak műsort, és az előadás színhelyét ünnepélyesen feldíszítették. Számos községben, így Iharosberényben a KISZ vállalta a könyvnapi árusítást. A hagyományos falusi könyvterjesztési módszerek közül a könyvtombolák és könyvbálok rendezését említhetjük meg.

A jó szervező- és propagandamunka eredményeként a politikai könyvnapok bevétele az 1964. évi 24 000 forintról 1965-ben 121 000 forintra nőtt. A Pamutfonóipari Vállalat kaposvári gyáregységének dolgozói például 5898 Ft értékű könyvet vásároltak, a Kaposvári Ruhaüzemben 3984 Ft, a TRANSZVILL I. számú telepén 2750 Ft értékű könyvet adtak el az alapszervezet könyvterjesztő aktívái. Hasonló sikerről számolnak be a községi jelentések is. Marcaliban 10 626 Ft, Barcson 6600 Ft, Somogyszentpálon 3938 Ft, a Bárdibükki Állami Gazdaságban 3015 Ft, Homokszentgyörgyön 1902 Ft volt a politikai könyvnapok eredménye.

Az átgondolt szervezés mellett is előfordultak hibák. A könyvnapi irodalmi estet Somogyváron például olyan napra tűzték ki, amikor tanácsülés és légvédelmi oktatás is lekötötte a község lakosságát. Babócsán a helyi pártszervezet nem is tudott az irodalmi estről, amelyen az előadók megjelentek. A Nagyatádi Konzervgyárban viszont a haligatóság hiába várta az előadót.

Több figyelmet kell fordítani a jövőben a könyvanyag műfaji elosztására is. El kell kerülni, hogy az üzemben túl sok termelőszövetkezeti, illetőleg falusi tematikájú könyveket árusítsanak, ugyanakkor az üzemi vásárlók hiába keresték az őket érdeklő könyveket. A Csurgói Faüzemben például sokat keresték Wilfred Burchett: Dzsungelháború Dél-Vietnamban című könyvét. A meglevő 10 példány azonban elkelt, és kevésnek bizonyult a vásárlókat érdeklő többi nemzetközi politikai témájú könyv is. Viszont sok mezőgazdasági témájú könyv eladatlan maradt. Hasonló kifogás merült fel a Kaposvári Finommechanikai Vállalatnál is.

A politikai könyvnapok pozitívumai között kell viszont megemlítenünk, hogy a tanácsi és szakszervezeti könyvtárak egyaránt készséggel bekapcsolódtak az előkészítésbe és lebonyolításba. A könyvtárak többségében meg is nőtt az olvasók érdeklődése a politikai könyvek iránt.

A politikai könyvnapok Somogyban tehát gyümölcsözőek voltak. Új olvasók, új vásárlók százaival növeltük a somogyi könyvbarátok táborát. Így készülünk az ezévi újabb könyvnapokra.

Kellner Bernát
állami-díjas megyei könyvtárigazgató
Kaposvár

A pártmunka megbecsülése

Pártkongresszusok előtt elsősorban a kommunistáknak kötelességük megvizsgálni munkájukat, s azt, hogyan lehetne még eredményesebbé tenni a politikai felvilágosítást. A mai nemzetközi helyzetben, valamint a belpolitikai és gazdasági élet bonyolult eseményei közben, a pártonkívüliek joggal várják a kommunisták eligazító és türelmes felvilágosító szavát. Az okos szónak mindig is volt hatása, de napjainkban különösen nagy a jelentősége.

Mégis tapasztalható, hogy a párttagok körében kialakult a pártmunkát végzők és nem végzők kategóriája. Vannak, akik szabad idejükben fáradhatatlan munkásai a párt politikájának, gyűléseket, csoportos és egyéni beszélgetéseket tartanak, ki-ki a maga képessége szerint.

Ugyanakkor vannak, akik „rangon" alulinak vélik a párt politikájának szolgálatát, sőt néha úgy tűnik, nyüzsgőknek tart-

ják azokat, akik kommunista kötelességüket végzik. Mennyire tévednek, akik a pártmunkát nem tekintik fontosnak! Elfelejtik Lenin álláspontját e kérdésben, melyet 60 éve fejtett ki. A századforduló elején, a Lenin—Martov-féle vitában már Lenin elvi álláspontja győzött. A párt igaz tagja azóta csak az lehet, aki részt vesz valamely szervezet munkájában, a pártfegyelmet elismeri, stb. Azóta is minden marxista—leninista párt szervezeti szabályzatának egyik fontos alapelve a leninі tétel. Az MSZMP szervezeti szabályzata is szigorúan körülhatárolja, kik lehetnek a párt tagjai, melyek a pártiagok kötelességei. „A párt tagja az lehet, aki elfogadja a párt célját, politikai irányvonalát és szervezeti szabályzatát, minden erejével küzd a párt célkitűzéseinek megvalósításáért, részt vesz a párt valamely alapszervezetének munkájában, vállalja a pártfegyelmet, végrehajtja a párt határozatait, s rendszeresen fizeti a tagsági díjat."

Véleményem szerint a IX. pártkongresszusra való készülődés minden alapszervezetben lehetőséget ad arra is, hogy helyreálljon a pártmunka tekintélye, becsülete. A kommunisták számára otthon és munkahelyükön is, a párthoz való tartozás megnyilvánulási formája, nélkülözhetetlen eleme az aktív pártmunka.

Egyik fontos politikai tömegmozgalmunk kerületi elnöke, — aki a párttól ezt az egyetlen pártmunkát kapta — nemrégiben üzenetet küldött a kerületi pártbizottság tömegszervezeti titkárának: „Telket vettem Velencén, víkendházat akarok építeni, ezért őszig ne számítsanak rám". Csak így egyszerűen letette a gondját . . . Mint hogyha ez a pártmunka senkinek sem lett volna fontos. Eszébe sem jutott, hogy az illetékes pártszervezettel megbeszélje, vagy éppen felmentését kérje a megbízatás alól. Egy népfrontbizottsági titkár arról panaszkodott, hogy nemrégiben, amikor az MSZMP csoportot összehívták, a 25 kommunistából csak 5 tartotta érdemesnek a megbeszélésre elmenni. Olyan példák ezek, amelyek kétségtelenné teszik, hogy egyes kommunistákkal baj van a pártfegyelemmel, baj van a szervezeti szabályzat értelmezésével, amely pedig a párt törvénye és alkotmánya. És ilyen példák sokhelyütt mindennaposak.

A pártmunka megbecsülését szolgálná, ha a vezető párt-

szervek időnként alkalmat találnának arra, hogy értékeljék, dicsérjék, vagy bírálják egyes kommunisták pártmunkáját. Az utóbbi időben — sajnos — nagyon ritkán fordult elő, hogy pártszervek (taggyűlések, mint a pártszervezet legmagasabb fórumai) beszámoltatták volna az egyes kommunistákat pártmunkájukról.

A IX. pártkongresszusra való készülődés idején, s főleg az alapszervezeti vezetőségválasztásokon világossá kell, hogy váljon, a párt nem mondhat le az egyes tagok odaadó közreműködéséről. Nem lehet megelégedni azzal, hogy egyes párttagok úgy vélik: elegendő, hogy részt vesznek a taggyűlésen és fizetik a tagdíjat. Ha ezt a nézetet elfogadnánk, miben különböznénk a polgári pártoktól, ahol ez a helyzet általános a párt és tagjai között?

Egyidőben gyakran hangoztattuk, hogy a legfőbb pártmunka a termelésben való helytállás, a munka jó elvégzése. Ez a felfogás ma is érvényes. De ez szerintem nem elég! Ez a pártonkívüliektől is elvárható, mivel a szocialista hazafiság mércéjének is egyik formája a termelésben elért eredmény. Mi viszont az a többlet, amit a párttagok adnak? A párt politikáját magyarázni, pártonkívüliek körében kommunistának lenni, bárhol, bármilyen körülmények között, — ez minden tag- és tagjelölt vállalt feladata. A kongresszus közeledtével beszéljünk többet erről is, kerüljön értékeléseink középpontjába — a pártmunka.

Gaál Jenő

Jelenségek és tanulságok

Ipartelepítés a második ötéves tervben

A második ötéves tervben — 1960—1965 között — az ipartelepítésben is jelentős eredményeket értünk el. Néhány év természetesen nem elegendő, hogy a hosszú évtizedek alatt kialakult területi arányokat alapvetően megváltoztassuk, a helyes irányú fejlődés azonban megkezdődött; *1960-ban az ország iparában foglalkoztatottaknak még mintegy 45 százaléka dolgozott a fővárosi üzemekben, a tervidőszak utolsó évében ez az arány 41 százalékra csökkent.*

Az ipar arányos fejlesztésének eredményei

Az összes létszámnövekedés vidéken mintegy 180 ezer fő volt, ez az ország összes létszámnövekedésének mintegy 80 százaléka. Előzőleg, a második hároméves terv időszakában az összes létszámnövekedésnek még több mint 40 százaléka a fővárosban jelentkezett. A második ötéves terv éveiben a fővárosi arány évről évre csökkent és 1964-ben már csak 14 százalék volt. A fővárosban 1961—1965. években az állami iparban foglalkoztatottak száma 47 ezerrel nőtt.

A vidék iparosításának eredményeit jelzi az is, hogy az elmúlt öt évben nem azokban az iparágakban volt jelentősebb a létszámnövekedés, amelyek korábban a vidéki ipart elsősorban jellemezték (bányászat, élelmiszeripar), hanem főként a gépiparban, a könnyűiparban, amelyek korábban vidéken különösen elmaradottak voltak.

A vidéki iparosítást mutatja az is, hogy ott az állóeszközök gyorsabban növekedtek, mint a fővárosban. A második hároméves tervben az összes ipari beruházások 32 százalékára a fővárosban került sor. A második ötéves tervben Budapest aránya 25 százalék alá csökkent. Bár a beruházások területi alakulása kedvezően változott, említésre méltó, hogy még így is nagyobb mértékű volt, mint ahogyan számításba vettük. Kedvezőtlen az

is, hogy a fővárosban az ipari beruházásokon belül — bár az országos átlagnál alacsonyabb — jelentős az építési arány. Vagyis a beruházási eszközök jelentős része nem a meglevő üzemek korszerűsítését, gépi fejlesztését szolgálja, hanem új termelő egységek létrehozását. *Megfigyelhető, hogy a főváros környékén az ipar növekedése lényegesen meghaladja mind a fővárosi, mind az országos növekedés mértékét.*

A jövőben arra kell törekedni, hogy a fővárosban a termelés emelkedése lehetőleg létszámnövekedés nélkül valósuljon meg, s a beruházási eszközöket fokozottabban a gépi korszerűsítésre, a gépesítéssel történő termelésemelésre használják fel.

Az iparilag fejlett megyékben az iparban foglalkoztatottak számának növekedése lényegében megegyezik az országos arányokkal, ugyanakkor *az iparilag fejlett megyékben a növekedés üteme mintegy kétszerese az országos növekedésnek, és négyszerese a budapesti növekedés ütemének* (lásd a táblázatot). Ennek eredményeként az iparilag fejletlen megyékben az iparban foglalkoztatottak aránya az 1960. évi 18,1 százalékról 21 százalék fölé emelkedett és a fővárosban 1965-ben mintegy egyszázalékos létszámcsökkenés következett be.

Jelentős eredmény, hogy a főváros legnépesebb iparágában, a textiliparban elért 15 százalékos termelésemelkedés mellett a létszámnövekedés csak 1,8 százalék volt. A villamos gépek és készülékek gyártásánál sem volt említésre méltó létszámemelkedés. A fémtömegcikk iparban a 15,6, a ruházati iparban 33,4 százalékos termelésemelkedés mellett 4,9, illetve 5,2 százalékos létszámcsökkenés jelentkezett. A legnagyobb mértékű létszámnövekedés a gépgyártásban, műszeriparban, a híradás- és vákuumtechnikai iparban következett be. Az összes ipari létszámnövekedésnek megközelítőleg 60 százaléka az utóbbi három iparágban jelentkezett. A fémtömegcikk- és a textilruházati iparban azért csökkent a fővárosi létszám, mert vidéken az iparosítás ezen — a viszonylag rövid idő alatt elsajátítható és kevésbé állóeszközigényes — iparágakban haladhatott a leggyorsabban. A főváros részaránya — a foglalkoztatottság alapján — az elmúlt években jelentősen csökkent még a fa-, bőr-, szőrme-, élelmiszer- és vegyiparban is.

A vidéki iparfejlesztés módjai

A vidéki területek iparosítása egyrészt *új nagyüzemek építésével történik.* A második ötéves tervben Tiszaszederkényben műtrágyagyár, Kazincbarcikán műanyaggyár, Szegeden gumigyár, Debrecenben és Szekszárdon műszergyár, Nyíregyházán konzervgyár stb. épült. Az iparfejlesztésnek ez a módja azonban a legma-

gasabb beruházási költséget igényli, hosszú a megvalósítás ideje, ezért csak akkor alkalmazzuk, ha a szükséges kapacitás célszerűen egyéb módon nem biztosítható.

A második ötéves terv rekonstrukciós jellegének megfelelően a kapacitások létrehozásának egyik fő eszköze vidéken is *a meglevő üzemek bővítése, rekonstrukciója volt.* Meglevő gyártelepeken belül új üzemek létesítésével gyakran egyenértékű bővítések valósultak meg. (Szolnokon a TMV-ben új kénsavgyár és műtrágyagyár, Szegeden a Textilművekben új fonoda és szövöde, Debrecenben a BIOGAL Gyógyszergyárban finomvegyszer és gyógyszerüzem létesült stb.) Korábban létesített üzemek pedig fokozatos rekonstrukcióval jelentősen bővültek. (Peremartonban az ipari robbanóanyaggyár, Szabolcs megyében az Alkaloida Vegyitermékek Gyára, a Debreceni Dohánygyár, a kecskeméti, nagykőrösi, hatvani konzervgyárak stb.)

Az elmúlt években a vidéki iparfejlesztés egyik jelentős módja a *meglevő épületeknek ipari üzem részére történő felhasználása volt.* Honvédségi épületek felhasználásával létesült Szegeden kábelgyár, Kecskeméten rostelőgyár, Bugyi községben a Telefongyár telepe. A háború alatt ipari célra készült, de később raktárnak használt épületek felhasználásával létesült a békéscsabai konzervgyár, egy használaton kívüli malomépület felhasználásával rendezték be a szentesi Kontakta-üzemet stb.

A vidéki iparfejlesztésnek számottevő eszköze volt *a kellően ki nem használt üzemek új profillal való kiegészítése,* illetve továbbfejlesztése. Így jött létre Székesfehérvárott a rádió- és televíziógyár, Hajdú megyében a Hajdúsági Iparművekben a mosógépgyár, Jászberényben a hűtőszekrénygyár stb.

Nagyobb ipari létesítmények *felvonulási épületeiben* is alakultak üzemek, főként a nők foglalkoztatásának elősegítésére. (Ajkán rádióalkatrészgyár, Oroszlányban gombgyár létesült.) Pécsett a felvonulási telep felhasználásával bővült a keszty ugyár. Az elmúlt években a minisztériumok több tanácsi üzemet vettek át amelyeket jelentősen továbbfejlesztettek. Így jött létre a bajai villamosgépgyár, a Ganz—MÁVAG zalaegerszegi telepe, a Világítástechnikai Vállalat és a Transzvill kaposvári telepei, a Műanyag-, Gépelem- és Szigetelőgyár kiskunfélegyházi telepe stb.

Iparilag elmaradt megyék saját forrásból is jelentősen segítették a tanácsi ipart. Így született a kiskunfélegyházi és nyíregyházi cipőgyár, a zalaegerszegi szállítószalaggyár, a kiskunhalasi, kaposvári vasipari üzemek. A tanácsok több kisebb konfekció-, fapiari és egyéb üzemet is létesítettek, amelyekben kis beruházással viszonylag jelentős számban tudják a helyi foglalkoztatottságot növelni.

Az iparilag elmaradt területeken több új üzem létesült külön ipartelepítési keret biztosításával is. (Csongrádon az ÉM. felügye-

lete alatt egy szellőzőberendezéseket gyártó üzem, Barcson egy épület-lakatosipari üzem, Berettyóújfalun és Szentesen ruhagyár, Nyíregyházán gumigyár, Celldömölkön kereskedelmi berendezéseket gyártó üzem, Szentgotthárdon faipari üzem.

A vidéki iparosítást és a foglalkoztatási gondok megoldását jelentősen elősegítette a *szövetkezeti ipar fejlesztése* is. Több fővárosi szövetkezet is létesített vidéken telepet. Így jött létre többi között Salgótarjánban a mintegy 400 főt foglalkoztató töltőtoll üzem, Tatabányán a műanyag-játékgyár.

A budapesti üzemek kitelepítése

A második ötéves tervidőszakban *több mint 30, mintegy 6—7000 főt foglalkoztató üzem települt vidékre, főként iparilag kevésbé fejlett területekre.* Ezek között olyan jelentős üzemek is vannak, mint a Debrecenbe telepített Lágymányosi Dohánygyár, a Kecskemétre helyezett reszelőgyár, az Ikladra telepített Kismotorgyár, a Balatonfűzfőre telepített anilinfestékgyár, a Lajosmizsére helyezett vízgépészeti üzem stb. Ezenkívül a *fővárosban* a lakásépítési és városrendezési tervek megvalósításának elősegítésére, a lakosságot zavaró ipari tevékenység miatt *mintegy 70 üzem, telep szűnt meg az elmúlt öt évben* oly módon, hogy a termelést a fővárosi központi üzemből részben vidékre helyezték. Mindezek elősegítették vidéken az ipar gyorsabb ütemű növekedését, ugyanakkor a fővárosban a korszerűtlen, elavult kisüzemek száma csökkent, a termelés emelése mindinkább nem a létszám növekedésével, hanem a technika fejlesztése révén termelékenység emelkedésével történik.

Az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy *önálló vállalatok vagy nagyobb üzemek teljes kitelepítése rendkívül nehezen valósítható meg.* A vidéki fejlesztés eredményesebb volt, ha nem egy-egy fővárosi üzem felszámolásához kapcsolódott, hanem a jelentős fejlődést mutató vállalatoknál profiltisztítás révén az egyes termékek gyártását vidéki üzemnél biztosították. Ebben az esetben a vidéki üzem fejlesztése nem veszélyeztette a fővárosi üzem létét.

A vidéki iparosítás további lépései

Felvethető, hogy jelenleg és a jövőben a vidék iparosításának, egyes fővárosi üzemek kitelepítésének van-e továbbra is aktualitása? Az ipartelepítési elvek érvényesítése, az ipar arányosabb területi elhelyezése a gazdaságosabb termelést célozza. Bár a kívánatos területi arányok kialakításában jelentős eredményeket értünk el, a megoldandó feladatok továbbra is nagyok. Várhatóan e kérdések még hosszú ideig napirenden maradnak

Egyes budapesti üzemek kitelepítése továbbra is *az ipar arányosabb kialakításának egyik eszköze marad.* A kitelepítésre kötelezett üzemek általában elavult technológiával dolgoznak, elhasználódott épületekben helyezkednek el, a város életét, a városrendezési tervek megvalósítását zavarják. Ezért ezek kitelepítése továbbra is indokolt. Ezt természetesen anyagi lehetőségek befolyásolják és várhatóan *több üzem kitelepítésére csak később kerülhet sor, mint ahogy korábban tervezték.* Ugyanakkor a termelés gazdaságosságának előtérbe kerülése — egyes gazdaságtalanul gyártott cikkek termelésének beszüntetése — lehetővé teheti a fővárosban néhány elavult, korszerűtlen üzem beruházás nélküli felszámolását.

A fővárosi iparfejlesztés korlátozása, egyes üzemek kitelepítése, az elmaradt területek iparosítása még hosszú ideig fontos feladat. Ugyanakkor a megvalósításnak még ma is sok akadálya van. *Helyenként előfordul pl., hogy egyes kitelepítésre kerülő üzemek nem a kitelepítések határidőre történő, minél kisebb zökkenővel való megvalósítását szorgalmazzák, hanem a határozat végrehajtásának elhúzódásáért vagy megváltoztatásáért szállnak síkra.*

A szocialista iparban foglalkoztatott létszám megoszlása és növekedése a második ötéves tervben

Országrész	A foglalkoztatottak létszámának megoszlása		A létszám növekedése 1960—1965 között
	1960 %	1965 %	%
Alföld	12,7	15,0	138,4
Észak-Magyarország	13,2	12,9	115,3
Észak-Dunántúl	17,3	17,8	121,2
Dél-Dunántúl	7,3	7,9	128,9
Pest megye	4,9	5,4	129,1
Budapest	44,6	41,0	108,4
Összesen	100,0	100,0	117,9

Az ipar arányosabb területi elhelyezése, a fővárosban az iparfejlesztés korlátozása a harmadik ötéves tervidőszakban is a gazdaságpolitika fontos kérdése marad. Szükséges, hogy az állami és a pártszervek az eddiginél következetesebben, körültekintőbben végezzék e területen a feladatokat, hogy a jövőben még nagyobb eredményeket tudjunk elérni.

Dr. Tatai Zoltán

Fiatalodik a tagság a Tolna megyei termelőszövetkezetekben

Tolna megye termelőszövetkezeteiben a száz családra jutó munkaképes tagok száma 1960-ban még 92 volt. Ez az arány 1965-ig 76-ra, a 100 családra jutó dolgozó tagok száma 86-ról 73-ra csökkent. *„Kétségbeejtő! Mi lesz itt öt év múlva?"* Egy szekszárdi orvos kiáltott így fel, aki sorozáskor megkérdezte a parasztszármazású fiataloktól, hogy leszerelés után hova mennek, mihez kezdenek. A megkérdezettek 95 százaléka kijelentette: akárhová elmegy, de a tsz-be nem. Ennek két esztendeje.

A mélyponton

Az 1965-ös esztendőt a megye közös gazdaságai már úgy kezdték, hogy a 42 431 tsz-tag közül a hatvan éven felüliek száma elérte a 18 ezret, míg a húsz éves és az ennél fiatalabb tagok száma alig haladta meg a félezret. Az idős tsz-tagok tiszteletre méltó helytállása, a családtagok közreműködése lehetővé tette ugyan a gazdálkodást, de az is tény, hogy *hihetetlen szervezettséget és erőfeszítést* igényelt különösen a nehezebb fizikai erőkifejtést igénylő feladatok ellátása.

A termésátlagok alakulását tekintve Tolna megye kukoricából, cukorrépából, burgonyából tavaly is, tavaly előtt is első helyre került a megyék versenyében. Ez igaz, de az is, hogy a termelőszövetkezetekben rejlő lehetőségek ennél nagyobbak s kihasználásuk egyre inkább azon múlik, hogy az elöregedést felváltja-e a fiatalodás?

Figyelmet érdemel, hogy a fiatalok a tapasztalatok szerint általában nem a paraszti munka elől szöktek, hiszen gyakran fájó szívvel váltak meg falujuktól, a földtől. Elmentek, mert csábította őket az a körülmény, hogy aki az iparban dolgozik, az sok szempontból „szerencsésebb", hiszen jobb a betegsegélyezés, több a családi pótlék, a nyugdíj, van fizetett szabadság stb. A falusi emberek egyszerűen és tömören *úgy fogalmaztak, hogy nincs a paraszti munkának becsülete.*

A szociális, a kulturális, az egészségügyi juttatások, a korszerűbb munkafeltételek között meglevő különbségek gyakran meglepő helyzetet teremtettek. Bátaapáti községben például több család három-négy év alatt a termelőszövetkezetben összeszedte magát, megkereste a házra valót és amikor a pénz együtt volt, a házat Bonyhádon, vagy ott építették fel, ahol van ipari üzem, ahová „beszegődhetnek" segédmunkásnak. Nemcsak Bátaapátiból, más községből is sokan így vándoroltak el.

A kívánatosnál jóval nagyobb elvándorlásra sarkallta a fiatalokat a paraszti munkakörülmények viszonylagos mostohasága is. Az elvándorlás okai eléggé közismertek s most nem is annyira ezekről, inkább egy ellenkező folyamat, *a visszaáramlás* észrevehető megindulásáról lesz szó.

Megkezdődik a visszaáramlás

Az idei zárszámadó és tervjóváhagyó közgyűléseken a korábbi szórványos belépések helyett némelyik tsz-be *tízen, húszan, harmincan kérték a felvételüket.* A visszaáramlás egyszerre kezdődött el az egymástól távol levő községekben. Amikor a paksi járás területén levő kajdacsi Aranykalász Tsz-ben több mint harminc új belépő felvételéről döntött a közgyűlés, hasonló feladat várt a dombóvári járás területén levő kocsolai Vörös Csillag Tsz közgyűlésére is.

Bátaapáti és Cikó községben 1966 tavasza óta tízesével jelentkeznek a termelőszövetkezetbe és kérnek részt a közös munkából az eljáró dolgozók hozzátartozói, azok, akikről nemrég még úgy vélekedtek, hogy rájuk a termelőszövetkezet soha nem számíthat. Még kívülállóként, de már munkaegységre dolgoznak.

Az év első felében 1450 új belépővel gazdagodtak a megye közös gazdaságai, s ami igen lényeges, *az új belépők fele harminc év alatti fiatalember.* Ha kizárólag a jól működő, gazdag tsz-ekbe kérték volna az emberek a felvételüket, akkor a visszavándorlás tényét elég egyszerűen lehetne magyarázni. A megye közös gazdaságaiban tavaly 1964-hez képest, tehát egy esztendő alatt az egy dolgozó tagra jutó részesedés átlagosan 14 százalékkal nőtt. A paksi járásban az egy dolgozó tagra jutó átlagjövedelem 1964-ben 12 702, egy év múlva, 1965-ben már 14 638 forint. A tamási, a szekszárdi, a dombóvári járásban hasonló az előrelépés. Feltételezhető tehát, hogy az új belépők egy része elsősorban a forintot nézte. Csakhogy nem csupán a jól működő közös gazdaságokba kezdődött meg a visszavándorlás, hanem a közepes, sőt a gyenge tsz-ekbe is. S ha így van, akkor a kedvező fordulat elsősorban azzal magyarázható, hogy *megnőtt a paraszti munka becsülete.*

Az idén először sikerült teljesíteni a mezőgazdasági szakmunkás-beiskolázási programot. A megyei tanulmányi felügyelő alig akart hinni a szemének, amikor a jelentéseket elolvasta. Ezzel kapcsolatban érdemes megemlíteni azt is, hogy a megyei KISZ VB még kora tavasszal úgy döntött, megbízólevelekkel látja el a tsz-ekben fizikai munkát vállaló fiatalokat. Az általános iskolákban ünnepélyes rajgyűléseken, a gimnáziumokban évzáró KISZ-gyűléseken osztották ki a negyezer megbízólevelet. A szünidőben tehát *négyezer fiatal jelentkezik* a megye termelőszövetkezeteiben, hogy a pártkongresszus tiszteletére, fizikai munkával öttizenöt munkaegységet szerezzen. Ilyen sem volt még Tolna megyében.

A tsz-tagok szemében is megnőtt a paraszti munka becsülete, és ez egészen más, új tartást ad nekik. A paksi járásban akad termelőszövetkezet, ahol már igenigen megnézik a jelentkezőt és *próbaidőhöz kötik* a felvételt. Az új belépőnek munkájával, magatartásával kell bebizonyítania, hogy méltó a tsz-tagságra. Bizonyosra vehető az is, hogy az elkövetkezendő években alaposabban meggondolja a tsz-tag, hogy eleressze-e iskolahagyott gyermekét a faluból.

Nem véletlen folyamat

Természetesen nem valami rejtélyes dologról van szó: a párt- és a kormányintézkedések hatása mutatkozik máris abban, hogy

megkezdődött a falusiak visszaáramlása a termelőszövetkezetekbe. *A felvásárlási árak emelése, az önálló tervezés, a családi pótlék emelése, a betegsegélyezés fejlesztése* — többi között — ezek győzték meg legjobban az új belépőket arról, hogy a jelent és a jövőt tekintve, a szövetkezeti tag sem marad az állam mostoha fia. A falvakban az eljárók egy része a jelek szerint várta már azokat az intézkedéseket, amelyekre hivatkozva, restellkedés nélkül állhat a közgyűlés színe elé, abban a biztos tudatban, hogy volt gazdatársai megértik.

A párt és a kormány határozatait alátámasztja és a tsz-ek vonzását növeli a közös gazdaságok megszilárdulása. Az emberek az imponáló rendet és biztonságot ugyanúgy észreveszik, mint az ellenkezőjét. Márpedig a megye közös gazdaságainak döntő többségére ma már a biztonság a jellemző. Legtöbb tsz-ben a vezetők gyakorlott és tekintélyes emberek. Rengeteget számít ez. Feltétlenül sokat jelent az is, hogy a munkakörülmények javulnak, kulturálódnak. Igaz, sok nehéz munka akad még a mezőgazdaságban, hiszen például az őszi betakarítás és az állattenyésztés gépesítése távolról sem kielégítő. A gépek azonban máris sokat segítenek. 1960-ban egy aratócséplőgépre, illetve traktorvontatású aratógépre 341 katasztrális hold kalászos terület jutott, 1965-ben már csupán 200 hold. Egy traktoros fűkaszára 1960-ban 222 hold szántóföldi szálastakarmány-terület jutott, 1965-ben 113 hold. 1962-ben még mindössze egy szervestrágyaszóró volt a megye termelőszövetkezeteiben, tavaly már tizenhét. Több közös gazdaságban gépesítették a raktári munkákat is — megszűnt a zsákolás —, üzembe állították a gabonafúvókat, a zsákemelőket. Szállítószalagok, markológépek kímélik a parasztembert és teszik még gazdaságosabbá a munkát. Látják tehát az új tagok is, hogy *a munkakörülmények valóban változnak.*

Hurrázni persze nincs okunk, de olyan biztató folyamat kezdődött, amelyre érdemes felfigyelni: *Tolna megye termelőszövetkezetei kezdenek fiatalodni.*

Szekulity Péter

A termelőszövetkezeti nők megbecsülése

Bács megye termelőszövetkezeteiben a tagság 33 százaléka nő, s közülük tavaly rendszeresen 26 700 dolgozott. További 7960 segítette közös gazdaságaink fejlődését.

Ezek a számok önmagukban is jól kifejezik, hogy falusi asszonyaink tevékeny részesei a mezőgazdaság történelmi átalakulásának. Közreműködésüknek azonban számos olyan eredménye is van, amelyet számokkal nehéz, vagy nem is lehet bemutatni. A közös munka megváltoztatta a szövetkezethez s egymáshoz fűződő kapcsolataikat. Segítik egymást a munkában, tanulásban, gyakran együtt szórakoznak. A betegek, idősebbek felkarolásában, segítésében is sok szép eredményt elkönyvelhetnek.

A termelőszövetkezeti asszonyok társadalmi, politikai fejlődés tekintetében sem maradnak el a férfiaktól. Érdemes ezt néhány példával is bizonyítani. A bajai Vörös Fény Tsz-ben a tagság 51 százaléka nő. A szövetkezeten belüli egyéni és párosversenyben 1963-ban 87 résztvevő között 48, 1964-ben 118 között 65, 1965-ben pedig 148 között 82 volt a nő. A hartai tsz-ben 15 szocialista brigád van, közülük 7 női brigád 48 taggal. Jászszentlászlón a három tsz asszonyai nemrég azért jöttek össze tanácskozásra, hogy megállapodjanak: milyen módon csatlakozzanak a IX. kongresszus tiszteletére indult munkaversenyhez.

Mi az, amiben a termelőszövetkezeti asszonyok ma még hátrányban vannak a férfiakkal szemben? A termelőszövetkezetek vezetői között a több tízezernyi aktívan dolgozó nő közül mindössze 2057 nőt lehet találni. Tanulságos, hogy milyen arányban töltenek be vezető posztokat a tsz-ekben.

Igazgatóság:	**230**
Ellenőrző biz.:	**240**
Munkacsapat vezető:	**300**
Agronómus:	**12**
Könyvelésben:	**625**
Szoc. kult. bizottság:	**500**
Fegyelmi bizottság:	**70**
Brigádvezető:	**20**
Főkönyvelő:	**60**

Feltűnő a brigádvezetők alacsony száma, de még inkább elgondolkodtató, hogy az igazgatóságokban — tekintve, hogy megyénkben 218 tsz van — átlagosan csak egy-egy nő található. A szövetkezet legfelsőbb vezetésében ma még tehát szinte csak jelképesnek mondható a részvételük.

Falusi, termelőszövetkezeti pártszervezeteinknek nem szabad belenyugodniok ebbe a helyzetbe. A bajai Vörös Fény Tsz-ben, ahol a 11 tagú vezetőségnek 4, s az 5 tagú fegyelmi bizottságnak 3 női tagja van, nagy figyelmet fordítanak a falusi asszonyok általános helyzetére. A tsz pártszervezete 1964-ben meg is tárgyalta ezt. A tsz nőbizottságának s 7 tagú ve-

zetőségének is van tekintélye a tagság előtt, s ezt eredményes működésével vívta ki.

Nem egyszerűen a női egyenjogúság érvényesítése végett szükséges fokozottabb részvételük a szövetkezet irányításában. A szövetkezeti demokrácia is csorbát szenved, ha számarányukhoz, végzett munkájukhoz képest nem kapnak megfelelő szerepet a vezetésben. Az egész szövetkezet kárát vallja, ha véleményüket, javaslataikat, kezdeményezéseiket nem veszik figyelembe. A háztáji bizottság például elképzelhetetlen nők nélkül, hiszen szinte kizárólag ők a háztáji „gazdái" és megművelői. Az egyes bizottságokban szívesebben is dolgoznak az asszonyok, mert a nyilvános szerepléstől — közgyűlési felszólalásoktól — még gyakran húzódoznak.

Fontos, hogy pártszervezeteink fokozottabb segítséget nyújtsanak a nőbizottságok munkájához. Segítsék elő, hogy a szövetkezet vezetői tanácskozzanak az asszonyokkal, kérjék ki véleményüket még a munkák megszervezésében, az anyagi eszközök felhasználásában is. Erre ilyenkor, a nagy dologidőkben különösen szüksége lehet a vezetőségnek. Ne csak akkor forduljanak hozzájuk, amikor szorít a munka.

Amelyik szövetkezetben megbecsülik a nők munkáját s méltó szerepet kapnak a vezetésben is — ott számuk is nagyobb. A bátmonostori tsz-be az idén már 65 nő ment vissza a városból és kérte felvételét. A kecskeméti Aranykalász Tsz-ben 2 évvel ezelőtt csak 12 nő dolgozott. Ma már 34 női tagjuk s 54 női bedolgozójuk van. Megnyerték például az Országos Nőtanács által meghirdetett baromfitenyésztési verseny első díját s az ezzel járó 3000 forintot.

A termelőszövetkezetek politikai és gazdasági vezetői ne sajnálják tehát az időt s a fáradságot a nők munkájának segítésére, eredményeinek értékelésére s elismerésére. Ezzel s néhány szíves szóval többre lehet jutni, mint parancsolgatással.

Pankovits Józsefné,
a Bács megyei Nőtanács titkára

NÉHÁNY SORBAN

A VASMUNKÁSOK HELYZETE — FEHÉRVÁROTT

A székesfehérvári városi pártbizottság megvizsgálta, hogy a második ötéves terv idején — a munkásosztály helyzetéről szóló határozat szellemében — milyen változások történtek a vasas üzemek életében. A vizsgálat igen biztató eredményeket mutatott, s néhány lényegesebb negatívumra is ráirányította a figyelmet.

Székesfehérvárott öt év alatt olyan új iparágak honosodtak meg, mint a tv-gyártás, a különleges gépkocsigyártás, gyors fejlődésnek indult a Könnyűfémmű, a Nehézfémöntöde stb. Az üzemekben kétezerrel nőtt a törzsgárdisták száma, miközben a vasas üzemek létszáma 16 ezerre emelkedett. A város vasipari üzemeiben 8—12 százalékkal nőttek az átlagbérek. A munkabrigádok tagjainak száma nyolcszorosára emelkedett, s közülük 200 brigád már többször elnyerte a szocialista címet. A vasipari üzemekben vállalati és tanácsi kiutalással mintegy 700 dolgozó jutott új lakáshoz.

A városi pártbizottság vitája közben felszínre kerültek olyan problémák, amelyeket meg kell oldani. Szorgalmazni kell az üzemi iskolák létesítését, mert miközben nagymértékű a korszerű műveltség emelkedése, sokan még nem fejezték be az általános iskolát sem. Többet kell foglalkozni az üzemszervezéssel összefüggő időnkénti anyaghiánnyal, csökkenteni kell az újítások átfutási idejét, egyszerűsíteni kell a lakáselosztások rendjét.

A párt- és mozgalmi szervek a gazdasági vezetőkkel karöltve most a vita és a határozatok után megállapítják az egy-egy üzemre vonatkozó további tennivalókat. (*N. E.*)

A FORRADALMI MÚLT MEGBECSÜLÉSE

A KISZ salgótarjáni Bizottsága a városi pártbizottsággal karöltve követésre méltó akcióba kezdett: összeírják és később emléktáblával látják el a valamikori illegális párttalálkozók színhelyeit. A mozgalom csatlakozik a KISZ KB által meghirdetett „A vörös zászló hőseinek útján" című akcióhoz. Az emléktáblákat szeptember elejéig kívánják elhelyezni, ekkor érkeznek Salgótarjánba azok a régi zászlók, amelyek végigkísérték népünk forradalmi harcait. Az emlékezetes tanúk innen jutnak el az ország úttörőihez, hogy általuk megismerkedjenek a történelem haladó hagyományaival.

FEJLŐDIK A LEGKISEBB MEGYESZÉKHELY

A párt Szekszárd városi bizottsága kibővített ülésen értékelte a megyeszékhely helyzetét és további fejlődésének feladatait. Szekszárdon a második ötéves terv idején megindult a városiasodás, nőtt a lakosság száma, fejlődött az ipar, a kereskedelem, az egészségügy, korszerű lakóházak épültek. Az előttünk álló esztendőkben folytatódik a korszerűsödés, szálloda, áruház, egészségügyi iskola épül, bővül a kenyérgyár, a vízmű stb. A kibővített ülés részvevői most a maguk környezetében ismertetik a város fejlődésére vonatkozó adatokat, s a tennivalókat.

Egy szervezőtitkár életéből

Valaki a nyolcezres Beloiannisz gyárból így jellemezte: tiszta szívű kommunista.

Sok éves ismeretség alapján én is ilyennek látom . . . Tisztelettel figyeltem már annyiszor. A vb-n és a pártbizottsági üléseken találkozunk rendszeresen. Egyszerű, mégis megkapó jelenség. Alakja akár egy diáklányé, arca szelíd és ugyanakkor határozott, ajka szegletében mosoly bujkál. Nem bőbeszédű, de amit mond, arra érdemes odafigyelni.

Ilyennek látom én „futó" találkozások során — kívülről. De milyennek ismerik őt közvetlen munkatársai?

— *Farkasné? . . . Ica?* — kérdeztek vissza a munkatársak, amikor érdeklődtem. — *Jó vele együtt lenni. Szinte csodálni való az a nyugodtsága, ahogyan a dolgait intézi. Pedig ugyancsak sokan jönnek hozzá napközben tanácsát kérni, megbeszélni vele különböző ügyeiket. Szervezőtitkár itt az alapszervezetben, és a végrehajtó bizottsági ülésekre is eljár.*

S folytatják tovább a sort, meglepő, mennyi mindent tudnak róla.

— *Iskolába egy héten kétszer jár. Bosszankodik, ha egy dolgozata vagy felelete „csak" négyesre sikerül. Vele drukkolunk, hogy sikerüljön a vizsgája.*

— *A munka?*

— *Azzal mindig egyenesben van. Ha tudja, hogy pártbizottsági vagy vb-ülése lesz, előredolgozik. Megnyújtja a műszakot, vagy mire bejövünk reggel, már a gép mellett találjuk. Máskor meg azt a munkát vállalja, amit — őszintén szólva — nem szeret csinálni senki sem, például a sávok előkészítését. Ez nagyon sok bíbelődéssel jár, s ráadásul könnyen felsérti a kezet. Hagyhatna nekünk is a nehezebbjéből, de nem, azt mondja, csak így tudja lelkiismerettel végezni pártmunkáját.*

— *S hogy még miért szeretjük? . . . Valahogy mi is mások lettünk mellette. Nyílt, őszinte teremtés, kezdetben voltak, akik nehezteltek rá emiatt, de amikor látták, hogy segíteni akar, ezek is becsülni kezdték. Ma már az emberek szinte kivétel nélkül elfogadják a véleményét, nagy tekintélye van, pedig jóformán hangos szót sem hallottak tőle.*

*

Úgy adódott, hogy a párttitkárnak esztendőkön át távol volt a munkahelye a 19-es műhelytől. Farkas Lajosné szervezőtitkár viszont helyben volt,

így hozzá fordultak ügyes-bajos dolgaikkal az emberek. Őt ismerték jobban, őt keresték.

1959-ben került a műhelybe szerelőnek. Jól dolgozott, hamar megkedvelték az emberek, pártmunkát is kért, két év múlva vezetőségi tag lett. A párttagság 1964-ben újra beválasztotta a vezetőségbe.

Sok ilyen, hozzá hasonló ember kellene a gyárba! — hallottam többször is, amikor Farkasnéra került a szó.

*

De hát milyen, talán különleges ember Farkasné?

Nem. Egyszerűen ember, aki helyes mértékkel tűzi maga elé a feladatokat, aki úgy próbálja intézni a hozzáfordulók ügyeit, ahogy általában foglalkozni kell az emberek, a társadalom dolgaival, kommunista módra, szerényen. Pertre sem feledve, honnan jött, de a célt sem, ahová tart.

Napszám, cselédsors, régi világ. Tizenkét éves volt, amikor dolgozni kezdett. Tizennégy éves, amikor Jászkisérről a fővárosba indult kiscselédnek. A kislány ott van a főváros újjáépítésénél a felszabadulás után, s munka közben azt hallja az emberektől, hogyan lesz majd ezután.

1948-ban hírt kap az otthoni változásokról. Gépállomás alakult. Hívják őt is haza: legyen traktoros!... Ott ül a traktor nyergében, szánt, vet. A férfiak árgus szemmel figyelik, őt is, munkáját is.

Falujáró munkások hoznak híreket a városból a hatalomátvételről, a szocialista építés kezdeti sikereiről. Egészen fiatalon, talán éppen az ő hatásukra lesz párttag. Pártiskolára küldik — itt ismeri meg a férjét is. Mire jönnek a gyerekek — Ica és Kati — már újból a fővárosban van.

*

Sok a munkája, család, párt, gyár. Most előre tervezi, milyen könyveket olvas majd el a nyáron, mert arra télen-tavasszal bizony nincs ideje. Jól jön az iskolai szunet azért is, mert mint a végrehajtó bizottság tagjának, 4 alapszervben kell segítenie a vezetőségválasztásokat. Közben saját alapszervezetében is „húznia" kell.

A párttitkár szerint nehéz helyzetbe kerül az olyan pártmunkás, aki többször kénytelen távol lenni munkahelyéről. Nála ez nem okozott még gondot. Példás szorgalma kiegyenlíti a munkaidővesztéseget. A munkatársak elismerése és helyeslése közepette kapta meg tavaly a KGM kiváló dolgozója kitüntetést.

Gyakori volt a műhelyben az ideges hangulat, de az ő határtalan nyugalma véget vetett ennek. Nincs olyan pártmunka, amire nemet tudna mondani. Nem rangsorolja, illik-e az ő funkciójához vagy sem, hanem csendben, szerényen s nagy kitartással dolgozik. Ha kell pártnapot tart, szemináriumot vezet, tablót készít, beszámolót ír. Az egyik legutóbbi pártnapon százan hallgatták végig.

Hát körülbelül ilyen Farkasné.

Trapézvonalú, sötétkék köpenyében ott ül furcsa nevű gépe — a félautomata csokoládéforcsúcs — előtt, s dolgozik. Eteti a gépet. Kétoldalról is; egyfelől a bakelitházakat fűzi kétágú villára, majd a sávokat helyezi szerszámba — közben a gép működésére is ügyel. Egész ember...

Újvári Tiborné

Szocialista brigád a tanyán...

Csudabrigád volt az a régi, a Csörgőé. Itt dolgoztunk mindig Örményesen. Eljártunk Kisújszállásra és Kuncsorbára, ott is volt valamennyi földje a csapatnak. Bennünket nem lehetett megelőzni. Híres együttes voltunk. Itt vannak még a zászlók, oklevelek a termelőszövetkezetben. Kihozta ide a Csörgő. A brigád? Szétment. Csörgő maradt a gépjavítóban. A többiek elmentek Fegyvernekre a szövetkezetbe. Engem, Barta Jánost, hazahívtak. Ide, Örményesre.

A gépállomáson nem volt soha semmi bajom. Negyvenkilencben kerültem oda. Attól kezdve, aztán... Sztahanovista lettem. Háromszoros kiváló dolgozó. Csalogatott is az itteni tsz-elnök. Azt mondtam neki: az aratást megvárom, aztán jövök. Remekül sikerült. Százhúszenkilenc vagonnal kombájnoltam. Kaptam a hat hétre tizenötezer forintot, a prémiumot is beleszámítva. Erre megint nem akaródzott hazajönni. Ráállt am végül mégis. A pénz itt is megvan. Nem is az hiányzott nekem eleinte... Hanem a brigád, a Csörgő brigád...

Itt, az Új Élet szövetkezetben tizen vagyunk műhelymunkások. Tíz különböző ember. A fele tanyasi, a fele benn lakik a faluban. Csöpp kicsi falu a mienk. Itt laktak, dolgoztak a környező tanyákon, kis műhelyeikben, úgy jöttek a szövetkezetbe. Nem mondhatom, vannak itt kiváló emberek. A Varga Lajos az olyan motorszerelő, hogy párját ritkítja. Tóth Gábor esztergályosnál jobbat kívánni nem lehet. Ott az öreg Kenéz, a Lajos bácsi. Amióta a szövetkezet megalakult, tagja. Kommunista, régi párttag. Nem számít neki se ünnepnap, se vasárnap, se éjszaka, ha olyan munka van. Messzebbről, tanyáról jár be dolgozni, mindent megcsinál. Lajos bácsi olyan ezermester.

A műhelyünk is kint volt a tanyán. Oda jártunk ki mindannyian. A brigádbeliekkel azért lehet ám dolgozni, valamit kezdeni. Jobban szólva még csak afféle munkaszervezet volt, mikor én hozzájuk kerültem. Még a reggeli munka se kezdődött pontosan, csak negyedóra, fél óra ténfergés után. Vannak a brigádban más kommunisták is. Korpás István is, én is az vagyok. De hát a szokás nagy úr. Még olyasmiben is, hogy bárki cipekedhetett az udvaron, akármelyikünk, akármivel, a másik nézte, no elbírja-e? Megtörtént, hogy pálinkát vitt ki valaki a tanyai műhelybe. Eliszogatott egész nap a brigád, nem ment a munka.

Láttam, így nem lesz jó. Elkezdtem beszélni a mi régi brigádunkról. A gépállomási Csörgő brigádról. Meg arról, hogy épül az új gépműhely. Minden újul körülöttünk, nekünk is változni kellene. Aztán előálltam vele:

— Emberek, nevezzünk be a szocialista brigádmozgalomba.

— Minek az? Kinek lesz azzal jobb? Milyen az?

Tavaly májusban megalakultunk. Varga Lajos, Majorszki Gábor, meg én elkészítettük a vállalásokat. A többiek elfogadták, beküldtük a járáshoz Törökszentmiklósra. Meg odaadtuk a párttitkárnak, András

bácsinak. Rakja le, tegye el. Így vagyunk. Egy ember későn érkezett, ő kimaradt. Ketten fiatalok, a többiek középkorúak, korosabbak. Szerepelt a vállalásunkban: segítünk az öregeken. Szilágyi Mihály bácsinak például a kukorica felhordásban segédkeztünk. Egy kicsit rá is kaptak a brigádra. Eltörött a taligakerék, a kerékpárváz, csak hozták:

— Csináljátok már meg.

Rendben van, nem tart sokáig meghegeszteni. Megcsináljuk. A fa felvágást, a tűzifa aprítást is elvégezzük, ha szólnak. De nem ez teszi a brigádot szocialistává! Mi? Nem is tudom, hol kezdődik. Talán ott: meglátjuk, valamelyikünk a pótkocsival, az emelővel küszködik. Szaladunk oda, segítünk. Kicsiség? Természetesen. De kicsi faluban vagyunk! Tanyai emberek brigádja ez!

Ősszel lejárt a tízórás munkanap, visszatérhettünk volna a nyolcórázásra. Egy szóra megértette a brigád, hogy továbbra is szükség van a hosszúnapra. A szövetkezet vezetői kérhetnek tőlünk akármit. Akár vasárnapi ügyeletet, akár mást. A hangnem is szelídebb, a kérésé is, a válaszé is. A legfontosabb: egymással is emberibben beszélünk. Csupa jót mondanak rólunk. Az új gépműhely ajtóinak, ablakainak vasalását mind mi csináltuk. Feltöltöttük a műhelyt földdel, érdemünk a padlás sártapasztása. Készítettünk a traktorosoknak nehéz simítót. Villamosítottuk a cséplőgépeket, a felhordót. Az öreg Kenéz munkája az új istálló villanyszerelése. A járva darálónak nagyon örültünk, olyan jól sikerült.

Így van. Azért mi tudjuk . . . belül még van faragni való. Az öreg kovácsunk nyugdíj előtt áll. Nem bírja a gyomra, ha iszik. Egyszer, vasárnap este addig iddogált, hogy másnap már nem tudott kijönni a műhelybe. Na, nesze neked szocialista brigád! Mit csináljunk? Belátással is kell lenni az öreg iránt. Restellte. Ígérte, ledolgozza. Jó, nem is lovagoltunk az ügyön tovább.

Hanem a tanulással egyikünk se dicsekedhet. Elterveztük ugyan, hogy a telet hasznosan töltjük. A szerszámok legjobb használatát tanultuk együttesen. Egy emberünk szakmunkásképzőre járt, négyen pártoktatásra. Én technikumba készülök. Azért volt valami, ami igazán brigáddá forrasztott bennünket.

Az első gépjavítás! Először bízták ránk, önállóan a téli gépjavítást. Nagy vállalkozás volt ez, egy ilyen pirinyó falusi műhelynek! Érezte mindenki. Ilyen még nem volt a faluban. Minden gépen sokat megtakarítottunk. A járásban nálunk volt a legkisebb az alkatrészfelhasználás. Egyharmadára fogyott az előbbinél. És hogy igyekeztek az emberek! Pedig kinn a szabad ég alatt szereltünk, fagyban, hidegben, sárban.

Aztán átvettük az új műhelyt. Összehívtuk a brigádot: becsüljük meg. Nincs panasz. Mint a lakásra, úgy vigyázunk. Ha van egy kis szabad idő, azt nézik az emberek, hol szépíthetnek rajta valamit. Az udvart munkaidő után töltöttük fel. Szép új műhely. De én úgy gondolom, nemcsak az épület új. A legutóbbi párttaggyűlésen, szövetkezeti közgyűlésen sok szó esett rólunk. Szocialista brigád lettünk. Megkaptuk a címet. Elsőnek a faluban. Tanyai szocialista brigád. Örményesen, 1966 júniusától szocialista brigád dolgozik.

Olyan, mint a Csörgőé volt a gépállomáson. Lehet, hogy jobb is lesz. Idő kell hozzá.

*

A brigád történetét közösen elmondta: Barta János brigádvezető, Hornyik András pártitkár, Szabados János főagronómus és még mások. A tőlük hallcttak alapján jegyezte fel:

Borzák Lajos

Újmódi palóc esküvőn...

Néhány hete érdekes események színhelye volt Varsány, a Hollókő közelében fekvő, népviseletes, teljesen római katolikus vallású község: esküvőjüket tartották a Szita lányok, az Új Kalász Tsz-ben dolgozó szülők gyermekei. Nem mindennapi alkalom, hogy egy házból egyszerre és egy időpontban ketten is férjhez menjenek. Ennek a házasságnak azonban politikai érdekessége is volt. A kisebbik Szita lány ugyanis KISZ-esküvőre határozta el magát, míg nővére templomban esküdött. A községben ez az esküvő volt az első olyan házasságkötés, ahol nem tartottak igényt a plébános közreműködésére. Hatszázéves községi hagyomány megdöntésére szánta el tehát magát Szita Borbála és vőlegénye, a jelenleg katonai szolgálatot teljesítő Lehoczki József.

Az eset nagy port vert fel a községben, napokon át szinte egyetlen beszédtéma volt, s ellene akcióba léptek az egyházközség aktív tagjai. Eleinte csak azt híreszteltek, hogy a templomon kívül kötött házasságon nem lehet áldás, majd elterjesztették azt az együgyű hírt is, hogy a KISZ-esküvő csak két esztendőre kötelezi el a fiatalokat, s utána egyik megy jobbra, a másik balra. A járás és a község KISZ-aktivái azon nyomban leleplezték a célzatos híreszteléseket.

A két fiatal tehát látványos külsőségek között esküdött egymásnak hűséget a pártházban, ahol ott szorongott a fél község. A házat az esküvő napjára ízlésesen feldíszítették. Szép volt a KISZ-esek és úttörők sorfala, az utcáig kigördülő futószőnyeg, a lágyan zümmögő Mendelssohn nászinduló, s az egész ünnepség, amelyre szónoknak a járási tanácstitkárt hívták meg. Az ő közreműködése jó értelemben vett rangot is jelentett. Még a menyasszony idős édesanyja is meghatottan jelentette ki; hogy a KISZ-esküvő nagyon szép volt. A plébános — aki ellensúlyozásképpen ugyanaznap három egyházi esküvőt tartott — diplomatikusan úgy nyilatkozott, hogy a szabad akarat híve ...

A varsányi KISZ-esküvő hatását és tanulságait a megyei és járási KISZ-bizottságok, valamint a szécsényi járási pártbizottság vezetői utólag elemezték. Az általános vélemény az volt, hogy az esküvőt a KISZ jól előkészítette, s

annak hatása minden bizonnyal gyűrűzni fog. A varsányi példa azt igazolja, hogy ha a fiatalok politikailag eléggé fejlettek és szilárdak, akkor dacolni tudnak a szülők még gyakran visszahúzó, vagy legalábbis ingadozó magatartásával. A Szita szülők a sok szóbeszéd hatására örültek volna, ha mindkét lányuk templomban esküszik, de végül is nem álltak ellent kisebbik gyermekük akaratának és boldogságának. S hogy a boldogság előfeltételei nincsenek a templomi ceremóniához kötve, azt az esküvő utáni lakodalmas vacsorán több idősebb vendég is kifejtette. Idézték az olyan házasságokat, amelyek akkor is rosszul sikerültek, ha templomban adták össze a fiatalokat, s olyan vendég is akadt, aki sok éves, jól sikerült házasságokról is beszámolhatott, amelyeket csak anyakönyvvezető előtt kötöttek.

Természetesen a külsőségek biztosításához nem volt elegendő csupán a párttagok és a KISZ-fiatalok buzgalma, olyan eszközök is kellettek — piros bársony terítők, asztali és fali díszek, szőnyegek, függönyök —, amelyeknek beszerzése sokszor gondot okoz. A szécsényi járásban ezen úgy segítettek, hogy a tanács pénzügyi keretéből vásárolták meg a társadalmi ünnepekhez szükséges felszereléseket s ezeket kölcsönzik ki az igénylő falvaknak. Egyre sürgetőbb követelmény azonban a járási központi házasságkötő-terem, s később esetleg a művelődési ház vagy a pártházak bekapcsolásával a községi házasságkötő termek létrehozása.

Lakos György

Szavak új köntösben

„kimossák!...”

Milyen kár, hogy a szavakat csak leírni tudjuk betűkkel, amik távolról sem fejezik ki érzelmeinket, ahogy a szó elhangzott. Kottázni kellene a szavakat.

Ha így tennénk, akkor most minden magyarázat helyett nyilvánvaló lenne, hogy jelen esetben nem pelenkáról vagy borospohárról van szó, amit ki kell mosni. Egyáltalán nem miről, hanem kiről.

Kimossák!? ... Kit? Miért? Hogyan?

Hónapok óta szállong a hír, hogy X elvtárs körül valami nincs rendben. Megbeszélték ezt a közvetlen munkatársak, és már azok is, akik csak hallomásból ismerik a szereplőket; megbeszélték a párttagok és a pártonkívüliek, külön a nők és külön a férfiak. E beszélgetések egyikén hangzott el a nevezetes szó: „kimossák”. Mögötte felkiáltójel és három tétova pont.

— Haj, haj, volt már rá példa a világtörténelemben is, a gyárban is.

És akadt, aki ezt a magyarázatot még ki is egészítette. — „Jól jön ilyenkor a párttagság ...”

Valóban akadt arra néhány példa már, hogy emberek visszaélve a helyzetükkel, beosztásukkal, szabálytalanságokat, bűnöket követtek el, vagy hozzásegítettek

másokat, hogy ilyet elkövessenek. Előfordult nálunk a gyárban is, hogy példáért messzebbre ne kelljen menni. És — kétszeresen sajnos — az is megtörtént, hogy ilyenkor „jól jött" a párttagság.

Mikor történt? Arról nem szól a krónika. Ha egyszer megtörtént, megtörténhet máskor is — mentik a mesélők a pontos dátum hiányát. Évekkel ezelőtt, ki emlékszik arra már pontosan, akkor is volt egy X elvtárs, elkövetett valamit, aztán kimentették, kimagyarázták, egyszóval: „kimosták".

Az akkori X elvtársról senki sem tudja már, merre jár, de az eset emléke elevenen él tovább. Adódik az összehasonlítás: hasonló a bűn most is, hasonló lesz a „kimosás" is.

Legyünk őszinték, egy-két kísérlet valóban történt. Valaki felsorolta: régi párttag, propagandista, tagja néhány bizottságnak, a munkásőrségnek, a pártbizottságnak — vegyük mindezt figyelembe, és úgy ítéljünk.

Figyelembe vették. Párttag? Ez már egymagában kötelezné arra, hogy üldözője és ne elkövetője legyen a bűnnek. Propagandista? Tehát vizet prédikál és bort iszik. Munkásőr? De hogyan őrködhet a nép hatalmán, ha tulajdonát se tartja tiszteletben? Tagja a pártbizottságnak? Ez sem mentőkörülmény. Mert odadobhatja a saját becsületét, ha arra nem kényes, de a vezető testületét nem.

Mindent figyelembe véve az ítélet elhangzott. Súlyos volt, megérdemelt.

Követte ezt még egy-két hasonló eset. A pártszervezet leváltást javasolt, alacsonyabb munkakörbe helyezést. Követte ezt a pártbüntetés, szigorú megrovás, utolsó figyelmeztetés. Egy vétkes éppen most búcsúzik párttagságától, illetve a párttagság tőle.

— Kimossák!...

Milyen kár, hogy a kimondott szót leírni csak betűkkel lehet. Néha kottázni kellene!

A lebecsülő, cinkos, gúnyos zönge ugyanis lassan elmarad. Helyére a hangsúlynál valami olyan kerül, hogy „ezt se szeretném, ha velem történne". Mert kimossák, jól megrázzák, megforgatják, ki a nevezetes műveletre rászolgál.

Bóta Vilma
(Voros Csillag Traktorgyár)

EZT OLVASTUK

Fontosabb cikkek jegyzéke

1936. június 11-től július 5-ig

PÁRTÉLET

NÉPSZABADSÁG — A legfontosabb a cselekvő ember (VI. 22. A Várpalotai Szénbányászati Tröszt pártszervezeteinek tapasztalataival foglalkozó cikk); Böcz Sándor: Hatékonyabb módszerekkel (VI. 23. A nagykanizsai járás falusi pártszervezeteinek irányításával foglalkozó cikk); Az Osztrák Kommunista Párt és a Magyar Szocialista Munkáspárt tárgyalásairól kiadott közlemény (VI. 25.); Az Egyesült Államok Kommunista Pártja XVIII. kongresszusáról közölt tudosítasok (VI. 24—28.); Máté György: Egységes elvek alapján (VI. 28. Az összevont vállalatoknál végzett pártmunkával foglalkozó cikk); Interjú Szakali József elvtárssal, a Pest megyei Pártbizottság titkárával a pártmunkáról (VI. 29.); R. L.: Népművelés, kulturális élet, kultúrpolitika (VI. 29. A Baranya megyei párt-végrehajtóbizottság tapasztalataival foglalkozó cikk).

BÉKE ÉS SZOCIALIZMUS — Az európai tőkésországok kommunista pártjai képviselőinek tanácskozásáról kiadott közlemény (6.); Jacques Duclos: Mit tesznek a kommunista községtanácsok a népért? (6.); Hubert Görlich: A pártmunka távlati tervezésének tapasztalatai (6.); Alvo Fontani: Két kommunista párt együttműködése (6. A Francia- és az Olasz Kommunista Párt együttműködésével foglalkozó cikk.).

MAGYAR IFJÚSÁG — Somogyi Imre: A szovjet társadalom széles lehetőségeket teremt az ifjúság számára (VI. 11. Jegyzetek a Komszomol XV. kongresszusáról.).

GAZDASÁGI ÉLET

NÉPSZABADSÁG — Márton Miklós: Fontos lépés a reform útján (VI. 11. A szállítási szerződések új rendszerével foglalkozó cikk); Rózsa József: A munkadíjazás és a vállalati nyereség (VI. 15.); Gáspár Sándor elvtárs nyilatkozata a szakszervezetek időszerű feladatairól, a jogkör és a felelősség növekedéséről, az egyszemélyi vezetésről és az üzemi demokráciáról (VI. 19.): Almási István: Tsz-önállóság és gazdaságirányítási reform (VI. 22.); dr. T. L.: Ipari export 1965-ben (VI. 22.); A harmadik ötéves tervvel foglalkozó országgyűlés ülésszakáról közölt tudósítások (VI. 24—26.); Öt esztendő munkaprogramja (VI. 28.) A harmadik ötéves tervvel foglalkozó cikk); A Minisztertanács és a SZOT közös határozata az államigazgatási szervek és a szakszervezetek rendszeres kapcsolatáról, együttműködésük főbb vonásairól és módszereiről (VII. 3.).

NÉPSZAVA — Gáspár Sándor: A szocialista munkaverseny (VI. 26.).

KÖZGAZDASÁGI SZEMLE — Garamvölgyi István: A szovjet népgazdaság új ötéves terve (6.); Vajda Imre: A világkereskedelem fejlődésének legújabb jelenségei és hatásuk a magyar gazdaságszerkezeti modellre (6.); Szabó Kálmán: Az új mechanizmus és a munka szerinti elosztás mércéje (6.); Tímár János: A szakmunkaerő-szükséglet és az oktatás tervezésének kapcsolatai (6.); László János: A szövetkezeti gazdaságok tagsűrűsége és az anyagi érdekeltség (6.).

TANÁCSOK LAPJA: — Interjú Sulyok Béla elvtárssal, a pénzügyminiszter első helyettesével az új gazdaságirányítási rendszer tanácsokat érintő kérdéseiről (VI. 23.).

KULTÚRA — TUDOMÁNY

NÉPSZABADSÁG — Szabó András Endre: A népkönyvtárak másfél évtizede (VI. 19.); Lugossy Jenő: A középfokú tanulás útjairól (VII. 2.).

MAGYAR IFJÚSÁG: — Simon Gy. Ferenc: A pártosság vitája (VI. 2.).

ÉLET ÉS IRODALOM — Héra Zoltán: Lenin és az irodalom (VI. 18.).

NEMZETKÖZI KÉRDÉSEK

NÉPSZABADSÁG — Hertta Kuusinen elvtársnő nyilatkozata a Finnországban bekövetkezett baloldali fordulatról (VI. 11.); A Kádár János elvtárs által vezetett magyar párt- és kormányküldöttségnek a Német Demokratikus Köztársaságban tett látogatásáról közölt beszámolók (VI. 14—18.); Pálos Tamás: „Ellenlazítás" vagy a külföld helyes tájékoztatása? (VI. 15.); dr. Ibrahim Makhusz szíriai kulügyminiszter kairói nyilatkozata a haladó és forradalmi erők együttműködésének szükségességéről, az EAK és Szíria kapcsolatairól (VI. 16.); Kádár János elvtárs és Walter Ulbricht elvtárs beszéde a berlini magyar—NDK barátsági nagygyűlésen (VI. 17.); A Magyar Népköztársaság és a Német Demokratikus Köztársaság párt- és kormányküldöttségeinek közös nyilatkozata (VI. 19.); 1941. június 22. (VI. 22. A Szovjetunió elleni fasiszta támadás 25. évfordulója alkalmából írott cikk); Franz Muhri elvtárs nyilatkozata az osztrák belpolitikai helyzetről, a munkásosztály gazdasági és szociális küzdelmeiről, az Osztrák Kommunista Párt tevékenységéről (VI. 26.); A szovjet—francia közös nyilatkozat (VII. 1.); A szovjet kormány nyilatkozata az újabb amerikai háborús lépések ellen (VII. 1.); Ilku Pál elvtársnak és Hoang Luong elvtársnak a VDK nagykövetének beszéde az amerikai imperializmus újabb gaztettei elleni tiltakozó gyűlésen (VII. 2.); Brezsnyev elvtárs és Malinovszkij elvtárs beszéde a végzős katonai akadémisták előtt (VII. 2.).

BÉKE ÉS SZOCIALIZMUS — Jesus Faria: A venezuelai kormányválság után (6); Armad Nicolas: Martinique népét nem tudják térdre kényszeríteni! (6.); Jean Vincent: A svájci dolgozók érdekeinek védelmében (6.); Georges Batal: Libanon gazdasági és társadalmi feszabadulásának útja (6.); Ib Norlund: A vietnami háború (6.); Jan Prazsky: Az amerikai agresszió támaszpontjai (6.).

MAGYAR NEMZET — Várkonyi Tibor: De Gaulle Moszkvában (VI. 19.); R. J. Malinovszkij marsall: A történelem tanulsága (VI 22.); dr. T. I.: A szükségállapot-törvény Nyugat-Németországban (VI. 23.); Paál Ferenc: A koegzisztencia útján (VII. 3. A szovjet—francia kapcsolatokkal foglalkozó cikk.).

MAGYARORSZÁG — Dobsa János: Zavar Bonnban (VII. 3. A Barzel-nyilatkozat okozta problémákkal foglalkozó cikk).

ELMÉLETI KÉRDÉSEK

NÉPSZABADSÁG — Faragó Jenő: Nemzeti múlt és történelemszemlélet (VI. 11.); Puja Frigyes: A békés egymás mellett élés politikájának néhány kérdése (VI. 12.).

BÉKE ÉS SZOCIALIZMUS — Fontos hozzájárulás az egységért, a békéért és a kommunizmusért folyó harchoz (6. Az SZKP XXIII. kongresszusával foglalkozó cikk); Max Reimann, Henry Winston, Victorio Codovilla, Kosztosz Kolijannisz, William Kasthan, Ezekiasz Papaioannou, Arnoldo Martinez Verdugo, José Santos, Edgar Woog, Pieter Keuneman, Ali Jata, Mohammed Harmel és Santiago Carillo elvtársak cikkei az SZKP XXIII. kongresszusáról (6.); Komócsin Zoltán: Hazafiság — nemzeti érdek — nemzetköziség (6.); Stanislaw Tomaszewszki: Az elvtársias viszony a szocializmus törvénye (6.); Gunther Kohlmey: Világgazdasági struktúrák és a szocialista nemzetközi munkamegosztás (6.).

MAGYAR NEMZET — Komor Imre: A kolonializmus új formái és a nem tőkés út (VI. 29.).

KÖZGAZDASÁGI SZEMLE — Erdős Tibor: A termelési visszaesések jellege Nyugat-Európában (6.).

VILÁGOSSÁG — Szigeti József: Marxista politika és kommunista humanizmus (6.); Lukács József: A dialógus igazi pólusai (6.); Józsa Péter: A vallás funkcionális értelmezésének kérdéséhez (6. A mellékletben).

VALÓSÁG — Horváth Jenő—Szobolevszky Sándor: A nemzeti ideológia múltja és jelene (6. Összefoglaló az Eötvös Loránd Tudományegyetemen rendezett vitáról).

ÁLLAM ÉS IGAZGATÁS — Dr. Bihari Ottó: Az állampolgárok joga és lehetősége a helyi állami tevékenységben való részvételre (6.); dr. Szentpéteri István: A közvetlen demokratikus formák szerepe a szocialista államok helyi feladatainak intézésében (6.).

Lakásügyi tudnivalók, Építési ügyek
Családjogi viták, Munkajogi kérdések
Útlevél, Közlekedési szabályzat
Szabálysértés, Társadalmi bíróság

Mit mond ezekről a paragrafus?

Dr. Bartus—Dr. Kilényi Géza

MINDENKI JOGI KÉZIKÖNYVE

című népszerűen, közérthetően megírt könyvéből választ kap az olvasó a mindennapi életben tömegesen előforduló legfontosabb jogi kérdésekre

376 old. Ára: 15,— Ft

Kossuth Könyvkiadó

A DIVERZIÓ ESZKÖZEI

A Belügyminisztérium szakembereinek rendezésében állambiztonsági kiállítás nyílt a Népköztársaság útja és Eötvös utca sarkán. A termekben minden tárgy, térkép, minden bűnügy leírása arra figyelmeztet, hogy az imperialista fellazítás nemcsak eszmei behatolásban jelentkezik, hanem az osztályellenség diverziós aknamunkájában is. Becsempészett illegális nyomtatványok, emigráns szaklapok és könyvek — közöttük Hitler „Mein Kampf"-ja —, turistaúton beszervezett elemek bűnös tevékenységének leleplezése, ezzel összefüggő mikrofényképezőgépek és teleobjektíves fotoapparátok, elkobzott rádió adó-vevők, judáspénzként elfogadott csempészáruk bizonyítják a szüntelenül érzékelhető osztályharcot.

Az állam védelmét erősítő belügyi — karhatalmi, határvédelmi, elhárító stb. — szervek munkájának bemutatásán túl megnyugtató képet adnak a kiállítás termei arról is, hogyan segítettek elő az esetek feltárását a turistaútról hazatértek bejelentései, vagy az idehaza éber szemmel figyelő hazafiak, egyszerű állampolgárok. Elgondolkodtató az a tény is, hogy a látogatók zöme kevesli a kiállítás tablóin olvasható bírósági ítéletek mértékét . . .

A fővárosban még néhány hétig nyitva lesz az állambiztonsági kiállítás. Utána az őszi hónapokban megyeszékhelyeken és nagyobb járási központokban mutatják be az érdeklődőknek a szocialista államunk ellen folyó szüntelen diverzáns cselekedetek láncolatát s azok leleplezését.

Ára: 3,— Ft

MEGJELENT

Georg Klaus:
Kibernetika és társadalom
414 old. *Ára: 38,– Ft*

Kiss Artúr:
A szocialista állam és kritikusai
272 old. *Ára: 25,– Ft*

Palme Dutt:
Az Internacionálé
400 old. *Ára: 35,– Ft*

Világtörténet 9. kötet
744 old. *Ára: 160,– Ft*

Saul Friedländer:
XII. Pius és a Harmadik Birodalom
233 old. *Ára: 20,– Ft*

Az SZKP XXIII. kongresszusa
482 old. *Ára: 40,– Ft*

Kállai Gyula:
A nemzetközi kommunista mozgalom és a nemzetközi politika kérdéseiről
56 old. *Ára: 2,– Ft*

Sík Endre:
Egy diplomata feljegyzései
344 old. *Ára: 28,– Ft*

Helon László:
Felfedeztem Amerikát
373 old. + 32 old. kép *Ára: 32,– Ft*

Makai György:
Vietnam
184 old. + 32 old. kép *Ára: 15,– Ft*

A nemzetközi jövedelemszámítás néhány kérdése
(Az MSZMP közgazdasági elméleti munkaközösségének vitái)
108 old *Ára: 7,50 Ft*

KOSSUTH KÖNYVKIADÓ

Index: 25 6

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

PÁRTÉLET

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK
FOLYÓIRATA

XI. ÉVFOLYAM 9 BUDAPEST, 1966 SZEPTEMBER

A televízió jelenti...!

A második ötéves terv idején igen jelentősen megnőtt a lakosság birtokában levő tv-készülékek száma. Az 1961-es év végén még csak 205 ezer családnak volt, majd évenként 100—200 ezres növekedéssel 1965 végén már 831 ezer vevőkészülék járult hozzá a társadalom jobb tájékoztatásához, művelődéséhez, szórakoztatásához. A készülékek egyharmada a fővárosban, kétharmada az ország egyéb vidékein működik.

A televízió — mint földünkön mindenütt — fontos politikai feladatokat tölt be. Az újságokhoz hasonlóan minden rovatában hírt ad az ország és világ eseményeiről. A népszerű TV-Híradó, a dokumentumfilmek, a „Sokszemközt" című ipari adások, a „Falusi dolgokról" című mezőgazdasági műsorok, a haza szép tájait és megoldásra érett problémáit bemutató megyei adások mind hozzájárulnak a világról alkotott ismeretek növeléséhez, a szocialista tudatosság megszilárdításához. Időnként a képernyőn is találkozik az ország lakossága a párt és az állam vezetőivel, akik sok millió néző előtt ismertetik az időszerű politikai gondolatokat és tennivalókat.

A tv most új politikai erőpróba előtt áll: munkatársai az ország dolgozóival együtt készülnek a párt IX. kongresszusára. A kongresszus tiszteletére indult munkaverseny bemutatásán kívül a „Sorsok — emberek" műsorban sor kerül több kongresszusi küldött életének ismertetésére, s természetesen a kongresszus napjaiban is felhasználják az élő híradást a közvélemény gyors tájékoztatására.

Legújabb ismereteink szerint a tv-készülékek száma 930 ezer körül jár. Így tehát több mint három millió ember, az ország egyharmada részese már a legkorszerűbb hírközlő eszköz nagy előnyeinek.

PÁRTÉLET

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK
FOLYÓIRATA

XI. ÉVFOLYAM, 9. SZ. SZEPTEMBER

TARTALOM

Kovács Ferenc: Hatékonyabb világnézeti propagandát 3

KONGRESSZUSRA KÉSZÜLÜNK

Bognár Gyula: A pártszervezetek mozgalmi életéről — 8
Fehér János: A kommunisták aktivitásának, pártmunkájának megítélése — — — — — — — — — 16
Gyimóthi Dénes: Pártmunkánk módszerei — — — 19
Horváth Antal: Kongresszusi verseny Bács megyében — 28
L. L.: Határidőre — — — — — — — — — — 30
Bernula Mihaly: A nagyéri Tyereskova-brigád — — 34
Az alapszervezeti vezetőségek újjáválasztásának rendje 36
Ágoston József: A pártélet, a párton belüli demokrácia továbbfejlesztése — — — — — — — — 39

A PÁRTMUNKA IDŐSZERŰ KÉRDÉSEI

Juhász Miklós: A közlekedés őszi feladatai... — — 42
Kornidesz Mihály: Közoktatás-politikánk és az új tanév 48

TÉNYEK ÉS TANULSÁGOK

Császtvai István: Régi elmélet új csomagolásban — — 53
Rácz János: Az értelmiség helyzete a sárvári járásban 56

Csépányi Lajos: Propaganda- és agitációs segédeszköz 61
Hári Sándor: 15 éves a Zalaegerszegi Ruhagyár — — 64
—cs —ó: „Ma terv — holnap valóság...” — — — — 65

PÁRTSZERVEZETEINK ÉLETÉBŐL

Bucsi Elek: A szocialista munka új közösségei — — 66
Varga József: Ahol tettekkel mérhető a hazaszeretet — 71
Biri András: A párthatározatok végrehajtása és ellenőrzése — — — — — — — — — — — — 74
Horváth István: Színesebben és hatékonyabban — — 77
Kátay Antal: Új bérezési forma — javuló minőség — 79
Szávai Ferenc: A sportegyesületek pártirányítása a budai járásban — — — — — — — — — 82
V. K.: Mérlegkészítés idején... — — — — — — 84

KARCOLATOK, MEGJEGYZÉSEK

B. M.: Méltóképpen — — — — — — — — — 87
J. L.: Kinek jó a válsághangulat? — — — — — 89
Strasszer György: „Én már a párthoz vonzódom...” — 90
B. L.: Az alapító temetése — — — — — — — 91

EZT OLVASTUK

Kun Béla: Válogatott írások *(Kiss György)* — — — 92
A háborúkról — a háborúk ellen *(Kiss Jenő)* — — 96
Fontosabb cikkek jegyzéke — — — — — — — 103

PÁRTÉLET
a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának folyóirata
Szerkesztő: Lajtai Vera
Szerkesztőség: Budapest, V., Széchenyi rakpart 19. — Telefon: 111—400, 311—321
Kiadja a Kossuth Könyvkiadó
Felelős kiadó a Kossuth Könyvkiadó igazgatója
Kiadóhivatal: Budapest, VI., Révai u. 16. Telefon: 116—660
Előfizetési díj egész évre 30,— Ft, fél évre 15,— Ft
Előfizethető minden pártszervezetben, valamint a Kossuth Kiadó megyei és kerületi kirendeltségeinél
Terjeszti a Magyar Posta

66.02496/2 — Zrínyi Nyomda, Budapest. F. v.: Bolgár I.

KOVÁCS FERENC,
a filozófiai tudományok kandidátusa

Hatékonyabb világnézeti propagandát

Soha nem volt még ilyen sokrétű, ennyire bonyolult az emberi világ, mint ma és egyetlen elmúlt kor embere sem kapott annyi hírt napról napra a világról, annak minden tájáról, minden rendű-rangú eseményéről, mint a ma embere. Hírek és rémhírek, tudományos ismeretek és megalapozatlan, de annál nagyobb hanggal hirdetett vélemények áradó özönében él a mai ember, és próbál tájékozódni, próbálja mindezt „megemészteni", elrendezni magában.

EZ A HELYZET *kedvező* a tudományos világnézeti propaganda számára, de egyszersmind nagyon nehézzé és felelősségteljessé is teszi a propagandista munkáját. Kedvező azért, mert a gyors és ellentmondásos társadalmi változások, valamint az egy főre eső napi „hírfogyasztás" mai mértéke alkalmasak arra, hogy megingassanak minden régi, elavult szemléletet, feloldjanak megkövesedett véleményeket, kikezdjenek változhatatlanoknak hitt dogmákat, meggyőződéseket. Ezzel „kezére játszanak" a propagandistának, aki a marxizmus—leninizmus által feltárt mélyebb összefüggéseket, a változó világban, a napi hírözönben is viszonylag állandónak és érvényesnek bizonyult világnézeti-filozófiai törvényszerűségeket propagálja, tehát éppen azt a megbízható összefoglalást és rendszerezést közvetíti. amelyet a hírözönben élő és vergődő ember amúgyis keres. Persze, ez a helyzet *nehézzé* is teszi a propagandista munkáját, mert egyrészt maga a propagandista is benne él ebben a hírözönben, neki magának is meg kell emésztenie a napi híreket és az új ismereteket, sőt „hivatalból" köteles minél több új ismeretet szerezni és feldolgozni, hiszen enélkül csakhamar lehetetlenné válik, mint propagandista. Másrészt pedig maga a tudományos világnézet sem áll egy helyben, hanem az új tudományos ismeretek és az új társadalmi-gyakorlati tapasztalatok feldolgozása, általánosítása

során változik, gazdagodik, sokrétűbbé és árnyaltabbá, pontosabbá válik. A propagandistának legalábbis követnie kell ezt a változást, ismernie kell a legújabb tudományos irodalmat, a folyó vitákat és meg kell próbálnia önállóan állást foglalni az új kérdésekben.

További nehézséget okoz az, hogy *aktivizálódnak* a nem tudományos világnézetek terjesztői, propagandistái is, az imperialista fellazítás lovagjaitól kezdve a cinikus vagy nacionalista kispolgárokig és a jóhiszemű, vallásos emberekig, akik szintén készen állnak bármilyen esemény, napi hír vagy új tudományos eredmény kommentálására, értelmezésére. Bonyolítja a helyzetet az is, hogy a tudományos világnézet elemei az emberekben nemigen alakulnak ki spontán módon, de annál inkább tenyészhetnek mindenféle hamis világnézet elemei, hiszen ezek megelégszenek a tudományosság, megbízhatóság látszatával, vagy még arra sincs szükségük, csak egyszerűen „el kell hinni" állításaikat. Ezért a marxista—leninista világnézet propagandistájának imponáló felkészültséggel, korrekt érveléssel és nem utolsósorban vonzó emberi tulajdonságokkal, az egyéni meggyőzés erejével kell hirdetnie és bizonyítania a mi igazunkat, a folytonos megújulásra képes, a gyakorlati cselekvéssel, magatartással összhangban levő tudományos világnézet, társadalomszemlélet és erkölcsi felfogás helyességét. Ez természetesen nem könnyű dolog, de *világnézetünk belső tartalma, az aktivitás és optimizmus,* a józan gyakorlatiasság és megalapozott bizalom a jövőben, az ember lehetőségeiben, amely közvetlenül a munkásosztály legfontosabb tulajdonságaiból, tudományosan megállapított és gyakorlatilag igazolt, világtörténelmi hivatásából táplálkozik, eleve vonzó a dolgozó ember számára és segít áthidalni a fenti nehézségeket.

TUDOMÁNYOS ÉS FORRADALMI világnézetünk, társadalomszemléletünk és erkölcsi felfogásunk aktív és optimista jellegével egyetlen más világnézet sem versenyezhet, hiszen a többi világnézet társadalmi forrása nem a munkásosztály, hanem valamely más, többnyire nagy múlttal, de kicsi és bizonytalan jövővel rendelkező osztály. Ezért a nem-marxista világnézetek, ha egyikük-másikuk tartalmaz is esetleg egy-egy tudományos (vagy olyannak látszó) elemet, *egészében* nem tudományos, és lényegénél fogva nem forradalmi, hanem tudománytalan és konzervatív, többnyire pesszimista és passzivitást sugall.

A mi világnézetünk szoros kapcsolatban és kölcsönhatásban áll nemcsak a természettudományos fejlődéssel, hanem a társadalmi gyakorlattal, a politikával és erkölccsel is. A marxista—leninista világnézeti meggyőződés elvileg *közvetlenül* megalapozza az egyén meghatározott politikai állásfoglalását és erkölcsi magatartását, másrészt viszont a kommunista politikai állásfoglalás

és erkölcsi magatartás is világnézeti jelentőségű, kiváltja a mélyebb, világnézeti megalapozás szükségletét. Ezért nem véletlen és nem egyszerűen „divat" az a nagy érdeklődés, amely társadalmunk szinte minden rétegében évek óta megnyilvánul a világnézeti és erkölcsi kérdések iránt. Nem tévedünk, ha azt mondjuk, hogy ez az érdeklődés a hazánkban végbement politikai és erkölcsi fejlődés következménye.

VILÁGNÉZETÜNK szoros kapcsolata a politikával és erkölccsel azonban nehézségeket is okoz a propagandistának, hiszen a marxista filozófia, társadalomszemlélet és erkölcsi felfogás alapjaival való első ismerkedés során a hallgatók gyakran a valóságon (itt persze elsősorban a társadalmi valóságról van szó) próbálják „számonkérni" az elméletben megismert és helyesnek tartott általános elveket. Ez a *moralizálás* álláspontja, amely arról tanúskodik, hogy képviselője jószándékú és a megismert és helyesnek elfogadott, szép elveket szeretné minél előbb megvalósulva látni a társadalmi valóságban, az emberek magatartásában. Ennyiben ez a moralizáló álláspont tiszteletre méltó, mert fogékonyságot mutat világnézetünk, társadalomszemléletünk és erkölcsi felfogásunk iránt. A moralizáló már figyeli a társadalmi valóságot, az emberek magatartását, ezt a tanult elvekkel hasonlítja össze, tehát törekszik arra, hogy megértse, törekszik arra, hogy világnézetünk hatékonyságát a valóságon „lemérje". Az ilyen ember aztán könnyen és őszintén felháborodik, ha olyan jelenségeket tapasztal, amelyeknek „nem volna szabad előfordulniuk" a mi szocialista társadalmunkban, amelyek idegenek ettől a társadalomtól, a mi felfogásunk szerint. Gyakran találkozni ilyen őszinte felháborodással pl. az anyagiasság, a harácsolás jelenségei miatt, az önzés továbbélése és újraéledése láttán, közéletünk olyan megnyilvánulásaival kapcsolatban, mint egyesek nemtörődömsége, a bürokratizmus stb.

Ez a felháborodás rendkívül megbecsülendő és tiszteletre méltó, egyik mutatója annak a nagy változásnak, amely a szocializmus építése során végbement a közvéleményben, népünk széles rétegeinek társadalmi tudatában. Azt mutatja, hogy az emberek nagy része nem tartja már természetesnek az ilyen jelenségeket, hanem a marxizmus megismert elveinek teljesebb érvényesülését tartaná természetesnek a valóságban, az emberek magatartásában. E szemlélet térhódításában nagy része van a propagandamunkának is. Azt is látni kell azonban, hogy ebben felfedezhetők a propagandamunka gyengeségei is. A moralizálás, a valóságnak az elvek szerinti „értékelése" ugyanis még csak kezdeti és bizonytalan eredmény. A felháborító jelenségek miatti háborgás „energiája" még igen csekély és társadalmilag keves haszonnal jár. Legfeljebb arról biztosít, hogy a „háborgó" nem-

igen követi el maga is azt, ami miatt háborog, és persze segít kialakítani a felháborító dolgokat elítélő közvéleményt, s így bizonyos értelemben már társadalmi tettnek számít. De ez még nem elég.

A TÁRSADALMI TETTHEZ, a valóság alakításához, világnézetünk, társadalomszemléletünk és erkölcsi felfogásunk aktív jellegének érvényesüléséhez az emberek cselekedeteiben többre, annak *mélyebb elsajátítására,* nemcsak tételes megismerésére van szükség. A világnézeti propagandának, de az egész pártpropagandának törekednie kell arra, hogy növelje hatásfokát, a propagandisták felkészültségének fokozásával, a propagandamunka módszereinek tökéletesítésével, tapasztalatainak általánosításával stb. elérje azt, hogy az emberek ne csak ismerjék, hanem el is sajátítsák világnézetünk alapjait, hogy annak aktív és optimista jellege egyre jobban érvényesüljön az emberek szemléletében, magatartásában, tetteiben.

Világnézetünk alapjainak mélyebb elsajátítása egyrészt azt jelenti, hogy „túljutunk" a megtanult elvek és a valóság „kettősségén", hogy *magában az alakuló valóságban fedezzük fel az elveket és azokat az erőket, amelyek ezek szerint az elvek szerint működnek, és ezekhez csatlakozunk;* másrészt azt jelenti, hogy megtanulunk *önállóan gondolkodni,* s ennek alapján világnézetünkkel összhangban, *önállóan cselekedni.* Sokan ellentétet látnak az önálló gondolkodás és a tudományos világnézet, társadalomszemlélet és erkölcsi felfogás elsajátítása, elfogadása között. Azt gondolják, hogy egy világnézeti-politikai eszmerendszer elfogadása *eleve* azzal jár, hogy — elkötelezvén magunkat ennek az eszmerendszernek — konformistákká válunk, elveszítjük kritikai érzékünket saját világnézetünk iránt, lemondunk az önálló gondolkodásról. Tagadhatatlan, hogy a dogmatizmus gondolati bátortalanságot, önállótlan gondolkodást is jelent. De amíg a bátortalan és önállótlan gondolkodás, az alázat, a „kényes kérdések" feszegetése tilalmának tisztelete pl. a vallásos világnézet lényeges követelménye, tehát minél inkább elsajátította valaki, annál inkább lemond az önállóságról, dogmatikussá és konformmá lesz, addig a mi sorainkban éppen *ellenkező követelmények érvényesülnek.* A mi világnézetünk lényegének mélyebb elsajátítása *növeli* a gondolkodás önállóságát, kritikai szellemét, mert a mi világnézetünk nem tartalmaz egyszer s mindenkorra megállapított és „szentesített" dogmákat, hanem egyik lényeges vonása a *dinamizmus,* a mozgékonyság, a *nyíltság* a tudomány és az új társadalmi gyakorlat tapasztalatai iránt. Ezért a sorainkban megtalálható dogmatizmus — ebben a vonatkozásban — egyáltalán nem a marxista—leninista szemlélet mély elsajátításának következménye, hanem ellenkezőleg, felületes ismeretének, tételei

„bemagolásának", nem elég mély elsajátításának. A marxizmus—leninizmus világnézete, társadalomszemlélete és erkölcsi felfogása, forradalmi jellegénél fogva, megköveteli, és lényegének mély elsajátítása esetén képessé tesz arra, hogy „nyitott szemmel" és „szemellenző" nélkül vizsgáljuk a valóságot, s korábbi ismereteinket, nézeteinket újra és újra ellenőrizzük a gyakorlatban. Ez természetesen nagy *egyéni erőfeszítést* is jelent, hiszen a tudományos világnézet és a vele összhangban álló magatartás nem ígér olyan kényelmet, mint a vallás, amely szerint „boldogok, akik hisznek". A tudományos világnézet, éppen mert senki sem kapja „készen", hanem a viszonylag kész ismeretek *elsajátítása*, magunkévá tevése lényegesen több, mint azok megtanulása, egyéni erőfeszítéssel és szellemi gyötrelemmel jár, nem foszt meg bennünket az önálló gondolkodástól, hanem éppen *képessé tesz* arra.

AZ ÖNÁLLÓ GONDOLKODÁS, az egyéni gondolkodás jó értelemben vett *eredetisége* ugyanis nem az „el nem kötelezettséget", a társadalomban kialakult világnézetektől való függetlenséget jelenti, hanem a *helyes* önálló gondolkodásnak lényeges előfeltétele, éppen a tudományos ismeretek, így a tudományos világnézet alapjainak az elsajátítása. Aki *enélkül* törekszik önálló gondolkodásra, vagy az önállóságot mint „függetlenséget", gondolati-eszmei el nem kötelezettséget értelmezi, az rendszerint éppen a legrosszabb, korunkban divatos szubjektív idealista filozófiák karjaiba fut, tehát féltett „önállósága" csupán abban áll, hogy esetleg „önállóan" — „újra felfedezi" azt a világnézeti álláspontot, amely évtizedek óta sok-sok, természetesen „önálló" és „eredeti" változatban, hivalkodik a kapitalista országokban. Az ilyen világnézetek azonban többnyire „meddő virágok", többnyire a kapitalista kultúra bomlástermékei, rendszerint egyes polgári rétegek hangulatát fejezik ki, s ezért pesszimisták és passzivitást sugallnak.

A szocializmus építésében részt vevő, saját maga és embertársai életének további javításáért öntudatosan küzdő dolgozó ember számára nem ilyen gondolkodásbeli „önállóságra" van szükség, hanem a tudományosan megalapozott, a társadalmi gyakorlat által fő vonásaiban igazolt, s ennek tapasztalatait általánosító, vele együtt továbbfejlődő marxista—leninista világnézet, társadalomszemlélet és erkölcsi felfogás mély elsajátítása nyomán kifejlődő helyes és a gyakorlati cselekvésben megnyilvánuló önálló gondolkodásra. Az ilyen önállósággal rendelkező ember képes *alkotó módon* közreműködni a szocializmus építésénél jelentkező új jelenségek megértésében, új problémák megoldásában, válik részesévé szocialistává formálódó közgondolkodásunknak. Ilyen emberek nevelésén működjenek eredményesen világnézetünk propagandistái.

KONGRESSZUSRA *készülünk*

A pártszervezetek mozgalmi életéről

„Nem olyan manapság a pártélet, a pártmunka mint korábban volt" — hallani gyakran a kicsit keserű, kicsit tanácstalan megjegyzést pártszervezeteinkben. „Nem tudunk már úgy lelkesedni, mint azokban az években, amikor igazi osztályharc folyt" — mondják mások. Az ehhez hasonlo vélemények meglehetősen sokfelé hallhatók. Ami a jelenség okait, vagy a belőle fakadó tennivalókat illeti, már sokkal többféle az álláspont.

Nem arról van szó, hogy a kommunisták nem értenek egyet a párt politikájával. Párttagságunk számtalan alkalommal, nehéz helyzetekben is, tettekkel bizonyította, hogy egyetért a párt által kijelölt úttal.

Pártszervezeteink döntő többsége helyesen hajtja végre a párt politikáját — ez a vezetőségválasztó taggyülések előkészítésénél is kiderült. Hol van hát a hiba, mi az oka annak a bizonyos passzivitásnak, fásultságnak, amiről szó van?

Tulajdonképpen most keressük, kutatjuk a pártmunkának azokat a formáit, módszereit, stílusát, amely a szocialista társadalom építésének jelenlegi szakaszában megfelel. Pontosabban szólva nemcsak formai, módszerbeli dolgokról van itt szó, hanem jelentős mértékben a munka *tartalmáról* is.

Miért van szükség új formákra, sőt új tartalomra vethetnék ellen egyesek, amikor van jó példa: a felszabadulást és az ellenforradalmat követő évek pártmunkája. Tanulnunk kell ezeknek az időknek módszereiből, tartalmából egyaránt! Sok az igazság ebben az érvelésben, csak az a kérdés: *hogyan* tanulni, mit átvenni, hogyan alkalmazni? A probléma itt kezdődik tulajdonképpen, mert abban mindenki egyetért, hogy a pártéletben pezsgésre, aktivitásra van szükség. És nemcsak formákról, módszerekről van itt szó. Ez kiderül abból, hogy ma gyakran arról folynak a viták, *mivel* foglalkozzon a pártszervezet?

A megváltozott körülmények

Anélkül, hogy hosszabb történelmi fejtegetésekbe bocsátkoznánk, világosan kell látnunk, hogy a kommunista párt tömegmunkájának formái, eszközei, módszerei, a burzsoá állam megdöntéséért vívott harc hosszú évtizedeiben alakultak ki. A párt apró részleteiben kimunkálta a burzsoá társadalom leleplezésének, a szocialista forradalom elkerülhetetlen győzelmének meggyőző, kézzelfogható érveit, készült arra, hogy a legszélesebb tömegekkel együtt, azokat vezetve végetvessen a kizsákmányoló rendnek. Erről beszéltek agitátoraink, erről szólnak munkásdalaink, ez lelkesítette, s lelkesíti ma is a tőkés országokban az elnyomott milliókat. Felrajzoltuk persze a szocialista társadalom fő vonásait. a hozzá vezető út fő állomásait is, a marxizmus—leninizmus tudománya lehetőséget ad erre. A szocializmus társadalmi-gazdasági formáit részleteiben, a szocializmushoz vezető út problémáit, a maguk konkrét nemzeti megjelenésükben nem láthattuk előre, még kevésbé azokat a világpolitikai viszonyokat, amelyek között a szocializmus építése folyik.

Valljuk be őszintén — rövidebbnek, egyszerűbbnek tűnt a szocializmushoz vezető út a negyvenes évek végén. Hogy már akkor is higgadtabban kellett volna gondolkodnunk? Hogyan láthattuk volna előre a feladat bonyolultságát? Ezen ma már kár vitázni. A régebbi szubjektív hibák ma már mint történelem objektív eseményei jönnek számításba! És bár elméletileg tudtuk, tanítottuk, hogy a szocializmus felépítése egy egész történelmi korszak; mégis, mint egy nagy hősi rohamhoz kezdtünk hozzá.

A nagy hősi elszánások és tettek évei voltak. Nem gondoltunk autóra és fridzsiderre, túrtuk a földet, rohammunkáztunk, építettük Sztálinvárost, a gyors győzelembe vetett megdönthetetlen hittel. Fölösleges volt? Gyerekes lelkesedés és naivság volt? Természetesen nem! Mi változott meg hát azóta? Mi magunk? Igen, mi magunk *is* megváltoztunk és világosabbá vált, de bizonyos fokig meg is változott a történelmi helyzet!

„Termelj többet — jobban élsz!" Egyszerű, világos, érthető, mozgósító és igaz jelszó ez a maga idejében. De igaz, helyes, célravezető jelszó ma is? Egyértelműen semmiképpen sem, hiszen köztudott, hogy némely területen egyenesen káros a terv túlteljesítése, hogy ma mindenekelőtt *gazdaságos* termelésre, a minőség javítására, az export fokozására van szükség. És ez ugyanúgy a szocializmus szükségszerű követelménye, mint annakidején a többtermelés volt.

Így leírva talán egyszerű és könnyen érthető. De a követelmények változása *nincs mindig* harmóniában az emberrel, az egyes emberek teljesítőképességének változásával és ez ellentmondásokat, nemegyszer egyéni tragédiákat is szülhet. A meg-

oldás semmiképpen nem konfliktusmentes, és biztos recept csak egy van a megoldásra: *a kommunista emberség és a célok, feladatok pontos ismerete.* De egy ilyen általános recept legfeljebb csak a megközelítésben segít, a rengeteg gyakorlati gondra kész választ nem adhat. A megoldást helyileg kell megtalálni és ez bizony nem mindig sikerül.

A feladatok, a követelmények objektív változásában rejlő probléma tehát sokféle szubjektív hibával, s ezek szülte indulattal keveredik, olykor nehezítve a tisztánlátást.

A legdöntőbb: az elvszerű, demokratikus pártélet

Jónéhányszor megtanultuk már, hogy *ha egészséges a pártélet, nincsenek „kényes kérdések", hogy általában csak az elvtelenség, vagy az antidemokratikus módszerek tesznek egy-egy ügyet, vagy problémát kényessé.* Az elvszerű kommunista vitát gyakran akadályozza a legkülönbözőbb természetű személyes függőségi viszonyok szövevénye. Márpedig ahol a személyi függés *dominál,* ott szó sem lehet objektivitásról és demokratizmusról, ott a szubjektivizmus érvényesül. Előfordul, hogy azok a kommunisták húzzák a rövidebbet, akik elvszerűen lepnek fel és nem a személyes kapcsolatokat nézik, hanem a szocializmus építésének érdekeit. Márpedig *az ilyesmi elkedvetleníti a becsületes párttagokat, lefékezi az aktivitást.*

A felsőbb pártszerveknek határozottabban kell kiállniok az elvi alapokról bíráló párttagok mellett, s meg kell védeniök az ilyen elvtársakat az intrikától, az igazságtalan retorziótól, a személyes bosszútól. És itt már nem csak személyi problémákról, káderpolitikáról beszélünk, hanem a partélet egészéről a legkülönbözőbb, vita tárgyát képező kérdésekről. Nemcsak annak fut híre, ha valakit igazságtalanul meghurcolnak, hanem annak is, ha ilyen ügyekben igazságot szolgáltat a párt. Itt nemcsak egy-egy emberről van szó, hanem a közéleti *légkörről.*

Ha a *politikai tömegmunkát, a mindennapi pártmunka egyik* állandó területét vizsgáljuk, akkor láthatjuk, hogy a felszabadulás után — és az ellenforradalom után is — tulajdonképpen azt bizonyítottuk, hogy a szocializmus jobb mint a kapitalizmus volt, hogy a szocializmus az egyetlen helyes, az egyetlen lehetséges út előttünk. Tulajdonképpen ez volt a mezőgazdaság szocialista átalakítása érdekében kifejtett agitáció fő gondolata is. Alapvető kérdésekről, lényegében a fekete és a fehér összeméréséről volt szó. E nagy kérdésekben minden kommunista tudja, mi a helyes és mi a nem. A nagy kérdések, a sorsfordulókról szóló viták maguktól szülik az értő ember tiszta hevületét, lelkesedését. De mi a helyzet akkor, ha a vitában nem a szocializmus és a kapitalizmus állanak szemben, hanem a szocializmus ügyét segítő egyik

és másik módszer a különböző felfogások? Amikor mindkét vitázó a szocializmusért küzd?

Az ilyen kérdések, viták általában szürkébbek és kevésbé lelkesítőnek tűnnek, mint az úgynevezett „nagy kérdések", bár jelentőségük a ma számára nem kisebb. Az ilyen kérdések nem szülik maguktól az aktív mozgalmi életet, az élénk agitációt, és mindez nem a mi hibánkból, a párt hibájából fakad, maga az élet teremti ezt a helyzetet. *A politikai atmoszféra nem lehet mindig forrponton.* Még a kapitalizmus idején a nagy kérdések megoldásáért vívott harc során sincs mindig forradalmi helyzet.

A hatalom megragadása utáni időszakra éppen az a jellemző, hogy lehetőség nyílik a társadalmi problémáknak kisebb megrázkódtatásokon, simább úton keresztül történő megoldására.

Az emberi életnek megvan a maga természetes ritmusa, amely felgyorsul a válságos időszakokban és ismét normális ütemre vált át, ha megváltoznak a körülmények. A forradalmiság egyáltalán nem azt jelenti, hogy a felgyorsult tempót mesterségesen nyújtjuk, amíg nekünk tetszik. A marxista talajon álló pártnak nem az a feladata, hogy nem törődve a valósággal, a társadalom adott állapotával, szubjektív szándékokból — legyenek azok önmagukban véve akár a legtisztábbak is — induljon ki, hanem az, hogy *tanulmányozza,* elemezze az életet és az adott időszak jellemzőiből kiindulva vezessen. És a mai időszaknak, a szocializmus alapjainak lerakása utáni periódusnak *objektív* jellemvonása, hogy inkább megfontolt elemző, szívós „apró munkát" okos gazdálkodást követel, mint huszáros rohamokat.

Félreértés ne essék: nem a pártélet lanyhulásának, a már említett bizonyos fokú közönynek, passzivitásnak az elkerülhetetlenségét hirdetjük, nem az ebbe való belenyugvást tanácsoljuk! Csak arról van szó, hogy *a múlt tanulságait a mából kiindulva vegyük számításba, a mához igazítsuk a realitások talaján állva.*

A politikai tömegmunka problémáihoz visszatérve semmit nem ér, ha mondjuk a negyvenes évek végének, vagy az ellenforradalom utáni időszak pezsgő, szakadatlan tömegpolitikai tevékenységének a hiányán kesergünk. Ilyen tempót, ilyenféle aktivitást csak azok az idők szülhettek. A pártélet fellendítése nem az említett időszak egyszerű kopírozását igényli, hanem azt, hogy *megtaláljuk a jelenlegi helyzet által igényelt aktivitáshoz vezető utat.*

A konkrétság az alkotó viták forrása

A sorsfordulók idején a nagy, általános kérdések képezik a tömegmunka tárgyát, témáját. Ez természetes, ezt diktálja az élet. De sajnos igen gyakran *ma is* az általánosságokkal operálunk és a mai helyzetben ennek már egészen más a hatása. Gyakran az alapszervezet titkárának beszámolója olyan általános, hogy azt

változtatás nélkül elmondhatnák az ország bármely más alapszervezetében.

Ha például a Központi Bizottság a tapasztalatok elemzése alapján feladatul adja, hogy meg kell teremteni az anyagi és az erkölcsi ösztönzés összhangját, biztosítani kell hatásuk azonos érvényesülését — ez fontos útmutatás a pártszervezetek részére. De ha ez a megállapítás *ugyanígy* hangzik el az alapszervezeti taggyűlésen, ez *ott* nem más, mint *frázis*. És sajnos nem ritka, hogy taggyűlési beszámolók nem állnak másból, mint ilyen, vagy hasonló általános megállapításokból. Pedig egy kis fáradsággal, vizsgálódással, és főleg *konkrétabb szemlélettel* ugyanez a probléma pezsgő viták forrása is lehetne a taggyűlésen. Nem kellene hozzá más, mint néhány helyi probléma és okaik feltárása. Sokszor viszont nemcsak, hogy a központilag jelzett általános kérdéseket nem vizsgáljuk helyileg, de még a helyileg jelentkező gondokat is *általánosítva* vetjük fel.

Szükséges az általános és elvi természetű kérdések vitája is a pártalapszervezetben. De a helyi megoldást igénylő ügyek *elváltalánosítása* a viták, az élénk tanácskozások halálát jelenti. Az ilyen stílus sorvasztja a pártmunkát, elkedvetleníti a párttagokat, hiszen semmi kézzelfoghatót nem ad munkájukhoz, sőt úgy tűnik, mintha senki nem is igényelné az ő tevékenységüket, hanem mint passzív szemlélőket tájékoztatják őket.

A „hivatalnoki" szellem felszámolása

Gyakran hangzik el az a megállapítás, hogy a *párthelyiség* nem olyan *aktív mozgalmi centrum*, mint korábban volt, hanem szinte hivatallá vált, ahová csak akkor mennek az emberek, ha valami határozott elintéznivalójuk van ott. Tény, hogy a korábbi években a párttagok, de a párthoz közelálló pártonkívüliek is, úgy jártak a párthelyiségbe, mint második otthonukba, s akkor is betértek, ha semmi konkrét dolguk nem volt ott, csak beszélgettek, vitatkoztak, kicserélték tapasztalataikat. Bizony ez ma kevés helyen van így. *Bizonyos fokig* — természetes és elkerülhetetlen ez a változás. Sokan tanulnak, például, s a nem túl sok szabad idő felhasználásában csábító a televízió, az egyéb szórakozási lehetőségek és nincs is olyan forró politikai atmoszféra, amely halaszthatatlan és izgató problémáival, szenzációival önmagától ellensúlyozná az egyéb irányú vonzásokat. Mindez természetes. *Az viszont nem természetes, hogy sokfelé rideg hangulat uralkodik a párthelyiségekben, pártszervezetekben és a párttagot úgy kezelik, mint egy hivatalban — mégpedig rossz értelemben vett hivatalban — az ügyfelet.* Ahol a párttitkár és az egyéb vezetők ugyanúgy foglalkoznak a gazdasági ügyekkel, mint a gazdasági vezetők: — anyagért, alkatrészért szaladgálnak, telefonálgatnak

stb. — ott a „céltalanul" betérő párttag csak „akadályozza a munkát", nemhogy még őt magát is bevonnák a beszélgetésbe.

Ebből is látható, hogy *problémánk lényege, magva nem a külsőségekben, formákban, hanem a pártmunka tartalmában van.* Ha a pártvezetés a gazdasági vezetők munkáját végzi, illetve egészíti ki, ott szó sem lehet mozgalmi jellegről, aktív tömegpolitikai munkáról. *A tömegpolitikai munka lényege a demokratizmus.* A mindennapi gazdasági vezetés viszont elkerülhetetlenül az *utasítás — végrehajtás formáival kapcsolódik össze és nem kedvez a mozgalmi jelleg erősödésének a pártban.* A megoldás az, hogy a pártszervezet és a vezetőség a demokratizmus erősítésével és kiszélesítésével *mindenekelőtt politizáljon, az emberekkel foglalkozzon* és a gazdasági kérdéseket is politikai oldalukról közelítse meg.

A párttagság az elmúlt évben sokfelé és általában joggal kifogásolta az információ, a tájékoztatás hiányosságait. A bírálatnak foganatja volt: ha nem is mondhatjuk, hogy minden rendben van már e téren, jelentős javulás történt ebben az évben. Az információ azonban a kommunista pártban nem öncél, hanem tevékenység, tömegpolitikai munka kiindulópontja kell legyen. Van úgy, hogy a központi információt egyszerűen csak tovább kell adni, de általában a feladat az, hogy feldolgozzuk, megállapítsuk a belőle fakadó feladatokat és azokat megvitatva, a párttagság közös erejével végrehajtsuk. Ez jelenleg munkánk gyenge pontja.

A taggyűléseken pl. a közelmúltban ismertették az imperialisták fellazítási taktikájáról, az ellene folytatandó harcról szóló párthatározatot. A vitában nem egy pártszervezetben csak általánosságok hangzottak el az idegenforgalomról, a határellenőrzésről stb., de egy szót sem szóltak arról, hogy hogyan kellene hatékonyabban harcolni *az adott területen,* az emberek fejében elültetett téveszmék ellen, milyen káros hatások érik *ott* az embereket stb.

Az sem ritka dolog, hogy a *tájékoztatás nem jut el a tagsághoz,* valahol megreked. Az ilyesmi mögött esetenként az a helytelen szemlélet húzódik meg, hogy a párttitkár *azonosítja magát az egész pártszervezettel, a tájékoztatást a saját személyének szóló információként fogja fel.* Sok másféle megnyilvánulása van ennek a káros, antidemokratikus felfogásnak, s ezek abban egyeznek meg, hogy akadályozzák a pártmunka mozgalmi jellegének erősödését, fékezik az aktivitást.

Az ellenforradalom utáni pártmunkában gyakran alkalmaztuk a döntések előtti tanácskozást a párttagsággal és ez a módszer célravezetőnek bizonyult. Helyes lenne, ha a különféle kérdésekben az ilyenfajta előzetes tanácskozásokat gyakrabban alkalmaznánk. E módszer közvetlen haszna, hogy jobbak, helyesebbek, sokoldalúbbak lehetnek maguk a döntések. Ezen túl, az ilyen ese-

tekben a párttagság inkább magáénak érzi a határozatokat, látja, hogy bevonják azok meghozatalába és így nagyobb aktivitást is fejt ki a végrehajtásban. Nehezen felbecsülhető a módszer nevelő hatása is, hiszen így nő a kommunisták felelősségérzete, bírálókészsége, csökken a „mindent felülről várás" szelleme.

Visszatérve a tájékoztatáshoz nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy a „felülről lefelé" irányuló információk mellett ugyanilyen fontosak a „felfelé" irányuló információk is, melyeknek az emberek hangulatát, véleményét, megjegyzéseiket, javaslataikat kell tükrözniök. A pártszervezetek jelentései általában jól tükrözik mindezt. De ahogyan a „lefelé" irányuló információ gyakran csak passzív közlés, így van ez a „felfelé" küldött tájékoztatásokkal is. Pedig az emberek igényelnék, hogy választ kapjanak a kérdésekre, vagy a helyileg elintézhető dolgokat a jelzéssel, tájékoztatással együtt meg is oldják. Ma ez gyakran elmarad, és ez is fékezi az aktivitást, elkedvetleníti a kommunistákat.

Az elvi, politikai kérdések előtérbe állítása

Állami és gazdasági szerveink az elmúlt években megszilárdultak, erősödött szocialista jellegük, s így teljesen felesleges, sőt káros, hogy a pártszervek *helyettük* végezzék el az operatív gazdasági, kulturális vagy egyéb jellegű feladatokat. A párt vezető szerepe nem így értendő. A párt feladata ezen a területen is az elvi és politikai jelentőségű fő kérdések elemzése. Ez erősíti a párt vezető szerepét.

Ezek után felmerülhet a gondolat: vajon a párt gyakorlati vezetőszerepe valamiféle ideológiai irányító és nevelő — propagandisztikus feladattá válik csak?

Nem, szó sincs erről, pártunk mindig elvetette és ma is elveti a vezető szerep efféle felfogását. A pártnak a gyakorlati élettől való eltávolítása, a pártvezetésnek neveléssé zsugorítása: ez valójában a vezetőszerep csökkentését jelentené. A feladat az, hogy e vezető szerep *hatásának, hatékonyságának növelése* érdekében a napi operatív feladatok, részkérdések helyett, az átfogóbb, a fejlődést illetően elvi jelentőségű kérdésekre koncentráljunk. Ez így, általánosan megfogalmazva talán érthető és világos, de kiválasztani, meghatározni ezeket a kérdéseket egyáltalán nem könnyű. Ezek egy része állandóan jelentkező, másokat viszont politikai elemző munkával kell megkeresni. *A politikai vezetés egyik legnehezebb, legnagyobb felkészültséget és áttekintőképességet igénylő feladata éppen a politikai jelentőségű kérdések kiválasztása.*

Ma még nem lehet pontosan előrelátni a pártmunka módszereit, mechanizmusát az új gazdaságirányítási rendszer keretében. Az viszont már ma is nyilvánvaló, hogy *nem tud megfelelni feladatainak az a pártvezetőség, az a titkár, amelyik a gazdasági ve-*

zetéshez, vagy az igazgatóhoz „tapadva", mint annak „árnyéka, duplikátja" dolgozik. Manapság bizony elég gyakori az olyan párttitkár, aki munkaidejéből messze többet van együtt az igazgatóval, mint az egész párttagsággal együttvéve, aki kötelességének érzi, hogy *minden* értekezleten megjelenjen az igazgató mellett, a „párt részéről". Sok párttitkár rendszeresen tárgyal mondjuk a termelési osztályvezetővel, a főkönyvelővel stb. — s ez helyes is —, de helytelen, hogy honapok múlnak el, amíg egy pártbizalmitól, sőt vezetőségi tagtól megkérdezi, hogy mit végzett, milyen gondjai vannak, mert erre egyszerűen nincs ideje. Hisz minden idejét a gazdasági, vagy állami vezető mellett tölti, annak árnyékaként jár, kel. Erre még akkor sem volt szükség, amikor politikai szempontból jogos kételyek merultek fel, ma pedig, különösen felesleges, sőt *egyenesen káros.* Szükséges, hogy a párttitkár és az igazgató minden *lényeges* kérdést megbeszéljen, még döntés előtt. Ha azonban ez csak kettőjük ügye marad és nem az egész pártszervezeté, akkor abból kevés a haszon. A párt vezető szerepét nem a párttitkár *személyi jelenléte* biztosítja, hanem a pártszervezet egészének politikai munkája, beleértve az állami és gazdasági vezetők tevékenységét is, amit a párt politikájának megvalósítása érdekében kifejtenek. A párttitkárnak, a pártvezetőségnek irányítani kell ezt a párttagokon, tömegszervezeti aktivistákon keresztül.

A pártszervezeteknek számos állandó feladatuk van. Például a kádermunka vizsgálata, ellenőrzése. A párt politikájának érvényesítése e téren is az *egész párttagság ügye*, nemcsak néhány vezetőé és az előbbrelépés igényli és követeli is az egész párttagság bevonását.

Az, hogy esetenként ki kap jutalmat, vagy ki kap lakást, nem a taggyűlések témája. De az már igenis a *kommunisták fóruma elé kívánkozik, hogy ezekben az ügyekben milyen elvek érvényesülnek.*

A pártmunka szempontjából fontos kérdések körét tehát igen hibás dolog lenne az élet mindennapi problémáitól távol, elvontabb elméleti, vagy elvi területekben megjelölni. De hiba lenne (illetve a mai gyakorlatban sűrűn jelentkező hiba) a gyakorlat részleteiben elveszni.

A pártélet élénkítése, mozgalmi jellegének fokozása tehát nemcsak a formákat illető feladat, nem oldható meg egyszerűen régebbi, helyes, bevált módszerek és formák felújításával. Szükséges az ilyen bevált és talán kissé elfeledett tapasztalatok feleleventése, de elengedhetetlen, hogy ezek alkalmazása során a *mából induljunk ki, a mai helyzethez igazítsuk őket.*

Bognár Gyula,
a KB Agitációs és Propaganda Osztályának alosztályvezetője

A kommunisták aktivitásának, pártmunkájának megítélése

A kongresszusi irányelvek hangsúlyozzák: meggyőzőbb, elevenebb agitációra van szükség, *minden kommunista képviselje és hirdesse a párt politikáját.* Az aktív politikai munka nem újonnan támasztott követelmény a párttagokkal szemben.

A vezetőségválasztó taggyűlés rangját, jelentőségét lényegesen emeli az a tény, hogy mérlegre kerül nemcsak a vezetőség, hanem az egész pártszervezet kétéves munkája, helytállása. Az ilyen átfogó, őszinte elemzés elvégzése a tapasztalatok szerint önmagában is friss pezsgést hoz a pártéletbe, de egyenesen elengedhetetlen ahhoz, hogy az alapszervezet alaposan felkészüljön a további tennivalók hatékony teljesítésére. A párttagság politikai tevékenységének, akivitásának megítélése tehát méltó helyet, kellő figyelmet érdemel a beszámolóban és a vitában egyaránt.

Pártunk tagságának túlnyomó többsége odaadóan, szilárdan küzdött a VIII. kongresszus határozatainak végrehajtásáért és oroszlánrésze volt abban, hogy ezt a politikát egész népünk javára érvényesítettük. Az elmúlt évek tapasztalatai azonban arra is intenek: társadalmi életünk fejlődése, mozgása, a világpolitika alakulása folytán megszaporodott politikai, ideológiai, gazdasági feladatok ellátására szükség van a pártmunka tartalékainak gondosabb tanulmányozására és hasznosítására.

Őszinte, gondos elemzéssel

A párttagság aktivitásának gondos elemzése a vezetőségválasztó taggyűlésen azért is lényeges, mert *ezzel szorosan összefügg a vezetőség irányító, szervező munkájának az elbírálása is.* A kettő kölcsönhatása annyira nyilvánvaló, hogy egyiket a másik nélkül nem is lehet helyesen megítélni.

A budapesti pártszervezetek az év első negyedében a pártcsoportokban felmérték az egyes párttagok pártmunkáját. Az összesített adatok szerint a legutóbbi vezetőségválasztás óta fejlődés van ebben a tekintetben. A párttagok többségének, mintegy 70—75 százalékának rendszeres konkrét pártmegbízatása van. Kiderült viszont az is, hogy a tagság összetétele, felkészültsége tekintetében azonos adottságú pártszervezetek esetében is igen nagy a szóródás: az egyikben csak feleannyi párttag (30—40 százalék) végez aktív pártmunkát, mint a másikban. Ezek a különbségek — többi között — világosan utalnak a pártvezetőségek munkája közötti különbségekre.

Az alapszervezeti vezetőség milyen szempontok alapján juthat megfelelő következtetésekre ebben a fontos kérdésben? Mindenekelőtt önkritikusan azt kell megállapítania: vajon *a párt határozatainak s a taggyűlések állásfoglalásainak szellemében képes volt-e időről időre kimunkálni a helyi politikai, nevelési feladatokat, amelyeknek a teljesítésében minden párttag megtalálhatta a maga szerepét, tennivalóját.* A pártmegbízatások többsége a pártpolitika, a pártszervezet legidőszerűbb, legfontosabb feladataihoz kapcsolódott-e és képességeiknek, körülményeiknek megfelelően foglalkoztatták-e a párttagokat.

Kerüljük a sémát

Egyetlen kommunistának sincs megtiltva, hogy öntevékenyen keresse, kutassa: hogyan képviselheti legjobban a párt politikáját. Sőt, ez kommunista hivatásából fakadó kötelessége is, és mennél több az ilyen öntevékeny párttag, annál jobb. *Pártunk erejének, akcióképességének egyik fő tényezője azonban éppen a szervezettsége, az egyes kommunisták erőfeszítéseinek kellő összehangolása.* Ezért mielőtt bármelyik párttagot passzívnak, közömbösnek könyvelnénk el, nézzük csak meg: vajon a pártvezetőség, vagy a pártcsoportbizalmi megpróbálta-e állhatatosan bevonni az alapszervezeti pártmunka vérkeringésébe, adott-e neki megfelelő pártmegbízatást, segítette, ellenőrizte-e a teljesítését.

A Komárom megyei pártbizottság kezdeményezésére több oroszlányi pártszervezetben tavaly év végi, úgynevezett értékelő taggyűlést tartottak, ahol egyetlen napirend volt: minden egyes kommunista pártmunkájának, magatartásának személy szerinti elbírálása. Az alaposan előkészített, igen élénk taggyűléseken a megbíráltak többsége egyetértett a kritikával, de többnyire felvetette azt is: miért nem adott a vezetőség megbízatást számára, hiszen szívesen végezné. Ezek a taggyűlések igen hasznosak voltak, a többi között a kritika, önkritika felpezsdülésére vezettek, fellendült a pártmunka, tevékenyebbek lettek a pártcsoportok.

A gondos elemzésre azért is nagy szükség van, mert káros lehet bármiféle séma felállítása, vagy pusztán a statisztikai adatok lobogtatása. Ha egy kommunista politikailag, elméletileg szorgalmasan képezi magát, és szavával, magatartásával formálja környezetét: kár volna a passzív jelzőt rásütni, csak azért, mert esetleg nincs konkrét pártmegbízatása. A sokgyermekes dolgozó családanya politikai aktivitását, közéleti szereplését is igen nagy körültekintéssel szükséges megállapítani, vagy elbírálni.

Milyen főbb tapasztalatok tanulságait érvényesítsük a vezetőségválasztó taggyűléseken? Nagyon sok pártszervezet problémája, hogy *egyes elvtársaknak túl sok, három-négyféle pártmegbízatásuk is van, a párttagság jó részének pedig egyáltalán nincs.*

A felmérés idején például a X. kerületi vegyipari pártszervezetekben a párttagság 11 százalékának több pártmegbízatása volt, 26 százalékának pedig semmi. A Goldberger Kikészítőben 33 párttagnak több, 38-nak semmi pártmegbízatása nem volt. Az ilyen belső aránytalanság kétszeresen is káros, mert *a sok pártmegbízatással ellátott, pontosabban túlterhelt elvtársak képtelenek valamennyit jól elvégezni.* Annál pedig nincsen károsabb, ha a politikai feladatokat csak úgy „összecsapják".

Egyes pártvezetőségi tagok, pártbizalmiak túlságosan könnyen lemondanak a passzív párttagokról. „Nem vállalja", vagy „úgysem végzi el" megjegyzéssel napirendre térnek fölötte. Pedig ha türelmesen szót értenének ezekkel az elvtársakkal, jobban megismernék munkahelyi, családi körülményüket, felkészültségüket — bizonyára orvosolhatnák a visszahúzódás okait.

Az éremnek persze két oldala van. Ezek a visszahúzódó elvtársak maguk is gondolkodjanak el azon, hogy mit vállaltak, amikor a párt soraiba léptek. Vegyék tekintetbe, hogy *rendszeres pártmunka nélkül kommunista fejlődésük is megreked,* hiszen amit a szemináriumokon megtanultak, azt hasznosítani is kell a gyakorlatban.

Amivel nem szabad megelégedni

Ahol a párttagok politikai tevékenysége, közéleti helytállása nem követelmény, ott *kialakul egy olyan káros szemlélet: ha a kommunista munkahelyén jól elvégzi szakmai, gazdasági munkáját, ezzel eleget tett kötelességének.* Igaz, a párt ezt is elvárja minden tagjától, ám mondjuk csak meg világosan: ez állampolgári, családja iránti kötelessége mindenkinek.

Nagyon fontos, hogy becsülete legyen az aktív pártmunkának, ha az alapszervezeten kívül is, akár a tömegszervezetekben, akár egyebütt végzik a kommunisták. A megbízatások rangját, súlyát lényegesen emeli, ha pártfórum — taggyűlés, vezetőség vagy a pártcsoport adja.

A pártszervezet munkájának színvonalát, hatását, végső soron a tagság felkészültsége, odaadása, politikai kiállása dönti el. Ezek az adottságok azonban a vezetőség kellő rendszeres felkészítése, tájékoztatása, jó szervező munkája révén hatékony erővé is formálódhatnak, annak hiányában viszont elaprózódhatnak. Ahol a pártmegbízatásokat kimunkált taggyűlési, pártvezetőségi határozatokra támaszkodva adják, ott lényegesen könnyebb megszervezni a tagság aktív közreműködését. Helyes, ha mind a pártvezetőség, mind az alapszervezet tagsága megszívleli ezt a tanulságot, amikor felkészül az elkövetkezendő hónapok, évek tennivalóira. Jogos az aktíván tevékenykedő párttagok felvetése is, hogy *a pártszervezet eredménye az egész párttagság teljesítménye legyen.*

Fehér János

Pártmunkánk módszerei

Pártszervezeteink, különösen az alapszervezetek vezetői gyakran kérik, hogy sok írást közöljünk a pártmunka módszereiről. Ennek az igénynek kielégítése nagyon időszerű most, amikor pártszervezeteink a kongresszusi irányelvek szellemében igyekeznek minél jobban felkészülni napjaink politikai feladataira. Az alábbi cikkel a falusi, járási pártmunka módszereit kívánjuk terjeszteni. Szívesen vennénk, ha ehhez hasonló áifogó, vagy akár csak egy-egy bevált módszert ismertető írást más járásból is küldenének szerkesztőségünknek.

Hogyan foglalkozzunk a gazdasági kérdésekkel a pártmunkában, milyen legyen a pártvezetés és a gazdaságvezetés viszonya, hogyan értelmezzük helyesen és milyen módszerekkel érvényesítsük a gyakorlatban a párt gazdaságszervező munkáját, a párt vezető szerepét? — Ezek a kérdések foglalkoztatják járásunkban a pártmunkásokat.

Most a kongresszusi felkészülés során ugyanis értékelésre, egyes esetekben pedig átértékelésre kerülnek a korábban képviselt álláspontok, a pártalapszervezetek munkastílusa.

Egyes elvtársak a párt munkastílusának fejlesztését úgy értelmezik, hogy a pártszervezetek a jövőben ne foglalkozzanak gazdasági kérdésekkel, mert ez a szövetkezeti vezetők és egyéb gazdasági, állami szervek kötelezettsége. Úgy vélik, hogy a pártszervezetek csak elvileg irányítsanak, csak pártügyekkel foglalkozzanak. Az elvi irányítás alatt azonban valamiféle általános politizálgatást, és kívülállóként való bírálgatást értenek.

Ez így természetesen nem helyes. A VIII. pártkongresszus leszögezte: „... *A gazdasági munka általános fejlődésünk kulcskérdése* ..." Ez az irányvonal nem változott, sőt a gazdasági tevékenység jelentősége, szerepe fokozódott. *A pártszervezeteknek tehát nem kevesebbet, hanem többet és főleg jobban kell foglalkozniok a gazdasági kérdésekkel mint korábban.* Ezt tükrözi a gazdasági mechanizmus reformjáról szóló határozat is: „*Pártunk munkastílusát a gazdasági feladatok végrehajtásának kapcsán olyan irányba látszik kívánatosnak átalakítani, hogy jobban munkánk középpontjába kerüljenek a legfontosabb politikai, gazdaságpolitikai kérdések* ..."

Sok elvtárs viszont annak a régi gyakorlatnak a híve ma is, mely szerint a pártszervezet, a párttitkár minden gazdasági szakkérdésbe operatíven avatkozzon bele. A taggyűléseken hozott határozatok ezért sok esetben formailag is hibásak (pártonkívüli tsz-vezetőt utasítanak például). Az esetek többségében pedig egy-

oldalúan, csak a szövetkezeti vezetők, a szakvezetés feladatait jelölik meg és szó sincs a pártszervezetben, a tömegszervezetekben dolgozó kommunisták tennivalóiról.

Ahol ez így van, ott a párttitkár rendszerint vagy az elnök beosztottjaként dolgozik, azaz: intézi az alkatrész-beszerzést, tárgyal a gépállomás, a MÉK, és más szervek képviselőivel, végzi a munkaelosztást, ellenőrzi a kiadott munkát stb., vagy pedig a párttitkár a tsz-elnök, az agronómus „feletteseként" beleszól intézkedéseikbe, sőt megváltoztatja helytelen, vagy helytelennek vélt döntéseiket.

Egy helytelen lépés következménye

Hogyan történjen tehát a pártszervezet, a párttitkár közreműködése gazdasági kérdések eldöntésében? Példák alapján lehet ezt leginkább körülhatárolni. Az egyik szövetkezetben a tehenészetben dolgozó tsz-tagok béremelést kértek a szövetkezet elnökétől. Az elnök a béremelést megígérte. A párttitkár, amikor ezt megtudta, az elnök irodájában mindenki füle hallatára tiltakozott a már megígért béremelés ellen, mondván, hogy a tehenészet így is ráfizetéses. (Ami egyébként igaz volt.) A tsz-elnök valóban nem járt el helyesen, a megfelelő eljárás az lett volna, ha jövedelemelosztási ügyben a szövetkezet vezetősége, s végül a közgyűlés dönt.

Alaposan elemeztük azonban a párttitkárral is, hogy miért volt helytelen az ő fellépése is. Először: nincs joga megváltoztatni a szövetkezeti vezetők döntését; másodszor: a szövetkezet elnökét nem győzte meg azzal, hogy a dolgozóknak adott szavát nyilvánosság előtt nem megfelelő hangon bírálta. Ellenkezőleg, ezzel csak ellenérzést keltett benne és a tekintélyét rontotta. A párttitkár ezzel a fellépésével átvállalta az intézkedés felelősségét az elnöktől a saját, a pártszervezet vállára. Lehetőséget nyújtott a szövetkezet elnökének arra is, hogy a jövőben így hárítsa el a tagok egyéb követeléseit is: „Én adnám, de a párttitkár, a kommunisták nem akarják." *Így olyan helyzet alakul ki, hogy minden kellemetlen, népszerűtlen dolgot a párttitkár, a pártszervezet intéz.* Következésképpen az esetek többségében ellenszenv alakul ki a párttitkárral és rajta keresztül a helyi pártszervezettel szemben is, csökken a pártszervezet befolyása, tekintélye, a dolgozók bizalma a párt iránt.

Emellett a párttitkár nem vizsgálta meg alaposan és körültekintően az elnök állásfoglalását. Abból indult ki, hogy tehenenként az öt-hat literes fejési átlag mellett a gondozók fizetésének emelése a tehenészet veszteségét még tovább növelné. Ez természetesen igaz. Mégis az azonnali kategorikus elutasítás helyett ez esetben *célszerűbb lett volna, ha az elnökkel, az agronó-*

mussal együtt közösen megvizsgálják az ügyet, és a tapasztalatok alapján a gondozókkal együtt megbeszélik a tennivalókat. Meggyőzik őket arról, hogy az adott lehetőség keretei között a szakvezetésnek és a gondozóknak a tartás, a takarmányozás, a gondozás terén mit kell tennie azért, hogy a tehenészet a felemelt bér ellenére is biztosítsa a jövedelmezőséget, vagy legalább is a korábbi helyzethez viszonyítva a ráfizetés csökkenjen.

Ha így cselekedtek volna, több célt érnek el. Először is a felemelt bér nyomán magasabb követelményeket támaszthattak volna a gondozókkal szemben. Azután a szövetkezet elnöke így megértette volna, hogy csak akkor ígérjen, ha előzőleg számolt és kalkulált. Emellett megértette volna, hogy a magasabb juttatás ellenében követelnie is kell, és hogy az egyének érdekeinek figyelembevétele mellett soha ne veszítse szem elől a közösség érdekeit. Ha így cselekednek, a gondozókban sem keletkezik olyan érzés, hogy a párttitkár „ellenségük", hanem *azt látták volna, hogy a párttitkár is az ő magasabb jövedelmük mellett van, csak nem érdemtelenül, nem alaptalanul, hanem több teljesítmény ellenében.*

Leírni is hosszadalmas, hogyan történik egy-egy gazdasági kérdés beható elemzéssel való megoldása. Ám éppen azt akarjuk bebizonyítani alapszervezeteinkben, hogy ez az egyetlen valóban eredményes módszer. Az ilyen szívós, „apró" munka erősíti a párttitkár, a pártszervezet tekintélyét. *Az ilyen tevékenység kifejtéséhez a politikai érzék mellett a gazdasági feladatok ismerete, tapasztalat, szervező készség,* a számokkal és tényekkel való politizálás, elvi szilárdság, következetesség és közgazdasági szemlélet is szükséges.

A politikai feladatok megértése

A helyes munkastílus formálásának igen lényeges feltétele, hogy a pártszervezet felismerje az adott helyzetből következő politikai feladatokat. Ma még sok esetben tapasztalható, hogy egyes szövetkezeti vezetők lebecsülik a politikai meggyőző munkát, semmibe veszik a szövetkezet gazdái véleményét. A politikai hangulatot még egyes párttitkárok is leszűkítve csak azon mérik: elégedettek-e a tsz-tagok a tsz-ben elérhető jövedelemmel vagy sem.

Az egyik jó gazdasági helyzetben levő szövetkezetünk pártszervezete a járási párt-végrehajtóbizottság ülése elé került beszámolójában többek között leszögezte, hogy a tsz-tagok hangulata jó, az emberek elégedettek. Gond azonban — olvashattuk —, hogy a tsz-tagok nem nagyon élnek jogaikkal a közgyűlésen, inkább utána beszélik meg a hallottakat. A pártszervezet kommunistái ezért a tagokkal folytatott beszélgetéseik során igyekeznek

meggyőzni őket, hogy bátran szólaljanak fel a közgyűlésen is, hiszen ők a termelőszövetkezet gazdái, és nemcsak a vezetőség, hanem a tagság is felelős a gazdálkodás menetéért.

A szövetkezet elnöke, aki nagyon értékes, de állásfoglalásaiban gyakran szélsőséges ember, a párt-végrehajtóbizottsági tagok által feltett kérdésekre válaszolva lényegében a következőket mondotta: A hangulat csak jó lehet ott, ahol pénz van. A döntéseknél nincs vita. A tagok a tsz megalakulása óta eltelt idő alatt nem fejlődtek, csak öregedtek. Az 50—60 éves emberek nem tudnak vitatkozni, mert nem értik, nem tudják követni a vezetés elgondolásait. A tagok azt mondják: „ha jó, csináljuk". Ha a tsz-tagokon múlott volna, akkor ma a szövetkezetben nem lenne gép, nem lenne épület. Azért amit én, mint tsz-elnök csinálok, vállalom a felelősséget.

Világossá vált mindezekből, hogy a szövetkezet párt- és gazdaságvezetői még nem értették meg, hogy a község, a tsz-tagság politikai hangulatát nemcsak a pénz, a kereset befolyásolja, hanem többek között a külpolitikai helyzet alakulása, az áruellátás színvonala, a szövetkezeti vezetők magatartása, vezetési módszereik, és még sok egyéb tényező, esemény is A pártszervezet hiába hangoztatja a tagok előtt, hogy ők a tsz gazdái, ha a vezetők nem sokra becsülik a szövetkezeti demokráciát. Amíg a pártszervezet nem győzi meg a gazdasági vezetőket a szövetkezeti demokrácia jelentőségéről, és betartásának szükségességéről, amíg a szövetkezeti tagokat és vezetőket nem tanítja meg a döntési jog helyes értelmezésére és alkalmazására, addig a tsz-tagok biztatgatása csak üres szóbeszéd marad.

A bírált helytelen szemlélet és gyakorlat megszüntetése érdekében azonban a járási pártbizottság régi módszereit is megváltoztattuk. Hosszú időn keresztül a párttitkároknak például az időszerű mezőgazdasági munkák elvégzésével kapcsolatos felkészítése, a feladatok megszabása, valamint a végzett munkáról történő beszámoltatása semmivel sem tért el attól, ahogy a járási tanács a tsz-elnökökkel, agronómussal ezeket a kérdéseket megtárgyalta. A párttitkároktól is csak az aratás, cséplés, tarlóhántás stb. állását, a gépek kihasználásának fokát kértük számon. És nem azt, hogyan sikerült, vagy nem kialakítaniok az egyetértést, az együttműködést a gazdasági vezetőkkel és hogyan sikerült vagy nem a jó minőségű gondos munka előnyét megértetni azokkal a tsz-tagokkal, gépállomási dolgozókkal, akiken a gyors, szemveszteség nélküli betakarítás megvalósítása például elsősorban múlik.

A különböző beszélgetéseken, értekezleteken lefolytatott viták, a helyszíni segítség és ellenőrzés, valamint a falusi pártmunkával foglalkozó írások felhasználásának eredményeképpen ma már növekszik azoknak a termelőszövetkezeti pártszerveze-

teknek a száma, amelyek kezdik megvalósítani az új követelmények szabta munkastílust. Pártszervezeteink egyre inkább megértik, hogy minden kérdést, a gazdasági, termelési, szövetkezeti problémákat is mindenekelőtt az *emberek és nem a dolgok oldaláról kell megközelíteni.* Mindinkább felismerik, hogy a pártmunka új stílusa nem azt jelenti, hogy minden eddigi — az esetek nagy részében eredményes — módszert el kell vetni, és valamiféle csodálatos, egy csapásra minden gondot megoldó módszereket kell kitalálni. De azt sem, hogy minden maradhat változatlanul. Vagyis: *„Az új helyzetben tovább kell fejleszteni a pártmunka ma is helyesnek bizonyuló jó módszereit, módosítani kell azokat, amelyek eddigi formájukban már nem hoznak kielégítő eredményt, és el kell hagyni mindazt, amit a fejlődés túlhaladott . . .”*

Pártszervezeteinkben mind gyakoribbak a családlátogatások, az egyéni és csoportos beszélgetések. Ezeket a párt, a szövetkezet, a tanács és más helyi szervek vezetőiből, párttagokból és pártonkívüliekből álló aktíva-gárda végzi.

A csóti termelőszövetkezet gyimóti üzemegységének kommunistái a faluban lakó üzemi munkásokat papirral, ceruzával a kézben, számolva, tények, érvek erejével győzték meg arról, milyen fontos, hogy a szövetkezetet munkájukkal segítsék. Rámutattak ennek politikai, gazdasági jelentőségére és azokra a közvetlen előnyökre is, melyekkel ez a munka az üzemi dolgozók számára is jár. Az eredmény: tizenöten segítették a bébi üzemegységben a műtrágya kiszórását.

Ezzel szemben Dákán, ahol a pártszervezet ilyen agitációs munkát nem végzett, ott tavaly a községben lakó üzemi munkások kigúnyolták azokat a Pápáról érkezett üzemi dolgozókat, akik a szövetkezet aratását segítették.

Javaslatok forintra váltva

Csikvándon a pártszervezet a szövetkezet tervtárgyaló közgyűlése előtt szervezett csoportos beszélgetéseket. Ez alkalommal *a tagok, egyéni gazda korukban szerzett tapasztalataik alapján javasolták, hogy a szövetkezet növelje a burgonya vetésterületét, sőt a burgonyatermesztésre alkalmas táblákat, területeket is megjelölték.*

A pártszervezet, a termelőszövetkezeti vezetőség mérlegelte és elfogadta a tagság javaslatát. A szakvezetők, a hazai és külföldi szakirodalom tanulmányozása, a helyi körülmények figyelembe vétele alapján termelési javaslatot készítettek. Ezt azután előbb vezetőségi ülésen, majd brigádonként megvitatták. A néha öt-hat órás viták tapasztalatai azt mutatták, hogy a tagok egyetértenek a burgonya vetésterületének 80 kh-ról 150 kh-ra való

felemelésével. Ugyanakkor fenntartásaik voltak a javasolt termelési technológiát illetően.

Hosszú viták után a szövetkezeti tagok döntöttek. Elfogadták és megvalósították a termelési tervben foglaltakat, sőt még 25 kh háztáji burgonya termelését is a nagyüzemi táblákhoz hasonlóan szervezték meg. Az eredmény mázsában, forintban volt mérhető.

A szövetkezetben 1965-ben a burgonya átlagtermése holdanként 43 mázsa volt. Egy mázsa burgonya önköltsége 306 forintot tett ki. A szövetkezet a 80 hold burgonya termelésére 331 000 forintot fizetett rá. Idén a nyári burgonyaként értékesített 14 hold átlagtermése 132 mázsa. A szövetkezet — nagyon óvatos becslése szerint — az őszi burgonyából 130 mázsás átlagot vár. Előzetes számítás szerint a 143 hold burgonyából (hét holdat a víz kipusztított) a *várható tiszta jövedelem több mint másfél millió forint lesz*, egy mázsa burgonya várható önköltsége pedig mindössze 72,40 forint. Nyilvánvaló, hogy ez az eredmény komoly mértékben erősíti a párt- és a szakvezetés iránti bizalmat.

A járás pártalapszervezetei fokozott gondot fordítanak a pártvezetőségi ülések és a taggyűlések tartalmi, szervezeti előkészítésére. A 49 termelőszövetkezeti alapszervezet közül 39 kéthetenként rendszeresen megtartja a vezetőségi ülést.

A pártszervezetek a vezetőségi ülések, taggyűlések napirendjének megválasztásánál egyre inkább eltérnek a sablontól, az elavult hagyományoktól és helyettük valóban az élet által napirendre tűzött kérdések megoldásán fáradoznak. A nyárádi pártalapszervezet júliusban vezetőségi ülésen tárgyalta meg például a szövetkezeti tagokkal folytatott beszélgetések során elhangzott észrevételeket, javaslatokat és a hasznosításukkal kapcsolatos feladatokat. Kemenesszentpéteren, mivel először a vita nem hozott kielégítő eredményt, második taggyűlésen vitatták meg néhány párttagnak a vallással, az egyházi rendezvényekkel kapcsolatos helytelen szemléletét. Végül a taggyűlésen a pártszervezet olyan határozatot hozott, hogy amennyiben a jövőben a párttaggyűlés világnézeti kérdéseket tárgyal, a kommunisták pártonkívüli feleségeit, illetve férjeit is meghívják a taggyűlésre. Ezt a módszert a járási pártbizottság másutt is alkalmazni fogja.

A taggyűlések magasabb színvonaláért

Egyre igényesebbek alapszervezeteink a taggyűlési beszámolók színvonala tekintetében is. A nemesszalóki pártszervezetben már a taggyűlés előtt négy-öt nappal elkészül az írásos beszámoló. A gannai pártszervezet tagsága keményen megbírálta a kommunista agronómust, aki nem készült fel megfelelően a taggyűlési beszámolóra.

Kevés helyen tapasztalható azonban még az, amit a tapolcafői, bakonyjákói pártszervezet már megvalósított, hogy *a pártvezetőség minden taggyűlésen napirend előtt tájékoztatja a párttagságot az előzőleg hozott határozatok végrehajtásáról.* Mind több pártszervezetünkben meghonosodik viszont, hogy taggyűlési határozat alapján a kommunistákat, sőt a legjobb pártonkívülieket is feladatokkal bízzák meg. A pártmegbízatások teljesítéséről az illetők a taggyűlésnek számolnak be. Nagyon hasznosak azok a pártmegbízatások, amelyek a taggyűlések napirendjeinek tartalmi előkészítését szolgálják.

Sok pártszervezetben *a taggyűlés előtt három-hat héttel megbíznak egyes párttagokat, vagy két-három főből álló csoportokat, hogy a taggyűlési napirend témájával összefüggő vizsgálatokat folytassanak.* Az így szerzett tapasztalatokat, a kialakult javaslatokat az illető párttag, vagy a csoport egy tagja ismerteti a taggyűlésen.

A tapasztalatok szerint ez a módszer elősegíti, hogy a nem tsz-tag párttagok is jobban magukénak érezzék a szövetkezet gondjait, és segítsék problémáik megoldását. Nagy előnye ennek a módszernek, hogy elevenebbé teszi a pártéletet. Lovászpatonán, ahol ezt a módszert először bevezették, az előzetes megbízatások alapján négy párttag számolt be. A taggyűlés 20 résztvevője közül ezenkívül nyolc párttag és négy pártonkívüli fejtette ki véleményét. A korábbi taggyűléseken általában két-három felszólalás hangzott el. Előnye ennek a módszernek az is, hogy a taggyűlés határozatai megalapozottabbak, jobban szolgálják az adott kérdés megoldását. Pártszervezeteink gazdasági, kulturális és egyéb tennivalói egyre bonyolultabbá válnak. Megoldásukat nehezíti, hogy egyes pártszervezeteink elaprózzák a munkát, a kevésbé lényeges kérdéseket állítják tevékenységük középpontjába. Ennek a helyzetnek a felismeréséből született az a kezdeményezés, hogy hat pártalapszervezetünkben egyéb munkájuk mellett, behatóan foglalkoznak egy-egy bonyolultabb általános feladat megoldásával. A mihályházi termelőszövetkezet pártszervezete például a szövetkezeti demokrácia helyes értelmezése, és a szövetkezet életében való érvényesítése érdekében végzet pártmunkát elemzi. A vaszari termelőszövetkezet pártszervezete a faluról eljáró munkásokkal való foglalkozás módszereit fogja kialakítani. A nyárádi termelőszövetkezet pártszervezete vállalta a háztáji gazdaságokkal kapcsolatos kérdések tanulmányozását.

A témák kiválasztása nem ötletszerűen, hanem a szövetkezet, a község helyzetének elemzése alapján történt.

A kitűzött cél megvalósítása érdekében a párttitkárok és más községi vezetők az adott témával kapcsolatban a napi sajtóban, folyóiratokban megjelent cikkeket, párthatározatokat. kormányrendeleteket dolgoznak fel. Ezt követően más szövetkezetekben

tapasztalatokat gyűjtenek. A nyárádi pártszervezet titkára a termelőszövetkezet elnökével és a járási pártbizottság egy munkatársával együtt a baksai termelőszövetkezetben tanulmányozta például a háztáji gazdaság helyzetét. A mihályházi párttitkár több kommunistával együtt a kővágóőrsi termelőszövetkezetben gyűjtött tapasztalatokat az ott folyó pártmunkáról, a szövetkezeti demokrácia érvényesüléséről.

A feldolgozott irodalom és a tapasztalatok alapján került sor a feladat kidolgozására. mely a pártszervezeti és a termelőszövetkezeti vezetés tennivalói mellett minden, a feladat megoldásába bevonható szervezet, mozgalom tennivalóit is rögziti. Emellett tartalmazza még, hogy milyen segítséget várnak a járási szervek részéről. A feladattervet a helyi pártszervezeten és a községi vezetőkön kívül a járási pártbizottság és a járási szervek vezetői is megvitatják. A feladatterv elkészítéséhez és gyakorlati megvalósításához a járási pártbizottság egy kijelölt munkatársa ad segítséget.

A fentieken kívül még sok más, látszólag apró, de összességükben mégis eredményes és így terjesztésre érdemes módszert alkalmaznak pártszervezeteink. A nemesszalóki pártszervezet magnószalagra vett riportok, beszélgetések hangos híradóban közlésével népszerűsíti a jól dolgozókat, a jó módszereket és bírálja a helytelent, a visszahúzót. *Több pártszervezet a községi tanáccsal együtt eredményesen használja fel a hangoshíradót és az aktivisták, főleg pedagógusok bevonásával készült faliújságot, mint a politikai nevelés eszközét.* Külsővaton a tapasztalatok szerint rendkívül jó hatása van annak, hogy keskenyfilmre veszik és utána lejátsszák a község, a szövetkezet életében történt eseményeket. Ezt a módszert fokozottabb mértékben kívánjuk felhasználni a jövőben a szakpropagandában is.

Nagy jelentőségűnek tartjuk azt is, hogy a pártszervezetek és egyéb szervek együttműködésének eredményeképpen jelentősen megnőtt az újságok, folyóiratok, mezőgazdasági szaklapok, a propagandaanyagok előfizetőinek, vásárlóinak, a könyvtár olvasóinak a száma. A megyei lap előfizetőinek száma az 1962. évi 888-ról 1966. június 1-ig 2052-re nőtt.

A terjesztésen túl az eddiginél nagyobb gondot fordítunk arra, hogy ne csak az előfizetők száma nőjön, hanem a tapasztalatokat felhasználó, megvalósító olvasók száma is. Ennek érdekében esetenként kiválasztunk néhány, a pártbizottság által fontosnak tartott újságcikket, a propagandaanyag terjesztő egy-két kiadványát és pártbizottsági tagok, vb-tagok, aktívák, az apparátus munkatársainak bevonásával megvizsgáljuk, hogy a párttitkárok, s a község más vezetői, kommunisták olvasták-e? Ha igen, hogyan hasznosították munkájukban a cikkekben foglaltakat? A cél nemcsak az ellenőrzés, hanem mindenekelőtt a segítség.

A pártbizottság módszerei

A járási pártbizottság úgy látja, hogy az elkövetkezendő időben az előttünk álló nagy önállóságot és felelősséget igénylő, újszerű feladatok megoldásában megnő a pártalapszervezetek szerepe. Ezért rendkívül fontos, hogy fejlesszük a járási pártbizottság alapszervezeteket segítő munkáját.

Ma már van ebben is előrehaladás. A „mindenhol egy kicsit segíteni, ellenőrizni" helyett, a futólátogatások helyett egyre inkább előtérbe kerül az elmélyült munka. A pártapparátus tagjai az alapszervezeti párttitkárral együtt alapos elemzés után határozzák meg a tennivalókat, ezeket rögzítik és bizonyos idő múlva visszatérnek a végrehajtás ellenőrzésére. *Ha a pártszervezet önállóan nem birkózik meg a feladattal, helyszíni segítséget adunk azok megvalósításához.*

Rendszeressé vált, hogy párt-végrehajtóbizottsági ülésen, osztályértekezleteken az alapszervezetek beszámoltatásához két-három más alapszervezet párttitkárát is meghívjuk.

A tapasztalatok szerint mind az alapszervezetek, mind a járási pártbizottság munkáját hathatósan segítik az alapszervezeti párttitkárokkal kéthavonként tartott *körzeti beszélgetések.* A napirenden fontos pártdokumentumok, például a gazdasági mechanizmus reformjáról szóló párthatározat megvitatása, vagy a pártmunka különböző módszerei (munkaterv készítés, vezetőségi ülések, taggyűlések előkészítése, alapszervi határozatok közös kiértékelése stb.) vagy pedig a tömegszervezetekkel, tömegmozgalmakkal való foglalkozás, néhány fontosabb megyei és járási párthatározat végrehajtásának tapasztalatai szerepelnek.

Minden párttitkár előre készül a beszélgetésre. A mechanizmus reformjáról szóló párthatározat megvitatása előtt a párttitkárok *az anyag tanulmányozásán túl mintegy 300 párttaggal és 400 pártonkívülivel beszéltek.* Igyekeztek megismerni e fontos pártdokumentummal kapcsolatos véleményüket. A beszélgetést vezető vb-tagok, pártbizottsági titkárok, osztályvezetők részére a felkészülésen túl közös megbeszélést tartunk a vitás problémák tisztázása és az egységes vélemény kialakítása érdekében.

Egy-egy körzeti beszélgetésre csak négy-öt titkárt hívunk meg. Ez lehetővé teszi, hogy minden résztvevő többször is felszólalhasson. A vita kötetlen beszélgetés formájában zajlik. A résztvevők sok esetben egymás megállapításait is vitatják. A beszélgetés végén egységes nézetek alakulnak ki a feladatok értelmezése, a követendő gyakorlat, a tennivalók tekintetében.

Gyimóthi Dénes,
a Pápai Járási Pártbizottság első titkára

Kongresszusi verseny Bács megyében

A kongresszusra való készülődés, valamint a SZOT és a KISZ KB együttes felhívása a megye mezőgazdasági üzemeiben is feleleventette a pártkongresszusok tiszteletére indított versenymozgalmak hagyományait.

Pártszervezeteink a célszerű versenyvállalások kialakítása érdekében műszaki konferenciákon, termelési tanácskozásokon kérték ki a dolgozók véleményét, meghallgatták javaslataikat. A kialakult vélemény megkönnyítette a csatlakozást a versenyhez. A tanácskozásokon a dolgozók kérték, hogy a versenyvállalások teljesítéséhez a gazdasági vezetés biztosítsa a munkafeltételeket és az erkölcsi elismerés mellett anyagilag is jutalmazzák a legjobbakat. E tanácskozások is hozzájárultak ahhoz, hogy a gazdaságok dolgozóinak többsége részt vesz a szocialista munkaversenyben és ez évben 11 millió forint többletnyereség elérését vállalták.

Munkájuk eddigi eredménye azt mutatja, hogy vállalásaikat becsülettel teljesítik. A tavaszi szántás-vetést, növényápolást, a szőlő és gyümölcs termelésével kapcsolatos munkákat idejében és megfelelően elvégezték. A munkát gyakran hátráltató időjárás ellenére az őszi árpa aratását július 5-ig, a többi gabona aratását határidőre befejezték. Különösen jó eredményt ért el a versenyben Varga Ferenc, a bácsalmási állami gazdaság kombájnosa, és a solti állami gazdaság 6 fős bálázóbrigádja.

Csatlakoztak a versenyhez a gépjavító állomások is és több mint 11 millió forint terven felüli nyereség teljesítését vállalták. A verseny résztvevői elhatározták, hogy az anyagtakarékosság, önköltségcsökkentés mellett nagyobb gondot fordítanak a munka minőségére. A gépek javítását komplexbrigádok szervezésével igyekeznek segíteni a szövetkezeti gazdaságokban. Ezek jelentős mértékben hozzájárulnak a kitűzött feladatok sikeres teljesítéséhez.

Versenyben a szövetkezetek

Az ipari üzemekben és állami gazdaságokban meghonosodott munkaverseny tapasztalatai alapján jelentős eredmények születtek a termelőszövetkezetekben is. A termelőszövetkezeti gazdák, vezetőségek mind nagyobb számban ismerik fel a munkaversenyben rejlő lehetőségeket és igyekeznek azt hasznosítani a gazdaságok megerősítése, a dolgozók egyéni boldogulása és tudatának formálása érdekében. A pártszervezetek és a kommunisták kezdeményezésére 169 tsz (az összesnek 77,6 százaléka) csatlakozott a tsz-ek közötti versenyhez. Benevezett 186 brigád, mintegy 4 ezer fővel és csaknem ötezer dolgozó egyénileg vállalta valamilyen cél elérését. *A dunavecsei, a kiskunhalosi és a bajai járás valamennyi termelőszövetkezete csatlakozott a kongresszusi versenyhez.* A kalocsai járásban a versenyben részt vevő 13 tsz gazdái a terv 3 millió

forint értékű túlteljesítését vállalták.

A bajai Vörös fény Tsz-ben célul tűzték ki például, hogy a kongresszus tiszteletére javítják a hústermelést és a 100 kat. holdra jutó mennyiséget 127,6 mázsára emelik. A vaskúti Kossuth Tsz tehenészei elhatározták, hogy a tejtermelést a 2600 literes átlagról 3000 literre emelik. A felsőszentiváni Új élet Tsz-ben a sertésgondozók versenycélja, hogy a 12,9 kg-os választási súlyt 15,2 kg-ra javítják. A malacelhullást a korábbi 18.3 százalékról a minimálisra csökkentik. Jelenleg 5,8 százaléknál tartanak.

Szövetkezeti pártszervezeteink a korábbiakhoz képest nagyobb figyelmet fordítanak arra, hogy a vállalások teljesüljenek. Ezért is szorgalmazzák a versenyben elért eredmények rendszeres ismertetését a közgyűléseken, brigádgyűléseken és egyéb tanácskozásokon. *Több termelőszövetkezeti pártszervezet üzemi versenyhíradót készít,* amelyet valamennyi brigádhoz, munkacsapathoz eljuttatnak. Helyes az is, hogy a szövetkezeti gazdaságokban az erkölcsi elismerés mellett fokozott gondot fordítanak az anyagi ösztönzésre is. Míg a korábbi években alig néhány termelőszövetkezetben jutalmazták a verseny legjobbjait, ma már megteszik ezt a legtöbb termelőszövetkezetben. A dunavecsei Virágzó Tsz-ben ez évben 300 ezer, a hartai Béke Tsz-ben 110 ezer, a tiszakécskei Szabadság Tsz-ben 34 ezer forintot fordítanak erre a célra. Az éves versenyen belül az egyes időszakok végén is értékelik a végzett munkát és a megérdemelt jutalmat mind az egyének, mind a brigádok megkapják.

Helytállnak a fiatalok

Az idén is *több mint tízezer mezőgazdaságban dolgozó fiatal kapcsolódott be a KISZ irányításával a helyi, járási, megyei versenyekbe.* A megyében létrehoztak mintegy 439 munkabrigádot, s vállalásaik teljesítésével készülnek pártunk IX. kongresszusára.

A megyei nőbizottság irányításával fellendült a baromfitenyésztők versenye. A kongresszusi versenyben 45 női brigád mintegy 250 tagja vesz részt.

Pártszervezeteink eredményes munkát végeznek a szocialista brigádmozgalom kiszélesítésében is. Ezt a számok is jól tanúsítják. Az állami gazdaságokban 223, a gépjavító állomásokon 24, az erdőgazdaságoknál 48, a vízügyi szerveknél 28, a termelőszövetkezetekben 125 brigád küzd a szocialista címért. Örvendetes, hogy már a szakszövetkezetekben is öt brigád harcol e megtisztelő cím elnyeréséért.

Mind több szövetkezeti gazdaságban, mezőgazdasági üzemben alakítják meg a versenybizottságokat, amelyek szervezik és rendszeresen értékelik a munkaversenyt. Jó munkájuk hozzájárul a kongresszusi munkaverseny sikeréhez és az eredményes munka tapasztalatai is aláhúzzák, hogy pártszervezeteinknek segíteniök kell e bizottságok munkáját.

Horváth Antal,
az MSZMP Bács megyei Bizottságának munkatársa

HATÁRIDŐRE...

„Ha csak az itt dolgozó munkásokon múlna a dolog . . .!"

Egy hosszú beszélgetés összegezéseként hangzott el ez a megállapítás. A KB pártszervezője, *Gabányi Lajos* sommázta így véleményét a százhalombattai épülő, de az országnak már áramot is adó Hőerőmű pártbizottságán.

(A földszintes barakk épületben levő, egyetlen szobából álló pártiroda az egyedül függetlenített pártszervezővel magán viseli azt a forradalmi merészséget, egyszerűséget, mely ezt az egész rendkívül jelentős építkezést is jellemzi.)

A pártszervező megállapítása a kongresszusi versenyre vonatkozott.

*

Budapesttől 28 kilométerre délre, Érd mellett, a Dunaparton áll az egykor alig néhány száz lakosú falucska: Százhalombatta. Nevét valamikor csak történészek és régészek ismerték, akik a falu határában 126 kunhalmot tártak fel, időszámításunk előtt e területen élt kelták sírjait.

A fővárosból akár toronyirányt is haladhatnánk az egykori Tárnokvölgy, a hun és római seregek véres csatájának színtere felé. A láthatár alján, mint valami óriás felkiáltójel tornyosul a Hőerőmű 200 méter magas kéménye. Füstje pedig jelzi, hogy második ötéves tervünk egyik legnagyobb beruházása már megkezdte a belefektetett milliárdok visszafizetését. Áramot termel az Erőmű, aznap, amikor ott jártunk, a déli órákban két gépegysége *84 MW árammal segítette a főváros energiaellátását.*

A néhány kilométerrel távolabb levő, szomszédos Olajfinomítóból fényes csővezetéken áramlik — a Barátság olajvezeték utolsó állomásaként — az Erőműhöz a volgai olaj egyik végterméke a pakura, hogy a három emelet magas kazánokat fűtse.

Különös hely ez az Erőmű: az egyik fele termel, a másik még csak most épül. Sok éves tapasztalatai alapján az ember úgy gondolná, hogy egy építkezés és környéke mindenkor az összeviszaság, a kaosz állapotát mutatja. Ez az erőmű nemcsak technikai megoldásaiban tér el a megszokottól, de az építkezés rendje is eltér eddigi fogalmainktól. Amilyen patikatisztaságú a már elkészült erőmű munka- és vezénylőrésze, olyan rend és tisztaság uralkodik a még építés, illetve szerelés alatt álló másik részlegen is. Pedig nem könnyű feladat ez: a negyedik gépegység, mely az első 150 megawattos lesz Magyarországon (!), már hamarosan üzemre kész, az ötödik gép kazánját, csőrendszerét és turbináját szerelik, a hatodik helyét az építők átadták, a hetedik helyét még csak most alapozták.

S ez a sorozat-munka olyan fe-

gyelmet, rendet mutat a látogatónak, hogy el sem hinné, még sincs itt az építkezésen minden rendben. Azzal a bizonyos ötödik gépegységgel vannak a bajok. Veszélyben van a kitűzött határidő, áramot ad-e a pártkongresszus napjára?

•

Ha csak a munkásokon múlna a dolog...!

Ha csak az erőmű építőin és szerelőin múlna a dolog, akkor mint azt Gabányi Lajos pártszervező összefoglalta, nem lenne veszélyben a határidő, no meg a becsület, az adott szó ereje. De nem csak rajtuk múlik.

Az építők, szerelők erejüket megfeszítve dolgoznak. Az ötös blokk turbina-szerelői ezt írták krétával a hatalmas gép oldalára: *„A szocialista címért harcolunk!"* S nem ők az egyetlenek, akik ezt a címet el szeretnék nyerni, vagy meg kívánják őrizni. Kongresszusi verseny-fogadalmakban rögzítették céljaikat.

„Az 1966. évi megnövekedett feladatok ismeretében felhívással fordulunk minden egyes ifjúsági és szocialista, valamint e címért harcoló brigádhoz. Építőipari, technológiai, erőművi dolgozók! Legfontosabb feladat az V. gépegység üzembehelyezése."

És a dolgozók megértették a szakszervezetnek és a KISZ-bizottságnak ezt a felhívását. Minden brigád csatlakozott a kongresszusi versenyhez, melynek fő szervezői a kommunisták lettek. Így adták szavukat a *Petőfi és a Petrik Lajos* ifjúsági brigádok, *Nagy István, Sinkó Antal, Urbancsik Kálmán* szocialista brigádjai, a *Május 1.* és *Augusztus 20.* brigádok. Valamennyien — ha nem is közvetlenül az ötös gépegység építésén, szerelésén dolgoznak, — ígéretet tettek, hogy segítik annak gyorsabb befejezését.

Egy ígéret a sok közül:

„A Komplex automata szocialista ifjúsági brigád megfogadja, hogy az ötös blokk műszer automatikai berendezésének laboratóriumi beállítását, szállítás közben felmerült hibák kijavítását vállalja..."

Körülbelül *7000 munkaórát* jelent csak ennek az egyetlen vállalásnak teljesítése. De ebből az egy számadatból is fogalmat alkothatunk, hogy a kongresszusra készülve mennyi erő és lendület van az Erőmű dolgozóiban.

Mégis hogyan lehetséges, hogy ilyen nagyszerű lendület ellenére kérdéses, vajon határidőre elkészül-e az ötös gépegység?

Nehéz erre választ adni, sok bonyolult szál fonódik itt össze, objektív és szubjektív okok játszanak közre. Mert az Erőmű építőinek, szerelőinek kongresszusi versenye különös és a szokásostól eltérő. Tulajdonképpen — bár brigádok tettek felajánlást a kongresszus tiszteletére — ez *nemcsak az ő versenyük.* A kisebbeket nem is számítva, 8—10 olyan nagy üzem vesz részt ebben a különleges „versenyben", mint a Ganz-MÁVAG, a Láng, az Április 4. Gépgyár, a Magyar Hajó- és Darugyár. Az ötös gépegység indulása tehát nemcsak az ott dolgozó brigádok, munkások becsületbeli ügye, de egyben az Erőművet épí-

tő és szerelő gyárak kongresszusi versenye is.

•

Áprilisban a pártbizottság felmérte a helyzetet. Akkor már látszott, hogy az eredeti határidők veszélyben vannak. Már akkor kitűnt, hogy egyik-másik határidő inkább csak a kívánalmakat, mint a realitást tükrözi. Az első határidőcsúszások kitolták és szinte számtani haladványként növelték a többi határidő elcsúszást. De a pártbizottság úgy vélte, hogy az építők és szerelők lendületére, kongresszusi vállalásaira alapozva még behozhatja a lemaradást. A PB javaslatára *21 tagú munkaversenyt intéző brigádot alakítottak* az Erőmű és az építkező, szerelő vállalatok helyszínre küldött legjobb szakembereiből. kommunistákból, pártonkívüli aktívákból. Brigádok vizsgálták felül az építkezés, a kazán, villamos gépegység, turbina és egyéb fő részek szerelésének helyzetét és meghatározták a tennivalókat. *Csoma Antal,* a szakszervezet kiküldött szervezője és Piszter István KISZ KB szervező irányítói voltak az egész munkának.

Amikor a brigádok jelentése elkészült, ismét összeült a pártbizottság és meghatározva a feladatokat, kitüzte a reális célt: „Minden eszközzel elő kell segíteni, hogy *az ötös blokk novemberre, a pártkongresszus tiszteletére áramot adjon.*"

Ez a jelszó — fogalommá lett. Ott él minden munkás és mérnök, technikus gondolatában. Erről beszéltek az alapszervezetek taggyűlésein. Külön napirendi pontként taggyűlésen beszélték meg a tennivalókat az *építőmunkások* és a kommunisták elhatározását tettekre váltották a dolgozók: a Bányai vasbetonszerelő brigád mindig élen járt a munkában.

Az Április 4. gépgyáriak is taggyűlésen tárgyalták meg a tennivalókat. Ők szerelik a kazánt és a turbinát összekötő hatalmas csőrendszert. Tudják, hogy rajtuk sok múlik. *Perger Ferenc* párttitkár munkája közben mindig talál időt, hogy beszélgessen az emberekkel, buzdítsa őket, tanácsokat adjon. S a gépgyár szerelő csoportjának 15 kommunistája élen jár a munkában.

A legtöbb gondot talán a *Darugyár* munkája okozta. Nem az építkezésen dolgozó munkásain múlott és múlik a dolog — s itt megint a pártszervező szava jut az ember eszébe — talán inkább a budapesti központon. Műszaki vezetők váltogatták egymást, nem volt megfelelő az irányítás. A közelmúltban azonban e téren is rendeződött a helyzet. Mert a szerelésen dolgozó kommunisták *Kozma János* párttitkár vezetésével önfeláldozó munkát végeznek. Kozma János egyben az egyik hegesztő brigád vezetője és munkájuk mindenkor kifogástalan. Mess Imre az Április 4 Gépgyár alapszervezet tagja és a brigádok versenyében csoportja az első hely várományosa.

A pártbizottság nagy figyelemmel kíséri a kongresszusi versenyt, *a párttagok pedig ennek a versenynek lendítő erejét jelentik.*

A párt tekintélyének erősödését jelzi, hogy az idén tavaszon, és most a nyáron sok fiatal műszaki

szakember kérte felvételét a pártba. Valamennyien komoly erősségei lesznek a Dunamenti Hőerőmű pártszervezeteinek.

Egy másik nem kevésbé figyelemre méltó tényező: a pártbizottság a kongresszusi munkaverseny szervezésében, a helyzet felmérésében és a teendők meghatározásában széles körű pártonkívüli aktívahálózatra támaszkodik. Amikor a pártbizottság most augusztusban újra tárgyalta az ötös gépegység szerelésének helyzetét, az előadó *Ráday Gyula* volt, aki ugyan nem tagja a pártnak, de szaktudásával mindenkor készségesen áll a pártbizottság rendelkezésére.

*

A pártbizottság áprilisi ülésén a novemberi végső határidő mellett, meghatározták az egyes részfeladatok határidejét is. Úgy látszott, hogy rendbejönnek a dolgok de a korábbi elmaradásoknak csak egy részét sikerült pótolni. Így történt, hogy az egyik legjelentősebb részfeladat, a kazánok nyomáspróbája június közepe helyett csak július végén kezdődött, öt hetet késett. De a szerelők kitűnő munkáját bizonyítja, hogy a nyomáspróba jól sikerült, a kazánokba beépített kb. 100 kilométer csőhálózatból mindössze öt csőnél tapasztaltak kisebb hibát.

Amikor július végén a nyomáspróba megkezdődött, a pártbizottság ismét tanácskozásra ült össze, hogy a következő feladatokat tisztázza. Íme két mondat a jegyzőkönyvből:

„A Darugyár megbízottja jelenti: Ma kezdődött a víz feltöltése és a nyomáspróba. A határidőt biztosítani fogjuk. Az első begyújtás szeptember 15-én lesz."

„Az Április 4. Gépgyár megbízottja: Ha a nyomáspróba sikeres lesz, úgy november 7-re indulhatunk."

A szakemberek tehát úgy vélik, hogy az elmaradás pótolható, összpontosított erőfeszítéssel elérhetik, hogy a Dunamenti Hőerőmű ötödik gépegysége a pártkongresszus tiszteletére áramot adhat.

*

Így áll ma a helyzet. Már megkezdődött a csőrendszer tisztítása, a savazás, következik a kazán első befűtése, a turbina első megpörgetése, a tápszivatytyúk kipróbálása. A határidők sürgetnek, az iram egyre gyorsul. De a lemaradást még nem sikerült teljesen pótolni, még bizonytalan, hogy a kitűzött célt sikerül-e elérni. Annyi bizonyos, hogy ez a kongresszusi versenyben dolgozó munkásokon, műszakiakon nem fog múlni. A nyomáspróbán kiállták az első minőségi vizsgát, s a jó eredmény is jelzi, hogy ők mindent megtesznek a sikerért. Ez a siker összegszerűen sem csekély. Minden nap, mellyel az Erőmű ötös gépegysége előbb termel áramot. 700 ezer forint megtakarítást jelent a népgazdaságnak. Ezt tudják a százhalombattai szerelők, műszaki szakemberek is. És eszerint dolgoznak.

L. L.

A nagyéri Tyereskova-brigád

Hat asszony és négy lány — mind a tízen brigádban — három közülük kommunista. Ötezer libát nevelnek a nagyéri Vörös Lobogó Tsz-ben. Munkahelyük nem valami ideális. Napi 15—17 órát dolgoznak. Most ugyan váltják egymást, minden másnapjuk szabad, de az előnevelés időszakában mindössze két-három szabadnapot tudtak maguknak kiszorítani.

Mi hozta össze ezeket az embereket?

Árpádhalmi Ágnes azt mondja: szeretik egymást. Ez igaz lehet, sőt biztosan így is van, de én azt hiszem, más volt az indító ok, hogy ilyen nagy munkát vállaltak. Sokkal inkább az játszott közre, hogy a három kommunista asszony meg akarta mutatni, mire képesek a nők. Olyat akartak tenni, amit még a falu nem látott. Létrehozták a szocialista címért küzdő *Tyereskova brigádot.* Vállalásaikat a három alapelv szerint papírra vetették és szerződést kötöttek a szövetkezet vezetőségével: 1966-ban tízezer libát nevelnek fel öt százalékos elhullással; a múlt évhez képest tíz százalékkal csökkentik a takarmányfelhasználást; 4,59 kiló takarmányból állítanak elő egy kiló libahúst; tanulnak és példamutatóan élnek.

Nehéz lenne a vállalást részletesen felsorolni, érdekesebb az, hogy mit tettek.

— Új módszerrel nevelünk — mondja *Móricz Józsefné,* a brigád vezetője. — Átvettük a csirkenevelés tapasztalatait, tápot adunk a libáknak, éjjel nappal etetjük őket, hogy a tenyésztési időt megrövidítsük. A régi módszerrel nevelt libákat 12 hetes korukban tépték és csak 22 hetes korukban, ősszel fogták be tömésre. A mi libáink hathetes korban elérték a három kilót, kilenchetes korban pedig az átlag öt kilót. Aztán megtéptük, darabonként 8 deka tollat adtak és 11 hetes korukban már tömni kezdtük őket. Addig az ideig három kiló takarmányból állítottunk elő egy kiló libahúst. Lehet, hogy ez a mennyiség a libák meghizlalásáig még emelkedik, de így is másfél kilóval lesz kevesebb a tervezettnél az egy kiló hús előállításához szükséges takarmány. Tépéskor sok asszony dolgozott itt a faluból, régi libatenyésztők, akik egyéni gazda korukban is 40—50 libát neveltek fel évente. Most mindegyik azt mondta, ilyen szép libákat még nem látott.

— Persze, az eredményekért meg kellett dolgozni — szólnak bele a többiek. — Hajnali három óra után már kihajtottuk a libákat a legelőre. Ott vannak 8 óráig, aztán délután 4-ig állandóan etetjük és itatjuk őket. Majd estig megint legelnek és éjjel tíz után újra enni kapnak. Naponta 25 mázsa tápot adunk nekik és egy itatásra 150 vödör vizet. Éjjel villanyfény mellett vannak.

Ez tehát az új módszer, az eredmények ennek következtében születtek. És most néz-

zük meg, mit mutat a brigádnapló.

Az első hónapban egy kicsit magas volt az elhullás. A fiatal libák nagyon érzékenyek mindenre. De májusban már csak 31 liba pusztult el. A két hónap eredménye is jóval alatta van a két százaléknak. S ez egyáltalán nem a véletlen műve. Az idősebb brigádtagok mellé beosztott fiatalok megtanulták az alom kicserélését, a legeltetést, a takarmányozást. A telep környékét rendbehozták, a legelő árkait is betemették. A párttagok példájukkal bizonyították, hogy csak kemény, becsületes munkával lehet sikereket elérni. Társadalmi munkát is vállaltak a brigádtagok. Részt vettek különféle rendezvényeken és egyes ünnepségek előkészítő munkáiban. Filmeket néztek meg, elolvastak és értékeltek hét szépirodalmi művet: olyanokat, mint az Anna Karenina, a Rozsdatemető, a Pillangó, az Amerikai tragédia stb. Móricz Józsefné sikeresen végezte az általános iskola hetedik osztályát. A párttagok pártoktatásban, a fiatalok KISZ-oktatásban vettek részt.

Csala Éva, Nová Júlia és *Dorogi Margit* segítséget nyújtott idős szüleinek az elvállalt terület megművelésében. Június 9-én este a brigád tagjai ellátogattak Dorogi Margithoz, hogy együtt ünnepeljék társuk névnapját. Ajándékot vittek neki.

Íme, egy brigádértekezlet napirendje:

1. Az eddigi eredmények értékelése, előadó: Mitykó Sándor párttitkár. 2. A baromfinevelésben bekövetkezett változások. Előadó: Móricz Józsefné. 3. A brigádtagok közti súrlódások. Előadó: Móricz Józsefné.

A jegyzőkönyvből:

A tsz elnökének és párttitkárának véleménye: „a telepen rend és tisztaság van. Az állatok egyformán és szépen fejlődnek. A tépés után két hétre meg kell kezdeni a tömést, ebben a munkában a brigádtagok is részt vesznek. Az állományra vigyázni, hogy minél kevesebb legyen az elhullás. Ez a fő követelmény."

Mindenki aktív és a maga tehetsége szerint tanul. Árpádhalmi Ágnes, aki a múlt évben érettségizett, úgy döntött, hogy továbbra is a brigádban marad.

Bernula Mihály

Kongresszusi verseny az autóközlekedésben

Áprilisban indult meg a kongresszusi verseny a szállítási dolgozók között. Az első félév eredményeinek értékelésekor megállapították, hogy az Autóközlekedési Vezérigazgatóság vállalatai közül a legjobb eredményt a nyíregyházi 5-ös AKÖV dolgozói érték el. A vállalatnál 26 szocialista brigád tett külön kongresszusi felajánlást. Munkájuk eredményeként az egy vagonra jutó költségek mintegy 60 százalékkal csökkentek. A féléves munka jutalmául a vállalat dolgozói vörös vándorzászlót és kongresszusi serleget kaptak.

Az alapszervezeti vezetőségek újjáválasztásának rendje

Minden második évben sorra kerül a pártvezetőségek újjáválasztása. A beszámolók elkészítése mellett nem kis gondot okoz az is: hogyan folyjék le a választás. Indokolt, ha felfrissítjük az ezzel kapcsolatos fontosabb tudnivalókat, s rámutatunk azokra az új elemekre, amelyekkel gazdagodott az idei választási rendszer.

Mikor határozatképes a taggyűlés?

Az újjáválasztó taggyűlésen az első teendő, hogy megállapítsák: az alapszervezet tagsága közül hányan vesznek részt. A taggyűlés ugyanis akkor határozatképes, ha *a tagság kétharmadrésze megjelent.* Amennyiben ennél kevesebben jönnek össze, akkor a taggyűlést el kell halasztani, s arra — a KB határozata alapján — október tizedikéig újabb időpontot kell kitűzni.

A jelölő bizottság szerepének módosítása

A korábbi gyakorlat szerint az újjáválasztó taggyűlésen a pártvezetőség javaslatára jelölő bizottságot választottak. S azok a taggyűlés egy meghatározott idejében elkészítették a javaslatokat. Az idei választásnál a jelölő bizottságokat előzőleg — az augusztusi taggyűlésen — választották meg.

A jelölő bizottság kötelessége, hogy tájékozódjék: hogyan ítélik meg a korábbi vezetőség, titkár munkáját, a kimaradók helyébe kit tartanának alkalmasnak a vezetőségbe beválasztani.

A jelölő bizottságoknak egy hónap állt rendelkezésükre, hogy az alapszervezet tagjaival arról beszélgessenek, kit javasolnak, kit látnának szívesen a vezetőségben. A javaslat tehát *közvetlenül* is tükrözi a tagság akaratát. Ettől függetlenül azonban a taggyűlésen bármelyik elvtárs újabb javaslattal élhet.

Jelöltek a szavazólapon

Miután a tagság pótlólag is javasolhat elvtársakat, felvetődik: a jelöltek milyen módon kerülnek a szavazólapra? Mivel a jelölő bizottság tulajdonképpen az egész tagság véleményének ismeretében tesz javaslatot a vezetőségre, a taggyűlés elnöke előbb az ő javaslatukat bocsátja vitára, illetve nyílt szavazásra. Ezek közül azok a jelöltek kerülnek fel a szavazólapra, akik a szavazatok több mint felét megkapták. Ezután kerülhet sor a pótlólagos javaslatokra a tagság részéről. A pótlólag javasoltak közül azokat, akik a szavazatok több mint felét megkapták, a szavazatok számának sorrendjében kell a szavazólapra felvenni, a már elfogadott jelöltek után.

A pártértekezletre javasolt küldöttek szavazólapra való felvétele fölötti vitát és a szavazást is hasonló módon kell lebonyolítani, mint a vezetőségbe jelölteknél, vagyis előbb a jelölő bizottság javaslatát kell szavazásra bocsátani és ezt követően a pótlólagos javaslatokat.

Nyíltan vagy titkosan?

Tapasztalatok szerint egyesek bizalmatlanságnak tartják a titkos szavazást. S nemegyszer egyik-másik elvtárs szinte tüntet nyíltságával. A taggyűlést levezető elnök kötelessége, hogy ismertesse: a választás titkos szavazással történik, ez felel meg elveinknek. Az elnök külön hívja fel a tagság figyelmét arra, hogy csak annyi nevet hagyjanak meg a szavazólapon, ahány tagú vezetőséget, küldöttet választanak. Ez jelentősen megkönnyíti a szavazatok összeszámlálását. Egyértelműen meg kell magyarázni, hogy amennyiben a szükségesnél több jelölt marad a szavazólapon, úgy kell tekinteni, hogy azokat a szavazó párttag a névsor rendjében szavazta meg, a meghatározott létszámon felüliek pedig nem kaptak szavazatot.

A szavazás módja

Az a tény, hogy a tagság külön titkos szavazással választja meg az alapszervezet titkárát, nagy gondosságot kíván mindenek előtt a taggyűlés elnökétől. Világosan ismertetni kell a szavazás rendjét — különben bonyodalmak keletkeznek — olyanok, amelyeket nem szívesen fogadna a tagság.

A titkárnak és vezetőségi tagoknak javasoltak listára való felvételét az alábbi sorrendben kell lebonyolítani: a jelölő bizottság elnöke először a titkárra tesz javaslatot, akinek a jelölő listára történő felvételéről a

taggyűlés elnöke megnyitja a vitát, majd a javaslatot nyílt szavazásra bocsátja. Ha a javaslatot a jelenlevők több mint fele megszavazza, a jelölt felkerül a listára. Amennyiben a tagság más jelöltet nem javasol titkárnak, a jelölő bizottság elnöke ismerteti a vezetőségi tagoknak és a küldötteknek javasoltak névsorát, akiknek listára való felvétele hasonlóképpen történik; — ha a jelölő bizottság által titkárnak javasolt és nyílt szavazással listára felvett jelöltön kívül a tagság mást, illetve másokat is javasol titkárnak, azok listára való felvételéről — ugyancsak nyílt szavazással — azelőtt kell dönteni, mielőtt a jelölő bizottság a vezetőségi tagokra teendő javaslatát ismertetné. *Ha a jelölő listára több titkárjelölt felvételét szavazzák meg, a taggyűlés elnöke elrendeli a titkos szavazást és csak a szavazás eredményének kihirdetése — tehát a titkár megválasztása — után tesz javaslatot a jelölő bizottság a vezetőség tagjaira, illetve a pártértekezlet küldötteire.* Így lehetővé válik, hogy azokat az elvtársakat, akiket titkárnak javasoltak, de — mivel csak egy titkárra van szükség — a titkos szavazás során nem kerültek megválasztásra, amennyiben szükségesnek tartják vezetőségi tagoknak jelöljék.

A szavazatszámlálás rendje

Bár a szavazatszámlálással a taggyűlésen csak néhány elvtárs foglalkozik, mégis lényeges, hogy ismerjék az összeszámlálás és az eredményhirdetés módját. Hiszen ez megkönnyíti a vezetőségválasztó taggyűlés munkáját.

A szavazatszedő bizottság megállapítja az érvényes és érvénytelen szavazatok számát, s azokat elkülöníti egymástól. Érvénytelen szavazatnak számít az, amelyből nem tűnik ki, hogy kire adták a szavazatot (pl. üres boríték, eltépett szavazólap, mindenkinek a nevét kihúzták, de senkiét nem írták be). Az érvényes szavazatok közül először azokat a szavazólapokat válogatják ki és számolják össze, amelyeken senkinek a nevét nem húzták ki és új nevet sem írtak a névsorhoz. Ezeket úgy kell tekinteni, hogy a jelölteket a névsor sorrendjében szavazták meg. (Pl. ha négytagú vezetőséget kell választani és hat jelölt van a listán, az első négy kapott szavazatot, az ötödik és hatodik nem.) Ezután kell megállapítani, hogy a tagság által módosított szavazólapokon — tehát azokon, ahol neveket kihúztak, vagy új neveket írtak be — melyik jelölt hány szavazatot kapott.

Ki számít megválasztottnak?

Megválasztottaknak azok tekinthetők, akik a titkos szavazás során a legtöbb szavazatot, de legalább a szavazatok több mint felét megkapták. Szavazategyenlőség esetén a szavazólapon feltüntetett sorrend határozza meg, hogy kiket választottak meg.

Mit tartalmazzon a jegyzőkönyv?

A szavazás eredményét erre a célra létesített külön jegyzőkönyvbe kell foglalni (ez része lesz az egész taggyűlésről készített jegyzőkönyvnek), amit a taggyűlés elnöke, a szavazatszedő bizottság elnöke és a taggyűlés jelgyzője ír alá. A jegyzőkönyv foglalja magába: az érvényes és érvénytelen szavazatok számát; az egyes jelöltekre leadott szavazatok számát; a megválasztott titkár, vezetőségi tagok, illetve küldöttek nevét.

Mikor semmisítsék meg a szavazólapokat?

A szavazás eredményét a jegyzőkönyv elkészítése után ismerteti a szavazatszedő bizottság elnöke. Miután a szavazás eredményét a taggyűlés tudomásul vette, a szavazatszedő bizottság a szavazólapokat megsemmisíti.

*

A vezetőségválasztás elveinek, szabályainak betartása nagyban elősegíti a tagság jogainak érvényesítést, a választás zavartalan lebonyolítását.

A pártélet, a párton belüli demokrácia továbbfejlesztése

PÁRTUNK NÖVEKVŐ EREJE, tekintélye és tömegkapcsolata lehetővé teszi, hogy a párton belüli demokráciát újabb vonásokkal gazdagítsuk, továbbfejlesszük. A sok lehetőségből hadd hangsúlyozzunk néhányat.

Itt van mindjárt a *jelölő bizottságok előzetes megválasztása.* Az augusztusi taggyűléseken meg kell választani a jelölő bizottságokat. Ez a gyakorlat teljesen új a párt életében. Így a jelölő bizottság tagjainak hetek állnak rendelkezésére, hogy minden párttaggal beszélhessenek, kikérhetik véleményüket a jövendő pártvezetőségről. Kétségtelen, hogy így a párttagságnak nagyobb lehetősége nyílik véleménye nyilvánítására. Ezt az új jelenséget úgy is megfogalmazhatjuk, hogy a káderek kiválasztását még inkább az egész párttagság, a pártközvélemény ellenőrzése alá helyezzük.

A jelölő bizottságoknak módjuk lesz a párttagság egészével megtanácskozni a pártvezetőség munkáját, és a tapasztalatok

alapján a pártközvélemény javaslatát előterjeszteni. Ily módon minden párttag közvetlenül részt vesz a vezetőség *jelölésében*, majd a *megválasztásában* is. Ez a módszer azt is jelenti, hogy fokozódik a pártvezetőségek munkájának ellenőrzése a tagság részéről, de ugyanakkor növekszik a párttagság bizalma is a vezetőség iránt.

A PÁRTON BELÜLI DEMOKRÁCIA, a párttagság jogainak továbbfejlesztését jelenti, hogy a szeptemberi taggyűléseken *nemcsak pártvezetőséget, hanem párttitkárt is titkosan választ a tagság.* A korábbi gyakorlat az volt, hogy a tagság vezetőséget, a vezetőség pedig titkárt választott soraiból nyílt választással. A Központi Bizottság most a *párttitkár megválasztásának jogát a vezetőség helyett a párttagság egészére ruházta.*

Két évvel ezelőtt a titkár megválasztásában a tagság csak közvetetetten vett részt. Most közvetlenül: látható ebből a tagság jogainak további növekedése a párton belül. Fontos aláhúzni azt is, hogy a párttitkár választása is titkosan történik.

Ezek a szervezeti intézkedések teljesen újak pártunk történetében, s ennélfogva mind elvileg, mind politikailag nagy jelentőséggel bírnak. Olyan szervezeti módosítások ezek, amelyek a pártdemokrácia továbbfejlesztésével függnek össze, ahhoz adnak új szervezeti keretet, lehetőséget.

A szervezeti elvek és gyakorlat módosítását pártunk több mint húszéves legális munkájának eredményei és tapasztalatai tették lehetővé. Közrejátszottak az ellenforradalom leverése utáni tíz év pártmunkájának tanulságai is. Korábban nem voltak meg a szükséges feltételek a most bevezetett szervezeti módosításokhoz. Pártunk egysége azonban tovább erősödött, a párttagság felkészültebb, tapasztaltabb. Jogaival jobban tud élni.

Mögöttünk van a magyar és a nemzetközi munkásmozgalom két évtizedes tapasztalata is. Mindezek együtt adták meg azt az alapot, amelyre támaszkodva a pártvezetőségek választásának rendjét tovább lehetett fejleszteni.

A BEVEZETETT VÁLTOZÁSOK nemcsak időszerűek, hanem szükségesek is. Szükségességüket a pártmunka sablonos, formális elemeinek kiiktatása, a párttagság aktivitásának további növelése, a párt belső életének továbbfejlesztése indokolja.

További előrelépést jelent az is, hogy a kongresszusi irányelveket külön taggyűlésen kell megtárgyalni, oly módon, hogy már *előtte ismertetni kell a párttagsággal, lehetőleg a pártcsoportokban való felolvasással.*

Ezzel egyrészt munkára serkentjük a pártcsoportokat, jelezve, hogy fontos szerepük van a pártéletben; másrészt, már a taggyűlés előtt megismerkedik a tagság az irányelvekkel, s így a tag-

gyűlésen tartalmasabb, színvonalasabb lehet a vita. Ezzel a módszerrel az irányelvekről véleményt mondó párttag részese lesz a párt politikája formálásának, érzékelhetőbbé válik a kommunisták felelőssége az országért, a pártért, a párt politikájáért. Íme, egy intézkedés, és mennyire összetett jelentőséget nyer a párt gyakorlatában.

Nagyon fontos az is, hogy *a vezetőségválasztó taggyűlésen* mindenekelőtt *a pártszervezet munkájával, a párt belső életével kell foglalkozni,* és nem kell megterhelni a beszámolót sem a nemzetközi, sem a belpolitikai élettel, sem a tervteljesítés adathalmazával. Ily módon a vezetőségválasztó és beszámoló taggyűlés az egy alapszervezetben élő kommunisták politikai fóruma lesz, ahol a pártszervezet, a pártvezetőség munkája kerül megtárgyalásra. Ez a törekvés is új, mert korábban mindent meg akartunk tárgyalni a beszámoló taggyűléseken.

A KÖZPONTI BIZOTTSÁG LEGUTÓBBI ÜLÉSÉN a pártélet más kérdéseiben is lényeges állásfoglalások születtek. Így a *póttagság megszüntetése* a választott testületekben, vagy a *Revíziós Bizottság* és a *tagjelöltség megszüntetése.*

A bevezetett változtatások *egyszerű szervezeti aktusként is kezelhetők,* de ha az új szervezeti kereteket politikai tartalommal töltjük meg, akkor már a IX. kongresszusra való felkészülés során is *jelentősen továbbfejleszthetjük a párton belüli demokráciát,* és kiválthatjuk, magasabb fokra emelhetjük a párttagság aktivitását.

Egyes elvtársak félnek, vagy legalábbis tartanak ezektől az intézkedésektől. Mások korainak tartják őket. „Balul üthetnek" — mondják. Pártunk tagsága azonban elég érett arra, hogy növekvő jogaival helyesen éljen.

Ágoston József,
a Csongrád megyei PB PTO vezetője

A KÖZLEKEDÉS — *őszi feladatai* — *fejlődése a 3. ötéves tervben*

A közlekedés népgazdasági jelentőségét nem volna helyes csupán abból a — más vonatkozásban alapvető — szempontból megítélni: milyen mértékben vesz részt a nemzeti jövedelem megtermelésében, hiszen az alig éri el a 4,5 százalékot. Ez a szám korántsem jelzi a valódi szerepét, a népgazdaság életében elfoglalt lényeges helyét. Erre egyébként a korábbi évek szállítási nehézségei is utalnak. A kapacitáshiányból eredő szállítási lemaradások például a népgazdaság egyes termelő ágazataiban zavart okoztak. Termeléskiesés keletkezett az építő- és építőanyag-iparban. A mezőgazdaságban megtermelt értékek egy részénél minőségromlás következett be, selejtessé vált az áru, melyet esetleg csak takarmányozási célokra lehetett már felhasználni. Nyilvánvaló tehát, hogy a közlekedés fejlesztésének mértéke és üteme nagyban befolyásolja a népgazdaság egyéb ágazatainak termelőmunkáját, a lakosság áruellátását — s ez adja meg tulajdonképpen jelentőségét.

Nagy erőpróba: az őszi forgalom lebonyolítása

Bár a közlekedésben — mint mondani szokták — egész évben csúcsforgalom van, az ősz mégis nagyobb erőpróbára teszi az áruszállításban részt vevő vállalatokat, dolgozókat. A nehézségeket főként az okozza, hogy a mezőgazdaság szállítási igényét a sok bizonytalansági tényező miatt nem lehet pontosan megtervezni. S amellett, hogy a termelési becslések szerint most például a közepesnél nagyobb termés betakarítására kell felkészülni, s még az időjárás miatt is csúcsok keletkezhetnek. Az idei évnek azonban van még egy figyelemre méltó momentuma, mégpedig a IX. kongresszus tiszteletére indult munkaverseny. A kongresszus közeledtével ugyanis mind több vállalásból lesz nyersanyag, késztermék, amely szállításra vár.

Mindezek természetesen csak azért okoznak gondot, mert — időszakos, az őszi forgalmi szükségletnek megfelelő — kapacitás bővítésére nincs lehetőség — nem is volna célszerű —, így a meglevő eszközök mind teljesebb kihasználásával kell megoldani az átlagosnál nagyobb feladatokat. Hozzá kell tenni: ez csak akkor lehet eredményes, ha mind a termelő, mind a szállító vállalatokat az a cél vezeti, hogy a termékek minél hamarabb rendeltetési helyükre kerüljenek.

Igen jelentős, hogy — a közlekedési dolgozók a szállíttató vállalatokkal együttműködve — a szállítások megfelelő ütemezésével, jelentős előszállítással az első félévi tervet túlteljesítették. Az építőanyagok továbbításában a szállítási igény teljes kielégítése több év óta először történt meg. Így a második félévben már kevesebb építőanyagot kell szállítani, — ezzel is kapacitást szabadítottak fel a mezőgazdaság számára.

A korábbi évek tapasztalatai alapján az idén is megtörtént az őszi forgalomra való felkészülés. A Központi Szállítási Tanácsban határozatot hoztak a saját fuvareszközök maximális kihasználására; a fennmaradó szabadkapacitásnak a közhasználatú fuvarozáshoz való felajánlására; a tehergépkocsik napi foglalkoztatási idejének a szükséges mértékben való növelésére; a szállíttató vállalatok részéről az áruátadás-átvétel idejének meghosszabbítására; munka- és munkaszüneti napokon a berakási kötelezettség megállapítására stb. Mindezek meghatározása — a szükségletnek megfelelően — a megyei szállítási bizottságok feladata.

A Központi Szállítási Tanács Titkársága felkészült, hogy a megfelelő kapacitást, a közlekedési ágak közötti forgalom átterelésével is (vasútról tehergépkocsira) biztosítsa.

A berendezések jobb kihasználása

A szállítási feladatok megoldásánál első helyen a *kapacitások jobb kihasználását* említettük. Ehhez az szükséges, hogy gyorsítsák a feladott áruk eljutását a termelőktől a fogyasztókig, a feladóktól az átvevőkig. Ebben nem a járművek sebességének gyorsítása az elsődleges, hanem a megfelelő szállítási mód kiválasztása, az útközbeni ácsorgások megszüntetése, de legfőként a be- és kirakási, s az egyéb mellékidők csökkentése. A vasúti közlekedésben például a 3,5 napos kocsifordulóból alig több mint 20 óra a menet közben töltött idő, a többi a feladási, leadási állomásokon és a rendező pályaudvarokon telik el. Igen magas a hajózásban az uszályok fordulóideje is, a tehergépkocsi-közlekedésben pedig az egy tonna elszállított árura eső állásidő.

A szállítási kapacitás növelését jelenti, s egyben a gazdaságosságot is javítja a vasúton a teherkocsik átlagos terhelésének növelése, a raksúlykapacitás megfelelő kihasználása. A tehergép-

kocsi-közlekedésben a pótkocsik fokozott felhasználása jelent kapacitástartalékot — mindkét esetben csökken az egy tonna árura eső önköltség.

A szállítási technológia elemzésével minden közlekedési üzem hatékony intézkedéseket tehet a teljesítőképesség jobb kihasználására. Szükséges felhívni a figyelmet a berendezések, szállítóeszközök védelmére, szakszerű kezelésére. Már csak azért is, mert a közlekedésnek rendkívül nagy az állóeszközigénye. Ebben megelőzi a mezőgazdaságot is, vagyis a népgazdaság termelőjellegű állóeszközeiből mintegy 28 százalékban részesedik. A javítások csupán egyszázalékos csökkentése például a vasútnál mintegy 600 új teherkocsi, a tehergépkocsi-közlekedésben kb. 200 új gépkocsi beszerzésének felel meg, ami évente több mint 1,3 illetve 1,5 millió tonna többletáru elszállítását tenné lehetővé.

Új tartalom az együttműködésben

A közlekedéspolitikai elveknek megfelelően a két legfontosabb közlekedési ág, a vasút és a közúti közlekedés között erősödik a munkakapcsolat. A dolgozók egymás munkájának segítésére sok helyen komplexbrigád-szerződést kötöttek. Szükséges, hogy az érdekelt pártszervezetek értékeljék, segítsék ezt az együttműködést, mely végső soron a feladatok minőségileg jobb, gazdaságosabb elvégzését jelenti.

A közlekedési dolgozók feladatukat — különösen az őszi forgalomban — csak akkor tudják hiánytalanul ellátni, ha a szállíttató vállalatokkal jól együttműködnek. A szállíttató vállalatokkal való jó együttműködés azt jelenti, hogy a népgazdasági érdekek figyelembevételével jobban ki kell elégíteni egymás kívánságát akár termelési, az áru természetére vonatkozó, akár a szállítás technológiájából fakadó adottságokról van szó. Ez a gyakorlatban annyit jelent, hogy például a fuvarfeladatokban nem válogatva az igényeknek megfelelő járművet kell adni, vagy a rakodáshoz felkészülve, azt jól megszervezve, a kocsiácsorgásokat a minimálisra kell csökkenteni. A termelést és a szállítást egy technológiai folyamatként kezelve a szűk keresztmetszeteket (tárolás, rakodás stb. vonatkozásában) közösen kell feltárni és egymás érdekeit figyelembe véve megszüntetni. Ilyen például, hogy a vállalatok szállítási igényeiknél „túlbiztosítással" ne éljenek, mert máshol okoznak szállítási kapacitáshiányt, akadályozzák a szállítási eszközök egyenletesebb kihasználását.

A közgazdasági szemlélet kialakulásával — különösen a gazdasági mechanizmus reformjának hatására — a közlekedés és a szállíttató vállalatok együttműködése új tartalmat kap. A szállíttató vállalatoknál ma már jobban vizsgálják, hogy az áru önköltségében a szállítás költsége milyen arányt képvisel. Ez általában

elég magas. Egyes tömegáruknál, különösen építőanyagoknál előfordul, hogy a szállítási költség meghaladja az áru előállítási költségét.

A szállítási költségek vizsgálata lehetőséget ad arra, hogy a vállalatok és a közlekedés együttesen harcoljon a gazdaságtalan szállítás ellen; közös érdekeltség van a szállítási teljesítményekkel való takarékoskodásban, ami végső soron kapacitásfelszabadítást von maga után.

A pártszervezetek fontos feladata, hogy a dolgozókat meggyőzzék: az egyes intézkedéseket nem csupán a közlekedési, hanem a népgazdasági érdekek kívánják meg.

A fejlesztés távlatai

Sokat fog javítani a helyzeten, hogy a népgazdasági beruházásokból a korábbi évek 9—12 százaléka helyett a közlekedés részesedése mintegy 14—16 százalékra emelkedik a harmadik ötéves tervben.

A beruházásokból a vasút részesedése a legnagyobb. Ezt indokolja, hogy az egyéb közlekedési ágak fejlődése ellenére is, az áruszállítás nagy része továbbra is a vasút feladata marad.

A vasút a rekonstrukció után — a szállítási feladatok emelkedését is figyelembe véve — az ötéves terv végére megfelel majd a teljesítőképesség és a korszerűség követelményének. A harmadik ötéves terv végére mintegy 75—80 százalékban korszerű dieselés villamosvontatás váltja fel a gőzvontatást, s ezzel megközelítjük a fejlett országok szintjét. Jelentős mértékben növelik a vasúti kocsipark teljesítőképességét, új, négytengelyes vasúti kocsikat állítanak forgalomba, erőteljesen folytatódik az ún. törzshálózat korszerűsítése, hogy az a 23 tonna tengelynyomásra alkalmas legyen. Tovább folyik a rendező pályaudvarok gépesítése, a vasúti vonalak önműködő térközbiztosító berendezéssel való felszerelése, s a vasút megteszi az első lépést a modern távvezérlés eszközeinek alkalmazására.

A közlekedés harmadik ötéves tervében érvényesülnek a párt gazdaságpolitikájának főbb vonásai: hatékonyabban használjuk fel a népgazdaság fejlesztése céljából rendelkezésre álló eszközöket a gazdasági tevékenység, a gazdaságosság fokozására, a termelékenység emelésére, az önköltség csökkentésére.

A vasút dieselesítése, villamosítása is ezt a célt szolgálja, mivel segíti a korszerűbb energiahordozók felhasználását. A vasúti szállításban a rendkívül rossz hatásfokú gőzvontatás részaránya 20—25 százalékra csökken. Ez azt jelenti, hogy a nagyobb, mintegy 25 százalékos szállítási teljesítmény-emelkedés ellenére is a felhasznált kalóriamennyiség a jelenleginek mintegy 67 százaléka lesz csak. A korszerű vontatás megvalósításával a megtakarítás

1970-ben a jelenlegihez viszonyítva eléri az évi 800 millió forintot. Az ország energiamérlegének javítása szempontjából is jelentős a dieselesítés, villamosítás, mivel a vasút az ország energiafogyasztásából mintegy nyolc százalékkal részesedik.

A korszerűbb mozdonyok gyorsítják a közlekedést, ezzel javítják a rendelkezésre álló szállítási kapacitás kihasználását, csökkentik a vonalak zsúfoltságát.

A vasút technikai forradalma azonban nem csökkenti, hanem mint az világszerte tapasztalható, tovább növeli a közúti közlekedés szerepét és jelentőségét. Éppen ezért a szállításkapacitást és a műszaki színvonalat jelentős mennyiségű tehergépkocsi, pótkocsi és autóbusz beszerzésével emelik.

A terv szerint jelentős anyagi eszközöket fordítanak a közúthálózat fejlesztésére, korszerűsítésére. A forgalom sűrűségének megfelelően elsősorban az egyszámjegyű főközlekedési utak egyrészét szélesítik, korszerűsítik; tovább folytatják a budapest—balatoni autópálya építését. De előrelépés történik községek bekötő úthálózatának kiépítésében is.

A harmadik ötéves tervben lehetőség kínálkozik a hajózás és a légi közlekedés fejlesztésére is. Nagykapacitású hajók beszerzésével például megindul a magyar mélytengeri hajózás is. Megfelelő intézkedések történnek a vízi szállítási lehetőségek fokozott kihasználására. A légi közlekedésben folytatódik a Ferihegyi repülőtér korszerűsítése: bővül a nemzetközi vonalhálózat.

Szükséges a szemlélet korszerűsítése is

A forgalom racionálisabb megoszlására, a szállítás hatékonyságának növelésére már az elmúlt években különböző intézkedések történtek. Például a rövidtávú vasúti fuvarozások közútra terelése, a vasúton csak kerülőútirányon lebonyolítható forgalom közútra terelése; gyenge forgalmú keskeny- és normál nyomközű vasútvonalak egy részének megszüntetése, néhány kisforgalmú vasútállomáson a kocsirakományú árukezelés megszüntetése, a központosított közúti el- és felfuvarozási rendszer bevezetése stb.

Az intézkedések általában közelebb hozták egymáshoz az egyes közlekedési ágakat, javították a kapacitás kihasználását, a szállítás minőségét, gyorsaságát — mégis számos ellenzést váltottak ki. Egyeseknél csupán a megszokottól való eltérés okozott riadalmat, mások felszines ismeretek alapján sokszor szűk, önző érdekből támadják a reformot.

Természetesen előfordulhat, hogy az intézkedések egyeseknek kényelmetlenséget okoznak, az új módszer az eddiginél körültekintőbb szállításszervezést kíván, esetleg kismértékben emelkedhet a szállítási költség is. A népgazdasági hatékonyságot tekintve azonban közvetve ez az intézkedés az ő érdekeiket is szolgálja. A mező-

gazdasági áruk vonatkozásában a szállítás gyorsulása például esetleg magasabb eladási árat, vagy az útközbeni minőségromlás csökkenését jelentheti.

A népgazdaság érdeke, hogy a termelés és a közlekedés ráfordításaiban együttesen érvényesüljön a maximális megtakarítás elve.

A szubjektív megítélések helyett számok, tények erejével küzdjünk a hibás, maradi szemléletek ellen, s ezek segítségével mutassunk rá az intézkedések népgazdasági hatékonyságára. Tömegáru esetében például a rövid távolságú (20 km) iparvágány használata nélküli vasúti fuvarozás reálönköltsége több mint másfélszerese a tehergépkocsiénak, viszont 100 kilométeres távolságnál már kevesebb mint a fele. Egyes kisforgalmú vonalaknál a ráfordítás többszöröse a forgalomból eredő bevételnek. Ilyen vonalak üzemeltetése és elhasználódás esetén a pálya felújítása rendkívül káros a népgazdaságnak.

A harmadik ötéves terv beruházási feladatainak megvalósítása mellett tovább kell javítani a tervezést, az irányítás, a vezetés színvonalát és nem utolsósorban a gazdálkodás hatásfokát. Ennek érdekében következetesen keresztül kell vinni a korszerű technikának megfelelő közlekedéspolitikai elgondolásokat, az egységes szállítási folyamat megteremtését, elsősorban a vasút- és a közúti közlekedés koordinációján keresztül.

A közlekedés alapvető feladata, hogy a megtermelt árut elszállítsa, a lakosság szállítási igényeit kielégítse. Tehát a korszerűsítési, a szállítás hatékonyságát javító intézkedéseket — a forgalomnak a vasútról a közútra való terelését például — csak akkor lehet végrehajtani, amikor annak feltételeit gépkocsikapacitással, megfelelő úttal stb. biztosítjuk. Az alapvető célkitűzések megvalósítása tehát egy hosszabb folyamat. Az intézkedések hatékonyságának ellenőrzésére a területi párt- és tanácsi szerveknek megvan és meglesz a lehetőségük.

A szállítási munka hatékonyságát, a meglevő eszközök jobb kihasználását, — végső soron kapacitásmegtakarítást jelent például a gazdaságtalan szállítások feltárása, a feltételek megteremtésével annak megszüntetése. Ebben a közlekedés az első lépéseket megtette. A különböző intézkedések hatékonysága úgy biztosítható jobban, ha a területi szervek, elsősorban a megyei szállítási bizottságok a közlekedést segítik munkájában.

A jó együttműködés lehetőséget ad arra, hogy nagyobb lépésben korszerűsítsük a közlekedést, növekedjék annak gazdaságossága, fokozódjék a sebesség, de ugyanakkor biztonságot, nagyobb kényelmet, kulturáltságot is biztosítson mind a szállításban, mind az utazásban.

Juhász Miklós,
a KB Építési és Közlekedési Osztályának munkatársa

Közoktatás-politikánk és az új tanév

Az 1966/67-es tanévben — miként az előzőben — nincsenek látványos új feladatok. A párt közoktatás-politikája alapján e tanévben is tovább kell folytatni a műveltség terjesztését, a szocialista nevelőmunkát. De mint minden tanévben, az idei évben is vannak sajátos feladatok, amelyek megoldása előbbre viszi a nevelés ügyét.

Az új tanévvel az iskolareform végrehajtásának hatodik esztendejébe lépünk. Közismert, hogy az iskolareform megvalósítása évtizedes feladat és jelenleg e folyamatnak a közepe táján tartunk. Az elmúlt év őszén az országgyűlés számbavette az eddigi tapasztalatokat, meghatározta a további feladatokat.

Az országgyűlés leszögezte, hogy az iskolareform *alapelvei helyesek* és továbbra is ezek következetes végrehajtásán kell munkálkodni. A tananyag korszerűsítése jó ütemben és általában színvonalasan történik. Ősztől kezdve például általános iskoláink minden osztályában új tankönyvek alapján indul meg a tanítás. A gimnáziumban a tananyag korszerűsítése a második osztálynál tart és már új programok alapján dolgoznak egyetemeink, főiskoláink is.

Az országgyűlés felhívta a figyelmet a tananyag korszerűsítésének folytatására és ezen belül különösen a szakközépiskolák bővítését, a szakmunkásképzés korszerűsítését és a szakmunkások középiskolai továbbtanulási lehetőségeinek biztosítását emelte ki.

Mindezekkel már korábban is foglalkoztak oktatási szerveink. E feladatok különleges időszerűségét azonban az adja meg, hogy a szakközépiskolai óratervek kidolgozása és a szakmunkások befejező képzésének kialakítása lényegében e tanévvel zárul; a szakmunkásképzésben pedig ez évben fejezik be elsőizben tanulmányaikat a korszerűsített tananyag alapján dolgozó osztályok.

A szakközépiskola munkájával kapcsolatban szükséges utalni arra is, hogy az iskolareform előírja a *középfokú technikusképzés fokozatos megszüntetését és egyben elrendelte a szakközépiskolai képzés bevezetését.* A középfokú technikumok egy részét *felsőfokú technikummá,* másik részét pedig *szakközépiskolává* kell átszervezni.

A reform végrehajtása során sok szakközépiskola létesült. Gimnáziumi osztályok százait alakították át, és néhány technikumban is megkezdődött a szakközépiskolai képzés. Az ipari,

mezőgazdasági és kereskedelmi szakközépiskolákban érettségivel járó szakmunkásképzés kezdődött.

A tapasztalatok alapján azonban szükség volt a korábbi elképzelés bizonyos módosítására is. A módosítás azt célozza, hogy szakközépiskolát végzettek ne csak egy adott szakma specialistái legyenek, hanem átfogóbb ismereteket kapjanak, és egy-egy iparág területén többféle — köztük szakmunkási és a termelés részfeladataiban irányítói — munka ellátására is alkalmasak legyenek.

A parlamenti vita és a későbbi hivatalos közlések után *sem tisztázódott még mindenki előtt egyértelműen a szakközépiskolák új, megváltozott szerepe.* Egyesek úgy vélik, hogy a szakközépiskola *változatlanul* szakmunkásokat képez. A különbség csak az, hogy most már nem *egy* szakmára, hanem *többre.* Mások pedig az iskola célját kizárólagosan csak az *irányítói munkakörökre* való képzésben látják. A dolog lényege pedig éppen abban van, hogy az ipari, mezőgazdasági és kereskedelmi szakközépiskolák a végzett tanulók számára *mind a két* munkakör *lehetőségét megadják.* Olyan ismereteket és készségeket nyújtanak, amelynek alapján akár *szakmunkásként,* akár pedig — és ezt se féljünk kimondani — *technikusként* dolgozhatnak. Hangsúlyozzuk azonban, hogy a szakközépiskolák a *technikusi munkakörök betöltéséhez csak az alapokat adják,* amelyre — akár közvetlenül végzéskor, akár pedig később kerülnek technikusi munkakörökbe — *újabb* ismereteket kell építeni. Olyanokat, amelyekre a munkakörök tartós és eredményes ellátásához szükség van. Ezt azonban már nem a négyéves szakközépiskola, hanem a kialakítandó technikusi tanfolyamok nyújtják.

A szakközépiskolákról szólva a képzés tartalmi vonatkozásain túl utalnunk kell a *szervezési feladatokra* is.

Folyamatosan biztosítani kell a ma még érettségizett szakmunkásokat képző szakközépiskolák átalakítását, tanműhelyekkel és különböző felszerelésekkel való ellátását, hogy 1967-től fokozatosan áttérhessünk az új típusú szakközépiskolai képzési rendszerre.

Ezzel párhuzamosan a középfokú technikumok szakközépiskolává történő átszervezése is befejeződik. Az országgyűlés jogosan bírálta, hogy a középiskolák között 1965—66-ban még mindig alacsony a szakközépiskolák aránya. Az első osztályosoknak mintegy 60 százaléka gimnáziumba, 40 százaléka pedig szakmai végzettséget nyújtó középiskolába, szakközépiskolába és középfokú tech-

nikumba járt. Ezen az arányon feltétlenül változtatni kell. Ez azonban csak megfontolt, a munkaerőigénnyel egybehangolt módon, jó oktatási feltételek biztosításával történhet.

A szakmunkásképzés korszerűsítése az új munkásnemzedék műveltségi tudásszintjének emelését szolgálja.

Ugyanezt célozza a fiatal szakmunkások középiskolai továbbtanulásának szervezettebb, előtanulmányaikra jobban alapozó megoldása is.

A szakmunkástanuló-intézetekben végzettek számára különbözeti vizsgákkal eddig is lehetővé tették a gimnázium rövidített elvégzését. Volt egy olyan elképzelés, hogy ez a módszer megoldja a fiatal szakmunkások középiskolai továbbtanulását. Ez azonban csak az egyik lehetőség. A másik lehetőségen — a szakközépiskolák elvégzését célul tűző megoldáson — most dolgoznak hivatalos szerveink. Ez utóbbi 1967-től előreláthatóan *csak a korszerűsített szakmunkásképzésben végzettek számára,* de már lehetséges lesz.

Az eddig felsoroltak is az oktató-nevelőmunka színvonalának emelését szolgálják, de *közvetlen* feladatokat még csak az állami szerveknek jelentenek. Más a helyzet azokban az iskolatípusokban — és oktatási intézményeink óriási többsége ilyen —, ahol már az *új tananyag* szerint oktatnak. Itt a feladat zömmel az iskolákra, a pedagógusokra hárul.

Azt szoktuk mondani, hogy az eredményes iskolai munka a tananyagtól és főként a pedagógustól függ. Nos, ez most különösen érvényes. Megvan az új — a korábbinál korszerűbb, színvonalasabb tananyag, most minden a nevelő, a pedagógus munkáján múlik. *Csak az ő munkájukkal növelhető az oktató-nevelőmunka hatékonysága.* E téren a hiányosságok elsősorban akkor derülnek ki, amikor a diákok magasabb típusú intézményekben folytatják tanulmányaikat. Ezért különösen fontos a továbbtanulást megalapozó ismeretek növelése, oktatási színvonalának emelése.

A fizikai dolgozók gyermekeinek tanulmányi segítése is elsősorban az iskolai oktató-nevelőmunka hatékonyságával függ össze. A színvonalas oktató-nevelőmunkával lehet elsősorban ellensúlyozni az eltérő körülményekből adódó különbségeket, és hathatósan segíteni a hátrányos helyzetben levő tanulókat.

Nem szeretnénk a kérdést leegyszerűsíteni, jól tudjuk, hogy a fizikai dolgozók gyermekeivel való hatékony foglalkozás a fentiekre nem szűkíthető le, ennek a *szociális segítéstől, a diákott-*

honi férőhelyek és menza biztosításától a korrepetálásig számtalan más módja is van. A legtöbbet azonban az *iskolai munka színvonalának emelésével tehetünk.*

Pedagógusainknál eddig sem hiányzott a jóakarat, a jó szándék. A munka lendületét azonban sokszor lelassította, hogy mind a tananyag, mind az oktató-nevelőmunka módszerei túlságosan sablonosak, merevek voltak. A tananyag korszerűsítése és a világszerte meginduló módszertani útkeresés léket ütött a sémákon, és nagy lendületű kísérletezés indult meg a tanórák gazdaságosabb kihasználása, a feleltetés jobb módszerének kialakítása érdekében. A kísérletezés korántsem szűnt meg, azonban *egy-két év óta vesztett lendületéből,* és ismét veszélyeztet a rutin, a megszokottság. Biztatásra és főként segítségre van szükségük azoknak a pedagógusoknak, akik keresik és kutatják az újat, az új tananyaghoz a megfelelő módszereket.

Az új bevezetése, a megszokottól való eltérés mindig a régivel szemben tör előre. Így van ez az új tananyag és az új módszerek esetében is. Pedagógusaink között is akadnak, akik a régi mellett foglalnak állást, akik nem, vagy csak nehezen értik meg az újat. Ezeket *a nevelőket segítenünk kell,* hogy könnyebben váljanak meg a régi elképzeléseiktől, módszereiktől. Ehhez pedig nagy türelemre, emberi megértésre, elvtársi, baráti szóra van szükség. Munkánkban erre is legyünk tekintettel.

A pedagógus pártszervezetekben a tanév elején *megtárgyalják az MSZMP IX. kongresszusának irányelveit, a Szervezeti Szabályzat tervezetét* és megválasztják az új vezetőségeket.

A taggyűlések ismét jó alkalmat biztosítanak ahhoz, hogy pedagógus párttagságunk — természetesen a párt politikájának egészén belül — elmondja véleményét pártunk közoktatáspolitikájának időszerű feladatairól. A Szervezeti Szabályzatról szóló tervezetben kiemelkedőnek tartjuk a párt alapszervezeteiről szóló fejezetet. A módosítás nem tesz különbséget üzemi és intézményi pártszervezet között,

> *az iskolai pártszervezetek számára is előírja az iskolai munka átfogó ellenőrzésének, a vezetők beszámoltatásának jogát és kötelességét. Erre azonban pártszervezeteinknek fel kell készülniük, aminek egyik jelentős állomása a vezetőségválasztást megelőző alapszervezeti munkáról szóló beszámoló és vita.*

Az alapszervezetek munkáját értékelő beszámoló és vita nagy körültekintést igényel. Pártszervezeteinknek számba veszik, hogy az utóbbi esztendőkben hogyan segítették az iskolareform meg-

valósítását, mit tettek tantestületükben gyermekeink oktatásáért, nevelésééért, hogyan végezték a politikai és ideológiai munkát. Pártszervezeteinknek nem kell szégyenkezniük. Munkájuk az oktatás és nevelés terén egészében véve feltétlenül pozitív. Azonban, az élet egyéb területeihez hasonlóan — a hatékonyabb munkához e téren is a pártszervezetek színvonalas tevékenysége nélkülözhetetlen.

Pártunk IX. kongresszusa a korábbiakhoz hasonlóan jelentőségének megfelelően foglalkozik majd közoktatás-politikánk alapvető kérdéseivel. Ez nagy segítséget nyújt majd az oktatással foglalkozó szervek és iskoláink munkájához. A kongresszus természetesen nemcsak és nem elsősorban közoktatási vonatkozásban fontos. Politikai útmutatása a döntő, amit pártszervezeteink a pedagógusokkal, KISZ- és úttörőszervezeteink pedig a tanulókkal — életkori sajátosságaiknak megfelelően — megismertetnek.

Az új tanévben hazánk nemzetközileg is jelentős pedagógiai tanácskozás színhelye lesz. A szocialista országok egy része két-három évenként valamelyik országban megrendezi a nemzetközi politechnikai szemináriumot. Moszkva, Halle és Szófia után Budapesten, a magyar művelődési szervek megrendezésében folytatódik a tanácskozás-sorozat. A IV. Nemzetközi Politechnikai Szeminárium nem kizárólag az oktatást irányító főhatóságok ügye. Ezen a tanácskozáson a szocialista országok képviselői mellett elsősorban a magyar pedagógusok számolnak be eredményeikről, gondjaikról, nemzetközi reflektorba állítva a politechnikai képzés hazai tapasztalatait. A beszámolóknak csak egyik színhelye lesz a tanácskozó terem. Vendégeink ellátogatnak majd iskoláinkba is, és ott ismerkednek a munkaoktatás és iskolaügyünk kérdéseivel. Ez is felelősségteljes felkészülést kíván.

Kornidesz Mihály,
a KB Tudományos és Kozoktatási Osztályának munkatársa

Indul a pártoktatási év

A **párt békéscsabai városi bizottsága** felkészült a szeptemberben induló oktatási évre. Az agitációs és propaganda felelősökkel többek között megbeszélték, érjék el, hogy minden párttag vegyen részt a politikai továbbképzésben. Különösen fontos, hogy figyelmet fordítsanak a gazdasági vagy pártfunkciót betöltő párttagok fejlődésére. Az új oktatási évadban tovább kell növelni a pártiskolát, közép- és főiskolát, egyetemet végzett propagandisták számát. A téli tanfolyamok között megkülönböztetett helyre kerül a már jól bevált TV-körök szervezése.

Régi elmélet új csomagolásban

A „megformált társadalom" programja, mint a nyugatnémet imperializmus „korszerű" elmélete

A nemzetközi imperializmus s az egyes tőkésországok imperialista körei minden rendelkezésükre álló eszközzel késleltetik a társadalom fejlődését. Ezek között jelentős a szerepük mind az antidemokratikus jogi törvényeknek, mind a tömegek megtévesztésére „gyártott" hamis, tetszetős elméleteknek. A burzsoázia e sajátos eszközökkel fékezni igyekszik a tömegek józan ítélőképességét.

A NÉMET SZÖVETSÉGI KÖZTÁRSASÁG parlamentjében közel másfél évtizeden át több reakciós, antidemokratikus törvényt sikerült „keresztülpréselni". Így például az üzemalkotmányjogi, a személyképviseleti, a hadkötelezettségről, majd pedig a háborús bűnök elévüléséről s a szükségállapotról szóló törvények. Ezek mellé, illetve ezek megerősítésére a nyugatnémet kormánykörök most új történetfilozófiai elméletet is gyártottak a tömegek félrevezetésére. Ez a hamis teória az úgynevezett „megformált társadalom" elmélete, mely már nem amerikai exportcikk gyanánt érkezett a Német Szövetségi Köztársaságba — miként a korábbi években a „népi kapitalizmus" elmélete —, hanem valódi, hamisítatlan bonni készítmény.

Erhard kancellár 1965. november 10-én vázolta fel először ennek az újsütetű elméletnek a tételeit.

Mi is valójában ez az elméleti program, melyet „korszerűnek" s „meghökkentően újnak" neveznek a burzsoá tudósok? Nem nehéz felismerni, hogy a tételek maguk nem újak. De csoportosításuk és csomagolásuk feltétlenül az. Minden független államnak

— hirdeti e teória —, joga van belső gazdasági, társadalmi és politikai érdekeit s erőit úgy „korlátozni", hogy azok „össztársadalmi érdekeket" szolgáljanak. Ilyen módon lehetséges, hogy a monopóliumok állami beavatkozással vagy akár rendkívüli intézkedések meghozatalával — s ezt lenne hivatva biztosítani adott esetben a szükségállapot-törvény — valamiféle „egységet" teremtsenek.

A POLGÁRI TUDÓSOK igyekeznek a jelenkori polgári szociológia szakkifejezéseit, tudományos formuláit felsorakoztatni, hogy tudományos látszatot kölcsönözzenek ennek az alapvetően politikai jellegű és célzatú képződménynek. Valójában azonban, — éppen a szükségállapot-törvény összes lehetőségeinek számbavétele nyomán — könnyű felismerni, hogy jelen esetben „virágnyelven" a szakszervezetek jogait, a munkások érdekképviseletét s a demokratikus állampolgári és politikai jogokat tovább szűkíteni kívánó kormánypolitikának történetfilozófiai — tehát ideológiai — indoklásáról van szó. Az Evangélikus Akadémia Világnézeti Klubjában tartott konzultációs vita alkalmával Erhard kancellár nem olyan régen kifejtette: a „megformált társadalom"-ban fennmarad a parlamentarizmus, nem szükséges azt megszüntetni, de a parlamenten belüli politikai erőknek is „hatékonyabb" összehangolására van szükség.

A „MEGFORMÁLT TÁRSADALOM" keretén belül a dolgozók széles körének a társadalmi létbiztonság s a gazdasági stabilitás nyugalmát ígérik. Valójában a tömegeket ezzel egy olyan kormánypolitika támogatásához s aktív végrehajtásához akarják megnyerni, amely agresszív, revansista és antidemokratikus célokat szolgál. Míg a tömegekben azt a hitet szeretnék erősíteni, hogy a monopóliumok vezérletével útban vannak egy „osztályellentéteket kiküszöbölő" és „érdekellentétmentes" társadalom felé, tömegbázist igyekeznek szerezni egy kalandor, revansista politikához.

S evés közben jön meg az étvágy! Erhard kancellár például már annak felvázolására is vállalkozott, hogy e „megformált társadalom" nem csupán a német társadalom fejlődésének, hanem más népek s elsősorban Európa népei fejlődésének is „modell"-je lesz.

EZEK AZ ELMÉLETEK valójában nem újak. De újszerű a „csomagolásuk", az, hogy nem elevenítik fel nyíltan a fajelmélet különböző tételeit. De vajon azért állt el ettől a német imperializmus, mert az utóbbi évtizedekben megszelídült volna, vagy éppen szelídülőben van? Szó sincs róla! Miközben a nyugatnémet tőke igyekszik befurakodni az egykori angol és francia gyarmati érdekszférákba, a fajelmélet feleleventésével most nem rukkolhat elő. Ez elriasztó volna a felszabadult, vagy felszabadulásukért küzdő népek számára. A neokolonialista módszerekhez való alkalmazkodás, e módszerek kikísérletezése megkívánja, hogy a fajelmélet ta-

nait talonba tegyék. Így most — éppen a többi tőkésország érdekterületeire való behatolás — a szabadkereskedelem, a kapcsolatok „kötetlen" keresésének lehetőségeit követeli és hirdeti. Ezzel valójában kettős célt óhajtanak elérni a „megformált társadalom" elméletét hirdető kormánykörök. Egyrészt rokonszenves partnerként szeretnének feltűnni a felszabadult, vagy a felszabadulásukért küzdő népek szemében, másrészt a német munkásság és kispolgárság előtt — miközben lépésről lépésre korlátozzák otthon a demokratikus jogokat — liberális szólamokat hangoztatva demokratikus légkör illúzióját szeretnék kelteni.

„SOK SZOCIÁLDEMOKRATA párttag kezdi azonban megérteni: a monopolkapitalizmus uralkodó osztálya ... a megformált társadalom jelszavával hozzálátott ahhoz, hogy a kapitalista uralmi módszereket reakciós és újfasiszta irányban változtassa meg ... S minden becsületes szociáldemokratának meg kell kérdeznie: hová vezet ennek a közösségnek az útja az Erhard-politikával, a „megformált társadalommal", a szükségállapot-törvényekkel, az atomfelfegyverzéssel, a revansizmussal és az Egyesült Államok érdekeinek való alárendeltséggel" — mondotta legutóbb Berlinben a magyar—NDK barátsági nagygyűlésen Walter Ulbricht elvtárs.

A „megformált társadalom"-ról szóló hamis, félrevezető történetfilozófiai elmélet gyártói és terjesztői, azonban súlyosan tévednek az európai, s a világhelyzet erőinek megítélésében. Nem látják, hogy a világfejlődés menete minden nehézség, akadály, s ellenható tényező ellenére is a szocializmus erőinek további nagyarányú gyarapodása és világméretű erősödése, győzelme felé vezet. Ma már történelmi tény, hogy a Német Demokratikus Köztársaságban, e német munkás-paraszt államban az egész német nép jövőjét építik. Létezik tehát egy független, szuverén és szocialista, békeszerető német állam is, melynek népe a marxizmus—leninizmus által kijelölt forradalmi fejlődés útját járja. Az agresszív imperialista erők pedig újra és újra lelepleződnek, bármilyen rafináltan is kívánnak most már a népek bizalmába férkőzni, vagy kísérelnek meg imperialista politikájukhoz új álarcot ölteni. Lényegében megkezdődött, s folytatódik a Német Szocialista Egységpárt és a Német Szociáldemokrata Párt közötti eszmecsere a német kérdés békés megoldása, s a népek békéjének érdekében. Karlsruhéban pedig — mint ismeretes — a napokban a szakszervezetek által kezdeményezett tömegfelvonuláson több mint húszezer szervezett dolgozó tüntetett az újfasiszta veszély ellen. „Gondoljatok 1933-ra!" — figyelmeztették a transzparensek a közvéleményt.

A NÉMET IMPERIALIZMUS újra és újra csomagolhatja elméleteit. Átformálhatja nép- és emberellenes ideológiáját, a népek — a német nép is — felismerik, hogy lejárt e „gyártmányok" szavatossági ideje.

Császtvai István,
az MSZMP Szolnok megyei Bizottsága
Esti Egyetemének tanára

Az értelmiség helyzete a sárvári járásban

Ez év tavaszán a járási pártbizottság és a járási tanács végrehajtó bizottsága közös ülésen tárgyalta meg a járásban élő és dolgozó értelmiségiek helyzetét és munkáját. A napirend jelentőségét aláhúzza, hogy a viszonylag kis létszámú értelmiségi réteg széles körben érintkezik a lakossággal, ezért életkörülményeik felmérése, problémáik megoldása nagy segítséget adhat a politikai munkához. A vita alapját képező jelentés összeállítását brigádvizsgálatok előzték meg. Az anyag elkészítésének célja elsősorban *tájékozódás* volt. Ilyen jellegű felmérés még nem történt a járásban, s a hiányt ezzel igyekeztünk pótolni. Munkánk egyben a IX. kongresszusra való felkészülést is szolgálta.

A sárvári járásban 685 értelmiségi él. Ez a járás lakosságának *1,4 százaléka.* Az értelmiség 53,7 százaléka pedagógus, 9,3 százaléka műszaki, 11,7 százaléka agrár- és 25,3 százaléka egyéb értelmiségi rétegekhez tartozik. Az értelmiség *kor szerinti összetétele kedvező.* 16,8 százaléka 25 éven aluli, 55 százaléka 26—40 éves, 17 százaléka 41—50 éves, 12,2 százaléka 50 éven felüli. E számok összefüggnek azzal a ténnyel, hogy a mezőgazdaság szocialista átszervezése után a tsz-ekbe az egyetemekről, a főiskolákról akkor kikerült szakemberek jöttek, valamint a járási ipar erőteljesebb fejlődése is 1956 után indult meg; üzemeinkben a fiatalabb korosztályhoz tartozó szakemberek helyezkedtek el.

A vizsgálat kiterjedt az értelmiség anyagi helyzetére, szakmai, politikai munkájára, valamint továbbképzésük kérdésére. Anyagi helyzetük jó, de differenciált képet mutat. Havi jövedelmük általában 2000 forint. Ez így önmagában nem sokat mond, mert ezen belül nagyfokú a szóródás. A pedagógusok átlagfizetése az alapfizetéseket tekintve 1726 forint. Ha az általános iskolai nevelőknél a túlórákat és a pótlékokat, valamint az egyéb forrásokat is beszámítjuk, akkor 2050 forintot kapunk. A műszaki értelmiség havi átlagjövedelme a járásban 2736, az agrárértelmiségé 2604 forint. (Az agrárértelmiség jövedelménél a természetbeni juttatások nem szerepelnek.) Az egyéb kategóriában a havi átlagkereset 2630 forint. Ezen belül az orvosoké 3379 forint, amiben a magánprakszisból származó jövedelem nem szerepel.

Jelentős különbség van viszont a városon és a falun élő értelmiség helyzete között. Ez megmutatkozik a lakásviszonyokban, kommunális ellátottság, kulturális lehetőségek stb. vonatkozásában. A

fogyasztási cikkek beszerzése is sok problémát jelent falun. Ez érzékenyen érinti az ott dolgozó értelmiségieket. Faluhelyen a társasági élet kialakítása is nehézségekbe ütközik.

Az értelmiség szakmai munkája általában pozitív. A műszakiak jól látják el feladatukat. Mivel elegendő műszaki értelmiségi dolgozó nem áll rendelkezésre, ezért munkájuk sokrétű: műszaki és gazdasági feladatokat is meg kell oldaniok. Emellett az egyes üzemek jellegéből adódó speciális nehézségekkel is meg kell küzdeniök. A Répcelaki Szénsavgyár új üzemében például nincs nagyobb tapasztalatuk a gyártási technológiában és a műszaki fejlesztésben. Kevés a külföldi szakirodalom, s nyelvi nehézségek miatt ez is nehezen hozzáférhető. Ennek ellenére a műszaki fejlesztésben szép eredményeket értek el. A Sárvári Fémbútor-gyárban is hasonló a helyzet. A nagyüzemi gyártás tapasztalatait még országos szinten sem igen ismerik. Feladatuk a nagyüzemi gyártás kikísérletezése, felszerszámozása és a folyamatos termelés megindítása. *S a fiatal műszaki értelmiségiek számára minden új út nyitva áll.*

Az agrárértelmiségről már nem lehet ilyen egyértelműen pozitív megállapításokat tenni. Több zavaró tényező akadályozza munkájukat. A két szektorban (ÁG, és tsz) dolgozók között lényeges különbség van. Az állami gazdaságban dolgozók munkája pontosabban meghatározott és főleg szakmai jellegű. A tsz-ekben dolgozóké nemcsak szakmai, hanem sok esetben politikai jellegű is. A fentieken kívül jelentősen különböznek még a gazdaságok üzemi adottságai, s az anyagi, technikai és kulturális körülmények is.

Az agrárértelmiség általában fiatal, 4—5 éve dolgoznak jelenlegi beosztásukban. Munkájukat szeretik és kezdeményezőek, de a tagsággal szembeni *alárendeltségük* miatt a passzivitás tünetei mutatkoznak náluk. Anyagi helyzetükkel elégedettek, de erkölcsi megbecsülésük nincs mindenkor biztosítva, s esetenként egyes tsz vezetők szubjektivitása miatt néha bizonytalanul érzik magukat.

A felmérések során külön vizsgáltuk, milyen biztosítéka van a vidéken élő értelmiségiek szakmai továbbképzésének. A pedagógusok szakmai továbbképzése biztosított, más területeken azonban nem ilyen jó a helyzet. A műszaki értelmiség továbbképzésének három formája ismeretes: a mérnöki továbbképzés, a továbbtanulás és az önképzés. A két előbbi csak Budapesten és egy-két nagyobb városban valósítható meg. A központi szakmai továbbképzésnek fogyatékossága, hogy nem ad segítséget az egyes szakágak műszaki dolgozóinak, mert a továbbképzés eléggé *elvonatkoztatott*, egy-egy szakterületen belül csak *általános* témákat ölel fel. A megkérdezettek úgy látják, hogy a szakminisztériumokon belül az egyes iparágaknak *külön és önállóan kellene megoldani* a felsőfokú káderek szakmai továbbképzését. Helyesnek tartanák, ha a szakmi-

nisztériumok a Műszaki Továbbképző Intézet anyagából kiválasztanák és az iparágak rendelkezésére bocsátanák a kidolgozott előadásokat. Mivel e két formát a vidéken élő értelmiség nem igen tudja igénybe venni, *marad az önképzés,* ami nem oldja meg a rendszeres továbbképzés problémáját.

Hasonló nehézségekkel találkozunk az agrárértelmiség továbbképzésénél is. Fő forma itt is az önképzés. A szakmérnöki továbbképzésen való részvételük nem igen lehetséges, mert nagy munkakiesést jelentene. A szakirodalom viszont biztosítva van, az állami gazdaságokban több, a tszekben kevesebb. (A szövetkezetekbe 2—3-féle szakfolyóirat jár.) Kifogásolják, hogy a szakirodalom késve kerül a kezükbe, továbbá, hogy a szakkönyvek az egyéb irodalmi termékekhez viszonyítva drágák.

Nem megoldott kérdés tapasztalataink szerint a körzeti orvosok szakmai továbbképzése sem. A háromévenként kéthónapos kórházi gyakorlat kevés, mert nem arra az osztályra mehetnek, amelyikre szeretnének, hanem rövid idő alatt mindegyiket végig kell járniok.

A járásunkban élő értelmiség politikai magatartása és munkája vegyes. *Közöttük 157 párttag van,* ez az értelmiség 22,9 százaléka. A járás pártszervezeteiben 321 vezetőségi tag van, ezek közül értelmiségi 42 fő. (13 százalék.) A 42 főből 12 alapszervezeti párttitkár. (A titkárok 13,6 százaléka.)

A párthoz való viszonyuk rétegenként eltérő, s ez részben tükrözi a pártalapszervezetek értelmiséggel foglalkozó munkájának színvonalát is. A műszaki értelmiség politikai aktivitása, magatartása általában — főleg a párttagoké — jó. A megvizsgált üzemekben az értelmiségiek 50 százaléka tagja a pártnak. Egy részük a pártvezetőségeknek is tagja. A pártonkívüli műszakiak már passzívabbak. olyan vélemény is tapasztalható körükben, hogy nekik csak műszaki kérdésekkel kell foglalkozni, a politika nem rájuk tartozik. Az adatokból látható, hogy a műszaki értelmiségnél a párttagok aránya elég magas. A VB megítélése szerint ennek két oka van. Egyrészt az értelmiség közül nálunk a járásban ez a réteg az, amelyik a legfejlettebb termeléssel van kapcsolatban, a munkásosztály hatása közvetlenul éri őket. Másrészt az uzemi pártszervezeteink erősek, jól politizálnak, soraikban az értelmiség jobban fejlődik.

A megvizsgált tsz-ekben és ÁG-ban *az agrárértelmiség 25 százaléka tagja a pártnak.* A párttal, tanáccsal, a tömegszervezetekkel való kapcsolatuk jó. Azonban magatartásuk általában passzív. Ennek fő oka az erős és hosszan tartó nappali igénybevétel. Társadalmi aktivitásuk szintén csekély, amit az említett nagyfokú igénybevétellel indokolnak.

A pedagógusok az utóbbi években politikai vonatkozásban sokat fejlődtek. Az értelmiségen belul *a legszélesebb társadalmi tevé-*

kenységet fejtik ki. A községi népfrontbizottságokban 24 elnök, vagy titkár, 42 mint úttörő-csapatvezető dolgozik, 21 a sportmozgalmat, 65 pedig a nőtanácsok munkáját segíti. A KISZ-szervezetekben 26 pedagógus tevékenykedik, ami megítélésünk szerint nagyon kevés. Itt nagyobb segítséget, aktivitást várunk tőlük.

A társadalmi tevékenység fokozódásának helyenként objektív akadálya is van. Pedagógusaink egy jelentős része (60 fő) *lakás hiányában* nem a községben lakik, hanem bejáró. Rájuk az esti órákban nemigen lehet számítani. A másik probléma az, hogy a pedagógusokon belül állandóan *emelkedik a nők aránya.* A nőket pedig — akik rendszerint családanyák is — a nagy elfoglaltságuk miatt nehezebb a társadalmi tevékenységbe bevonni.

A pedagógusoknak a párthoz való közeledése még nem kielégítő. *Csak 15 százalékuk párttag.* Ez az alacsony szám kifejezi azt is, hogy falusi pártszervezeteink a pártépítés során a pedagógusokat elhanyagolták.

A társadalmi tevékenységet tekintve leggyengébben az orvosoknál állunk. Lényeges különbség van a falusi és a városi orvosok helyzete között. A falun dolgozó körzeti orvos éjjel-nappal szolgálatban van. A hét végi ügyelet megszervezése is csak részleges. Városon ez már teljesen kialakult. Társadalmi helyzetük is sajátos a falun. Többek szerint a vidéki emberek szemében az orvos a társadalom felett áll. S még a községek vezetőinél is van ilyen szemlélet. Nem tudnak emiatt baráti kört kialakítani még a falun élő értelmiségiekkel sem. pedig ez az igény felmerül részükről. A pedagógusokkal való kapcsolatuk általában csak a tiszteletadásig terjed. Az orvosoknál a párttagság aránya 7,7 százalék.

A közös VB-ülésen szóba került *az értelmiség politikai továbbképzésének helyzete* is, amely nehezen oldható meg. Főleg azoknál a rétegeknél van probléma, ahol a munkahelyek területileg széttagoltak (agronómusok, orvosok). A pedagógusoknál jobb a helyzet ugyan, de a probléma ott sem tekinthető megoldottnak.

A jelenlegi pártoktatási rendszer biztosítja a lehetőséget az értelmiség képzéséhez. Itt elsősorban az *esti egyetemnek* van szerepe. A járásban az esti egyetemre négyéves működése óta 47 értelmiségi iratkozott be, egy részük már végzett. Egyéb pártoktatásban 120-an vesznek részt. Egy részük propagandista (a propagandisták 40 százaléka értelmiségi).

Problémák még a következők: a pedagógusoknál az állami ideológiai továbbképzés jelenlegi formáját nem tartjuk jónak, mert csak megyei szinten van néhány szeminárium. Az agrárértelmiség és az orvosok területileg szétszórtan helyezkednek el. Számukra

nehéz politikai oktatást szervezni, mert a falusi szemináriumok színvonala nem megfelelő számukra. Az orvosoknál újabban azt a megoldást választottuk, hogy a negyedévi munkaértekezleten mindig tartunk részükre egy-egy politikai előadást is. Ezt azonban csak ideiglenes megoldásnak tekinthetjük.

Az értelmiséggel kapcsolatos politikai munka fő feladatait a VB a következőkben jelölte meg: *Az értelmiség körében végzett pártépítés során elsősorban a pedagógusok körében kell az alapszervezeteknek intenzívebb munkát kifejteniök. Járásunkban a TIT-szervezet munkájában több mint 100 értelmiségi vesz részt. A következő években ezt a fórumot is felhasználjuk az értelmiség politikai nevelésére. Erre fel kell használni a csoportos beszélgetéseket, valamint a rétegenként összehívott tanácskozásokat is. A csoportos beszélgetésekre üzemekben, intézményekben az ott dolgozó értelmiségiek részvételével kerül majd sor. A réteg-tanácskozásokat a járási székhelyen fogjuk megtartani.*

A járási lakosság másfél százalékának sokoldalú vizsgálata hasznos segítséget nyújtott ahhoz, hogy e társadalmilag igen fontos réteg életét jobban megismerjük. A felismert problémákat lépésről lépésre megoldva a járás értelmisége mindinkább a párt erős bázisává alakulhat a politikai munkában.

Rácz János,
a Sárvári Járási Pártbizottság osztályvezetője

Napirenden: az előadói iroda tevékenysége

A Zala megyei párt vb a közelmúltban értékelte a megyei előadói iroda több mint egyéves munkáját. A 102 főből álló iroda tagjai — megyei párt- és állami vezetők, politikai munkások — nagymértékben hozzájárulnak a lakosság tájékoztatásának javításához, politikai neveléséhez. Az előadók háromnegyed része öt hónaposnál magasabb pártiskolát, minden második egyetemet vagy főiskolát végzett. Az elmúlt évben több mint 250 pártnapot, 55 speciális előadást tartottak, s mintegy 70 taggyűlésen előadóként vettek részt.

A megyei pártbizottság propaganda és művelődési osztálya speciális tájékoztatókkal, sajtószemlék és előadásvázlatok készítésével nyújt segítséget az iroda tagjainak munkájához. Az iroda tekintélyét az is megnövelte, hogy az előadók a propaganda tevékenységen túl módszertani segítséget is adtak a politikai munka tartalmasabbá tételéhez, a taggyűlések és pártnapok megszervezéséhez, a különböző helyi feladatok megoldásához.

(Á. L.)

Propaganda- és agitációs segédeszköz

a miskolci pártszervezetekben

Adatok és tények Miskolc lakáshelyzetéről, közlekedéséről és szolgáltatásairól — címmel ízléses kiállítású füzet hagyta el a minap a Borsodi Nyomdát. A 45 oldal terjedelmű, több mint 20 fényképpel és rajzzal illusztrált kiadvány társadalmi munkában készült a miskolci városi pártbizottság propaganda- és művelődésügyi osztályának szerkesztésében.

A kiadvány szerzői nemcsak „száraz" adatokat és tényeket közölnek, — bár azok önmagukban is beszédesek —, hanem a lakáshelyzet, a közlekedés és a szolgáltatások jelenlegi állapotát fejlődésükben és összefüggéseiben mutatják be. Sűrűn találkozunk az összehasonlítás módszerével is, ami növeli a kiadvány agitatív erejét. Néhány érdekes részlet a füzetből:

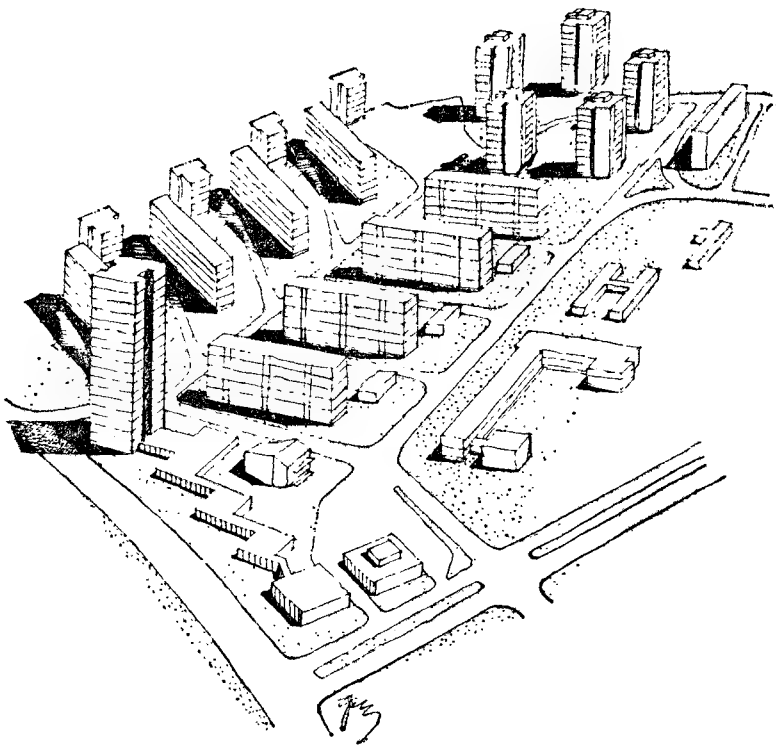

A Szentpéteri kapuban épülő lakótelep tervezete

Miskolc lakosainak száma a századfordulón 61 ezer volt — ma 171 ezer —, 1980-ban eléri a 250 ezret... Miskolcon a lakások 46,2 százaléka sérült meg, vagy pusztult el a második világháborúban... 1948-ban 30 101 lakással rendelkezett, 1949 és 1960 között 9944, a második ötéves terv időszakában pedig 3997 új lakás épült a városban... Miskolc lakásellátottsága kedvezőtlenebb, mint Szegedé, Pécsé, Debrecené... A távlati tervek szerint 1968-ban elkészül Miskolcon a házgyár, amelynek évi kapacitása 4200 lakás lesz... A harmadik ötéves tervben 5000—5500 új lakás épül a városi tanács beruházásából.

Közlekedés

Érdekesek a közlekedés helyzetét, problémáit, fejlesztésének terveit vázoló adatok is. Íme: a városi közlekedést jelenleg 135 autóbusz és 106 villamoskocsi bonyolítja le... Az összes autóbuszvonalak hossza 105 kilométer... A város és környéke között a távolsági forgalmat napi 478 menetrendi és 18 műszaki járat bonyolítja le, amelyek naponta 30 000 utast szállítanak... Kevés a taxi Miskolcon, mindössze 62 darab — a jövőben növekszik... Egy Ikarus 620-as városi autóbusz 420 000 forintba kerül, 63 darabot kapott Miskolc a második ötéves tervben... Egy csuklós villamos beszerzési költsége másfél millió forint, tizet kapott a város a második ötéves tervben és tizet kap a harmadikban... A városi utak 42,9 százaléka javításra szorul, s egy részük átépítést igényel.

Szolgáltatások

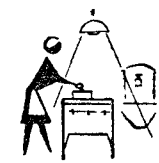

A kiadvány „Szolgáltatások" című fejezete is sok-sok érdekes adatot tartalmaz: 1960 és 1965 között a város vízvezeték-hálózata 74,1 kilométerrel növekedett... Tizenöt év alatt 49 kilométer hosszú csatorna épült... A gondozott parkterület a második ötéves tervben 261 ezerről 532 ezer négyzetméterre emelkedett... Növekszik a város csatornahálózata... Miskolc földgázzal fűtött város lesz... A harmadik ötéves tervben másfél milliárd forint (300 millióval több, mint a második ötéves tervben) beruházás járul hozzá a város fejlesztéséhez, szépítéséhez.

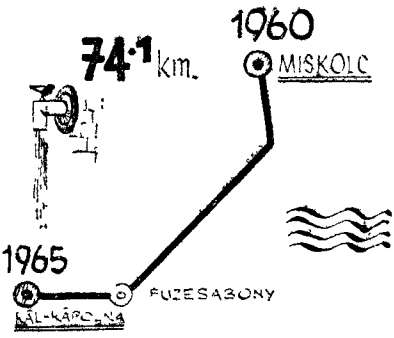

A vízhálózat növekedése

A praktikus kis füzet „Jó tudni" — című fejezete a fontosabb lakásügyi jogszabályokat és a lakáselosztás miskolci módszereinek ismertetését, valamint a szövetkezeti lakások igénylésének rendjét, az autóbuszvonalak új számozását és az új közlekedési díjszabások táblázatát ismerteti. A korszerű agitációs és propagandamunka nélkülözhetetlen kellékeivel — tényekkel, érvekkel — gyarapítja a miskolci kommunisták ismereteit, tájékozottságát, amelynek birtokában még konkrétabban és eredményesebben ismertethetik pártunk politikáját.

Az „Adatok és tények" — nem új ötlet. Bizonyos értelemben a Kossuth Könyvkiadó népszerű „Tények és érvek" sorozatának helyi terméke. Elkészítése és közreadása azonban mindenképpen hasznos, dicséretes vállalkozás. Reméljük „folytatása következik". Esetleg csak egy-egy témakörből, kisebb formátumban és terjedelemben.

Csépányi Lajos

Az alapszervezetektől a városi értekezletig...

A miskolci pártalapszervezetek vezetőségválasztó taggyűlései előtt mindenütt alapos körültekintéssel mérték fel két esztendő politikai és gazdasági fejlődését. A szeptemberi taggyűlések után a hónap második felében a pártbizottságokat választják újjá, majd október 18-án kerül sor a városi pártértekezletre. A Miskolc városi pártbizottság hat munkabizottsága vizsgálta meg a város gazdasági, ideológiai, várospolitikai helyzetét, a párt és állami szervek tevékenységét. A munkabizottságok részjelentéseiből készül el az ország második nagyvárosának politikai és gazdasági helyzetéről szóló beszámoló.

Statisztikusok ajándéka a pártértekezletnek

A Békés megyei pártértekezlet résztvevői, küldöttei értékes és hasznos ajándékot kapnak októberben: a Statisztikai Hivatal megyei igazgatóságának kongresszusi felajánlását. A „Számvetés a párt IX. kongresszusa előtt" című kiadvány több mint száz oldalon, szövegben, táblázatokban és grafikonokban összefoglalja Békés megye második ötéves terv idején elért eredményeit. Az ipar, a mezőgazdaság, a szociális és kulturális élet adatai alapján nemcsak a pártértekezlet eszmecseréje válik konkrétabbá, a Kner-nyomdában készült kötetet a további politikai munkában is hasznosan forgathatják.

15 éves a Zalaegerszegi Ruhagyár

Tizenöt évvel ezelőtt, 1951. augusztus 21-én kezdte meg működését a Zalaegerszegi Ruhagyár. A gyár létrehozása rendkívül nagy jelentőségű volt, hiszen Zalegerszeg és környéke iparosításának, gazdasági és kulturális felemelkedésének első lépését jelentette.

A Zalaegerszegi Ruhagyár különösen 1958 óta rohamléptekkél fejlődött és a kezdetben 700 munkást foglalkoztató, veszteséggel működő üzemből egy 2000 fővel, köztük 1100 törzsgárdához tartozó — 10—15 éve itt dolgozó — munkással és alkalmazottal működő, magas termelékenységű, jelentős nyereséget hozó, exportra is termelő gyárrá vált. Megszilárdultak és egészségesen fejlődnek a gyár pártszervezetei, amelyek kezdetben nehéz körülmények között kezdték meg szervező, politikai nevelőmunkájukat. Az elmaradott, kistulajdonosi nézetek akkor még a vezetőkre is hatottak. Napirenden voltak az intrikák, személycserék. Jellemző, hogy a gyár alapításától 1958-ig, tehát hét év alatt 6 igazgató és 6 párttitkár váltotta egymást.

1958-ban a Központi Bizottság és a Zala megyei Pártbizottság megvizsgálta a gyár politikai és gazdasági helyzetét és megszabta a feladatokat. E határozatok nyomán, azok végrehajtásával a pártéletben és a gazdasági munkában egyenletes és gyors fejlődés következett be. A párttagság létszáma csaknem megkétszereződött, a gyár dolgozóinak 11,8 százaléka párttag. (Ez az arány 1958-ban 6,4 százalékos volt.) Növekedett a párttagság aktivitása is mind a határozatok végrehajtásában, mind a gazdasági munka, a munkaverseny szervezésében. A megyében elsők között itt bontakozott ki a szocialista brigád mozgalom. Ma 46 szocialista brigádban 712 munkás dolgozik és számos további küzd a cím elnyeréséért. Versenyeznek a „szocialista szalag", az „azonos cikkeket gyártó legjobb szalag", valamint az „élműhely" cím elnyeréséért.

Hatásos és gyors az üzem dolgozóinak szakmai és politikai képzése is. Az egykor úgyszólván teljesen szakképzetlen munkaerőket foglalkoztató gyárban most a munkások 40 százaléka szakmunkás. A rendszeres iparitanulóképzéssel 500 fiatal szerzett képesítést. A politikai oktatás különféle formáin évente mintegy 700 fő vesz részt, 44-en elvégezték a Marxizmus—Leninizmus Esti Egyetemet.

A Zalaegerszegi Ruhagyár termelése az elmúlt hét év alatt 26,3 százalékkal nőtt és ennek 2/3 része a termelékenység növekedésének eredménye volt. A gyár minőségi munkájának jelentős javulását tükrözi az export ugrásszerű emelkedése. 1961-ben szállított a gyár először exportra, mégpedig 24,5 millió forint értékű ruhát, amely az összes termelésnek mindössze 7,5 százaléka volt. 1965-ben már 95 millió forint értékben küldött a gyár külföldre készárut, s ez megközelítette az évi termelés 50 százalékát.

A megyei párt-végrehajtóbizottság legutóbbi ülésén elismeréssel állapította meg, hogy a gyár eredményesen végrehajtotta a párt határozatait. Felhívta a figyelmet, hogy gazdasági területen

elsősorban a minőséget kell tovább javítani, hogy még jobban csökkenjen a belső visszavetések és a megrendelőktől jövő reklamációk száma. Még határozottabban élni kell az önállóság olyan lehetőségeivel, amelyeket a Könnyűipari Minisztérium máris biztosított a gyár számára. E lehetőségek még jobb hasznosításával a gyár eredményesen készülhet fel az új gazdaságirányítási rendszer bevezetésére. A gyár fejlesztésének legfőbb akadálya jelenleg a zsúfoltság, a gyár kinőtt épületeiből. Ezért a végrehajtó bizottság támogatja az üzemi pártbizottságnak azt a javaslatát, hogy a gyárat új raktár- és üzemépületekkel bővítsék.

A pártpolitikai munka javítására a többi között elsősorban a faluról bejáró és a nődolgozók között van szükség. Javítani kell a pártszervezetekben a nők arányát, hiszen a túlnyomóan nőket foglalkoztató üzem pártszervezeteiben arányuk még mindig csak 46 százalékos.

A 15 éves Zalaegerszegi Ruhagyár dolgozóinak, párttagságának, vezetőinek munkája biztosíték arra, hogy Zala megye legnagyobb könnyűipari üzeme továbbra is eredményesen hajtja végre a párt határozatait és az eddiginél is nagyobb sikereket ér el.

Hári Sándor

„Ma még terv — holnapra valóság . . . !"

Az augusztusi két napos ünnepen kellemes és lelkesítő olvasmányt kaptak a Heves megyei Népújság olvasói. A lap két teljes oldalon beszámolt arról, mit ad a megyének a harmadik ötéves terv. A szerkesztőket nem vádolhatja senki azzal, hogy „lesz" agitációt folytatnak. Helyesen állapították meg: „A terv = törvény!" Másrészt büszkén hivatkoztak a második ötéves terv szép létesítményeire, amelyek valaha szintén tervben szerepeltek, s ma már a nemzeti park jellegű hegyes-völgyes megyét gazdagítják. Harmadrészt: a tájékoztatók és képek olyan építkezésekről is hírt adnak, amelyek máris láthatóan magasodnak, jelezve az új terv első évének előrehaladását.

A borvidékek fejlesztése és a városok ivóvíz ellátása, a mezőgazdaság növekvő gépparkja és a lakótelepek javuló piaci ellátása, az épülő lakások ezrei és az egészségügyet szolgáló millió forintok egyaránt helyet kaptak ebben az összeállításban. Külön méltatták tervünk monumentális alkotását, az épülő visontai külfejtést, amely százmillió tonna szénnel bővíti majd a hazai energia bázist. A lap szívre és értelemre hatóan állapította meg: „ami ma még terv — holnapra valósággá válik . . . !" S mi a garancia? „Az állam ereje, a magunk munkája és akarata, hogy szüntelenül előrehaladjunk!" Ebben segíthet és segít a kollektív agitátor, szervező és propagandista — a kommunista sajtó.

(—cs —ó)

PÁRTSZERVEZETEINK *életéből*

A szocialista munka új közösségei

Néhány mezőgazdasági üzemünkben az utóbbi években behatóan keresték azt a munkaszervezési és bérezési formát, amely nagyobb és jobb minőségű termés előállítását teszi lehetővé alacsonyabb önköltség mellett. Ezt a célt szolgálta a Szekszárdi Állami Gazdaság és a bátaszéki „Búzakalász" Termelőszövetkezet vezetőinek a Szovjetunióban tett látogatása, ahol több mezőgazdasági üzemben tanulmányozták a gépesített komplexbrigádok működését.

Ezután alakították meg az első gépesített komplexbrigádot 1964-ben a Szekszárdi Állami Gazdaságban. Tizenkét dolgozó 2300 kat. holdon gazdálkodott. Az állami gazdaság tapasztalatát felhasználva 1965-ben a kanacsi, a hőgyészi állami gazdaságokban és a bátaszéki „Búzakalász" termelőszövetkezetben is szerveztek ilyen brigádokat. A Szekszárdi Állami Gazdaságban tavaly már 9 ilyen brigád működött. Az idén a brigádmozgalom még tovább szélesedett, és jelenleg több termelőszövetkezetben készítik elő a komplexbrigádok megalakulását.

Az alkotó munka kibontakozása

A komplexbrigád egy meghatározott munkaterületen s az egész termelési ciklusra kimunkált technológiai terv birtokában önállóan gazdálkodik s munkadíját a végtermék után kapja. *A termelőmunka szervezése és irányítása így új tartalmat kapott.* A szakvezetők napi eligazítása és az aprólékos ellenőrző tevékenység elmaradhat, ezt az időt a termelés egyéb tennivalóira fordíthatják. A brigád ismeri a feladatát és a munka elosztását, a fontosság sorrendjét maga határozza meg. Ez jól ösztönöz a munkafegyelem, az elvégzett munkáért való felelősségérzet erősítésére, s így természetesen jobb a munka minősége is. Az önálló munkaterület, a munka megszervezése gondolkodásra készteti a brigád minden egyes tagját. Ebben a szervezeti formában a dolgozók már nemcsak az utasítások vég-

rehajtói, hanem a technológiai terven belül a maguk terveit, elgondolásait valósítják meg s ebből okos egyszerűsítések, munkakapcsolások, újszerű megoldások születnek.

Íme, egy jellemző példa erre. A Kanacsi Állami Gazdaság növénytermesztő komplexbrigádjának az idén egy ízben sürgősen simítóra volt szüksége kint a határban. Úgy vélték, hogy a központtól nem kaphatják meg olyan gyorsan, ahogy szeretnék. Ezért a rendelkezésre álló anyagból a helyszínen készítettek simítót, és így hajnalban már megkezdhették vele a munkát. *Ezzel egy teljes napot nyertek.*

A Központi Bizottság ideológiai irányelvei kimondják, hogy a „szocialista társadalomnak éltető eleme a néptömegek alkotó tevékenységének kibontakoztatása a közös cél érdekében". A komplexbrigád igen alkalmas ennek az elvnek a megvalósítására. Az eddigi tapasztalatok azt bizonyítják, hogy a dolgozókban akkora energiát szabadít fel, oly nagy mértékben növeli az öntevékenységet, amire a legoptimistábbak sem számítottak. Nőtt a munka termelékenysége, csökkentek a termelési költségek.

A bátaszéki „Búzakalász" komplexbrigádja például már tavaly, *megalakulása első esztendejében lényegesen többet termelt a szövetkezeti átlagnál.* Árpából, s búzából 18, szemes kukoricából 25 mázsán felüli termést takarítottak be holdanként. S ami nagyon figyelemre méltó: a hagyományos termelési mód mellett egy mázsa árpára 22,24 forint munkadíjat fizetett ki a tsz, a komplexbrigád esetében viszont csak 6,21 forintot. Egy mázsa kukorica megtermelésére jutó munkadíj 97,61 forint, a komplexbrigádnál viszont csak 11,22 forint.

A jó gazda gondosságával

A megyében jelenleg a növénytermesztés, a szőlészet és az állattenyésztés területén működnek komplexbrigádok. Mindenütt bevált a munkának ez a szervezeti formája. A Szekszárdi Állami Gazdaság szőlészeti komplexbrigádja például az időjárás okozta nehézségek ellenére hatalmas erőfeszítéssel ugyan, de szakszerűen, naprakészen elvégezte a munkáját és ennek eredményeként jók a terméskilátások. A Szekszárdi Állami Gazdaság állattenyésztésében hét komplexbrigád működik. Az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy ez a munkaszervezet jól megoldja a tenyésztés, a takarmányozás és az ellátás kapcsolatát. A régi helyzettel ellentétben most a takarmánytermesztőt is érdekli, hogy az általa termelt és szállított takarmányból milyen eredményt lehet elérni, hisz az ő jövedelme is a végtermék alakulásától függ.

Jordán Gábor, a Szekszárdi Állami Gazdaság brigádvezetője így vélekedik:

„A korábbi hagyományos munkaszervezethez viszonyítva lényegesen jobb a jelenlegi. Akkor normában dolgoztunk, igyekeztünk is teljesíteni, de sokszor a minőség rovására. Nem volt érdekünk a jó minőség, mert a következő munkafolyamatot legtöbb esetben már más munkacsapat végezte. Most tudjuk, hogy a 75 hold szőlő a miénk, minden munkáját mi végezzük el, és azt is tudjuk: ha többet termelünk, több jut a népgazdaságnak és nekünk is. Ezért

dolgozunk a jó gazda gondosságával."

Általános tapasztalat, hogy a komplexbrigádok munkája szervezettebb, nincs kapkodás, előre ismerik feladatukat a tagok, segítik egymást. A munka elosztása a hagyományos szervezeti formák mellett reggelente sokszor egy órát is igénybevett. Jelenleg minden brigád az étkezési szünetben, vagy munka közben beszéli meg a másnapi feladatokat, még azt is figyelembevéve, hogy ha rossz időjárás lesz, akkor milyen munkát végeznek.

A közösségi szellem formálódása

Jobb a munkafegyelem, a társadalmi tulajdonhoz való viszony is ezekben a brigádokban. A bátaszéki „Búzakalász" Tsz komplexbrigádjának vezetője elmondta, hogy a brigád fennállása óta munkakezdéskor öt percnél többet még senki sem késett. A Kanacsi Állami Gazdaság sertéshizlaldájában működő komplexbrigád egyik tagja táskájában hordta haza a darát saját sertésének. A többiek észrevették és kizárták a brigádból. Régebben ilyen esetre fel sem figyeltek, mondván „azzal a fél kilogram darával nem megy tönkre a gazdaság". Ugyanebben a gazdaságban a szőlészeti brigád egyik igen jó szakmunkása többször ittasan érkezett a munkahelyére. A brigádtagok úgy döntöttek, hogy megpróbálják megváltoztatni. Reggelenként a lakására mentek, többet törődtek vele. A brigád összefogása végül eredménnyel járt, munkatársuk leszokott az italozásról és az egyik legmegbízhatóbb munkás, a családjának élő ember lett.

A komplexbrigádokon belül jó közösségi szellem formálódik. *Segítik egymás háztáji munkáját, családi, személyi problémáinak a rendezését.* Közreműködnek pl. házépítésben, névadó ünnepséget, családi összejöveteleket tartanak, közösen végeznek társadalmi munkát, segítik egymást a szakmai ismeretek bővítésében.

A bátaszéki brigád annak idején a legjobb traktorosokból alakult, hisz a kezdet nehézségei ezt megkövetelték. Az idén bővítették a brigádot, s tagjai kérték, hogy most már ne a legjobb traktorosokat osszák be hozzájuk, hanem a kevésbé gyakorlottakat, majd ők megtanítják őket. 1965-ben is tanították egymást a kombájn kezelésére és az aratás végére valamennyi brigádtag elsajátította a munka fortélyait.

Az üzemek pártszervezetei, szakszervezetei és KISZ-szervezetei megkülönböztetett figyelemmel foglalkoznak a brigádokkal. Igen eredményes a brigádokban működő pártcsoportok tevékenysége és ahol lehet, célszerű azt létrehozni. Tapasztalataink szerint *a brigádok életének motorjai az ott dolgozó párttagok.*

A komplexbrigád igen jó kerete a szocialista brigádmozgalomnak. Az elmúlt évben a Szekszárdi Állami Gazdaság hét komplexbrigádjából öt nyerte el a szocialista címet, az idén ebben a gazdaságban már 22 komplexbrigád harcol a cím elnyeréséért, vagy megtartásáért. Elnyerte a szocialista címet a bátaszéki „Búzakalász" Termelőszövetkezet komplexbrigádja is és harcolnak érte a kanacsi és a hőgyészi állami gazdaságok komplexbrigádjai is.

A komplexbrigád feladatai meg-

kívánják, hogy tagjai sokoldalúan képzett, műszaki és agronómiai ismeretekkel rendelkező dolgozók legyenek. Ez tanulásra is ösztönzi a dolgozókat. Jelentős ez a munkaszervezet a családban fellelhető tartalék munkaerő bevonása szempontjából is.

A mezőgazdasági üzemekben a dolgozók még egyetlen munkaszervezeti formában sem alkottak ilyen jó munkaközösséget. A komplexbrigád a technológiai terv elkészítése után brigádértekezleten áttanulmányozza azt, felkészül annak végrehajtására. Ez a felkészülés azt jelenti, hogy *alaposan részletezik a feladatokat, tisztázzák azok műszaki, agro- és zootechnikai problémáit.* Egyes feladatokat külön is megvitatnak, megállapodnak a végrehajtás módszerében. Gyakran ezeket a megbeszéléseket összekötik előadásokkal, új műszaki és agrotechnikai ismeretek elsajátításával. (Vegyszerezés, új gépek kezelése, növényvédelem stb.) *Rendszeres a politikai tájékoztatás is ezeken a megbeszéléseken.* Egymás munkáját is értékelik. A legtöbb bírálat a rossz minőségű munkáért, vagy az italozásért hangzik el. A bírálatnak az eddigi tapasztalatok szerint van foganatja. Lényeges az is, hogy ha a brigádoknak a saját területükön nincs munkájuk, akkor sem pihennek, hanem segítenek a gazdaság más területén. A bátaszéki „Búzakalász" komplexbrigádja például 1965-ben 3252 normálholdnyi munkát végzett el saját területén kívül.

Munkájuk eredménye és hatása

A brigád keresete jóval az üzemi átlag felett van. Igaz, hogy a végzett munka sem az átlagot tükrözi, de a dolgozók nincsenek túlhajszolva, hiszen maguk állapítják meg, hogy mikor és menynyit dolgoznak. Érdemes részletesebben is tanulmányozni például *a bátaszéki komplexbrigád 1965. évi elszámolását:*

Összkereset megállapítása:

1. Árpatermés után	33 536,60 Ft
2. Búzatermés után	110 897,50 Ft
3. Napraforgótermés után	12 160,— Ft
4. Kukoricatermés után	99 682,— Ft
5. Saját munkaterületükön kívül végzett munka után	28 003,— Ft
6. Saját területükön kívül végzett normálhold után	4 839,— Ft
7. Üzemanyag megtakarítás	4 083,— Ft
8. Fizetett szabadság	4 463,— Ft
Kereset összesen:	297 664,10 Ft
1 napra eső átlagkereset	152,88 Ft
1 hónapra eső átlagkereset	3 382,— Ft

A brigád az összkeresetet a ledolgozott napok alapján osztotta fel egymás között. Ez a brigád 1965-ben 11 hónap alatt 1947 munkanapot dolgozott, egy-egy tagjára 239—246 jutott.

A brigád megalakítását mindenütt a pártszervezetek és a gazdasági vezetők szívós politikai nevelőmunkája és üzemszervezési tevékenysége előzte meg. Erre nagy szükség volt, mert a brigádtagok működésével kapcsolatban a gazdaságokban eléggé szélsőséges vélemények adódtak. Különösen a termelőszövetkezetekben hangzott el sok elítélő megjegyzés. A megalakulás után a traktorosok azt állították, hogy a brigádtagok kivételezettek. A gyalogmunkások attól tartottak, hogy a brigád elveszi előlük a munkát. Ezek a kérdések azután tisztázódtak és jelenleg a termelőszövetkezetekben és a gazdaságokban dolgozók többsége elismeri a brigád jelentőségét, helyesli működését.

A komplexbrigád, mint munkaszervezeti és bérezési (jövedelemelosztási) forma bebizonyította életképességét. Eredményes alkalmazásához azonban a politikai, személyi és tárgyi feltételek együttes jelenléte szükséges. *Az új gazdasági mechanizmus e munkaszervezeti forma eredményesebb elterjesztését teszi lehetővé* és ezzel fokozhatjuk a mezőgazdasági munka termelékenységét, a termelés gazdaságosságát.

Bucsi Elek,
az MSZMP Tolna megyei Bizottságának munkatársa

Iparfejlesztés a mezőgazdasági megyében

A mezőgazdasági jellegű *Somogy megyében* több mint félmilliárd forintos értékben ipari beruházások és rekonstrukciók folynak. Az építőipari munkálatok mintegy fele már korszerű előregyártott elemekből készül, nő a munka termelékenysége, javul a versenyszellem. Több építkezésnél viszont a vállalatok együttműködésének hiányosságai miatt jelentős lemaradás tapasztalható. A Somogy megyei pártvégrehajtóbizottság napirendre tűzte az ipari beruházások és rekonstrukciók helyzetét. Megállapította; hogy milyen beruházásokat kell kiemelten kezelni, s javaslatot tettek az ösztönzőbb módszerek bevezetésére. A pártbizottság ipari osztálya az illetékesek bevonásával elkészítette a szükséges intézkedések tervét.

Fokozódó élénkség a szegedi járás pártszervezeteiben

A szegedi járás politikai és gazdasági életét fokozódó élénkség jellemzi. A kongresszusi versenyben 24 termelőszövetkezet munkabrigádjai vállalták, hogy a termést időben betakarítva október 31-ig befejezik az őszi szántástvetést. A közelmúlt taggyűlésein 70—80 százalékos megjelenés mellett több száz felszólaló vitatta a nacionalizmus, a szocialista hazafiság, s az ideológiai harc kérdéseit. Most a vezetőségválasztás előtt mintegy félezer vezetőségi taggal elbeszélgettek, s a tapasztalatokat alapszervezetenként összegezték. A vitákban 1600 kommunista munkájáról és magatartásáról alkottak véleményt a járási pártalapszervezetek.

Ahol tettekkel mérhető a hazaszeretet

A HATÁRŐRÖK LAPJA, „A Hazáért" egyik közelmúltban megjelent számában így kezdődik egy riport: *„Egy napon, amikor Csurai pajtás barátaival a domboldalon játszott, felfigyelt a völgyben a határ felé haladó kis csoportra . . ."* Leírja a riporter, hogyan szervezte meg Csurai Csaba VIII. osztályos úttörő a gyanús személyek elfogását. Játszópajtásait megbízta, kövessék a csoportot, ő maga pedig a határőr-őrsre szaladt. A katonák riadóztak, s még a határ előtt elfogták a gyanús idegeneket. Kiderült, hogy a kétes elemek Nyugatra akartak szökni.

Csurai Csaba és pajtásai a helyi úttörőcsapat határőr-szakaszának a tagjai. Úttörő-foglalkozáson tanulták meg, mit kell nehéz esetekben tenni. Sok úttörő-határőr-szakasz van a határvidéken. Győr-Sopron megyében például hatvanhét ilyen szakasz van, csaknem kétezer taggal.

A HATÁRMENTI KÖZSÉGEK úttörőcsapatainak — szinte a mozgalom megalakulása óta — jó a kapcsolata a területükön működő határőrökkel. Ennek alapján határozta el az Úttörő Szövetség elnöksége, hogy a fiatalok honvédelmi nevelése érdekében határőr úttörőszakaszokat hoz létre. E szakaszokban a részvétel szakkör jellegű. Érdekes, romantikus szakköri foglalkozásokon ismerkednek meg a gyerekek a határőrök nehéz feladataival, az őrsök életével, s személy szerint a határőrökkel. A játékos foglalkozások nemegyszer olyan komoly tettekben gyümölcsöznek, mint Csurai Csaba és pajtásai esetében.

Ám nemcsak az úttörőkorban levő fiatalokat érdeklik az ilyen megbízatások. Sokan fenntartották kapcsolataikat a határőrökkel akkor is, amikor már a KISZ-korosztályba léptek. Ennek a vonzalomnak most a szervezeti kereteit is megteremtette a KISZ KB július 13-i ülésén hozott határozata, amelyben állást foglalt a KISZ Ifjú Gárda újjászervezése mellett. A határvidéken élő fiatalok egy része a KISZ Határőr Ifjú Gárdában vesz részt.

Egyoldalú volna a kép, ha csak a fiatalokról emlékeznénk meg. Természetesen még szorosabb és gyümölcsözőbb kapcsolata van a határőröknek az „öregekkel". A közelmúltban például a Haza Szolgálatáért Érdeméremmel tüntették ki Molnár Imre tsz-mezőőrt. Észrevette, hogy a tsz gyümölcsösében idegen személyek lopakodnak a határ felé. Fokosával „felfegyverkezve" megállította őket. Nem gondolt a veszélyre, pedig a mindenre elszánt határsértők többen voltak. Meg is támadták. A hatvanéves öregember derekasan védekezett, míg az odasiető tsz-tagokkal együtt ártalmatlanná tette, s a határőröknek átadta őket.

A dolog természetéből adódik, hogy az éjjeliőrök, mezőőrök, halászok, vadászok, erdőőrök, vadőrök, gátőrök, postások — általában azok, akiket napi munkájuk is erre alkalmassá tesz, sőt esetleg ott is laknak a határ mentén —

szinte már határőrnek számítanak. Gyakran találkoznak a határőrökkel, ilyenkor kicserélik tapasztalataikat. Ismerik a környék lakosságát, tehát figyelő szemüket nem kerüli el, ha idegen vetődik a határ közelébe.

A HATÁRŐRSÉG ADATAI szerint az utóbbi években a határsértők egyharmad részét a helyi lakosság segítségével fogták el. A határőrök és a határ menti lakosság jó kapcsolatának ez a legbeszédesebb bizonyítéka. Ezek a jó kapcsolatok nem maguktól alakultak ki. Alapjait az elmúlt két évtized politikai vívmányai képezik. Ott a határon tettekkel mérhető a dolgozók hazaszeretete. A lakosság nagy többsége mélységesen elítéli azokat, akik bármilyen okból illegálisan akarják elhagyni hazájukat. Óvja, félti országunkat azoktól, akik a szabályos lehetőségeket kijátszva akarnak behatolni hazánk területére. Ezért minden ilyen esetben a haza határainak biztonságán őrködő határőröket támogatja — a határsértőkkel szemben. Erről a magatartásról valóban elmondhatjuk, hogy tettekben megnyilvánuló szocialista hazafiság.

A határőrség párt- és politikai szervei, a parancsnokok, de maguk a szolgálatot ellátó katonák is felismerték, hogy nehéz és felelősségteljes feladatukat nem tudják a helyi lakossag rokonszenve, támogatása nélkül ellátni. Éppen ezért alapelvként fogadták el a jó kapcsolatok megteremtését és rendszeres ápolását. Rögzítik ezt a határőrizeti szabályok is, valamint a határőrizet rendjére, a szolgálat ellátására vonatkozó parancsok és utasítások.

A TÁRSADALMI, politikai viszonyokban az elmúlt két évtizedben történt változások után a magyar nép magáénak érzi és vallja a haza védelmének ügyét, úgy kezeli azt, mint személyes érdekét. Ez szilárd alapját képezi a határőrség és a lakosság jó kapcsolatának, de ez még nem minden. A mindennapi életben is be kell bizonyítani az elvek igazát. *A lakosság és a haza viszonyán ronthat, vagy javíthat a mindennapi találkozás. A határ mentén élő lakosság talán valamennyi állami szerv közül a határőrséggel érintkezik legtöbbször.*

A határövezet rendjének törvényekben és rendeletekben foglalt szabályai megköyetelik bizonyos igazolványok, engedélyek kiadását. Szabályozzák a határövezetben való tartózkodást, közlekedést, többnyire még a mindennapi munka menetét is. A tapasztalatok szerint e feladatainak ellátása közben a határőrség illetékes szervei a legmesszebbmenő udvariasságot, előzékenységet tanúsítják. Az ügy fontosságának felismerését bizonyítja, hogy ahol ennek ellenkezőjét tapasztalják a felsőbb parancsnokok vagy pártszervek, azt nem egyszerűen hanyagságnak, szolgálati mulasztásnak, hanem a határőrizet eredményességét veszélyeztető politikai hibának minősítik.

A jó kapcsolatokhoz persze mindez kevés. Nem elég egyszerűen bürokrácia mentesen. udvariasan intézni a dolgozók ügyeit. A határőrseg párt- és politikai

szervei, illetve a határmenti megyék, járások, községek pártszervezetei az elmúlt években kialakították a kölcsönös, s az élet szinte minden területén jelentkező szoros együttműködést. Főleg a községi pártszervezetekkel rendszeres a kapcsolat. E pártszervezeteket alaposan tájékoztatják a területükre eső határszakasz őrizetének helyzetéről, vizsgálják a szükséges intézkedéseket, az együttműködés további feladatait. A helyi pártszervek kapcsolata a határőrséggel nem korlátozódik a szükséges értekezletek megtartására. A megyei titkároktól a községi titkárokig az illetékes pártvezetők ismert és jó szívvel fogadott vendégek a határőregységeknél és az őrsökön, sűrűn megfordulnak ott, hogy a helyszínen győződjenek meg a határőrizet helyzetéről.

EZ A POLITIKAI KAPCSOLAT és együttműködés kiterjed a tanácsok és más tömegszervezetek, mozgalmak munkájára is. A határőrség tisztjei tagjai a tanácsoknak. Jó fórum ez arra, hogy az államhatár őrzésével kapcsolatos, a lakosságot érintő feladatokat a kölcsönös érdekek messzemenő figyelembevételével megoldhassák.

A fiatalok lelkes „határőrizetéről" idézett példás eredmények nem születhettek volna meg, ha nem lenne szoros a kapcsolat a határőrség és a területi KISZ-szervezetek között is. A határőrség KISZ-szervezetei segítik, patronálják a községi KISZ-szervezeteket. Közös programokat dolgoznak ki a tanulásra, művelődésre, szórakozásra. Közös kultúrcsoportokat alakítanak, s együtt vesznek részt a területi bemutatókon. Nem egy csoportjuk jelentős sikereket aratott már, s eljutott a tv „Ki mit tud" döntőjéig is. És az csak természetes dolog, hogy a községi, járási MHS-szervek munkájában a határőrtisztek szívesen és aktívan részt vesznek.

EZ AZ EGYÜTTMŰKÖDÉS, testvéri összeforrottság — az, hogy a határőröket ott találjuk mindenütt, ahol a határ mentén élő lakosság érdekeiről van szó, az árvíztől a mezőgazdasági munkák segítéséig, a tanácstagi beszámolótól a vasárnapi táncmulatságig — a további eredményeknek is a bázisa. Ezért a határőrség és a határ menti területi pártszervek egyaránt fontos feladata a jó kapcsolatok ápolása, minden esetleges zavaró körülmény elhárítása.

Fontos ez, hisz a határőrség feladatai a jövőben sem csökkennek. Inkább arról beszélhetünk, hogy a feladatokat mind bonyolultabb körülmények között kell ellátni. Még inkább szükséges tehát a helyi lakosság segítsége. De ami talán ennél is fontosabb: ez a kapcsolat, a lakosság részvétele a haza határainak őrzésében. Olyan nevelőiskolája ez a szocialista hazafiságnak, amely továbbra sem nélkülözhető szocialista társadalmunkban.

Varga József

A párthatározatok végrehajtása és ellenőrzése

Az utóbbi években a pártszervek és a pártszervezetek mind világosabban látják, hogy a határozatok következetes, helyes végrehajtása feltétele annak, hogy a párt politikája a gyakorlatban érvényesüljön. Csökkent a határozatok száma, emelkedett azok tartalmi színvonala. A határozatokat a helyzet alaposabb elemzése, értékelése alapján hozzák és azokban meghatározzák a pártszervek és szervezetek feladatait, tevékenységük irányát. De egyes pártszervek még mindig sok határozatot hoznak. Különösen magas a gazdasági feladatokra vonatkozó határozatok száma. A hajdúszoboszlói VB 1965-ben például összesen 32 határozatot hozott és a mennyiségi szemléletre jellemzően ezt úgy értékelte, hogy a „határozatok mennyisége megteremtette a lehetőséget a hibák feltárására, a kivezető út megtalálására". Holott

nem a határozatok mennyisége, hanem az elemző munka, az okok sokoldalú feltárása a biztosítéka a további jó munkának.

Több járási, városi pártszervnél és szervezetnél tapasztalható az is, hogy a határozatok még mindig túl általánosak, nem szabják meg a fontosabb tennivalókat. Nem mutatnak rá a feladatok, a hibák kijavításának útjára, módjára. Az ilyen határozatok nem is segíthetik a végrehajtás jó megszervezését és ellenőrzését.

A határozatok ismertetése titkári értekezleteken, összevont üzemi, községi vezetőségi üléseken, taggyűléseken történik. Ezek a szervezeti formák beváltak. De hiba az, hogy ezeken a fórumokon a határozatok lényegét, politikai jelentőségét nem magyarázzák meg. Az is baj, hogy nem adnak módszerbeli segítséget a végrehajtás megszervezéséhez és az ellenőrzéshez. Kevés gondot fordítanak a megvalósítás helyes formáinak, módszereinek kialakítására. A határozatok politikai jelentőségének megmagyarázását a határozatokból következő feladatok mechanikus felsorolásával helyettesítik. Pedig a vezetés kommunista munkastílusa megköveteli, hogy a határozatok lényegét elsősorban azok értsék meg, és a végrehajtás módszereit azok lássák világosan, akik megvalósítják.

A határozatok következetes végrehajtásának legfőbb biztosítéka a párttagság és a tömegek között végzett meggyőző politikai munka.

Egyes üzemi, községi pártbizottságainknál és alapszervezeteink jelentős részénél gyakori hiba, hogy lemásolják a felsőbb pártszervek határozatait, mechanikusan szervezik a végrehajtást. Nem veszik figyelembe tevékenységi területük sajátosságait. A feladatokat nem a területüket leginkább jellemző problémák alapján határozzák meg.

Helyes az az álláspont, hogy „minden párthatározat végrehajtásában valamennyi pártalapszervezet meg kell találja konkrét feladatát". De hogyan? Erről már keveset beszélünk. Egyrészt a pártbizottságoknak kell segíteniök az alapszervezeteket a végrehajtás megszervezésében; másrészt az alapszervezetek feladata, hogy a feladatok meghatározásánál alaposan tanulmányozzák területük problémáit.

A helyi körülmények alapos ismerete nélkül nem lehet biztosítani a határozatok helyes megvalósítását. A torzulások a legtöbb esetben abból adódnak, hogy egyes pártvezetőségek nem értik meg a határozatok lényegét, elhanyagolják a végrehajtás helyes módszereinek kialakítását, nem veszik eléggé figyelembe a helyi körülményeket.

A szervezeti munka egyik célja az, hogy megteremtsük a helyes végrehajtás alapvető feltételeit. Gondoskodni kell arról, hogy a határozatot a legrövidebb időn belül megismerjék mindazok, akiknek feladataik vannak a végrehajtásban. Egyes szervezetekben minden határozatot „belső ügy"-ként kezelnek. Pedig a párttagság és a tömegek kellő tájékoztatása és mozgósítása nélkül nem lehet a párt politikáját, határozatait következetesen megvalósítani.

A határozatok végrehajtása a pártszervezeti munka alapkérdése. Nem egy munkaszakasz a sok közül, hanem minden szervezeti és tartalmi munka lényege.

Pártszervezeteink tevékenységének egyik leggyengébb oldala a végrehajtás ellenőrzésének megszervezése. Ez az oka annak, hogy sok helyes határozat nem éri el célját. A következetes ellenőrzés hiánya csökkenti a pártszervek és szervezetek tekintélyét, tömegbefolyását.

Az ellenőrzés kulcskérdése a párt vezető szerepe maradéktalan érvényesülésének, a párt tekintélyének és tömegbefolyásának. Több helyen nem látják még annak jelentőségét, hogy a helyesen megszervezett ellenőrzés növeli a vezetők igényességét önmagukkal és másokkal szemben.

Növeli a felelősségérzetet, erősíti a fegyelmet. Elevenné és ténylegessé teszi a vezetők, a vezető szervek munkáját. Ahol elhanya-

golják, nem ellenőrzik a végrehajtást, ott kevésbé beszélhetünk konkrét munkáról, inkább a bürokratikus vezetési módszerek erősödnek. Ha az ellenőrzést papírmunkával helyettesítjük, nem tudjuk a hibákat idejében feltárni. Ilyen körülmények között a pártszervezet képtelen irányítani területének sokrétű politikai, gazdasági, társadalmi életét, mert a végrehajtás ellenőrzése nélkül a legjobb határozat is csak írott malaszt marad.

Az irányító munka jelentős részét a határozatok végrehajtásának rendszeres, következetes ellenőrzése jelenti, amely a kommunista munka fontos követelménye, hatékony fegyver a pártszervezetek kezében.

A végrehajtás felülről megszervezett ellenőrzése még nem jelenti a teljes ellenőrzést. A leghatékonyabb az alulról jövő ellenőrzés, amikor a tömegek jelzik a hibákat és kérik azok kijavítását.

Több helyen a pártszervek és szervezetek sokszor figyelmen kívül hagyják az alulról jövő kritikai megjegyzéseket, amelyek a határozatok végrehajtásában előforduló torzításokat, hibákat jelzik. Ez akarva, nem akarva az alulról jövő ellenőrzés lebecsülését jelenti és gyengíti a pártszervezetek és a tömegek közötti kapcsolatot.

A végrehajtás ellenőrzését a határozat megvalósításával egy időben kell megkezdeni. Pártszervezeteink sok esetben azt a helytelen gyakorlatot követik, hogy a végrehajtás megkezdése után hosszabb idő elteltével vizsgálják csak meg a határozat megvalósítását. Az ilyen ellenőrzésnek az a következménye, hogy csak összegyűjti, megállapítja a hibákat. Egyes helyeken pedig csak akkor figyelnek fel a határozat helytelen végrehajtására, amikor már baj van egy-egy területen. Pedig az ellenőrzésnek az a fő feladata, hogy kellő időben megelőzze, vagy feltárja a hibákat és azonnal intézkedjen azok megszüntetése érdekében.

Az ellenőrzések során nem a szavakat, hanem a tetteket, nem a formálisan végrehajtott intézkedéseket, hanem a munka tényleges eredményeit kell kritikai szellemben vizsgálni. Az ellenőrzés kommunista stílusa megköveteli, hogy kíméletlenül bíráljuk a hibákat, fogyatékosságokat, és ezzel is neveljük a párttagságot, a tömegeket. Bátran, nyíltan fel kell lépni azokkal szemben, akik elhanyagolják a párthatározatok végrehajtását, vagy a gyakorlat során eltorzítják azokat. Pártszervezeteink jelentős részénél hiba, hogy vezetőségi ülésen, taggyűlésen nem lépnek fel a felelősségrevonás igényével azokkal szemben, akik eltorzítják, vagy nem hajtják végre a párt határozatait.

Biri András,
a Hajdú-Bihar megyei Pártbizottság
PTO vezetője

Színesebben és hatékonyabban

(Egy propagandista tapasztalatai)

A Ganz-MÁVAG hazánk egyik legnagyobb üzeme, amelynek nemcsak a termelésben van nagy súlya, hanem az ott dolgozók sokezres tömegének képzettsége, politikai állásfoglalása is nagyon jelentős.

A pártoktatás sokrétű problémái közül „A szocializmus építésének kérdései" című tanfolyam néhány módszertani tapasztalatával kívánok foglalkozni. Azokkal, amelyek segítettek *színessé, vonzóvá, változatossá, könnyebben érthetővé tenni az egyes témák* főbb gondolatait.

„A szocializmus építésének kérdései" tanfolyam a Ganz-MÁVAG-ban is az egyik legnépszerűbb oktatási forma. Az 1965—66. évben 530 hallgatóval, mintegy 34 szemináriumvezető tanított e tanfolyamon.

A tanfolyam tematikája lehetőséget adott, hogy a hallgatók személyes tapasztalataikat összevessék az elvi kérdésekkel. Így például „A szocializmus politikai rendjének kialakulása" című téma lehetőséget nyújtott arra, hogy megbeszéljék az 1945—48-as, vagy 1956—57-es politikai harcok tapasztalatait, elemezzék, s a marxizmus—leninizmus szellemében levonják a tanulságokat. A hallgatók történelmi eseményeken keresztül ismerték meg a párt küzdelmeit. S ez a színes, mozgalmas, egyéni politikai tapasztalatok feleleventése jelentős hatással volt — érzelmileg és értelmileg — még azokra a hallgatókra is, akik az irodalmat kevésbé tanulmányozták.

Mindezek elérésében elsősorban a propagandisták jó felkészülése volt a legdöntőbb.

A szakcsoport a tanfolyam minden témájához tartott *propagandista konferenciát.* Eleinte elkövettük azt a hibát, hogy sokat igyekeztünk adni: minden kérdést meg akartunk világítani. Túlságosan terjedelmes szemináriumvezetői vázlatokat adtunk stb. Hamarosan rájöttünk azonban, hogy csak a legfontosabb elvi kérdések oktatásához szükséges segítséget adni, de ezt elmélyülten, sokoldalúan kell tennünk. A propagandistákat arra serkentettük, hogy az anyag egyes részeit, különösen a helyi jellegű kérdéseket önállóan dolgozzák ki.

A propagandisták felkészítésénél figyelembe kellett venni a hallgatók körülményeit is. A dolgozók a szeminárium idejére már túl vannak a napi nyolc órai munkán, telve a munkanap problémáival, gondjaival, s többé-kevésbé fáradtak. Ezért is igyekeztünk érdekessé tenni a szemináriumokat. Úgy gondoltuk, ebben nagy segítséget jelent a művészi élmény, a művészi befolyásolás, a szemléletesség.

Hogy e célkitűzésekből mit sikerült megvalósítani, azt néhány példával szeretném illusztrálni.

A párt című téma tárgyalásakor ellátogattunk a „Kommunisták Magyarországi Pártja megalakulásának emlékmúzeumába", (XIII. Visegrádi u. 15.). A propagandisták, majd a szemináriumok hallgatói meghatódva, nagy érdeklődéssel nézték a múzeum anyagát. A korabeli fényképek, újságok, nyomtatványok, berendezési tárgyak mély hatással voltak a látogatókra. Emberi közelségbe hozták a nagy történelmi eseményt: a párt megszületését. Nem „elvont" történelmi tényeket ismertünk meg itt, hanem megcsapott bennünket a történelmi levegő. Veterán kísérőnk — aki maga is részt vett az akkori harcokban, de még fiatal segítője, a történész szakos egyetemi hallgató is — a személyes élmények, illetőleg a jellemző epizódok elmondásával, a kiállított anyaghoz fűzött magyarázatukkal csak fokozták az élményt, a párt szerepének igazi megértését. Az volt a vélemény, hogy a múzeumlátogatás felért több szemináriummal.

A tanfolyam másik anyaga a *szocialista tudatformálás* egyes kérdéseivel, ezen belül a tudományos és tudománytalan világnézettel foglalkozott. Itt az volt a feladat, hogy megismertessük a hallgatókkal a materialista és az idealista világnézet lényegét, gyökeres különbözőségét, ellentétét. A meghatározások, definíciók tudományos magyarázása mellett igyekeztünk a szépirodalomból példát keresni. Arra gondoltunk, hogy az igazi, realista irodalom az adott termelési viszonyok alapján tükrözi az emberek nézeteit, felfogását a világról, a társadalomról.

A harmadik példát a hazafiság és nacionalizmus témájával kapcsolatban említem. E témánál is az vezetett bennünket, hogy a haladó írók, költők, művészek többé-kevésbé, a szocialista realista írók pedig megtalálták és élményszerűen, művészi formában kifejezték a társadalom szociális, gazdasági-politikai valóságát. Ilyen gondolatok jegyében idéztük a szemináriumokon Ady Endre „Történelmi lecke fiúknak" című nagyszerű versét. Különös hatással volt József Attila a hazafiságot művészi eszközökkel kifejező „Hazám" című verse.

Az eddigi tapasztalatok bizonyítják, hogy milyen jelentős mértékben rajtunk múlik, hogyan s mennyire alkalmazzuk a művészet embert megragadó s formáló erejét; s felhasználjuk a marxizmus—leninizmus eszméjének megértése során a művészetek, az irodalom, költészet, film (diafilm), zene, dal, a képzőművészetek nagy élményét és segítségét. Jó lenne erre már a központi anyagok elkészítésénél is gondolni.

Mi csak néhány módszert próbáltunk alkalmazni. Feladatunknak tartjuk, hogy ezen a területen még többet is nyújtsunk a propagandistáknak. Fel akarjuk dolgozni a pártoktatás módszertanában általánosítható tapasztalatokat. Ezeket a propagandistákkal megvitatjuk s megkíséreljük azokat továbbfejleszteni.

Horváth István,
az Oktatási Bizottság tagja

Új bérezési forma — javuló minőség

Látogatás a Székesfehérvári Köszörűgépgyárban

A gazdasági mechanizmus reformjáról beszélgettünk néhány héttel ezelőtt a *Szerszámgépipari Művek Székesfehérvári Köszörűgépgyárának* vezetőivel, amikor *Vámos Ferenc* csúcstitkár azt javasolta, nézzünk körül az öntödében.

Megfogadtuk a tanácsát.

Az öntöde vezetői elöljáróban egy érdekes megállapítást tettek: úgy lesz jó — mondták — ha nem lesz mechanikus az új mechanizmus. Később részletesen is megmagyarázták. ne akarjunk egységes kaptafát adni csupán azért, mert lényegileg azonos területekről van szó. Sokszor a lényegtelennek tűnő sajátosságok meghatározókká válnak. S mindjárt elmondtak egy példát is, hogyan alakították ki az ő sajátos bérezési rendszerüket.

Korábban országos szempontok szerint bérezték az öntödei dolgozókat, s noha mind a szakmai felkészültségük, mind a versenyszellem jó volt, sehogy sem sikerült letörni a túlságosan magas — legalábbis gyári vonatkozásban magas — öntödei selejtet. Végül a csúcsbizottság külön foglalkozott az öntödei bérezéssel, s állásfoglalása nyomán a gazdasági vezetők kidolgozták egy új, az eddigieknél lényegesen ösztönzőbb bérezési rendszer alapjait. Ezt azután már lehetett finomítani, beépíteni e vázba valamennyi szakember hasznos ötletét.

Mi a lényege ennek az új bérezésnek, s milyenek az első eredmények?

Hajnovics Lajos öntödei üzemvezető, aki egyben a pártalapszervezet vezetőségének tagja is, röviden így jellemzi a helyzetet:

— *Ez az első olyan bérezési rendszer öntödénkben, amikor kivétel nélkül mindenki érdekelt abban, hogy minőségi munkát végezzen. Lényege a személyi béren alapuló, prémiumokkal kombinált teljesítménybér.*

Fillérek és milliók

Öt csoportra osztották az üzem fizikai állományát. A nagyformázók, kisformázók, héjüzemi dolgozók, az öntőcsoport és végül a vegyes csoportba tartozók külön prémiumkategoriák szerint nyerhetnek vagy veszthetnek a „vetélkedésben". Ugyanis a teljesítmény-százalektól függően nő, vagy csökken az alapbérük. S ezt az így kialakult napi és havi bért tovább növelheti vagy csökkentheti a selejtszázalék nagysága. A minőségi mutatókat pontra számították át.

— *Vegyük például az öntőcsoportot* — javasolta az üzemvezető. — *Náluk a selejtszintet 20 pontban állapították meg. Ha kevesebb a pontjuk, 70 fillérrel (fokozatokban!) növelhetik órabérüket. A kúpolókihozatali pontokkal plusz vagy mínusz 15 fillért lehet elérni, s a fajlagos kokszfelhasználás pontjaitól függően plusz—mínusz 20 fillér érhető el óránként.*

Óránként és dolgozóként ugyan csak fillérekről van szó, de milliós megtakarítást eredményezett ez a módszer már eddig is.

Három évvel ezelőtt a gyár egyik vezetője így kiáltott fel mérlegkészítés közben: „Megeszi a

selejt a gyárat!" S ezt a kijelentést nem minden alap nélkül tette — noha a gyár sok év óta nyereséggel dolgozik —, hiszen az öntödei selejtszázalék (fehér és fekete selejt együttesen) 1961-ben 18,2 százalék, 1964-ben 19,5, 1965-ben 15,2 volt, és jelenleg, az első féléves adatok alapján 9,6 százalék.

A gondot fokozta, hogy a viszonylag egyszerű, kevésbé selejtveszélyes öntvények készítése mellett megkezdték a héjformás öntést is, ami sokkal termelékenyebb ugyan, de megsokszorozhatja a selejtet. S ez az új technológia, éppen azért, mert termelékenyebb, egyre nagyobb helyet kapott az öntöde termelésében. A héjforma az első évben az összöntés 15,5 százalékát, 1964-ben 14,2, 1965-ben 23,1 tette ki, 1966-ban már eléri a 29,2 százalékot.

„Nem szabad elfogadnunk olyan bérezési sablont, ami számunkra kedvezőtlen eredményeket hozhat" — mondogatták a gyár vezetői, s az új bérezési formának első változatával 1965 január elsejétől már ki is léptek az országosan elfogadott öntödei bérezés szűk cipőiből. Féléves szinten több mint másfél millió forint megtakarítást eredményezett az öntödei selejt leszorítása. S ennek kedvező hatásaként állandósult a létszám, javult az üzemi hangulat, s nem utolsósorban emelkedtek a személyi keresetek.

— *Igen hasznos összehasonlítani a tavalyi 8,72 forintos fizikai átlagórabért az idei első hathavi átlagórabérekkel* — mondja az üzem vezetője. — *Egyrészt az ingadozás mértéke a selejtszázalékok ingadozásának grafikonját is jelzi, másrészt a bérrendszer pontosan tükrözi az eredeti szándékát: dolgozz jobban, több bért kapsz!*

Az öntöde fizikai dolgozóinak átlagórabére 1966 első félévében így alakult: január 9,22 forint, február 10,01, március 9,94, április 9,71, május 9,66 és június 9,81 forint/óra.

Tovább kell lépni

A Székesfehérvári Köszörűgépgyár öntödéjében az emberek elégedettek, s a szoros munkafeladatokon kívül egyre többet foglalkoznak a szocialista munkaverseny hármas jelszavának megvalósításával. Az összlétszám 62,6 százaléka a szocialista munkabrigád cím első, illetve többszöri megszerzéséért küzd. A többiek munkabrigádban dolgoznak.

— *Eddigi eredményeinkre támaszkodva elhatároztuk, hogy versenyt indítunk a szocialista munka üzeme cím elnyeréséért* — mondja *Molnár Ernő* főművezető, a párt csúcsvezetőségének tagja. — *Ezekben a napokban a brigádvezetőkkel, szakszervezeti vezetőkkel, s műszakiakkal közösen szövegezzük meg új vállalásunkat. Ezzel lényegében kiegészítjük az év eleji kongresszusi versenyvállalásunkat.*

Pedig már az eddigi célkitűzések is jelentősek. Kilenc brigádban 104-en tettek vállalást a IX. kongresszus tiszteletére. Erre épült az üzem vállalása: *a selejtszint további csökkentésével, az ésszerűsítések bevezetésével 1 800 000 forint megtakarítást érnek el.* Azt ígérték, hogy ezt november 30-ig teljesítik, de az újabb célkitűzésük az, hogy a „szocialista munka üzeme" címért folyó versenyben ezt a határidőt lerövidítik. Ami egyenlő lesz a jelenlegi selejtszint további leszorításával.

— *Minden az emberektől függ* — mondja az üzem vezetője. — *A bérrendszert jónak találtuk, mégis sokan „fáztak" annak várható kihatásaitól. Tartottak attól,*

hogy a mínusz harmincöt filléres óránkénti „lehetőség" elhomályosítja a plusz 120 filléres órabérnövelő tényezőt. Szerencsére szocialista munkabrigádjaink vezetői alapos felvilágosító munkát végeztek.

— Számottevően csökkentek a megrendelők minőségi kifogásai is — mondja *Káplár Gyula* főmérnök. *— 1964-ben hatmillió forint, 1965-ben pedig még mindig ötmillió forint felett volt a selejtkár. 1966 első felében már 1,8 millió forint selejtkárunk volt. S itt még egyszer alá kell húzni: ez az összehasonlítás is relatív igazságot ükröz, hiszen a selejtveszélyesebb héjöntésből az idei év első hat hónapjában többet öntöttünk, mint 1963-ban és 1964-ben egész esztendőben. S egy másik tényezőt sem szabad figyelmen kívül hagynunk: a jelenlegi selejtszázalék már lehetővé teszi, hogy öntödénk megelőzze a késztermékét előállító üzemeink ütemét. A legbonyolultabb öntvényeinkből is rendelkezünk olyan mennyiségű készlettel, ami biztosítéka a késztermék további minőségjavulásának. Tehát termékgyártásunk egészére igen kedvezően hatott az öntödei dolgozók jó munkája, s ez azért is jelentős, mert termékeink nagy részét exportra szállítjuk.*

Nem mechanikusan

Mechanizmus-kérdésként vetődött fel a Székesfehérvári Köszörűgépgyárban az új, ösztönző minőségi bérezés kérdése. S oda értünk el, bármennyire is kerülőútnak tűnt a beszélgetésünk. Hiszen a gyár párt-, műszaki és szakszervezeti vezetői már most megmutatták, hogy ha az eredmények növelése érdekében bátran vállalkoznak a lehetőségek kihasználására, akkor a siker sem maradhat el. S a sikerek őket igazolták. Mindazokat, akik mernek elszakadni a régitől, akik érzik és ki is mondják, hogy az új mechanizmus is csak akkor és ott hoz eredményeket, ahol nem mechanikusan alkalmazzák. **Kátay Antal**

A fiatalok közötti nevelőmunka fokozása

A KISZ Nógrád megyei végrehajtó bizottsága rendkívüli ülésén értékelte, mit kívánnak az ifjúsági mozgalomtól a megyei pártbizottság nem régen hozott ideológiai határozatai. Az ülést megelőző felmérés körültekintően elemzi a megyei fiatalok életkörülményeit, problémáit és helytállását. A rendkívüli ülés határozatai szerint az ifjúsági mozgalom rendezvényeit, kulturális foglalkozásait az eddiginél is fokozottabban kell felhasználni a szocialista eszmék terjesztésére, a szocialista hazaszeretet növelésére.

A mezőtúri pártélet új vonásai

A mezőtúri városi pártbizottság nemrégen felmérte: milyenek az alapszervezeti tagság pártmegbízatásai? A tanulságokat a városi vb-ülés vitája után minden pártcsoportban külön is megbeszélik. Behatóbban foglalkoznak az alapszervezeti vezetőségek reszortfelelőseivel is, ezáltal kívánják növelni a vezetés kollektivitását. Célul tűzték ki, hogy a jelölőbizottságok segítségével a szeptemberi taggyűléseken kerüljön az új pártvezetőségekbe több kétkézi dolgozó.

A sportegyesületek pártirányítása a budai járásban

HÁROM ESZTENDEJE, hogy megalakult a testnevelési és sportmozgalom minden területét felölelő egységes tömegszervezet, a Magyar Testnevelési és Sportszövetség. A Politikai Bizottság 1962 január 22-i határozatában meghatározta a pártszervezetek feladatait az MTS támogatásában, a sportegyesuletek partirányításában. Érdemes áttekinteni, hogy pártszervezeteink a budai járásban hogyan teljesítik ezzel kapcsolatos tennivalóikat.

Kezdetben nem ment könnyen ez a munka, mert pártszervezeteink a sporthoz értő káderekét annak idején a tanácshoz, a szakszervezethez irányították. Pártszervezeteink mégis sok segítséget, tanácsot tudtak adni a sportegyesületek vezetőinek, elsősorban a szervezeti élet tekintetében, a demokratikus centralizmus elveinek betartásában, alkalmazásában. Ennek köszönhető, hogy ma már a legtöbb sportegyesületben megerősödött a kollektív vezetés. Igaz, a kollektív döntés helyett egyes helyeken megtalálható még az utasítgatás, parancsolgatás, amelynek végleges megszüntetéséhez továbbra is nagy szükség van pártszervezeteink közreműködésére.

A NEVELÉSBEN ugyancsak sikerült előbbre jutnunk. Különösen a sportoló fiatalok magatartásának a formálásában van lényeges javulás. Néhány sportegyesületben (Pilisi Bányász, Perbáli KSK, Zsámbéki FMGT) a pártszervezetek javaslatára a téli hónapokban már politikai oktatást szerveztek, egy-egy előadássorozatot tartottak. A helyzet azonban korántsem kielégítő, sok helyen idegenkednek még ettől. Pártszervezeteinktől több figyelmet igényel a fiatalok politikai nevelése is. A KISZ-oktatásban nem minden fiatal vesz részt. Helyes volna, ha a sportegyesületekben külön, önálló oktatási csoportokat alakítanának, s ide a pártszervezetek előadókat küldenének. Gondoskodni kellene arról is, hogy a sportakadémiák tematikája ne csak az olimpiák történetével foglalkozzon. Szükséges és megvalósítható, hogy a TIT előadóit is igénybe vegyék a sportegyesületek.

PÁRTSZERVEZETEINK formálják a sportegyesületi vezetők, edzők szemléletét, hogy pártunk sportpolitikájának megfelelően végezzék tennivalójukat.

A tömegsport fejlesztésének sajnos, még mindig csak a kezdetén vagyunk. Ezzel kapcsolatban sok feladatuk van pártszervezeteinknek. *Harcolni kell még több káros szemlélet ellen.* Egyes sportvezetők — például Törökbálinton is — csak a labdarúgással foglalkoznak, másfajta sport nem érdekli őket.

Vannak, akik a testnevelési és sportegyesület szerepét sem látják világosan. Bár a mozgalom nevében is benne van, hogy testnevelés és sportmozgalom, mégis csak a sport, illetve ezen belül is *kizárólag a versenysport fejlesztésére törekszenek.* Pedig a nem versenyszerű testmozgás — legyen az röplabda, asztalitenisz vagy torna — felfrissít, jó hangulatot teremt, s ami nagyon lényeges, sok ember számára hozzáférhető.

A KILIÁN-TESTNEVELÉSI MOZGALOM sem érte még el a célját. Nagyon sok sportvezető közömbös iránta. Azt tapasztaltuk, hogy a propaganda is csökkent a mozgalom érdekében. Számos egyesületben, (Pátyon, Budaörsön) alig törődnek vele. Így aztán a Kilián-mozgalom jelenleg csak az általános- és középiskolások körében honosodott meg.

Úgy látjuk, hogy pártszervezeteink hibát követtek el azzal, hogy az üzemi torna bevezetését nem karolták fel kellően. Hagyták, hogy egyesek nevetségessé tegyék. Voltak, akik a termelés kiesésével indokolták megszüntetését, pedig ez óriási tévedés. Ugyanis az *5—10 perces torna felfrissíti az embert, bizonyos szempontból pihenést jelent annak, aki a gép mellett egyforma ritmusú munkát végez.* Pártszervezeteink ebben a dologban biztosan támaszkodhatnak a szocialista brigádokra.

TÖBB ESETBEN TAPASZTALJUK, hogy a pártszervezetek megbíznak néhány sportot kedvelő kommunistát, hogy segítsék az egyesület vezetőségét. Ezek az elvtársak részt vesznek az elnökségi üléseken, szakosztályértekezleteken. Tájékozódnak a dolgokról, tanácsokat adnak.

Nem elég azonban csak megbízni ezeket az elvtársakat, időközönként be is kell számoltatni őket munkájukról. Működésük támogatásának fontos eleme, hogy a sportegyesületben végzett társadalmi munkát teljes értékű pártmunkának ismerjük el. Téves az a felfogás, hogy a sportegyesületi munka nem egyéb, mint szórakozás. Azok az elvtársak, akik a sport ügyeit intézik, számos vasárnapot, ünnepnapot, vagy esti pihenést áldoznak rá. *A sportoló fiatalok nevelése nagyon fontos, politikai feladat.*

Pártszervezeteink figyelmét helyes felhívni arra is, hogy néhány helyen a tanács, s a szakszervezet — amióta a sportmozgalom önálló tömegszervezet lett — nem adja meg számára a szükséges támogatást. Pedig az ő segítségükre továbbra is szükség van.

Pártszervezeteinknek fokozottabban kell gondoskodniok arról is, hogy az ifjúság nevelésével foglalkozó KISZ- és MHS-szervezetek rendszeresen együttműködjenek a sportegyesületekkel. Segítsék egymás munkáját. A KISZ befolyását pedig szélesebb körben ki kell terjeszteni a sportoló fiatalokra.

Szávai Ferenc,
az MSZMP Budai Járási Bizottságának politikai munkatársa

Bányászok pártoktatása — a lakóhelyen

A párt Komárom megyei végrehajtó bizottságának kezdeményezésére és határozatával az új oktatási évben nem üzemben, hanem a lakóterületen folytatják a bányász-párttagok továbbképzését. Tatabányán, Oroszlányban és a dorogi szénmedencében a bányász pártbizottságok rendszeres kapcsolatban állnak majd a területi alapszervezetekkel, hogy segíthessék azok tevékenységét és ezáltal is figyelemmel kísérjék üzemi párttagjaik fejlődését. Az új oktatási módszer főleg a bejáró-utazó bányászok számára lesz hasznos.

Mérlegkészítés idején...

— Az Egyesült Izzó gyöngyösi gyárának pártszervezeténél —

Négy évvel ezelőtt, az ipari összevonások idején a mátrai hegyek közt „megbújt" és akkor még traktoralkatrészeket gyártó üzemet is az Egyesült Izzóhoz csatolták. Az átszervezés után nevével együtt profilja is megváltozott. Az Egyesült Izzó Félvezető és Gépgyára kényes, nagy szakmai tudást igénylő feladatot kapott: vákuum-technikai gépek és félvezetők gyártását.

Négy év munkájáról, a kezdeti és a mai erőfeszítésekről beszélgetünk Váradi Zoltán elvtárssal, a gyár pártszervezetének titkárával.

A legnagyobb próbakő az új profilra való áttérés volt — mondja. — Régebben traktoralkatrészeket gyártottunk nagy sériákban. Szakembereink ezekhez a munkákhoz szoktak. Érthető, hogy átképzésük a kényes, nagy pontosságot igénylő vákuumtechnikai gépek gyártására nem volt egyszerű. Márpedig a feladat sürgetett: megteremteni, szinte egyik napról a másikra a vákuumtechnikai gépgyártást. A másik teendő: megteremteni a félvezetők gyártásának lehetőségét és készítésüket mielőbb megkezdeni.

Az új feladat hatékony gazdasági és politikai munkát követelt. Egyrészt elő kellett készíteni a dolgozókat az átállásra, másrészt, át kellett képezni szakembereinket forgácsoló szakmáról mechanikai műszerész és elektroműszerész szakmára. Mindezen kívül olyan új technológiai ágakat kellett létrehoznunk, mint például gépkészítés, gépfestés stb. Ki kellett alakítanunk a szereldét, mely nélkül elképzelhetetlen a gépgyártás.

A szakmunkásgárda átképzésénél figyelembe vettük a gyár jövőjét is, s ennek alapján küldtük iskolára szakembereinket, vettünk fel ipari tanulókat.

Műszaki területen is sok változást hajtottunk végre. Szükség volt vegyészekre, elektromos és egyéb műszaki dolgozókra. A vezérigazgatóság sokat segített a megfelelő szakemberek, illetve gazdasági vezetők kiválasztásában. A törzsgyár saját állományából irányított hozzánk mérnököket, technikusokat. Mondanom sem kell, nem kis gondot okozott a műszaki vezetők és szakemberek Gyöngyösre való telepítése. Egy tény azonban megkönnyítette helyzetünket: a Városi Tanács az új lakótelepen összkomfortos lakásokat biztosított az ide települők részére.

Kezdetben mindössze egy alapszervezetbe tömörült a párttagság. Idővel úgy láttuk, hogy ez már nem képes az egyre növekvő tagságot átfogni. Ezért négy alapszervezetet hoztunk létre. Ügyeltünk arra, hogy lehetőleg egy üzemrész tartozzon egy alapszervezethez.

Dolgozóink létszámának jelenleg mintegy 22 százaléka párttag. Érdemes azonban megjegyezni, hogy míg gyárunk összlétszáma erősen ingadozott az elmúlt négy évben, sőt 1965-ben visszaesett, addig párttagságunk létszámának növekedése egyenletesen emelke-

dett. S ez elősegítette mind a gazdasági, mind a politikai munkánkat.

Többen hangoztatják napjainkban, hogy a párttagság passzív. Ez az általánosítás merőben hibás, sőt káros is. Tapasztalatom szerint a párttagság cselekvőképes. Aktivistáink — alapszervezeti vezetőségi tagok, pártcsoportbizalmiak, tömegszervezeti vezetők — napi gazdasági munkájuk mellett lelkiismeretesen végzik el pártmegbízatásaikat is. Valamennyien köztiszteletben álló dolgozók, akikhez szívesen fordulnak tanácsért, politikai kérdésekkel és ügyes-bajos dolgaikkal párttagok és pártonkívüliek egyaránt.

Ilyen értelmű aktivitást természetesen nem fejt ki minden egyes elvtársunk. Hiszen egy részük még fiatal párttag, akiket nevelnünk, formálgatnunk kell, meg kell tanítanunk őket politizálni, agitálni, hogy a politikai iskolákon tanultakat hogyan alkalmazzák a gyakorlati munkában. De még ezekről sem mondhatjuk, hogy passzív emberek. Csupán járatlanok még a pártmunkában. Persze akadnak olyan párttagok is, akik szívesen nézik, hogy mások dolgoznak. De a gyöngyösi gyár párttagságára nem ez a jellemző. Jelenleg 31-en végezték el, illetve végzik a marxista középiskolát és egyetemet. Minden alapszervezeti párttitkárunk elvégezte már a marxista középiskolát.

Nemrégiben beszélgettünk éppen a pártmegbízatásokról és valahogy azt tapasztaltuk, nem mindig megfelelően „testreszabott" az egyes párttagok megbízatása. Gyakran túl nagy a követelmény, s ha valaki nem képes azt elvégezni, rásütik: passzív. Ebből okulva megbeszéltük az alapszervezetek titkáraival, vizsgálják felül a pártmegbízatásokat, vegyék figyelembe a képzettséget, rátermettséget, a gazdasági munkát és az utazási körülményeket. (Sokan ugyanis vidékről járnak be, sietniök kell az induló vonathoz vagy autóbuszhoz.)

Gondot okozott az is, hogy a dolgozók hosszú ideig, csak a pártszervezet titkárát ismerték, hozzám fordultak minden ügyben. Ezen az áldatlan állapoton változtatnunk kellett. Ez akkor következett be, amikor mind a csúcsvezetőség tagjai, mind az alapszervezet titkárai és a vezetőség tagjai megtanultak önállóan dolgozni. Felelősen döntenek ma már a hozzájuk tartozó személyi ügyekben, iskolára való küldésnél, jutalmazásoknál, kitüntetéseknél, de felelősek a gazdasági és politikai munkáért is.

A legteljesebb önállóság, melyet a csúcsvezetőség tagjai élveznek, természetesen nem azt jelenti, hogy nincs megfelelő irányítás, nem vitatkozunk fontos elvi vagy gyakorlati kérdésekről. Egy-egy csúcsvezetőségi ülésen igen élénk viták alakulnak ki.

Többen felvetik, nincs-e kettősség amiatt, hogy gazdaságilag a budapesti Izzóhoz, pártszervezetileg a Gyöngyös Városi Pártbizottsághoz tartozunk?

Véleményem szerint bármely szervezeti formában lehet jól is, rosszul is dolgozni. S ha mindnyájan a jó együttműködés lehetőségeit keressük, elkerülhetjük a nagyobb ellentéteket. A jó kapcsolatok kialakítását segíti, hogy a pártbizottság, a pártvezetőség titkárai és tagjai ismerik a párthatározatokat, s azok végrehajtását kötelező érvényűnek tartják magukra nézve.

A nagyvállalati feladatok megvalósítása lehetetlen közös tevékenység nélkül. Nekünk nincsenek és nem is lehetnek külön út-

jaink, mi a nagy egész egy részét valósítjuk meg. A feladatok megvalósításánál, a „hogyan" elemzésénél egymásra vagyunk utalva.

Ezt igyekszik megvalósítani a koordinációs bizottság is, mely a külső gyárak párttitkárainak bevonásával alakult meg. Vezetője a törzsgyári pártbizottság titkára. E bizottság megbeszélésein minden párttitkár elmondhatja gondjait. Érdekessége ezeknek a tanácskozásoknak, hogy mindig más gyárban tartjuk. Legközelebb például az Izzó miskolci kryptongyárában kerül rá sor.

Hasznos az is, hogy a törzsgyári pártbizottság minden külső gyár pártszervezetével kicseréli féléves munkatervét. A törzsgyár munkatervéből értesültünk arról például, hogy a végrehajtóbizottság napirendre tűzi a félvezetőfejlesztést. Kérésünkre — mivel érdekelve voltunk, — ennek a kérdésnek megvitatására meghívtak bennünket is. A félvezető beruházás tárgyalásánál viszont mi kértük, legyen jelen a törzsgyári pártbizottság egyik vezetője is. A téma túlnőtt ugyanis a gyáregység keretein. Nem láttuk a beruházás ütemezését, gépészeti és építészgépészeti szempontból a megfelelő műszaki ellenőrzést, holott 200 milliós beruházásról volt szó! Elképzeléseinket a törzsgyári pártbizottság segítségével meg is valósították. Az ilyen együttműködésnek, közös pártvezetőségi, vagy végrehajtó-bizottsági ülésnek van célja és értelme. Az ilyen kapcsolat nem akadályozza és nem sértheti a területi elvet. A városi és a megyei pártbizottsággal másfajta kapcsolatunk van. Tőlük elsősorban elvi, politikai irányítást és segítséget kapunk.

Nagyon jó a kapcsolatunk a vállalatvezetőséggel is. A műszaki konferenciákon megismerhetjük például a gyár tervét, így összességében látjuk a nagyvállalat és ezen belül saját feladatainkat. Különösen fontos ez most, amikor több száz millió forintos szovjet exportot bonyolítunk le, a novgorodi képcsőgyár gépsorait kell legyártanunk. Négy üzem kooperációját — a rákospalotai Gépgyárét, a váci Képcsőgyárét, a Konverta és a gyöngyösi Félvezető Gépgyárét — kell összehangolni.

Negyedévenként részt veszünk az igazgatótanács ülésein, melyekre nemcsak az igazgatókat és párttitkárokat, hanem a szakszervezeti és KISZ-titkárokat is meghívják. Ezeken a tanácskozásokon rendszerint a negyedévi mérleg értékelése és a következő negyedév feladatainak összehangolása szerepel.

S ha már az együttműködésről szólok, hadd említsem meg — amelynek egyébként természetesnek kellene lenni — ennél a vállalatnál rangja van a pártmunkának, megbecsülik a párt és a társadalmi aktivistákat. Ha egy gyár eredményesen teljesíti a tervét, vagy helyezést ért el a gyáregységek közötti versenyben, nemcsak a gazdasági területen dolgozókat részesítik elismerésben, hanem a párt és a tömegszervezetek aktivistáit is.

A megyei és a városi pártbizottság vezetőivel előzetes megbeszélést folytattunk és feladataink ismeretében javasolták: a csúcsvezetőség helyett 31 tagú pártbizottságot és hét tagú végrehajtóbizottságot hozzunk létre. Mindez bizonyára nemcsak pártszervezetünk szervezeti felépítésében hoz változást, hanem elősegíti, hogy még hatékonyabbá váljon mind a politikai, mind a gazdasági tevékenység üzemünkben.

V. K.

Méltóképpen

A vállalás elkészült. A brigád elégedetten, de nem kis aggodalommal gondol a holnapra. Tudták, hogy nem csekély feladatot vállaltak magukra. Dehát a szocialista címet nem adják ingyen . . .

És tették, amit megfogadtak. Dolgoztak becsülettel, ahogy illik, ahogy elvárják tőlük. Este meg a brigádvezető magyarázta, tanította a rajzolvasás tudományát. Nem nagy dolog ez — legalábbis annak, aki ismeri a látszólagos ákom-bákom vonalak, jelzések, számok rendeltetését. Meg kell hagyni, eddig ők sem becsülték sokra, hiszen mestermunkát csináltak úgyis . . . Míg az egyik új munkánál megtörtént a baj. Az egész széria hibás lett.

A szakmán esett csorba, meg a kártérítés késztette őket arra, hogy valamennyien rövid idő alatt megtanulják a műszaki rajzok olvasását. Az élet, a napi munka követelménye tehát a vállalás. Mégis többen megjegyezték: „Hát ez is szocialista vállalás?. . .”

A példák többnyire torzítanak. Ez a példa talán mégis érzékelteti, hogy vannak, akik valami rendkívülit várnak a szocialista brigádtól. Olyat, amelyet eddig senki sem csinált még, vagy amely hatalmas számokkal fejezhető ki, nagy megtakarításokat eredményez.

Így tűnik, éppen ebből a felfogásból táplálkozik az a nézet, amely alapvető ellentétet lát a gazdálkodás mai problémái és a brigádmozgalom fejlődése között. Egész egyszerűen azt kérdik: nem szépítjük-e a brigádok eredményeit, amikor is ezer meg egy gonddal küzdenek az üzemek, vállalatok, intézmények? Amikor közismerten baj van az új gyártmány és a gyártási eljárások bevezetésével, a gazdaságossággal, a munkafegyelemmel, a minőséggel . . . stb.

*

A szocialista brigádmozgalom bármily sokat fejlődött az utóbbi években, korántsem öleli fel az egész társadalmat. Márpedig a népgazdaság problémáinak megoldása valamilyen vonatkozásban mindnyájunk tevékenységével összefügg. Még akkor is, ha mutatókkal ezt nem lehet mindenütt jelezni, mérni.

Másrészt a gazdálkodás nehézségei, gondjai nem takarhatják el

azokat a kezdeményezéseket, mozgalmakat, amelyek kisebb vagy nagyobb mértékben, éppen a megoldást segítik, szorgalmazzák. Sőt éppen ezek mutatják, hogy akarattal, szorgalommal, lelkes elhatározással, a jelenlegi adottságok mellett is lehet jobban, lényegesen eredményesebben dolgozni, — ha szocialista módon tesszük.

De különösen most, amikor a párt IX. kongresszusának tiszteletére megélénkült a versenymozgalom és mind többen tesznek újabb ígéretet a pontosabb, jobb munkára, újra meg újra felvetődik: mit is jelent „szocialista módon dolgozni?"

Ha felsorolnánk mindazt, amit ez a fogalom takar, amolyan kívánság-listának tűnhetne. Olyannak, amely a kevés életismerettel s még kevesebb jóindulattal rendelkezők szerint nincs is, vagy csak nagyon elvétve akad. Minden egy helyen — valóban csak egyes áruházak plakátjai szerint található. A szocialista brigádtagok nemcsak és nem is elsősorban külön-külön, hanem együttesen és törekvéseikben szocialisták. Volt kísérlet rá, hogy a szocialista brigádokba a legjobb, legeszményibb emberek tömörüljenek — nem járt sikerrel, mert ellentétes volt a mozgalom tényleges céljával. Így került — és jó, hogy bekerült — a brigádba az a fiatalember, aki szívesen elmenne a munka temetésére, az az öreg szaki, aki hét lakat alatt őrzi a szakma fortélyait, az az ember, akinek istene a pénz, s az is, akinek fizetés után első útja a kocsmába vezet . . .

A munka megvetése, az önzés, a kapzsiság idegen a szocialista eszmétől. Ezer meg egy példa igazolja, hogy éppen a brigádmozgalom, a kollektíva ereje képes ezt azzal megértetni, akire a szocialista életmód elvei eddig még nem hatottak. Egy év, öt év kell hozzá? Kinél hogy! Csak a brigád ne adja fel a harcot mindaddig, amíg célt nem érnek . . .

A legnehezebb harc ez — felelősséget vállalni a munkáért, a magatartásért, a szocialista ember neveléséért. S hogy ez túlságosan egyszerűnek, mondhatni apróságnak tűnik? Erre szokták mondani: könnyű és nagyon egyszerű szavakkal „dolgozni", de más a helyzet, ha az elmondottakat meg is kell valósítani. Kívülről mindig más a kép. A megoldás már korántsem olyan könnyű, és főleg nem véglegesek az eredmények: naponta új meg új feladatot jelentenek. Természetesen nem a bírálat ellen szólunk. Itt is, mint mindenütt, hajtóerő az okos szó. Két dolog azonban hozzátartozik. Az egyik: az irányító, értékelő szervek tevékenysége ne ott kezdődjék és végződjék, hogy a brigád célkitűzésében melyik pont nem jó. És főleg ne az értékelésnél utólag állapítsák ezt meg, mert ezzel még azok kedvét is szegik, akik, ha nem is hibátlanul, de akarnak és tesznek valamit a vállalat érdekében. A leghelyesebb, ha a vállalások kialakításában segítenek. Nagyon hasznos, ha a brigádokkal megtanácskozzák: mit lehetne és mit kellene tenniök. A vállalások így megfelelnek majd az üzem célkitűzéseinek. A pártszervezetek pedig azt a közhangulatot támogassák, amely nem méltányolja a divatos jelszavakat, a szebbnél szebb kikerekített vállalásokat, nem ad elsőséget a formaságoknak, hanem a tényleges gazdasági, politikai eredményre törekszik. Meglehet, hogy ezek egyszerű dolgokban nyilvánulnak meg, — mégis ez méltó a kongresszushoz.

B. M.

Kinek jó a válsághangulat — avagy a „régi szép idők..."

Különös és meglepő következtetést vont le augusztus 8-án New York-i keltezéssel az Associated Press hírügynökség kommentátora: William L. Ryan. Azt fejtegeti, hogy a Szovjetunió európai politikája, amely a feszültségek csökkentését szolgálja, „jelentős hasznot nyújt a Kremlnek..." Ryan úr úgy találja, Európában is jobb volt az ultimátumok, a jegyzékek, a rakétademonstrációk kora, mint a jelenlegi, amelyben „még a potenciális békéltető szerepét is kiosztották az orosz vezetőkre..." A kommentátor attól fél, hogy emiatt „az emberek bizakodóbban folytatnak könnyelmű életmódot", s ecseteli „a NATO és a Varsói Szerződés feloszlatására vonatkozó szovjet javaslat elfogadásának veszélyeit..."

Az AP hírügynökség két dolgot kever össze. 1. A Szovjetunió és a szocialista tábor továbbra is meszszemenően leleplezi az agresszív — elsősorban amerikai — imperializmus ragadozó természetét és tetteit, jegyzékekkel és rakétákkal is „tiltakozik" többek között a távolkeleti feszültség enyhítése és megszüntetése érdekében. 2. Táborunkat azonban ez sem zavarja abban a törekvésében, amelyet — többek között Európában — a békés kibontakozás érdekében, az ellentétes rendszerű államok békés egymás mellett élése érdekében, az együttes leszerelés érdekében folytatunk. Nem mi vagyunk tehát az ördögök, akiket a hírmagyarázó a következő jellemző gondolatokkal füstöl körül: „A feszültség hiánya az európai légkörben... a NATO fokozatos szétesésével fenyeget. A SEATO és a CENTO is (mindhárom katonai szövetség a szocialista államok és a függetlenségükért harcoló népek ellen — a Szerk. megjegyzése) már csak váza egy szövetségnek. Washingtonban a vezetők, akiket a NATO növekvő problémái gyötörnek, visszakívánják a régi szép idők válsághangulatát, amely ha ijesztő is volt, összetartotta a szövetségeseket..."

Helyben vagyunk: ez fáj az amerikai monopóliumoknak. S a kommentátor objektívnek tűnő szavai mögül kilátszik az igazi ördög, a hadiipar szőrös lába, amelynek terveibe Európában és Távol-Keleten sehogysem illik bele a szocialista országok bukaresti értekezletének határozata: minden erőnkkel szembeszállunk a mindenkori agresszorral, de törekszünk a normális kereskedelmi, kulturális, turisztikai kapcsolatokra, amit úgy nevezünk, hogy békés egymás mellett élés. Mert ez szolgálja a Szovjetunióval együtt az egész emberiség hasznát, földgolyónkat egyre inkább csak ez tartja össze...

Nem pedig az a válság, amely az új amerikai költségvetésből árad! Mert ahol egy pénzügyi év alatt 58 milliárd dollárt fordítanak az eszeveszett öldöklésre — ott csak az abból hasznot húzó monopóliumok dörzsölik a kezüket. Még az amerikai anyák is sírnak. Vagy tüntetnek...

(J. L.)

„Én már a párthoz vonzódom...!"

A KISZ-alapszervezetek látogatásai során rögzített megjegyzések között bukkantam a címben idézett, patétikusságában is természetesen hangzó kijelentésre. A visszaemlékezés érdekes és megemlítésre érdemes tanulságokat hozott számomra, különösen azért, mert pártunk közelgő kongresszusa fontos aktualitást ad ezeknek a gondolatoknak.

A bejáró munkásfiataloknak a falusi KISZ-szervezetekben végzett munkáját, a politikai és kulturális munkában betöltött helyét vizsgáltuk az ipari körzetekben. Az egyik Velencei-tó menti község tanácsházának irodájában találkoztunk a KISZ-szervezet szervező titkárával, egy csinos, lelkes fiatalasszonnyal. Örömmel újságolta, hogy néhány nappal ezelőtt a párt tagjelöltje lett; ám a KISZ-szervezet ügyeiben-dolgaiban meglehetősen tájékozatlannak mutatkozott. Mikor ezt szóvátettük és a KISZ-szervezetben dolgozó párttagok szerepének fontosságát ecseteltük, mondta ezt a vallomásnak is betudható mondatot: „Én, elvtársak, már inkább a párthoz vonzódom, ott dolgozom." — És hozzátette, hogy már tagjelöltként fontos megbízatást, pártbizalmi funkciót kapott, a KISZ-ben már csak névleges a munkája, egy kicsit kívülről, egy kicsit felülről szemléli az ifjúsági szervezet életét.

Pártunkba nagy számmal kerülnek az ifjúsági szervezet neveltjei, fiatal párttagok és tagjelöltek. Természetes, hogy nagy eseménynek, fordulópontnak tartják, ha a politikai-mozgalmi nagykorúság bizonyítványát, a párttagsági könyvecskét kézhez kapják. Hosszú időn át készültek rá, társadalmi munkával, elvtársi segítséggel jutnak el többnyire a párttagságig. Utána elsősorban a pártszervezetekben végzett munkával, a felnőttek körében igyekeznek bizonyítani, hogy érdemesek voltak a bizalomra. Vonzalmukat immár más szervezeti kötelékek, fontos politikai megbízatások erősítik. Pártszervezeteink is örömmel veszik a friss erőt, fogadják az utánpótlást. Ám sajnos, gyakran adódik olyan helyzet, hogy a fiatal párttagok ettől kezdve elszakadnak az ifjúsági szövetségtől. Ez pedig már nem jó.

Az SZKP XXIII. kongresszusának beszámolójából idéztem az elvtársnőnek: „Növelni kell a Komszomol-szervezetekben dolgozó párttagok számát ... A fiatal kommunistákat aktívabban kell bevonni a Komszomol-szervezetek munkájába, ezt számukra igen fontos pártmegbízatásnak kell tekinteni." Fontos tanulság ez a mi számunkra is. Nem ismerem még — amikor ezeket a sorokat írom — pártunk IX. kongresszusának irányelveit, de

minden bizonnyal ebben is megfogalmazást kap ez a követelmény.

Soraimnak nem az a célja, hogy a KISZ-szervezetekben dolgozó párttagok feladatának fontosságáról, szerepéről írjak. Ebből a sokszor megvitatott kérdéscsoportból csak egyet szeretnék kiemelni, azt, hogy az ifjúsági szövetség kommunista jellegének, politikai nevelőmunkájának erősítésében mind nagyobb szerep jut a KISZ vezetőszerveiben és alapszervezeteiben dolgozó kommunista párttagoknak. Ők azok, akik — amennyiben a fiatalok között élnek és dolgoznak — legsikeresebben ötvözhetik eggyé a párt politikáját a fiatalok erőfeszítéseivel; ők tudják gazdagítani a fiatalok életkori igényének megfelelő, tartalmában és módszereiben egyaránt kommunista ifjúsági munkát. És ebben az esetben nem kevesebb haszonnal szolgálják pártunk ügyét, fejezik ki vonzalmukat, elkötelezettségüket pártunk mellett, mint ha a politikai munka „felnőttesebb", más területein dolgoznak.

Strasszer György,
a KISZ Fejér megyei Bizottságának titkára

Az alapító temetése

A szövetkezet taggyűlésére az emberek ünnepi feketében jöttek. A székház kapuja fölé is gyászlobogót tűztek. A bejárat melletti gyászjelentés, a megemlékező koszorúk azt hirdették: a karcagi Dimitrov Tsz gazdái búcsúznak Tőkés Andrástól, az alapítótól...

A tilalmosi tanyán élt Tőkés András tizenöt évvel ezelőtt, a szövetkezet alapításakor. Azóta nagyközséggé nőtt a Dimitrov. A tízezer holdas gazdaságnak hétszázhuszonhat tulajdonosa van — s most valamennyi egyre gondolt. Az öreg rizsőrt szépen, illendően temették. Ahogy az alapítónak kijár. Mátyus Imre párttitkár szerint: „András bácsi tetteinkben él tovább..." Az alapító, az egykori karcagi parasztember nyomdokába fiatalabbak lépnek... Ezt ígérték, erre gondoltak a Dimitrov Tsz tagjai, mikor az élet törvényei szerint búcsút vettek a távozótól.

(B. L.)

Kun Béla: Válogatott írások*

A marxizmus—leninizmus korszerű tudomány. Korszerűségét elsősorban az bizonyítja, hogy képes választ adni a kor nehéz, bonyolult kérdéseire. Nem örök igazságokat, biblikus tételeket hirdet, hanem az embert, az ember teljes felszabadítását szolgálja. A munkásmozgalom nemegyszer került nehéz, bonyolult helyzetbe. A forradalmi mozgalom útját nemcsak sikerek, hanem kudarcok is kísérik. Sokszor nehéz eligazodni a bonyolult osztályviszonyokban, választ keresni a helyzet-adta új feladatokra.

Ezek a gondolatok jutnak az olvasó eszébe, amikor Kun Béla válogatott írásait olvassa. A válogatott műveken áthuzódó alapgondolat: Kun Béla igénye arra, hogy az adott helyzet vizsgálatából kiindulva keresse a választ a megoldandó kérdésekre. (És ha helyzetértékelése és az abból levont következtetések esetenként nem voltak helytállóak, képes és kész volt saját nézeteit felülvizsgálni, újraértékelni.) Találóan jellemzi ezt a válogatáshoz írt előszavában — a jó barát és harcostárs, Münnich Ferenc: *„Kun Béla beszédei és cikkei szinte kivétel nélkül valamilyen konkrét, időszerű politikai akciót indítottak meg, fejlesztettek tovább, vagy bíráltak. A cikkekben és beszédekben feltárt és elemzett történelmi tények ismerete nélkül nehéz megérteni a magyar és a nemzetközi munkásmozgalom ez időbeni közös problémáit . . .”*

Ezt a fontos — forradalmár számára elengedhetetlen — elvet nyomon kísérhetjük a kötet szinte valamennyi írásában. Érdekes ebből a szempontból is az első dokumentum: Kun Béla felszólalása a Szociáldemokrata Párt **XX.** kongresszusán, 1913 **októberében.** E beszédében határozottan állást foglal olyan fontos kérdésekben, mint: a választójog; a Népszava (pártsajtó) szerepe; az oktatás kérdése. Kritikus felszólalása végén e szavakkal utasítja el az előterjesztett határozati javaslatot: *„A határozati javaslatnak sem a hangjával, sem pedig tartalmával nem vagyok megelégedve.”*

Természetesen kora társadalmi viszonyainak és a munkásmozgalomnak alapos vizsgálata leginkább a Tanácsköztársaság alatti írásait jellemzi. Ez érthető, hiszen mint a párt vezetője és külügyi

* Megjelent a Kossuth Könyvkiadó gondozásában 1966.

népbiztos részt vett minden fontos tárgyaláson, tanácskozáson. Mint a fiatal magyar kommunista mozgalom legképzettebb és egyben legismertebb vezetője, szinte megszemélyesítője a mozgalom erényeinek és hibáinak. És tegyük hozzá: ahogy a Tanácsköztársaság hatalmas eredményei nem választhatók el Kun Béla nevétől, úgy annak hibáitól sem határolta el magát sohasem. Sőt igyekezett az eredmények és hibák tanulságait a nemzetközi munkásmozgalom közkincsévé tenni. Sokoldalú munkásságát jól tükrözi az az előadás, amit 1919. április 15-én tartott, a Budapesti Központi Forradalmi Munkás- és Katonatanács ülésén:

„Én, elvtársak nem ismerek a mi sorainkban kétféle érdeket. Itt csak egyféle érdek van: a proletáriátus osztályérdeke. Ennek az osztályérdeknek kell érvényesülnie tűzön-vízen és minden poklon keresztül . . .”

1919. májusában Kun Béla öt részből álló előadássorozatot tartott, melynek az volt a célja, hogy előkészítse a pártprogram módosítását. Noha előadásaiban ma már nem egy erősen vitatott megállapítás található, — például a munkástanácsok és a párt kapcsolatáról, vagy a szakszervezetek szerepéről — („a szakszervezetek . . . az állami gépezet részeivé válnak”) —, mégis rendkívül érdekes, hogy milyen gondos sokoldalúsággal foglalkozik a párt, a szakszervezet, a munkástanács kérdéseivel; a nemzetiségek helyzetével, a termelés feladatával stb. Beszédeiből kiderül az is, hogy alaposan ismeri Marx és Engels műveit. Íme néhány részlet:

„A pártnak nemcsak nem szabad megszűnnie, nemcsak nem szabad beolvadnia, hanem a pártra most új és hatalmas feladat vár. A pártban összetömörülnek a munkásmozgalom legöntudatosabb emberei, hogy egységesen és fegyelmezetten lépjenek fel . . . Olyan pártra, vezető elit csapatra van szüksége a munkásmozgalomnak, amely fegyelmezetten és egységesen lép fel . . . Egység legyen kifelé és befelé is, mert eddig azt látni, hogy a két párt egyesült, de tulajdonképpen nincs egy párt sem . . .”

„Régi, begyökeresedett ideológiákkal kell itt szakítanunk. A magyarországi szakszervezeteknek szép és becsületes múltjuk van és a munkásság jó része bizonyos kegyelettel, hűséggel és ragaszkodással nézi szakszervezeteit . . . de ez nem jelentheti azt, hogy ragaszkodni kell olyan ideológiákhoz is, amelyek elavultak”.

Kun Béla bírálja azt a gyakorlatot, amikor a párt felolvad a szakszervezetekben. Hangsúlyozza, hogy ez a proletárpárt teljes elpolgáriasodását jelenti. A párt olyan elemek gyülekező helyévé is válna, akik nem az osztályharcért, a kommunizmusért jönnek a pártba, hanem *„egészen becsületes indokból, magáért a megélhetésért . . .”*

„. . . az állami apparátusnak minden eszközét a szocializmusra, a kommunizmusra való nevelés, a szocializmus és a kommunizmus érdekében kell kihasználni . . . a burzsoá demokráciával szemben a proletárdiktatura tulajdonképpen a proletariátus osztálydemokráciáját, egy proletárdemokráciát jelent, amely egyes egyedül teszi lehetővé azt, hogy

a kizsákmányolt tömegek önkormányzata érvényesüljön, egyes egyedül teszi lehetővé azt, hogy az állam eszközei, az egész állami apparátus, tehát mindennemű fizikai és szellemi eszközök a szocializmus építésének szolgálatába állíttassanak . . ."

Sok cikkére, beszédére lehetne még hivatkozni, amelyeket a Tanácsköztársaság hónapjaiban írt, mondott. Ezek egy része a párt szerepét és a, proletárdiktatúra tartalmát igyekezett pontosan tisztázni, más részük a Tanács-Magyarország külpolitikáját elemzik. Anélkül, hogy e munkák részletes ismertetésére kitérnénk, egy nagyon fontos vonásukat ki kell emelni. Arról a határtalan forradalmi optimizmusról van szó, ami egyébként nemcsak Kun Bélát, hanem az egész magyar és nemzetközi kommunista mozgalmat jellemezte:

„*Tudva tudni* — mondta 1919 június 14-én a Tanácsok Országos Gyűlésén —, *hittel hinni, hogy eljön, hogy itt van a nemzetközi szociális forradalom, tudva tudni, hittel hinni a proletariátus történelmi hivatásában, abban a hivatásban, hogy fel kell, hogy szabadítsa önmagát és meg kell, hogy teremtse azt, ami nincs, meg kell hogy teremtse az emberiséget . . . Jön a nemzetközi proletárforradalom!*"

Új korszaka a magyar forradalmi munkásmozgalomnak és benne Kun Béla életének, tevékenységének, a Tanácsköztársaság leverését követő időszak. Egyik első írása ebből az időből még a karlsteini internáló táborból való, 1919 decemberében. Ekkor is töretlenül bízik az új forradalomban: „. . . Egyelőre még internálva vagyok, de a munka megy . . ." Kiszabadulása és a Szovjetunióba kerülése után igen sokrétű szervező, ideológiai és katonai feladatot lát el. Igyekszik a legrészletesebben elemezni a Tanácsköztársaság eredményeit és hibáit; lankadatlanul harcol a Horthy-rendszer börtöneiben sínylődő elvtársai megmentéséért és aktívan részt vesz a fiatal Szovjetoroszország védelmében, építésében. És közben készül — nagyon készül — az új forradalomra. Egyik — még Ausztriában írt cikkének címe „*Még egyszer nem adják ingyen!*" Innen az idézet:

„. . . *Csak a Kommunista Párt adhat szervezetet és vezetést ennek a forradalomnak . . . A szervezések még kezdetlegesek? A mozgalom eszközei is kezdetlegesek még? Igaz! De nincs más párt, mely minden áldozat árán, minden eszközzel keresné a tömegekkel a kapcsolatot, csak a Kommunista Párt.*

Követett el hibákat a párt? Tanult a hibákból! Arra hív föl munkásokat és földműves szegényeket, hogy ők is tanuljanak a hibákból.

A forradalom élén a proletariátus halad. A proletariátus élén a Kommunista Párt!

Feszítsük meg minden erőnket, minden áldozatra és ne felejtsük el egy pillanatra sem, hogy milyen felelősségteljes munka vár a pártra. Felelős a magyarországi, felelős a nemzetközi proletariátus előtt . . .

Még egyszer nem adják ingyen."

Kun Béla 1927 decemberében Bécsbe utazott, hogy onnan irányítsa a KMP hazai munkáját. 1928. április 28-án a bécsi rendőrség letartóztatta. A nemzetközi és a magyar reakció terve az volt, hogy Kun Bélát Horthyék kezére játsszák, hóhérkézre juttassák. Hogy ez nem sikerült, abban a nemzetközi proletárszolidaritás mellett szerepet játszott Kun Béla bátor magatartása.

Egy részlet a perből:

*

„Amit tettem, azt a Kommunista Internacionálé és a Kommunisták Magyarországi Pártjának elvei alapján tettem. A proletariátus felszabadító harcának győzelme érdekében cselekedtem. Felelősséggel csak saját osztályomnak, a munkásosztálynak tartozom. Nem érzem bűnösnek magamat... Mondanom sem kell, hogy azért jöttem Bécsbe, hogy a magyar munkásosztály kizsákmányolása és elnyomása ellen harcoljak. Mondanom sem kell, hogy küzdök a Habsburg-restauráció kísérlete ellen..."

A fasizmus győzelme Németországban és előretörése egész Európában új feladatok elé állította a kommunista mozgalmat. Az új helyzet értékelését és az új feladatok kijelölését a Kommunista Internacionálé VII. kongresszusa 1935-ben tette meg. Ha nem is azonnal, de Kun Béla is megértette az új helyzet adta feltételeket. Ezt igazolja a „Közös harcra a parancsuralom ellen. (Beszélgetés szociáldemokrata vezetőkkel és munkásokkal)" című írása 1936-ból. A terjedelmes, elemző írás befejező része jól tükrözi elgondolását. „Fogjunk össze szociáldemokrata munkások, pártszervezeti vezetők! Fogjunk össze, amíg nem késő! Álljunk össze a közös harcra a kenyérért, a munkáért, a szabadságért, a földért, a békéért, a bankárok, a gyárosok, a nagybirtokosok és kartellvezérek ellen. Ha egyek leszünk, velünk lesz az egész dolgozó magyar nép és győzni fogunk a harcban. Nem a dolgozó nép kerül a parancsuralom poklába, hanem Gömbös és élharcosai takarodnak a pokolba."

Végigolvasva és újra olvasva Kun Béla írásait, beszédeit, arra kell gondolni: sem Kun Béla emlékének, sem a mai kommunista mozgalomnak nincs szüksége sem növelni, sem csökkenteni Kun Béla erényeit vagy hibáit. Nagyszerű forradalmár volt. Hibáival és erényeivel együtt.

Kiss György

A háborúkról — a háborúk ellen

Gondolatok Pethő Tibor: A HÁBORÚK ÁRA című könyvének olvasása közben

Ötezer év, tizenötezer háború!

Nincs egyetlen év, hónap, de talán nap sem az emberiség történetében, amikor ne csaptak volna össze a fegyverek és ne folyt volna az emberek vére a hadisten oltárára. Temérdek vér, könny, szenvedés, az anyagi értékek kifejezhetetlen sokaságának pusztulása kísérte az emberiség útját, s kíséri ma is.

„Mibe kerül" mindez az emberiségnek? Milyen árat fizetett érte eddig? Hol, a jólét milyen fokán tartana ma, ha elkerülheti a háborúkat, s nem kényszerült volna energiájának nagy részét öldöklő fegyverek gyártására fordítani és ezekkel a fegyverekkel szisztematikusan lerombolni azt a hasznosat is, amit maradék energiájával mégis létrehozott?

Könyv a megfoghatatlan témáról

Szinte a lehetetlenre vállalkozott Pethő Tibor, amikor *A háborúk ára* című könyvében megpróbált ezekre a kérdésekre választ adni. Maga is felteszi a kérdést: „megállapítható-e a háborúk költsége?"

Nos, ki tudná pontosan összeszámolni, hogy mennyi érték ment veszendőbe egy-egy háborúban. Ez már csak adatok hiányában is lehetetlen, de ha a végére járnánk is ennek a számvetésnek, ki tudná — milyen elektronikus agy kellene hozzá — kiszámítani, hogy mennyi energiát emésztett fel egy-egy háború előkészítése és ebből az energiából milyen hasznos értéket lehetett volna létrehozni. Megközelítő pontossággal tudjuk például, hogy a második világháborúban csak Európában 260 milliárd dollárnyi érték pusztult el. De a „háború árába" nemcsak a háború során elpusztult értékek összegét kell felszámítani, ide tartozik minden, ami ennek a háborúnak az előkészítését szolgálta: az első világháború utolsó percétől minden egyes katona fenntartása, kiképzése, minden puska elkészítése, minden egyes lövedék gyártása és minden munkás munkája, aki a puska és a lövedék gyártásában részt vett, de még az az elvesztett termelési érték is a „háború árát" növeli, amelyet a munkás a puskagyártás helyett, s a katona a katonáskodás helyett hozott volna létre. Ennek összeszámlálása mintha valóban lehetetlen lenne.

Pethő Tibor mégis megoldotta a lehetetlent. Nem közöl ugyan látványos — sok billiós vagy trilliós — végösszegeket, de okfej-

téseivel és adataival, illetve *könyvének egészével* bizonyítja, hogy a háború mennyire béklyóba veri az emberiség gazdasági, szellemi fejlődését és, hogy a háború nélküli világ milyen kincsestárat nyitna meg az emberiség számára.

S ezt napjainkban — amikor a tudomány és technika gigantikus „vívmányaként" a termonukleáris háború Damokles-kardja függ az emberiség feje felett, s amikor e kard tartószála, az Egyesült Államok vietnami háborújának perzselő lángjai hatására nagyon is foszladozni látszik — jó, ha sokan tudják. Aki a háború következményeivel — az egyéni ellenszenven túl is — tisztában van, az sokkal inkább tenni akar a béke érdekében, mint az, aki anélkül beszél a békéről, hogy a háborút ismerné.

Pethő Tibor könyve nagy szolgálatot tesz ezen a téren. Megmutatja a háborúk igazi arcát, s nemcsak, hogy a hadtörténelem — érdekesen tömör — áttekintésével adatokat szolgáltat azokról, de érzelmeket is kelt a háború ellen. Fejezetről fejezetre fokozza az olvasó gyűlöletét azok ellen, akik ma is háborúra spekulálnak, akik profitéhségük és hódító politikai céljaik elérése érdekében ma sem riadnak vissza a háborútól.

Békeszeretet és pacifizmus

„A szocialisták — mondotta Lenin — mint barbár, állati és kegyetlen dolgot, mindig elítélték a népek közötti háborúkat."

Sokat idéztük már, de kérdés, vajon megértettük-e kellően ezt a lenini tanítást? Van, aki úgy fogja fel, hogy a marxizmus—leninizmus minden háborút ellenez, van aki úgy, hogy csak az igazságtalan, hódító, imperialista háborúkat. Mindkét nézetben van némi igazság!

A marxizmus—leninizmus a háborúkat csapásnak tekinti az emberiségre nézve, s a magántulajdonon alapuló társadalmi rendeket — többek között — azért is tartja történelmileg pusztulásra ítéltnek, mert az ellentéteket és háborúkat szül a népek között. Ezért is tűzi célul a kommunizmus felépítését. mert úgy tartja, hogy azzal — a nyomor és kizsákmányolás megszüntetése mellett — egyszer s mindenkorra megszüntet mindenféle háborút is.

Ebben a vonatkozásban a háború úgy szerepel azonban, mint általános fogalom, mint társadalmi-történelmi kategória, amely ötezer évvel ezelőtt kezdődött. tizenötezer csatát szült és azóta sem ért véget.

A háborúról csak ilyen értelemben lehet általában beszélni. Az egyes háborúkat már nem lehet ilyen sommásan elítélni, mert a háború nemcsak társadalmi-történelmi, hanem osztálykategória is. Emellett az egyes háborúk kétoldalú jelenségek, ami szintén kizárja, hogy általában beszéljünk róluk, elítéljük vagy magasztaljuk, igazságosnak vagy igazságtalannak tartsuk.

A Vietnamban folyó háborút is — a profitéhség, a hódító, rabló szándék áttételén keresztül — a magántulajdon szülte. Ha a vietnami háborút konkrétan vizsgáljuk, ítéletünk nem lehet sommás és általános. Külön-külön kell vizsgálnunk a háború két oldalát, a szembenálló felek céljait és azoknak az emberi haladásban játszott szerepét. Nem kétséges, hogy az igazság a vietnami nép oldalán van, mely jogos, felszabadító háborút visel az USA imperializmus és bábkormánya ellen.

Szeretni a békét tehát nem azonos a háború ellenzésével. Van öntudatra épült és felelősségérzetből fakadó békeszeretet, de egy nemzet méltóságát sárbatipró, az elnyomás eltűrésére és a haladásról való lemondásra épülő, úgynevezett békeszeretet nem lehet célravezető. A pacifizmus béklyóba veri, leszereli a háború ellen küzdő erőket.

Nagyon világosan kitűnik mindez Pethő Tibor könyvéből. Hogy mégis szót ejtettünk róla, azt csak azért tesszük, mert *a könyv egy-két megállapítása általánosnak tűnik.*

Valóban igaza van — történelmi példák is bizonyítják —, hogy a „fegyverkezési költségek, a hadikiadások és a háború következményeinek költségei szorosan, elszakíthatatlanul összekapcsolódnak. A támadó politika legtöbbször olyan előkészületekkel indul, amelyekről azt mondják, hogy védelmi célokat szolgálnak a várható ellenfél agressziójával szemben. Az ilyen magyarázatokat, propagandát előbb vagy utóbb a háború követi... A fogalmak összefüggnek. Először a béke biztosításáról beszélnek, majd pedig a külpolitika folytatásáról más eszközökkel".

A továbbiakban, J. D. Bernal professzort, a Béke-Világtanács elnökét idézve, Pethő rámutat arra is, hogy *„minél nagyobb, minél több és minél pusztítóbb bombák felhalmozása, a rakétakilövő bázisok megsokszorozása, ezt ma már mindenki tudja, nem megoldás, nem jelent védelmet".*

Mindkét megállapításban nagyon sok igazság van.

A technika fékező ereje

Ma már a nagyhatalmak annyi atomfegyverrel rendelkeznek, hogy technikailag megvan a lehetőség az emberiség megsemmisítésére. A rakétaindító bázisok nagy száma, rejtettsége és mozgékonysága szinte majdnem kizárja, hogy bármelyik fél — bármilyen nagyerejű és váratlan első csapást mér is — teljesen megfoszthassa a másik felet a válaszcsapás lehetőségétől.

Ebből kiindulva sokan úgy vélik, hogy éppen a fegyverkezés fokozása vezet el a háború kiküszöböléséhez. A képletet úgy állítják fel: borzalmas hatású fegyverek + rettegés a háborútól = a háború megszűnése. Ezek után már csak arra kell vigyázni, hogy — miután a háború kétoldalú dolog — a szembenálló felek ereje egyensúlyban maradjon.

Micsoda paradoxon rejlik ebben a gondolatmenetben! A háború eszközeitől várni a háború megsemmisítését! Pedig a fegyverektől való félelem még soha nem állta útját a háborúnak. A „halált szóró gép" — a gépfegyver — a maga idejében éppen olyan borzalmasnak tűnt — mint ma az atomfegyver. Az első világháború borzalmait alig 25 év múltán elfelejtették, s már ma is sokan vannak, akik alig emlékeznek a másodikra.

Féligazság, hogy a fegyverek felhalmozása útját állja a háborúnak. Ez a logika oda vezet, hogy egyre újabb és újabb, egyre nagyobb hatású fegyvereket hozzunk létre: ha nem elegendő, hogy ma 10 tonna trotilnak megfelelő robbanóanyag jut minden emberre a világon, akkor gyártsunk még több atombombát és jusson 20, vagy 100 tonna. Megállíthatatlan lenne ez a folyamat. A világ telítve van már ma is a háború eszközeivel. Vajon a nagyobb telítettség nagyobb biztonságot hozna? Aligha!

Nem fogadható el a fegyverkezés mellett érvként szóló a „rettegés egyensúlya" sem. Az elrettentés fogalma már eleve magában hordja a fegyverek alkalmazásának veszélyét. Ha nincs veszély, nincs elrettentés. Csak az összecsapás veszélyének bizonyossága teszi lehetővé az elrettentést. Ami pedig az egyensúlyt illeti: a fizikából tudjuk, hogy az annál bizonytalanabb, minél pontosabb. Egy mennyiségi, vagy minőségi változás az egyik oldalon vagy egy lényeges politikai változás a másikon, máris felborítja az egyensúlyt. És azt is tudjuk, hogy a változás örök.

Mit tegyenek hát a békéért küzdő szocialista országok, ha a békét nem a fokozott fegyverkezés biztosítja, ha a fegyverek nem semmisítik meg a háborút? Mondjanak le a hadsereg erősítéséről, hajtsák végre az egyoldalú leszerelést? Lehetetlen, hiszen *a védtelen csábít leginkább a háborúra!* Az, hogy az imperializmus — minden szándéka ellenére — még nem robbantotta ki a harmadik világháborút, elsősorban és legfőképpen a Szovjetunió és a szocialista tábor békepolitikájának és e politikát alátámasztó katonai erőfölényének köszönhető.

Mint ahogy nem szabad általánosságban ítélni egy háború felett, ugyanúgy nem szabad a háborúval együtt járó fogalmakról — például a fegyverkezésről sem — általában beszélni. Különbséget kell tenni a támadó és a védelmi szándékú fegyverkezés között. És ezt a különbséget nem aszerint kell megállapítani, hogy ki mit mond, hanem *a politikából kell leszűrni, amely a fegyverkezést diktálja.* A szocialista országok elítélik a népek közti háborút, a szocialista rendszertől idegen az ilyen háború, mert nem szolgálja a szocializmus érdekeit. Mégis fegyverkeznek, sőt élen járnak haderejük fejlesztésében. Sőt, háborút viselnek napjainkban is, tevékenyen támogatják a nemzeti felszabadító háborúkat, emellett a Szovjetunió kinyilvánította, hogy fegyverrel is útját állja az imperializmus cselszövéseinek.

Mindezt azonban az *imperialista politika kényszeríti rá a szocialista országokra. A fegyverkezés nem a szocialista országok politikájából, hanem az imperializmus politikájából ered.*

A háborúnak objektív okai vannak s ezen objektív okok megszűnésével szűnik majd meg véglegesen a háború mint társadalmi-politikai jelenség.

A békét azonban addig is biztosítani kell — ez korunk legfőbb feladata. „A háború veszélyes dolog, s a veszéllyel járó dolgoknál a jóhiszeműségből fakadó tévedések a legkárosabbak. A kíméletlenebb fél parancsoló törvényt szab a másik számára. Oktalanság, fonák dolog volna, ha a háború durva megnyilatkozása iránt érzett ellenszenvből mindezt szem elől tévesztenők" — írta Clausewitz. Igazat kell neki adnunk.

Félreállni nem lehet! A „kíméletlenebb fél parancsoló törvénye" kényszerít bennünket tovább növelni a háborúk árát, s fegyverkezni mindaddig, míg — mint ahogy a könyv is írja — el nem érjük az egyetlen megoldást, amit a Szovjetunió és a szocialista országok javasolnak, az általános és teljes leszerelést.

A könyv adatai meggyőzően ecsetelik egy termonukleáris háború borzalmait. Csak egyetlen példát: ha valahol ledobnak egy 100 megatonnás termonukleáris bombát, 30—40 km-es sugarú körben, vagyis 4000—5000 km^2-en megsemmisül minden élőlény és rombadől minden épület. A hősugárzás még 150 km távolságban is tüzet okozhat és 350—500 km távolságban sérülést szenvedhet a szemlencséje; a sugárszennyezettség következtében pedig még 1000—1200 km távolságban is halálos adag radioaktivitás érheti az embereket.

Az adatok azt mutatják, hogy egyetlen termonukleáris bomba az emberek millióinak halálát okozhatja. És a világon ma annyi ilyen bomba van felhalmozva, hogy nyolcszorosan el lehetne velük pusztítani az életet a Földön.

Abszolút totalitás!

A HÁBORÚK ÁRA című könyv — mint már utaltunk rá — nemcsak adatokat szolgáltat a háború gazdasági oldaláról és nemcsak történelmi áttekintést ad. Jelentős terjedelemben foglalkozik korunk katonai problémáival és különösen érdekesek fejtegetései a korlátozott háborúról. Azt írja, hogy egyes szerzők azt a gondolatot akarják kelteni, „mintha vissza lehetne térni a XVIII. századi gyakorlathoz, amikor a háborúkat korlátozott eszközökkel, korlátozott célokért vívták. A szerzők teljesen helytelenül próbálnak alkalmazni valami történelmi analógiát, mert abban az időben nem azért korlátozták a háborút, hogy takarékoskodjanak az emberélettel, hanem mert reálisan felismerték, hogy a rendelkezésre álló eszközök nem elégségesek másfajta háború vezetésére.

... Valójában az úgynevezett korlátozott nukleáris háború elképzelése ellentmondásokkal terhes."

Hozzáfűzhetnénk ehhez a lényegében igaz megállapításhoz, hogy *a nukleáris háború korlátozása szinte elképzelhetetlen, amit kiagyalói is nyilván tudnak és csak azért találták ki, hogy a tömegeket jobban megnyerhessék háborús céljaiknak.*

A háborúnak elméletileg csak *egyetlen* állapota van: maga a háború, amely lehetőségeiben mindig *totális.* Ez a háború logikájából következik. A háború az erőszak ténye, és ha az egyik fél felül kerekedik, ez az erőszak fokozására sarkallja a másik felet is. És ez így megy, egészen a *felek lehetőségeinek határáig.* Így volt ez minden háborúban, kitűnően példázza ezt az első és második világháború. A háború logikája törvényszerűen oda vezet, hogy *ha a háború megindul, abban az összes létező eszközök előbb vagy utóbb felhasználásra kerülnek és nemcsak katonai célpontok ellen, hanem minden ellen, amelynek megsemmisítése a háború céljait elősegíti.*

Gyakorlatilag természetesen előfordulhat, hogy ebben a háborúban — bizonyos okokból — nem használják fel a katonai erőt úgy és olyan mértékben, ahogyan azt lehetne. Erre is van példa az elmúlt húsz év „kisháborúiban". Ezek az okok minden esetben különbözők voltak, mégis ezek a háborúk is egyre szélesedtek, az erő mindjobban fokozódott és csak a háború befejezése „korlátozta" kiteljesedésüket. Ezt láttuk a koreai háborúban és ezt látjuk most a vietnami háborúban is, ahol kezdetben csak néhány tucat amerikai tanácsadó volt, ma pedig már több mint háromszázezer fős amerikai haderő óriási haditechnika alkalmazásával folytatja a háborút. Ez az erő — a vietnami szabadságharcosok ellenállásának és sikereinek függvényében — egyre fokozódik. Már alkalmazzák a gázokat, sőt atomfegyverek bevetésének gondolata is felvetődött. Ki állíthatja teljes bizonyossággal, hogy egy ponton túl ez a háború nem terjed majd? *A korlátot itt is az jelenti majd, ha az amerikai imperializmus rákényszerül a háború befejezésére.*

A háború tulajdonképpen a XVIII. században sem — és sohasem — volt korlátozott. *Csak a lehetőségek korlátozottak!*

Clausewitz kifejtette, hogy az elméletileg abszolút totális háborút gyakorlatilag nem lehet elérni, mert: 1. a háború nem robban ki váratlanul és kifejlődése sem pillanatok műve: 2. A háború nem egyetlen pillanatnyi összecsapás („ha a háború egyetlen döntésből állna, minden előkészületnek a végletekre kellene irányulnia"), 3. a háború nem hoz teljes döntést.

Ha ezek az okok fennállnának, még ma is igaza lenne Clausewitznek. De sajnos nem így van. Vegyük csak sorra röviden indokait.

A háború ma már teljesen váratlanul is kirobbanhat. A könyv helyesen idézi Bertrand Russellt: „Szerte a föld minden pontján megtalálhatók e robbanóanyagok célba juttatására alkalmas rakéták és ezeknek a rakétáknak az útbaindításához mindössze 30 másodperc szükséges". A háború kifejlődése is pillanatok műve lehet. A rakéta-atomvilágháború lángja szinte pillanatok alatt felgyújtaná az egész földet, valamennyi kontinenst. A „hátország biztonsága" az atomháború első órájában semmivé válna. A fegyveres küzdelem nem korlátozódna többé a hadseregek közvetlen harcérintkezésének körzetére, hanem kiterjedne az összes létfontosságú politikai, katonai, gazdasági területre.

A HÁBORÚK ÁRA című könyv legfőbb tanulsága — s minden bizonnyal ezért is írta meg a szerző a hatalmas munkát igénylő művét —, hogy a becsületes és értelmes embereknek össze kell fogniuk a háború ellen. S ez az összefogás párosulva a szocialista országok — elsősorban a világ legkorszerűbb hadseregével rendelkező Szovjetunió — hadseregeinek erejével, reális lehetőséget teremt az emberiség számára a béke megvédésére már ma is és addig is, amíg a háború — objektív okainak megszűnésével — végképp a múlté lesz.

Kiss Jenő

Fontosabb cikkek jegyzéke

1966. július 6-tól augusztus 10-ig

PÁRTÉLET

NÉPSZABADSÁG — Interjú Pillók János elvtárssal, a Dunaújvárosi Járási Pártbizottság első titkárával az eredményesen dolgozó pártcsoportok munkájáról (VII. 14.); Vadász Ferenc: Nem lehet nem politizálni (VII. 19.); A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának július 28-i kibővített üléséről kiadott közlemény (VII. 29.); Interjú Pullai Árpád elvtárssal a IX. kongresszus előkészítéséről és a pártalapszervezetek feladatairól (VIII. 7.); Nagy József: Meggyőző szóval és azonos értelmezéssel (VIII. 10. A gazdasági reform propagandája Baranya megyében).

TÁRSADALMI SZEMLE — Márkus Gyula: Csehszlovák testvérpártunk XIII. kongresszusa (7—8.); Varga Gyula: A pártélet néhány kérdése Zala megyében (7—8.).

BÉKE ÉS SZOCIALIZMUS — Jacques Duclos: A San Remó-i találkozó (7. A francia és olasz kommunisták megbeszélésével foglalkozó cikk); Bruss Magnuson: A kommunisták és a szakszervezetek Kanadában (7.).

NÉPSZAVA — A Szakszervezetek Országos Tanácsának augusztus 5-i üléséről közölt beszámoló (VIII. 6.).

GAZDASÁGI ÉLET

NÉPSZABADSÁG — A KGST-tagállamok kommunista és munkáspártjai vezetőinek és kormányfőinek találkozójáról kiadott közlemény (VII. 8.); A szerkesztőség kerekasztala a pazarlásról és a fele-

lősségre vonásról (VII. 10.); Almási István: A mezőgazdasági termelés fejlődésének üteme a harmadik ötéves tervben (VII. 12.); Apró Antal elvtárs előadása az MSZMP Politikai Akadémiáján a szocialista országokkal való gazdasági együttműködésünkről (VII. 16.); A Központi Statisztikai Hivatal jelentése a népgazdaság 1966. első félévi fejlődéséről (VII. 17.); Földes István: A tények makacs dolgok (VII. 19. A KGST-n belüli gazdasági kapcsolatokkal foglalkozó cikk); Szalai Sándor: Ösztönzőbb bérek, hatékonyabb műszaki tervezés (VII. 20.), Láng György: Az életszínvonal alakulása a második ötéves tervben (VIII. 3.); Jócsik Lajos: Éhezés a világban (VIII. 5.).

TÁRSADALMI SZEMLE — Dr. Ajtai Miklós: A gazdaságpolitika fő vonásai a harmadik ötéves tervben (7—8.); Kádár János és Nyers Rezső elvtárs felszólalása a gazdaságirányítás reformját előkészítő bizottság záróértekezletén (7—8.); dr. Pillis Pál: Termőföldünk védelme és hasznosítása (7—8.).

BÉKE ÉS SZOCIALIZMUS — A szovjet dolgozók életszínvonalának emelkedése (7. Számok és tények); A KGST tagországainak gazdasága 1965-ben (7.).

KÖZGAZDASÁGI SZEMLE — Varga György: A gazdasági mechanizmus reformja (7—8.); Havas Péter: A piac megszervezése (7—8.); O. Bogomolov: A szocialista országok gazdasági együttműködésének időszerű kérdései (7—8.); Huszár István—Meixner László: A gazdasági mechanizmus reformja és az információs rendszer (7—8.); Vági Ferenc: A termelőszövetkezeti jövedelemkülönbségek kiegyenlítődésének lehetőségei és korlátai (7—8.); Szilágyi Pál: A szocialista nagyvállalat gazdaságpolitikája (7—8.); Stark Antal: A helyiipar szerepe a magyar népgazdaságban (7—8.).

NEMZETKÖZI SZEMLE — A. Alekszejev—J. Sirjajev: Milyen problémákat vet fel a szocialista országok gazdasági színvonalának kiegyenlítése? (7.); A. Szokolov: A szocialista országok fejlődésük újabb állomásain (8.).

KULTÚRA — TUDOMÁNY

NÉPSZABADSÁG — Pándi Pál: A lehetőségek megvalósításáért (VII. 17. A színházi évaddal foglalkozó cikk).

TÁRSADALMI SZEMLE — Az MSZMP Kulturális Elméleti Munkaközösségének tanulmánya az irodalom és a művészetek hivatásáról társadalmunkban (7—8.).

NEMZETKÖZI KÉRDÉSEK

NÉPSZABADSÁG — A Varsói Szerződés tagállamai politikai tanácskozó testületének üléséről kiadott közlemény (VII. 7.); A Pravda július 6-i cikke a Varsói Szerződés Politikai Tanácskozó Testületének bukaresti üléséről (VII. 7. Ismertetés); A Varsói Szerződés Politikai Tanácskozó Testületének nyilatkozata az Egyesült Államok vietnami agressziójáról (VII. 8.); A Varsói Szerződés Politikai Tanácskozó Testületének bukaresti értekezletén képviselt tagállamainak nyilatkozata az európai béke és biztonság megszilárdításáról (VII. 9.); Az SZKP és a szovjet kormány közleménye a Varsói Szerződés államainak bukaresti határozatairól (VII. 12); Interjú Waldeck Rochet elvtárssal, az FKP főtitkárával De Gaulle elnök moszkvai útjáról, a baloldali erők egységtörekvéseiről, a francia—magyar kapcsolatokról (VII. 16.); Az MSZMP Politikai Bizottsága és a Minisztertanács a Varsói Szerződés és a KGST tanácskozásáról (VII. 16. Kommuniké); Boleslaw Jaszczuk: Lengyelország ezer és huszonkét esztendeje (VII. 22.); A revansvágy — dokumentumokban (VII. 23.); Az országgyűlés külügyi bizottságának nyilatkozata az Amerikai Egyesült Államok Észak- és Dél-Vietnam elleni népirtó háborújáról (VII. 24.); Avar János: Az indonéz politika újabb fejleményeihez (VII. 27.); Pak Szon Csol elvtársnak, a Koreai Né-

pi Demokratikus Köztársaság külügyminiszterének nyilatkozata országaink közös harcáról az imperializm ellen és a szocializmusért (VII. 28.); Koszigin elvtárs beszéde a Szovjetunió bel- és külpolitikájáról (VIII. 4.).

TÁRSADALMI SZEMLE — Az SZKP XXIII. kongresszusa és a nemzetközi közvélemény (7—8.); Békési Pál: Afrika a mai világban — kapcsolataink Afrikával (7—8.).

NEMZETKÖZI SZEMLE — A. Leontyev: A Pentagon illúzióinak szertefoszlása (7. A Pravda május 29-i számának cikke a dél-vietnami hadieseményekről); Henri Alleg: Néhány megjegyzés az afrikai államcsínyek margójára (8.).

ELMÉLETI KÉRDÉSEK

NÉPSZABADSÁG — Dr. Münnich Ferenc: A proletár nemzetköziség ragyogó példája (VII. 17. Spanyolország szabadságharcára emlékező cikk); Tóth Sándor: A polgári történetírás hamisításai és a második világháború (VII. 26.); Kádár János elvtárs nyilatkozata az UPI amerikai hírügynökségnek (VIII. 2.).

TÁRSADALMI SZEMLE — Dr. Szamel Lajos: A szocialista demokrácia és a bürokrácia (7—8.); dr. Pach Zsigmond Pál: Optimizmus és objektivitás történelmünkben (7—8.); Poller Imre: Vita a tudományos szocializmus fogalmáról és tárgyáról (7—8.).

BÉKE ÉS SZOCIALIZMUS — Max Reimann: Tíz esztendeje harcol illegalitásban a Német Kommunista Párt (7.); Ib Nørlund: Az európai biztonság és a munkásosztály 7.); Fritjof Lager: A svéd munkásosztály harca az üzemi demokráciáért (7.); Hans I. Kleven: Változások az észak-európai országok osztálystruktúrájában (7.); V. G. Lauper: Az állammonopolista kapitalizmus és a dolgozók (7.); Nicolas Chaoui: A nemzeti felszabadító mozgalom új jelenségei (7.); A. Levkovszkij: A burmai helyzet (7.).

NEMZETKÖZI SZEMLE — M. Andrejev: Az állami szektor és a bürokratikus burzsoázia Indonéziában (7.); Jean Suret-Canale: Trópusi Afrika hagyományos társadalmai és az ázsiai termelési mód fogalma (7.); Jurij Zsilin: A Szocialista Internacionálé kongresszusa (7.); Puja Frigyes: A fejlett tőkésországok munkásmozgalmának újabb jelenségei (8.); K. Holodkovszkij: Az Olasz Szocialista Párt jobbratolódásának okai (8.).

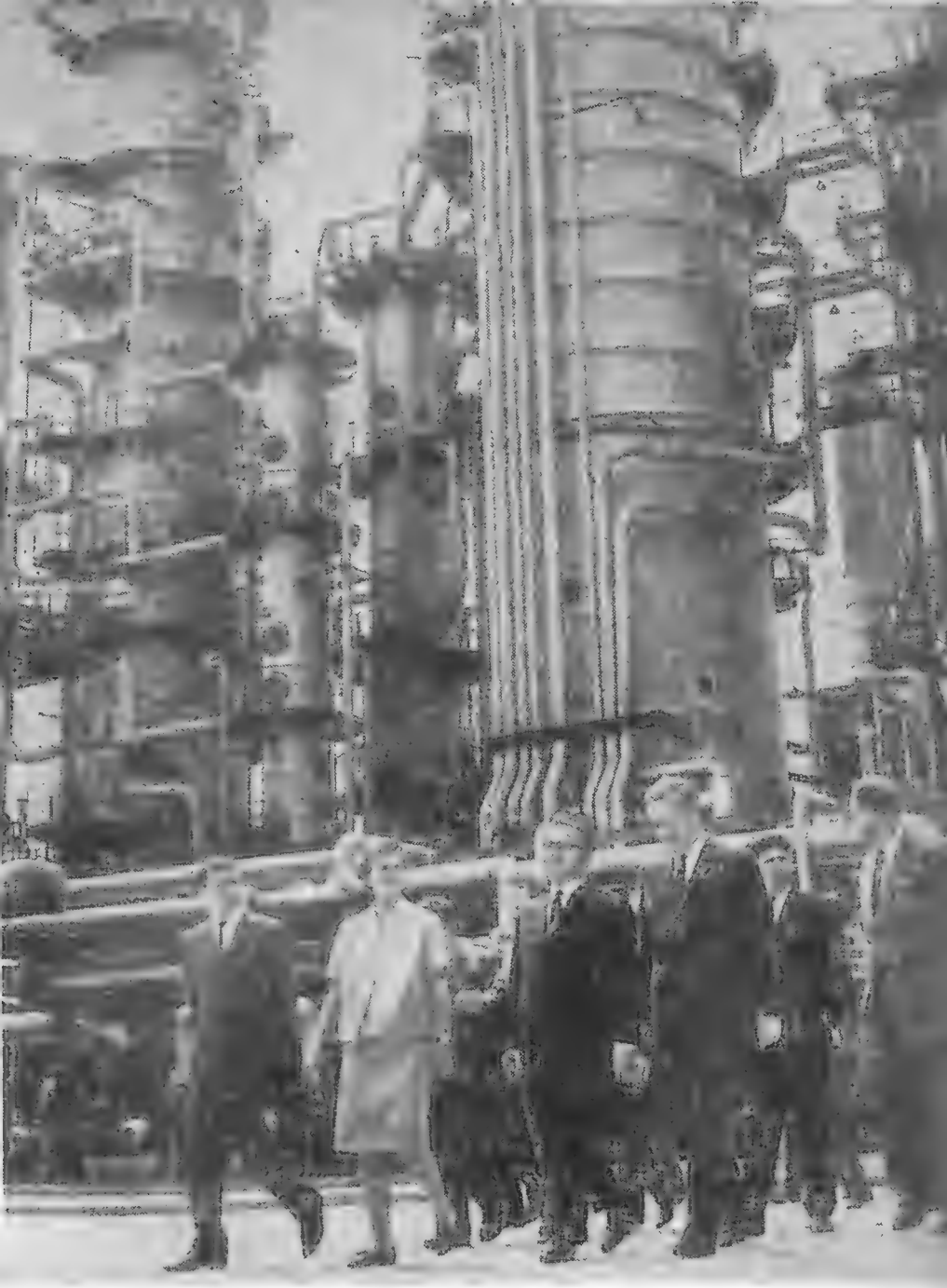

Százhalombattán, a Dunai Hőerőmű szomszédságában a Dunai Kőolajipari Vállalat máris évente egymillió tonna szovjet olajat dolgoz fel. A harmadik ötéves tervben tovább épülő üzem már ennek kétszeresét adja majd. Kállai Gyula elvtárs, a kormány elnöke augusztus elején megtekintette a Duna-menti létesítményeket, találkozott a fiatal üzemek dolgozóival

(Foto: Kéri)

Ára: 3,– Ft

MEGJELENT

V. I. Lenin Összes Művei
11. köt.

550 old. *Ára: 30,– Ft*

Lenin:
A szocialista gazdálkodásról

292 old. *Ára: 10,– Ft*

D. A. Siqueiros:
A művész és a forradalom

184 old. + 34 old. fekete fehér foto + 2 old. színes foto *Ára: 17,– Ft*

A harmadik ötéves terv
(Az Országgyűlés 1966. június 23—25-i ülésszakának anyagából)

80 old. *Ára: 3,– Ft*

A harmadik ötéves tervről
(Tények és Érvek)

48 old. *Ára: 1,– Ft*

Dr. Erdős Sándor–dr. Almási Gábor:
A műszaki forradalom és a mezőgazdaság

320 old. *Ára: 26,– Ft*

Dr. Berényi József:
Bérek az iparban

140 old. *Ára: 5,– Ft*

Söptei János:
Fiatalok a termelőszövetkezetben

96 old. *Ára: 2,– Ft*

Dr. Bartus Imre–dr. Kilényi Géza:
Mindenki jogi kézikönyve

376 old. *Ára: 15,– Ft*

Ördögszakadék
Latin-amerikai elbeszélések

304 old. *Ára: 25,– Ft*

Friedrich Wolf:
Ketten a határon

360 old. *Ára: 27,– Ft*

Jerzi Andrzejewski:
Nagyhét Varsóban

200 old. *Ára: 8– Ft*

KOSSUTH KÖNYVKIADÓ

Index: 25 699

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

PÁRTÉLET

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK
FOLYÓIRATA

XI. ÉVFOLYAM 11 BUDAPEST, 1966 NOVEMBER

Határidő előtt

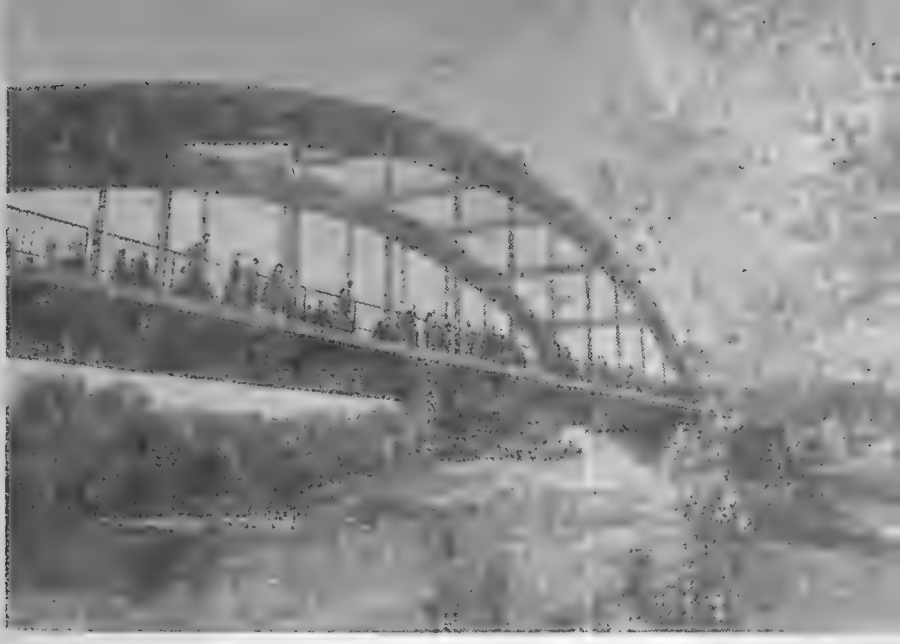

Kongresszusi munkaversenyben három hónappal a határidő előtt elkészült a háborúban felrobbantott ragyogói Rába-híd. Ezzel valamennyi, a háborúban megrongálódott jelentősebb híd újjáépült. (MTI fotó: Kovács)

Öt országnak...

A Nyírmadai Állami Gazdaságból öt országba — Szovjetunió, Csehszlovákia, Svájc, NSZK, NDK — szállítják az osztályozott, kiváló minőségű jonatán és starking almát. (MTI fotó: Manek)

PÁRTÉLET

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK
FOLYÓIRATA

XL. ÉVFOLYAM, 11. SZ. NOVEMBER

TARTALOM

Köszöntjük pártunk IX. kongresszusát! — — — — 3
A vezetőségválasztó taggyűlések néhány tanulsága — 7
Szuhai Dezső: Az éves terv szolgálatában — — — 12
Závori László: A Csepel Vas- és Fémművek kongresszusi versenye — — — — — — — — 15
Müller Tibor: Beváltott ígéretek a Ganz Mávagban — 18
Garami Géza: Száz autóbusz terven felül — — — 20
Csepi József: Lenin-kép Kiskundorozsmán — — — 20
Verses István: Az építőipar háromnegyed éve — — 24

A PÁRTMUNKA IDŐSZERŰ KÉRDÉSEI

Fehér János: A zárszámadási agitáció előkészítése — 28
Szili Géza: A gazdasági vezetők képzése — — — — 37
Gali Sándor: Parasztságunk téli művelődése — — — 43

A PROPAGANDISTÁK MUNKÁJÁHOZ

Szántó György: Az állam-monopolkapitalizmus és a munkásosztály harca — — — — — — — — 49
Sütő Ottó: Az európai biztonság ügye — — — — 55
Kállai Imre: A pártoktatás és a helyi sajátosságok — 62
Mitzki Ervin: Módszertani segítség — — — — — 63

TESTVÉRPÁRTOK ÉLETÉBŐL

Szőllősi János: A pártszervezet irányító munkája egy szovjet üzemben — — — — — — — — — 64

PÁRTSZERVEZETEINK ÉLETÉBŐL

Halász Antal: Politikai munka a „Vltava" hadgyakorlaton — — — — — — — — — — — — 68
Horváth Ignác: A helyi adottságoknak megfelelően — 73
K. B.: Munkában az új pártvezetőségek — — — — 76
Lázár Tibor: Pedagógus pártszervezetek Zalában — 77
Dr. Beszteri Béla: Pedagógusok politikai továbbképzése — — — — — — — — — — — — 79
Dr. Devics József: A párt és állami szervek kapcsolata a Budapesti Műszaki Egyetemen — — — — 80
B. S.: Beszéljünk róla! — — — — — — — — 82
Honfi István: Termelőszövetkezeti pártcsoportok a gazdasági feladatok megoldásáért — — — — 83
Szabó Ernő: A Szolnok megyei üzemek tömegpolitikai és agitációs munkája — — — — — — — 87
Kászon József: Ők is megfogalmazták... — — — 90
Kalocsai Tibor: Szakszervezeti munka a gyárakban... 91

TÉNYEK ÉS TANULSÁGOK

Gál András: A harcoló Vietnam — — — — — 95
Markovics Miklós: Határ, amely összeköt — — — 101

KARCOLATOK, MEGJEGYZÉSEK

Jurmics László: Hideg napok — mélységes döbbenet — 104
Borzák Lajos: A háztáji és a szocializmus — — — 107
Joó Ernő: Nem maradt magára... — — — — — 108

EZT OLVASTUK

Papp István: Emlékezések Kun Béláról — — — — 109
Németh János: Politizáló könyvek propagandája — 112

PÁRTÉLET
a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának folyóirata
Szerkesztő: Lajtai Vera
Szerkesztőség: Budapest, V., Széchenyi rakpart 19. — Telefon: 111—400, 311—321
Kiadja a Kossuth Könyvkiadó
Felelős kiadó a Kossuth Könyvkiadó igazgatója
Kiadóhivatal, Budapest, VI., Révai u. 16. Telefon: 116—660
Előfizetési díj egész évre 30,— Ft, fél évre 15,— Ft
Előfizethető minden pártszervezetben, valamint a Kossuth Kiadó megyei és kerületi kirendeltségeinél
Terjeszti a Magyar Posta

66.03445/2 — Zrínyi Nyomda, Budapest. F. v.: Bolgár L.

Köszöntjük pártunk IX. kongresszusát!

Többhónapos előkészítő munka után e hó végén tartja kongresszusát pártunk, a magyar munkásosztály élcsapata. Nyugodtan mondhatjuk, egész népünk életében, továbbfejlődésében fontos állomást jelent a kongresszus. A párt e legfelső fórumán számvetés készül a megtett útról, az elért eredményekről, a megvívott küzdelmekről, s a további teendőkről. Bár a kongresszus önmagában is ünnepi érzést kelt, sőt külsőségeiben is bizonyos ünnepélyességgel jár, az igazi tiszteletet és nagyrabecsülést — a kérdések alapos megtárgyalásával —, mégis a kongresszus munkajellege vívja ki.

Az érdemi viták, a felelősségteljes gondosság alapvető jellemzői voltak már a kongresszust előkészítő munkának is. Különösen figyelemre méltók e tekintetben a kongresszusi irányelveket tárgyaló és a beszámoló taggyűlések, pártértekezletek. Az egész párttagság részvételével vitatták meg pártszervezeteink a párt politikáját, mondtak véleményt megvalósulásának országos és helyi problémáiról. Az elhangzott észrevételekben, javaslatokban a párttagság és rajtuk keresztül a legszélesebb társadalmi rétegek kollektív tapasztalata nyilvánul meg, amely jó alapot ad a kongresszus munkájához, a küldöttek tanácskozásához. E tapasztalatoknak a felhasználása és a marxizmus—leninizmus tudományos módszerével való elemzése a kongresszus legalapvetőbb feladatai közé tartozik.

A kongresszust megelőző tanácskozások, az országos méretekben kibontakozott kongresszusi verseny határozottan kifejezte párttagságunknak és dolgozó népünknek azt a meggyőződését, hogy cselekvő egyetértéssel támogatja pártunknak a szocializmus teljes felépítésére irányuló politikáját, internacionalista álláspontját a nemzetközi politika valamennyi kérdésében. A vita mindenütt arról folyt, hogyan lehetne még határozottabban, még következetesebben érvényre juttatni, megvalósítani a VIII. kongresszus által megjelölt helyes politikai vonalat.

Az előkészítő munka során pártunk elvégezte az ország helyzetének és a párt fejlődésének reális felmérését, amely feltétele annak, hogy a IX. kongresszus helyesen határozza meg a következő évek legfontosabb politikai, társadalmi és ideológiai feladatait.

A szocializmus teljes felépítésének történelmi feladatát a VIII. kongresszus már kijelölte és körvonalazta. Most az elmúlt négy év munkájáról, a VIII. kongresszuson hozott határozatok végrehajtásáról készített számvetés bizonyítja, hogy az akkor kitűzött célok ma is helyesek és eredményesek. A kongresszus összegezi azokat az eredményeket, amelyeket pártunk politikai irányító tevékenységével, a kommunisták és pártonkívüliek összefogásával ért el.

Az elmúlt években előbbre léptünk a VIII. kongresszus által kijelölt feladatok megoldásában. Akkor arról adtunk számot, hogy a mezőgazdaság átszervezésével uralkodóvá váltak a szocialista termelési viszonyok, leraktuk a szocializmus alapjait hazánkban. S megjelöltük azokat az óriási feladatokat, melyek a szocialista termelési viszonyok megszilárdításában és továbbfejlesztésében álltak népünk előtt.

Ma — négy év multán — elmondhatjuk, hogy a szocialista termelési viszonyok nemcsak uralkodóak, hanem meg is szilárdultak és jelentős emelőivé váltak a termelőerők fejlődésének. De e folyamat során nyilvánvalóvá vált a termelési viszonyok továbbfejlesztésének igénye is, hogy még hatékonyabban szolgálják a termelőerők további fejlődését. Ezek az új, konkrét, az élet, a fejlődés által megérlelt szükségszerű feladatok tűzték napirendre a gazdasági irányítás rendszerének reformját, amelyet lényeges vonásaiban a Központi Bizottság már jóváhagyott ugyan, de amelynek minden bizonnyal a kongresszus is nagy figyelmet szentel.

A reform szilárd elveken nyugszik és szerves folytatása a szocializmust építő eddigi munkánknak. Célja, hogy megvalósítsa a gazdasági irányítás új rendszerét, amellyel szocialista tervgazdálkodásunk színvonalát magasabbra emelhetjük, s ezáltal elősegíthetjük az ország rendelkezésére álló erőforrások hatékonyabb kihasználását, az életszínvonal emelését, a lakosság életkörülményeinek további javítását.

E mellett a reform azzal is jár, hogy rendszerünk éltető elemét, a tömegek kezdeményező és cselekvő készségét továbbfejleszti azzal, hogy a döntési jogkörök jelentős részét decentralizálja, és ennek révén kedvezőbb feltételeket teremt a szocialista demokrácia elmélyítésére, a kezdeményező, alkotó munka ösztönzésére.

A gazdasági kérdések mellett — bár ezek a mi viszonyaink között közvetlenül is politikai jellegűek — fontos helyet kapnak az ország politikai vonatkozású problémái. A szocialista gadasági-társadalmi viszonyok továbbfejlesztése nem marad hatás nélkül a társa-

dalmi osztályok, rétegek kölcsönös kapcsolatára, a politikai viszonyokra. Pártunk a két kongresszus közti időben is komoly figyelmet fordított a szocialista érdekazonosság erősítésére, egy sor intézkedést kezdeményezett, mindenekelőtt a két alapvető osztály összefogása: a munkás-paraszt szövetség erősítése érdekében. Csak ezen az alapon fejlődhetett és erősödhet továbbra is a szocialista nemzeti egység. A kongresszus bizonyára a szocialista alap továbbfejlesztésével összhangban meghatározza majd a politikai felépítmény tökéletesítésének újabb feladatait is és további lépéseket tesz szocialista államunk alapjának, a munkás-paraszt szövetségnek még erősebbé tételére. A IX. kongresszus még pontosabban, részleteiben is körülhatároltabban jelöli meg a szocialista építés további feladatait a társadalom ideológiai felépítménye átalakításában, a szocialista kultúra terjesztésében is.

A párttagság és a szélesebb közvélemény joggal tekint úgy a kongresszusra, hogy az tovább erősíti pártunk vezető szerepét. Azzal is, hogy marxista—leninista elemzését, megvilágítását adja társadalmi fejlődésünk problémáinak, azzal is, hogy választ ad több megoldásra váró gazdasági, politikai kérdésre; azzal is, hogy a demokratikus centralizmus elvei alapján megerősíti pártunk belső szervezeti életét, irányt mutat a pártmunka stílusának, hatékonyságának további növeléséhez.

Azzal, hogy a döntési jogkörök jelentős része a vállalatok és a helyi tanácsok hatáskörébe kerül, a pártszervezetek feladatai is sokasodnak. A párt feladatai mind az új gazdasági mechanizmussal összefüggésben, mind a társadalmi viszonyok továbbfejlődésével az élet más területén is megnövekednek, bizonyos fokig módosulnak. Az új körülmények között tovább fejlődnek a pártmunka helyesnek bizonyult jó módszerei és módosulnak azok, amelyeket az idő már túlhaladott, s ennélfogva eddigi formájukban már nem hoznak kielégítő eredményeket. Egy bizonyos: mindezen változások végső eredményeképpen a pártszervezetek vezető, irányító szerepe, gazdasági ellenőrző munkája az élet minden területén megnő. Pártszervezeteinknek ezt a munkát még inkább, mint eddig, a felelős vezetők irányító tevékenységére, valamint a kommunisták egybehangolt, egységes cselekvésére kell építeniök.

A pártmunka formális vonásai elleni küzdelem mutatkozik meg a szervezeti szabályzat egyes pontjai módosítására vonatkozó javaslatokban is. Törölni, kiiktatni mindent, ami formális, és nagyobb figyelmet fordítani az érdemi dolgokra, ez a módosító javaslatok lényege. A formális elemek elhagyása ugyanakkor a lenini szervezeti elvek érvényesítését, az érdemi munkamódszerek és formák erősítését is jelenti.

A kongresszus munkajellegét tükrözi a kongresszus tiszteletére indult munkaverseny. Bár a kongresszusi verseny külsőségekben és a nagy „látványos" feladatok vállalásában elmarad az előző kampányoktól, de eredményessége, hasznossága túlszárnyalja azokat. A versenypontok kialakításánál mindenütt a már elkészült éves tervet és vállalást tekintették alapul, és az abban foglaltak, vagy a jelentkező új feladatok eredményes megoldására törekedtek. A helyi adottságok, lehetőségek kihasználásával nagyon szép eredmények születnek. Különösen példát mutatnak és kimagasló eredményeket érnek el mind az ipari, mind a mezőgazdasági üzemekben tevékenykedő szocialista brigádok.. A kongresszusi munkaverseny során szerte az országban brigádok, üzemek, műhelyek, gyárak százai küzdenek a megtisztelő szocialista cím elnyeréséért.

Kongresszusunk tanácskozásának időpontja a nemzetközi helyzet és a nemzetközi kommunista mozgalom meglehetősen bonyolult időszakára esik. E fontos tanácskozás is kifejezi majd egész népünk mélységes felháborodását az Egyesült Államok kormányának vietnami agressziója miatt. A kongresszus további erőfeszítést tesz — folytatva pártunk eddigi gyakorlatát — a nemzetközi kommunista mozgalom egységének és ezzel az imperializmus ellen harcoló más erők egységének erősítéséért.

Ebben a belső és nemzetközi helyzetben fokozott jelentősége van a kommunisták és a dolgozó tömegek összefogásának. A különböző polgári, kispolgári hatásokkal szemben — amelyek belülről és kívülről érik népünket — a kommunistáknak még jobban érvényesíteniök kell a meggyőző munkán és az elvszerű magatartáson keresztül pártunk befolyását.

Pártunk súlya és befolyása a tömegekre azon az objektív tényen alapszik, hogy össze tudja egyeztetni a fejlődés törvényszerűségeit, a haladás érdekében szükséges lépéseket a lehetőségekkel, az ország anyagi teherbíró képességével. A két kongresszus között végzett munka és az elért eredmények ismét aláhúzzák azt az igazságot, hogy pártunk a nép szolgálatában lett a nép vezetőjévé.

A magyar kommunisták nyugodt lelkiismerettel adnak számot munkájukról, hiszen tetteikkel és azzal a politikával, amit képviselnek, naponta vizsgáznak a nép színe előtt.

A vezetőségválasztó taggyűlések néhány tanulsága

A MEGVÁLASZTOTT alapszervezeti vezetőségek, párttitkárok már régen hozzáfogtak, hogy a taggyűlésen elhangzott megállapításokat, bírálatokat, javaslatokat hasznosítsák a pártmunkában. A sok-sok taggyűlés tapasztalatainak elemzése, egybevetése azonban az alapszervezetek számára is további tanulságokat nyújt és igen hasznos támpontot ad a felsőbb pártszervek, sőt a most összeülő kongresszus munkájához is.

A vezetőségválasztó taggyűlésekről frissen beérkezett jelentésekből, személyes beszámolókból ezúttal *csak néhány figyelemre méltó vonást emelünk ki.* S mindjárt kezdjük azzal, ahogyan több kommunista is sommázta véleményét: „Miért nem tudunk máskor is ilyen jó taggyűlést tartani?" Ezeket a félig dicsérő, félig bíráló felkiáltásokat nagyon jól alátámasztják a Központi Bizottsághoz érkezett jelentések. Egybehangzó megállapításuk, hogy a mostani vezetőségválasztó taggyűlések színvonala, aktivitása felülmúlta az idei többi taggyűlését, sőt a két évvel korábbi vezetőségválasztó taggyűlésekét is. Kifejeződött ez mind a beszámolók elemző jellegének javulásában, mind a hozzászólók számában, mondanivalójuk tartalmában.

Nyilvánvaló, hogy a magasabb színvonal elérésének sok összetevője van. A taggyűlések hatásos eszmei előkészítéseként a Kongresszusi Irányelveken kívül a korábbi hónapokban több olyan fontos dokumentumot megismerhetett a párttagság, mint a gazdasági irányítás reformjáról, az imperialisták fellazítási politikájának leküzdéséről hozott párthatározat. Hozzájárult a színvonal emeléséhez a vezetőségválasztó taggyűlések jelentőségéhez méltó, megkülönböztetett politikai, szervezeti előkészítés is. Nógrád megyében például 400 megyei, járási, városi aktivista segítette alapszervezeteinkben a különböző munkabizottságok felké-

szítését, a beszámolók elkészítését. A magasabb színvonal legfontosabb tényezője azonban kétségkívül az, hogy alapszervezeteink nagy többségükben örvendetesen felnőnek a napjainkban előttük álló bonyolult feladatokhoz, s *kommunistáink felelősségteljesen szólnak hozzá mind a helyi problémák megoldásához, mind az országos politika formálásához.*

A Tatabányai Fémipari Vállalat kommunistái az egész lakosság érdekében tették szóvá: az üzem termék gyártásra tért át, de nem történt intézkedés, hogy az általuk korábban végzett szolgáltató tevékenységet melyik vallalat vagy szövetkezet fogja végezni.

A MOSTANI vezetőségválasztó taggyűlések egyik figyelemre méltó vonása, hogy *erősödött az úgynevezett munkaértekezlet jellegük.* Ez megmutatkozott a helyiségek mértéktartó díszítésében is, de még inkább abban, hogy a beszámolókban, s a hozzászólásokban minimálisra csökkentek az ünnepélyes, de üresen kongó szép szavak, s helyettük a problémák megoldásának komoly és sokszor szenvedélyes keresése kapott hangot. A jó eredmények megérdemlik az elismerést, mert erőt, biztatást nyújtanak a további munkához. A taggyűléseinken általában nem feledkeztek meg sem a helyi, sem az országosan elért eredményekről. A legtöbb figyelmet azonban arra szentelték: mi az, amivel nem szabad megelégedni, amin még javítani kell? Pártunk politikai irányvonalával mind a beszámolók, mind a hozzászólók egyetértésüket fejezték ki. A párt politikájának általános elfogadása, támogatása mellett azonban a párttagok nem titkolták el egy-egy konkrét kérdésben a saját kiigazító vagy módosító véleményüket sem. Vagyis: *a helyi és országos politikában is kifejezték, mi az, amin még javítani lehetne.*

Ezt a mottónak is használható kérdést a taggyűlési tapasztalatok elemzésében is célszerű feltenni. Ha ugyanis a taggyűlési színvonal emelkedésének megállapítása mellett a beszámolók és a viták gyengéit tesszük nagyító alá: pontosabban látjuk, hogy a pártmunka erősítésében milyen tennivalók várnak az alapszervezetekre s a felsőbb pártszervekre.

Mind a beszámolókban, mind a vitákban központi kérdés volt: *hogyan segíti a pártszervezet a termelési, gazdasági feladatok megoldását?* Helyenként okkal és joggal ostorozták a szervezetlenséget, a rossz anyagellátást, amely lazítja a munkafegyelmet, visszaveti a munkaversenyt, s csökkenti a dolgozók jövedelmét is. A hiányosságok feltárásával együtt többnyire rámutattak a kijavítás módjára is, sőt, sok taggyűlésen helyesen világították meg, hogy bizonyos gazdasági, termelési feladat milyen politikai tennivalót igényel a pártszervezettől. Mégis: ezen a ponton nagy szükség

van a pártmunka erősítésére, a javuló tendencia meggyorsítására. A jelentések szerint nagyon sok beszámolóban s vitában a gazdasági, termelési kérdések elemzése termelési tanácskozásra emlékeztetett.

A GAZDASÁGI FELADATOK politikai segítésének a hogyanját nem könnyű egy-egy alapszervezetben jól kimunkálni s alkalmazni. S most az új gazdasági mechanizmus fokozatos alkalmazásával kapcsolatban sok párttagban kétségek támadnak: vajon az alapszervezet képes lesz-e betölteni új feladatokkal kiegészülő szerepét.

A vezetőségválasztó taggyűlések gazdag tapasztalataiból is világosan kitetszik: bármennyire is nehéz, újszerű és bonyolult feladatok előtt állunk a gazdasági életben — kár volna túlkomplikálni a pártszervezet ezzel kapcsolatos teendőit. A legjobban sikerült, legszínvonalasabb taggyűlések ott zajlottak, ahol a vezetőség, a párttagok felkészültsége emelkedett, s ahol így hozzáértéssel elemezték a helyi gondokat, problémákat. A párt politikájának, határozatainak alapos ismeretében — tehát a pártmunka iránytűjével — sokkal egyszerűbbé válnak a bonyolult feladatok is. S ezt a jól ismert igazságot nem árt még inkább elmélyíteni alapszervezeteinkben. A taggyűlési hozzászólásban a pártvezetőség és a gazdasági vezetők részére az egyik leggyakoribb javaslat: *tartózkodjanak többet a dolgozók között, ismerjék meg jobban gondjaikat, észrevételeiket.* Íme, a gazdasági feladatok politikai segítésének nagyon is egyszerű, de bevált „receptjét" adják a taggyűlések. Ismerjük és értsük meg jól a párt határozatait és a dolgozók gondját, baját, véleményét, s akkor világosabb: milyen káros szemléleteket kell leküzdenünk, s az is — hogyan segíthetjük, ösztönözhetjük jobb munkára a legfőbb termelőerőt, magát az embert.

NAGYON SOK taggyűlésen kitűnt, hogy a gazdasági munka politikai segítésében, tehát *a dolgozók tudatformálásában pártszervezeteink felismerték a munkaverseny, a szocialista brigádok jelentőségét.* Ez a felismerés azonban még nem elég mély. Jelzi ezt, hogy sok beszámolóban csupán a munkaverseny, a kongresszusi vállalások adatai szerepeltek, de arról nem volt szó, hogy a kommunisták ezeket milyen politikai munkával segítették, illetve segítsék elő.

Mind az alapszervezeti vezetőségek, mind a felsőbb pártszervek számára tanulságos, hogy a felszólalók nagyon sokat foglalkoztak *a pártszervezeti vezetők és a gazdasági vezetők együttműködésével.* Az egyik pártalapszervezetben a volt titkárt vezetőségi tagnak sem választották meg azért, mert őt is hibásnak tartották a gazdasági vezetés gyenge munkájáért. Igen élesen vetették fel a párttagok több taggyűlésen, hogy a gazdasági vezetők nem szívlelik meg a pártszervezet, a pártvezetőség bírálatát. Joggal keltek

ki a bírálat elfojtása, illetve megtorlása ellen. Az egyik taggyűlésen találóan vetették fel, hogy a gazdasági vezetők ilyen magatartása nagyon lefékezi a párttagok aktivitását. Hiszen a párttagok termelést segítő észrevételeit, javaslatait a gazdasági vezetőknek kell végül hasznosítani, de mit ér a javaslat, ha a vezető nem törődik vele? Az ezzel kapcsolatos hozzászólások fontos tanulsága, hogy a gazdasági, hivatali vezetők, valamint az alapszervezeti vezetőségek együttműködésének fejlesztésében, a pártszerű bírálat érvényesítésében a felsőbb pártszervek fokozottabb segítségére is szükség van.

A TÖMEGSZERVEZETEK munkájának, különösen *a szakszervezet és a KISZ segítése* a beszámolókban is és a hozzászólásokban is sokat szerepelt. Rengeteg hasznos észrevétel, javaslat hangzott el ezzel kapcsolatban is. A jelentésekből azonban kitűnik, hogy a tömegszervezetekben dolgozó kommunisták helytállásáról aránylag kevés szó esett. Pedig a pártirányítás egyik fő módja éppen az volna, hogy az alapszervezet, a pártvezetőség ezeknek az elvtársaknak a munkáját rendszeresen ellenőrizze, segítse s méltó elismerésben részesítse.

A vezetőségválasztó taggyűlések magasabb színvonala megmutatkozott abban is, hogy *beszámolói, hozzászólásai elvileg, politikailag megalapozottabbak voltak.* A fejlődés, a marxista felkészülés további meggyorsítását is sürgeti azonban az a tény, hogy az ideológiai kérdésekkel, a tudatformálás feladataival még mindig keveset foglalkoztak. *Sok esetben a helytelen nézeteket felsorolták, de leküzdésükhöz sem a beszámolóban, sem a vitában nem adtak megfelelő útmutatást.* A párt vezető szerepének gyakran helytelen értelmezése, a kispolgári erkölcsök, a maradi szokások elleni harc gyengesége — különösen falun — jórészt ezzel függ össze.

A marxista ismeretek gyarapításának egészséges igényét jól mutatja viszont, hogy nagyon sok hozzászóló tett konkrét javaslatot a *pártoktatás javítására.* Ezek között nagyon figyelemre méltó az a kérés, hogy a propagandisták, az előadók az általános elveket, téziseket a helyi viszonyok tükrében, a hallgatók által is ellenőrizhető és kézzelfogható tények, adatok segítségével magyarázzák. Ez a módszer egyben a pártmunka gyakorlatát is jól segíti, mert megkönnyíti, hogy a felsőbb párthatározatokat helyi, alapszervezeti tennivalókra váltsák.

ÖRVENDETES TÉNY, hogy *a pártmunka hatékonyságának, szervezettségének, a párttagság akivitásának a kérdése méltó helyet és figyelmet kapott* a legtöbb vezetőségválasztó taggyűlésen. A vezetőség és a tagság bírálata, önbírálata a tapasztalatok szerint ebben a tekintetben is igen alapos és őszinte volt. Veszprémben, a hegymagasi tsz taggyűlésén például a többi között megállapí-

tották a felszólalók: ha nincs elég tekintélye a pártalapszervezetnek, akkor annak köszönheti, hogy nem képes eléggé egységesen és szervezetten fellépni a szövetkezetben mutatkozó lazaságok, fegyelmezetlenségek ellen. Nagyon sok taggyűlésen alapos fejmosást kaptak a passzív, visszahúzódó párttagok. A vezetőségek pedig azért, mert nem szervezik, ellenőrzik megfelelően a pártmegbízatásokat.

Több párttitkár megjegyezte: jó volna, ha nemcsak kétévenként, hanem egy kicsit folyamatosabban kapná a vezetőség a munkájára vonatkozó észrevételeket. Ha ez a felvetés itt-ott egy kicsit védekező jellegű volt is — érdemes megszívlelni. Ha a pártvezetőség és a párttagság együttműködésében az őszinte, nyílt bíráló, segítő légkör minden taggyűlésen megnyilvánul, akkor a pártmunka folyamatosabb és hatékonyabb is lesz. S mi az, amin ebben is javítani lehetne? Az, hogy nem elég a bírálatot igényelni, esetenként tudni kell elviselni is...

A párttagság körében tehát élénk visszhangot váltott ki a kongresszusi irányelvek egyik nagyon jelentős gondolata: *az előttünk álló feladatok megkövetelik, hogy erősítsük pártunk tömegbefolyását, javítsuk a felvilágosító munkát, a kommunisták példamutatását.*

JÓ HATÁSÚ, *eredményes intézkedésnek bizonyult a jelölő bizottságok egy hónappal korábbi megválasztása.* Ez is hozzájárult a vezetőségválasztó taggyűlések színvonalának emeléséhez. A bizottságok tagjai ugyanis nemcsak a vezetőség működéséről, a jelöltek személyéről kérték ki szinte minden választó véleményét, hanem többnyire a pártmunka egészét is szóvá tették. Így a demokratizmus szélesítésével együtt fokozták a párttagság érdeklődését, aktivitását. A jelölő bizottságok alapos véleménykutató munkája nyomán a párttagok teljesen magukénak érezték a megválasztott vezetőségeket, s kevesebb volt a taggyűlések utáni megjegyzés, szóbeszéd. Az a gondosság, körültekintés, amely a titkár megválasztására irányult, bizonyítja: helyes volt külön megválasztani. Jól kifejezte, hogy a titkáron több múlik, mint a többi vezetőségi tagon. S megválasztott titkárainkra is jó hatású ez, erősíti a munkájukért érzett felelősséget.

A vezetőségválasztó taggyűléseken nemcsak a vezetőségek frissültek, erősödtek az alkotó vitákban, eszmecserékben, hanem megnövekedett az egész párttagság kedve, odaadása is.

Az éves terv szolgálatában

A kongresszusi versény néhány jellemzője

Az 1966. évi gazdasági feladatok megismertetése, helyes értelmezése és a végrehajtás biztosítása érdekében szervezett felkészülés az előző éveknél alaposabb, eredményesebb volt. Segített ebben az év elején megjelent MT—SZOT közös határozat is, melyben a kormány meghatározta a gazdasági vezetők 1966. évi tervfeladatok ismertetésével kapcsolatos feladatait.

Színvonalasabb előkészítés

Iparáganként közös értekezleteket szerveztek az igazgatók, párttitkárok és szakszervezeti bizottságok titkárainak. Ezek az összejövetelek segítették a helyes összefogást, s azt, hogy a gazdasági vezetők jól felkészülhessenek a vállalati műszaki konferenciákra. Az eredmény nem is maradt el. Az előző évekhez képest a legtöbb helyen konkrétan ismertették a feladatokat, s így az egyes részlegek műszaki-gazdasági vezetői képet kaphattak nemcsak a vállalati terv egészéről, hanem saját tennivalóikról is. Ez természetesen nem jelenti, hogy nem voltak vállalatok, ahol saját hibából vagy más okból a követelménytől eltérően ismertették az 1966-os tennivalókat. Változatlanul akadtak olyan jelenségek, hogy a terveket hónapos-negyedéves késéssel adták meg az egyes gyáregységeknek, részlegeknek. Ilyen esetben elmaradt a kötelező megbeszélés, egyeztetés is.

Egyre általánosabb viszont, hogy a műszaki konferenciákon nem arról folyt a szó: melyik feladatot miért nem lehet teljesíteni, hanem zömében arról: a belső tartalékok hasznosításával hogyan lehet a kívánt célt elérni. S ennek következtében a korábbinál sokkal nagyobb szerepet kapott a munkaversenymozgalom kérdése is. Feltétlen előrelépés, hogy a legtöbb helyen közösen határozták meg a verseny célját, s a gazdasági vezetők ezzel kapcsolatos teendőit is.

Az aktivitást fokozta az MSZMP soronkövetkező kongresszusa összehívásának híre. Szinte napok alatt a különböző kollektívák ezrei jelezték elhatározásaikat, hogy kongresszusi versennyel kívánják még eredményesebben segíteni az 1966. évi feladatok végrehajtását.

A *Szakszervezetek Országos Tanácsa* és a *Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség* Központi Bizottsága felkarolta e kezdeményezéseket, s közös felhívással fordult a vállalatok, üzemek, gazdaságok, tervező és kutató intézetek dolgozóihoz: legyenek kezdeményezői, példamutató harcosai a szocialista munkaversenynek.

A felhívás megjelenése után a vállalatoknál, gazdasági egységeknél, intézményeknél a gazdasági és mozgalmi vezető szervek nagy körültekintéssel fogtak hozzá helyzetük újra felméréséhez és ennek ismeretében a kongresszusi

munkaverseny célkitűzéseinek kidolgozásához.

Formaságok nélkül

A kongresszusi munkaverseny jellemző vonása elsősorban az, hogy a vállalatoknál nem a kulsőségekre — látványos felhívásokra, üzemi kollektívák egymáskozotti kihívására, csatlakozásokra, vagy valamiféle „kulön" kongresszusi kampany-verseny szervezésére — törekedtek, hanem helyesen a már elkészult eves versenyvállalást tekintették kiinduló alapnak. Azt vizsgálták, hogyan lehet az abban foglaltakat, továbbá az esetlegesen jelentkező új feladatokat, problémákat a legeredményesebben megoldani. Ugyszólván mindenütt tettek újabb vállalásokat. A legtöbb vállalatnál a vezetők és a dolgozók — kulönösen a szocialista brigádok — közös elgondolása érvényesül a vállalásokban. Ez abból is látható, hogy a vállalások megfontoltabbak, a helyi adottságokat, lehetőségeket, a termékek iránt megnyilvánuló igényeket és a keresletet veszik figyelembe.

Örvendetes jellemzője a kongresszusi munkaversenynek, hogy az eddiginél szélesebb körben kapcsolódtak be a versenybe a műszakiak, a kutató tervező intézetek dolgozói is. Ezeknek nagyon sokrétű és hatékony megnyilvánulási formái vannak. Kulonösen hatékonyak az egyes tervező vagy kutató intézetek és kivitelező vállalatok együttműködésére vállalt szerződéskötések. A Vasipari Kutató Intézet dolgozói például — mivel az elmúlt időben sok baj volt a bányászati fúrógépek csapágyelemeivel — vállalták a görgőcsapágy elemek élettartamának meghosszabbítását, különböző kezelési eljárások kikísérletezésével. A felajánlás teljesítése négyes kooperációban — *Dunántúli Kőolajipari Gépgyár, Gördülőcsapágy Művek, Kőolajfúró Vállalat* és a *Vasipari Kutató Intézet* — történik.

Ezekben a szerződésekben vállaltakat mindenek előtt az intézetek és a vállalatok gazdasági és műszaki vezetői tekintik saját feladatuknak, kötelezettségüknek.

A kongresszusi munkaverseny további új vonása jut kifejezésre abban is, hogy újabb kollektívák határozták el a „szocialista" cím elnyerését a pártkongresszus tiszteletére. Az *Országos Gumiipari Vállalat Cordatic* gyárában 21 munkabrigád tűzte célul a szocialista brigád cím elnyerését a verseny ideje alatt. A *Dunai Vasműben* újabb 20, a *Celldömölki ÁMG*-nél is újabb három brigád indult a megtisztelő szocialista brigád cím elnyeréséért. A *Csepel Vas- és Fémművek Gépgyára* a „Szocialista munka gyára" cím elnyerését tűzte ki célul, s ennek megfelelően tették meg versenyvállalásaikat is.

A verseny folytatódik

A kongresszus tiszteletére kibontakozott új kezdeményezések hatása már jelentkezik az eddig eltelt időszak nagyrészt kedvező gazdasági eredményeiben.

Az ipari termelés tervezettnél nagyobb mérvű növekedése önmagában is szép eredmény. De hozzá kell tenni azt is, hogy a többtermelés nagy részét exportálják. Jelentős helyet foglal el az exporttúlteljesítésben többi között a gépipar, azon belül is elsősorban a *Szerszámgépipari Művek*, a *Ganz Villamossági Művek*, a *Villamos Berendezések és Készülékek Gyára*, a *Ganz—MÁVAG* kollektívája, ők nemcsak teljesítették, ha-

nem jelentősen túl is teljesítették exportkötelezettségeiket, s ezáltal nagymértékben hozzájárultak fizetési mérlegük tervezettnél kedvezőbb alakulásához.

A népgazdaság szempontjából kedvező, hogy főként az energia és az alapanyagok termelése haladta meg a tervezettet. Ezzel némileg enyhültek az anyagellátási problémák, melynek kedvező hatása a feldolgozó iparban is jelentkezik. E helyzet kialakulását különösen a kohászati vállalatok segítették — köztük is elsősorban az *Ózdi Kohászati Üzemek*, a *Dunai Vasmű* és a *Lenin Kohászati Művek* kollektívái —, akik az egész évre vállalt kötelezettségeik nagy részét már az első félévben teljesítették és azóta is szép sikereket érnek el. De gazdasági életünk bármely területét említhetem — élelmiszeripar, vegyipar, közlekedés vagy kereskedelem —, mindenhol találkozhatunk hasonlóan elismerésre méltó versenyeredményekkel.

Úgy vélem szükséges annak hangsúlyozása, hogy a munkaverseny a IX. pártkongresszus megtartásával nem ér véget, hanem a verseny az egész 1966. évi célok jobb végrehajtását szolgálja. S ebben többi között az is benne van, hogy fel kell készülni az 1967. év jó indítására is.

Legeredményesebben ez úgy valósítható meg, ha a gazdasági vezetők a dolgozókkal közösen beszélik meg a további tennivalókat. Fontos, hogy a vezetők a munkaversenyt ne tekintsék a termelő, szolgáltató stb. területen dolgozók egyoldalú kötelezettségvállalásának.

A verseny ne csak azt jelentse, hogy elvárják a dolgozóktól, hogy többet, jobbat alkossanak, hanem a vezetők maguk is járuljanak ehhez hozzá. Ne csak a folyamatos munka, a munkafeltételek biztosításával — bár ebben is van még sok javítani való —, hanem tegyenek többet azért is, hogy a munka és szociális körülmények az eredményekkel arányosan javuljanak, mert ez is célja a versenynek.

Szuhai Dezső,
a SZOT Termelési Osztályának
helyettes vezetője

OLVASÓINKNAK

A Pártélet decemberi száma a pártkongresszus miatt később jelenik meg. Olvasóink ezért a folyóiratot néhány nappal később kapják kézhez.

A Csepel Vas- és Fémművek kongresszusi versenye

TÖBBÉVES, évtizedes múltja van már az üzemi versenymozgalomnak. Nem öncélú mozgalom ez, hanem olyan eszköz és lehetőség, amelynek nem csupán forintokban kifejezhető értéke van, hanem a munkáskollektívákra gyakorolt hatása is jelentős. Ez a felismerés szélesíti a verseny területeit, növeli eredményességét.

Régebben például elképzelhetetlen volt — formálisnak tartották — a nem produktív munkások versenyét. Hiszen — mint mondták — papírokkal foglalkoznak, munkájukat még értékelni sem lehet. Most több osztály, főosztály nyerte el a szocialista címet, vagy tűzte ki célul a cím megszerzését. Bebizonyosodott: ezeken a területeken is lehetséges, sőt szükséges is verseny, amely felelősségteljesebb munkára, gyorsabb, pontosabb ügyintézésre, az üzemekkel való jobb kapcsolatra, együttműködésre ösztönöz.

Amikor a versenyt értékeljük, már nemcsak azt vizsgáljuk tehát, hogyan teljesítettük a gazdasági célkitűzéseket, hanem azt is, hogyan fejlődött a szocialista gondolkodás, hányan tanulnak tovább, mennyiben javultak a munkakörülmények stb. A gazdasági kérdések értékelésénél sem azt vizsgáljuk elsősorban, hogy hány százalékos a tervteljesítés — bár ez is lényeges, hanem azt, hogy milyen a termékek minősége, történt-e előrelépés a gyártás és gyártmány fejlesztésében, biztosítják-e a munka jobb szervezettségét stb.

A versenymozgalom elé tehát nem kampányfeladatokat tűzünk, hanem olyan alapvető kérdéseket, amelyek az egész vállalati tevékenységgel összefüggnek, s valamennyi feladatunk jobb megoldását segítik.

*

AZ ÉV ELSŐ KILENC HÓNAPJÁBAN az előző év azonos időszakához képest valamennyi területen *jelentős a fejlődés, az előrehaladás.* Termelési tervünkben 1,4 százalékos túlteljesítés mutatkozik, ez mintegy két százalékos fejlődést mutat a múltévi termeléshez viszonyítva. Az exporttervet 5,1 százalékkal teljesítettük túl. Ez a múlt évhez hasonlítva 23,5 százalékos növekedés. A termelékenységi tervet 2,4 százalékkal túlteljesítettük, ez 3,1 százalékkal kedvezőbb az 1965. évi eredménynél. A dolgozók keresete szintén növekedett. A munkásoké mintegy 4 százalékkal, az alkalmazottaké pedig több mint 2,5 százalékkal.

Eredménynek tartjuk azt is, hogy tervszerűbb a munka, ütemesebb a végrehajtás. Kedvezően

alakult a rendelés szerinti gyártás, határidőre, minőségben és mennyiségben egyaránt. A munkásoknak kevesebb a panaszuk a termelési feltételek biztosításának hiányára, jóllehet itt még van mit javítanunk. A kulturáltabb, magasabb műszaki színvonalat képviselő munka és termelési körülmények megteremtésében ugyancsak értünk el eredményeket. Elsősorban a szocialista munkabrigádoknál, üzemeknél. Ez évben megközelítőleg tízezer műszaki intézkedést valósítunk meg, a gyártási technológiák korszerűsítése, a gyártmányok fejlesztése, a jobb minőségű termékek kibocsátása érdekében. Ez az alapja a gazdaságosabb termelésnek és egyben jelzi a munkások, alkalmazottak alkotókészségét, az új iránti fogékonyságát is.

Tervszerűbb a szociális-egészségügyi feltételek megteremtése, fejlesztése. *Vállalati eszközeinkből évenként mintegy 80 millió forintot fordítunk ilyen jellegű intézkedésekre.* Az anyagi javak megteremtésében és az intézkedések kivitelezésében egyaránt nagy szerepe van a munkaversenynek. A legtöbb brigád, üzem és vállalat a komplex egészségügyi tervek végrehajtásából is komoly részt vállalt.

*

JELENTŐS a marxista és általános műveltség és a szakmai képzettség fejlődése. Különösen a szocialista brigádok tagjai járnak élen tudásuk gyarapításában. Jelenleg *az össz-dolgozóknak mintegy 60 százaléka tanul valamilyen oktatási formában. Csak politikai oktatásban több mint 11 ezer ember vesz részt.*

Éppen ezért mind több gondot jelent az igények kielégítéséhez a feltételek megteremtése. Könnyített a helyzeten, hogy ez évben elkészült a kényelmes, nyugodt tanulást biztosító oktatási épületünk. Marxizmus—Leninizmus Esti Egyetemre több mint 500-an, a Marxizmus—Leninizmus Középiskolába, a Műszaki Egyetemre és technikumba, valamint különböző tanfolyamokra több ezren járnak.

A szocialista brigádoknak, üzemeknek nagy érdemük, hogy vállalt célkitűzéseik eredményes végrehajtása mellett terjesztik környezetükben a szocialista szellemet. Míg 1965-ben 45 szocialista üzemünk, osztályunk, főosztályunk és gyáregységünk volt, addig ma már kétszer annyi harcol a cím megtartásáért, illetve megszerzéséért. Jelenleg 1703 brigád, 101 üzem, osztály, főosztály és gyáregység, valamint két vállalat harcol a szocialista cím megtartásáért, vagy megszerzéséért, 802 munkabrigád, 13 vállalatunk valamint a Központi Igazgatóság éves vállalásaik teljesítésén dolgozik.

A kongresszusi verseny, bár formájában nem tér el a hagyományos versenymozgalomtól, minden területen *kiemelkedőbb eredményeket hozott.* A félévi értékelés alapján a legtöbb helyen például kiegészítették vállalásaikat, ami újabb jelentős megtakarításokat, terméktöbbletet stb. eredményez.

A Csőgyár dolgozói például további 1250 tonna késztermék-túlteljesítést vállaltak. A Motorkerékpárgyár dolgozói 1000 darab-

bal több motorkerékpárt készítenek el, s a Csepel Művek gyárai további öt millió forintos önköltség csökkentési megtakarítást vállaltak.

*

HAGYOMÁNYAINKNAK MEGFELELŐEN kommunista vasárnapot rendezett KISZ-bizottságunk. Várakozáson felül, hozzávetőlegesen 4,5 ezren jöttek be dolgozni vasárnapi szabad idejükben. Zömmel a fiatalabbak, de sokan voltak az idősebbek közül is. Aktív, serény munka folyt: vas- és fémgyűjtés, kisgépesítési feladatok végrehajtása, újítás kivitelezés, és KISZ-védnökségi munkák. Ezen a napon zajlott le a „Ki minek a mestere" mozgalom keretében a fiatal esztergályosok helyi döntője is. A gyárakból benevezett másfélszáz fiatal esztergályos közül 36-an vizsgáztak a trösztnél. Hárman kerültek az országos elődöntőbe.

A kommunisták, pártonkívüliek nagy aktivitását természetesen nemcsak a gazdasági eredmények fémjelzik, hanem többi között a különböző akciókban való részvétel, a különböző fórumokon való véleménynyilvánítás. A pártalapszervezeti vezetőségválasztó taggyűléseinken a kommunisták 91 százaléka vett részt, 30 százalékuk fel is szólalt.

A dolgozók aktív társadalmi részvételét a vezetési feladatok végrehajtásában hűen tükrözi az is, hogy a legutóbbi termelési tanácskozásokon az összes dolgozók 72 százaléka vett részt és 22 százaléka mondta el véleményét, bírálatát. Mindinkább közös ügynek tekintik a politikai, a gazdasági feladatok végrehajtását.

*

AZ EREDMÉNYEK FELSOROLÁSA természetszerűleg nem jelenti azt, hogy minden területen a legnagyobb rendben mennek a dolgok. Hiszen az eredmények elérése is rengeteg bajjal, gonddal jár, sok nehézséget kell leküzdeni. Világosan látjuk, hogy sok még nálunk az úgynevezett akadályozó tényező, főleg a vezetési gyakorlatunkban. Tudjuk, hogy még eredményesebben lehet dolgozni, ha javítjuk például a munka szervezettségét, feltételeinek biztosítását, a politikai meggyőző, agitációs munkánkat, a munkaverseny propagandáját, az anyagi javak igazságosabb elosztását, az erkölcsi elismerést.

Ezek azonban nem csökkentik az eddigi eredményeket, hanem jelzik a további munkasikerek útjait.

Závori László,
a Csepel Művek Pártbizottságának munkatársa

Beváltott ígéretek a Ganz—MÁVAG-ban

Rengeteg alkatrész szükséges egy-egy motorvonathoz. Nehéz feladat a több tízezer alkatrész összeszerelése, de talán még ennél is bonyolultabb annak biztosítása, hogy a legkisebb csavarig minden időben a szerelők kezeügyében legyen.

A Ganz—MÁVAG dolgozók e gondokkal nagyon is számolva a pártkongresszus tiszteletére, a Központi Bizottság kongresszusi zászlajáért versenyre kelve — egyebek között — vállalták, hogy az éves programból kettővel több motorvonatot tesznek sínre a harmadik negyedévben.

Az ígéret határideje lejárt . . .

Az előzetes felmérés adatai meglepőek, és elismerésre méltóak. A vállalat — a tervhez képest — októberig mintegy 138 millió forintos többletet ért el. Az exportra jutó hányad ebből 130 millió forint. Ezek a számok azt jelzik: a kongresszusi vállalásból valóság lett. A sokezres gyáróriás munkásai, vezetői teljesítették azt, amiben egyesek hinni sem mertek az év elején.

Az eredmények „titkát" sokféleképpen fogalmazzák, mint ahogy ténylegesen is számos összetevője, előzménye van. Leglényegesebb talán mégis csak az, hogy a kongresszusi verseny időszakában gyárszerte fokozottabban keresték azokat a lehetőségeket, amelyek az újabb eredmények forrásai lehetnek. Ugyanakkor a gátló körülmények elhárítására még nagyobb figyelmet fordítottak.

A motorgyárban például az ütemes termelés megvalósítása érdekében a pártszervezet komoly támogatást adott a gazdasági vezetőknek. A kommunisták meggyőző érvelése, a párthatározatok szellemében végzett szakavatott munkája magával ragadta pártonkívüli társaikat is. A versenyiroda már a félév végén a következőket jegyezte fel:

„A motorgyár 2051-es szocialista műhely kollektívája alapvetően hozzájárult, hogy a motorgyáregység kiemelkedően jó eredményeket ért el az első félévi tervének teljesítésében. A műhelyben dolgozó szocialista brigádok sok tanújelét adták áldozatkész munkájuknak. Vállalásaikban szem előtt tartották a szocialista embertípus kialakulásának fontosságát . . . A műhely kollektívája egyöntetűen vállalta a gépek szocialista megőrzését. Munkaidő után pedig tanulócsoportban segítik egymást a művelődésben. De segítik egymást lakásépítéseknél, felkeresik nyugdíjas és katonai szolgálatot teljesítő társaikat."

A motorgyár egy másik — 206-os — üzeméről is olvastunk a be-

jegyzések között. Itt a kommunisták a műveletek ütemességének biztosításával segítették, hogy az első félévben,— a múlt esztendő azonos időszakához viszonyítva 12 motorral több készült el. Ráadásul a közvetett költségeket is csökkentették.

A motorgyár dolgozói a kongresszusi munkaverseny értékelése alapján második helyezést értek el a gyáregységek között, és 17 ezer forint jutalmat kaptak.

Mögöttük a vagongyár következett — ahol a megtévesztő név ellenére nem vagonok, hanem motorvonatok készülnek. Hosszan lehetne méltatni a brigádok lelkes iparkodását, melynek eredményeként az említett két plusz vonat két nappal a vállalt határidő előtt került tovább az új szereldébe.

Persze a vagongyáriak is jól tudják, hogy ez nemcsak az ő sikerük — noha náluk formálódik késztermékké az a sok-sok erőfeszítés, ami egy-egy motorvonatban testet ölt. Ez a siker többi között a mozdonygyáriak sikere is.

A versenyiroda augusztus 26-án arról adott hírt, hogy a mozdonygyári szerelde Kossuth-brigádja úgy szervezte meg munkáját, hogy a fényező műhely és a kompletiáló csoport szinte egy időben készüljön el egy-egy géppel. Így elérték, hogy a DVM 2, valamint a VM 14-es gépeknél az átfutási időt 48 óráról a felére csökkentették.

Ezrével lehetne sorolni név szerint azokat az embereket, akik a maguk munkaterületén tetteikkel bizonyították: nemcsak az előírásokat, utasításokat teljesítve, hanem saját elhatározásukból végzik az eddiginél jobban a munkájukat.

A munka lendületében kétségtelenül előfordulnak, — ha tetszik törvényszerűen is — nézetbeli különbségek a vezetők és a beosztottak között. Ez azonban korántsem jelentheti azt, hogy a vezető a határozottságot összetévessze a dolgozó ember méltóságát sértő magatartással. S hogy ez ma már nemcsak elvi, hanem napi követelmény is, jól példázza egy vagongyári főművezető esete. Az illető durván bánt beosztottaival, ahol csak tehette, gáncsolta a szocialista brigádmozgalmat. Minősíthetetlen modora miatt többször figyelmeztették, de hiába. Abban bizakodott: amíg a termelés számaival nincs baj, nyugodtan azt tehet, amit akar. Rosszul számított. Beosztottainak követelésére leváltották, annak ellenére, hogy állandóan „hozta" a tervet. Nem értette meg, hogy ez még önmagában nem minden.

A gyáriak már a jövőre gondolnak. Körülbelül úgy fogalmazzák meg a tennivalót: tovább fokozni a Ganz—MÁVAG gyártmányainak minőségét, korszerűségét, nemcsak itthon, hanem a világpiacon is — de több tényből okulva hozzáteszik, hogy nem mindenáron . . .

A társadalmi és a gazdasági szervek tanácskozásain is — különösen a gazdasági mechanizmus reformja kapcsán — mind több szó esik a vezetésről. A kommunisták nem titkolják, hogy nagyobb határozottságot, felelősséget várnak a vezetőktől. Akik az eddiginél is jobban megértik: mit,

miért kell csinálni, s megszívlelik, ha szóvá teszik nekik a visszásságokat. Mert minden jó szándék ellenére is akadnak hibák a vállalati munkában s a más gyárakkal való széles körű kooperációban.

Lényegében erre alapozzák a kommunisták azt az ítéletüket — mint ahogy más vállalatoknál is — hogy a szakmai hozzáértést csak akkor méltányolják, ha az olyan politikai magatartással társul, amely minden vonatkozásban azonosul a társadalmi rendünk iránti odaadással.

Müller Tibor

Száz autóbusz

Gyárunk a szocialista országok legnagyobb autóbusz-exportáló vállalata: termékeink több mint 80 százaléka külföldi megrendelésre készül. Az utóbbi öt esztendőben évente átlagosan mintegy 8 százalékkal több autóbuszt gyártottunk, mégsem tudtuk az igényeket teljesen kielégíteni. A harmadik ötéves terv időszakában a termelést megközelítőleg 2,5-szeresére növeljük.

Lenin-kép Kiskundorozsmán

Kormos Feri bácsi fekete hajat ezüstösre festette már a dér, járása, mozdulatai azonban még fiatalosak. Derű, nyugodtság lakik a szeme sarkában. Egyszerű, sűrűn mosott vászon munkásruhában szokta meg a dorozsmai utca. Így, szerszámos ládikójával a kezében jár az egyik földművesszövetkezeti üzlettől, raktárból, irodától, a másikig, ahová éppen küldik. Asztalos a mestersége, s a szövetkezet alkalmazottja. Javítja a törött pultokat, íróasztalokat, ajtókat, s olykor egy-egy szép új darabot is készít.

Már két éve lehet, amikor először mutatkoztunk be egymásnak. Akkor — mintha tartott volna, hogy megmosolygom — félénk tapogatózással elmondta, hogy nagy dologra készül. Látta Lenin alakját márványba vésve, bronzba öntve, látta fényképen, grafikán és vásznon, de még soha nem látta fából, intarziákból kirakva. Könnyű volt megértenem: olyan kép nincs; amelyik olyannak mutatja Lenint, amilyennek őt a falusi asztalosmester, a kiskunok késői unokája látja. Beleálmodta Lenint a sok mozaiklapocskára emlékeztető intarziákba! Mert milyen is lehet Lenin?

... Lenin életnagyságban áll a Volga partján. Köpenyét viharos szél cibálja, s ő áttekint a hatalmas folyamon. Kormos bácsi valahogy így képzeli el ...

A minap ügyes-bajos dolgaimat intézvén a faluban, ismét összetalálkoztam Kormos bácsival. Karon kapott, alig váltottunk pár szót, már a Kossuth utcai kisházban álltam. S ott volt a kép ...! Szinte kételkedik az ember, egyáltalán fából van ez az alkotás? A kép tetszett, igazán dicsérnem kellett.

— Pedig ez még az első tanulmányom — mondta Kormos bácsi. Azután kiment a műhelybe, és behozott egy másik Lenin portrét. Er-

terven felül

Beruházási körülményeink a termelési kapacitás nagyobb arányú növelését majd csak az utolsó két évben teszik lehetővé. Ugyanakkor mind az egyéni, mind a népgazdasági érdekek ennek meggyorsítását kívánják. Gyári kollektívánk nemegyszer vállalkozott már nagy feladatokra. Most is — látva a rengeteg tennivalót — ötleteivel, áldozatos munkájával vállalkozott a gyorsabb fejlődés elősegítésére. A kommunisták, a KISZ és a szakszervezeti aktivisták felvilágosító munkájának hatására minden eddigit meghaladó felajánlások születtek.

A vállalások alapján a törzsgyárban 271 brigád 2836 dolgozója célul tűzte ki az exportterv túlteljesítését, az új gyártmányok kialakítását, az önköltség csökkentését, a termelékenység fokozását, valamint a gyárfejlesztési feladataink meggyorsítását. Vállalták, hogy terven kívül 100 autóbuszt készítenek el exportra. Ehhez a

---

ről a képről még hiányzott a fény, de Lenin tekintetében volt valami, ami a másik képből hiányzott. Egy kis köznapiság, parányi fáradtság, hiszen éppen a nagyszerűségével tudott egyszerű lenni, mint a munkások

— Azt hiszem — mondta — ez a tanulmány lesz az, amelyik majd felkerül a nagyképre, ahol Lenin a folyónál van. — Ezt persze nem szó szerint kell érteni, hanem úgy, hogy ezt a vázlatot másolja majd fel a nagyképre. Ez már nem lesz nagyon nehéz, mert minden intarzia lapkának megvan a saját modellje, és annyit készíthet belőlük a mester, ahányat akar.

— Ezt a tanulmányt pedig — tárta fel szíve legújabb titkát — el szeretném küldeni innen a mi falunkból a pártkongresszusnak. Hosszan ábrándozott afelett, milyen jó is lehetne, ha személyesen vihetné el. Sietett, hogy elkészüljön a IX. pártkongresszusig. Vagy tán éppen a nagy évforduló napjára, november 7-re kellene felvinni ezt a képet Budapestre? — kérdezte tőlem. De hát megértik-e, hogy ő ezzel a munkával készült pártunk kongresszusára?

Hogy is kéne ezt elkezdeni — faggatott tovább. Tán írni kellene egy szép levelet Kádár elvtársnak. Csak az a baj, hogy nekem a fogalmazás nehezebben megy, mint a fafaragás. Pedig annak a levélnek is szépnek, igaznak kellene lenni, mint amilyen ez a Lenin kép. „Tán maga, a tollforgató tudna egy olyan levelet írni — gondolkozott hangosan — amiben a gondolataim benne vannak."

Elvállaltam a megbízatást, hogy írok egy levelet, amelyik Kádár elvtársnak szól, a Lenin tanulmányról. Ha meglesz a levél, kiküldöm Dorozsmára Kormos bácsinak, a Kossuth utca 23. szám alá. Ő kézzel lemásolja szépen és postára adja.

Írni kezdtem a levelet, végül aztán ez a kis riportféle kerekedett ki a gondolatokból. Úgy érzem, Kormos bácsi „levele" megérdemli, hogy sokan elolvassák.

Csepi József

műszaki és az adminisztratív dolgozók vállalták a gyártási dokumentáció, az anyag- és egyéb feltételek biztosítását. Az autóbuszokból eddig 78 elkészült — egy részét a Német Demokratikus Köztársaság, Csehszlovákia és Bulgária meg is kapta már.

Így a gyár exportból származó jövedelme 46 millió forinttal emelkedik. Ez észrevehetően hozzájárulhat már a népgazdaság fizetési mérlegének kedvező alakulásához.

A száz autóbusz terven kívüli legyártása idei céljaink jelentős, — több mint három százalékos — túlteljesítését jelenti. Ezzel közelebb jutottunk nagy célunkhoz, az évi 700 darabos gyártáshoz és ez a siker mérsékelni fogja az 1969—70-es években az ugrásszerű termelés-emelésekor minden bizonnyal jelentkező nehézségeinket. Mindezeken túl a többlet autóbuszokkal hozzájárulhatunk a megrendelő szocialista országok közlekedésének fejlesztéséhez.

A kongresszusi verseny vállalásai között szerepel az a három darab Ikarus 556 típusjelű új városi autóbusz, amelyek már elkészültek — ezek is beletartoznak a 100 buszba — és különböző kiállításokon mutatjuk be őket.

A kongresszusi verseny lendületének eredménye az a mintaautóbusz is, amely Svédországnak készült. A svéd Volvo-alvázra épített, teljesen új tervezésű városközi autóbuszt alig négyhónapos rekordidő alatt készítették el dolgozóink és a rendkívül igényes rendelő nagy megelégedéssel vette át tőlünk az első példányt. Minden remény megvan arra, hogy a mintadarabot további rendelés követi.

Számottevő az a kongresszusi vállalás is, amely a gyártásfejlesztést szolgálja. Ígéretet tettünk, hogy száz darab Ikarus 404 típusú hűtő- és thermos gépkocsit az üzem autóbusz gyártó „szalagján" készítjük el. Ezzel az előirányzott gyártási idő 30—35 százalékát, vagyis 55—60 000 normaóra megtakarítást érhetünk el. Ehhez rendkívül sok nehézséget kell leküzdeni, hiszen az autóbusz építésére és szerelésére kialakított gyártó-vonalon a különleges gépkocsi a szerelési sorrend átdolgozását, a szerelő csoportok átalakítását, az eddigiektől eltérő munkafogások és más hasonló változtatások bevezetését teszi szükségessé. E munkának még a kezdetén tartunk, de bízva brigádiaink lelkesedésében és fáradhatatlanságában, itt is számíthatunk a sikerre.

Jelentős az a felajánlás is, amely szerint a pótalkatrészeket havi egyenletes kibocsátással, 99,5 százalékos specifikációval fogjuk elkészíteni. Az éves szintű vállalást az év első 3 negyedében — a bel- és külföldi üzemeltetők megelégedésére — 5 4 millió forint értékben túl is teljesítettük.

A nagyobb jelentőségű vállalások mellett természetesen nem egy olyan felajánlás is van, amely önmagában kisebb, kihatása meg sem határozható, mégis nélkülözhetetlen láncszeme fejlődésünknek, vagy feltétele a gyári vállalások teljesítésének. A felületke-

zelő üzem dolgozói például a regieanyagok ésszerűbb felhasználásával 50 000 forintos megtakarítást értek el.. A fényezőüzem a veszteségek csökkentésével a vállalt 450 000 forintos anyagmegtakarítást már túlteljesítette. A hűtőüzem a vállalt 800 000 forintos megtakarításból gazdaságosabb anyagfelhasználással 532 000 forint, a fülkeüzem dolgozói pedig a kisebb alkatrészek hulladékanyagból való előállításával 750 000 forint megtakarítást értek el.

A műszakiak is kiveszik részüket a felajánlások teljesítéséből. A műszaki tájékoztatási osztály csupán az „Ikarus Adatkönyv" házi előállításával például 65 000 forintos, a gyártáskísérleti osztály a fülkeüzem rekonstrukciós munkáinál az elfekvő szállítókocsi kerekek felhasználásával 30 000 forintos megtakarítást ért el.

A hűtőüzemiek a vállalt 300 óra helyett 1622 óra társadalmi munkát végeztek és a minőség javítása érdekében bevezették az önmeózást. A fülkeüzem dolgozói a rekonstrukciós munka végrehajtása során bekövetkezett termelőterület csökkentése és különböző átcsoportosítások nehézségeit leküzdve a tervezett mennyiségben, minőségromlás nélkül teljesítették tervüket.

A lemezes üzem dolgozói vállalták, hogy a 100 autóbusz érdekében az eddigi 5+5-ről, a napi 7+5 kocsitest gyártására állnak át. A fényezőüzemben ugyanakkor a második műszak zökkenőmentes beindítására vállalkoztak, amit sikeresen meg is oldottak.

A forgácsoló üzem a hiányzások és a selejtszázalék csökkentésére, a szerszámüzem a 250 tonnás présgép üzembehelyezésével a nehéz fizikai munka csökkentésére, az átadóüzem a balesetveszélyes területeken megfelelő módosítások bevezetésével a dolgozók testi épségére veszélyes műveletek csökkentésére vállalkozott.

A szerkesztő brigádok az új típusaink kialakításának meggyorsításában, technológusaink az ízelt autóbusz szerszámozottságának növelésében, műszaki fejlesztési dolgozóink a gyárfejlesztési és rekonstrukciós munkák előbbre hozatalában értek el szép eredményt. Kivették a részüket a munkából a norma-osztály dolgozói is a többlet autóbuszok és a különleges kocsik normáinak kialakításával, a munkaügyi osztály a hűtőüzemi minőségi bérezés kidolgozásával, a gépi adatfeldolgozók a hibaszázalék csökkentésével és a teljesítmény 10 százalékos növelésével.

A gazdasági eredmények mellett fontosak a változások, amelyek minden területen éreztetik hatásukat. Észrevehetően javult a munkafegyelem, törekvés van a minőség javítására, a gazdaságosabb termelésre. Növekszik azok száma, akik szívesen vállalják munkatársaik segítését, a munkahely csinosítását. Ezek a pozitív jelenségek a munkaverseny emberformáló, jellemet alakító hatását is bizonyítják.

Garami Géza,
az Ikarus Gyár Pártbizottságának tagja

Az építőipar háromnegyed éve

Az ÉM Építőipari Főigazgatóság irányítása alá tartozó állami építőipar első háromnegyedévi feladatait teljesítette, illetve túlteljesítette. A vállalatok termelési (építési-szerelési) terv-teljesítése az I—III. negyedévben 106,1 százalék, III. negyedévben 105,4 százalék, szeptemberben 110,2 százalék volt.

A terv első háromnegyedévi teljesítése — a múlt év hasonló időszakához képest — 9,2 százalékkal, mintegy 880 millió forinttal több feladat elvégzését jelenti. Külön említést érdemel, hogy a vállalatok terven felül 366 lakást készítettek el a háromnegyed év alatt.

A helyes értékeléshez tartozik, hogy ebben az időszakban a létszám csekély — 3,5 százalékban — emelkedett. Az egyre javuló munkát tükröző számok mellett szükséges azonban megjegyezni, hogy a népgazdaság számára különösen fontos építési munkáknál — mint a kormány által kiemelt és a fizetési mérleget javító beruházásoknál — a terv teljesítése nem a kívánt módon alakult. Erre, mivel a háromnegyedéves teljesítmény pontos felmérése még folyik, az első félév adataiból következtetünk. Az említett munkáknál a féléves terv teljesítése — az éves feladatokhoz viszonyítva — ugyanis a következőképpen alakult:

	A kijelöléshez — hasonlítva —	A szerződéses állományhoz — hasonlítva —
A kormány által kiemelt — — — —	41%	50%
A fizetési mérleg javító beruházásoknál — — — — — — — — — —	12%	26%

A kettős számoszlop láttán nyilván felvetődik a kérdés, miért nagyobb az elmaradás a kijelöléshez viszonyítva és miért jobb a helyzet a szerződéses állományhoz képest? Ez a kijelöléshez és a szerződéshez kötött értékelési mód a dolog lényegét illetően természetszerűleg nem változtat meg semmit. Az elmaradás népgazdasági szempontból mindenképpen jelentős. A szerződéshez való viszonyítás már csupán azt jelzi, hogy az elmaradásért milyen mértékben felelős a kivitelező vállalat, mennyiben hibás az építőipar.

A kiemelt, vagy ahogy mi nevezzük, a határozatos munkákra az a jellemző, hogy valamilyen fontos gazdasági ok miatt sürgős a megvalósításuk. A sürgősség rendszerint azzal jár együtt — legalábbis pillanatnyilag —, hogy a beruházások előkészítettsége nem éri el a szokásos mértéket, a kivitelí — műszaki tervekkel való ellátottságuk minimális.

Természetesen a kivitelezők a teljes tervdokumentáció szolgáltatásától csak egy meghatározott mértékig tekinthetnek el, bizonyos határon kívül ez a körülmény a munka kezdését nem teszi lehetővé. Ezért a kivitelező vállalat — bár kijelölték milyen munkákat kell elvégeznie, nem köthet szerződést a feladatok elvégzésére. Így — a tényleges helyzet alapján — a kijelölés csak „kívánságlista" marad.

A kiemelt beruházások tervellátottságára jellemző például, hogy az I. félév végén a kormányhatározatos munkáknál 94 százalékos, a fizetési mérleg javító munkáknál 65 százalékos volt. Ennek következményeként a szerződéssel lekötött állapot a határozatos munkáknál a félév végén együttesen mindössze 85 százalékot ért el.

Gyakran előfordult az is, hogy a kivitelező egy-egy határozatos munkát azzal igyekszik elhárítani — mert ezeknél nagyobb a felelősség —, hogy túlzott követelményekkel lép fel és elodázza a szerződéskötést.

Viszonylagos elmaradást idéztek elő az építőipar anyagellátási nehézségei is. A határozatos munkák többnyire cement- és betonvas-igényesek, ezért a jelentkező anyaghiány a lemaradás másik okaként említendő meg. Ezenkívül azzal a következménnyel is járt, hogy vállalataink a terv túlteljesítését — a szabadon vállalható, kevésbé vas- és cement-igényes limit alatti munkákkal érték el. Ez sok tekintetben hasznos, mert a megyékben több — a helyi politikai szempontból fontos, de volumenében kisebb — beruházás megvalósítását segítette elő.

A határozatos munkák első félévi felmérése után a Főigazgatóság vezetői egy sor intézkedést tettek az előrehaladást gátló okok megállapítására és azok elhárítására. Az eredmények biztatóak. Minden remény megvan arra, hogy ez év végére a határozatos munkák teljesítése megfelelően alakuljon.

Az építőipar munkájában a tervfeladatok teljesítésén kívül nem elhanyagolandó a jövedelmezőség és önköltség alakulása. Az elért eredményekről csak a félévi teljesítés alapján tudunk beszámolni. Vállalataink az első félév jó munkájának eredményeképpen 289 millió forint nyereséget értek el, ez a teljesítés megfelel a termelési érték 4,1 százalékának. Önköltségcsökkentési tervüket 1,2 százalékkal teljesítették túl.

*

Az első háromnegyed év eredményeit elősegítették azok a szervezeti változtatások, melyek az irányító munka megjavítását célozták, valamint egy sor olyan intézkedés, amelyek igen nagy mértékben növelték a vállalati önállóságot a tervezés és bérpolitika önálló kialakításában.

Munkánkat segítette a kormány ár- és bérpolitikai határozata, amely az építőipar dolgozóinak többségét kedvezően érintette. Vállalataink mintegy 31 millió forint rendkívüli bérfejlesztési lehetőséget kaptak, melyből 30 ezer építőipari dolgozó részesült, havi 50—300,— forint

közötti összeggel. Ezenkívül a különélési pótlék felemelése és a jogosultak körének kiterjesztése további havi 250—500 forintot jelentett attól függően, hogy az illető dolgozó családfenntartó-e vagy sem, illetve, hogy a vállalat székhelyén dolgozik-e vagy vidéken.

Az anyagi érdekeltség további növelését eredményezte az az intézkedés, amely megszüntette a korábbi évek merev átlagbér gazdálkodását. Vállalataink — bérezés vonatkozásában — csak egy kötelező mutatót, az összes béralapot kapták meg. Ez a körülmény létszám-megtakarítás esetén a keresetek további növelését teszi lehetővé, de egyben a vállalatok felelősségének növelését is jelenti a megfelelő bérpolitika kialakításáért.

*

Májustól új bérezési rendszert vezettek be az építőipari vállalatoknál, ennek lényege, hogy egyes munkakategóriák bértételeit nem központilag elrendelt tarifák alapján, hanem a helyi körülmények figyelembevételével állapítják meg.

A bérpolitikai intézkedések hatására a munkaerő ellátottság nagymértékben javult és a félév végén 2,4 százalékkal haladta meg a múlt év hasonló időszakában dolgozó munkáslétszámot. Csökkent a munkásvándorlás és lényegesen javult a munkafegyelem, melynek meggyőző bizonyítéka, hogy a múlt év hasonló időszakához viszonyítva 14,3 százalékkal csökkent az igazolatlan hiányzások száma.

Javult az építőipari dolgozók munkavédelmi és szociális helyzete is. Az ezer főre jutó balesetek száma a múlt év első három negyedévéhez mérten 10 százalékkal csökkent, a kiesett munkanapok száma pedig 6 százalékkal volt kevesebb. Ezt a helyzetet tovább lehet és kell javítani megfelelő műszaki intézkedésekkel, a balesetelhárítási oktatás és propaganda növelésével. Fontos ezt hangsúlyozni azért is, mert bár tény, hogy minden területen javulás tapasztalható, még mindig rendkívül sok a kieső idő. Az év első kilenc hónapjában a kiesett munkanapok száma 72 168, ez megközelítőleg 36 millió forint termeléskiesést jelent.

*

Az idei termelési tervet vállalataink előreláthatóan mintegy 500 millió forinttal túlteljesítik. Ez a túlteljesítés segít megalapozni a jövő évet — melynek programja lényegesen magasabb az ez évinél — és az átmenő munkák révén a téli munkaterületet biztosítja.

A téliesítés az építőipar speciális problémája, amelyet az elmúlt években több-kevesebb sikerrel oldottak meg. A Főigazgatóság nagy figyelmet fordít erre a kérdésre és a megoldásra egységes elveket dolgozott ki. Ezek közül igen lényegesek azok, amelyek kimondják például, hogy a téli időszakra az arra kijelölt munkáknál olyan készültségi fokot kell elérni, amely biztosítja, hogy a legkisebb ráfordítással a legnagyobb hatásfok legyen elérhető.

Bár az elmúlt években nőtt a téliesítéshez szükséges gépek száma, a jelenlegi állomány — közepes tél esetén sem biztosíthatja a szükséges hőtermelő kapacitást. Felmérésünk szerint jelenleg az ÉM építőipar 334 különböző típusú rossz hatásfokú kazánnal rendelkezik, ezek közül is több kiselejtezésre kerül. Fontos feladat most a téliesítéshez szükséges gépek javításának és helyszínre szállításának folyamatos ellenőrzése.

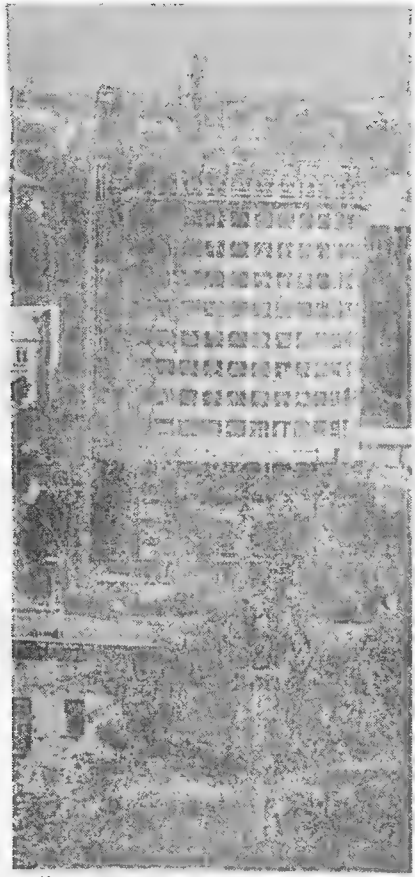

Kongresszusi munkaversenyben.
(MTI foto: Bara)

A központilag szükséges intézkedések a téliesítéshez szükséges anyagok — fagyvédő nád, gyékény, stb. — biztosítására megtörténtek az intézkedések és vállalataink a téli felkészülést tervszerűen végzik.

Az építőiparban elért eredmények a párt és szakszervezetek aktív közreműködésével, segítségével születtek. A Központi Bizottság 1964. évi határozata az építőipar munkájáról, melyben megjelölte az építőiparban dolgozó pártszervezetek feladatait, segített munkájuk helyes irányának meghatározásában. A feladatok felölelik az építőipari munka valamennyi jelentős problémáját, az új technika és technológia kialakításától a korszerű munkaszervezési módszerek bevezetéséig. További segítséget adott a határozat az építőipari pártszervezetek felépítésének — az építőipari sajátosságokat figyelembe véve — kialakításával.

Ezt igazolja többi között a munkaverseny és a szocialista-brigádmozgalom fejlődése is. Amíg 1964-ben a szocialista brigádok száma 1104, létszámuk pedig 14 009 fő volt, addig 1966-ra számuk 2024-re emelkedett, létszámuk pedig elérte a 24 122 főt. A magasépítő iparban jelenleg a kiváló dolgozó oklevéllel vagy jelvénnyel rendelkezők száma 17 802 fő, a mélyépítőknél 2028 fő kapott hasonló kitüntetést.

Verses István,
az ÉM Építőipari Főigazgatóság
Pártbizottságának titkára

A zárszámadási agitáció előkészítése

Termelőszövetkezeteink gazdasági önállóságának fejlesztésére, a tagság helyzetének javítására hozott intézkedések jó hatása ma már világosan látható. A tervezés korszerűsítése, a felvásárlási áremelések, az amortizációs alap bevezetése, a tsz-tagok társadalombiztosítási juttatásainak kiterjesztése fokozta a tagság termelési kedvét, önbizalmát. Jobb lehetőségek nyíltak a helyi adottságokra épülő termelési szerkezet kimunkálására, a népgazdasági és üzemi érdekek összhangjának megteremtésére. Mindezek, valamint a tagság szorgalma s az időjárás „közreműködése" révén az idei esztendő zárszámadása a legtöbb termelőszövetkezetben a tavalyinál több örömet s a mérlegben nagyobb bevételi összegeket ígér.

A nagyobb bevételből nyilván több lesz a kiosztható jövedelem is, de fokozott gonddal, felelősséggel kell majd elkülöníteni az önállóbb gazdálkodás eredményes folytatásához szükséges eszközöket is. A tapasztalatok elemzésében, a helyes döntések kialakításában megnövekszik falusi pártszervezeteink szerepe is. Munkájuk, felkészülésük megkönnyítésére több vezető beosztású elvtárstól kértünk tájékoztatást az ezzel kapcsolatos politikai feladatokról.

HALÁSZ PÉTER, a KB Mezőgazdasági Osztályának helyettes vezetője az országos tapasztalatok alapján mondotta el véleményét:

1966 a tervkészítés idején túl is a tervezgetések, számítgatások esztendeje volt termelőszövetkezeteinkben — kezdte szavait. Ennek a tendenciának az erősítése, bátorítása lényeges, hiszen a nagyobb önállóság minden eddiginél jobb előrelátást követel a termelőszövetkezetek vezetőitől, tagságától.

A zárszámadások elkészítésére vonatkozó törvényes előírások, szabályok természetesen továbbra is érvényesek, de az idén elő-

ször az elkészített zárszámadást nem kell a tanácsnál bemutatni megerősítés végett. A szövetkezetek vezetői így még inkább érezhetik, hogy munkájukért elsősorban a tagságnak tartoznak számadással.

Konkrétan mik a legfőbb követelmények, amelyek a vezetőktől és a tagoktól is fokozott felelősséget és előrelátást igényelnek?

Minden zárszámadás központi kérdése a gazdálkodási alapok — álló és forgó eszközök — megfelelő feltöltése, a kötelezettségek teljesítése és a lehetőségekhez képest minél nagyobb arányú biztonsági tartalék képzése. Szövetkezeti parasztságunk többsége jó gazda módjára gondol a következő gazdasági év anyagi megalapozására. Tapasztalhattuk azonban azt is — a legutóbbi zárszámadáskor is —, hogy helyenként elég erős volt a „mindent kiosztani" szemlélet. Ahol ez a szemlélet felülkerekedik, ott a következő esztendőben nehézségek, zavarok keletkezhetnek a gazdálkodásban.

A jövedelem felosztásában nem egyszerű a helyes döntést megtalálni. Ugyanis a szövetkezet minden tagja számít arra, hogy a szorgalmas munkával elért nagyobb jövedelemből emelkedjék a személyes részesedése is. Ez teszi leginkább érdekeltté abban, hogy fokozott igyekezettel dolgozzék a közösben a jövőben is. A lényeg tehát az, hogy a jövedelem elosztásában a leghelyesebb arányokat megtalálják. Mindenkor fennáll a veszélye, hogy a kedvező termés következtében helyenként a forgóeszköz és egyéb tartalékolás — tehát a következő esztendő — terhére próbálják a kiosztható részesedést növelni. Ez most az önálló gazdálkodás feltételeinek nagyobb mértékű biztosítása és érvényesülése következtében még inkább lehetséges. Pártszervezeteinknek éppen ezért nagyon alaposan fel kell készülniük, hogy meggyőző érvekkel segítsenek a termelőszövetkezeteknek a helyes döntések kialakításában.

Általában milyen érvekre lesz leginkább szükség?

Falusi kommunistáinknak bizonyára sokat kell érvelniük — a feltétlenül szükséges álló és forgó eszközökön túl, a megfelelő biztonsági tartalék képzése mellett. A tartalékolásnak erre a formájára a jövőben még nagyobb szükség lesz, mint korábban. A gazdálkodáshoz szükséges eszközöket például a jövőben nagyobb mértékben kereskedelmi úton lehet majd beszerezni. Érthető, hogy akinek készpénze lesz, az könnyebben, gyorsabban vásárol majd, mint akinek először hitelért, fedezetigazolásért kell szaladgálnia.

A termelőszövetkezeti tagok biztonságos havi előlegezése szempontjából is nagyon hasznos a megfelelő tartalékképzés. Ol-

csóbb is, ha a saját pénzéből előlegez a szövetkezet, mert nem terheli kamat, sőt a bank fizet érte kamatot. Év közben, ha váratlan bevétel-kiesés adódik és ezért új befektetésekre van szükség — szintén jól jön a biztonsági tartalék.

A tartalékolás mértéke természetesen más elbírálás alá esik a jobb termelőszövetkezetekben, mint a gyengébbekben. A gazdaságilag erős szövetkezetek helyes, ha nagyobb arányban tartalékolnak, mint amilyen arányban a tervezett jövedelmet növelik. A gyengébb termelőszövetkezetek is helyesen teszik azonban, ha legalább olyan mértékben tartalékolnak többet, mint amilyen mértékben növelik a tervezett részesedést. Ne törekedjenek, hogy a jó esztendő bevételeiből most egyszerre és minden áron a jó szövetkezetek jövedelmi szintjére emelkedjenek. Egyébként hadd tegyem hozzá, hogy az állami dotációval gazdálkodó gyenge termelőszövetkezetek továbbra is bemutatják a tanácsnak az elkészített zárszámadásukat. Erre nemcsak az ellenőrzés, hanem további segítségnyújtás miatt is szükség van.

Az amortizáció leírásának a bevezetése milyen agitációs feladatot ró a pártszervezeteinkre?

Ezzel kapcsolatban elég sok szövetkezetben helytelen az év elején történt árrendezések megítélése. A felvásárlási árak emeléséből származó bevételből leszámítják az amortizációs felújítás összegét és ami így marad — szerintük csak az jelenti az áremelés előnyét a szövetkezet számára. Az árintézkedéseknek ezt a téves és helytelen értelmezését pártszervezeteinknek meg kell cáfolniok. Nem szabad ugyanis kihagyni a számításból, hogy a magasabb árbevételből félretett amortizációs alap a szövetkezet vagyonát képezi. Továbbá: a hitel nélküli, tehát kamatteher nélküli gépvásárlás a következő esztendőben már előnyösen befolyásolja a kiosztható jövedelmet is.

Nem új dolgok ezek, amiket itt elmondottam, de jelentőségük az önállóbb gazdálkodás erősödésével mindinkább fokozódik, s különösen a zárszámadás és a tervkészítés időszakában kell ezekről beszélni. A helytelen döntések érzékenyen visszaütnek minden közös gazdaságban. Éppen ezért a szövetkezeti vezetőknek a tagság véleményére a jövőben sokkal jobban kell támaszkodniuk. Hiba volna, ha bármelyik szövetkezeti vezető is úgy értelmezné a nagyobb önállóságot, hogy most már a tanácstól is, a tagságtól is függetlenítheti magát. Ellenkezőleg: A nagyobb önállóság, a vezetők még nagyobb körültekintését, a szövetkezeti demokrácia tökéletesebb érvényesítését, és a tanácsszervek hatósági felügyeletének fokozódását tételezi fel —, fejezte be mondanivalóját Halász elvtárs.

A Fejér megyei termelőszövetkezetek eredményekben, jövedelemben jóval felette állnak az országos átlagnak, megelőzik a többi megyénket. 1965-ben a megye holdankénti búzatermés-átlaga 15,3, a szemes kukoricáé 18,8 mázsa volt. Tavaly egyetlen szövetkezetük lett csak mérleghiányos. A termelőszövetkezetekben egy tehén átlagos évi tejhozama 2537 liter. A közösből egy tagra jutó részesedés 1965-ben 17 013 forint volt. Az esztendei gazdálkodás elemzésekor, a számvetések idején tanulságos, ha megnézzük eredményeik okát, s zárszámadási előkészületeiket.

GYENGE KÁROLY, a Fejér megyei Pártbizottság titkára válaszolt ezekre a kérdésekre

Mivel magyarázhatók az itteni termelőszövetkezetek átlagon felüli eredményei? A megyén kívül sokan úgy vélekednek, hogy pusztán a jobb talajadottságokból következnek

Megyénk szántóterületének kétharmad része csakugyan jó minőségű mezőségi talaj, melyen valamennyi kultúrnövény jó eredménnyel termeszthető — kezdte mondanivalóját Gyenge elvtárs. Sohasem titkoltuk az országosnál kedvezőbb termelési adottságok szerepét, azonban hiba volna mindent ezzel magyarázni. Az elért eredményeknek — amelyek egyébként korántsem kápráztatnak el bennünket — egyéb olyan okai, sajátosságai is vannak, amelyeket érdemes röviden szóvá tenni.

Termelőszövetkezeteink nagyüzemi jellegű gazdálkodásának a fejlesztését, megszilárdulását megkönnyítette, hogy a belépők javaslatunkra mindjárt a legfejlettebb szövetkezeti formát választották, alacsonyabb típusúak nem alakultak. Másrészt: már az átszervezéskor igyekeztünk elősegíteni, hogy egy községben lehetőleg egy közös gazdaság alakuljon. Ez nem volt könnyű feladat, mert sok helyen erős törekvés volt arra, hogy a középparasztok és a szegényparasztok külön, külön fogjanak össze. Célunkat azonban egy-két év alatt még az úgynevezett szerfás építkezések idején sikerült elérnünk. 1959. december 31-én termelőszövetkezeteink száma még 226 volt, egy évvel később az egyesülések révén 179, a következő év végén 135 és 1962. március 31-én 109. (Jelenleg 107.) Néhány kivételével minden községben egy szövetkezet alakult s így aránylag korán sikerült a helyi adottságoknak megfelelően kiépíteni a központi majorokat, s célszerű vetésforgót kialakítani. Termelőszövetkezeteink átlagos területe most 3900 kat. hold.

Kedvező hatású volt szövetkezeteink fejlődésére az is, hogy elég korán állandósult a szövetkezetek vezetése, nem volt nagy a cserélődés. Érdemes volt tehát annak idején nagy figyelemmel se-

gíteni a parasztságot a megfelelő vezető káderek kiválasztásában. Nagy gondot fordítottunk a szakemberképzésre, az új agro- és zootechnikai eljárások bevezetésére. Meghirdettük a 30 mázsás csöveskukorica, a 200 mázsás cukorrépa, a 20 mázsás búzatermesztési mozgalmakat, amelyek sikerében akkor még sokan nem hittek. Ma már tény, hogy kukoricában elértük, cukorrépában megközelítettük, s búzában is számos üzem elérte ezt a célkitűzést.

Érdemes volna még sok egyéb tényezőről beszélni, de végül hadd említsem meg az erősödő termelőszövetkezeti pártszervezetek szerepét. Kezdettől fogva támaszkodtunk helyi tapasztalataikra, állásfoglalásaikra s a termelési mozgalmak segítésében, a közösségi magatartás, a munkafegyelem erősítésében oroszlánrészük volt. A mezőgazdaság területén az elmúlt öt év alatt 1200 taggal erősödtek pártszervezeteink. 74 tsz-ben függetlenített párttitkár működik.

Politikailag hogyan készítik elő a zárszámadásokat s az átlagosnál jobb eredmények mennyiben könnyítik meg a pártszervezetek ezzel kapcsolatos feladatait?

A jó eredményeknek, magasabb jövedelmeknek természetesen minden termelőszövetkezetben örül a tagság s a legutóbbi zárszámadó közgyűléseket a jó politikai hangulat jellemezte. Pártszervezeteinket ez azonban korántsem mentesíti az ezzel kapcsolatos politikai feladatok alól. Hadd mondjam meg, hogy a legutóbbi zárszámadáskor is a jó és a jó közepes termelőszövetkezetekben kellett legtöbbet vitatkozni egyes vezetőkkel, hogy a részesedés reális növelése mellett fordítsanak nagyobb gondot a biztonsági tartalékolásra. Többnyire sikerült meggyőzni őket, s ennek is köszönhető, hogy míg 1965-re 44, az idei évre már 60 millió forint biztonsági tartalékot terveztek.

A zárszámadások politikai, szervezeti, szakmai előkészítésére minden évben megyei irányelveket adunk ki. A most következő zárszámadások előkészítésében és lebonyolításában feladataink nagyobbak és felelősségteljesebbek lesznek. Megyénk termelőszövetkezetei a fejlődésben, a jövedelmezőségben elértek egy olyan szintet, amikor úgy látjuk: az eddiginél nagyobb gondot kell fordítaniuk — éppen a további egyenletes fejlődés érdekében — az alapok képzésére, a kulturális, szociális beruházásokra. Az új gazdasági mechanizmus, a nagyobb szövetkezeti önállóság mindezt megkívánja. Az önállósággal járó nagyobb felelősséget azonban még sok szövetkezeti vezető nem látja elég világosan.

Azt tervezzük, hogy a zárszámadások előtt legalább egy hónappal egyhetes tanfolyamot tartunk tsz-elnökök és párttitkárok részére. Itt az új gazdasági mechanizmus elvi, politikai összefüg-

gései mellett — a többi között — beszélünk a vezetők felelősségéről, az irányítás új vonásairól. Meggyőző propaganda munkával kívánjuk elősegíteni, hogy a termelőszövetkezeti és egyéni érdek mellett érvényesüljön a népgazdasági érdek is, továbbá: minden tsz-ben helyes arányok alakuljanak ki a jövedelem elosztásánál. Célunk, hogy zárszámadásig minden szövetkezetben előzetes kalkulációt készítsenek a várható jövedelem felosztására. Ezeket, s a zárszámadás előkészítésének más időszerű kérdéseit taggyűléseken, majd a brigádokban vitatják meg a szövetkezeti tagok.

Hogyan ítéli meg Gyenge elvtárs a járási tanácsok szerepét a zárszámadások előkészítésében s általában a szövetkezetek újszerű irányításában?

Az új gazdasági mechanizmusból adódó feladatok végrehajtása a termelőszövetkezetek állami irányításában is jelentős módszerbeli változásokat igényel. A politikai befolyásolás, a meggyőzés, a szakmai tanácsadás jelentősége megnövekszik. S a termelőszövetkezetek igénye is nagyobb ebben a tekintetben, hiszen a költségszámításokban, elemzésekben, az árhatások kiszámításában még sok segítségre szorulnak. Fontos feladatuk van tanácsainknak továbbra is a szövetkezeti vezetők szakképzettségének emelésében, a szakmunkásképzés fejlesztésében, egyes tsz-ek szakgárdájának megerősítésében. Kezd kialakulni tanácsainknál az a jó módszer, hogy a jobban rászoruló tsz-eknek gyakrabban nyújtanak segítséget, méghozzá jó szaktanáccsal, meggyőzéssel, s ami szintén lényeges: helyszíni útmutatással. Együtt kiszámítják az egyes szövetkezetekkel, hogy mennyibe kerül nekik például a búza, a tej, a kukorica megtermelése s hogyan lehetne csökkenteni a költségeket.

Érdemes továbbra is keresni, kutatni, illetve tovább fejleszteni a szövetkezet és a tanács közötti kapcsolat módszereit. A szövetkezeteket érintő új intézkedések, köztük az önálló tervezés hatása jól igazolja ezt. Alátámasztja az is, hogy a jövő esztendő termékeire, árucikkeire szóló szerződéskötések is megfelelően haladnak. A termelőszövetkezetek ezzel is jól készítik elő az új gazdasági évet —, fejezte be Gyenge elvtárs nyilatkozatát.

*

A *devecseri járás* pártszervezeteinek eddig még minden esztendőben sok gondot okozott a zárszámadások politikai előkészítése. Az 1965-ös év zárszámadásakor a járásban 20 tsz volt mérleghiányos, a hiány összege 16 millióra rúgott. Az idei harmadik negyedévi felmérés alapján viszont úgy látszik, hogy zárszámadáskor esetleg egy mérleghiányos tsz lesz, s a

járás szövetkezetei a tervezetthez képest 7 millió nettó többletbevételhez jutnak. Az idén csökkentek tehát gondjaik, s a kedvező időjárás mellett ennek több oka is van. Az egyik nagyon lényeges ok az itteni gyenge tsz-ek kísérletképpen alkalmazott új dotációs rendje, amely a tapasztalatok szerint a zárszámadások nagyon jó gazdaságpolitikai előkészítésének bizonyult. Lényege az, hogy a tsz-ek részint még a gazdasági év elején megtudják, hogy mennyi dotációt kapnak, s így idejében reális számvetést készíthetnek. Továbbá: termékeikért az alapáron felül árkiegészítést kapnak. (A föld aranykorona értéke szerint.)

S mielőtt átadnánk a szót az itteni elvtársaknak, érdemes néhány érvet felvetni azoknak a pártszervezeteknek a számára, akik jó talajadottságú tsz-ekben segítik az önálló, vállalatszerű szövetkezeti gazdálkodás kifejlesztését. Itt, ezeken a sekély termőrétegű, vízverte talajokon sokkal nagyobb erővel, anyagi befektetéssel lehet csak eredményeket elérni, mint a jobb körülményű tsz-ekben. De az ország, a lakosság ellátásához az itt termelt mezőgazdasági cikkekre is múlhatatlanul szükség van. Ha viszont az itteni parasztemberek huzamosabb időn át több munkával kevesebb jövedelemhez jutnak mint máshol, akkor nehéz lesz a földművelés mellett tartani őket. Az állami dotáció tehát itt létkérdés. Helyes, ha a jó adottságú tsz-ek tagjai zárszámadás előtt világosan látják: gazdálkodási alapjaik erősítésével, saját tartalékaik növelésével, a kisebb hiteligénnyel egyúttal állami eszközöket is szabadítanak fel, s így több jut a gyenge tsz-ek állami támogatására.

KOVÁCS FERENC, a devecseri járási pártbizottság első titkára mondja el, hogy az új dotációs rendszer mellett milyen további tényezők könnyítették meg a következő zárszámadás előkészítését

Néhányszor elmondottuk már — kezdte —, hogy járásunkban az lenne az igazi főnyeremény, ha a gyenge tsz-ek zárszámadási hangulatát meg tudnánk fordítani, illetve javítani. A mostoha körülmények, a gyenge jövedelmek miatt sok volt a vita, a személyes torzsalkodás és különösen nehéz volt a vezetők dolga ezekben a szövetkezetekben. Bár itt mindjárt hadd tegyem hozzá, hogy ahol jó demokratikus kapcsolat van a vezetőség és a tagság között — például a padrokuti „Békesség" tsz-ben —, ahol rendszeresen szót értenek az emberekkel, ott zárszámadáskor nem érte meglepetés a tagokat és világosan látták, megértették az alacsonyabb jövedelem okait.

Az idei javuló eredményeknek s ebből következően a tagság mostani jó hangulatának fontos tényezője a termelési szerkezet megjavítása is. Főleg az állatállomány és a takarmánytermesztés

egyensúlyára gondolok, amelyet elég jól sikerült megteremteni. Most vannak olyan tsz-ek, például a kislődi és a devecseri, ahol a közösben csak szarvasmarhát és baromfit tenyésztenek és sertést csak a háztájiban tartanak. Elértük viszont azt, hogy nincsenek termelőszövetkezeteinknek örökös és nyomasztó takarmány gondjaik és ebből fakadó gyakori pénzügyi zavaraik.

Sokat segít a gyenge tsz-ek talpraállításában az is, hogy minden negyedévben 4—5 tagú felülvizsgáló brigád keresi fel őket. A szövetkezet vezetőivel közösen mindent alaposan megvizsgálnak, elemzik a gazdálkodás helyzetét s elmondják tanácsaikat. Ezeknek a tapasztalatoknak, tanulságoknak az ismertetésére, megvitatására azután a szövetkezet vezetői úgynevezett termelési tanácskozásokat hívnak össze. Ezek nem közgyűlések, mert ide csak azokat a tagokat hívják meg, akik folyamatosan, rendszeresen dolgoznak a közösben, akiknek tehát leginkább érdekük, hogy javaslataikkal segítsék a gazdálkodást.

Ezzel nem sértik meg a szövetkezeti demokráciát, mert emellett a közgyűléseket is megtartják. A tapasztalatok szerint ezek a termelési tanácskozások a sok értékes javaslaton kívül azért is hasznosak, mert a jól dolgozó tagok érzik fokozott megbecsülésüket, azt, hogy aki rendesen kiveszi részét a munkából, az nagyobb szerepet kap a szövetkezet vezetésében is.

A zárszámadások közvetlen politikai előkészítésében milyen feladatokat kapnak a tsz-pártszervezetek?

Általában kis létszámú — 10—20 fős — tsz pártszervezeteink vannak s a 36 szövetkezetben csak nyolc párttitkárunk függetlenített. Ebből a körülményből is adódik, hogy pártszervezeteinket minél több helyszíni segítségnyújtással kell támogatnunk a zárszámadások politikai előkészítésében. Ennek során igyekszünk az idei tapasztalatok helyes értékelését, elemzését elősegíteni. Az elért eredmények bemutatásával, az anyagi ösztönzők csiszolásával szeretnénk aktivizálni azokat is, akik eddig még elmaradoztak a munkából.

A tagság között a gazdaságosság, a jövedelmezőség szemléletét igyekszünk erősíteni. Helyesen alakítsák ki az üzemágak közötti arányokat, ott hasznosítsák anyagi eszközeiket, ahol az legjobban megtérül. A zárszámadás előkészítését arra is felhasználjuk, hogy a tagság jobban megértse a közös termelési eszközök szerepét a személyi jövedelmek növelésében — s így jobban megbecsülje.

*

KOVÁCS LAJOS, a járás egyik 7,5 ezer holdas szövetkezetének, a nagyalásonyi Táncsicsnak a párttitkára, saját zárszámadási agitációjukról tájékoztat

Az 1965-ös évet 25 forintos munkaegységgel zártuk — mondotta —, 1966-ra 30 forintot terveztünk s a harmadik negyedéves felmérés alapján úgy látjuk, hogy meg is lesz. Sőt, ha minden jól megy — most először — még 500 ezer forintos biztonsági tartalékot is képezhetünk. Az idén elértük azt is, hogy elegendő pillangós szénát tartalékolunk. Abraktakarmányból nem állunk ilyen jól, de míg tavaly 75 vagon hiányunk volt belőle, most ez lecsökkent 29 vagonra.

A tavalyi vízkár, állatkár jól megtanított bennünket arra, hogy a tagságot mindenről folyamatosan tájékoztatni kell. Mivel ezt megtettük a bekövetkezett veszteségek zárszámadáskor nem okoztak pánikot. Most, a harmadik negyedévi felmérés után már világosan látjuk, hogy hol tartunk. A zárszámadásig minden alkalmat — így természetesen taggyűléseinket is — felhasználjuk arra, hogy elbeszélgessünk a tagokkal, s megvilágítsuk: ez, vagy az miért így alakult.

Úgy vélem, az idén is lesznek vitáink, hiszen például a gyengébb erejű idősebbek érthetően csökkenteni szeretnék a teljesítménynormákat, s vannak, akik a részesművelésből munkájukhoz képest aránytalan előnyökhöz szeretnének jutni. Olyan légkört akarunk teremteni, hogy mindenki mondja el véleményét s jó gazda módjára döntsön a közös ügyekben.

*

Az idei zárszámadási agitációban falusi pártszervezeteink bizonyára jól hasznosítják a vezetőségválasztó taggyűlések vitáin elhangzott észrevételeket. A kongresszusi határozatok tanulmányozása további útmutatást ad politikai munkájukhoz.

Fehér János

A gazdasági vezetők képzése

„További előrehaladásunk feltétele a gazdasági vezetés megjavítása. A VII. pártkongresszus óta a vezetés színvonala emelkedett, de elmarad a növekvő követelményektől, s a tömegek kezdeményezésétől. A gazdasági vezetés legyen tudományosan megalapozott, előrelátó, döntései vegyék figyelembe a technika és a tudomány állandóan sokasodó vívmányait és épüljenek gondos számvetésre."

(A Magyar Szocialista Munkáspárt VIII. kongresszusának határozata)

Az elmúlt években sok szó esett a gazdasági (elsősorban a vállalati) vezetés színvonaláról, módszereiről, s ezzel összefüggésben a vezetőképzésről és továbbképzésről. A kérdéssel számos külföldi és hazai szakfórum foglalkozott; jelentős tanulmányok láttak napvilágot, ankétokat, vitákat folytattak róla. E kezdeményezések jelezték, hogy szocialista társadalmunk valamennyi területén — különösen a gazdasági életben —, mind sürgetőbb az az igény, hogy a vezetés színvonalát emeljük, egyrészt azáltal, hogy olyan gazdasági mechanizmust alkalmazzunk, amely fokozottabban érdekeltté teszi a vezetőket a korszerű vezetésben, másrészt, hogy tudományosan megalapozzuk és szervezettebb keretek között biztosítsuk a vezetők képzését és továbbképzését.

A pártkongresszus idézett határozata nemcsak arra figyelmeztet, hogy a vezetők hatékonyabban használják fel döntéseiknél a technikai, gazdasági ismereteket, hanem arra is, hogy ennek párosulnia kell a vezetési funkció tartalmának és legjobb módszereinek pontos ismeretével és alkalmazásával. A konkrét irányító és szervező tevékenység ezáltal sokkal sikeresebb, gyümölcsözőbb lesz.

1

Gazdasági építőmunkánk különböző szakaszaiban a vezetők képzése és továbbképzése természetszerűleg az adott időszak követelményeinek megfelelően, különböző céllal és formában valósult meg. A felszabadulást követő években létrehozott vezetőképző és továbbképző intézmények célja az volt, hogy szakmai alapképzést adjanak az új vezető káderekne k.

Így került sor például az államosítások után a *Gazdasági Műszaki Akadémia* megalakítására, ahol az államosított vállalatok főleg munkásigazgatóinak műszaki és gazdasági képzése folyt. A műszaki, gazdasági ismeretek tantárgyait — amelyek a tananyag mintegy 50—60 százalékát tették ki — a hallgatóknak főiskolai színvonalon adták elő. Az Akadémia sikeres elvégzése üzemmérnöki képesítéssel járt. Egyes tagozatain vezetéssel kap-

csolatos kérdések oktatása is szerepelt. Az Akadémia négyéves működése során több mint 1800 vezetőt képzett ki, akiknek többsége ma is vezető beosztásban dolgozik. Azóta sokan — az új, komplexebb feladatoknak megfelelően — tovább bővítették műszaki ismereteiket, magasabb fokú szakképzettséget szereztek. Fejlődésünk akkori szakaszában a vezetőképzésnek ez a formája helyes és politikai szempontból szükséges volt.

Az ötvenes évek időszakára esik a közigazgatás, igazságügy, népművelés terén dolgozó vezetők képzésének különböző tanfolyamok formájában való megszervezése. Közülük módszerével és jelentőségével kitűnt a *Tanács Akadémia*. Az ekkor kialakított képzési formák többsége egyébként még ma is fennáll.

A vezetéshez szükséges ismeretek bővítését szolgálják a különféle szakmai továbbképzések, mint például a mérnök, közgazdász továbbképzés, a *mérnök-közgazdász* képzés. Ez utóbbit 1956-ban szervezték, a hallgatók képzése egyetemi oktatási formában történik. Ez idáig több mint 3000 mérnök részesült közgazdasági képzésben, szerzett második diplomát.

1961-ben a KB Titkárságának határozata alapján létrejött a kétéves ipari üzemgazdasági tanfolyam azzal a céllal, hogy gazdasági, párt- és szakszervezeti területen dolgozó vezetők — akiknek középfokú szakképzettségük hiányzott és mint vezetők dolgoznak — megfelelő képzésben részesüljenek. Eddig kb. 3000-en végezték el ezt a tanfolyamot és a hallgatók sikeres vizsga esetén közgazdasági technikumi végzettséggel egyenértékű bizonyítványt kaptak.

Ezekben az oktatási formákban alapvetően — és tegyük hozzá: szükségszerűen — a vezetéshez nélkülözhetetlen szakismeretek elsajátítása dominált és csak kisebb részben szerepelt a vezetés és szervezés tudományának elmélete és módszerének, gyakorlatának ismerete.

Az elmúlt két-három évben egyes párt- (például Borsod megyei Pártbizottság), társadalmi és (Műszaki- és Természettudományi Egyesületek Szövetsége) állami szervek (Kohó- és Gépipari Minisztérium, Építésügyi Minisztérium, Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium, Szövetkezetek Országos Szövetsége, Belkereskedelmi Minisztérium), valamint intézmények (Mérnök Továbbképző Intézet, műszaki, közgazdasági egyetemek) kezdeményezése alapján, nagyjából azonos céllal, de egymástól eltérő módszerrel (két-három hetes bentlakásos tanfolyam, előadássorozatok), részben a külföldi, részben a hazai irodalom tapasztalatai alapján folyik a vezetők továbbképzése. Ezeken az iskolákon és tanfolyamokon eddig 1300-an vettek részt, elsősorban nagyvállalatok különböző szinten dolgozó vezetői. A tanfolyamok egy részén — a korábbiakhoz képest — nagyobb törekvés mutatkozott a vezetés- és szervezéstudomány elmeleti alapjainak, a vezetési munkában köz-

vetlen hasznosítható módszerek megismertetésére, valamint a műszaki fejlesztéssel, termelés előkészítésével, szervezésével kapcsolatos témák oktatására és — szerény keretek között — gyakorlására.

Bár a fenti oktatási célok megvalósítása a különböző tanfolyamokon eltérően sikerült, a hiányosságok ellenére is hasznos kezdeményezés volt, mert olyan jellegű ismereteket próbált adni, amelyek elősegítették a résztvevők szemléletének formálását, figyelmük felkeltését a korszerű vezetési módszerek iránt. Ugyanakkor természetesen nem szabad túlbecsülni, a vezető továbbképzés szempontjából ezek a kezdeményezések csak kezdeti lépésnek tekinthetők.

2

A vezetési színvonal javítását — amely szocialista fejlődésünk minden szakaszában fontos feladat — most különösen az új gazdaságirányítási rendszer teszi szükségessé. Az új rendszer sikeres bevezetésének és működésének igen fontos feltétele, hogy a nagy gazdasági egységek (ipari, építőipari, közlekedési, kereskedelmi trösztök, vállalatok, mezőgazdasági nagyüzemek) vezetői olyan tudással rendelkezzenek, amelyek újszerű feladataik megoldásához nélkülözhetetlenek. A képzés fontosságára és szükségességére utal a Központi Bizottságnak a gazdaságirányítási rendszer reformjára vonatkozó irányelve is:

> „Az előkészítés egyik nagy feladata az államigazgatásban, a tanácsokban, a vállalatokban és intézményekben dolgozó vezetők, továbbá a párt- és szakszervezeti funkcionáriusok szakmai továbbképzése. El kell érni, hogy munkájukban minél gyorsabban át tudjanak állni az új feltételek megkövetelte módszerekre. Szükséges, hogy a Központi Bizottság mellett működő Pártfőiskola és a pártiskolák a párt és a szakszervezeti funkcionáriusok, az egyetemek pedig a gazdasági vezető káderek továbbképzésére magasszintű tanfolyamokat szervezzenek. Ugyancsak gondoskodni kell a főiskolákról, egyetemekről, szakközépiskolákról közeljövőben kikerülő fiatalok kellő felkészítéséről is. A vezetők továbbképzésénél magasszintű, a gyakorlati munkát közvetlenül is elősegítő gazdasági, szervezéstudományi és a korszerű vezetési módszerekhez kapcsolódó egyéb témákat oktassanak."

A gazdaságirányítási rendszer tehát új követelményeket támaszt a gazdasági vezetőkkel szemben. Eddig alapjában olyan politikai és szakmai felkészültséggel kellett rendelkezniük, hogy az adott, sokszor részletes tervutasításokat jól végre tudják hajtani — le tudják bontani — a rájuk bízott gazdasági egységeknél. A gazdálkodás alapvető ügyeiben ritkán kellett dönteniök, mert teendőiket, hatáskörüket a terv és egyéb utasítások nagyrészt meghatározták. Ezek a körülmények meghatározott, jellegzetes vezetési módszer kialakítását eredményezték.

Az új gazdaságirányítási rendszerben számottevően növekszik a vállalatok önállósága; a vezetőknek saját hatáskörükben kell majd meghozniok fontos döntéseket. Ehhez pedig a jelenlegihez

képest új ismeretekre van szükségük. Az új gazdaságirányítási rendszerben a vezetőnek számolnia kell egyrészt a vállalat tevékenységét befolyásoló külső tényezőkkel (az adott és várható hazai és nemzetközi piac szükségletei), másrészt a helyesnek ítélt célok optimális végrehajtásának belső tényezőivel, vagyis a rendelkezésre álló belső erőforrásokkal, ezek mozgósításának lehetőségeivel.

A felsorolt követelmények elengedhetetlenné teszik, hogy a vezetők a szocialista gazdálkodásban eddig szerzett igen értékes és sokoldalú tapasztalataikat kiegészítsék új ismeretekkel, új módszerekkel. *A leglényegesebb az, hogy a vezetőkben kialakuljon a gazdasági reform végrehajtásához nélkülözhetetlen új szemlélet.* A szocialista közgazdaságtudománynak fejlődése eredményeként több közismert kategóriának más szerepet tulajdonítunk mint eddig (például: piac, értéktörvény, anyagi ösztönzés stb.). Következésképp az új gazdaságirányítási rendszer bevezetése e közgazdasági kategóriák megváltozott alkalmazását feltételezi. Törekedni kell, hogy az új gazdaságirányítási rendszer és a realizálásra hivatott vállalati vezetők szemlélete és felkészültsége között ne legyen feszültség. Lényegében kettős feladatra, új tartalomra és e tartalom újszerű alkalmazására kell a vezetőket felkészíteni.

A vezetők képzése, továbbképzése azonban a közvetlen gyakorlati célon túl is szükséges. Csak utalni szeretnék arra, hogy *a vezetés színvonalának emelését igényli a tudomány, a technika óriási fejlődése, a termelőerők szervezetében beállott változások* (nagy gazdasági egységek létrejötte) *a szocializmus építésével együtt járó problémák, a társadalmi munkamegosztásból adódó sajátosságok.* Ezek együttesen egy sor szervezési — ezen belül vezetési — ismeretet követelnek meg. Az utóbbi években mind a szocialista, mind a fejlett tőkésországokban előtérbe került a leendő gazdasági vezetők képzése és a már vezető állásban levők rendszeres továbbképzése. A szocialista gazdasági vezetőknek a politikai megbízhatóság, szilárdság, a vezetői képesség alaptulajdonságai, a megfelelő szakismeret, az általuk vezetett szervezet adottságainak, szükségleteinek ismeretén kívül mind nagyobb mértékben szükségük van a korszerű vezetési módszerek, eszközök alkalmazására. Ezek mindinkább feltételei a műszakilag fejlett, gazdaságos, versenyképes vállalati munkának.

Ismert, hogy *a tudomány mind nagyobb mértékben és gyorsabban válik közvetlen termelőerővé, amellyel összefüggésben rohamosan változik az ismeretek belső összetétele is.* A tudomány bevonhatóságát, alkalmazásuk módját a vezetőknek ismerniök kell. Csak néhány példára szeretnék utalni: a szervezéstudomány, a kibernetika, az elektronikus gépek alkalmazása, a munkapszichológia és üzemszociológia, a különféle matematikai módszerek stb.

Ami a vezetés színvonalát javító és segítő tevékenységet illeti, ennek fejlesztése és alkalmazása (korszerű vezetési módszerek és eszközök), valamint tudományos feldolgozása terén hazánkban eddig csak szerény kezdeményezések történtek. Több szocialista országban e téren már előbbre tartanak. A Szovjetunióban, Lengyelországban, Csehszlovákiában és a Német Demokratikus Köztársaságban intézkedések történtek a vezetéstudomány alapjainak továbbképzés formájában történő oktatására, valamint az ezekkel foglalkozó intézmények, kutatóintézetek létrehozására.

3

A vezetők képzése, továbbképzése nálunk is egy sor konkrét szervezési feladat megoldását teszik szükségessé a közeljövőben. Az új gazdaságirányítási rendszer sikeres megvalósítása mindenekelőtt szükségessé teszi, hogy bevezetéséig — figyelembe véve reális lehetőségeinket — a legfontosabb termelő egységek (jelentős ipari vállalatok, trösztök) vezetőit, függetlenített pártbizottsági titkárait — kötelező részvétel mellett — felkészítsük. Az új ismeretek elsajátítása számukra igen fontos, mivel az ő munkájukban jelentkeznek elsősorban az újszerű tennivalók.

E lépés megtétele — kiindulva az új gazdaságirányítási rendszer követelményeiből és figyelembe véve a rendelkezésre álló felkészülési időt — a legsürgetőbb. Egyben célszerű a képzés ismeretanyagát vázlatosan három kérdésben meghatározni:

1. *A gazdaságirányítási rendszer alapelveinek és követelményeinek ismerete.*
2. *A korszerű vállalat vezetésének és szervezésének általános kérdései.*
3. *A konkrét vállalati folyamatok, a szerzett általános ismeretek felhasználása (gyakorlata).*

A számítások azt mutatják, hogy a tanfolyam előzetesen tervezett idejének (kb. négy hét) mintegy felét — mint legszükségesebbnek — az első tárgycsoport ismeretének elsajátítására kell fordítani. Ezt nagyon leegyszerűsítve úgy is definiálhatnánk, hogy a vezetőknek először a „mit" és a „miért" kérdésekre kell választ kapniok. A második és harmadik tárgycsoport az új gazdasági mechanizmus szellemében történő megvalósítást (a „hogyan" sokrétű problémáinak megoldását) hivatott elősegíteni.

Az első és második tárgycsoport programja — némi eltéréssel — minden népgazdasági ágazatban (ipar — építőipar — közlekedés — kereskedelem — mezőgazdaság) lényegileg azonos lehet.

Sorrendben ezután — ha lehetséges, párhuzamosan — a népgazdaság más ágazataihoz (építőipar, közlekedés, kereskedelem,

mezőgazdaság) tartozó gazdasági vezetők képzését kell folyamatosan megoldanunk. A feladat nehézsége nyilvánvalóvá válik akkor, ha meggondoljuk, hogy viszonylag rövid idő alatt kell megvalósítanunk. Részben az itt szerzett tapasztalatok alapján — egy későbbi időpontban — szükséges kialakítani az intézményes, folyamatos vezetőképzés és továbbképzés távlati koncepcióját és rendszerét. És ebből kiindulva kell majd gondoskodni arról, hogy a felsőfokú oktatás tananyagaiban a korszerű vezetés és szervezéstudományi ismeretek — az új gazdaságirányítási rendszer követelményeinek megfelelően — reális mértékben helyt kapjanak. A korszerű vezetéselmélet és szervezéstudományi ismeretek oktatása mindenekelőtt a műszaki, közgazdaságtudományi, agrártudományi egyetemeken és főiskolákon szükséges.

A folyamatos vezetőképzés és továbbképzés egységes rendszere többsíkú szervezési, oktatási és kutatási feladatok megoldását igényli. (Például: oktatási tananyagok elkészítése, oktatók felkészítése, tanfolyamok tárgyi feltételeinek biztosítása, szervezése stb.) Már a közeljövőben gondoskodni kell a korszerű vezetés megvalósításához szükséges szervezők, matematikusok, pszichológusok stb. fokozatos kiképzéséről is. Bár a vezetőképzés és továbbképzés rendszerének megszervezése elsősorban központi intézkedést igényel, nélkülözhetetlen, hogy ebben az ipari, építőipari és közlekedési minisztériumok, egyes társadalmi szervek, a Műszaki Természettudományi Egyesületek Szövetsége, Akadémia Szervezéstudományi Bizottsága és nem utolsósorban egyetemeink, továbbképző intézeteink — hathatósan és tevékenyen közreműködjenek.

A végrehajtás során alapvető a pártszervek közreműködése is, ezt mutatja az eddigi tapasztalat: az ő kezdeményezésük alapján indult egy sor helyen továbbképző tanfolyam. További tevékenységük hatékonyan elősegítheti az ügy sikerét.

Mint már vázoltam, a továbbképzésben a legközvetlenebb feladat az, hogy a vezetők részleteiben is megismerjék a gazdaságirányítási rendszer reformjának ismeretanyagát, valamint a korszerű vezetési módszereket, amelyet alkalmazhatnak. A tárgyi ismeretek elsajátítása nagyon fontos és elengedhetetlen követelmény. De a legfontosabb, hogy a vezetők megértsék a gazdaságirányítási rendszer reformjának lényegét, szükségességét, politikai tartalmát. Azt, hogy a reform szorosan összefügg pártunk gazdaságpolitikájával, annak továbbfejlesztésére irányul és eszköze az előttünk álló feladatok sikeres végrehajtásának. A helyes megértés, párosulva a szükséges ismeretekkel és a korszerű vezetési módszerekkel, képessé fogja tenni a vezetőket, hogy jobban megvalósítsák pártunk, népünk alapvető céljait.

Szili Géza,
a KB Ipari Osztályának helyettes vezetője

Parasztságunk téli művelődése

Az utóbbi egy évtizedben nagyon megváltozott hazánkban a földművelés. Napjainkban a cukorrépát egészen másként kell például egyelni, mint tíz évvel ezelőtt. Régebben ritkára hagyták a tőszámot, napjainkban pedig tapasztalhatjuk a sűrű tőtávolság előnyeit. Az állattenyésztésben is változtak az ápolási, gondozási rendszerek. Ma már tápszerrel, takarmánykeverékkel etetik nagyon sok mezőgazdasági üzemben a disznókat, egyedileg takarmányozzák a teheneket, amihez csak szakképzett gondozó érthet igazán.

Az elkövetkezendő években még jobban megváltozik a mezőgazdaság, hiszen 1970-ig 300 ezer új dolgozóra, s közülük legalább 100 ezer szakmunkásra lesz szükség falun. A harmadik ötéves terv során 38—40 ezer traktorral, 6—7 ezer kombájnnal és sok tízezer egyéb munkagéppel gyarapodik a mezőgazdaság gépállománya. Évente 3,4 millió tonna műtrágyát kell például kiszórni a földekre, és ezt már kézi erővel nem lehet megoldani. Hasonló nagy fejlődés előtt áll az öntözéses gazdálkodás, a zöldség-, és gyümölcstermesztés stb. A harmadik ötéves terv a mezőgazdasági termelés 13—15 százalékos növelését írja elő. Az eddiginél tehát nagyobb szaktudásra, hozzáértésre van szükség, specializálódnak a munkafolyamatok stb.

De nemcsak a hozamok emelése, a korszerűbb termelési mód igényli a képzettebb, műveltebb parasztembert. A szocialista nagyüzemi gazdálkodás a falu társadalmi életét is állandóan formálja. Ez nem történik zökkenőmentesen, hiszen a régi társadalmi előítéletek nem tűnnek el vezényszóra. Az újnak, például az emberek munka szerinti megítélésének érvényesülését állandóan támogatni kell. *A falusi téli tanfolyamokon* a szövetkezeti tagok az ilyen általános társadalmi, gazdasági kérdéseken kívül természetesen választ keresnek őket közvetlenebbül érdeklő jövedelemelosztási, társadalombiztosítási, felvásárlási stb. problémáikra is. Mivel falun a tél a tervezgetések, a következő évi gazdálkodás előkészítésének ideje is — nagyon lényeges, hogy a feltett kérdésekre világos válaszok hangozzanak el.

S nem szabad megállnunk még az eddig elmondottaknál sem, ha a hosszú téli esték hasznosításáról van szó. Az irodalom szórakozást, élményt nyújtó kincsesháza már eddig is hatalmas tömegeket hódított meg falun. *A kulturális igények kielégítése, az érdeklődés további felkeltése minden faluban megkívánja a helyi lehetőségek kiszélesítését, okos megszervezését.* Falusi pártszervezeteinknek ebben a tekintetben is kulcsszerepük van, hiszen

például a különböző társadalmi szervezetek téli rendezvényeinek, az előadások témáinak összehangolása fontos feladatuk.

Alapos felkészülést, odaadást kíván a falusi kommunistáktól, hogy műveltségük példamutató szakmai, politikai, kulturális fejlesztésével és szervező, irányító munkájukkal is hozzájáruljanak a téli falusi művelődéshez.

A szaktudás megbecsülése

A dunaföldvári kommunisták felismerték a továbbtanulás fontosságát. A község négy termelőszövetkezetében mezőgazdasági szakkörök működnek, téli tanfolyamokat tartanak, amelyeken több száz termelőszövetkezeti tag vesz részt. A tanulásban a kommunista parasztok mutatnak példát. *Kelemen István*, a Dunagyöngye Termelőszövetkezet most megválasztott párttitkára 50 éves korában tett mezőgazdasági technikumi érettségit.

A tanfolyamokon folyó rendszeres nevelőmunka is hozzájárult ahhoz, hogy a szövetkezeti parasztok ma már magukénak érzik gazdaságuk ügyét. 1963-ban Dunaföldváron az egy szövetkezeti tagra jutó évi jövedelem 8 ezer forint volt, most pedig meghaladja a 17 ezer forintot. 1963-ban több tag akart kilépni a termelőszövetkezetekből, mert nem látta biztosítottnak megélhetését, de a kommunisták megmagyarázták, hogy nem a kilépés a megoldás útja, hanem a munka megjavítása. Mégsem csak a szó hatott Dunaföldváron, hanem elsősorban a kommunisták példamutatása, akik a *viták mellett munkával is bizonyították, hogy a termelőszövetkezetekben jobban lehet élni.*

Nagykőrösön, ebben az alföldi városban, ahol a 25 ezer lakos 50 százaléka még ma is a mezőgazdaságban dolgozik, sajnos nem ilyen jó a helyzet. A 40 ezer holdas határ mellett a városnak nincs mezőgazdasági szakiskolája. Három évig működött a városban a Ceglédi Mezőgazdasági Technikum kihelyezett levelező tagozata — amelyen 54 felnőtt parasztember tett érettségit —, de épülethiány miatt tavaly ez is megszűnt.

Hogyan áll a városban a felnőtt dolgozók mezőgazdasági szakmunkásképzése? 1962 óta 259 nagykőrösi tsz-tag szerzett főleg szőlő- és gyümölcstermesztő szakmunkás bizonyítványt. *Hunyák László* városi főagronómus szerint állattenyésztő nemigen akart lenni senki. Mintha lenéznék ezt a mezőgazdasági szakmát, pedig igen jól jövedelmező és megbecsült foglalkozás. Mégis mi lehet az oka annak, hogy a tsz-tagok nem akarnak ebben a szakmában dolgozni? Elsősorban az, hogy egyik-másik tsz-ben az állatgondozóknak nem biztosítják a megfelelő munkakörülményeket, a heti pihenőnapot.

Az idén nem tudtak Nagykőrösön szakmunkásképző tanfolyamot indítani, mert nem akadt elegendő jelentkező. A szövet-

kezeti gazdák ugyanis semmi előnyét nem látják a szakmunkás-bizonyítványnak. Egy rendelkezés értelmében a szakmunkás-bizonyítvánnyal rendelkező tsz-tagoknak 10 százalékkal magasabb jövedelmet kellene biztosítani, mint a nem képzett dolgozóknak. Ezt azonban Nagykőrös hat termelőszövetkezetéből egy sem tudja biztosítani.

Sajnos, még nagyon sok termelőszövetkezetnek nincs meg a lehetősége, hogy megfelelően fizesse a szakmunkás-bizonyítvánnyal rendelkező tagokat. A jó gazdálkodás, a szövetkezeti tagok tudásának megbecsülése érdekében azonban jó volna, ha érvényt szereznének e rendelkezésnek. Ez minden bizonnyal elősegítené a szövetkezetek eredményesebb gazdálkodását.

Képzett, szakmához értő emberek nélkül nem is lehet meg egy jó termelőszövetkezet. Példa erre a nagykőrösi Petőfi Tsz. A 6500 holdas gazdaságban 520-an dolgoznak.

— *A mi gazdaságunkat három főiskolát végzett szakember irányítja, tizenketten technikumi érettségivel, tizennégyen szakmunkás-bizonyítvánnyal rendelkeznek* — mondotta *Jánosi Gyula* párttitkár. — *Tavaly 15-en szereztek például traktorvezetői bizonyítványt, jelenleg tizenhat mezőgazdasági tanulónk van. Mégsem vagyunk elégedettek, hiszen — a mezőgazdasági munka bonyolultságát tekintve — még mindig kevés a szakképzett dolgozónk. Ezért a TIT keretében oktatjuk a tsz-tagokat a mezőgazdasági szakismeretekre.*

A „Téli Mezőgazdasági Akadémia" tíz előadásból áll. Eddig három üzemegységünkben szervezték meg ezt a tanfolyamot. Az „Akadémia" anyagát a tsz pártszervezetével együtt dolgozták ki. Az előadásokat a város legjobb szakemberei és a városi pártbizottság, a városi tanács munkatársai tartják. Egy-egy előadást harmincöten-negyvenen hallgatnak végig. A tanfolyam kétéves. A hallgatóknak látogatási bizonyítványt adnak.

— *Ez az oktatási forma nagyon bevált termelőszövetkezetünkben* — folytatta Jánosi Gyula. — *A tsz-gazdák szívesen eljárnak erre a tanfolyamra, mert helyben, az üzemegységben hallgathatják meg az előadásokat, olyan időben, amikor már az állatok körül, az istállókban befejeződik a munka.*

Fokozza az érdeklődést, hogy *egy-egy előadást filmvetítés követ,* amely igazodik az előadás témájához. A nagykőrösi Petőfi Tsz pártszervezetének kezdeményezése követésre méltó, hiszen a „Téli Mezőgazdasági Akadémián" keresztül a tagság nagy részét be tudják vonni a szervezett oktatásba.

Az ismeretek bővítésének lehetőségei

Sok lehetőség van a mezőgazdasági dolgozók ismereteinek bővítésére. A kultúrotthonok szakkörei, a TIT, a Hazafias Nép-

front, a Nőtanács és a KISZ falusi előadássorozatai mind a parasztság művelődését, szakmai ismereteinek bővítését szolgálják. De vajon a sokféle szervezet rendezvényei nem zavarják-e egymást? És érvényesül-e a pártszervezetek irányító szerepe?

Nagyon tanulságos, amit Tolna megyében, a tamási járásban tapasztaltunk.

— *A mi járásunkban sikerült megoldani a mezőgazdasági lakosság továbbképzését* — mondotta *Szabó István*, a járási pártbizottság első titkára. — *Pártbizottságunk pontosan számon tartja a tömegszervezetek különböző tanfolyamait. Idejüket járási szinten egyeztetjük. A Hazafias Népfront és a TIT teljesen együttműködik az előadássorozatok kidolgozásában.*

Nagyon változatosak az oktatási formák. 1963-ban indult a járásban a Gazdaságpolitikai tanfolyam, amely jó eredményt hozott. Főleg a tsz-ek jövedelemelosztási problémáival, az anyagi érdekeltség elvével foglalkozott. Jelentős a 3 éves szakmunkásképző iskola is, amelyet tíz helyen szerveztek meg a felnőttek részére. Két helyen, Fürgeden és Magyarkeszin már sikerrel be is fejeződött ez a tanfolyam. A tamási Vörös Csillag Tsz-ben 30 fővel indult be egy mezőgazdasági tanfolyam, végül 64-en végezték el. Ennek az a titka, hogy *a tsz vezetősége a tanfolyam időtartamára munkaegységet írt jóvá a hallgatóknak*, s így időközben sokan bekapcsolódtak az oktatásba.

A tamási járásban a parasztság ismereteinek bővítésében jelentős helyet foglal el a havonta rendszeresen megtartott pártnap, amelyen a lakosság választ kap az időszerű kérdésekre. A községi pártnapokon átlag hatvanan-hetvenen vesznek részt. Az utóbbi években sikeresek voltak a kéthetes, egész napos téli tanfolyamok, amelyeket majorokban, termelőszövetkezeti pusztákon szerveztek. Az iskolajellegű tanfolyamokat a járás vezetői és az Iregszemcsei Mezőgazdasági Kísérleti Intézet munkatársai vezetik. Ilyen kéthetes, egész napos tanfolyamot az idén hét helyen szerveznek. Egyéb tanfolyamokon mintegy 600-an vesznek részt, főleg pártonkívüliek. Mind a pártszervezetek, mind a tömegszervezetek által szervezett nevelőmunka igen sokoldalú.

A szervezett oktatásban nem merül ki a mezőgazdasági dolgozók művelődési lehetősége. A lakosság rendelkezésére áll a járási könyvtár és több más kulturális intézmény. A járásban ezer lakosra 2119 könyvtári könyv jut. A rendszeresen könyvtári könyvet olvasók száma meghaladja a tízezret. A tamási járásban 1962 óta 629 tsz-tag szerezte meg a dolgozók esti iskoláján a nyolc általános iskolai végzettséget, 328-an a szakmunkás-bizonyítványt, 330-an pedig traktorvezetői jogosítványt.

Az 55 ezer lakosú járásban, amelynek 28 községe van, 1962 óta 107 névadó ünnepséget tartottak, 328 esetben kötöttek házasságot pap nélkül, csak anyakönyvvezető előtt és 65 esetben te-

metkeztek pap nélkül. Ezek a tények is bizonyítják, hogy a tamási járásban *megnőtt a parasztság öntudata, elmélyült szocialista érzése.* A termelőszövetkezetekben 37 szocialista brigád működik 542 taggal. Ezek valamennyien munkafelajánlással köszöntik a IX. pártkongresszust.

A szocialista brigádok jelentős szerepet töltenek be a falvak életében. Tagjai segítik egymást a háztáji munkában, családi és személyi problémák megoldásában, a tanulásban, névadó ünnepségeket, családi összejöveteleket tartanak. A munkamegbeszéléseiken értékelik egymás munkáját, politikai tájékoztató jellegű előadásokat hallgatnak. Vagyis *a szocialista brigádok nagyon jól formálják a mezőgazdasági dolgozók körében a közösségi szellemet.*

A társadalmi szervezetek és egyesületek is részt vesznek a parasztság nevelésében. A Hazafias Népfront Heves megyei Bizottsága a TIT-tel együttműködve az elmúlt télen ötven tsz-akadémiát szervezett. A hallgatóságot mindenütt a községi népfrontbizottságok toborozták, az előadókat pedig a TIT biztosította. A népfrontbizottságok szervezték meg a téli Mezőgazdasági Könyvhónapot és ennek keretében a megyében mintegy hatvan író-olvasó találkozót. Heves megyében egyébként a népfrontbizottságok szervezésében mintegy ötven mezőgazdasági szakkör is működik.

Az igényeknek megfelelően

Az előadások a legtöbb esetben megfelelnek a parasztok igényeinek, és elég színvonalasak. Az előadók általában felkészült elvtársak, főleg tanárok, párt- és állami, gazdasági vezetők.

Az előadások anyaga, a műsorpolitika általában megfelel a követelményeknek. Az adonyi művelődési otthon téli programját például a községi pártszervezet is megtárgyalta, és csak ezután terjesztették fel a járási művelődési osztályhoz jóváhagyás végett. Figyelembe vették a községi társadalmi szervezetek és a termelőszövetkezet vezetőségének kívánságait is, csak ezután alakították ki a téli programot.

Többek között szerveztek egy „Agrárklub" elnevezésű téli tanfolyamot a tsz-ben. A tanfolyamon a következő tíz előadás hangzik majd el:

1. Az új gazdasági mechanizmusról; 2. A háztáji baromfi kezelése; 3. Borkezelési eljárások; 4. Üzemszervezés a tsz-ekben; 5. Öntözési alapismeretek; 6. A gépesítés előnyei; 7. A szarvasmarha-betegségek megelőzése; 8. A műtrágyák felhasználása és kezelése; 9. A tsz-demokrácia; 10. A IX. kongresszus utáni feladatok.

A művelődési otthon programjába iktatott „Kerekasztal-konferencia" címen egy vitasorozatot. Ennek keretében megbeszélik Adony fejlesztésének tervét, a falu vízellátásának problémáit, a földművesszövetkezet és a ruházati ktsz munkáját, a tszgazdálkodás időszerű kérdéseit és a népfront helyi tevékenységét. Ezenkívül helytörténeti kiállítást szerveznek, hogy a falu lakossága megismerkedjen szülőföldjének múltjával.

A pártszervezetek által irányított sokoldalú nevelőmunka tehát kielégíti a parasztság érdeklődési körét. Egy-egy program összeállítása előtt nagyon sok helyen — mint Adonyban is — *közvélemény-kutatást tartanak és a kívánságnak megfelelően állítják össze a téli programot.* A szakkérdésekkel általában nincs baj, a gazdasági és politikai előadások azonban lehetnének színvonalasabbak is, hiszen az új gazdasági mechanizmus megköveteli a nagyobb tárgyismeretet.

A négy megyében — *Heves, Fejér, Pest, Tolna* — szerzett tapasztalatok azt bizonyítják, hogy ahol jó a pártszervezetek és a tömegszervezetek, társadalmi egyesületek együttműködése, ott a mezőgazdasági dolgozók nevelése, művelődése jól halad.

Gali Sándor

FIGYELMEZTETŐ JEGYZŐKÖNYVEK

Időszerű megkérdezni a következőt: nyugodtan pihennek-e a legutóbbi hónapok fontos tanácskozásain felvett jegyzőkönyvek? A magam részéről én három ilyen helyi dokumentumra gondolok.

Részt vettem a tiszaszederkényi vegyikombinát kommunista műszerészeinek taggyülésén, akik az irányelvek vitájában úgy vélték: okos, körültekintő átrendezéssel több női munkaerőt vehetne fel az új város gyáróriása. A békéscsabai Kner Nyomda vezetőségválasztó taggyűlésén a kommunista igazgató sürgette szenvedélyesen a mielőbbi kedvező állásfoglalást a híres vállalat eredményjavító beruházása ügyében. A csorvási községi pártértekezleten tsz-vezetők ecsetelték annak fonákságát, hogy célszerű földrendezés nélkül nem tudják csökkenteni a jelentős szállítási költségeket...

A tanácskozásokon részt vett a gyári csúcsvezetőség küldötte; a városi pártbizottság titkára; a járási pártbizottság munkatársa. A felszólalók véleménye mindenütt jegyzőkönyvbe került. S most nyilván az egész pártszervezet várja a választ. Mert a jegyzőkönyv mindenütt attól lesz teljes, ha mindenki időben és elégedetten nyugtázza: nem a pusztába hangzik el egy-egy okos, megfontolt vélemény...

(-cs -ó)

A propagandisták munkájához

Az állam-monopolkapitalizmus és a munkásosztály harca

A modern tőkés világban végbemenő változások elsősorban abban összegezhetők, hogy a tőkés rendszer az állammonopolista kapitalizmus keretei között létezik.

AZ ÁLLAMMONOPOLISTA KAPITALIZMUS gyorsuló kibontakozása mély hatást gyakorolt és gyakorol a kapitalista társadalom gazdasági-társadalmi szerkezetére, annak változásaira; a monopóliumok és az állam viszonyára, az állam és a dolgozó tömegek kapcsolatára, a munkásosztály gazdasági és politikai harcaira.

A tőkés integráció, a nagyfokú koncentráció, az amerikai behatolás, a műszaki-technikai forradalom és a viszonylag hosszan tartó gazdasági konjunktúra közvetve és közvetlenül hatást gyakorolnak a munkásosztály anyagi és politikai helyzetére, mozgalmának alakulására. A munkásosztály helyzetét és harcait meghatározza az is, hogy

az állam-monopolkapitalizmusnak rendszerré válása az esetek többségében a munkásosztályt az egész államhatalommal állítja szembe.

Ez egyrészt előnyt, a nagyfokú centralizáltság kihasználhatóságát; másrészt hátrányt jelent, amennyiben a monopoltőkés körök az államhatalom egész erejét közvetlenebbül fordíthatják szembe a munkásosztállyal. Politikailag is kettős tendencia érvényesül. Az egyik szerint az állammonopolista kapitalizmus rendszere fokozott mértékben rejti magában a tekintélyuralmi (esetleg neofasiszta) állam kiformálódását. A másik tendencia az, hogy a magas fokú társadalmasítás kedvezőbb anyagi feltételeket teremt a szocialista társadalom számára. Ez az, amelyről Lenin mint „a szocializmus előszobájáról" írt,

Milyen hatással van az állammonopolista kapitalizmus előretörése a munkásosztály gazdasági helyzetére és politikai harcaira, különösen a kommunista pártok és a forradalmi szakszervezetek stratégiájára és taktikájára?

A fejlett gazdaságú kapitalista országok munkásosztályának életszínvonala a második világháború utáni időszakban általában javult, s egyes országokban elég jelentős mértékben. Bebizonyosodott, hogy a gazdasági konjunktúra körülményei között nemcsak szükséges, hanem lehetséges is a munkásosztálynak eredményes harcot vívnia. Az anyagi életszínvonal általános javulása a fejlett kapitalista világban azt jelenti (különösen Nyugat-Európában és az USA-ban), hogy a munkásosztály többet fordíthat elemi szükségletei (élelmiszer, ruházat) kielégítésére, sőt megnövekedett a tartós fogyasztási cikkek iránti (rádió, televízió, háztartási gépek, személygépkocsi, lakás stb.) kereslete is. Ezek olyan tények, amelyeket nem lehet és nem is volna helyes tagadni. Mindez korántsem jelenti azonban a munkásosztály anyagi kulturális életszínvonalának töretlen és veszélyek nélküli fejlődését.

A kapitalizmus annak ellenére, hogy az új jelenségek egész sorát tárja fel — kapitalizmus marad; alapvető törvényszerűségei változatlanok, a rendszer ellentmondásai nem csökkennek (főleg a munka és a tőke közötti ellentétek), sőt az új jelenségek új ellentmondásokat szülnek.

A KAPITALISTA TERMELÉS feltételei között végbemenő gyorsütemű koncentráció — mint egyik tényező — szinte valamennyi országban közvetlen veszélyként rejti magában a munkanélküliség megnövekedését és a létbizonytalanság erősödését. A burzsoá közgazdászok szerint Franciaországban a tőke fokozott koncentrációja következtében rövid időn belül kb. 600 ezres munkanélküliséget várnak. A francia munkásosztály e veszély elkerülésére, a munkaidő bércsökkentés nélküli megrövidítését követeli. A koncentráció gyorsulása Olaszországban az amúgy is eléggé létbizonytalanságban élő munkások újabb százezreit veszélyezteti, és a munkanélküliség újabb növekedésével fenyeget. Olaszországban az említett konjunktúra és életszínvonal-emelkedés ellenére napjainkban is több mint egymillió munkanélküli van, ugyanakkor az utolsó 10—15 esztendőben több mint kétmillió olasz munkás és paraszt vándorolt ki hazájából.

A MŰSZAKI-TECHNIKAI FORRADALOM, a szalagrendszer kiszélesedése, az automatizálás növekedése, a kibernetika növekvő alkalmazása stb. nagymértékben emelte a munka termelékenységét és mint egyik tényező, hozzájárult az anyagi életszínvonal emelkedéséhez. Ugyanakkor fokozta és fokozza a munkanélküliség veszélyét. A munkatermelékenység emelkedéséből folyó többlet-

terméknek csak kisebbik részét élvezi a munkásosztály, a nagyobbik része a tőkések profitját növeli. A Szakszervezeti Világszövetség adatai szerint az NSZK-ban évenként 1,6 millió, az Egyesült Államokban 2 millió munkahely szűnik meg. Bár az utóbbi évek konjunktúrájának sikerült átmenetileg korlátozni az automatizálás negatív következményeit, de a konjunktúra jelenlegi lassúbbodásával újra emelkedett a munkanélküliség veszélye. Ugyanakkor a tőkés körök keveset fordítanak az új szakmai képesítésre és átképzésre. E tekintetben tehát

a munkásosztály követelései világosak: biztosítani a munkahelyeket, csökkenteni a munkaidőt, tényleges demokratikus tervezést hajtani végre.

AZ INTEGRÁCIÓ, amely kétségtelenül egyik tényezője volt — és még ma is — a gazdasági konjunktúrának, az általános gazdasági és politikai ellentmondásokon kívül új, a munkásosztály helyzetére hátrányos, ellentmondásos tendenciákat is magábafoglal. Míg egyrészt a Közös Piac növekvő munkaalkalmat teremtett, másrészt belső ellentmondásainak kiéleződése együtt járt a munkásosztály növekvő kizsákmányolásával. Sem nemzeti, sem nemzetközi méretben nem szüntette meg a kapitalizmus alapvető ellentmondásait, nem tudott harmonikus fejlődést biztosítani; ugyanakkor a dolgozók elleni tőkés offenzívának újabb kiindulópontjává vált. Franciaországban vagy Nyugat-Németországban, ahova az idegen munkaerők bevándorlása (olasz, spanyol, portugál, görög stb.) a legnagyobb méretű,

az idegen munkaerő kizsákmányolása új formák között fokozódott, sőt a honi munkások bérére és szociális viszonyaira is nyomást gyakorolt.

A bérnivellálási kísérletek, az idegen munkaerők hamis bérbesorolása, szociális követeléseik elutasítása, a különféle levonások stb. kizárólag a tőkések profitjának növelését szolgálják. Ha az idegen munkaerő milliós tömegére gondolunk, akkor világos egyrészt az ellentmondások kiéleződése, másrészt a tőke elleni harc tömegméretű növekedése. Ezt nem változtatja meg az a tény sem, hogy a spanyol, olasz, görög stb. munkás többet keres idegenben, mintha otthon dolgozna.

AZ A KONKURRENCIAHARC is negatív hatást gyakorol a munkásosztály anyagi életszínvonalának alakulására, amelyet a Közös Piac, vagy az EFTA országai vívnak egymással, vagy a piaci csoportokon kívüli monopoltőkés körökkel. A tőkések sok esetben saját munkásaik rovására vívják egymásközti harcukat is.

Az imperialisták gazdasági és politikai ellentéteik ellenére (pl. francia—amerikai) különösképpen nem csökken, hanem növekszik az amerikai tőkebehatolás a fejlett kapitalista világba. Franciaország jelentős iparágaiban az amerikai tőke domináló szerepet játszik. Az NSZK-ban, Olaszországban, Angliában egyaránt az önfinanszírozás mellett hatalmas méretű amerikai beruházásoknak vagyunk tanúi. Ez nemcsak az imperialista egység és az ellentétek egyszerre fennálló két tendenciáját bizonyítja, hanem káros hatással van a nyugati munkásosztály és más dolgozó rétegek helyzetére is. Ennek következtében is szaporodik a gyárak bezárása, munkaidő meghosszabbítás, bérrögzítés, az árak és adók emelkedése stb. tapasztalható (1—5. jegyzet).

A MILITARIZÁLÁS KÖLTSÉGEI csillagászati számokat öltenek, amelyek az adók és árak állandó emelkedésének, a bérrögzítésnek, az ún. tőkés „jövedelempolitika" bevezetésének legfőbb okát képezik.

Ezek a tények világossá teszik, miért sokasodnak a sztrájkharcok, miért jelentkeznek a harc új formái a fejlett kapitalista világban. Mire irányulnak e küzdelmek, milyen új lehetőségek és új formák bontakoznak ki az állammonopolista kapitalizmus rendszerében?

A SZAKSZERVEZETI VILÁGSZÖVETSÉG VI. KONGRESZSZUSÁN sokrétűen elemezték a munkásosztály anyagi helyzete

1 1954 és 1962 között Franciaországban 84 000 kézműipari vállalat szűnt meg, 45 000 1—10 munkást foglalkoztató ipari vállalkozás „becsukta kapuit". 1962-ben 25 bank ellenőrizte a banktőkék, magánbetétek 58 százalékát, a csekkszámlák 76 százalékát, a folyószámlák 71 százalékát és az értékpapír-keszlet 68 százalékát. A valóságban azonban öt bank irányítja a francia gazdaságot. 1950—1963-ig 239 iparvállalat 622 összevonási műveletet végzett. Egyesítették az Usinor, a Sollac, a Lorraire—Escaut—C. A. F. L.-t egy társaságba. Egyesülésre készül az államosított Rénault és a magán-monopolista Peugot. (Jean Magniadas: „Nagy házasságok", France Nouvelle, 1966. jún. 22.)

2 Olaszországban: 1963-ban 122 fúzió történt, 1965-ben már 287. Míg 1963-ban 1153 cég mondott csődöt, addig 1965-ben 1527. Az Edison és Montecatini fúziója révén keletkezett szupermonopólium (Mont-Edison) 694 500 millió lírával, 180 üzemmel rendelkezik. (Sergio Riccio: „Olaszországi ellentmondások", International Affairs, 1966. 8. sz.)

3 Az USA gazdasági erejének döntő többsége 8—10 amerikai monopolista csoport kezébe került. (A Morgan, a Rockefeller, a Khun—Loeb, a Chichagó-i, a Mellon, a Du Pont, a Boston és a clevelandi csoportok.)

4 A Rheinisch-Westfälische Elektrizitätswerke konszern a nyugatnémet villamosenergia-termelés 66 százalékát, a barnaszéntermelés 75 százalékát, a Siemens és az AEG a villamosgépipari termelés több mint 50 százalékát adja. Két nyugatnémet konszern termeli a műselyemanyag és műselyemfonál 75 szazalékát. Az I. G. Farben három utódvállalata (Badische Anilin und Sodafabrik AG, Farben Fabriken Bayer AG, Farbwerke Hoechst AG) a nyugatnémet nehézvegyipari termelés 70 százalékát ellenőrzi. (Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Korunk világgazdasága II. A fejlett tőkésországok. 297—298. l.)

5 Angliában a tőke koncentrációjának és centralizációjának előrehaladása alapján olyan hatalmas társaságok kezébe összpontosul a szigetország gazdasága, mint a már említett Royal-Dutch, és a British Petroleum Company, a nehézipari Vickers monopóliumok, az Imperial Chemical Industries stb. Az egész gazdasági élet pénzügyi irányítása az ún. „5 nagy bank" kezébe fut össze („Big Five").

változásaiból fakadó feladatokat és középpontba állították a munkásosztály olyan gazdasági követeléseit, mint a bércsökkentés nélküli munkaidő-csökkentést, hatékony bér- és fizetési politikát, a foglalkoztatottság biztosítását, lehetőséget a munkások átképzésére (a technikai oktatás fejlesztését), új modern kollektív szerződések megkötését és ami ezzel kapcsolatos politikai követelés: a faji diszkrimináció megszüntetését és a szakszervezeti szabadságjogok biztosítását. E követelések körül bontakoznak ki minden eddiginél nagyobb mértékben a sztrájkharcok.

E harcok egyszerre gazdasági és politikai jellegűek, melyen belül a politikai jelleg erősödését döntően befolyásolja az állammonopolista kapitalizmus, mint gazdasági-politikai rendszer.

A francia, olasz, japán, latin-amerikai stb. sztrájkmozgalmakban erősödik a szakszervezeti egység, sőt nemzetközi méretben javul a két nagy világszervezet, az SZVSZ és a Szabad Szakszervezetek Nemzetközi Szervezete közötti együttműködés. Előtérbe kerültek a sztrájkharcok új, a technikai haladással összefüggő formái, az ún. „forgó sztrájkok". A munkásosztály előtt, a „klasszikus" bér- és szociális követelések mellett, új lehetőségek nyílnak.

A munkásosztály céltudatos akaratát teljes következetességgel természetesen csak a burzsoá államhatalom megdöntésével tudja elérni, ami azonban nem jelenti e történelmi pillanat „bevárását", hanem éppen az állammonopolizmus adta objektív lehetőségeket felhasználva kell azt megközelíteni.

A munkásosztály igyekszik hatást gyakorolni a gazdasági struktúra változásaira és a burzsoázia gazdaságpolitikájára.

Ezért követelik a kommunista pártok és a forradalmi szakszervezetek még polgári körülmények között a széles körű államosításokat, vagy a meglevő államosított szektorok demokratizálását; az üzemi tanácsok beleszólási jogát az államosított szektor termelésébe, bér- és szociálpolitikájába. Ahol jelentős baloldali frakciók vannak a parlamentben, ott különösképpen előtérbe kerül az államosított vállalatok parlamenti ellenőrzése.

A forradalmi munkásosztály végső célja természetesen nem a demokratikus reformok ilyen vagy olyan méretben való megvalósítása, és különösen nem a polgári keretek konzerválása. A munkásosztály gazdasági és politikai harca a dolgozó tömegek gazdasági-társadalmi felszabadításáért, következésképpen a burzsoá rend megdöntéséért folyik.

Ebben az összefüggésben különösen nem választhatók szét az említett gazdasági-gazdaságpolitikai, szakszervezeti küzdelmek a hatalomért folytatott harctól.

Az állammonopolista kapitalizmusnak, mint rendszernek térhódítása kitágítja, kiszélesíti a hatalom meghódításának békés lehetőségét és útjait. A nyugat-európai munkásosztály küzdelmet folytat az államhatalom különböző szervezeteinek demokratizálásáért, a demokratikus arányos, szabad választási rendszeren alapuló parlamentért, a községi tanácsok politikai jogainak kiszélesítéséért, a szabad szervezkedésért, a modern iskola- és kultúrpolitikáért, az egyház és állam teljes elválasztásáért stb. A forradalmi szervezetek, elsősorban a kommunista pártok döntő feladata — figyelembe véve a társadalmi struktúra lényeges változásait is — *olyan antimonopolista szövetség megteremtése, amely magába foglalja a proletariátust, az egész parasztságot, a különböző középrétegeket, az értelmiségieket, sőt a burzsoázia nem monopolista részét is,* egyszóval minden olyan osztályt, vagy réteget, amelyet a monopolista erők sújtanak. *E taktikai irányvonal megvalósításának fontos feltétele a munkásosztály egysége, a szakszervezetek és munkáspártok akcióegysége, a munkás-paraszt szövetség megszilárdítása, a kommunista pártok marxizmus—leninizmuson alapuló belső politikai egysége, ideológiai felvértezettsége.*

A munkásosztálynak és szövetségeseinek, valamint forradalmi szervezeteinek *alapvető feladata tehát még polgári körülmények között lépésről lépésre behatolni a burzsoázia gazdasági és politikai hadállásaiba, ott politikai és gazdasági pozíciókat elfoglalni,* és adott *történelmi pillanatban a burzsoázia rendjét a munkásosztály és szövetségeseinek szocialista rendjével felváltani, illetve a tőkés rendszert megdönteni.* E cél elérése nagymértékben függ az országonként adódó történelmi, nemzeti sajátosságoktól, következésképpen e stratégia és taktika megvalósulásának is különböző nemzeti formái lehetségesek, ugyanazon lényeg mellett.

*

E rövid cikk csupán azt a célt szolgálta, hogy az állammonopolista kapitalizmus keretei között betekintést nyújtson a munkásosztály gazdasági és politikai harcaiba. E küzdelemre még e cikkben nem tárgyalt, de természetesen létező külső erők is hatnak: olyanok, mint a szocialista világ léte és fejlődése, a szocialista világ gazdasága és politikai viszonyai, a nemzeti felszabadító mozgalmak, az új független országok növekvő szerepe és általában a nemzetközi méretű osztályharc egész menete.

Szántó György

Az európai biztonság ügye

Viharosan zajló világunk, különösen az Egyesült Államok kegyetlen, imperialista háborúja a vietnami nép ellen, számos nemzetközi kérdést kiélez. A világeseményekkel összefüggésben Európában is szükség van a feszült, bonyolult helyzetből kivezető utak keresésére. Az utóbbi időkben növekvő figyelmet fordítunk az európai biztonság ügyére. Nap mint nap hallunk és olvasunk a nyugatnémet imperializmus agresszív terveiről, az USA és az NSZK imperialistáinak szövetkezéséről a béke ellen, De Gaulle „európai politikájáról", a Közös Piac és a NATO nehézségeiről, Nyugat- és Kelet-Európa tárgyalásairól, az európai szocialista országok erőfeszítéseiről az európai biztonság megteremtése érdekében és más problémákról. Az európai helyzet ma is fontos szerepet játszik nemcsak Európa, de a világ sorsában is. Az európai biztonsági rendszer megteremtése feltétlenül pozitív szerepet játszana a világbéke biztosításában.

A történelmi tapasztalatok

Vannak, akik az európai biztonság ügyét napjaink eseményeinek hatása alatt és történelmi tapasztalatokra hivatkozva pesszimista módon ítélik meg. Érvelésük nagyjából így foglalható össze: az európai békéért és biztonságért régtől fogva harcolnak az emberek, mégis azt tapasztaljuk, hogy a régi viták is megmaradtak, sőt újabbakkal bővültek; az ellentétek éleződnek, Európa megosztott és nyugtalan, a háborús erők ismét felütötték a fejüket kontinensünkön is.

Ez az érvelés csak részben közelíti meg az igazságot. Érzékelteti a nehézségeket és megállapítja azt a tényt, hogy nincs megteremtve az európai béke és biztonság rendszere. Emellett azonban más történelmi tények is vannak. A XVIII. század francia felvilágosítói még azt gondolták, hogy a szétrombolt feudalizmus helyén megalakuló „ésszerű európai államok egyesülése" megteremti az „európai örök békét". Utánuk sokan mások hasonló feltételezéssel éltek. Utópistáknak bizonyultak. Az általuk elképzelt „ésszerű államok" nem lehettek mások, mint kapitalista államok, amelyek újabb háborúkat hordoztak magukban és robbantottak ki. Ám a kapitalizmus talaján megszületett a forradalmi munkásmozgalom, a tudományos szocializmus, amely feltárta a háborúk társadalmi gyökereit, tudományos szintre emelte a békéért folyó harcot és élére állt ennek a mozgalomnak. *Ez rend-*

kívül fontos előrehaladás volt: mennyiségileg és minőségileg növelte az európai béke erőit. Az imperializmus korszakában nem tudta ugyan megakadályozni az első világháború kitörését, de lerakta az új Európa alapjait. *Az Októberi Forradalomban* megszületett az első szocialista állam, amely a világbékéért folyó harcot hivatalos állami politikává tette.

A marxizmus—leninizmus kidolgozta a különböző társadalmi rendszerű államok békés egymás mellett élésének elvét, s a Szovjetunió annak szellemében a történelemben először meghirdette az európai kollektív biztonság politikáját. Ez a politika bátorította és növelte az európai biztonság híveinek táborát és nagy szerepe volt a fasizmus elleni harcban. Kétségtelen, hogy az imperialistáknak megnehezítette — ha nem is tudta megakadályozni — a második világháború kirobbantását és alapvetően befolyásolta a háború kimenetelét. A második világháború után létrejött a szocialista világrendszer, amely a történelemnek egyre inkább meghatározó erejévé válik. Tehát ismét alapvető előrehaladás történt, az európai biztonság ügye új megvilágításba került. *Az új világháború többé nem végzetszerűen elkerülhetetlen.*

A Szovjetunió a második világháború után, a többi szocialista országgal együtt *új alapon* kezdeményezte az európai kollektív biztonsági szerződés megkötését. A szovjet kormány az 1954. évi berlini értekezleten tervezetet nyújtott be az összeurópai kollektív biztonsági szerződés alapelveiről. Javasolta, hogy valamennyi európai ország (beleértve az NDK-t és az NSZK-t) részvételével az egyenjogúság elve alapján 50 évre kössenek szerződést; állapodjanak meg, hogy minden vitás kérdést békés úton rendeznek; minden eszközzel segítik azt az országot, amelyet támadás fenyeget; a szerződéssel ellentétes szervezetekbe nem lépnek be, állandó politikai és katonai konzultatív bizottságokat hoznak létre; a szerződés szerveibe meghívják a Kínai Népköztársaság és az USA képviselőit. Az 1955-ös genfi értekezleten a szovjet kormány újabb javaslatot terjesztett elő az európai kollektív biztonsági szerződés megkötésére.

Miután az imperialista államok elutasították a szovjet javaslatokat és létrehozták az agresszív NATO-t, a szocialista országok 1955-ben megkötötték a *Varsói Szerződést, amely az európai kollektív biztonság szerveként nyitva áll minden békeszerető állam előtt.*

A szovjet kormány 1958. július 15-én jegyzéket intézett az európai és az amerikai kormányokhoz, hogy kössenek barátsági és együttműködési szerződést. A Varsói Szerződés tagállamai még ezt megelőzően, 1958 májusában javasolták, hogy a Varsói Szerződés és a NATO között írjanak alá megnemtámadási egyezményt. A szocialista országok számos más javaslatot is tettek az európai kollektív biztonsági rendszer megteremtése érdekében. Többek

között: békés együttműködés és verseny a két német állam között, a két német állam békés és demokratikus egyesítésének elősegítése, a fegyverzet és a fegyveres erők csökkentése, a közép-európai atommentes övezet megteremtése, a balkáni államok együttműködési szerződésének megkötése, a külföldi csapatok visszavonása, intézkedések a váratlan támadás elhárítására, a támadásnak kitett állam segítése, a semlegesség garantálása, a nyugat-európai és a kelet-európai országok gazdasági-kulturális és más kapcsolatainak bővítése, a Duna-menti államok szoros együttműködése (magyar javaslat).

Ez a rövid történeti áttekintés azt bizonyítja, hogy az európai béke és biztonság ügyét bizonyos fejlődés jellemzi. *Az utópista elgondolásoktól eljutott a tudományosan megalapozott reálpolitikához. A szocialista országok javaslataiban részletesen kialakult az európai kollektív biztonsági rendszer konstruktív, reális és hatékony programja. S megvannak azok az erők, amelyek ezt végre is tudják hajtani.*

Bár az imperialisták ez ideig meg tudták akadályozni az összeurópai kollektív biztonsági rendszer megteremtését, azonban az európai biztonság történeti fejlődésében megtalálhatók a realizálódás bizonyos folyamatának fontos elemei.

Az európai kollektív biztonsági rendszer megteremtésének reális lehetősége napjainkban

Mint minden nagy történelmi kérdést, úgy ezt is *végső fokon az erő dönti el.* A második világháború után gyökeresen és világméretekben megváltoztak a nemzetközi erőviszonyok a béke és a szocializmus javára. Ebben döntő szerepe van a szocialista világrendszer, különösen az európai szocialista országok erősödésének, gazdasági, politikai és katonai súlyuk nagymértékű megnövekedésének. Európa *területének* 65,7 százalékán szocialista államok helyezkednek el, 24,8 százalékán imperialista, 9,5 százalékán a semleges országok. 1961-ben *lakosságának* 48,1 százaléka a szocialista államokban, 47,1 százaléka az imperialista, 4.8 százaléka a semleges országokban élt. Ma az európai szocialista országok népessége több mint 300 milliós erő, s ez Európa lakosságának több mint a fele. Európa szocialista része óriási gazdasági erőt testesít meg: az egész európai ipar termelésének több mint a felét szolgáltatja. A KGST (7 európai szocialista ország) több mint kétszeresen felülmúlja a Közös Piac (6 európai fejlett tőkésország) részesedési arányát a világ ipari termelésében. A KGST már 1961-ben a világ ipari termelésének kb. 28 százalékát adta, míg a Közös Piac csak kb. 13 százalékát. 1962-ben a KGST 503,9 milliárd kilowattóra villamos energiát, a Közös Piac pedig 319,3 milliárdot termelt. Az arány a KGST és a Közös Piac országai

között más alapvető ipari termékek tekintetében (millió tonnában számítva) a következő: kőszén — 758,2, illetve 260,2, kőolaj — 201,0, illetve 14,8, acél — 100,4, illetve 74,4, cement — 83,1, illetve 73,5. Mindemellett figyelembe kell venni az európai szocialista országok szellemi, kulturális és technikai eredményeit, népeik eszmei-politikai egységét. *Ez a hatalmas erő egységesen az európai békéért és biztonságért harcol.*

A KGST és a Varsói Szerződés, Európának ez a hatalmas szocialista ereje tehát *alapvetően befolyásolja Nyugat-Európa sorsát is.*

A másik fontos tényező, amely Nyugat-Európára hat, az *amerikai és az európai imperializmus erőviszonyainak módosulása.* Csak példaként említjük, hogy 1948-ban a kapitalista világ ipari termeléséből az USA 55,8 százalékkal, Nyugat-Európa viszont csak 30,4 százalékkal részesedett, 1965-ben a különbség 45,1 és 34,1 százalékra csökkent. *Az amerikai és az európai imperializmus erőviszonyainak ez a változása élezi az USA és Nyugat-Európa ellentéteit, „önálló európai törekvéseket" ébreszt a nyugat-európai politikai körökben.* A szocialista országok erejét is számításba véve arra a következtetésre jutunk, hogy *Európa világpolitikai szerepe általában megnőtt, megvan a lehetősége ahhoz, hogy sorsát maga határozza meg.* Ez a helyzet nem azonos az 1947—1949-es állapotokkal, amikor a nyugat-európai kapitalizmus meghajolt a hatalma csúcsán levő USA előtt és vakon alárendelte magát az amerikai politikának. Nyilvánvaló, hogy az azokban az években létrehozott imperialista szervezetek (a NATO és mások) ma már anakronizmusok.

További fontos tényező, amely hat Nyugat-Európára: *az európai imperialista államok mind élesebb ellentétei.* Ma már tagadhatatlan, hogy éles ellentétek vannak a Közös Piac és az EFTA, valamint ezen csoportosulások tagállamai között is. Ez a körülmény szintén *új politikai orientációkat követel.* Végül a legfontosabb tényezők között említjük meg, hogy *a nyugat-európai imperializmus hátországa nem szilárd,* rendszere nem rendelkezik eszmei-politikai egységgel. A nyugat-európai tömegek jelentős része és elsősorban a munkásosztály harcol az európai biztonsági rendszerért.

A nyugat-európai kormányok álláspontja az európai biztonság kérdéseiről

Ebben a helyzetben mi a nyugat-európai kormányok álláspontja? Vannak jelek, amelyek az erjedés folyamatát, azaz a mereven elutasító álláspont lazulását jelzik. *Az egyes nyugat-európai kormányok magatartása ebben a kérdésben igen eltérő.* Legalább öt koncepció mérkőzik egymással: az atlanti integráció

(az USA és Nyugat-Európa együtt), az európai integráció nemzetek feletti vonala, az integráció funkcionális elve, a nemzetek Európája elmélet, valamint a Kelet-Európa és Nyugat-Európa szorosabb együttműködésének elgondolása. A kérdést csak bonyolítja, hogy ezen koncepciók közötti határok sokszor elmosódnak és országokként is különböző módon hangsúlyozzák az egyes kérdéseket.

Az USA arra törekszik, hogy az atlanti integráció jegyében saját vezetése alatt a szocialista országok ellen egyesítse a nyugat-európai országokat. Ebből a szempontból támogatja mindazokat az integrációs koncepciókat, amelyek Nyugat-Európát Kelet-Európától különálló tömbbe szoríthatják. A szűk látókörű amerikai külpolitika az általános ellentétek talaján a mind veszélyesebbé váló vietnami háború következtében erősen meggyengíti az USA nyugat-európai pozícióit. Az elszigetelődés az amerikaiakat arra ösztönzi, hogy növekvő mértékben a legagresszívabb nyugat-európai államra, az NSZK-ra támaszkodjanak. *A nyugatnémet* imperializmus a maga részéről ezt arra akarja felhasználni, hogy még határozottabb revánspolitikát képviseljen, még agresszívabban követelje az atomfegyvert.

Anglia külpolitikai vonalvezetésében az USA-t követi. De mint ahogyan az NSZK sem, úgy Anglia sem vonatkoztathatja el magát Európa összérdekeitől, attól az alapvető ténytől, hogy európai országok. Az ellentét külpolitikai vonalvezetésük és valóságos érdekeik között súlyos helyzetbe hozza a két országot. Ma már egyre több szó esik arról, hogy az angol és a nyugatnémet külpolitika zsákutcába jutott. *Anglia és az NSZK jelenlegi gondjai jórészt rossz külpolitikájuk következménye.*

Franciaország komoly erőfeszítéseket tesz, hogy az új helyzethez igazodjék és a maga javára kamatoztassa az abból származó lehetőségeket. De Gaulle „európai Európa" politikája súlyos gondokat okoz az USA-nak, az NSZK-nak, a NATO-nak és a Közös Piacnak. Annál is inkább, mert az önálló francia külpolitikai törekvések más józan erőket is felszabadítanak Nyugat-Európában. E politikának is következménye, hogy a *belga,* a *dán* és a *norvég* kormány ma a korábbinál erélyesebben képviseli saját érdekeit. Mind több nyugat-európai politikus jut arra a meggyőződésre, hogy *a kérdésmegoldás a Nyugat- és Kelet-Európa sokoldalú közeledésében van.* Ma már az a helyzet, hogy a nyugat-európai kormányok nem merik nyíltan ellenezni az európai közeledés gondolatát, sőt sokszor éppen az ilyen kezdeményezések látszatát igyekeznek kelteni. Még a bonni kormány is megkockáztatta az idén, hogy a „békülékenységének" látszatát keltse.

Európában elsősorban a nyugatnémet revánspolitika következményeként tehát továbbra is veszélyes a helyzet, de az alap-

vető tényezők összhatásaként pozitív tendencia van kialakulóban. Európa biztonságának ügyében együtt érlelődnek az objektív és a szubjektív feltételek, reális lehetőséget nyújtva arra, hogy jelentősebb változások történjenek az európai államok kapcsolataiban, általában az európai helyzetben. A nyugat-európai kapitalista országok és a kelet-európai szocialista országok gazdasági, politikai és kulturális kapcsolatai fejlődnek. A párbeszéd megkezdődött.

Az európai biztonság megteremtésének konkrét feladatai

Ilyen körülmények között különleges jelentősége van annak az újabb kezdeményezésnek, amelyet az európai béke és biztonság megszilárdításáról a Varsói Szerződés Politikai Tanácskozó Testületének 1966 júliusi bukaresti értekezletén elfogadott nyilatkozat hozott nyilvánosságra. (Népszabadság, 1966. július 9.) *A nyilatkozat, amely az európai szocialista országok gyakorlati politikájának manifesztuma,* a helyzet történelmi elemzése és értékelése alapján világosan megmutatja az európai biztonság megteremtésének útjait, azokat a feladatokat, amelyek ma napirenden vannak. A realitásokból kiindulva rámutat, hogy a kollektív biztonsági rendszer felépítése nem öldható meg egyik napról a másikra, s ezért gondolnunk kell átmeneti és részintézkedésekre. A nyilatkozatot aláíró államok véleménye szerint főleg az alábbi vonatkozásokban lehet és kell intézkedéseket tenni az európai biztonság erősítésére:

1. Az európai országok fejlesszék a jószomszédi kapcsolatokat, a függetlenség, a nemzeti szuverenitás, az egyenjogúság, a belügyekbe való be nem avatkozás, a kölcsönös előnyök s a különböző társadalmi rendszerű államok között megvalósuló békés egymás mellett élés elvei alapján. Ennek érdekében mindegyik államnak le kell mondania a más államokkal szemben alkalmazott bárminemű politikai vagy gazdasági megkülönböztetésről és nyomásról.

2. Az európai háborús feszültség enyhítésének radikális módja lenne a fennálló katonai szövetségek egyidejű feloszlatása. A jelenlegi helyzet lehetővé teszi ezt. Ha azonban a NATO-tagállamok ehhez még mindig nem hajlandók hozzájárulni, már most meg kellene egyezni a NATO és a Varsói Szerződés katonai szervezetének felszámolásáról. Ugyanakkor szükséges, hogy a NATO és a Varsói Szerződés tagállamai, valamint a katonai tömbökhöz nem tartozó államok két- vagy többoldalú alapon tegyenek erőfeszítést az európai biztonság előmozdítása érdekében.

3. Számolják fel a külföldi katonai támaszpontokat, az idegen területekről teljesen vonják ki a külföldi csapatokat, mindkét német államban egyidejűleg csökkentsék a fegyveres erőket, tegyenek intézkedéseket az atomkonfliktusok veszélyének elhárítására, hozzanak létre atommentes övezeteket...

4. Az európai államok tegyenek erőfeszítéseket, hogy az NSZK semmilyen formában se rendelkezhessék atomfegyverekkel.

5. A határok sérthetetlensége az európai tartós béke alapja. Ezért valamennyi állam (nemcsak az európaiak) ismerjék el a második világháború után az európai államok között reálisan kialakult határokat, köztük az Odera—Neisse lengyel határt és a két német állam közti határokat.

6. A német kérdést békésen kell rendezni. Mindenekelőtt el kell ismerni a két német állam, az NDK és az NSZK létezésének tényét. Mindkét német állam mondjon le a nukleáris fegyverekről. Segítsék elő a két német állam fokozatos közeledését. Az egyesített Németországnak valóban békeszerető, demokratikus államnak kell lennie.

7. Hívjanak össze egy olyan általános európai tanácskozást, amely megvitatná az európai biztonság szavatolásának és az egyetemes európai együttműködés kibontakoztatásának kérdéseit.

A Varsói Szerződés tagállamai kinyilatkoztatták: „Az értekezlet részvevői azzal a felhívással fordulnak valamennyi európai kormányhoz és nemzethez, földrészünk békeszerető és haladó erőihez ideológiai, politikai vagy vallási meggyőződésüktől függetlenül, egyesítsék erőfeszítéseiket azért, hogy Európa — a világcivilizáció egyik legfontosabb központja — egyenjogú nemzetek sokoldalú és gyümölcsöző együttműködésének földrészévé, a tartós béke és a világméretű kölcsönös megértés hatalmas tényezőjévé váljék."

Sütő Ottó
egyetemi docens

A pártoktatás és a helyi sajátosságok

Tapasztalatok a polgári járásban

A járási párt-végrehajtóbizottság az elmúlt év júniusában tárgyalta két esztendő pártoktatásának tapasztalatait, s megállapította, hogy fokozott érdeklődés nyilvánul meg a gazdasági kérdések és az ezzel összefüggő elvi, politikai ismeretek iránt. Az országot érintő általános gazdaságpolitikai ismereteken túl, a kommunistákat és pártonkívülieket mindinkább foglalkoztatják a falujukban, termelőszövetkezeteikben zajló események. S a pártoktatás keretében ezekre az élet által diktált kérdésekre várnak választ elsősorban. Ezért határozott úgy a párt-végrehajtóbizottság, hogy a pártoktatásnak tematikájában és tartalmában is jobban kell igazodni a helyi sajátosságokhoz. *Gyulaházán* az ateista propaganda kapott nagyobb hangsúlyt, *Egyeken* a tsz-ek befeléfordulásának szemléleti okait vitatták meg. *Újszentmargitán* és környékén a politikai ismeretek elsajátításával egy időben az általános ismeretek gyarapítására is nagy gondot fordítottak.

Ennek a határozatnak végrehajtását vizsgálva megállapítható volt a pártoktatás nagy szerepe abban, hogy az emberek szemlélete, életfelfogása ma sokkal kedvezőbb. Jobban megértik az összefüggéseket és tájékozottságuk alapján észreveszik a hibákat, fellépnek az igazságtalanság ellen, védik jogaikat, s tudják kötelességüket is. A pártoktatás hatékonyságát növelte az is, hogy formáit a hallgatók érdeklődésének megfelelően választották meg. Az elmúlt években alkalmazott módszerek — vitatkozás, beszélgetés, konzultáció — jónak bizonyultak. Az összhatásban kedvező eredmények mellett persze néha hibák is akadtak. Sokszor ott is vitát erőltettünk, ahol a beszélgetés felelne meg a legjobban, vagy fordítva, a beszélgetést választottuk, ahol vitatkozni kellett volna. Nincs kidolgozva a kéthetes tanfolyamok tematikája alapján szervezett esti iskolák vezetési módszere sem. Itt a hallgatók nagy száma — 70—80 fő — miatt nem lehetséges sem vita, sem beszélgetés. A megoldás az lenne, hogy az előadás, illetve a konzultáció után kisebb csoportokban beszélgetés kezdődjön a tárgyalt témáról.

Négy évvel ezelőtt a járási pártértekezleten propagandamunkánk elé azt a követelményt állítottuk, hogy tartalmilag hatékonyabban szolgálja a marxizmus eszméinek, a párt politikájának megvalósítását. Különös gondot fordítottunk olyan témák vitájára, mint a párt és a munkásosztály vezető szerepe, a szövetségi politika alapvető kérdései.

Propagandistáink lényegében megfelelnek a megnövekedett kö-

vételményeknek. Szorgalmas szervező, és oktatómunkájukkal hozzájárultak a pártoktatás színvonalának emeléséhez. Esetenként azonban még bátortalanok, és néhány esetben felkészületlenség is tapasztalható. Ez elsősorban a túlterhelés következménye. Továbbképzésük fokozásával, jobb munkaszervezéssel, munkamegosztással csökkenthető. A jövőben is nagy gondot fordítunk a propagandisták továbbképzésére, politikai ismereteik bővítésére. Ehhez kedvező lehetőségeket nyújt az is, hogy Polgáron már három éve az esti egyetemnek önálló tagozata működik. Az idén 35 fővel új elsőéves tagozat indult.

Párttagságunk csaknem 80 százaléka részt vesz a pártoktatásban. A többiek különböző állami oktatás keretében tanulnak. Természetesen a számokkal nem lehet lemérni a propaganda hatékonyságát. A szocialista tudat erősödésének, a politikai tisztánlátásnak nem az a fokmérője, hogy a foglalkozásokon hányan jelentek meg, de bizonyos mértékig utal az érdeklődésre, aktivitásra. Járásunkban különösen eredményes a falusi téli tanfolyam, ahol az utóbbi időkben nőtt a résztvevők száma. Helyes módszernek bizonyult az is, hogy a dolgozók esti iskoláján, ahol több mint ötszázan tanultak, hetente egyszer olyan osztályfőnöki órát iktattak be a tanárok, ahol az embereket érintő és érdeklő politikai kérdésekről folyt eszmecsere.

Kállai Imre,
a Polgári járási Pártbizottság első titkára

Módszertani segítség

Már az elmúlt oktatási évben felmerült az igény a szigetvári járás propagandistái körében, hogy biztosítsanak részükre több módszertani segítséget. Ez a kívánság jogos volt. Az elmúlt években növekedett ugyan azoknak a propagandistáknak a száma, akik egyetemet, főiskolát vagy marxizmus—leninizmus esti egyetemet végeztek, de ugyanakkor ezek az elvtársak sokkal kevesebb tapasztalattal rendelkeznek az oktatás módszerei tekintetében.

A járási pártbizottság most mindenekelőtt a propagandista tanfolyamokat, tanácskozásokat használja fel a módszertani segítésre. Figyelembe véve az egyes tanfolyamok jellegét, a propagandisták egyéni felkészültségét, napirendre tűznek módszertani kérdéseket. Ezek megvitatásához segítséget kérnek pedagógiai területen dolgozó elvtársaktól is. Mindenekelőtt a didaktikai kérdések megvitatását szervezték meg.

Komoly gondot okoz a pártoktatásban a szemléltetés. Az egyes tanfolyamokat figyelembe véve, erre most érdekes elképzelések születnek. Helyileg készített képek, grafikonok felhasználásával, diafilmek kiválogatásával biztosítanak szemléltető anyagokat, illetve megvitatják, hogyan kapcsolható filmekhez, televíziós adásokhoz egy-egy téma feldolgozása. Az oktatási évet megelőző tanfolyamon megszervezték a bemutató jellegű előadásokat.

Mitzki Ervin

A pártszervezet irányító munkája egy szovjet üzemben

5 tagú delegációnk a szocialista építőmunka tapasztalatainak kicserélése végett *Szovjet Észtország* fővárosában, *Tallinnban* járt. A tíznapos úton sok felejthetetlen élményben volt részünk. A csodálatosan szép tájak, a nagyvárosok lüktető élete — 6 napig voltunk Tallinnban — a forradalmi harcok emlékei Moszkvában, Leningrádban, a kommunizmus építésének egyre szélesebben kibontakozó munkája —, s mindezekkel együtt a *hazánk, népünk iránt mindenütt tapasztalható megbecsülés, tisztelet és szeretet — maradandó emlék számunkra.*

Tallinn nem tartozik a milliós városok közé. A város arculatát az ország történelme során kialakult építészeti hagyományok egymásmellettisége adja meg. Nincsenek benne zsúfoltan elhelyezett felhőkarcolók, a városi életet a nyugodt légkör jellemzi. A városi séta alkalmával olyan kép tárul elénk, mintha féltő gondossággal tervezték volna meg a város fejlődését, rendezték volna el a függetlenségért, a nép életéért folytatott hősi harcok dokumentumait. 1154-ből származik a városra vonatkozó első írásos emlék. A több mint 800 év alatt a város sokat szenvedett a dán, a svéd betolakodók, a német lovagrendek és századunkban a német militarizmus pusztításaitól. A város lakói azonban igyekeztek a károkat a lehető leggyorsabban helyreállítani.

Tallinn város lakossága — éppen úgy mint Szovjet Észtország egész lakossága — *büszke a főváros forradalmi hagyományaira.* A város munkássága a Nagy Októberi Szocialista Forradalmat követő harmadik napon szintén átvette a hatalmat. 1918-ban az Észt Vörös Hadsereg egységei, a Szovjet Vörös Hadsereg egységeivel együtt harcoltak az intervenciós csapatok ellen. 1920-ban az imperialisták segítségével a burzsoázia került hatalomra, a kommunisták illegalitásba szorultak. 1940-ben azonban a munkások újra kezükbe vették a hatalmat.

Az észt elvtársak *féltve őrzik a forradalmi harcok emlékeit.* A város általunk is meglátogatott egyik üzemében, a villamostechni-

kai gyárban dolgozott éveken keresztül Kalinyin elvtárs, a harcos forradalmár, ideológus és kommunista nevelő. Gépét, szerszámait ereklyeként őrzik a gyárban a főbejárattal szemben egy nagy üveg vitrinben.

A termelés változásának előkészítése

A „Kalinyin" Elektrotechnikai gyárban küldöttségünket az igazgató, a párttitkár, a szakszervezeti bizottság titkára és a Komszomol titkára fogadta. Az üzem most éli át a harmadik rekonstrukciós időszakot. Eredetileg vasúti járműjavító volt, az 1950-es évek végén áttért a transzformátorok, majd higany egyenirányítók készítésére, ez év elején pedig elkezdték a szilícium egyenirányítók gyártását. Az üzemnek 2000 dolgozója van, nagyrészt nők és sok a fiatal.

A gyár 1965. évi eredményes munkája alapján elnyerte a Szovetségi Köztársaság „Kommunista Munkáért" járó vörös vándorzászlaját. Ez évben az I. és II. negyedévi termelés alapján megkapták a kerületi pártbizottság vándorzászlaját.

A pártbizottság titkára tájékoztatott bennünket arról, hogyan foglalkoznak a termelés kérdéseivel. Elmondotta, hogy a kerületi pártbizottság mellett működik egy termelési csoport. Ez a gyárak negyedéves tervteljesítése, valamint az üzemen belüli szocialista munkaverseny alapján pontozásos rendszerben értékeli a versenyt. Ennek alapján a legjobbakat vándorzászlókkal jutalmazzák.

Amikor a múlt év elején üzemük feladatul kapta az új termék gyártására való áttérést —, amely egybe esett új munkaszervezési és munkadíjazási formák bevezetésével —, először pártbizottsági ülésen vitatták meg a feladatokat. Ezt követően 6 főből álló csoportot küldtek el tanulmányútra, hogy a gyakorlatban megismerjék az ilyen munkaszervezés és munkadíjazás módszereit.

A tanulmányút résztvevői beszámoltak tapasztalataikról a pártbizottságnak, s ennek alapján kidolgozták a tennivalókat. Először a pártcsoportbizalmiakkal vitatták meg a teendőket, majd pártcsoportonként. Ezt követően a műhely-alapszervezetekben került sor vitára és összevont taggyűlésekre. A taggyűlésen és az azt követő termelési tanácskozásokon részletesen ismertették az új módszerre való áttérés feladatait és jelentőségét.

Szervezett tájékoztatással

Ilyen előkészítés után kapcsolódott be a felvilágosító munkába az üzem előadó kollektívája, amely politikailag képzett közgazdászokból és műszakiakból áll. Az előadások sokoldalúan elemezték az új munkaszervezés és munkadíjazás előnyeit és alkalmazásának módját. Az egyik téma többek között az volt, hogy elmondták: a gyár közgazdászai által üzemrészekre kidolgozott feladatok eredményes végrehajtása

során milyen mértékű lesz a többlet termelés és ennek eredményeképpen hogyan alakul a dolgozók keresete. *Az előadás mindenkor az adott műhely termelésének közgazdasági elemzésére épült.*

Ezzel párhuzamosan esti tanfolyamokat szerveztek, amelyeken az új termék előállításának elméleti és gyakorlati kérdéseit vitatták meg. Arra is megtanították a dolgozókat, hogy az új munkadíjazás alapján hogyan számítsák ki keresetüket.

Az új termék gyártása egyben a termelés bővítését is jelentette, így igen sok új dolgozót, elsősorban iskolából kikerült fiatal lányokat vettek fel. Ezek, első lépésként, ugyancsak tanfolyamot végeztek.

Ez az előkészítő munka mintegy félévig tartott. Ez év elején megkezdték a szilícium rendszerű egyenirányítók gyártását. A termelésben az első hónapban volt némi zökkenő, de azóta a gyár rendszeresen teljesíti, illetve túlteljesíti a kitűzött programot. Minőségi reklamáció szinte nincs.

A szilícium-gyártó részlegben külön pártalapszervezet működik, amely nagy gondot fordít a termelés terv szerinti alakulására, az új módszerek népszerűsítésére és elterjesztésére. Ebben az üzemrészben fél-automata minőségellenőrző gépet szerkesztettek a műszakiak.

Az új dolgozók többsége ebbe az üzemrészbe került, ezért a pártalapszervezet nagy gondot fordít arra, hogy a fiatalok ne csak a termeléssel, hanem a gyár történetével, forradalmi múltjával is megismerkedjenek. Részletesen ismertetik Kalinyin elvtárs életét és tevékenységét is.

Hogyan ellenőriz a pártszervezet

A pártalapszervezet titkára mindennap reggel 9 órakor tájékoztatást kap az előző napi műszakok tervteljesítéséről. Ha valahol lemaradás történik, az adott részleg gazdasági vezetőjével megbeszéli, hogy milyen intézkedéseket tegyenek a lemaradás pótlására.

A jelen időszakban tovább bővítik a szilícium egyenirányítók gyártását, ezért az üzemi pártbizottság létrehozott egy ellenőrző kollektívát azzal, hogy segítse és ellenőrizze a termelés bővítésének terv szerinti megvalósulását. Az ellenőrző csoport tagjai rendszeresen a helyszínen ellenőrzik az általános munkarendet, a szervezettséget, az anyagellátást, a szocialista munkaversenyt és a politikai munkát. Meghatározott időközönként tapasztalataikról jelentést tesznek a pártbizottságnak, illetve beszámolnak a pártbizottság titkárának.

A gyárban jól szervezik a szemléltető agitációt és igen eredményesen alkalmazzák a kollektíva nevelő erejét.

Az üzem főbejárata mellett nagy táblán láthatók a termelési mutatók teljesítésére vonatkozó adatok. Mi augusztus 4-én, a délelőtti órákban jártunk az üzemben és a tábláról leolvashattuk, hogy az üzem augusztus 3-án 102%-ra teljesítette napi tervét, valamint láthattuk az előző havi

tervteljesítésre vonatkozó mutatókat.

Bármely üzemrészben jártunk, a tervteljesítés előző napi alakulását — személyekre lebontva — megtaláltuk a faliújságon. Minden brigádnál feltűnő helyen van egy tábla, melyen az alábbi adatok szerepelnek: *hány napja nem sértették meg a munkafegyelmet, mióta dolgoznak selejtmentesen, mióta nem fordult elő baleset és hány napja nem sértették meg a város közrendjét a brigád, illetve az üzemrész dolgozói.* Az általunk meglátogatott részlegeken 600 körüliek voltak a legalacsonyabb számok, de nem ritka a 2800 körüli sem. Ha a részleg valamely dolgozója vét a szabályok ellen, akkor újra egyessel kezdik a számolást, ezért az egész kollektíva segíti egymást és vigyáz a munkafegyelem betartására. A kollektíva ereje így megsokszorozódik. Az egyes részlegek dolgozói és vezetői igen büszkék ezekre az eredményekre.

Nagyon szemléltetőek ezek a táblák, de talán még ennél is sikerültebb a terv teljesítését mutató táblázat. Minden dolgozó neve mellett annyi téglalap alakú négyszög van, ahány munkanap van az adott hónapban, s ha az adott napon a tervet teljesíti a dolgozó: pirossal besatírozzák. Ha nem teljesíti a tervét, illetve selejtet gyárt, azt kék számmal jelzik.

A szocialista munkaverseny értékelésénél, a prémium mértékének meghatározásánál ezeket mind figyelembe veszik.

A munkásosztály soraiban...

Az üzemben a termelés mellett *nagy gondot fordítanak a törzsgárda kialakítására, a dolgozók szociális és kulturális ellátásának javítására.* Az üzem dolgozóinak jutalmazásánál figyelembe veszik a gyárban eltöltött időt. A munkaerő biztosítását elősegíti, hogy a nősülő, férjhezmenő fiatalok számára a gyár veszi meg a jeggyűrűt, s ha mind a két fiatal az üzemben dolgozik más ajándékot is kapnak.

A gyárba kerülő fiatalokat miután megismerkedtek az üzem történetével, a gyári kollektíva forradalmi múltjával, *ünnepélyes külsőségek közepette veszik fel a munkásosztály soraiba.*

Az észt elvtársak nagy gondot fordítanak arra, hogy a dolgozókkal a legrészletesebben megismertessék feladataikat, mert ez a feltétele annak, hogy sikeresen alkalmazzák a termelés növelését szolgáló módszereket.

Sablonos másolás nélkül célszerűnek látszik egy-két módszer hazai meghonosítása is.

Szőllősi János,
az MSZMP Szolnok megyei Bizottsága
politikai munkatársa

Politikai munka a „Vltava" hadgyakorlaton

A közelmúltban lezajlott „Vltava" hadgyakorlatot közvéleményünk nagy érdeklődése kísérte. A legnagyobb méretű gyakorlatok egyike volt, melyet a Varsói Szerződés tagállamainak hadseregei eddig végrehajtottak. A technikai forradalom nagyon érzékenyen befolyásolja a fegyveres erőket és szinte folyamatos mozgásban tartja hadseregeink eszközeit, fegyverzetét, új és új eredményeket hoz a hadászatban, harcászatban és ennek megfelelően a kiképzésben. Mindez megköveteli a korábbi elméleti elgondolások rendszeres felülvizsgálatát, s új következtetések ellenőrzését a gyakorlatban. Ezt a célt szolgálta a „Vltava" gyakorlat is.

A gyakorlat sikeres végrehajtásában jelentős szerepet játszott a politikai munka, ezért érdemes tájékoztatás céljából felvázolni a politikai tevékenység szervezését, tartalmát, formáit még akkor is, ha egy rövid cikk keretében nincs lehetőség a tapasztalatok részletes elemzésére.

A politikai munkában két alapvető szakaszt különböztethetünk meg: az *előkészítés* idejét és magának a gyakorlatnak a *lefolytatását*. Amikor ismertté vált a végrehajtásra váró katonai feladat, meghatároztuk a politikai munka konkrét célját, tartalmát, formáit és módszereit. Két alapvető célkitűzésünk volt. Egyrészt

katonáink, tisztjeink mozgósítása a gyakorlaton várható egyes harcászati mozzanatok kiváló teljesítésére, másrészt elősegíteni testvérnépeink és hadseregeink közötti fegyverbarátság elmélyítését,

hiszen a gyakorlat egyúttal a proletárinternacionalizmus megnyilvánulása is volt. A célkitűzések megkívánták, hogy a katonák tudják: mit és miért cselekednek. A mozgósításban figyelmünket a gyakorlat helyének, szerepének, jelentőségének, a feladatok megismertetésének összefüggő kérdéseire fordítottuk.

A „Vltava" gyakorlat nem jelentett fegyvercsörtetést, sem valamiféle rendkívüli helyzettel összefüggő katonai tüntetést. Szerves, előre eltervezett mozzanata volt a Varsói Szerződés hadseregei harci és politikai kiképzésének. *A Varsói Szerződés védelmi szövetség, a béke megőrzésének fontos tényezője.* Harckészültségünk fejlesztését, együttműködésünk erősítését a nyugati imperialista hatalmak politikája teszi szükségessé, amely adott esetben háborút okozhat. Az USA részvételével Nyugat-Európa olyan katonai arzenállá vált, mint még soha a történelem folyamán. Az *USA és Nyugat-Németország* militarista körei között kialakult kétoldalú sajátos szövetség keretében folytatja az NSZK *militarista, revansista* politikáját. Nem ringathatjuk magunkat illúziókban; bűnös mulasztás lenne, ha nem készülnénk arra, hogy szükség esetén Európában a békét fenyegető erőket megfékezzük.

A Magyar Néphadsereg már korábban is részt vett az Egyesített Fegyveres Erők keretében szervezett gyakorlatokon, de első ízben vett részt külföldön, baráti ország területén rendezett gyakorlaton. Az elmúlt években nem kevés ráfordítással,

tízezrek megfeszített munkájával emelkedett hadseregünk olyan színvonalra, hogy korszerű fegyverzetével, technikájával, annak megfelelő szervezetével és kiképzettségével méltó fegyvertársként sorakozik a baráti hadseregek mellé.

Az elmúlt évek fejlődése cáfolja azt az itt-ott hallható kishitű nézetet is, mely szerint a jelen korban egy kis ország kis hadserege nem játszhat szerepet.

A fegyverbarátság elmélyítése érdekében mindenek előtt azzal foglalkoztunk, hogy mindenkor készen kell állnunk nemcsak szocialista hazánk, hanem a szocialista országok közösségének védelmére is. Bármely szocialista országot fenyegető imperialista veszély, határait sértő agresszió a mi szocialista rendünk ellen is irányul, a mi biztonságunkat is fenyegeti. De más vonatkozások, más gondolatok is kínálkoztak a proletár internacionalizmus fejlesztésére. Így *nagy szerepet kapott népeink közös haladó történelmi hagyományainak felelevenítése.* A nemzetközi munkásmozgalomban a tanácsköztársaságok, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom, a spanyol polgárháború, a II. világháború ellenállási mozgalmai és a partizánharcok számos példával bizonyították, hogy elődeink, népeink legjobbjai együtt küzdöttek olyan célokért, amelyeket most mi együttesen védelmezünk.

Jelentkezett olyan igény is, hogy segítsünk jobban megismerni a baráti országokat, népeket. Ennek kielégítése mindenképpen célszerű volt, hiszen a barátságnak fontos feltétele, hogy *többet tudjunk egymás életéről,* eredményeiről, gondjairól

A hangsúlyt itt is a közös erőfeszítésekre fektettük. Miután a gyakorlat Csehszlovákia területén zajlott le, igyekeztünk elsősorban csehszlovák barátaink életéről képet adni. Célunk az volt, hogy katonáink *már jó ismerősként érkezzenek és a jó ismerős szemével nézzenek körül* a Csehszlovák Szocialista Köztársaságban. Ezt szolgálták különböző írásos anyagok, előadások, megfelelő témájú játékfilmek, oktató és ismeretterjesztő filmek, fényképek, kiállítások, magnó műsorok a baráti hadseregek életéről, egy könnyen kezelhető több nyelvű kis társalgási zsebszótár stb.

Mindez még az előkészítés első időszakában zajlott le, és ezt követően, pár héttel a gyakorlat megkezdése előtt bontakozott ki igazán széleskörűen a megvalósítás, az egyes emberekig ható politikai felkészítés. A politikai munkások igyekeztek segítséget nyújtani a konkrét harcászati feladatok alapos megértéséhez is, mégpedig a várható mozzanatonként, s a parancsnokok, a törzsek és a csapatok tényked ésének megfelelően. Így kerültek előtérbe pl. a gyors és rejtett szállítás nagy távolságra, e feladattal összefüggésben a gépkocsivezetők, harckocsivezetők felelőssége, különös tekintettel a keskeny, kanyargós utakra. A folyón való átkelés sikeres végrehajtása érdekében együtt tudatosították a harcászati feladatokat és a biztonsági rendszabályokat.

Erőteljes lendületet adott a munkához, hogy

ebben az időben zajlottak le az alapszervezeti beszámoló és vezetőségválasztó taggyűlések, amelyek a gyakorlaton részt vevő csapatok felkészülésében jelentős szerepet játszottak. A kommunisták a pártszervezet munkáját vizsgálva ezért mindenütt komoly figyelmet fordítottak a Vltava gyakorlatra, saját feladataikra, személyes felelősségükre.

A tapasztalatok azt mutatták, hogy az eredményes munkához nem szükséges mindent felülről és központilag előírni. A legfontosabb a munka céljainak, irányának, tartalmi kérdéseinek pontos, világos tisztázása, a továbbiakban hagyni kell az embereket dolgozni. A helyi lehetőségeket, adottságokat és szükségleteket távolról úgy sem lehet eléggé áttekinteni.

A tapasztalatok alapján elmondható, hogy az előkészítés során kitűzött célok helyesek voltak és biztosították a személyi állomány jó felkészítését. A gyakorlat jelentőségét a katonák megértették és megtisztelő feladatnak tekintették a részvételt. Megértették az elvtársak azt a kötelezettséget is, hogy *méltóan kell képviselniök az egész magyar néphadsereget.*

A második időszak politikai munkája, a tulajdonképpeni gyakorlat idején végzett munka

volt. A gyakorlat elején és befejező részében a csapatok hosszabb időt tartózkodtak egy helyen, az úgynevezett összpontosítási körletekben, míg a közbenső napokban szinte állandó mozgásban voltak, a harc dinamikájából adódó feladatokat oldottak meg. Ezen időszakban a politikai tevékenység a feladat pontos, jó és balesetmentes végrehajtására irányult. *Fő módszerei voltak a rövid beszélgetések, a személyes példamutatás, a kiválóak népszerűsítése.* Nagyobb rendezvényekre sem lehetőség, sem szükség nem volt.

A gyakorlat kezdetén és befejező időszakában találkoztunk a baráti hadseregek katonáival, s a lakossággal. Ezek az események a fegyverbarátságnak, a proletár internacionalizmusnak maradandó élményt nyújtó megnyilvánulásai voltak. A csapatainkat szállító szerelvényeket a határállomáson, illetve a kirakó állomásokon minden esetben ünnepélyesen fogadták. A megérkezés után lelkes hangulatú *katonagyűlésekre* került sor az egyes alakulatoknál az összpontosítási körletben, amelyeken részt vettek a környező községek küldöttei és megfordítva, néhány városban a lakosság gyűlésein köszöntötték katonáinkat. Városok, üzemek, termelőszövetkezetek nagy számban hívtak meg kisebb-nagyobb csoportokat és változatos, gondosan összeállított *programokat* szerveztek részükre. A tulajdonképpeni harcászati gyakorlat befejezése után szinte minden magasabb egység *baráti estet rendezett,* amelyeken kölcsönösen részt vettek minden hadsereg katonái és közös vacsora, beszélgetések, emléktárgyak cseréje és kultúrműsor keretében erősödtek a barátság szálai. Mintegy 15 ezer lakos vett részt azon a *nagygyűlésen,* amelyre a Cseszke-Bugyejovice város stadionjában került sor a díszszemle előtti napon. Végül impozáns *díszszemlével* és az ahhoz kapcsolódó tömeggyűléssel fejeződött be a gyakorlat. De a politikai demonstráció szintjére emelkedett csapataink hazaérkezése is.

A találkozások fontos jellemzője, hogy majdnem minden esetben négy nép fiainak közös rendezvényei voltak.

Ahogy a különböző harcászati mozanatokban a négy hadsereg katonái együtt tevékenykedtek, úgy az üzemek, városok meghívásainak is együttesen, mintegy internacionalista katonacsoportként tettek eleget.

És a dolgozók úgy is fogadták őket, együttesen, mint katonafiaikat.

Már az eddigiekből is következik, hogy ez a barátkozás nemcsak a katonák között folyt, hanem a lakosság széles tömegeivel a csehszlovák néppel. Nem túlzás a csehszlovák népet említeni, hiszen létszámban is jelentős tömegről volt szó és területileg is az ország egy jelentős részét érintette. A mi magasabb egységünk baráti estjére például nem-

csak a környékbeli dolgozók képviselői jöttek el, hanem a bratislavai területről, 400 km távolságról is érkezett egy ifjúsági küldöttség. Hasonlóképpen a többi magasabb egység baráti estjére is érkeztek távoli vidékekről delegációk. A politikai rendezvényeknek ezt a baráti, testvéri jellegét erősítették a négy hadsereg *művészegyütteseinek* fellépései is.

Mindegyik találkozót áthatotta az őszinte barátság légköre. A katonákat elhalmozták kisebb emléktárgyakkal, és a városokon, a földeken végigkísérte őket a dolgozó emberek barátságos integetése.

Ebben a lelkes, harcos politikai hangulatban benne volt a csehszlovák kommunisták hatalmas szervező és mozgósító munkája is. A területi pártszervek és szervezetek hónapokon keresztül céltudatos politikai felvilágosító tevékenységet végeztek a lakosság körében,

Rendezvények sokaságán, a sajtó útján és más módon magyarázták a katona-politikai helyzetet, a gyakorlat helyét, szerepét az európai béke, a szocialista országok biztonsága szempontjából.

A gyakorlat igen kedvező eredményeket hozott csapataink erkölcsi-politikai állapotában. Különösen ki kell emelni a proletár internacionalizmus, a testvériség szellemének elmélyítését a baráti hadseregek iránt, s különösen a csehszlovák nép iránt. Csapatainkkal jó néhány ezer propagandista tért haza, akik személyes élményeik alapján ennek a politikai és fegyverbarátságnak a hirdetői lesznek.

Halász Antal
ezredes

Fiatalok öröme, gondja — a megyei értekezleten

A IX. pártkongresszust megelőzően az ország számos részében ifjúsági parlamentet rendezett a Kommunista Ifjúsági Szövetség. Ezzel egy időben sor került több olyan találkozóra, amelyeken munkásmozgalmi veteránokkal ismerkedtek a KISZ-fiatalok, ünnepi rendezvényeken köszöntötték a pártélet eseményeit. Az eredményekről és gondokról szóló beszámolókat a megyei pártértekezletek elé terjesztették, hogy a felnőtt kommunistákkal közösen határozzanak az előbbrelépés feltételeiről. A párt IX. kongresszusa után politikai körökben tanulmányozzák majd az ideológiai és gazdasági életre vonatkozó határozatokat.

Falusi pártmunkánk módszerei

A helyi adottságoknak megfelelően

A pártmunka gyakorlata a kecskeméti járásban is megerősíti azt az általános tapasztalatot, hogy a jó politika igényli módszereink fejlesztését. A párt fő politikai célkitűzései az utóbbi évtizedben lényegében nem változtak. De a közvetlen feladatok már nem ugyanazok, mint öt esztendővel ezelőtt voltak. És ezzel együtt évről évre fejlődött, változott pártmunkánk is. De ugyanakkor ezek az évek sem voltak mentesek a pártmunkában jelentkező egyoldalúságtól. Tapasztalhatunk bizonyos befelé fordulást. Helyenként nem lépnek fel például azokkal szemben, akik a gazdaságirányítás mechanizmusának módosításával kapcsolatban megpróbálják háttérbe szorítani a párt vezető szerepét. Elvitatják szükségszerűségét, félremagyarázzák, helytelenül értelmezik. Egyes pártszervezetek pedig munkájukkal alá is támasztják ezt, hiszen keveset, vagy éppen nem foglalkoznak a termeléssel, mondván, hogy ez most már csak a gazdaságvezetők feladata. Néhány pártszervezetben pedig tapasztalni az „általában politizálgatást", az egy helyben topogást. De az utóbbi hónapokban, elsősorban a kongresszusi előkészületek és a vezetőségválasztások hatására, politikai aktivizálódás tapasztalható a pártszervezetek többségében.

Ez a lendület, s a taggyűléseken elhangzott bírálatok, javaslatok sokasága jó alapot teremt mind a fogyatékosságok leküzdéséhez, mind a pártmunka módszereinek fejlesztéséhez.

A legjobbak módszerei

Tapasztalataink szerint a pártmunkában mindig az a legjobb módszer, amelyet az adott területen alapos elemzés után alakítanak ki. De erre csak olyan alapszervezet vagy járási pártbizottság képes, amely nem sémákban gondolkodik, és a feladatok mellett világosan látja teljesítésük feltételeit is. Ehhez viszont szükség van a helyi adottságok, lehetőségek és elsősorban az emberek ismeretére. Ezek nélkül csak szóbeszéd marad az irányelvek, határozatok „aprópénzre váltása", és még inkább a végrehajtása. Ahol „emberközelségben" és rendszeresen elvégzik a dolgozók közötti mindennapos politikai felvilágosító munkát, ott ismerik a véleményeket, a közhangulatot, s a gyakorlati tennivalók módszereit is kollektív bölcsességgel alakítják. Így dolgozik járásunkban például a városföldi Dózsa Tsz és az ottani állami gazdaság pártvezetősége. Munkájuk hatásos, módszereik célravezetők.

Jellemző ezekre a pártszervezetekre, de járásszerte más helyeken is, hogy a vezetőségek nem szorítkoznak a felsőbb szervektől kapott határozatok puszta ismételgetésére, nem hoznak belőlük újabb „kis határozatokat", hanem *alapszervezetük helyzetét, tennivalóit elemzik* a határozatok nyomán. Értékelik a szerzett tapasztalatokat és meghatározzák, hogy kik, mit és mikorra végezzenek el. Kidolgozzák a feladatok végrehajtásának módszereit. Ezek általában: a munka figyelemmel kísérése, ellenőrzése, a rendszeres segítségadás és a beszámoltatás.

Ahol ezt a nem éppen új módszert állhatatosan alkalmazzák, ott lényegesen aktívabb a párttagság, eredményesebbek az akciók és tartalmasabb a pártélet. Mindez jó hatással van a tömegszervezetek vezetőségeire és a helyi közéletre is. Az így dolgozó pártvezetőség körül sok az aktivista és ismeretlen fogalom a „munkanélküli" párttagság.

A kis létszámú alapszervezetek fejlesztése

A kisközségek pártalapszervezeteinek működése sok problémát okozott a járási pártbizottságnak. *Megoldást kellett találni az elaprózott, fejlődésképtelen és alacsony színvonalú pártmunkát végző alapszervezetek életének fellendítésére.* Széles körű vita bontakozott ki. A végrehajtó bizottság tagjai tanulmányozták és többször is megvitatták ezt a kérdést. Végül elhatároztuk, hogy össze kell vonni ezeket a kis létszámú pártszervezeteket. Ez az elhatározás is új gondok sorát vetette fel. Községi, területi, vagy szövetkezeti üzemi jellegű alapszervezetek legyenek-e? Az utóbbi mellett foglaltunk állást, mivel ez felel meg leginkább a helyi adottságoknak.

Az eddigi tapasztalatok alapján megállapítható, hogy a nyolc község 19 pártszervezetét érintő összevonások helyesek voltak. Ezt állapította meg a járási vb, amikor megtárgyalta külön-külön Kunbaracs, Ladánybene, Hetényegyháza és Jakabszállás pártszervezetének munkáját. A tíz párttagnál kevesebb — pártvezetőség nélküli — alapszervezetek ezekben a községekben megszüntek és az összevonás nyomán most húsz vagy ennél is több tagot számláló pártszervezetek alakultak. Ezeknek, bár egy kivételével szövetkezetekben működnek, hatáskörükbe tartoznak a területi jellegű szervek is, a tanácsok, tömegszervek, valamint a lakóterületi pártmunka. Valamennyi pártszervezet élén három-héttagú vezetőség áll. Eddig a titkárok egymagukban voltak. *Ez a kollektív vezetés helyi kibontakozását és fejlesztését is jelentette.* Megvalósítottuk ezzel azt a több éves törekvésünket is, hogy legalább öthónapos pártiskolával rendelkező titkárok álljanak az alapszervezetek élén. Az összevonások három termelőszövetkezeti csoportban lehetővé tették függetlenített titkár beállítását is. A megválasztott pártvezetőségek munkája kivétel nélkül erősödött.

Az összevonások óta kedvezően alakult a korábban egy helyben

topogó pártépítés is. A helvéciai „Aranyhomok" Tszcs kivételével valamennyi összevont alapszervezetben vettek fel tagjelölteket. A ballószögi Egyetértés Tszcs-ben például az összevonás óta tíz, a fülöpházi Zrínyi Tszcs-ben pedig hat tagjelöltet vettek fel. Korábban három év alatt sem volt ennyi a pártba belépők száma és ez a fejlődés annál örvendetesebb, mivel a követelmények leszállítása nélkül következett be. A pártélet más területén is kedvezőek az összevonások utáni tapasztalatok. Sokat nőtt a pártszervezetek tekintélye, munkájuk hatékonysága. Aktívabb a párttagság, színvonalasabbak a rendezvények és a viták.

Nincs „kényes téma" az agitációban

Jó tapasztalataink vannak a pedagógusok közötti pártmunka javítására hozott határozat végrehajtásával kapcsolatban is. Itt is sikerült az „általában" végzett politizálástól kicsit közelebb lépnünk a tantestületek sajátos problémáihoz, érdeklődési köréhez. Kezdeményeztük, hogy a községi pártvezetőségek és az iskolaigazgatók gyűjtsék össze a pedagógusokat érdeklő kérdéseket. Arra törekedtünk, hogy a pedagógusok vessék fel bátran a „kényes" témákat. Közel kétszáz kérdést tettek fel. *Nem volt könnyű felkészülni a válaszokra, de megérte a fáradtságot.* Hiszen így jó lehetőségünk volt magyarázni pártunk álláspontját, többek között olyan fontos kérdésekben, mint a munkára és szocialista világnézetre való nevelés. Tapasztalhattuk, hogy a pedagógusok között éveken át végzett politikai nevelőmunkánk meghozta gyümölcseit. Jelenleg öt helyen önálló pedagógus alapszervezet működik, átlagosan tizenöt párttaggal. Hetényegyházán és Jakabszálláson is megértek a feltételei, hogy megalakuljék a pedagógus pártszervezet. A pedagógusok legjobbjainak felvétele a pártépítő munka állandó vonása lett, amelynek eredményeként a járás tanítóinak és tanárainak 22 százaléka tagja pártunknak.

Járásunkban bevált gyakorlat, hogy a községi és állami gazdasági csúcsvezetőségek segítségével — megkerülésük nélkül — irányítjuk az alapszervezeteket. Korábban nem voltak egyértelműen jók e téren szerzett tapasztalataink. A Pártéletben erről lefolytatott vita és a kongresszus elé kerülő szervezeti szabályzat tervezet azonban ismét meggyőzött bennünket ennek a szervnek az életképességéről. Mi a csúcstitkárokat hívjuk össze négy-hat hetenként tanácskozásra, ők pedig az alapszervezeti titkárokkal a helyszínen folytatják a megbeszélést. Ezzel elértük, hogy a pártmunka soron következő feladatait sokkal gyakorlatiasabban lehet megvitatni. Több titkár mondhatja el véleményét és javaslatait.

A csúcsvezetőségek segítése

Most a választások idején arra törekedtünk, hogy minden vezetőségben azonos reszortok legyenek és mindegyiket a leghozzáértőbb elvtársak nyerjék el. Ezt sikerült is elérnünk. Most azzal szeretnénk folytatni, hogy a járási apparátus külön-külön foglalkozzon a reszortfelelős vezetőségi tagokkal. Legalább negyedévenként tapasztalatcserére és az időszerű feladatok megbeszélésére összehívnánk a csúcsvezetőségek reszortfelelőseit. Így tehermentesíthetjük a csúcstitkárokat, képezhetjük a reszortfelelősöket, a járási osztályok pedig 22 olyan munkatársat kapnak, akik napról napra a pártmunka első vonalában dolgoznak.

Terveink között szerepel, hogy a kongresszust követő két hónapban községenként négy-öt alkalommal összehívjuk a vezetőségi tagokat és az ott élő pártbizottsági tagokat. Jól felkészült előadók irányításával feldolgozzuk a kongresszus anyagát, és legalább egy foglalkozást arra szánunk, hogy tisztázzuk a reszortfelelősök hatáskörét és az ebből következő feladataikat.

Ez alkalommal adunk segítséget az 1967-es esztendei munkatervek kidolgozásához is. Természetesen ezzel nem akarjuk megsérteni a pártszervezetek önállóságát, csupán igyekszünk a legfontosabb kérdésekre irányítani a pártvezetőségek figyelmét.

Horváth Ignác
járási titkár

Munkában az új pártvezetőségek

A Berettyóújfalui Járási Pártbizottság segítséget ad az új pártvezetőségeknek. Az alapszervezeti titkárok 19%-a s a vezetőségi tagok 28%-a ugyanis most kapott a tagságtól először ilyen megbízatást.

Az első vezetőségi ülések, a reszortok felosztása után most a községekben összevont vezetőségi üléseket tartottunk. A megbeszéléseken a járási párt-vb s az apparátus dolgozói részletesen ismertették a titkár, a titkárhelyettes, az agit.-prop. felelős, a tömegszervezeti s a gazdasági felelős feladatait. Felhívtuk a figyelmet többek között a Pártélet 1965 januári számában megjelent cikkgyűjteményre, amely sokoldalúan foglalkozott az új pártvezetőségek munkájával, tennivalóival.

A megbeszéléseken hangsúlyoztuk a kollektív vezetés fontosságát, az együttes tanácskozásokon, döntéseken, határozatokon túl a feladatok közös teljesítését is. A pártvezetőségi tagok közül sokan hangsúlyozták, hogy a feladatok megoldásában nem hagyhatják magára a titkárt, s az önállóan végzett reszortmunka is feltételezi a kollektív elhatározásokat.

Foglalkoztunk a vezetőségválasztó taggyűléseken elhangzott javaslatok, észrevételek feldolgozásával. A járási taggyűléseken ugyanis 416 hozzászólás hangzott el, a megjelent párttagok 25%-a mondott véleményt, vagy tett javaslatot. A vezetőségi üléseken úgy döntöttünk, hogy már a legközelebbi taggyűléseken választ adunk az egyszerűbb kérdésekre A többi javaslatot — illetékesek bevonásával — alaposan megvizsgálják, s a lehetséges lépésekről, tennivalókról később tájékoztatják a párttagságot.

(K. B.)

Pedagógus pártszervezetek Zalában

Zala megyében 17 pedagógus-pártszervezet, 24 pártcsoport működik. A 395 párttag pedagógus részben a pedagógus-pártszervezetek, részben a községi és a tsz-pártszervezetek tagja. A kommunista pedagógusok aránya a megye nevelőinek összlétszámához viszonyítva 18 százalék.

A felnövekvő nemzedék szocialista szellemű nevelése építőmunkánk egyik alapvető feladata. Ebben a munkában jelentős szerep és munka jut a kommunista értelmiségieknek, közöttük a kommunista pedagógusoknak. Ilyen elvi megfontolások alapján a Zala megyei Pártbizottság részletesen felmérte a megye városaiban, falvaiban a pártszervezetek, pártcsoportok politikai, társadalmi tevékenységét, s a kis községekben működő kommunista pedagógusok munkáját.

A kommunista pedagógusok többségének elvi, politikai állásfoglalása, erkölcsi, emberi magatartása példamutató. A rájuk bízott párt- és társadalmi munkát, valamint szakmai munkájukat általában megfelelő szinten végzik. Jól befolyásolják nevelőtársaik és a nevelőtestület politikai hangulatát.

A pedagógus-pártszervezetek szervezeti élete, tartalmi munkája megfelelő. A taggyűléseket, vezetőségi üléseket rendszeresen megtartják, azok többségükben színvonalasak és segítik az oktató-nevelő munkát, a párttagság politikai fejlődését.

A lenti pártszervezetben elhatározták például, hogy a tagság 65 százaléka öt év alatt elvégzi a Marxizmus—Leninizmus Esti Egyetem hároméves tagozatát. Ennek következtében ugrásszerűen megnőtt a pártonkívüli nevelők között is az érdeklődés e magas szintű politikai oktatás iránt. Hasznos kezdeményezések születtek — elsősorban a zalaegerszegi középiskolai pártszervezetekben — a tanterv és nevelési terv alaposabb megismerésére, politikai, világnézeti nevelési részeinek kidolgozására.

A pártszervezetek rendszeresen beszámoltatják az úttörőcsapat-vezetőket és a KISZ-t segítő tanárokat az ifjúsági szervezetben végzett munkáról. Különösen jó a munka a nagykanizsai 2. számú gimnáziumban, ahol a pártszervezet tagjai rendszeresen ellenőrzik a KISZ-oktatást, jó kapcsolatot tartanak a szülőkkel és a gyermeknevelésben érdekelt egyéb szervekkel.

A pártszervezetek többsége jól befolyásolja a tanári szoba „hangulatát". Ezzel elősegítik a nevelőtestület eszmei, politikai, pedagógiai egységének megteremtését. Különösen jellemző ez a lenti, letenyei, nagykanizsai általános iskolai pártszervezetekre.

Egyes pártszervezetek viszont még elkülönítik a „politikai" és a „szakmai" munkát. Az általános elvi, kül- és belpolitikai, gazdasági kérdések mellett gyakran elsikkad-

nak a pedagógus-pártszervezetek jellegéből, speciális feladataiból adódó teendők. Kevés szó esik ezeken a helyeken az iskola oktató-nevelő munkájának helyzetéről, az iskolareformról, az ifjúság körében végzett politikai munka fokozásáról, a szülőkkel való kapcsolat javításáról stb.

Egyes pedagógus-pártszervezetek tagsága több vagy különböző típusú iskolák nevelőiből tevődik össze. A nagykanizsai 7 általános iskolának például egy pártszervezete van. A zalaegerszegi városi pártbizottság iskolákra decentralizálta a pártszervezeteket. A korábbi 40 fős általános iskolai pártszervezetet a Szervezeti Szabályzat adta lehetőségeken belül külön iskolai egységekre bontotta. Így a városban minden általános iskolának van pártszervezete. Ezek először csak négy-öt főből álltak, de az „önálló hatáskör" növelte a kommunisták felelősségérzetét, s ez hatott a tagfelvételi munkára, és a tantestületet érintő egyéb kérdésekre is.

A 24 pedagógus-pártcsoportban 80 olyan kommunista pedagógus dolgozik, akik a községi, és a tsz-pártszervezetek tagjai. A pártcsoportok rendszeresen foglalkoznak általános elvi-politikai kérdésekkel, az iskola, az ifjúsági szervezet munkájával, a népművelés egyes ágainak kérdéseivel. A pártcsoport jó munkája (pl. Szepetneken, Galambokon, Becsehelyen) hat a községi vagy tsz-pártszervezetek munkájára is. Nőtt a pártszervezetek politikai aktivitása, a községekben javult a kulturális és ideológiai munka. A pártcsoportok sokat tettek a szülőkkel való kapcsolat elmélyítése, valamint az ateista felvilágosító munka érdekében. A nagykanizsai járásban például minden pártcsoport megtárgyalta a szülői ház és az iskola kapcsolatának helyzetét, valamint az ateista felvilágosító munka feladatait.

Néhány pártszervezetben és pártcsoportban (Zalabér, Nagyrécse, Zalaszentgrót) viszont hamar belenyugszanak a nevelésben tapasztalható sikertelenségbe, s azt a kettős nevelés számlájára írják. Hiba, hogy a pedagógus pártszervek nem tárgyaltak olyan fontos kérdésekről, mint az iskola és a szülői ház kapcsolata, a világnézeti és politikai nevelés stb. A vizsgálat megállapította, hogy a nevelők egy része nem ismeri megfelelően a gondjaira bízott tanulókat. Nem tudnak családi, társadalmi helyzetükről, azokról a pozitív, illetve negatív hatásokról, amelyek a szülői házban érik őket.

A megyében dolgozó kommunista pedagógusok döntő többsége aktívan bekapcsolódik a városok és községek társadalmi, politikai és kulturális életébe. Sokan tevékenykednek a különböző szintű tanácsokban, a Hazafias Népfront bizottságaiban, a KISZ-ben, Nőtanácsban, valamint az egyéb tömegszervezetekben és tömegmozgalmakban. Sokan látnak el párt- és KISZ-titkári, illetve propagandista funkciót a községi és tsz-alapszervezetekben. Ugyanesak sok kommunista pedagógus dolgozik a népművelés különböző területein, mint kultúrotthon-igazgató, könyvtáros, szakkörvezető stb.

Általános probléma, hogy egyenlőtlen elosztású a társadalmi munka, rendkívül nagy egyes elvtársak túlterheltsége. Nagyközségeinkben a kulturális és társadalmi munkát két-három pedagógus végzi, csak velük lehet találkozni minden rendezvényen.

A társadalmi, „nem pénzes" munka lebecsülése ott tapasztalható, ahol a tantestület kommunista tagjai nem járnak elöl jó példával. Követésre méltó a lenti járás, ahol a 212 nevelő közül 36 a párttagok száma. A 36 párttag társadalmi-politikai munkája a következőképpen oszlik meg:

négy párttitkár, hét pártpropagandista, négy KISZ-propagandista, nyolc esti egyetemre jár, négy falusi aktívacsoport-vezető, négy főiskolán tanul, tizennyolc pedig a népművelés különböző területein dolgozik.

A felmérés feltárta azokat az eredményeket és hibákat, amelyek a pedagógus pártszervezetek és pártcsoportok munkáját jellemzik. A kommunista pedagógusok többsége szervezi, irányítja a szocialista kultúrforradalmat Zala megyében, s nagy szerepük van az oktatási reform megvalósításában. Egyes helyeken azonban gondot jelent, hogy a más munkaterületen dolgozó értelmiségiek (orvos, állatorvos, agronómus, mérnök stb.) nem kapcsolódnak be megfelelő intenzitással a falu politikai és kulturális életébe. Az előttünk álló időkben ennek megszervezése is fontos feladata lesz pártszervezeteinknek.

Lázár Tibor.
a Zala megyei Pártbizottság munkatársa

Pedagógusok politikai továbbképzése

A Veszprém megyei pedagógusok közül 410-en vesznek részt politikai továbbképzésben, közülük 84-en tanulnak a Marxizmus—Leninizmus Esti Egyetemen. Viszont gondot jelent évek óta, hogy jelentős részük nem eléggé tájékozott a napi politikai kérdésekben.

A megyei pártbizottság ezért a tanács művelődési osztályának és a Pedagógus Szakszervezet megyebizottságának közreműködésével új akciót kezdeményezett. Négy tanításnélküli munkanapon megyei előadókkal nyolc továbbképzési központban tájékoztató előadásokat tartanak időszerű politikai kérdésekről a szervezett továbbképzésben részt nem vevő, több mint háromezer pedagógusnak. Az előadásokat tantestületenként vita követi.

Az első előadás a jelenlegi nemzetközi helyzetről és a nemzetközi kommunista mozgalom időszerű kérdéseiről szólt. Külön előadás foglalkozik majd az imperializmus fellazítási taktikájának ismertetésével és az ellene folyó harc módszereivel, valamint a hazafias neveléssel. Pártunk IX. kongresszusának anyagát is megtárgyalják a pedagógusok. A befejező előadásban a gazdasági mechanizmus reformjának időszerű kérdéseit ismertetik majd.

Megyénk pedagógusai várakozással fogadták a politikai oktatás új formáját. Nem kétséges, hogy az iskolai oktató-nevelő munkában, valamint a szülőkkel való beszélgetések során jól hasznosíthatják majd a kapott információkat.

Dr. Beszteri Béla

A párt és állami szervek kapcsolata a Budapesti Műszaki Egyetemen

Pártszervezetünk irányító szerepe egyre következetesebben érvényesül az egyetem állami és társadalmi életében.

Az elmúlt évben az egyetem vezető szerve — az *Egyetemi Tanács —, a pártbizottsággal legszorosabban együttműködve* foglalkozott a káderfejlesztési terv végrehajtásával kapcsolatos elvi és gyakorlati feladatokkal, elemezve az előző tanév oktató-nevelő munkáját, megvizsgálta a szakmérnökképzés helyzetét, az egyetem ötéves beruházási, korszerűsítési és felújítási terveit és végrehajtásukra megfelelő intézkedéseket hozott. Az Egyetemi Tanács megvitatta és kidolgozta az egyetem új szervezeti és működési szabályzatát, összegezte az 1965. évi felvételi vizsgák tapasztalatait, és javaslatokat készített a felvételi rendszer további tökéletesítésére. Egyszerűsítettük a nemzetközi kapcsolatokkal összefüggő ügyintézés módját. Foglalkoztunk az oktatók és hallgatók túlzott megterhelésével és ennek csökkentésére megfelelő intézkedéseket hoztunk. Így például: egyelőre kísérleti jelleggel 40 perces órákat tartunk. Napirendre tűztük a tanszéki munka ellenőrzésével kapcsolatos elvi kérdéseket. Megvizsgáltuk a társadalmi tulajdon védelmével összefüggő helyzetet és mind a vagyonbiztonság, mind a takarékosság érdekében intézkedéseket adtunk ki. Felmértük a III. éves hallgatóink szakmai és politikai fejlődését, az egyetemen folyó tudományos munkát. Tanszéki vitákon megbeszéltük a párt ideológiai irányelveit és meghatároztuk az oktatói-nevelő munkával összefüggő feladatokat.

Az *Egyetemi Tanács* munkáját elősegítette, hogy az egyetemi pártbizottság és végrehajtó bizottság az egyetemet érintő legfontosabb politikai-ideológiai-, nevelési-, káder- stb. kérdésekben állásfoglalásaival, határozataival megjelölte a helyes és követendő irányt. A legfontosabb napirendek puszta felsorolása is jól szemlélteti, hogy a pártszervezet határozatai az egyetemi élet minden fontosabb területén irányt mutattak. Az elmúlt tanévben a pártbizottság, illetve a végrehajtó bizottság megtárgyalta az MSZMP Központi Bizottságának ideológiai irányelveit; az egyetem politikai helyzetét; a társadalomtudományi oktatás eredményeit; az egyetemi KISZ-szervezet működését; az egyetemi lap, a „Jövő Mérnöke" munkáját; a szakszervezet helyét és szerepét az egyetemen; az oktatási reform soron levő feladatait; a világnézeti követelmények érvényesülését a legfontosabb tanulmányi jegyzetekben; a felvételi vizsgák tapasztalatait stb.

Az egyetemen az állami és pártvezetés jelenlegi összetétele és az

Egyetemi Tanács, valamint a pártbizottság munkatervének egyeztetése kiküszöbölte a vezető szervek munkájában korábban meglevő felesleges párhuzamosságokat. Ez a körülmény elősegítette az állami és pártszervek munkájának hatékonyságát.

A párt szervezeti szabályzata eddig az üzemi pártszervekhez képest korlátozta az úgynevezett hivatali pártszervezetek jogkörét az állami vezetés ellenőrzésében. Ez főleg korábban okozott bizonyos nehézségeket a káderpolitikai irányelvek következetes érvényesítésében, egyes, a reformmal összefüggő feladatok megoldásában. Így pl. a káderfejlesztési tervek teljesítésének első éveiben (1961—65) az oktató-nevelő és a tudományos munka egysége egyes tanszékeken és oktatóknál megbomlott. Az oktató-nevelő tevékenység, a fokozottabb törődés a hallgatókkal és a fiatal oktatók pedagógiai továbbképzése háttérbe szorult.

Úgy véljük, az új szervezeti szabályzat, amely külön meghatározza az állami szervek pártirányítását és megszünteti az üzemi és hivatali pártszervezetek jogkörében meglevő különbségeket, lehetőséget ad pártszervezetünk irányító szerepének még következetesebb érvényesítésére. A lehetőség megvalósításához azonban egyrészt az állami vezetésben dolgozó kommunisták még egységesebb cselekvésére, a pártszervezet határozatainak maradéktalanabb végrehajtására van szükség, másrészt arra, hogy az állami vezetés minden szintjén fokozzuk a pártszervezet ellenőrző szerepét.

Kari szinten a párt- és állami vezetés hatékonyságát (a villamos és gépész karokon) csökkentette, hogy több alapszerv van és ezeknek a koordinációja nem mindig volt zavartalan. Jelenleg sem problémamentes a párt- és állami vezetés munkájának megfelelő egyeztetése. Helyes lenne, ha a tanácsülések előtt a kommunisták egységes állásfoglalást alakítanának ki és az alapszervi titkárok előzetesen egyeztetett egységes álláspontot képviselnének.

A pártcsoportbizalmiak és a tanszékvezetők közötti kapcsolat a fejlődés ellenére sok tanszéken még nem mondható kielégítőnek. A közvetlen függőségi viszony egyes esetekben erősen érezteti hatását, ugyanakkor a tanszékvezetők egy része sem ismerte fel, hogy a pártcsoportbizalmi a tanszékvezető leghatékonyabb munkatársa, aki a legnehezebb problémák megoldásához is komoly segítséget nyújthat.

A pártszervezet ellenőrzési jogának kiszélesítése lehetőséget ad a pártcsoportok súlyának és szerepének növeléséhez is. Ezért fokozott figyelmet kell szentelni megerősítésükre, a politikai, szakmai és emberi szempontból legalkalmasabb bizalmiak megválasztására, a jó pártcsoportok tapasztalatainak általánosítására.

A felsőbb állami szervekkel, elsősorban a Művelődésügyi Minisztérium Műszaki-Oktatási Főosztályával kapcsolataink sokat javultak. A legtöbb személyi kérdésben

az egyetem vezetésének a pártszervezettel egyeztetett álláspontját fogadták el. Számos területen, a közvetlen együttműködés eredményeként, egybehangoltabb intézkedésekre nyílt lehetőség. Az eredmények mellett évek óta nem történt előrelépés több kisebb jelentőségű, de tömegénél fogva a bürokráciát szülő ügyintézési forma megszüntetésére. (Pl. a sportszabadságok, a szolgálati idő beszámítása, utazási költségek fedezetére szolgáló éves keret felhasználásának esetenkénti engedélyezése stb.) A minisztérium gazdasági irányító munkájának van egy sor olyan fogyatékossága, amelyek jelentősen gátolják az egyetem fejlődését. Így a gép- és műszer ellátottság hiányosságai mellett egyre komolyabb gátját képezi az oktató-nevelő és tudományos munkának a költségvetés volumenének befagyasztása, a merev rovat- és státuszgazdálkodás. A jelenlegi bérezési rendszer is régen elavult, és nem ad lehetőséget az anyagi érdekeltség fokozására. Úgy véljük, hogy a Művelődésügyi Minisztériumnak és a Pénzügyminisztériumnak az egyetemek aktív bevonásával, késedelem nélkül ki kellene dolgozni a felsőoktatási intézmények anyagi-pénzügyi irányítási és ellátási rendszerének reformját. De addig is engedjenek több teret az egyetemek helyes kezdeményezéseinek, bizonyos kísérleteknek és a saját bevételek szabadabb felhasználásának.

Dr. Devics József
rektorhelyettes,
az egyetemi PB tagja

A Baranya megyei Pártbizottság propaganda és művelődési osztálya negyedéves időközönként megjelenteti a „Beszéljünk róla!" című kiadványát.

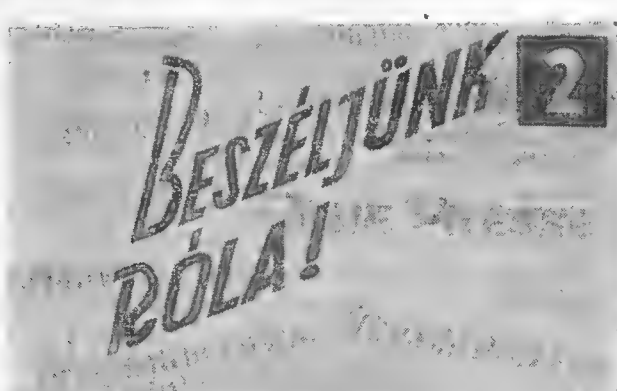

Már az első szám sikert aratott. A két ív terjedelmű nyomdai úton készült füzetecske három anyagot tartalmazott. „Mivel gazdagodott megyénk a II. ötéves tervben?", „Az imperializmust leleplező agitációnk feladatairól" és a kiadvány által elindított „Szomszédaink—Barátaink" sorozat indítóanyagaként a Jugoszlávia című írás kapott helyett a füzetben, képekkel, grafikonokkal illusztrálva.

A második szám (az elsőhöz hasonló formátumban, de más szín-

Termelőszövetkezeti pártcsoportok a gazdasági feladatok megoldásáért

Somogy tipikusan mezőgazdasági jellegű megye. Az ország, de a helybeli lakosság ellátása szempontjából is nagyon fontos a megfelelő színvonalú mezőgazdasági termelés. Ehhez viszont igen nagy szükség van a pártszervezetek, pártcsoportok termelést segítő munkájára. Különösen lényeges ez népgazdaságunk egyik legfiatalabb szektorában, a mezőgazdasági termelőszövetkezetekben.

Gölle a Kapos mente egyik legnagyobb állattenyésztő községe. Főleg a szarvasmarha tenyésztése virágzó. A tsz megalakulásakor a legtöbb belépő tagnak 8—10 vagy még ennél is több szarvasmarhája volt. A háztáji gazdaságokban jelenleg is nagy az állatállomány, pedig a közös gazdaság jószágállománya is felülmúlja más hasonló nagyságú tsz-ekét. Kezdetben a vezetőségnek igen nagy gondot okozott, hogyan oldja meg a közös gazdaság fejlesztését, a tagok bevonását a termelésbe. Több sikertelen próbálkozás után a pártszervezet javaslatára úgy döntöttek, hogy a nagyobb mértékű hagyományos házi tenyésztést jobban összehangolják a közös gaz-

---

nel nyomva), a kongresszusi munkaverseny jegyében készült. Erről szólt mindjárt az első írás is, tisztázva a kongresszus tiszteletére tett munka- és versenyvállalások célját, jellegét. A „Nyugat" ellenes agitációnk tartalmának szélesítéséről című cikk elmondta, mit értünk „Nyugat" alatt, mely államok tartoznak ebbe a kategóriába, milyen a nyugati világ tagozódása és árnyaltsága, s milyen erők szervezik az ellenünk irányuló aknamunkát?

A harmadik szám fő anyaga az osztályharc jelenlegi kérdéseivel foglalkozott a szocializmus építése során elért eredmények és változások tükrében. Egy írás az üzemi agitáció eszközeiről és ki nem használt lehetőségeiről szólt, egy másik a közös vagonpark két esztendejének tapasztalatait elemezte. A „Szomszédaink—Barátaink" című sorozatban Jugoszlávia után Csehszlovákia és Baranya testvér megyéje, az ukrajnai Lvov szerepelt a bemutatottak sorában.

Dicsekvés nélkül, de a jogos büszkeség hangján szólnak a kiadvány cikkei azokról az eredményekről, amelyeket az ország, s azon belül Baranya az elmúlt esztendőkben elért. Ugyanez mondható el a feladatok ismertetéséről; úgy beszél megoldandó problémáinkról is, hogy közben lelkesítő céljaink állnak az érvelés homlokterében.

(B. S.)

dálkodással. Ettől kezdve mindenki a közösben szerzett munkaegysége arányában kaphatott takarmányt, még szalmát is, de az istállótrágya a közösé. Természetesen a pártszervezetnek továbbra is állandó erőfeszítéseket kellett tenni a szocialista nagyüzemi vonások erősítése érdekében a kispolgári tendenciák megnyilvánulása ellen. Bátran fellépett a visszahúzó jelenségekkel szemben és szorgalmazta a korszerű termelési módszerek bevezetését.

Az érvek hatására

A göllei pártszervezet termelést segítő munkájában fontos szerepuk van a pártcsoportoknak. Munkájukat a titkár a bizalmiak útján szervezi, bár a bizalmiaknak még kis részük van csak az irányítómunkában. A pártvezetőség — elsősorban a titkár — a pártcsoportok révén értesül a tsz-tagokat foglalkoztató problémákról, általuk méri fel a gazdálkodás megjavítására hozott határozatok hatását. A pártcsoportok többnyire a tagok egyéni problémáit jelzik, de felfigyelnek a közös gazdálkodás megjavítására irányuló hasznos kezdeményezésekre is. Információs tevékenységük igen hasznos, mert a pártvezetőség ennek alapján célravezető határozatokat hozhat. A pártcsoportok nemcsak jelzik a gondokat, de a pártvezetőség, illetőleg a taggyűlés határozatait is ismertetik.

Így történt ez a legutóbb is, amikor a pártvezetőség javaslatára új premizálást alkalmaztak a növénytermesztésben. (Korábban ugyanis az egyik növény megműveléséért akkor is prémiumot kaphatott valaki, ha a másik növény ápolási munkáit elhanyagolta.) Előfordult például, hogy a gyengébben premizált növények — például a burgonya — megmunkálása vontatottan haladt. Ezért ösztönzőbb premizálási rendszerre volt szükség. A taggyűlés döntése szerint ezután a növénytermesztési munkában elért összmunkaegység alapján kell prémiumot adni. Mielőtt a taggyűlés határozata javaslatként a tsz közgyűlés elé került volna, a *pártcsoportok tagjai minden munkacsapatban beszélgettek munkatársaikkal, megmagyarázták az új elgondolás lényegét, előnyét.* Szinte valamennyi tsz-taggal beszéltek. (A 74 párttagból 52 tsz-tag). A legderekasabb munkát a növénytermesztési pártcsoport végezte, ahol a kevés munkaegységgel rendelkezők részéről komoly ellenállás volt tapasztalható. A pártcsoport tagjainak sikerült elérniük, hogy a közgyűlésen csak néhányan szavaztak a javaslat ellen. A közgyűlés határozata után egyenletesebb lett a munka a növénytermesztésben, nem volt torlódás a növényápolás idején, s nem maradtak le a betakarításban sem. A növénytermesztési brigádokban persze tovább folyik a vita, de az ott dolgozó kommunisták határozottan védik a közösség ügyét szolgáló helyes álláspontot.

A pártvezetőség — ha szükséges — vitatkozik a gazdasági vezetőkkel, nem nyugszik bele a gyengébb eredménybe, ha az jobb is lehetne. Az állattenyésztésben például az

egy tehénre jutó évi tejtermelési átlag 2200—2300 liter volt. (Ez jobb, mint a jelenlegi megyei átlag.) Göllén azonban mindez kevés, mondották a kommunisták. Gondos elemzés, a dolgozók véleményének meghallgatása után azt javasolták a tsz vezetőségnek, hogy változtassa meg a takarmányozást, és tegyen intézkedéseket a gondozás megjavítására. A tsz vezetősége a párttitkárt, aki állattenyésztési szakember, s göllei születésű, a főállattenyésztőt és a párttag állattenyésztési brigádvezetőt bízta meg a korszerűbb takarmányozás és gondozás kidolgozásával, megszervezésével. Ebben az ügyben számos pártcsoport megbeszélést tartottak az esti etetés után, összegezték a tapasztalatokat, megállapították a hiányosságokat, s kérték a kommunista állatgondozókat, hogy példamutató munkájukkal, társaik meggyőzésével teljesítsék a kitűzött célokat. Az eredmény nem maradt el. *Az idei éves átlag valószínűleg meghaladja majd a 3000 litert.*

Változatos formák, módszerek

Göllén a gazdasági vezetők ma már mindinkább igénybe veszik a pártszervezet segítségét. A pártszervezet — helyesen — nem utasít, hanem tanácsol, javasol, kommunista nyíltsággal és bátorsággal bírál, vitatkozik, s a gazdasági feladatok végrehajtása érdekében nevel, közvéleményt formál. Tagjait arra tanítja, hogy példamutatóak legyenek a munkában, a magánéletben. A közelmúltban például a traktoros pártcsoport értekezletének egyik napirendi pontja a mértéktelen italfogyasztás, különösen a munkaidő alatti italozás elleni küzdelem volt. A pártoktatásban 150—160 fő részvételével megszervezték a gazdaságpolitikai tanfolyam mezőgazdasági tagozatát, a szocializmus építésének kérdései — és az időszerű kérdések tanfolyamát. *A növénytermesztési brigádokból 60 női dolgozót vontak be a pártoktatásba.*

Gölle példája nem egyedülálló a megyében. A pártcsoportok mind több községben törekszenek arra, hogy közreműködésükkel javuljon a munka szervezettsége és erősödjön a közösségi szellem.

A nagyberki pártszervezet az egyik pártcsoportbizalmi javaslata alapján írásban ad megbízásokat a kommunistáknak, és taggyűlésen számoltatja be őket végrehajtásukról. *Mikében* a rátermettebb, felkészültebb párttagokat bízzák meg a fontosabb és nagyobb erőfeszítést igénylő munkák politikai előkészítésével. Itt korábban sok vita volt a tsz vezetőségével több alapvető kérdésben, s különösen nem volt helyes, hogy a kényesebb ügyeket többnyire a pártszervezetre hárították. A tsz-tagság látta, hogy a pártszervezet sok jó javaslattal, elképzeléssel segíti a munkát, ezért a vitában a pártszervezet mellé állt. A tsz-vezetőség belátta hibáját, s azóta — összhangban a pártszervezettel — maga mozgósít a „népszerűtlen" feladatokra is. *Barcson* a főbb feladatok megkezdése és a fontosabb közgyűlések előtt a pártonkívüli aktivistákkal is tanácskozik a pártvezetőség; a pártcsoportok pedig a mun-

kacsapatok tagjaival vitatják meg a tennivalókat. Az üzemegységi üléseket hasonlóan szervezik. *A szocialista brigádokat a pártszervezetek, a pártcsoportok mindenütt segítik.* A legtöbb brigádban ott vannak a kommunisták, akik rendszerint kiváló teljesítménnyel mutatnak példát. *Göllén* a szocialista címért küzdő traktoros brigád 21 tagjából 13 párttag, s valamennyien a legjobb dolgozók közé tartoznak.

Nagyobb következetességgel

Általában minden somogyi pártszervezet segíti a mezőgazdasági feladatok teljesítését. De ez a törekvés sok helyen még alig jutott túl a kezdeti stádiumon, illetve rendszertelensége miatt nem eléggé hatékony. A legtöbb pártszervezetben nem adnak személyre szóló feladatokat, a pártmunka jórészt a titkárra és a pártvezetőségre hárul, s elsősorban testületi tevékenységre korlátozódik. Különösen a beszámoltatás módszere fejletlen, még a cikkünkben szereplő községekben is. Göllében a rendkívül aktív titkár a pártcsoport tagjait maga igazítja el, s kevésbé épít a bizalmiakra. *Nagyberkiben* taggyűlésen számoltatják be a kommunistákat, de a megbízást nem teljesítő tagokat — akik emiatt távolmaradnak a taggyűlésről is —, nem vonják következetesen felelősségre. Mindezek ellenére termelőszövetkezeti pártcsoportjaink hasznos munkát végeznek a gazdasági feladatok megoldásában. A jövőben azonban több segítséget kell kapniuk a megyei és a járási pártszervektől is.

Honfi István,
a Somogy megyei Pártbizottság osztályvezető helyettese

Szocialista brigádmozgalom az orosházi járásban

A párt orosházi járási végrehajtó bizottsága elemezte a szocialista brigádmozgalom helyzetét és feladatait. Megállapították, hogy a hét esztendővel ezelőtt indult versengésnek komoly eredményei vannak. Ma már három kollektíva elnyerte, harminckét brigád pedig küzd a megtisztelő címért. Az eredmények ott a legjobbak, ahol a pártszervezetek felkarolják a mozgalmat. (Pl. a gépjavító állomás, tótkomlósi, békéssámsoni, csorvási tsz-ek.) A jövőben a vállalások összeállításánál növelni kell a politikai, erkölcsi nevelésre vonatkozó célkitűzéseket.

A Szolnok megyei üzemek tömegpolitikai és agitációs munkája

Az utóbbi időben arra törekedtünk, hogy a párt járási, városi, valamint az állami és tömegszervezetek apparátusaiban dolgozókkal, az üzemi pártszervezetek vezetőivel megértessük: az üzemi agitációs munka szélesebb fogalom, mint a termelési agitáció. E fogalomba beletartozik a szocialista tudat kialakítása, a szocialista erkölcsi normák általánossá tétele, a szocialista haza szeretete, a proletár internacionalizmusra való nevelés is. Az alábbi feladatok következetes megvalósítására fordítottuk a fő figyelmet:

Az üzemi agitációs munka tartalma

1. A pártszervezetek belső életének fejlesztésével, a kommunisták munkájának javításával fokoztuk a tömegpolitikai munka hatékonyságát, hogy ennek eredményeként még következetesebb és jobb legyen a termelés pártellenőrzése. Arra törekedtünk, hogy a gazdaságszervező és az eszmei-politikai nevelőmunka egyre inkább egy feladat egymástól elválaszthatatlan két oldala legyen.

2. Igyekeztünk messzemenően megértetni a párttagsággal és a pártonkívüli dolgozókkal a párt gazdaságpolitikáját, tovább szilárdítottuk az állami és munkafegyelmet. Jelentősen előreléptünk a népgazdasági, üzemi és egyéni érdek összekapcsolásában.

Nagy figyelmet fordítottunk a társadalmi és közös vagyon fokozottabb védelmére. Küzdenünk kellett az elért eredmények következtében helyenként fellépő önelégültség, az ebből fakadó kispolgári nézetek, a szocialista erkölcsi normák megsértése ellen. Bátor fellépésre ösztönöztünk az eredmények lekicsinylése, az ellenséges nézetek és megnyilvánulások ellen is.

3. Intenzívebben foglalkoztunk a nemzetközi kérdések magyarázásával, a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom helyzetével. Erősítettük a szocializmust építő országok, elsősorban a Szovjetunió iránti barátságot: igyekeztünk megértetni, hogy a magyar nép további sikereinek egyik záloga a testvéri népekkel, a Szovjetunióval való politikai, gazdasági és kulturális kapcsolataink további fejlesztése.

Többet foglalkoztunk a kapitalista országok munkásainak, valamint a gyarmati sorból felszabadult országok dolgozóinak gazdasági, politikai és társadalmi helyzetével. Igyekeztünk leleplezni és megmutatni az imperialista országok, elsősorban az USA politikájának célját, a szocialista országok ellen folytatott fellazítási

politika módszereit. Fokoztuk a dolgozóknak a pártba, a szocialista rendszerbe, saját erejükbe vetett hitét, s igyekeztünk ezt az egyre növekvő bizalmat a termelés növelésének szolgálatába állítani.

4. A legutóbbi években, s még inkább a jövőben arra törekszünk, hogy a helyesen értelmezett és jól szervezett üzemi agitáció az eddiginél még közvetlenebbül segítse elő a harmadik ötéves terv célkitűzéseinek végrehajtását.

Ennek érdekében az elmúlt időben évenként 2—3 esetben tartott tapasztalatcsere jellegű tanácskozásokat rendszeresíteni fogjuk. Tartottunk műszaki konferenciákat és újítók részére tanácskozásokat is.

Az agitációs munka eszközeivel elősegítettük, hogy tovább javuljon a termelés gazdaságossága. Ösztönöztük a dolgozókat a szigorú anyag- és energiatakarékosságra. Állandóan foglalkoztunk a munkaszervezés tökéletesítésével, jobb anyag- és alkatrész ellátással, a dolgozók és vezetők szakmai, politikai műveltségének növelésével.

Megkülönböztetett módon foglalkoztunk az exportra termelő üzemekkel. A politikai, gazdasági és műszaki vezetők részére ankétokat, tapasztalatcsere jellegű tanácskozásokat szerveztünk. Fokozott figyelmet fordítottunk az üzemi normák rendszeres karbantartására, annak szükségességét politikailag is megmagyaráztuk.

Az illetékes szervek lényegesen többet foglalkoztak a szocialista munkaverseny, elsősorban a szocialista brigádmozgalom továbbfejlesztésével. 1962-ben 2600 brigád 27 783, 1965-ben már 3292 brigád 40 199 dolgozóval működött üzemeinkben. 1962-ben kiváló dolgozónk volt 1179, 1965-ben már 3464 fő. Növekedett az újítások száma is.

Üzemi pártszervezeteink — a Tisza Cipőgyárban, Járóműjavítóban, Hűtőgépgyárban, Tiszamenti Vegyiművekben stb. — rendszeresen tanácskoznak nemcsak a szocialista brigádok vezetőivel, hanem a brigádok tagjaival is, és megbízzák őket agitációs feladatokkal.

Rendszeresen értékelik az eredményeiket, s többet foglalkoznak jó munkamódszereik elterjesztésével, a kiváló dolgozók népszerűsítésével is.

Az üzemi agitáció irányítása

Az üzemi párt-alapszervezetek egy évre, illetve félévre szóló politikai intézkedési tervek alapján dolgoznak, melyet előzőleg megvitatnak a párttagsággal. A politikai intézkedési tervek — melyek az üzemek sajátos helyzetének figyelembevételével készülnek — előrelépést jelentett az agitáció tervszerű irányításában.

Az intézkedési tervekben elhatározott akciókról, a tömegszervezetek és mozgalmak vezetői is előzetes tájékoztatást kapnak.

A megyei pártiskolán az ipari üzemek titkárai részére tavaly

egyhónapos, az üzemi alapszervezeti reszortfelelősök részére egyhetes tanfolyamokat tartottunk. Ezen az agitációs munka hatékonyságának növelésére, a kommunisták helytállására, példamutatására, a személyhez szóló agitáció fokozására hívtuk fel a figyelmet.

A járási, városi, üzemi pártbizottságok agit.-prop. előadóit, ipari termelési felelőseit szükség szerint, de legalább negyedévenként tájékoztatjuk. Az üzemi titkárokat a járási, városi bizottságok kéthetenként, illetve havonta hívják össze a feladatok meghatározására, illetve beszámoltatás céljából.

Az utóbbi években a járási és a városi pártbizottságok az üzemi pártalapszervek politikai munkáját és a termelést irányító reszortfelelősök részére hasznos tapasztalatcsere jellegű tanácskozást szerveztek. Pártszervezeteink fokozottabban bevonják és feladatokkal bízzák meg — esetenként be is számoltatják — a gazdasági és műszaki vezetőket.

Az egységes szemlélet és gyakorlat kialakításában segítséget adtak a megyei lap, a megyei rádió és az üzemi lapok. Sok cikkben bírálták a hibákat, lazaságokat. Hozzáértőbben foglalkoztak a termelési problémákkal.

Sikerült elérni, hogy üzemi pártszervezeteink gyorsabban reagálnak a dolgozók kérdéseire. Ennek érdekében a nagyobb üzemekben, a pártvezetőségek mellett létrehozták a politikai, gazdasági és műszaki vezetőkből az agitációt irányító bizottságokat.

Az agitációs munka eredményességét nagyban befolyásolják annak formái, eszközei és gyorsasága. A feladatoknak megfelelően nagy gondot fordítottunk a tömegagitáció, ezen belül a pártnapok szervezésére. 1965 második felétől minden hónapban tartottunk pártnapot. Csoportos beszélgetéseket, kis- és röpgyűléseket is gyakran szerveztünk.

A tömegméretű és csoportos agitáció másik formája a termelési tanácskozás, melyen ma már nemcsak termelési problémákat, hanem politikai kérdéseket is megbeszélnek.

Jelentős tényező a pártcsoportokra, a szocialista brigádokra épített agitációs munka. Nagyon fontosnak tartjuk az egyes személyekkel folytatott kötetlen beszélgetéseket, melyeket a legtöbb üzemben a pártcsoportok, szocialista brigádok vezetői, tagjai folytatnak. Nagyobb üzemeinkben mindjobban felismerik a szemléltető eszközökben rejlő agitatív lehetőségeket. Ismét gyakrabban alkalmazzák az üzemi híradókat, faliújságot. Sok helyen helyi üzemi híradókat, kiadványokat készítenek.

Amin még javítani kell

Az üzemeinkben folyó tömegpolitikai és agitációs munka minősége nem mindenütt egyformán színvonalas. A kisebb üzemek pártvezetőségei még nem használják ki a lehetőségeket. Nem tájékoztatnak a kapott információk alapján és a taggyűléseket

sem használják ki megfelelően a kommunisták felkészítésére, sok helyen nem tartanak pártcsoportüléseket.

Az egyéni agitáció még mindig kampányszerű, az erőfeszítések ellenére sem sikerült fontosságának megfelelő rangra emelni. Nem alakult ki még a véleménycsere a munkások és néhány pártszervezet között. Nehezíti a helyzetet az is, hogy néhány kommunista gazdasági és műszaki vezető nem kapcsolódik be az agitációs munkába, kettéválasztják a gazdasági és politikai munkát.

Zavarólag hat esetenként a nem megfelelő kádermunka is. Sokszor csak utólag derül ki, hogy az illető nem alkalmas a feladatra, megsérti a szocialista erkölcs követelményeit, feladatát nem tudja ellátni, egyesek kiskirályoskodnak stb.

Még mindig gyenge az írásos és szemléltető eszközök alkalmazása. S előbbre kell lépni az egész munka irányításában is.

Szabó Ernő,
az MSZMP Szolnok megyei Bizottságának munkatársa

Ők is megfogalmazták...

A Pécsi Kesztyűgyár kézivarrodájában — amely nemrég nyerte el a szocialista műhely címet — négyszáz nő foglal helyet a munkaasztalok mellett. Munkájuk terméke eljut a föld számos országába.

Sok munkába került, amíg egy-egy brigád vállalta a szocialista címért való küzdelmet. Még több akarat kellett ahhoz, hogy a szocialista brigádok munkája nyomán végül az egész kollektíva elérje a szocialista műhely címet. Részletek? Mindegyik érdekes, de nem szeretik a „dicsekvést". *Hajnal Ferencné*, a műhely vezetője (Munkaérdemérem bronz kitüntetést kapott) például így összegezi: „Az volt a cél, hogy elnyerjük a szocialista címet — ezt teljesítettük. Ilyenkor pedig minden nehézség széppé válik, a gondot, a rosszat elfelejti az ember..."

*

Az év első felében *Kádár János* elvtárs Pécsett és Baranyában járt. A luxushotelnek is beillő meszesi munkásszálloda nagytermében találkozott szocialista műhely- és brigádvezetőkkel, akik ismertették a mozgalom eredményeit, gondjait. Itt szólalt fel Hajnal Ferencné is. Szavait a hangszalag őrzi. Érdemes, hacsak töredékében is idézni:

„Elsősorban nők dolgoznak nálunk. Ezernyi gondjuk, bajuk van, elintézésre váró különféle ügyük és természetesen örömük is. Jól dolgoznak, minden elismerést megérdemelnek. Szeretik azt a munkát, amit végeznek, de mégis, a napi nyolc óra sok... Ott van a

Szakszervezeti munka a gyárakban...

Hogyan fogunk ezután dolgozni? — teszi fel a kérdést csaknem minden szakszervezeti tisztségviselő. A gazdaságirányítás új rendszerében hogyan, miben változik meg a vállalati szakszervezeti bizottságok szerepe?

Erre nehezen lehetne részletes választ adni, mivel fontos kérdéseken (pl. egyetértési, véleményezési, vétójog stb.) most dolgoznak. Alapvető vonásában azonban már kirajzolódik a kép.

A szervezeti formáknak is megvan a jelentőségük ebben a legfontosabb azonban mégis az, hogy

a látásmód, a felfogás változzék. Hiába találunk ugyanis bármilyen szinten szakszervezeti partnert, ha az nem ismeri fel teendőit.

Néha egészen apró, árnyalati mozzanatokból lehet következtetni hogy egyik-másik szakszervezeti vezetőt csak az átfogó, népgazda-

---

család, gyerek, férj, szülők és a többi asszonyi tennivaló... Arra kérem Kádár elvtársat, hogy foglalkozzanak ezzel a problémával. Le kellene csökkenteni a nők munkaidejét..."

A válaszra várni kellett, mert még sokan kértek szót. Ők is elmondták, amit akartak, azt is, amivel megbízták őket. Kádár János elvtárs aztán kitért a nők problémájára.

— Elismerésre méltó és valóban csak dicsérettel említhető — mondotta —, amit a kesztyűgyári szocialista műhely vezetője elmondott. Foglalkoznunk kell az általa szóvá tett javaslattal... Remélhetően, kedvező eredménnyel...

*

Eltelt néhány hónap, és ma már országosan köztudott, hogy foglalkoznak a nők munkaidejének csökkentésével. Sőt, a Központi Bizottság Irányelvei nyomán megvizsgálják, „hogyan lehetne növelni a gyermekes családok anyagi biztonságát és milyen további könnyítéseket nyújthatna a társadalom a dolgozni és tanulni akaró gyermekes anyáknak".

Nemcsak a pécsi kesztyűgyári nők olvassák és hallják reménykedve mindezt. Hajnal Ferencné pedig hozzáteszi: „nem mi találtuk ki, csak mi is megfogalmaztuk. Nincs semmi különös benne. A kommunistáknak kötelességük meglátni a bajt, a gondot."

*

Hajnalné 1945 óta párttag... Még mindig fiatalosan szőke, és két dolgot nem sajnál: a rendetlenséget sem a lakásában, sem a műhelyben, és a hajbókoló, hízelgő, igazat ki nem mondó embereket.

Kászon József

sági jelentőségű vállalati gazdasági-termelési kérdések „érdeklik".

Természetesen a gazdasági-termelési munka, a távlatok kimunkálása rendkívül fontos, ebben kellő informáltsággal kell bírnia egy vállalati szb-nek, sőt minden lehetséges módon — szocialista munkaverseny, javaslatok, a döntések végrehajtásának ellenőrzése stb. — segítenie kell a programok kidolgozását, megvalósítását. Mivel ez biztosítja a munkát, a kenyeret a dolgozóknak, ami egyúttal népgazdasági érdek is. Ha ezt nem tenné a vállalati szakszervezeti bizottság, akkor súlyos hibát követne el. Mégis, lehetetlen nem észrevenni az évek óta meggyökeresedett látás és gondolkodásmódot.

Az üzemi szakszervezetnek — úgy gondolom — *bármily fontos teendője is a gazdasági ügyekkel való foglalkozás, mégsem töltheti be a „pótgazdasági vezetés" szerepkörét.*

Erre nincs semmi szükség és ehhez nincsenek is meg a feltételek. A gazdasági ügyek vitelére meglehetősen nagy, szakemberekre támaszkodó apparátus áll rendelkezésre. Helyettük senkinek nem kell — és nem szabad — a munkát elvégezni. (A szakszervezeti munkát sem látja el a gazdasági „vonal".) A „keresztbe dolgozások", a párhuzamosságok csak bajokat okoznak. A gazdasági vezetés nyilván döntésekkel, utasításokkal, rendelkezésekkel vezet és ha a gazdasági munka feltételeiről van szó, akkor az a jó, ha egyértelmű ennek megteremtésében a felelősség.

A felelősség megosztása semmi jót sem szül. Mert hogy is van manapság? Ha elkészül egy beruházás dokumentációja, új gépet akarnak üzembe helyezni vagy berendezéseket telepítenek egyik helyről a másikra, akkor a dokumentációt odateszik a szakszervezeti munkavédelmi felügyelő asztalára, hogy írja alá, adja beleegyezését. Sokkal helyesebb, célszerűbb, ha a felelősség nem oszlik meg, a terveket készítő szakember, a kivitelező vállalja munkájának minden ódiumát, ha ilyen van és nem mondhatja utólag: „kérem, itt van a papíron a szakszervezet aláírása is!" A felelősséget nem kell megosztani, minden szerv végezze a maga dolgát és vállalja érte a felelősséget is. A két vagy több felelős rendszerint zavarokat okoz és szükség esetén nem lehet egyértelműen megállapítani, hogy ki miben volt a „ludas". A felelősség egyértelműbbé tételének hangsúlyozásával azt szándékozunk aláhúzni, hogy *az ügyek jobb, zavartalanabb vitele a lényeg,* az emberek érezzék — mindenki a maga területén —, hogy a lehető legjobban, pontosan kell dolgozniok.

Gyakran hallani munkásoktól a megjegyzést, hogy vállalati szinten nem érződik a szakszervezet munkája. Ez a vélemény néha eltúlzott, de esetenként igaz is. E felfogásban, véleményben jórészt az tükröződik — mint fent érzékeltettük —, hogy a szakszervezeti bizottságok hosszú ideig azt tartották legfőbb, gyakran egyetlen

feladatuknak, hogy elősegítsék a gazdasági célok, tervek megvalósulását, miután életszínvonal politikánkat csak gazdasági elképzeléseink realizálásával érhetjük el. Ma sem változott az az elv, hogy *a gazdasági megalapozottság az életnívó megtartásának, növelésének bázisa.* Azonban a gyökerek mélyebbre nyúlnak vissza. Sokan még ma is azzal érvelnek, hogy végső soron a vállalati és az egyéni csoportérdekek egybeesnek, vagy legalábbis „valahol" találkozniok kell.

A „végső soron" kifejezés alatt a társadalmi mozgások utolsó fázisait értjük és itt az érdekek valóban összefutnak. Azonban a „végső soron" innen sok minden megtalálható.

Talán mindegy lenne például, hogy a munkások milyen körülmények között dolgoznak, tisztálkodnak, ebédelnek stb.? Egyáltalán nem. Ez is népgazdasági érdek — mármint hogy megfelelő szociális körülmények legyenek a gyárakban —, mint a termelési programok hiánytalan teljesítése.

Vagy milyen hihetetlenül hangzik, hogy az előforduló balesetek a jegyzőkönyvek tanúsága szerint 85—90 százalékban a munkások hibájából következnek be. Lehetséges ez?

Mi következik az elmondottakból? Visszatérve kiinduló pontokhoz: az, hogy

a munkás szemében gyakran összefolyik a gazdasági és a szakszervezeti vezetés, miután mindkettő elsősorban a termelési-gazdasági ügyekkel foglalkozik, és helyenként háttérbe szorul a szakszervezeti munka érdekvédelmi jellege.

Vagy a szakszervezeti bizottság túlságosan is „megérti" a gazdasági vezetés gondjait, érveit, ha valamilyen szociális intézkedés elmarad.

Nem véletlenül fogalmazódott meg a SZOT egyik legutóbbi ülésén, hogy *a szakszervezetek jogait úgy kell felfogni, mint a dolgozók jogait.* E megállapítást úgy is lehet értelmezni, hogy a szakszervezet kettős jellegű teendője közül az első a népgazdasági célok elérésének segítése, a második nem egyéb, mint a „munkavállalók" érdekvédelme, érdekeinek képviselete az adott üzemben, iparágban.

Az az szb dolgozik tehát jól, amelyik kellően ellátja érdekvédelmi teendőit is, állandóan tanulmányozza, elemzi a munka- és életkörülményeket, javaslatokat dolgoz ki, ha kell, él még azzal a lehetőségével is: „megtorpedózzon" olyan intézkedést, amely pillanatnyilag úgy tűnik, hogy vállalati érdek, de hosszabb távon kárára van mind a vállalatnak, mind a dolgozóknak.

(Például: mértéktelen túlórázás, a munkavédelmi, szociális keretek lefaragása stb.)

Persze hibás lenne azt gondolni, hogy az érdekvédelem „tisztán" a szakszervezet, a gazdasági ügyek vitele „tisztán" a gazdasági vezetés feladata. A gazdasági vezető a rábízott nemzeti vagyon, a termelési-gazdasági program terv telje-

sítése mellett felel a rábízott emberekért, a munkakörülmények alakulásáért. Egyébként a kedvező munkakörülmények serkentőleg hatnak a munkásra, javítják a munka minőségét, gazdaságosságát. Az elhanyagolt munkakörülmények, szociális ellátottság kétszeresen bosszulja meg magát. A szakszervezet pedig különösképpen felelős azért, ha túlságosan megértők, vagy „némák".

Természetesen a szakszervezeti bizottságnak nem mindig könnyű egyszerre jól védeni az egyes munkások, csoportok és az egész vállalat érdekeit.

Nem az a szerepük, hogy valamiféle „ellenzék" szerepét töltsék be és fő feladatuknak a „nem"-ek kimondását tartsák.

A „nem"-et akkor és annak kell kimondani (és ebbe beletartozik a gazdasági vezetés is), amikor és akinek kell. Esetenként az egyes dolgozóknak, vagy azok csoportjának is. Az sem lenne elegendő, ha a vállalati szakszervezeti bizottságok csupán a munkakörülményeket javító „számlákat" nyújtanák be és nem adnák meg a szükséges segítséget a gazdasági célok megvalósulásához. Bár itt — csupán jelzésként — utalni kell arra, hogy az új gazdasági mechanizmusban amikor fokozottan előtérbe kerül a jövedelmezőség, előfordulhat a nyereséghajhászás veszélye — éppen a munkakörülmények rovására.

Jogos, érthető igény minden szb részéről, hogy jó, harmonikus kapcsolatokat akar kialakítani a gazdasági vezetéssel, hiszen egy célért dolgoznak. De ennek az „ára" ne a megalkuvás, ne az elnézés legyen. Mint a SZOT és a Minisztertanács közös határozata kimondja: a nézeteltéréseket, ellentmondásokat felszínre kell hozni, hogy azokat együttesen feloldják. Az egyik kérdésben azonnal, a másikban később, úgy, ahogyan a megteremtett lehetőségek ezt biztosítják.

Kétségtelen, hogy *a fentiekről könnyebb írni, beszélni, mint gyakorlatilag csinálni, végigélni.* Hiszen a szakszervezeti titkár naponta együtt dolgozik a környezetében levő emberekkel, vezetőkkel. Az is biztos, hogy máról holnapra nem lehet évtizedek alatt meghonosodott szokásokat, gondolkodásmódot, reflexeket megváltoztatni. De már ma is sokkal hatékonyabb lehet a szakszervezeti munka, ha annak kettős jellege (érdekvédelem, népgazdasági célok megvalósulásának segítése) megfelelően érvényesül.

Kalocsai Tibor

Tények és tanulságok

A harcoló Vietnam

Sokan csak az USA véres, agresszív cselekményeiből ismerik Vietnam népének antiimperialista hősi harcát. Kevesen tudják, hogy az ázsiai szocialista ország és szomszédainak történelmében a XVII század közepétől egymást váltották az idegen betolakodók: a nyersanyagokban gazdag térséget egyaránt célba vették a portugál, spanyol, holland, angol gyarmatosítók. Századok hősi harca után 1885-től francia megszállás alá került egész Vietnam, s 70 év kellett ahhoz, hogy végül is véres fejjel hagyják el a dien-bien-phu-i csatatéren át az oly sokáig leigázott, kifosztott országot.

A *Francia Kommunista Párt* megalakulása után fejlődésnek indult a vietnami függetlenségi mozgalom is, parasztok, munkások, értelmiségiek legjobbjai követelték az ország teljes függetlenségét, szervezték a fegyveres harcot. Hamarosan megalakult az *Indokínai Kommunista Párt* — tíz évvel korábban *Ho Si Minh* ott volt a francia párt alapításánál — s tonkini, annami és kokinkínai munkások és parasztok részvételével több területen népi szovjetek alakultak. A francia gyarmati hadsereg válaszul egész falvakat irtott ki, bombákkal, gyilokkal, koncentrációs táborokkal felelt a népi megmozdulásra. Csak a francia Népfront-kormány rövid időszaka alatt érlelődtek kisebb gazdasági és politikai reformok, s lett legális a kommunista párt.

A háború alatt japán imperialisták váltották fel a franciákat. A Szovjetunió győzelme Ázsiában is új helyzetet teremtett. Az 1945 augusztusi forradalom kiűzte az agresszorokat, s megszületett a *Vietnami Demokratikus Köztársaság,* amelyre azonban egy év múlva újból lecsapott a francia gyarmati hadsereg. Nyolc év harcára s végső győzelmére volt szükség, amíg megszületett az 1954-es genfi egyezmény, amely meghozta a békét, noha időlegesen szentesítette az ország kettéosztottságát. A gyarmati háború a franciáknak 5 milliárd dollárba, 62 ezer halottba, s 191 ezer sebesültbe került. A francia gyarmatosítók örökén hamarosan

megjelent az amerikai imperializmus, amely sohasem ismerte el — több ezer mérföld távolból sem — a vietnami nép jogát, hogy életét maga rendezze be. Azóta tart az amerikai beavatkozás — amely azonban a történelem sokszázados tanulsága szerint ismét a vietnami nép győzelmét hozza majd.

Két front alakult ki Vietnamban

Az egyik délen, ahol a Dél-Vietnami Nemzeti Felszabadítási Front csapatai vívják harcukat az amerikai szárazföldi és légi haderő ellen. A másik front a Vietnami Demokratikus Köztársaság területére terjed ki. Itt az amerikai légierő terrorbombázásokkal próbálja megtörni a lakosság ellenállását. Mindenekelőtt út- és vasútvonalakat, hidakat, gátakat és öntözőberendezéseket, víztárolókat bombáznak, de nem kímélik a kórházakat, iskolákat és a lakónegyedeket sem. A bombázások fokozása magában rejti a korlátlan légiháború veszélyét. Az amerikaiak célja északon megtörni a Vietnami Demokratikus Köztársaság népének ellenállását. Délen pedig legyőzni a Dél-Vietnami Nemzeti Felszabadítási Front erőit és biztosítani a nekik megfelelő burzsoá rendszer stabilitását. Bázist akarnak teremteni Ázsiában a haladó mozgalmak ellen. A vietnami nép célja és nemes feladata északon és délen egyaránt győzedelmeskedni és az ország elhagyására kényszeríteni az amerikai betolakodókat, hogy az 1954-es genfi egyezmény értelmében a vietnami nép maga dönthessen jövőjéről.

A New York Times már 1950-ben megírta, hogy: *„Indokína egyike a földgolyó jól fizető részeinek, már a második világháború előtt is 300 millió dolláros évi jövedelmet hozott."* 1953-ban *Eisenhower* akkori amerikai elnök kijelentette: *„... Tételezzük fel, hogy elveszítjük Indokinát. Indokína nélkül nem lenne többé ónunk és wolframunk, amelyekben nagy hiányt szenvedünk."*

Az amerikaiak a franciák helyére lépve ezért egy bábkormány létrehozásával arra törekedtek, hogy gyarmati területet és katonai bázist hozzanak létre Délkelet-Ázsia e részében. Mivel a dél-vietnami nép is keményen ellenállt, az USA intervenciója különböző fázisokon ment keresztül, amíg végül nyílt agresszív háborúba torkollott.

Miután a félrevezetés és elnyomás nem tudta kioltani a nép szabadságvágyát, 1961 közepén Washington „speciális" háborút robbantott ki. A szüntelenül növekvő számú úgynevezett katonai tanácsadókat felváltották a tíz- és tízezrével odavezényelt amerikai csapatok, helikopterek, repülők. Jelenleg Dél-Vietnamban közel 400 ezer zsoldos van. Ez a szám majdnem egyharmadát teszi ki a külföldön állomásozó amerikai katonák összlétszámának. A Dél-Vietnamban állomásozó amerikai gyalogság és tengerészgyalogság öt hadosztályból és két megerősített dandárból áll.

Közöttük van például a 25. számú gyaloghadosztály, amely részt vett már a koreai agressziós háborúban is.

A vietnami háborúban részt vevő repülőgépek száma mintegy 3500. Több mint harminc típusú gép található, köztük olyan szuperszónikus gépek, mint az F—4, F—105 és olyan típusok (ezeknek kipróbálása valószínűleg most folyik), melyeket az amerikaiak először alkalmaznak.

A vietnami háborúban az amerikaiak az Egyesült Államok 7. flottájának 70 százalékát vetik be. Ez az USA legerősebb flottája, amely 145 hajóból és 2400 repülőgépből áll..

Emellett nem hiányoznak a harckocsik, a legmodernebb páncélozott járművek, valamint ágyúk és rakéták sem.

Szégyenletes számok és adatok

ezek, egy szabadságáért és függetlenségéért küzdő nép ellen vetik be a legkorszerűbb haditechnikát. De az emberi civilizáció szégyenére alkalmazzák a különböző mérgező vegyi anyagokat is. A délvietnami nép ellen a leggyilkosabb és legembertelenebb fegyvereket használják, beleértve az általánosan elítélt és a nemzetközi jog által tiltott fegyvereket, mint a napalmbombát, a fehér foszforos bombákat és a különböző vegyi anyagokat.

Az amerikai és csatlós légierő a Nemzeti Felszabadítási Front által ellenőrzött déli területeken iskolákat semmisít meg és nagyszámú tanuló és tanító halálát okozza. A legkegyetlenebb bombatámadás a Ling Phung (Bentre tartomány) iskolája elleni volt, amikor 43 kiskorú tanulót öltek meg.

A szennyes háború eddig ismertetett adatain és gaztettein kívül az amerikai és csatlós katonák tettének ismertetésére álljon itt a következő statisztika.

1954-től 1965-ig, a tizenegy éves intervenció és agresszió alatt, az amerikaiak és lakájaik: 160 ezer nagy tisztogatási akciót hajtottak végre, 800 ezer személyt sebesítettek meg, mintegy 400 ezer személyt tartóztattak le és tartanak fogva több mint ezer börtönben, ötmillió embert stratégiai falunak álcázott koncentrációs táborban tartanak.

A nagy számú emberi erő és nagy mennyiségű fegyverzet bevetésével sem sikerült azonban az Egyesült Államok haderejének célját elérni. Dél-Vietnam területének legnagyobb részét a *Nemzeti Felszabadítási Front* csapatai ellenőrzik. A partizánok nap mint nap nagy veszteségeket okoznak az amerikaiaknak. 1965 júliusa és 1966 júniusa között 299 500 ellenséges személy vált harcképtelenné, közülük 63 195 amerikai. 61 zászlóalj semmisült meg, köztük 27 amerikai.

A partizánok által teljesen megsemmisített egységek között

volt két ezred, öt összevont harcászati egység, és egy amerikai gyalogezred. A partizánok kézi fegyverekkel is több mint 2400 repülőgépet lőttek le, vagy semmisítettek meg a repülőtereken s közel háromezer katonai járművet tettek tönkre — csak délen!

1964 közepére a Johnson-kormány előtt is világossá vált, hogy a dél-vietnami kormány csapatai képtelenek győzelmet aratni a hazafias erők felett sokoldalú amerikai segítség nélkül. Ekkor fordulat következett be a háború vezetésében. Az Egyesült Államok elhatározta, hogy

kiterjeszti a háborút északra is.

Ez volt az eszkaláció első szakasza. Azóta a háború mind intenzitását, mind kiterjedését, mind az alkalmazott fegyverek minőségét tekintve fokozódott. 1965 márciusa óta — a májusban és decemberben beiktatott „szünettől" eltekintve — nem múlt el nap, hogy Észak-Vietnamot ne érte volna bombatámadás. A bombázás kezdetben csak a katonai célpontok — közlekedési hálózat, ellátó bázisok — ellen irányult.

A két nagy várost, Hanoit és Haiphongot fokozatosan közelítik meg a bombázásokkal. A második szakaszban — 16 kilométerre közelítve a bombázást a városokhoz — a cél a nagyüzemek, ipari létesítmények elpusztítása és a város belterületei elleni bombázás előkészítése. A harmadik szakasz a két nagy város belső területének megbénítását írja elő.

A barbár, embertelen hadviselésre jellemző, hogy 1965 februárja óta az amerikai repülőgépek több mint 30 ezer bevetésen vettek részt a VDK légterében és az eddig ledobott bombateher csaknem egyharmada annak, amit a második világháborúban Európában több éven keresztül felhasználtak.

A fokozódó légiterror ellenére az USA felső vezetése nem érte el azt a stratégiai célját, hogy a VDK kormányát eltérítse az emlékezetes négy ponthoz való ragaszkodástól. A Pentagon azonban másban is tévedett. Arra számítottak, hogy északon éppen úgy kihasználják légifölényüket, mint délen, ahol tudvalevőleg a partizánoknak nincsenek repülőgépeik. Igaz, a bombázások első időszakában nagyobb szerepe volt a puskákkal felszerelt légvédelmi alakulatoknak. A VDK légvédelmének alapját azonban ma már mindinkább korszerű eszközök — rakétavédelmi tüzérség képezi. Az ugyancsak gyorsan korszerűsödő légierő, együttműködve a légvédelmi rakétaegységekkel, ma már közel sem teszik olyan veszélytelenné az amerikai kalózrepüléseket, mint korábban. Ékesen beszél erről, hogy a VDK légterében lelőtt különféle típusú ellenséges gépek száma meghaladja a másfél ezret. Előre látható, hogy a VDK légvédelmének további korszerűsítésével az amerikai veszteségek ismét emelkedni fognak.

Magában az Egyesült Államokban is mind kevesebben hisznek a bombázások sikerében. Erről így ír a *New York Times* 1966. július 1-i számában: *„Az üzemanyagtartályok bombázásával bizonyosan nem tudunk véget vetni a háborúnak. A bombázás nem fogja kényszeríteni Hanoit, hogy szüntesse be a háborút, vagy üljön tárgyalóasztalhoz. A bombázás nem okozhat Észak-Vietnamnak pótolhatatlan veszteségeket és nem tudja meggátolni, hogy a háború ne folytatódjék."*

Az utóbbi hónapokban tovább növekedett azoknak az amerikaiaknak a száma, akiknek véleménye szerint az USA hibát követett el azzal, hogy csapatokat küldött Vietnamba. Márciusban 25 százalék, a legutóbbi közvélemény-kutatásnál pedig már 35 százalék volt az e nézeteket vallók száma.

Az utóbbi időben mind több hír jelenik meg az amerikai lapokban arról, hogy a vietnami veszteségek pótlására

fokozzák a hadianyagok gyártását.

Az amerikai hadügyminisztérium a napokban jelentette, hogy a légierők számára újabb 280 gépet vásárolnak. A *New York Times* szeptember 28-án a következőképpen tudósít: *„... félelmetes légelhárító rendszer ... az észak-vietnami légvédelmi rendszer a legfejlettebb, amivel az amerikai pilóták valaha is találkoztak ... A múlt év ősze óta a szokványos légvédelmi berendezések számát ezerötszázról ötezerre, sőt nem hivatalos becslések szerint hétezerre növelték ... Az utóbbi időben jelentősen növekedett azoknak a radarberendezéseknek a száma, amelyek alkalmasak az aránylag alacsonyan repülő gépek észlelésére is ... A berendezések zömét a Szovjetunióból szállítják ... A haiphongi kikötőben szovjet hajókról ilyen berendezéseket raktak partra ..."*

A Szovjetunió nagyarányú és modern fegyvereket magában foglaló katonai segítségének növekedésével párhuzamosan emelkedett az amerikaiak vesztesége. Tény, a veszteségek nagyok, de korántsem olyanok, amelyek szükségessé tennék az oly nagy hadiipari megrendeléseket, amelyeket az utóbbi időben a Pentagon eszközöl. Elképzelésük, hogy a háború továbbra is biztosítja a piacot (hasznot) a monopóliumok számára, s ideig-óráig a gazdasági fejlődést is „ösztönzi".

A hadügyminisztérium két év alatt 13 milliárd dollárral, vagyis 27 százalékkal növeli kiadásait. Ezek összege a jövő költségvetési évben meghaladja a 60 milliárd dollárt, nem számítva a költségvetés más rovataiban meghúzódó 10 milliárdot. Az új költségvetési évben a katonai kiadások összege előreláthatólag lényegesen nagyobb lesz az 1957-es összköltségi összegnél.

Az amerikai kormány jelenleg gyilkos csendőrszerepet vállal Vietnamban. Hiába azonban a haditermelés emelkedése, az esz-

kaláció fokozása, az északi invázióval való szüntelen fenyegetés, a vietnami nép ellenállását nem sikerül megtörni. Északon és Délen tovább fokozódik a gyűlölet és elszántság a betolakodók ellen. Ebben a hősi harcban nyújtanak segítséget és támogatást a világ haladó erői a vietnami népnek.

A szocialista országok

az erkölcsi támogatáson kívül anyagi segítséget is adnak a harcoló Vietnam népének. Talán nem is kell hangsúlyozni, hogy a legtöbbet a legnagyobb és legerősebb szocialista ország, a Szovjetunió nyújt. A Szovjetunió más jellegű segítségén kívül elsősorban modern katonai fegyvereket szállít Vietnamnak. Ezt állapította meg Le Thanh Nghi miniszterelnök-helyettes, a szovjet—vietnami segély hitelnyújtási és árucsere-forgalmi megállapodás aláírásakor, amikor kijelentette: „A Szovjetunió által nyújtott nagy és értékes segítség hozzájárult a kb. 1500 lelőtt korszerű amerikai gép megsemmisítéséhez." Novikov szovjet miniszterelnök-helyettes pedig a következőket mondotta: „Az agresszoroknak ne legyenek illúzióik, a Szovjetunió a jövőben is megadja a szükséges támogatást a vietnami népnek, figyelembe véve a háború új szakaszában támadt szükségleteket." Nemrégen szovjet kiképzők tértek haza Vietnamból, akik elmondták, hogy napi 12—13 órás foglalkozás után ma már mindegyik rakétaütegnek egy állandó és egy tartalék kezelőszemélyzete van. A hazatért rakétás-kiképzők mellét emlékérem díszítette: a vietnami harcosok készítették lelőtt amerikai gépek fémanyagából...

A Szovjetunión kívül a többi szocialista ország is erejéhez mérten katonai eszközökkel, gyógyszerrel ,ruházati cikkekkel, élelemmel segít a harcoló Vietnamnak. Hazánk népe is megmozdult, hogy az erkölcsi támogatáson kívül elküldje a magyar nép segítségét a távoli Vietnamba — mint erről júliusi számunkban már beszámoltunk.

*

Tényeket és adatokat közöltünk egy hős nép hősi harcáról. Húsz éve áll harcban ez a nép hol a japán, hol a francia, most pedig az amerikai betolakodókkal. Történelmük folyamán még senki sem tudta tartósan legyőzni őket. Sokat szenvednek és nélkülöznek, de a győzelem biztos tudatában vállalják a legnehezebb áldozatot is. A mai húszévesek még egy percet sem éltek békében. Hősi harcukat az egész világ csodálja. Katonai szakértők és stratégák a haditervek tucatját dolgozták ki legyőzésükre, de erőfeszítéseik nem vezettek és nem is vezethetnek eredményre. Nem vezethetnek, mert az igazságon kívül mellettük van a világ haladó közvéleményének szolidaritása, a szocialista országok hatalmas gazdasági és katonai ereje.

Gál András

Határ, amely összeköt

Megyénk észak-keleti határa egyben a magyar és szovjet népeket összekötő határ. Az a 215 kilométeres szakasz, amelyen érintkezünk, az úthálózat, a vasút és a sok közös tevékenység egybefogja hétköznapjainkat és ünnepeinket. Itt van Záhony határállomás — ennek jelentőségét ismeri már az ország lakossága. Kibővített, korszerűsített pályaudvarán éjjel-nappal millió tonna számra érkezik a szovjet nyersanyag, s a magyar gyárak késztermékeit innen továbbítják a szovjet megrendelőknek. Kevesen ismerik azonban azt, hogy milyen sok hasznot és élményt jelent megyénk számára a két terület jószomszédi kapcsolata, amely mentes a formalizmustól.

A legutóbbi idők eseményeinek néhány példája is mutatja ezt.

Esze Tamás kurucbrigadéros születésének 300. évfordulóját ünnepeltük szeptember végén. Az ünnepségre hozzánk érkezett kárpát-ukrán küldöttség vezetője, N. N. Szemenyuk elvtárs bejelentette, hogy — emlékezve a kuruc seregben harcolt magyar, ukrán, szlovák jobbágyok összefogására — Beregdarócon (Beregszászon) utcát neveznek el a magyar jobbágyvezérről.

Baráti társaságban beszélgettünk arról, hogy az uzsgorodi Kárpáti Könyvkiadó milyen jól szolgálja a közös kulturális érdekeket. Az említett ukrán vállalat és a magyar Móra Ferenc Könyvkiadó gondozásában 1958 óta évente 15—20 érdekes és értékes könyv jelenik meg. A magyar és szovjet szerzők művei 30—35 ezres példányszámban egyformán eljutnak a magyarországi olvasóhoz, a kárpátontúli magyarnyelvű közönséghez, a romániai és csehszlovákiai magyar nemzetiséghez. Most készül egy kötet „A barátság kertje" címmel, ebben szovjet, magyar, szlovák és román gyümölcstermesztők ismertetik tapasztalataikat. A cím nem szimbolikus: a jonathán almával beültetett terület ott piroslik Beregsurány és Luzsánka között egyaránt, határon innen és túl. A határon elterülő „Barátság-kert"-et magyar és szovjet dolgozók, megyénk legjobb gyümölcstermesztő szakembereinek irányításával közösen művelik. Agrárszakembereink a jonathán-termesztés legjobb tapasztalataival járulnak hozzá a két szomszédterület még szorosabb együttműködéséhez.

Egy küldöttségünk nemrég Uzsgorodon járt, ahol az Állami Egyetemen jóleső örömmel tapasztalta, hogy milyen intenzíven folyik a magyar nyelvű előadók és tanárok képzése — a magyar ajkú iskolák részére. A lenini nemzetiségi politika megvalósulását jelzi, ahogyan e több nyelvű területen élő magyar ajkú lakosság őseinek nyelvét és irodalmát tanulmányozza. Az Állami Egyetem a nyíregyházi Tanárképző Főiskolával oktatókat,

kiadványokat cserél, szakmai vitákat tart.

A történelmi fejlődés ma már nyugodt körülményeket biztosít az azonos úton járó, azonos célokat kitűző népek együttéléséhez. Az ukrán őslakosság s az ott élő kisebb népcsoportok — köztük a magyarok — testvéri egyetértésben munkálkodnak, gazdagítják a maguk és társadalmuk életét. S természetes, hogy megyénk és a Kárpáton-túli terület között nem csak április 4-én, május 1-én és november 7-én szoros és ünnepi a delegációcserékben megnyilvánuló kapcsolat. Sokkal gazdagabbak a hétköznapi találkozások.

Kárpát-Ukrajna és Szabolcs-Szatmár megye évenként többször cserél ideológiai, kulturális-oktatási, mezőgazdasági, ipari és sport küldöttségeket egymás tapasztalatainak megismerésére. Az így szerzett tapasztalatok haszna felbecsülhetetlen. A kelet-magyarországi képzőművész csoport például nagysikerű kiállítást rendezett Uzsgorodon, melyet a Kárpátontúli-Terület képzőművészeinek nyíregyházi tárlata viszonzott gazdag anyaggal.

Néhány éve járt Kárpát-Ukrajnában egy szabolcsi mezőgazdasági szakemberekből álló delegáció. Akkor ismerkedtek meg a küldöttségben levő állami gazdasági és termelőszövetkezeti vezetők az ottani termesztési módszerekkel. Felfigyeltek arra, hogy kultúr-termesztésnél milyen fontos az optimális tőszám biztosítása. Ennek eredményeként megyénkben ma már a közös gazdaságok a korábbi 13—16 ezer helyett 20—23 ezer tő kukoricát, burgonyát, 17—18 ezer tő napraforgót telepítenek egy-egy hold földben. A további 35—40 ezer tőszámú cukorrépa sűrűséggel szemben ma már 55—60 ezer a tőszám. Ezek nyomán a terméseredmények az egyes növényféleségeknél 20—25 százalékkal nőttek.

Két esztendeje öttagú mezőgazdasági delegációnk a takarmánytermesztés és a szakszerű takarmányfelhasználás módszereit tanulmányozta. Megnézték a técsői, a viski, a huszti kolhozok korszerű takarmánykonyháit, s ennek nyomán ma már 30 szabolcsi termelőszövetkezetben van ilyen takarmánypépesítő konyha. Ugyanakkor látták szakembereink, hogy Kárpát-Ukrajnában milyen nagy gondot fordítanak a talajerő utánpótlására, a komposzt és szerves trágya készítésére. A huszti tapasztalatok nyomán mi is létrehoztunk talajerő-gazdálkodási tsz-brigádokat, amelyeknek a feladata a szerves anyagok összegyűjtése, műtrágyával való dúsítása, a homoki gyümölcsösök zöldtrágyával való ellátása. A siker érdekében a megyei pártbizottság és a megyei tanács felhívta termelőszövetkezeteink figyelmét a brigádok fontosságára és jutalmazására is. Baráti kapcsolatok fejlődtek ki a szomszédos kolhozok és termelőszövetkezetek vezetői és tagjai között. A petrovói határőr kolhoz két éve WIR és Odesszai fajtájú vetőmag kukoricát adott a szomszédos tiszakóródi Béke Termelőszövetkezetnek. A tiszakóródiak viszonzásul rizsvetőmagot adtak a petrovóiaknak. Ti-

szakóródon azóta nagy területeken meghonosították az intenzív szovjet kukoricafajtát, míg Petrovón rizstelepet létesítettek és tavaly ősszel már 200 mázsa rizsük termett.

Rendszeresek a tapasztalatcserék az ideológiai és művelődési területen is. Ami bennünket különösen érdekel, s amiben sokat segített minket Kárpát-Ukrajna, az főként az iskolai gyakorlati oktatás megszervezése volt. Sokat tanultunk az odaát már régebben kialakult iskolakollégium-rendszerből. Tapasztalatainkat a megyében szervezett 4 tanyai kollégiumban hasznosítottuk.

A megye sok úttörőcsapata, KISZ-szervezete, diákja levelez kárpát-ukrajnai társaival. Képeslapot- és apróbb ajándékokat küldenek egymásnak. Hasznos együttműködés alakult ki a megyei KISZ és a Kárpát-Ukrajnai Területi Komszomol Bizottság között, elsősorban kiadványcserékben, ifjúsági küldöttségcserékben, munkamódszerek átadásában.

Rendszeressé vált a Szabolcs-Szatmár megyei Kelet-Magyarország és az Ungvári Zakarpatszkaja Pravda megyei lapoknak a két nép nemzeti ünnepein való „oldalcseréje". Ilyenkor a két terület dolgozói, újságírói színes riportokban, fényképekben számolnak be életükről, munkájukról. Rendszeres a két lap közötti újságírócsere is. Ugyanilyen rendszeres a kapcsolat, a műsorcsere a nyíregyházi és az ungvári helyi rádiók között. Évente négyszer adnak át egymásnak hangos riportokat, népi muzsikát.

Szépen fejlődik a lakosság kétoldalú érintkezése is. Az utóbbi években megindult és kiterebélyesedett a kishatárforgalom, a határ két oldalán élő rokonok mind gyakrabban meglátogatják egymást. Baráti kapcsolatainkat erősíti az elmúlt évben megindult turistaforgalom is. 1965-ben 19 autóbusz indult Nyíregyházáról Kárpát-Ukrajnába. Az idén is sok autóbusszal látogattak el a szomszédos baráti területre a szabolcsi turisták.

Szabolcs-Szatmár megye és a kárpátukrajnai terület viszonya és kapcsolata kicsiben azonos a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió testvéri kapcsolatával. A kölcsönös érdeken és egyenjogúságon alapuló sokirányú együttműködés gyümölcsözően szolgálja hazánk nemzeti és nemzetközi érdekeit.

Markovics Miklós
a Szabolcs-Szatmár megyei PB osztályvezetője

Hideg napok — mélységes döbbenet...

Huszonöt esztendővel ezelőtt, a fasiszta háború megindulásával hazánkban is milliók felett kezdtek tornyosulni a viharfelhők. Gyors iramban tolódott jobbra a kapituláns burzsoá kormányzat. Előtérbe nyomultak a nyilas eszmék, új „fajvédő" törvények születtek. A Balkán államait lerohanó SS-hordák oldalán — felrúgva a nemrégen kötött magyar—jugoszláv baráti szerződést — a magyar hadsereg megszálló szerepet vállalt Jugoszláviában. A jugoszláv nép pedig a kommunisták vezetésével 1941 tavaszától megindította a felszabadító partizánháborút.

Miközben 25 esztendővel előbbi politikai harcainkat idézzük, pártunk küzdelmeire is emlékezünk. Közöttük az Országos Ifjúsági Bizottság október 6-i tüntetésére a Batthyány örökmécsesnél, a munkások, parasztpolitikusok és haladó értelmiségiek tiszteletadására Kossuth és Táncsics sírjánál a Kerepesi temetőben, s a Népszava emlékezetes karácsonyi számára, amelyben nyíltan meghirdette a nemzeti összefogást a fasiszta háború ellen. Megszületett a Magyar Történelmi Emlékbizottság, amely demonstrációkkal, tüntetésekkel próbálta aktivizálni a nemzet egészséges erőit.

A fasiszta vezérkar közben szította a nacionalista gyűlölködést, élesztgette „a magyar harci szellemet". A megszállt Délvidéken is gyilkos akciókat kezdeményeztek — a csendőrség vezérletével — a békés lakosság ellen.

Az illegális Kommunisták Magyarországi Pártja 1942 február 6-án röpiratot jelentetett meg, amelyben leleplezte a Bárdossy kormány Újvidéken rendezett véres terrorcselekményeit.

„Magyarok! Délvidéken több ezer polgári lakost ítélet nélkül kivégeztek. Gépfegyverrel lekaszabolták két délvidéki falu ártatlan lakosságát. Újvidék tiltakozását vérbefojtották és számtalan békés polgárát legyilkolták. Ma Újvidék: szerbek, horvátok, zsidók, holnap a háborúval és nyomorral elégedetlen magyar nép kerül a puskacső elé... Ki felelős ezért? A

kormány kapitulációs politikája..."

Ennyit mond a történelem azoknak a millióknak, akik gyerekfejjel élték át a háborús éveket; akik könnyen felejtik a múltat; akik a háború idején, vagy később születtek. Ezért és főleg nekik mond sokat a magyar filmszínházakban vetített nemzetközi díjas alkotás, a „Hideg napok", a mélységes döbbenet filmje, a testet öltött magyar fasizmus ábrázolása.

*

Irodalmunk és művészetünk eddig nemigen foglalkozott a magyar fasizmus megrázó erejú leleplezésével. Születtek ugyan az üldöztetés oldaláról fogant művek, könyvek, filmek, ezek azonban — minden erényük mellett — nem tudták felboncolni az osztálytársadalom szerkezetét, hogy megmutassák a militarista, feudálkapitalista érdekekre alapozott országlás fekélyeit.

Érthetően nehezebb ott az indulás, ahol régi gyermekkortól a társadalomba oltott mérgek — nacionalista gőg, úri érdeket szolgáló és a szomszéd népek gyűlöletét forraló irredentizmus, az osztályharcot háttérbe szorító vak antiszemitizmus stb. — tették meddővé az írói és társadalmi gondolkodást. Nemcsak magyar, de általános emberi jelenség is, hogy a szégyenfoltokról ritkán szólunk. A fasizmus — beleoltva a magyar nacionalizmusba — kialakította a maga sajátos vonásait. A vezénylő osztály és a puszta eszközül használt, elvakított milliók tragédiáját ábrázolja ez a fehér-fekete filmalkotás.

Az alkotó kollektíva írója, rendezője, operatőrje, a kiváló művészgárda, kísértetiesen hű képet adtak arról az elembertelenedésről, állati elaljasodásról, amely a magyar fasizmus körülményei között a társadalom nagy részében eluralkodott. A családját „óvó" ludovikás törzstiszt, a „humánusan" igazoltató pályaudvari parancsnok, előbb meleg italt, majd halálraítélteket szállító fiatal zászlós, a „parancsra" gyilkoló közlegény börtönbeli vitái körül a vérengzésbe esztelenül sodródó tömegek gondolkodását és típusait mutatja be ez a film. S elmondható: csaknem megrajzolja a korabeli Magyarországot.

Szemináriumainkon gyakran emlegetjük az alap és felépítmény szoros és dialektikus kapcsolatát, a felépítmény visszaható, tudatformáló aktivitását. Néha keressük is reá a példákat. S a filmen most felvillan előttünk a tőkés társadalom alapjának és felépítményének rekonstrukciója, amelyben a közömbösségtől az embertelenség felé tart a világ, hogy azután a végzetes szakadékba zuhanjon. (De ezt már ismét a történelem végzi el, az alkotók ezt a végkifejtést rábízzák az emlékezetre.) A filmen csak mellékmondatokban bukkan fel a főbűnös, a fasizmus. Elsődleges és kizárólagos szerepet kap egy nem könnyű feladat: szembenézni önmagunk történelmével, lehántani a „kollektív" felelősség páncélját, s kinek-kinek felmutatni egyéni felelősségét vagy helytállását — ezt csak jelzésekben — az embertelenség korában.

Ugyanakkor azonban nem lehet szabadulni attól a vulgárisnak látszó gondolattól, hogy a fasizmust, a mindenkori fasizmust ábrázolja a „Hideg napok". (Talán ezért is kapott Karlovy-Vary-i nagydíjat.) Olyan jelenségek tekintenek reánk a filmkockákról amelyeken fel lehet ismerni a lemészárolt indonéz tízezrek tragédiáját, a megkínzott vietnami népet, s a „felszabadítóként" partra szálló amerikai hadsereg vandalizmusát. Csak el kell vonatkoztatnunk a 25 évtől, a fasizmus ma is olyan, mint volt. S ha az az egyetlen gondolat megfogalmazódik a néző agyában, hogy „nem lehetsz közömbös ebben a világban!" — máris érdemesnek ítélték a nemzetközi zsüri díját.

Adósunk volt eddig e vallomással a magyar művészeti élet. szükséges volt, hogy önmagunknak és egy új generációnak is valljunk. Milliók sürgető követelése, hogy a történelemkönyvek szűkszavú sorain túl jó alkotások is segítsenek az eligazodásban. Annál is inkább, mivel hiteles törvényszéki aktákból és szemtanúk emlékeiből született a regény és a film is. A film is, amely megmutatja, hogy milyen társadalom, milyen eszmék ellen szálltak harcba 1941—42-ben a kommunisták vezetésével a haladó erők. És ez is az akkori Magyarország!

*

Érdemes ismét visszapergetni a történelemkönyv lapjait. Az újvidéki vérengzést és az idézett kommunista röpcédulát követő napokban és hetekben baloldali munkások és szakszervezeti funkcionáriusok százait tartóztatták le, vitték börtönbe vagy büntető századokba. A kommunista vezetőkre — a fasizmus öntörvényei szerint — halált várt. Rózsa Ferencet az Andrássy-laktanyában kínozták halálra, Schönherz Zoltánt a Margit körúti fogházban végezték ki. A fasiszta háborúba kergetett ország vérzett, a frontokon tömegsírok magasodtak. Agonizált az úri társadalom . . .

. . . Novi Sadon a látogatót ma felvezetik a pétervaradi erőd falaira, ahonnan kitárja kedves arcát a délvidéki város. Régi kertes házaiban és új lakótelepein szerbek, horvátok, magyarok laknak testvéri egyetértésben. Az új Duna-híd mellett, a strandon túl van az a kietlen partszakasz, ahol 1941—42 telén jeges hullámsírba ölték az ártatlan emberéleteket. A lakók és vendéglátók nem emlegetik, de nem is felejtik el a negyedszázados vérengzés emlékeit. S hogy mi se felejtsük el, hogy elemezzük a mindenkori és mai fasizmus tetteit — legyen az délafrikai faji gőg, vagy ázsiai öldöklés — erre figyelmeztet a „Hideg napok". S arra, hogy a harc ma is folyik . . .

Jurmics László

A háztáji és a szocializmus

A zártkertek tulajdonosait hívta össze a földművesszövetkezet falugyűlésre. Hegyközség alakult. A párttitkár és tsz-elnök tüntetően távoltartották magukat. A tanácselnök csendben ott volt ugyan, de a végén négyszemközt megkérdezte a földművesszövetkezet járási elnökét: mondja meg őszintén, ő egyetért-e ezzel a nagy „háztájizással"?

A falu kommunista vezetői arra hivatkoztak: Lenin tanítása szerint a kistulajdon naponta újjászüli a kapitalizmust. Következésképpen a kistulajdonosok támogatói a szocializmus ellenzői. Ebből kiindulva a földművesszövetkezet járási elnökének olyan hírét keltették, hogy a szocialista szektor ellen dolgozik a háztáji termelés korszerűsítésével.

Jó szándékból, a termelőszövetkezet féltéséből fakadt mindez. A híresztelők nem ismerték fel a háztáji népgazdasági jelentőségét. Az alföldi falvakat, mezővárosokat szérűskertek, szórványgyümölcsösök ölelik körül. Egy-egy embernek fél- vagy akár egy holdnyi is jut belőle. Nagyüzemi művelésre alkalmatlan, csip-csup parcellák. Egyenként nem, de összegezve óriási mennyiségű gyümölcs, zöldség terem meg rajtuk. Hozzájárulnak a város, a falu zöldség-gyümölcs ellátásához.

A földművesszövetkezetek foglalkoznak a háztáji termelés szervezésével. Gyümölcsfákat szereznek be, növényvédőszert biztosítanak olcsóbban, sőt, kerti traktorok beszerzését is lehetővé tették, művelési hitelt adnak a gazdáknak.

Túrkevén hat háztáji csoportosulást segít a helyi földművesszövetkezet. Ennek is köszönhető, hogy a kis kertekből szamócát árusíthattak az idén a városban. A túrkevei vásárló nem kérdezte, hogy a háztájin termett-e az eper, vagy a termelőszövetkezetben. Annak örült, hogy van belőle. És ha minden van, akkor a politikát tartja jónak.

A háztáji ellenzői azt mondják: adjuk a pénzt a termelőszövetkezeteknek és majd termelnek azok. Nem kell hozzá szakértelem, tudja minden ember, hogy gyümölcsök telepítése hosszú időbe telik. Állami gazdaságainkban, termelőszövetkezeteinkben ma már nagyon sok az új telepítésű szőlő és gyümölcsös. De a háztájiban, a kiskertekben is ott a gyümölcsfa. És miért ne fogadnánk el a „besegítést", ha erre a lakosság ellátásához szükség van?

A kertekben, a háztáji gyümölcsösökben idősebb emberek, gyerekek, asszonyok dolgoznak. Azok az idősebb parasztok, akik a kiskertbe még kisétálnak, de a közös munkában már nem tudnak részt venni; azok az alkalmazottak, munkások, akik a munkaidő letelte után szívesen foglalatoskodnak kiskertjeikben.

A háztáji gazdálkodás támogatása, a szervezett kertgazdálkodás nem sérti a szövetkezetek érdekeit. A cél az, hogy a kettő a szocialista nagyüzem és a kis háztáji együtt adjanak elegendő gyümölcsöt, zöldséget az ország népének. Majd mindenütt megértéssel fogadják e törekvést. Túrkevén például a termelőszövetkezetek 70 hold földet adtak át kertészkedésre. És Túrkevén még épül ettől a szocializmus.

Borzák Lajos

Nem maradt magára...

Csend és nyugalom van Budatétényben. A kertes, fehérre meszelt ház szerényen húzódik meg az újak, a nagyobbak között. Gazdájánál sincs idősebb ember a környéken. Amíg jó az idő, az eresz alatt reggel megjelenik egy fonott kerti szék, majd egy szikár termetű, kissé hajlott hátú ember, a veterán Gergely János elvtárs. Végigsétál a kerten, majd lepihen. Kézbe veszi az újságot, végigolvassa a nagybetűs címeket, kiválasztja azt, amit a legérdekesebbnek talál: arca nem árulja el, hogy 77 éves, néhány évtizedet nyugodtan letagadhatna. Ha valaki kérdi, tréfásan mondja: két hetes vagyok...

Öt éve már, hogy hónapokig tartó súlyos betegségéből felgyógyulva nem hagyta el a kis szoba-konyhás házat. Kapcsolatát azóta a kerten túli világgal hűséges élettársa, a kommunista asszony, és a sűrűn érkező elvtársak jelentik. Nagyon nehezen törődött bele ebbe. Egy alkalommal — este fél hétre — taggyűlési meghívó érkezett. Egyedül volt otthon, s már öt órakor elindult, hogy jókor érkezzen a negyedórányira levő pártházba. Nem ért messzebb az utca sarkánál, úgy kellett visszahozni. Ezért járnak inkább hozzá az ismerős elvtársak.

Sok éven keresztül, amíg házi fogságra nem kényszerült, a lakóbizottság élén fiatalos lendülettel intézte körzetének ügyeit. Akkor ő járt családlátogatóba. Megfékezte a békétlenkedők indulatát, intézkedett a tanácsnál, számba sem lehet venni, mennyi mindent végzett.

Most, amikor barátok, ismerősök őt látogatják, s a házigazda beszélni kezd, megelevenedik a távolabbi múlt. Az első világháború, az olasz, majd az orosz front, 1917, amikor mind többen és többen ismerték meg a háború igazi okát és célját. Gergely János azon kevesek közé tartozott, akik a munkásmozgalom halhatatlan alakját, Lenint személyesen is megismerhették. Felélénkül, amikor a nagy élményt felidézi.

— Tudjátok, Lenint hallani, ezt soha nem lehet elfelejteni. Egy munkásgyűlésen láttam. Szenvedélyesen beszélt, mégis megnyugtatott, lelkesített, és gondolkodásra intett. Úgy vázolta a tennivalókat és a jövőt, nekünk fiataloknak, mint mindnyájunk édesapja...!

Közel öt évtized múlt el azóta. A fiatal vöröskatona igazi kommunistává érett. A szovjethatalom győzelme után hazatért, s az itthoni üldöztetés ellenére is hű maradt Lenin eszméjéhez. Ha börtönben volt, ott, ha dolgozott, akkor társai között idézte fel a felszabadító jövőt.

Reátört a betegség is, mégis elégedetten gondol vissza régi küzdelmekre. Rendezgeti az emlékeit, várja a reggeli újságot, köszönti a nyugdíjat hozó postást, kérdezgeti a pártbizalmit és a látogató jóbarátokat. Beszélgetnek a napi eseményekről, sokszor élénk vita veri fel a kis udvar csendjét.

Nem maradt magára, és nem szakadt el az alapszervezettől. Távol él ugyan a világtól, mégis szoros kapcsolatban áll a párttal. Régi mozgalmi idők ritka tanúja, eszerint becsüli őt a második és harmadik kommunista generáció.

Joó Ernő

Emlékezések Kun Béláról*

A közelmúltban jelent meg — és aratott megérdemelt sikert — Kun Béláné visszaemlékezés-kötete, amelyben méltó emléket állít férjének, a kiváló magyar forradalmárnak. *A könyv nem tudományos életrajz, hanem emlékezés:* megtisztult, időközben értékükben megnőtt emlékek és epizódok hiteles, élményszerűen is átélt leírása. Feszülő társadalmi ellentétek, viharos idők kiemelkedő alakját ismerjük meg emberibb oldalról a 420 oldal elolvasása után.

„Önmagáról, s főként tetteiről nem szeretett beszélni; ha olykor-olykor mégis elmondott valamit, azt más emberrel vagy eseménnyel kapcsolatban tette, akkor is néhány mondatban." Igen, ez a *puritánság életrendjéhez tartozott,* jól megfért lobbanékony természetével és állandóan kisugárzó forradalmi hitvallásával. Egy kis falu földes szobájából, egytantermes iskolából indult el és futott be óriási ívet a forradalmárrá válásig, a kommunista világmozgalom vezérkaráig. Kun Béláné sok érdekeset, izgalmasat és mindenekelőtt újat mond el könyve lapjain erről az időben és térben nagy útról. Pillantsuk csak át e nagy út fontosabb állomásait: Lele és Kolozsvár, háború és tomszki hadifogság, pártalapítás és Tanácsköztársaság itthon, fogsággal felérő emigráció Ausztriában, Petrográd —Moszkva—Krim—Ural Szovjetoroszországban. S közben szinte állandó életveszély, termékeny publicisztikai tevékenység (eddig 377 cikkét és 60 jelentősebb beszédét sikerült felkutatni) és magasszintű szervező munka Európa különböző országaiban.

A nagy forradalmár élettársa által megírt könyvet a történelmi hűséghez és igazsághoz való ragaszkodás mellett — az első mondattól az utolsóig — a *nagyfokú életszerűség* jellemzi. Megelevenedik, érzékelhető közelségbe kerül a családi környezet, az erdélyi munkásmozgalom forgataga, a forradalmárrá nevelődés folyamata, az állandó és következetes harc élete értelméért: a munkásosztály felszabadításáért. Nagyhatású a dicső 133 nap leírása, politikai légkörének és sodró lendületének felidézése. E napokban vált Kun

* Kun Béláné: Kun Béla, Magvető, Budapest, 1966.

Béla igazi népvezérré, bontakozott ki magával ragadó szónoki tehetsége, formálódott életre szóló tulajdonságává személyes bátorsága és határozottsága. Ezeket a forró napokat jól szemléltetik a könyv alábbi sorai: *„Bámulatos munkabírása és erős hite abban, hogy minden nehézséget le kell, le lehet és le fognak győzni, adott neki erőt a kitartáshoz. Naponta 4—5 órát aludt. Akkor sem nyugodtan. Álmában is a napi kérdések foglalkoztatták . . . A napi elfoglaltságához tartozott a gyűlések, a gyárak s időnként a kaszárnyák látogatása."* Különösen plasztikus az 1919. május 2-i mozgósítás és a június 24-i ellenforradalmi lázadás leverésének leírása. Nem véletlenül éppen ezek a hónapok váltak Kun Béla 1919 utáni életének vezércsillagává. A Magyar Tanácsköztársaság emléke éltető forrásává lett későbbi munkájának, küzdelmes és tragikus élete értelmének.

A sok új adat, név, momentum között is kiemelkedő az 1928-as bécsi „boszorkánypör" leírása. Olyan törvény alapján állították a bíróság elé Kun Bélát, amelyet a Habsburg uralkodók már a magyar jakobinusok és Kossuth Lajos ellen is alkalmaztak. A per európai vihart kavart, ellentétes erők ütköztek össze: Horthyék követelték a volt népbiztos kiadatását, Európa proletariátusa pedig megmozdult — és sikerrel — Kun Béla élete megmentéséért és szabadságáért.

A könyv lapjain kibontakoznak előttünk Kun Béla *emberi tulajdonságai*. Megismerjük mint édesapát, mint barátot és honvággyal küzdő embert. S megismerjük mindenekelőtt: *mint forradalmárt*. Tudatosan vállalta és állta ő a nagy kor viharait. A történelem felgyorsult lüktetése — a forradalom — valósággal éltető eleme volt, amelyben minden veszély ellenére természetesen és magabiztosan mozgott. *„Ha a veszedelmek megakadályozzák szándéka végrehajtásában, nem lett volna igazi forradalmár."* Méltán nevezi őt Münnich Ferenc a forradalmi cselekvés, a harc emberének. Forradalmi dinamizmusa nagyfokú egyszerűséggel párosult. Ez az egyszerűség nem valami mesterkélt póz volt, hanem énjéhez tartozott, kapcsolatát munkatársaival vagy hallgatóságával természetessé tette. *„Alaptermészete a tömegekkel való közvetlen kapcsolatot kívánta . . . szerette, ha vitáznak vele . . . hévvel érvelt és vitatkozott. Előadás közben lement a pódiumról. Közelebbről akarta látni az arcokat. Lent, a teremben egyik helyről a másikra lépkedve magyarázta álláspontját."*

Megismerjük a visszaemlékezésekből Kun Bélát *mint igazi hazafit*. Köztudott, hogy hazaszeretetből első példaképei Petőfi és Ady voltak, hogy hazafiságának egyik gyökere nemzeti múltunk progresszív oldala volt. Az viszont már kevésbé ismert, hogy hazafiságának kiteljesedése egybeesett a kommunista forradalmárrá válás folyamatával. Világnézetében a forradalmiság és a hazaszeretet szétválaszthatatlanul összeötvöződött. E forradalmárhoz méltó igaz hazaszeretet fűti őt 1919 nagy nap-

jaiban, majd az emigráció küzdelmes éveiben. Hazára talált a világ első szocialista államában, de szülőhazájára mindig hűséges fiaként gondolt. Minden magyar vonatkozású hír felkeltette érdeklődését. Nagy szeretettel fogta össze a Moszkvában élő fiatal magyar írókat, egyengette útjukat és bátorította őket. Mint a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának tagja, megkülönböztetett figyelemmel és odaadással segítette az illegalitásba kényszerített magyar kommunista párt újjászervezésének nehéz, veszélyes munkáját. Nem kímélte erejét, ha a Horthyék által letartóztatott kommunisták megmentéséről volt szó. Szeretettel és nagy türelemmel gondoskodott a Moszkvába érkező, kiszabadított magyar kommunistákról. Kun Béláné — férje szerepének minden felnagyítása nélkül — több ilyen epizódot ír le könyvében.

Kun Béla *alakja, életműve, sok vihart és vitát váltott ki* az elmúlt évtizedekben. Az ellenforradalmi történetírás csak útszéli, gyalázkodó hangon írt a „népbiztos"-ról. Mások meghamisították tevékenységét, mértéktelenül felnagyították hibáit, sőt a forradalom ügyéhez való hűségét is vitatták.

Az elmúlt évtizedben sok minden történt *„az igazi, a történelmileg hiteles Kun Béla-kép"* kialakítása érdekében. Neve visszavonhatatlanul ott van történelmi nagyjaink között. Kiadásra került írásainak és irodalmi tanulmányainak egy-egy kötete. Küzdelmes pályáját tanulmányok és megemlékezések sora értékelte, méltatta. S most az olvasó rendelkezésére áll a legilletékesebb kortárs — a nagy forradalmár özvegyének — visszaemlékezése, aki vállalta és becsülettel végigjárta a forradalmár-feleségek nagyon viszontagságos, sokszor veszélyes útját. Ma már minden lerakódástól megtisztultan, az őt jogosan megillető helyen áll előttünk Kun Béla életműve és egyénisége. A kommunista *forradalmárok első nemzedékének vezéralakja volt,* akit a proletárforradalmak első hulláma — az orosz és a magyar forradalom — nevelt a mozgalom ma is kisugárzó hatású egyéniségévé. Méltó volt nagy nemzedékéhez és korához.

Befejezésül álljon itt a visszaemlékezések írójának egy gondolata: *„A forradalmi optimizmus életem nehéz, sokszor tragikus szakaszaiban sem hagyott el, s ez — Kun Béla érdeme."* Kun Béláné könyve nemcsak hiteles, számos, eddig ismeretlen forrásra támaszkodó visszaemlékezés, de egyben nevelő hatású olvasmány is — tartalmához méltó külsőben és gondosan válogatott illusztrációkkal. Izgalmas történelmi krónika, melynek cselekménye mögött szerényen húzódik meg a szerző viszontagságos élete. A könyv kiadásával időtálló értékkel gazdagodott memoárirodalmunk.

Papp István
egyetemi adjunktus

A politizáló könyvek propagandája

Baranyában a megyei pártbizottság propaganda és művelődési osztályának kezdeményezésére alakultak meg a könyvpropaganda bizottságok a KISZ, a TIT, a népfront, a nőtanács, a szakszervezet, az MSZBT, illetve a helyi újságírók bevonásával.

A Kossuth Könyvkiadó megyei kirendeltségei a bizottság segítségével együttműködnek a társadalmi szervekkel, s a kiadó termékeinek propagálása ezáltal eljut minden réteghez. A bizottságok aktív munkája segíti a kiadó sokrétű tevékenységének bemutatását.

A bizottság negyedévenként rendszeresen kefelevonatokat kér például azokról a művekről, amelyeket különösen „izgalmasnak" tartunk. Ezeket a levonatokat egy-egy elvtárs elolvassa, majd tájékoztatót, rövid értékelést ír róla a megyei lapba, vagy a pécsi rádió részére. Ilyen és hasonló módszerekkel elérjük, hogy a könyvpropaganda bizottságon keresztül a kirendeltség tevékenyen részt vehet Pécs város és Baranya megye kulturális, politikai életében. Így szervezhettünk például a szigetvári centenáriumra író—olvasó találkozót Hunyadi Józseffel, így vehettünk részt a fellazítás elleni munkában, a „Vádoljuk az imperializmust!" akcióprogram megvalósításában, s így vehetjük fel kapcsolatainkat a szülői munkaközösségekkel. az MSZBT tagjaival, a szakszervezetekkel, értelmiségiekkel, munkásokkal, tsz-tagokkal, háziasszonyokkal.

A Kossuth Könyvkiadó életében fontos esemény az évente megrendezésre kerülő politikai könyvhónap. Ahhoz, hogy ez a rendezvénysorozat valóban elérje célját, elsősorban a pártszervezetek támogatása szükséges. A nagyobb propagandával és nagyobb aktivitással végzett könyvterjesztés az alapja annak, hogy minél szélesebb táborhoz jusson el a politikai irodalom.

Idén is gazdag programot állítottunk össze, amelyben a „hagyományos" rendezvényeken kívül könyvbírálatokat, felolvasóversenyeket, ismeretterjesztési sorozatokat indítunk, illetve szervezünk.

A könyvhónap zárórendezvényeként előadások hangzanak majd el a politikai irodalom megjelentetésének — ezen belül a Kossuth Könyvkiadó — szerepéről. Ehhez kapcsolódóan — más megyék tapasztalatai alapján hatásvizsgálatokat tartunk több szervezetben. Ezeknek a felméréseknek elsődleges célja: a könyvek, folyóiratok anyaga milyen mértékben segíti a pártmunkások tevékenységét.

Természetesen a bizottság az alapszervezeteket közvetlenül is segíti, instrukciókkal látja el. A Pécs városi pártbizottság felügyeletével működő operatív jellegű munkacsoport havonta 4—5 pártszervezetet látogat meg.

Az elmondottakból egyértelműen kitűnik: a jó és aktív könyvpropaganda bizottságoknak nagy szerepe van a politikai irodalom megszerettetésében, annak a véleménynek erősítésében, hogy a Kossuth Könyvkiadó egyre több érdekes, színes, olvasmányos művet jelentet meg a politikai munka szolgálatában.

Németh János

VIETNAM COURIER

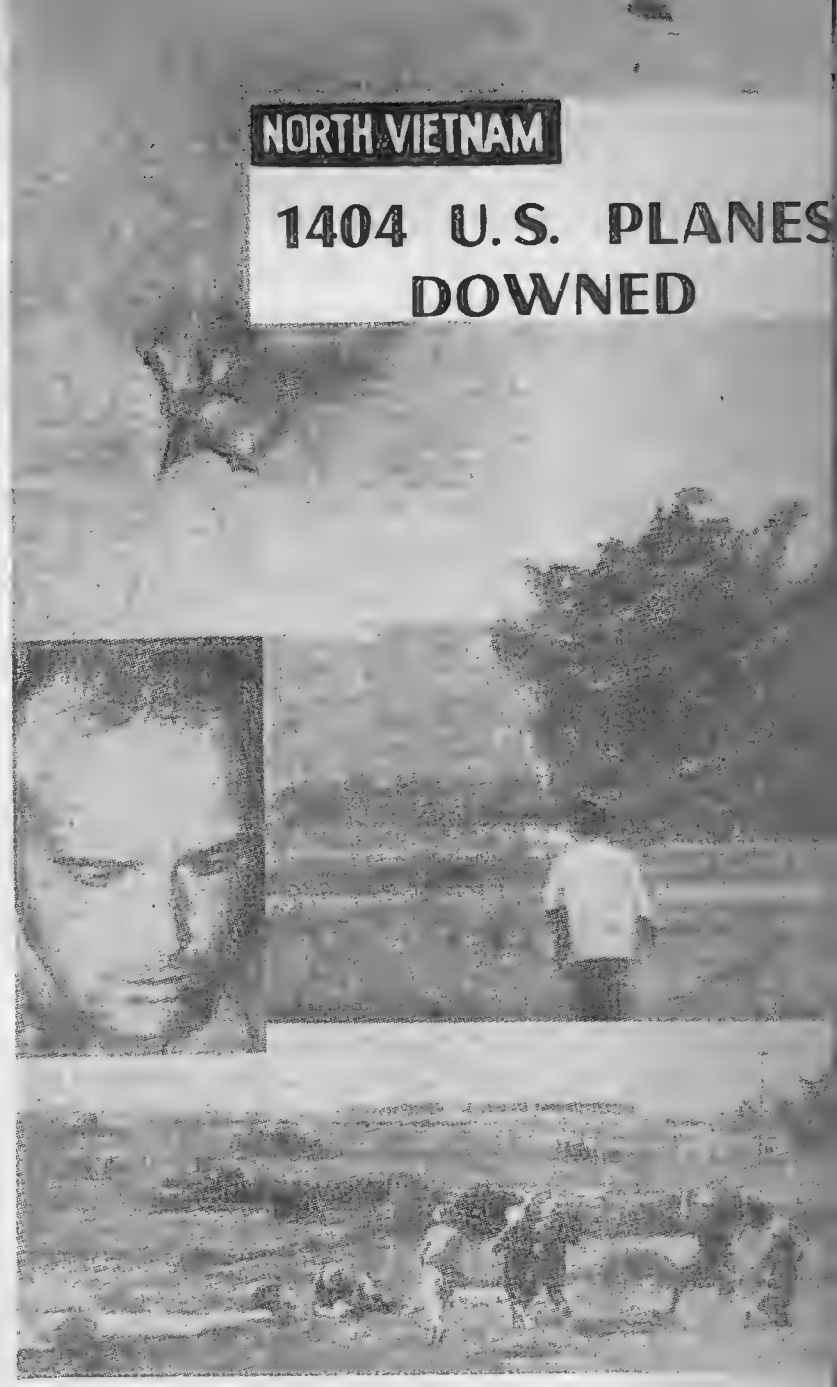

A „Vietnam Courier", a Vietnami Demokratikus Köztársaság angol nyelvű információs lapja, rendszeresen közli az amerikai agressziót szenvedő testvérország eseményeit, köztük a honvédő háborúban helytálló nép haditetteit. A szeptember közepén megjelent szám fényképes riportban számolt be az 1404. lelőtt amerikai agresszorról, s Glenn Velis kalózpilóta elfogásáról.

Ára: 3,— Ft

MEGJELENT

Révai József:

Válogatott történelmi írások

I. kötet 328 old.

II. kötet 512 old.

Ára: 65,– Ft

John Lewis:

Tudomány, hit, szkepticizmus

186 old. Ára: 12,– Ft

Fényes Imre:

Fizika és világnézet

224 old. Ára: 27,– Ft

Eberhard Hilscher:

Thomas Mann élete és műve

348 old. Ára: 21,– Ft

Gönczöl György:

A monopolkapitalizmus politikai gazdaságtanának fő problémái

284 old. Ára: 26,– Ft

Manfred von Brauchitsch:

Egy autóversenyző útja

324 old. Ára: 28,– Ft

Pogonyi Antal:

Végrendelet

264 old. Ára: 4,– Ft

Nádass József:

Magánember

304 old. Ára: 10,– Ft

KOSSUTH KÖNYVKIADÓ

Index: 25 695

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

PÁRTÉLET

12

XI. ÉVFOLYAM

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKASPART

KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK

FOLYÓIRATA

BUDAPEST 1966 DECEMBER

1966. november 28. és december 3-a között tartotta pártunk **IX.** kongresszusát. Küldötteink és a testvérpártok delegátusai élénk eszmecserében vitatták a párt-, a bel- és külpolitika kérdéseit.

A tanácskozások egyik szünetében Kádár János és Biszku Béla elvtársak bensőséges találkozón vettek részt — a munkásmozgalom több, a kongresszusra meghívott régi harcosával beszélgettek

PÁRTÉLET

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK
FOLYÓIRATA

XI. ÉVFOLYAM, 12. SZ. DECEMBER

TARTALOM

A Magyar Szocialista Munkáspárt IX. kongresszusának határozata — — — — — — — — — — — — 4
A Magyar Szocialista Munkáspárt Szervezeti Szabályzata — — — — — — — — — — — — — — 29
A Fellebbviteli Bizottság jelentése — — — — — — 35
A Magyar Szocialista Munkáspárt IX. kongresszusának nyilatkozata az Egyesült Államok agressziójáról — 36
A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának határozata — — — — — — — — — — — — 37
Biszku Béla: A párt politikájának hatékonyabb megvalósításáért — — — — — — — — — — — 38
Szirmai István: Jelentősen fejlődött a társadalmi-politikai tudat — — — — — — — — — — — — 51
Gáspár Sándor: Szakszervezetek a munkáshatalomban 59
A kongresszuson újjáválasztott vezető szervek névsora 66

A PÁRTMUNKA IDŐSZERŰ KÉRDÉSEI

A IX. kongresszus a pártmunka középpontjában — — 70
Az új, egységes választójogi törvényről — — — — 77
Dr. Simon Gyula: Pártszervezeteink gazdaságpolitikai feladatai az állattenyésztésben — — — — — 81

A PROPAGANDISTÁK MUNKÁJÁHOZ

Sz. B.: Tudományos tanácskozás az elmúlt évtized társadalmi fejlődéséről — — — — — — — — — 87
A TV politikai tanfolyamának januári programja — 93
G. L.: Takarékbetét és hitel — — — — — — — — 94

PÁRTSZERVEZETEINK ÉLETÉBŐL

Komjáti Margit—Tóka János: A fizikai dolgozók gyermekeinek tanulmányi segítése Egerben — — — 97
Dr. Szerényi János: Gazdálkodás és pártmunka a termelőszövetkezetben — — — — — — — — 103
Ágoston László: A szocialista brigádmozgalom politikai elemei Zalában — — — — — — — — — 108
Kádár Ferenc: Pártcsoport a munkásszálláson — — 112

KARCOLATOK, MEGJEGYZÉSEK

Mike Tiborné: A dudari Kilián brigád helytállása — 115
Jurmics László: Az ismeretlen Elvtársak... — — — 116
Bánfai Józsefné: Ismerkedés a párttal... — — — 117

EZT OLVASTUK

Fontosabb cikkek jegyzéke — — — — — — — — 118

PÁRTÉLET
a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának folyóirata
Szerkesztő: Lajtai Vera
Szerkesztőség: Budapest, V., Széchenyi rakpart 19. — Telefon: 111—400, 311—321
Kiadja a Kossuth Könyvkiadó
Felelős kiadó a Kossuth Könyvkiadó igazgatója
Kiadóhivatal, Budapest, VI., Révai u. 16. Telefon: 116—660
Előfizetési díj egész évre 30,— Ft, fél évre 15,— Ft
Előfizethető minden pártszervezetben, valamint a Kossuth Kiadó megyei és kerületi kirendeltségeinél
Terjeszti a Magyar Posta

66.03929/2 — Zrínyi Nyomda, Budapest. F. v.: Bolgár I.

A PÁRT BUDAPESTI ÉS MEGYEI KÜLDÖTTEINEK, A TESTVÉRPÁRTOK KÉPVISELŐINEK FIGYELME, ORSZÁGUNK KÖZVÉLEMÉNYE HAT NAPON ÁT AZ MSZMP IX. KONGRESSZUSÁNAK MUNKÁJÁRA ÖSSZPONTOSULT. A KONGRESSZUS SZELLEMÉT JELKÉPEZTE AZ SZKP AJÁNDÉKA — A MÁRVÁNY LENIN-SZOBOR —, S MÉLTÓKÉPPEN KIFEJEZTE AZ ELNÖKSÉG MÖGÖTTI JELMONDAT:

Tovább a lenini úton!

A Magyar Szocialista Munkáspárt IX. kongresszusának határozata

A Magyar Szocialista Munkáspárt 1966. november 28. és december 3. között megtartott IX. kongresszusa felmérte az ország négyéves fejlődését, megvizsgálta, miben értünk célt, miben maradtunk el, elemezte párttagságunk, a dolgozó tömegek munkában, harcban szerzett tapasztalatait. A IX. kongresszus a helyzet reális felmérése alapján meghatározta a következő évek legfontosabb politikai, társadalmi, gazdasági és ideológiai feladatait.

A kongresszus a Központi Bizottság beszámolóját jóváhagyta és megállapította:

Visszatekintve az elmúlt évekre, a kongresszus azt a fő következtetést vonta le, hogy a párt és az ország a VIII. kongresszuson megjelölt úton haladt, politikánk eredményesnek bizonyult. A Magyar Szocialista Munkáspárt politikai irányító tevékenysége, a kommunisták és pártonkívüliek összefogása, a munkások, a parasztok és az értelmiségiek hazaszeretete, küzdelmes munkája, tudása és lelkesedése, szorgalma és alkotó energiája nagy eredményeket hozott.

A két kongresszus közötti időszakban tovább erősödött szocialista rendszerünk, államhatalmunk, a proletárdiktatúra állama.

Az ország gazdasága gyarapodott, az emberek életviszonyai javultak.

Dolgozó népünk eredményei, elvi engedmények nélküli, következetesen szocialista kül- és belpolitikánk növelte hazánk tekintélyét a világban.

A bonyolult nemzetközi viszonyok között pártunk érvényesítette a VIII. kongresszuson elfogadott irányvonalat, védte és fejlesztette a nép szocialista vívmányait, támogatta a szocializmus és a béke nemzetközi erőit. Ebben a sokirányú harcban, alkotó munkában megerősödött, edzettebb és egységesebb lett pártunk is.

A párt VIII. kongresszusa megállapította, hogy hazánkban leraktuk a szocializmus alapjait és célul tűzte ki a szocialista társadalom teljes felépítését. Az azóta eltelt időszakban előreléptünk ennek megvalósításában. A legközelebbi négy esztendőben is a szocializmus teljes felépítése marad pártunk és népünk történelmi feladata.

I

A nemzetközi helyzet és külpolitikánk

A legutóbbi négy év alatt világméretekben növekedtek a szocializmus, a nemzeti függetlenség, a demokrácia és a béke erői. Az imperialisták — mindenekelőtt az Egyesült Államok — kétségbeesett erőfe-

szítéssel, fegyveres fellépésekben is megnyilvánuló növekvő agresszivitással igyekeznek feltartóztatni a szocializmus és a haladás erőinek történelmileg szükségszerű előrenyomulását. Ez kiélezte és bonyolultabbá tette a nemzetközi helyzetet.

1. Korunk legfőbb forradalmi ereje a szocialista világrendszer. Minden forradalmi és haladó erő, a kommunista és munkáspártok, a haladó és demokratikus mozgalmak, a nemzeti függetlenségükért harcoló nemzetek, az egész emberiség békéje számára elsőrendű érdek a szocialista világrendszer léte és erősödése.

A szocialista országok ipari termelése eléri a világtermelés 38%-át. A Szovjetunió és a szocialista országok katonai ereje a világbéke fenntartásának, a szocialista országok védelmének, nemzeti függetlenségének biztos támasza.

A szélesedő és formáiban is gazdagodó politikai, kulturális, gazdasági és katonai együttműködés fokozza a szocialista világrendszer erejét és befolyását. Az egyes szocialista országok között keletkezett átmeneti ellentmondások és nézeteltérések alapvetően nem változtatnak a nemzetközi erőviszonyok alakulásán, de nehezítik az imperializmus agressziójával szembeni egységes fellépést. A szocialista világ mind nagyobb befolyást gyakorol az emberi társadalom fejlődésére és a világesemények menetére.

2. A szocialista országok nagy történelmi feladata a béke védelme. Ebben fontos szerepet játszik a Varsói Szerződés politikai ereje és katonai szervezete. Napjainkban az Amerikai Egyesült Államok irányításával több agresszív katonai szövetség és csoportosulás működik, közülük legfontosabb a NATO. Amíg az imperialisták támadó jellegű katonai tömbjei fennállnak, a Varsói Szerződés katonai szervezetének fenntartása és erősítése mellett vagyunk. A magyar néphadsereg szoros fegyverbarátságban és elvtársi szövetségben működik együtt a szovjet hadsereggel és más szocialista országok hadseregeivel, biztosítja hazánk védelmét, békés építő munkánkat.

3. A szocialista országok közötti szélesedő gazdasági együttműködés alapja a szocialista nemzetköziség, a termelési viszonyok, a társadalmi célok, és az alapvető gazdasági érdekek azonossága. A Magyar Szocialista Munkáspárt elvi álláspontja, hogy az egyes szocialista országok érdekeit összhangba lehet és kell hozni az egész szocialista világrendszer közös érdekeivel. A gazdasági együttműködés gyorsabb ütemű fejlesztése a kölcsönös előnyök és kölcsönös segítség elvei alapján, a KGST-ben folyó, illetve a két vagy több ország közötti együttműködés kiszélesítése és az ennek útjában álló nehézségek leküzdése az egész szocialista világközösségnek és valamennyi szocialista országnak különkülön is érdeke.

4. Az utóbbi években új jelek mutatják, hogy tovább súlyosbodik az imperialista világ általános válsága. A fejlett tőkésországokban hatalmas sztrájkok és politikai harcok bizonyítják, hogy éleződik a tőkés világ legfőbb belső ellentéte, a munka és a tőke közötti ellentét. A harcok béremelésekért, s mind gyakrabban átfogó gazdasági és politikai követelések teljesítéséért folynak. Hatalmas megmozdulások zajlanak le a béke védelmében, az imperialisták háborús kalandjai ellen.

A tőkés gazdaság egyenlőtlen fejlődése következtében kiéleződtek

egyes kapitalista hatalmak ellentétei. Ennek egyik legfőbb jele a NATO válsága. Az európai tőkésállamok a második világháború után különböző mértékben amerikai függőségbe kerültek. Az ötvenes években azonban ismét erőre kaptak, növekedett súlyuk a tőkés világgazdaságban. Ennek nyomán egyre inkább felszínre kerültek nemzeti, függetlenségi törekvések az USA monopoltőkés befolyásával szemben.

Az imperialisták a növekvő válságból agresszivitásuk fokozásával keresnek kiutat. Erőszakot alkalmaznak a világ különböző térségeiben feltörő forradalmi mozgalmakkal szemben, kalandor módon provokálják a szocialista országokat, felújítják fenyegetéseiket a szocialista Kuba ellen.

A fokozódó agresszivitásnak legdurvább megnyilvánulása az amerikai kormány szennyes gyarmati háborúja Dél-Vietnamban. Az Amerikai Egyesült Államok a nemzetközi jogot megsértve sorozatos durva agressziót követ el a Vietnami Demokratikus Köztársaság ellen. Ez nemcsak Délkelet-Ázsia, hanem az egész világ békéjét veszélyezteti.

Elsősorban a Szovjetunió és a szocialista országok, köztük a Magyar Népköztársaság is, segítséget nyújtanak a hősiesen harcoló vietnami népnek. A segítség hatékonysága az összes szocialista ország közös összehangolt fellépésével növekedne. Ezért a szocialista országok akcióegységének létrehozására törekszünk.

Európa békéjét és biztonságát fenyegeti a nyugat-németországi imperialisták politikája. A szocializmus és a béke erőinek fokozott éberségét követeli a sajátos kétoldalú katonai szövetség az Egyesült Államok és a Német Szövetségi Köztársaság vezető körei között. Az amerikai és német monopoltőke Nyugat-Németországot a Szovjetunió, a szocialista országok, Európa minden népe békéjét, biztonságát veszélyeztető támaszponttá építi ki. A bonni állam nem hajlandó számolni azzal a nyilvánvaló realitással, hogy létezik a szocializmust sikeresen építő, békeszerető Német Demokratikus Köztársaság. Az európai biztonság megköveteli Európa összes haladó erőinek összefogását, a nyugatnémet monopóliumok revanstörekvéseinek, atomfegyver-igényeinek visszautasítását. A jelenlegi helyzetben az európai béke és biztonság megőrzése Európa minden népétől, minden békeszerető erőtől még nagyobb eltökéltséget és aktivitást kíván.

5. A nemzeti felszabadító mozgalom feltartóztathatatlanul halad előre. A még meglevő gyarmatok népei elkeseredett harcot folytatnak jogaikért. Egyes felszabadult országok az igazi nemzeti függetlenség kivívásáért a társadalmi haladás, a nem kapitalista fejlődés útjára léptek. Társadalmi reformokat hajtanak végre, imperialistaellenes külpolitikát folytatnak.

Az imperialisták nem tudják régi formájában visszaállítani az összeomlott gyarmati rendszert. Ezért az újonnan függetlenné vált országokat igyekeznek a kapitalista fejlődés útjára terelni és az ottani reakciós erőkkel összefonódva próbálják megvalósítani az új gyarmatosítást. Erőszakos beavatkozással, katonai puccsokkal, diverzióval, a belső reakciós erőket támogatva igyekeznek a haladó kormányokat megdönteni, amint ezt Indonézia, Ghana, Dominika és más országok példája mutatja.

A szocialista országok, közöttük a Magyar Népköztársaság, szoli-

dárisak a függetlenné vált és az imperializmus ellen harcoló országokkal, megadnak nekik minden tőlük telhető erkölcsi, politikai, gazdasági segítséget, egészen a fegyveres harc támogatásáig. A szocialista országok és a fejlődő országok között új típusú kapcsolatok alakultak ki, amelyek a teljes szuverenitáson, az érdekek kölcsönös figyelembevételén és a baráti segítségen alapulnak.

6. A Magyar Népköztársaság külpolitikája a magyar dolgozó népet, a szocializmust, valamennyi nép békéjét és függetlenségét szolgálja. A Magyar Népköztársaság külpolitikája az elmúlt években aktívabb, kezdeményező és eredményes volt. Harcolunk az imperializmus agressziv erői ellen, a világháború megakadályozásáért. Nemzetközi kapcsolatainkban elsőrendű célunk az, hogy erősítsük a szocialista világrendszer országainak egységét és összeforrottságát, növeljük politikai, gazdasági és katonai súlyát.

Szolidárisak vagyunk a tőkésországokban élő, harcoló osztálytestvéreinkkel, támogatjuk a kapitalista országok munkásosztályának a demokratikus jogokért, a békéért, a kizsákmányolás ellen, a szocializmusért vívott harcát.

Segítjük a nemzeti felszabadító mozgalmakat; fejlesztjük az együttműködést és a szolidaritást Ázsia, Afrika és Latin-Amerika független országaival; törekszünk a különböző társadalmi rendszerű országok békés egymás mellett élésének megvalósítására.

Az elmúlt években még szorosabbra fűztük kapcsolatainkat a szocialista világrendszer országaival. A párt- és kormányküldöttségek cseréje, a több szocialista országgal folytatott két- és többoldalú tanácskozás, új megállapodások és egyezmények megkötése elmélyítette a barátságot és szorosabbra fűzte az internacionalista együttműködést.

Évről évre erősödnek és mind bensőségesebbé, barátibbá válnak a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió kapcsolatai. Országaink és pártjaink teljesen egyetértenek mind a nemzetközi helyzet, mind a nemzetközi kommunista mozgalom kérdéseinek megítélésében. Pártunk elvi álláspontja, hogy az internacionalizmusnak napjainkban is próbaköve a világ első és leghatalmasabb szocialista országához, a Szovjetunióhoz fűződő viszony.

Több magas szintű kölcsönös látogatás, több új egyezmény és az országunk által nyújtott támogatás különböző formái javították és szorosabbra fűzték a Magyar Népköztársaság kapcsolatait a harmadik világ országaival.

7. Valljuk, hogy korunkban a háború nem végzetszerűen elkerülhetetlen. Ezért az imperialista agresszió ellenére és az ellen harcolva, továbbra is időszerű történelmi feladatnak tartjuk a küzdelmet a különböző társadalmi rendszerű országok békés egymás mellett éléséért. Meggyőződésünk, hogy a békés gazdasági versenyben legyőzzük a kapitalizmust.

Célunk, hogy a békés egymás mellett élés ne egyszerűen háború nélküli állapot legyen. Hívei vagyunk a különböző rendszerű államok kölcsönösen előnyös gazdasági és tudományos együttműködésének, a népek barátságát szolgáló kulturális cserének és személyi forgalomnak. A békés egymás mellett élés feltételezi és megköveteli az agresszió elleni elszánt harcot a világ minden térségében.

II

Belpolitika és társadalmi viszonyaink

8. Pártunk VIII. kongresszusa 1962-ben teljes joggal állapította meg, hogy a mezőgazdaság szocialista átszervezése, a szocializmus alapjainak lerakása dolgozó népünk történelmi jelentőségű győzelme volt, amely kihatott egész politikai, társadalmi és gazdasági életünkre. Az elmúlt négy évben már a szocializmus teljes felépítésén dolgoztunk. A munka eredményeként szocialista vívmányaink megszilárdultak, politikai, társadalmi, gazdasági, kulturális életünk tovább fejlődött. Az előttünk álló években feladatunk a szocializmus teljes felépítésének erőteljes folytatása.

A beszámolási időszakban tovább nőtt a munkásosztály társadalmi és politikai befolyása, megkezdődött az egységes paraszti osztály kialakulása. Értelmiségünk magáévá tette és munkájával segítette a munkásosztály politikáját, a szocializmus építését. Erősödött a munkás-paraszt szövetség, amely népi államunknak, mind homogénebbé váló társadalmunknak, népünk kialakulóban levő szocialista nemzeti egységének legfőbb politikai alapja.

9. Társadalmunk legnagyobb, legszervezettebb és politikailag legöntudatosabb osztálya a munkásosztály. Társadalmi életünk minden fontos területén érvényesül a munkásosztály vezető szerepe. Ez abban nyilvánul meg, hogy a munkásosztály forradalmi, marxista—leninista pártja vezeti és irányítja egész társadalmi életünket, erősödik a munkásosztály hatalmát gyakorló és megtestesítő állam, megvalósul a munkásosztály nagy forradalmi célja: épül a szocializmus. Állami és társadalmi életünkben a legfontosabb posztokat a munkásosztály képviselői töltik be.

A munkásosztály nagy tömegei szereznek magasabb szakmai és politikai képzettséget. Elsajátítják a vezetéshez szükséges ismereteket, egyes tagjai meghódítják a tudomány és a kultúra magaslatait. A munkásosztály egyre nagyobb tömegei átérzik és vállalják a felelősséget az ország sorsáért; élenjárnak az építő munkában, cselekvően részt vesznek a közéletben, példát mutatnak fegyelmezettségben, áldozatkészségben. A szocialista brigádmozgalom szép eredményei a munkásosztály fokozódó aktivitását, növekvő öntudatát bizonyítják. A munkásosztály fokozatosan a maga képére formálja a társadalom más rétegeit is.

10. A magyar faluban végbement fejlődés gyökeres fordulatot hozott a parasztság életében és szemléletében.

A hatalmas társadalmi átalakulás előnyösen változtatta meg az egész falusi életformát. A szövetkezetek, a falusi társadalmi szervezetek élére több tízezer paraszti vezető került. A parasztság a maga soraiból ki tudta emelni vezetőit, akik egy-egy szocialista nagyüzem, vagy község élén jól szolgálják a közös érdeket. A gépek, a vegyszerek elterjedése a mezőgazdaságban, a közép- és felsőfokú iskolákban végzett agrárszakemberek, az ifjúság iskolázási lehetősége, a társadalombiztosítás kiterjesztése a falura, a villany, a korszerű házak tízezrei, a televízió és más változások közelítették a paraszti életet a munkásokéhoz, a városlakókéhoz.

Megkezdődött a termelőszövetkezeti parasztság egységes szocialista osztállyá alakulása. A korábbi falusi társadalmi rétegeződés gazdasági alapjai megszűntek. A falu mai ellentmondásai között a régi osztályrétegeződés maradványai már nem játszanak elsőrendű szerepet, de léteznek nem osztályjellegűek: ilyenek a tagok és az alkalmazottak, a jobb és rosszabb természeti körülmények között dolgozó gazdaságok közötti jövedelemeltérések, a földtulajdon és a földhasználat elkülönülése a föld öröklése és a faluról elvándorlás következtében, a munkaerő egyenlőtlen megoszlása.

A közelmúlt években erőteljesen nőtt a faluról városba áramlás. 1960 és 1963 között a városok lakossága 235 000-rel nőtt, a községeké viszont 124 000-rel csökkent. A csökkenés elsősorban a mezőgazdaság dolgozóinak elvándorlásából adódik. Az elvándorlás a fejlődés velejárója, elsősorban az ország iparosításának következménye. Ez az alapjában véve szükségszerű folyamat az indokoltnál nagyobb méreteket öltött és különböző nehézségeket okozott. Ebben szerepet játszik az is, hogy a városi életkörülmények általában jobbak a falusinál. Ez elsősorban a falusi fiatalokat a kívánatosnál jobban vonzza a városba.

Arra törekszünk, hogy végső fokon megszűnjön a különbség a munkásosztály és a szövetkezeti parasztság életszínvonala, szociális, kulturális ellátottsága között. A következő években jelentékeny lépéseket teszünk azért, hogy a parasztság életszínvonalát és ellátottságát tovább közelítsük a munkásosztályéhoz.

Alapvető politikai és gazdasági érdekek fűződnek a földtulajdon olyan rendezéséhez, amely megvalósítja a nagyüzemi földhasználat és földtulajdon egységét, a szövetkezeti földtulajdont. Meg kell teremteni az elvi és törvényes lehetőségeit annak, hogy a termelőszövetkezetek használatában levő földek megfelelő megváltási ár ellenében termelőszövetkezeti tulajdonba kerülhessenek. A termelőszövetkezeti tulajdon hosszabb folyamat eredménye lesz, ennek nélkülözhetetlen követelménye a termelőszövetkezetek és a földtulajdonos termelőszövetkezeti tagok közös elhatározása.

11. Az MSZMP VIII. kongresszusa a szocialista nemzeti egység erősítését tűzte ki célul. Sikerrel járt a pártnak az a törekvése, hogy fokozódjék a társadalom aktivitása és a nemzet összes alkotó erőit mozgósítsa a szocialista építőmunka feladataira. A parasztemberek, az értelmiségi dolgozók, a kisiparosok és más dolgozó kisemberek — a munkásosztály szövetségesei — szorgalmas munkával vették ki részüket a szocializmus építéséből.

A törvény előtti teljes állampolgári egyenlőség, a törvényesség szigorú megtartása, a párt türelmes és humánus politikája társadalmunk egységének erősödését, a szocializmus javát szolgálta. Bevált az a gyakorlat, hogy párttisztségeken kívül minden funkciót pártonkívüli is betölthet, helyesnek bizonyult, hogy az emberek megítélésének alapvető mércéjévé a társadalom érdekében végzett munkát és a magatartást tettük, s az iskolai felvételeknél eltöröltük a származási megkülönböztetéseket. Megtalálta helyét a társadalomban, bekapcsolódott az építőmunkába a volt uralkodó osztályok sok tagja, s gyermekeik többsége. Szövetségi politikánk fő célja a jövőben is a nemzeti egység

erősítése, gyakorlatban kipróbált elveink következetes érvényesítése és megvédése minden torzítástól.

A társadalom valamennyi rétegének alapvető érdekei azonosak, s ezért a legfontosabb politikai kérdésekben, a szocializmus építésében, a béke védelmében széles nemzeti egység alakult ki. Ezen belül azonban objektív és szubjektív okokból egyes esetekben átmeneti, sőt bizonyos kérdésekben hosszabb ideig tartó ellentétek léphetnek fel egyes társadalmi rétegek, csoportok, illetve a helyi és össznépi érdekek között. Az érdekellentétek és nézeteltérések vitákban is kifejezésre jutnak. A párt gondosan tanulmányozza és a politika kialakításában figyelembe veszi ezeket.

A közgondolkodásra hat a szocializmus és a kapitalizmus, az imperializmus és az antiimperializmus közötti világméretekben folyó harc és a nemzetközi kommunista mozgalomban folyó vita is.

12. A szocialista nemzeti egység kiszélesedése tovább erősítette és szilárdította a szocialista államhatalmat. Hazánkban felszámoltuk a kapitalizmust, nincsenek a szocializmussal szemben álló osztályok, a szocialista állam fő funkciója a gazdasági és kulturális építőmunka szervezése és irányítása az egész dolgozó nép érdekében. Az osztályharc ma elsősorban a gazdasági építés feladatainak megoldásáért, az emberek tudatának fokozatos átalakításáért, az imperializmus behatolási kísérletei, a belső ellenséges erők ellen folyik. Ezzel szolgáljuk osztálycéljainkat, szocialistává váló nemzetünk ügyét.

Népi államunk a társadalom valamennyi becsületes tagja számára biztosítja a szilárd jogvédelmet, a demokratikus jogok gyakorlásának széleskörű lehetőségeit, de elnyom minden — szocialista vívmányaink, a népi hatalom, a törvényes rend ellen irányuló — restaurációs törekvést. Szocialista vívmányaink fejlesztése és az ellenséges törekvések elnyomása szocialista államunk két egymáshoz szorosan kapcsolódó feladata; a külső és a belső ellenség elleni harc leghatásosabb fegyvere a szocializmus erősödése.

A kisajátítók kisajátításával, a szocialista társadalom alapjainak lerakásával a hatalomért folyó harc hazánkban eldőlt, a nagy osztályösszeütközések korszaka lezárult, társadalmi rendünk és államhatalmunk szilárd. Ez lehetővé tette, hogy általános közkegyelem gyakorlásával törvényesen és politikailag lezárjuk azoknak az ügyét, akik a fejlődés különböző szakaszaiban, különböző okokból szembe kerültek a haladással, a szocializmussal. Az általános közkegyelem gyakorlása az osztályharcban alkalmazott szocialista humanistá politikánk szerves folytatását jelentette: határozott harcot folytattunk mindazok ellen, akik a szocializmus ellen támadtak, s a közrend felforgatására törtek, de emberiességtől áthatva megbocsátottunk azoknak, akik letették a fegyvert, s lehetőséget adtunk számukra, hogy becsületes munkával beilleszkedjenek a társadalomba.

13. A legutóbbi években tovább erősödött a szocialista demokrácia, megélénkült a közélet. A korábbi időszakhoz mérve fokozódott a dolgozók aktivitása a közügyek tárgyalásában s jelentős rétegek vitatták meg a gazdasági építés kérdéseit, a nemzetközi, társadalmi, kulturális problémákat. E viták segítséget nyújtottak a fejlődés során felmerülő új kérdések marxista kidolgozásához, s ezért nagy többségük

kívánatos és hasznos volt, a demokrácia fejlesztését, a nemzeti egység erősítését szolgálta. A dolgozók részvétele az állami, társadalmi, helyi ügyek intézésében mégsem fejlődött kielégítően.

A szocialista demokrácia továbbfejlesztésének fontos eleme a helyi szervek jogkörének kiszélesítése. Biztosítani kell a tanácsok számára az önálló pénzügyi gazdálkodás lehetőségét a kommunális fejlesztés területén és a kulturális és szociálpolitikai igények kielégítésében. Szükséges a tanácsok szerepének, hatáskörének pontosabb meghatározása egy új tanácstörvényben.

Az új gazdasági mechanizmus bevezetésével nagyobb lehetőség nyílik a demokrácia fejlesztésére az üzemekben. A kérdések többségében a vállalatok, az üzemek vezetői maguk döntenek és számukra is fontossá válik, hogy kollektívájuk tapasztalataira, véleményére támaszkodjanak. Ugyanebbe az irányba hat a fokozódó anyagi érdekeltség. A dolgozók anyagilag is érdekeltté válnak abban, hogy a vezetők figyelmét idejekorán felhívják a gazdálkodás hiányosságaira, s velük együtt közreműködjenek a hibák kijavításában.

A szocialista demokrácia kiterjesztésében alapvető a dolgozó tömegek politikai tudatának fejlesztése, a rendszeres, sokoldalú tájékoztatás és olyan politikai légkör megteremtése, amelyben kötelességüknek érzik, hogy mint az ország gazdái, részt vegyenek minden fontos kérdés eldöntésében. Ebben fontos szerepük van a szakszervezeteknek, a Hazafias Népfrontnak, a KISZ-nek, a nőmozgalomnak és általában a tömegszervezeteknek, mozgalmaknak, amelyeknek feladata kiszélesül, gazdagabb tartalommal telik meg.

Az új választójogi törvény, az egyéni választókerületek bevezetése további lépés a szocialista demokrácia fejlesztésének útján. Növelni kell az Országgyűlés szerepét a törvényalkotó tevékenységben és az Elnöki Tanács, valamint a kormány munkájának ellenőrzésében.

Népköztársaságunk Alkotmányát 1949-ben fogadták el. Azóta befejeztük a szocializmus alapjainak lerakását és megkezdtük a szocializmus teljes felépítését. A végbement változásokat időszerű az Alkotmányban is megfogalmazni.

14. Államunk mindenki számára biztosítja a lelkiismereti szabadságot. Húszéves gyakorlat bizonyítja, hogy a vallásos dolgozók túlnyomó többsége támogatja nagy társadalmi-politikai céljaink megvalósítását. Hazánkban nem a hívők és a nem vallásos emberek állnak egymással szemben, hanem a szocializmus hívei és ellenségei.

Az állam és az egyház közötti viszony normális, megfelel az állam, az állampolgárok összessége és a szocializmus érdekeinek. Az egyházak hivatalos vezetése és a papság többsége elismeri a szocialista államrendet, lehetségesnek és szükségesnek tartja az együttműködést a szocialista állammal, az állam biztosítja az egyházak hitéleti tevékenységét. A magyar állam és az egyház normális viszonya nemzetközi hatásában is segíti a haladó erők összefogását és a reakciós egyházi körök háttérbe szorulását.

Társadalmi és politikai rendszerünk szilárdsága, a vallásos dolgozók túlnyomó többségének egyetértése és aktív közreműködése a szocializmus építésében, az állam és az egyház közti viszony megfelelő alakulása lehetővé tette, hogy részleges megállapodás jöjjön létre a

Vatikánnal is. Ezzel a Vatikán elismerte szocialista államunkat, s ennek beleszólási jogát az államot és egyházat közösen érintő ügyekbe.

15. Hazánk lakossága 1961—1965. években csak 154 000 fővel, mintegy másfél százalékkal nőtt. 1962 óta 1000 lakosra évente 13 élve születés jut, s ez a szám nemzetközi méretekben is rendkívül alacsony. Ugyanakkor jelentősen kitolódott az életkor felső határa. Öt év alatt a nyugdíjas korúak aránya 17%-ról 19%-ra nőtt, a 14 évnél fiatalabbaké pedig 24%-ról 21%-ra csökkent. Ha ez az irányzat nem változik, néhány év múlva érezhetően nőni fog az eltartott lakosság száma a munkaképes dolgozókéhoz viszonyítva. Az egész nép érdeke, nemzeti gondunk, hogy ennek okait sokoldalúan vizsgálva és feltárva megfordítsuk a népességszaporulat jelenlegi irányzatát.

Pártunk javaslatára az elmúlt években több ízben megemeltük a családi pótlékot, erőnkhöz mérten bővítettük az óvodai, bölcsődei férőhelyeket, javítottuk a gyermekek felnevelését elősegítő egészségügyi hálózatot. Eddigi erőfeszítéseink nem tudták megoldani a problémákat; továbbra is nagy a különbség a többgyermekes és a gyermektelen családok életszínvonala között. Indokoltnak tartjuk, hogy a családi pótlék 1966-ban végrehajtott emelését, ahogyan azt anyagi erőnk megengedi, a későbbi években további lépések kövessék. Azt tervezzük, hogy a termelőszövetkezeti tagok családi pótléka 1970-ig érje el a bérből és fizetésből élőkének szintjét.

Gondoskodni kell arról, hogy az anyákat és különösen a sokgyermekes családokat nagyobb társadalmi megbecsülés övezze. A kongresszus javasolja megvizsgálni, hogyan lehetne növelni a gyermekes családok anyagi biztonságát és milyen további könnyítéseket nyújthatna a társadalom a dolgozni és tanulni akaró gyermekes anyáknak. Javasoljuk, hogy 1967-ben gyermekgondozási segélyt vezessenek be. Jóval nagyobb mértékben kell lehetővé tenni a gyermekes anyák számára a napi 4—6 órás munkát és a bedolgozást. Következetesen kell érvényesíteni azt az elvet, hogy a lakásépítés állami támogatásánál és a lakások elosztásánál a gyermekes családok előnyben részesüljenek. Indokolt a KISZ lakásépítési akció további kiszélesítése is.

Átgondolt és széles körű gazdasági, szociális, egészségügyi intézkedésekkel egyidejűleg a jövőben nagyobb figyelmet kell szentelni a családvédelem, a gyermeknevelés kérdéseinek és harcolni kell a társadalmi felelőtlenség jelenségei ellen.

III

A népgazdaság fejlődése

A legutóbbi öt évben tovább növekedett országunk gazdasági ereje, gyarapodott a nemzeti vagyon, javult a termelés technikai felszereltsége és korszerűsége.

16. Az ipar a VIII. kongresszuson kijelölt irányban fejlődött, ennek megfelelően alakult szerkezete. A második ötéves terv idejében az ipar termelése 47%-kal növekedett. Az ipari termelés növekedésének megközelítőleg kétharmad része származott a termelékenység emelkedéséből.

A vegyipar és a gépipar termelése az ipari termelés átlagánál gyorsabban nőtt. Népgazdasági szükségleteinknek megfelelően emelkedett a vegyiparon belül a műtrágya- és gyógyszeripar, a gépiparban a híradástechnikai, a műszer- és a szerszámgépipar, a textiliparban a kötszövőipar, az élelmiszeriparban a konzervipar részaránya. Kedvezőbbé vált a népgazdaság energiahordozóinak összetétele, a földgáz és a kőolaj részaránya öt év alatt 23%-ról 29%-ra növekedett.

Több új és magas műszaki színvonalú ipari üzem lépett termelésbe, előrehaladtunk az ipari termelés koncentrációjában.

Helyesnek bizonyult az iparvállalatok összevonása, a középirányító szervek számának csökkentése. Az összevonások célja: a műszaki-szellemi erők gazdaságosabb felhasználása. Ennek kezdeti eredményei vannak. A termelőerők erőteljesebb koncentrációja azonban még hosszabb időt igényel.

A két kongresszus közötti időben folytattuk a vasút dieselesítését, villamosítását, növeltük közúti közlekedési gépparkunkat, bővítettük és javítottuk úthálózatunkat.

Öt év alatt kb. kétharmadával nőtt az építőipar gépállománya, növekedett a korszerűbb, a nagyelemes építkezések részaránya, az előre gyártott beton- és vasbetonszerkezetek felhasználása.

17. A mezőgazdaság termelése 10%-kal haladta meg az előző öt évit, ez a kedvezőtlen időjárást és a szocialista nagyüzemi gazdálkodásra való áttérés kezdeti időszakának nehézségeit figyelembe véve nagy eredmény. A tervidőszak végén a kenyérgabona-szükségletet hazai termésből fedeztük. A felvásárolt mezőgazdasági termékek értéke 1960-hoz képest 29%-kal nőtt. Már tapasztalhatók a mezőgazdaság belterjes irányú fejlesztésének eredményei. Öt év alatt 82 000 holdon telepítettünk szőlőt és 103 000 holdon gyümölcsöst, elterjedtek a nagyobb hozamú növényfajták.

Javult a mezőgazdaság technikai ellátottsága, több mint másfélszeresére nőtt a 100 holdra jutó traktorok száma és két és félszeresére az öntözhető terület.

18. A mind szélesebb és gyors ütemű munkamegosztás mélyrehatóan megváltoztatta az ipar és a mezőgazdaság kölcsönös viszonyát, valamint a termelés területi, ágazati és üzemi megoszlását. A mezőgazdaság gyors ütemben válik egyrészt nagymértékű ipari fogyasztóvá, másrészt az ipar jelentős szállítójává.

A gazdasági fejlődés kísérő jelensége a népesség gyors és nagyarányú társadalmi, szakmai átrétegeződése. Több százezer ember változtatott ebben az időszakban foglalkozást és lakóhelyet. A szocialista iparosítás munkaerőforrását főleg a mezőgazdaság jelentette. A mezőgazdaságban dolgozók aránya az összes keresőkéhez képest az 1949-es 55%-ról 31%-ra csökkent.

Az ipari beruházásoknak háromnegyed részét vidéken használták fel. Az iparilag fejletlen megyékben az ipari foglalkoztatottak számának növekedési üteme csaknem kétszerese volt az országos és négyszerese a budapesti növekedésnek. Az iparban dolgozók száma öt év alatt az Alföldön 38%-kal, Dél-Dunántúlon 29%-kal, míg Budapesten csak 7%-kal növekedett. Ennek ellenére a budapesti ipar 1965-ben még az or-

ság összes ipari dolgozóinak 41%-át foglalkoztatta. Feladatunk, hogy folytassuk a vidék iparosítását.

19. Bővültek az ország nemzetközi gazdasági kapcsolatai. Népgazdaságunk és a többi szocialista ország fejlődésének eredményei igazolják a gazdasági összefogásra irányuló politikánk helyességét. A második ötéves terv éveiben külkereskedelmi forgalmunk a KGST-országokkal 70%-kal, ezen belül a Szovjetunióval 93%-kal növekedett.

Fejlődésünket biztonságossá teszi, hogy a szocialista országok, mindenekelőtt a Szovjetunió szállításaival megoldottnak tekinthető a harmadik ötéves terv teljesítéséhez szükséges energiahordozók és a villamosenergia importja, vaskohászatunk ellátása alapanyagokkal.

Külkereskedelmi forgalmunk tovább bővült a nem szocialista országokkal. Új és hasznos termelési és kereskedelmi kapcsolatok alakultak ki.

Az elért eredmények ellenére a megvalósult nemzetközi munkamegosztás egyes fontos iparágakban még nem tekinthető kielégítőnek. Arra van szükség, hogy az érdekelt KGST-országok között a szakosítás szélesedjék, a kooperáció jobban működjön. Együttműködésre törekszünk minden szocialista országgal, de készek vagyunk szélesebb körű munkamegosztásra is.

Az utóbbi időben nálunk is megnőtt az idegenforgalom, a nemzetközi kapcsolatok e sajátos megnyilvánulása. Sokszorosára nőtt a hazánkba látogatók és külföldre utazók száma. Ez politikailag és gazdaságilag is előnyös.

20. Gazdasági fejlődésünk elemzése — az egészében pozitív képen belül — azt is mutatja, hogy a magunk elé tűzött kongresszusi célokat nem tudtuk teljes egészében elérni.

A nemzeti jövedelem növekedése elmaradt a tervezettől. A mezőgazdasági termelés emelkedése a tervezettnél alacsonyabb volt, a termelési költségek az iparban az előirányzottnál kisebb mértékben csökkentek és a mezőgazdaságban — főleg a növekvő anyagköltségek miatt — nőttek. Fogyasztásra és felhalmozásra együttesen — beleértve a készletek növekedését is — többet fordítottunk, mint a megtermelt nemzeti jövedelem, vagyis többet osztottunk el, mint amennyit megtermeltünk és ez terhelte külkereskedelmi mérlegünket.

Fontos népgazdasági ágakban az állóeszközök kihasználása elégtelen volt, viszonylag sok új beruházást kezdtünk meg. A munka szervezettsége nem felelt meg a követelményeknek s ez szerepet játszott abban, hogy a munka termelékenysége nem a kívánt mértékben emelkedett. Az ötéves tervszakasz második felében a népgazdaság fejlődésének üteme lassult. A Központi Bizottság 1964. decemberi határozatában felléptünk a kedvezőtlen tendenciák ellen, ennek hatása 1965-ben már érvényesült. Kidolgoztuk a harmadik ötéves tervet és a gazdasági mechanizmus reformját.

21. Gazdasági feladataink a következő időszakban alapvetően a harmadik ötéves terv céljainak megvalósítására és ezzel egyidejűleg a gazdasági irányítás új mechanizmusának kidolgozására és bevezetésére irányulnak.

A harmadik ötéves terv célja:

— folytatjuk hazánkban a szocialista társadalom teljes felépítését,

— tovább gyarapítjuk az ország erőforrásait, emeljük a nemzeti jövedelmet és rendszeresen javítjuk a lakosság életkörülményeit, kulturális és szociális ellátását.

El kell érnünk az ipari termelés évi 6%-os növekedését, ennek 80%-át a termelékenység emelkedésével kell fedeznünk. A mezőgazdasági termelés a megelőző 5 év átlagához képest 13—15%-kal emelkedjék. A beruházások összege öt év alatt érje el a 250—260 milliárd forintot A dolgozók reáljövedelme 14—16%-kal legyen magasabb.

Harmadik ötéves tervünk végrehajtásával a következő fő feladatokat kell megoldanunk:

A népgazdaság fejlődését tegyük kiegyensúlyozottabbá. Fenntartjuk a felhalmozás és az elosztás eddigi arányát. A beruházások növelésével megalapozzuk a népgazdaság továbbfejlődését, s egyidejűleg biztosítjuk a lakosság életszínvonalának további emelését.

A terv nagy figyelmet fordít a népgazdaság két fő ága: az ipar és a mezőgazdaság összehangoltabb fejlesztésére. Figyelembe veszi, hogy a jövőben is szükséges az ipar súlyának további növelése, ezért a beruházások 46—50%-át az ipar fejlesztésére irányozza elő.

Kedvező irányú, további szerkezeti változás megy végbe az energiahordozók felhasználásában. 1970-ben a kőolaj és a földgáz részaránya eléri a 37—39%-ot.

A terv gép- és vegyiparunk gyorsütemű fejlesztésével, bauxit-, földgázvagyonunk nagyobb mértékű hasznosításával számol. Míg a következő öt év alatt az ipari termelés 32—36%-kal emelkedik, a vegyipar termelése 55—60%-kal, a gépiparé 40—45%-kal növekszik. Gépiparunk nagy feladata a közúti közlekedési eszközök gyártásának jelentős arányú fejlesztése. A program szerint új motorgyárat építünk.

A harmadik ötéves tervben kezdődik meg a szovjet—magyar timföld-alumíniumegyezmény végrehajtása. Timföldtermelésünk öt év alatt csaknem kétszeresére, mintegy 460 000 tonnára emelkedik.

Ebben az időszakban befejeződik a százhalombattai kőolajkombinát hárommillió tonnás feldolgozó kapacitásának kiépítése és kezdetét veszi e kombinát kétszeresére történő bővítése. Körülbelül 1000 MW erőművi kapacitást építünk: Százhalombattán, a Bánhidai Erőmű bővítésével, a gyöngyösi új erőmű részleges üzembe helyezésével.

Megkülönböztetett figyelmet fordítunk a műszaki fejlesztés gyorsítására, a korszerű műszaki színvonalú új konstrukciók és termelési eljárások meghonosítására.

Hazánkban az ipar növekedése csak a mezőgazdaság egyidejű fejlesztésével együtt lehetséges. A harmadik ötéves tervben a mezőgazdaság fejlődése az eddiginél gyorsabb lesz. Ezt figyelembe véve növeljük a mezőgazdasági beruházások mértékét. Folytatjuk a mezőgazdaság korszerűsítését, belterjes irányú fejlesztését. 1966—1970 között kereken kétszeresére növeljük a műtrágya felhasználását. A mezőgazdaság — többek között — 38—40 000 traktort. 35—36 000 pótkocsit, 6—7000 gabonakombájnt kap.

A mezőgazdasági üzemeknél fokozatosan olyan helyzetet alakítunk ki, amely túlnyomó többségük számára lehetővé teszi, hogy bevételeikből fedezzék a termelés növeléséhez szükséges eszközöket és a személyi kiadásaikat. Lehetővé kell tennünk, hogy a termelőszövetkezetek rá-

térjenek a valamennyi üzemágra kiterjesztett, garantált havonkénti munkadíjazásra. A közös gazdaságok erőteljes fejlesztése mellett a jövőben is fokozott gondot kell fordítani a háztáji gazdaságokban rejlő lehetőségek minél nagyobb mértékű kiaknázására.

A mezőgazdaság kívánatos ütemű fejlődésének biztosítása a tervidőszakban szükségessé teszi, hogy kidolgozzuk az új gazdálkodási rendszernek megfelelő termelőszövetkezeti hitel, beruházási, állami támogatási és adórendszert.

Javasoljuk, hogy a jövő év folyamán üljön össze a Termelőszövetkezetek Első Országos Kongresszusa, tárgyalja meg a termelőszövetkezetek működésével és gazdálkodásával kapcsolatos főbb kérdéseket, válassza meg az Országos Termelőszövetkezeti Tanácsot és foglaljon állást a Területi Termelőszövetkezeti Szövetségek létrehozásának és működésének kérdésében.

A harmadik ötéves tervben nagy erőt fordítunk a közlekedés fejlesztésére, elsősorban a villamos- és dieselvontatás részarányának növelésére.

A lakásépítés meggyorsítására a tervidőszakban 4—5 korszerű házgyár építését tervezzük.

22. A gyorsan fejlődő termelés növekvő anyagszükségletének és a fejlett technika átvételének fedezeteként egyre nagyobb mértékű exportra van szükségünk. Az iparcikk exportjának 50%-os növelését tervezzük. Az export növelésében nagy szerep hárul a vegyiparra, a könnyűiparra, a mezőgazdaságra, az élelmiszeriparra és az alumíniumiparra. Ipari kivitelünkben — alapvetően a KGST-országokkal történő gazdasági együttműködés keretében — változatlanul vezető szerep jut a gépiparnak.

A korábbinál nagyobb figyelmet fordítunk az eddig importforrásokból kielégített igények hazai forrásból történő gazdaságos kielégítésére. Ezt a célt szolgálja harmadik ötéves tervünkben a vegyipari, a papíripari és a faipari kapacitások nagyobb mértékű fejlesztése.

23. A fejlődés okozta új körülmények napirendre tűzték a gazdasági mechanizmus reformját. Gazdálkodásunk jelenlegi módszerei már a mai helyzetnek sem felelnek meg teljesen.

Társadalmi, gazdasági fejlődésünk adott fokán lehetővé és szükségessé vált a tervgazdálkodás továbbfejlesztése. A jövőben a tervszerű központi irányítást nem az úgynevezett tervlebontás módszerével, hanem közgazdasági eszközökkel érvényesítjük és a szocialista piac aktív szerepére építünk, a tervgazdálkodás keretében nagyobb szerepet juttatunk az áru- és pénzviszonyoknak.

A reform fő célja, hogy erősítse szocialista rendszerünket, segítse a szocialista társadalom teljes felépítését, kibontakoztassa a szocialista tervgazdálkodás előnyeit, lehetővé tegye gazdaságpolitikánk következetesebb megvalósítását.

A gazdasági reform legfontosabb célkitűzései:

— a népgazdaság dinamikusabb, kiegyensúlyozottabb fejlődése,

— a termelés és a fogyasztás szerkezetének olyan változása, amely megegyezik a népgazdasági szükségletekkel és kielégíti azokat,

— a nemzetközi munkamegosztásba való intenzívebb bekapcsolódás, külkereskedelmünk gazdaságosságának javulása,

— a tudomány és a technika eredményeinek gyorsabb behatolása a termelésbe és fogyasztásba,

— a dolgozók tevékeny és hatékony részvétele vállalatuknál a gazdasági folyamatok irányításában és ellenőrzésében,

— összességében: eredményesebb gazdálkodás az életszínvonal-emelés további bázisainak megteremtéséhez.

A reform megvalósítása mélyreható politikai folyamat is, amely egész társadalmunkat érinti. A gazdasági döntések decentralizálása, a nagyobb helyi, vállalati önállóság a legfőbb feltétele a szélesebb üzemi demokráciának. A vállalati ügyek zöme a dolgozók részére áttekinthetőbbé, ellenőrizhetőbbé válik.

Az egyéni, vállalati és társadalmi érdek jobb összehangolásával a reform jelentősen hozzájárul az alkotó munka, a kezdeményezések kibontakoztatásához. A munka szerinti elosztás következetesebb érvényesítése növeli a munka becsületét.

A gazdasági reform a gazdasági vezetőket a korábbinál nagyobb feladatok elé állítja. Tömegméretekben biztosítja a dolgozók, a vezetők fejlődését, tágabb teret ad a tehetségek felismeréséhez és hasznosításukhoz megfelelő munkahelyen.

Az új rendszer növeli az állami irányító szervek kötelességeit és felelősségét, erősödik a központi vezetés hatékonysága.

Az ötéves terv megvalósításáért, a gazdasági reform bevezetéséért és alkalmazásáért folytatott tevékenység növeli az egész társadalom aktivitását, az alkotó munka jobb kibontakozását.

IV

Az életszínvonal alakulása

24. A két kongresszus közötti időszakban a népgazdaság fejlődésének megfelelően javultak a lakosság életkörülményei.

Lényegében teljessé vált a felnőtt férfi lakosság foglalkoztatottsága. Általánossá vált a társadalombiztosítás, javult a lakáshelyzet. A második ötéves terv időszakában 282 000 lakás épült. A munkások és alkalmazottak, valamint a parasztság egy főre jutó reáljövedelme 1965-ben 18%-kal haladta meg az 1960. évit. A reáljövedelem azonban egyenetlenül, az egyes években változóan növekedett. Az egy főre jutó jövedelemnövekedésnek kisebb részét tette ki a reálbérek emelkedése, a nagyobb rész a foglalkoztatottság és a béren kívüli jövedelmek — elsősorban a nyugdíj — emelkedéséből származott.

A szocialista állam hatalmas összegeket költött a társadalmi gondoskodás céljaira. Csak nyugdíjak címén 1965-ben 7,7 milliárd forintot fizettek ki — 3 milliárddal többet, mint öt évvel ezelőtt.

Az életszínvonal emelését szolgáló beruházások eredményeként bővült a kereskedelmi hálózat, javultak a szolgáltatások, fejlődött az iskolahálózat, kórházi helyek ezrei, orvosi rendelők százai létesültek.

Népünk jobban táplálkozik, szebben öltözködik, kulturáltabban él, mint valaha. Öt év alatt az egy főre jutó fogyasztás cukorból 13, húsból 8, vajból 14, tojásból 17, csokoládéból pedig 80%-kal növekedett. A lakosság iparcikk-vásárlása 25%-kal nőtt.

Az életmód átalakulását mutatja, hogy a háztartások villamosenergia-fogyasztása 81%-kal, gázfogyasztása 55%-kal nőtt. Ma már minden harmadik családra jut egy televízió készülék.

25. Az alapvető gazdaságpolitikai elvnek megfelelően, a lakosság életszínvonala a népgazdaság fejlődésében elért eredmények alapján, a jövőben is rendszeresen emelkedik. A harmadik ötéves terv időszakában az egy főre jutó reáljövedelmet 14—16%-kal növeljük. Az egy keresőre jutó reálbér 9—10%-kal emelkedik.

Az életszínvonal emelésében az eddiginél nagyobb szerep jut a reálbérek növelésének. Új gazdálkodási rendszerünkben arra törekszünk, hogy az átlagosnál nagyobb mértékben emelkedjék a jól dolgozó, az átlagosnál többet nyújtó munkások és alkalmazottak keresete.

Megértek a feltételei annak, hogy bérrendszerünket tovább javítsuk. A bérkategóriákat úgy kell szabályozni, hogy azokban jobban kifejeződjék a nehéz fizikai, a kvalifikált és a nagyobb felelősséggel járó munka megbecsülése. A vállalatok dolgozói egyéni és kollektív erőfeszítéssel emeljék a vállalati jövedelmezőséget, s ehhez az eddiginél jobban kapcsolódjék saját személyi jövedelmük, egyszersmind meg kell teremtenünk a növekvő és differenciáltabb igények kielégítésének feltételeit.

A társadalmi gondoskodás körébe tartozó szociális juttatások — nyugdíj, családi pótlék, betegségbiztosítás, oktatás — rendszerét továbbra is fenntartjuk és a lehetőségekhez mérten tovább fejlesztjük. 1970-ben a pénzbeni szociális juttatások mintegy 5 milliárd forinttal haladják meg az 1965. évi szintet. A béren kívüli juttatások másik részének (üdültetés, üzemi étkezés stb.) bővítését vagy személyi jövedelemmé való átalakítását célszerű a vállalatok hatáskörébe utalni.

A lakosság ellátását áruval és szolgáltatásokkal tovább javítjuk. Előmozdítjuk, hogy a lakosság megtakarításai tovább növekedjenek, elsősorban a beruházás jellegű építőanyagok, a tartós fogyasztási cikkek, a fogyasztási javak megszerzésére.

Tovább kell folytatni a már eddig 170 ezer munkást érintő munkaidő-csökkentést, 1970 végére az egészségre ártalmas és különösen nehéz fizikai munkát igénylő összes munkakörben be kell vezetni a munkaidő eddigi mértékű csökkentését.

Vállalatonként, üzemenként az eddigi teljesítményt és munkabért biztosítva 1968-tól kezdődően 1970 végéig fokozatosan az összes ipari dolgozó munkaidejét átlagosan heti 44 órára kell csökkenteni. A kongresszus felkéri a kormányt és a szakszervezeteket, hogy a munkaidő-csökkentés bevezetésének részletes rendjét szabályozzák.

A termelőszövetkezeti tagok családi pótlékának emelése mellett 1967. január 1-vel új termelőszövetkezeti nyugdíjrendszert vezetünk be. Az új nyugdíjrendszer alapelvei a bérből élőkével azonosak. A nyugdíj összege a tagok tényleges, a közös gazdaságban végzett munka utáni jövedelméhez és a nyugdíjévekhez igazodik.

26. Társadalmunk egyik legnagyobb politikai, gazdasági és jóléti problémája a lakáskérdés. 1960-tól 1965-ig a népesség másfél százalékkal, a lakásállomány 8%-kal növekedett. A lebontásra került lakásokat korszerűbbekkel helyettesítettük. Csökkent a 100 lakásra jutó lakók száma. Különösen jelentős, hogy 1962 óta több lakás épült a városok-

ban, mint a községekben. Mindez azt jelenti, hogy évtizedekig tartó — ellenkező irányú — folyamatot fordítottunk kedvező irányba.

Ez a fejlődés még nem tudja kielégíteni a társadalom változatlanul nyomasztó lakásigényét. Ennek enyhítésére a következő 5 év alatt 300 000 lakást építünk.

A lakáshiány fokozatos enyhítéséhez és jövőbeni megszüntetéséhez mindenekelőtt az építőipar termelékenységének és kapacitásának növelésére van szükség. Az új gazdaságirányítási rendszerben a termelő vállalatok — jövedelmezőségüktől függően — viszonylag jelentős összegeket használhatnak fel lakásépítésre. Ezek ésszerű felhasználása pótlólagos eszközöket szabadíthat fel a lakáskérdés megoldására.

A párt ismeri népünk lakásgondjait, s legfontosabb feladatai közt tartja számon, hogy gondos gazdasági elemző munkával új tartalékokat tárjon fel és a lakáselosztási rendszer igazságosabbá tételével is minél előbb javítsa a legjobban rászorulók helyzetét.

V

Az ideológiai és kulturális építőmunkáról

27. Fejlődésünk jelenlegi szakaszában alapvető feladatunk népünk szocialista erkölcsi és világnézeti egységének megteremtése, a szocialista világnézetünkkel szembenálló nézetek leküzdése.

A legutóbbi években erősödtek népünk tudatának szocialista jellemvonásai. Ezekre építve az eddiginél hatékonyabban kell segítenünk a szocialista erkölcs, s ezen belül is a szocialista hazafiság, a munkához való új viszony és a közösségi szellem elmélyítését.

A szocialista hazafiság fontos szerepet játszik a nemzeti egység megteremtésében, a világnézetileg ma még eltérő felfogást valló, de az új társadalom célkitűzéseit elfogadó emberek törekvéseinek összefogásában. Magában foglal minden igazi értéket, melyet évszázadok során a magyar nép teremtett, de nem táplálkozhat kizárólag a múlt forrásaiból. Szocialista vívmányaink joggal tölthetnek el nemzeti büszkeséggel. Több mint 21 éves harc és munka nagyszerű eredménye és a cél, a szocialista magyar nemzet felvirágoztatása adja mai hazafiságunk igazi tartalmát.

A szocialista hazafiság szerves része a nemzetköziség, a világ munkásosztályával, kommunista és munkáspártjaival való együttműködés és szolidaritás. Magyarország a proletár internacionalizmus érvényesülése alapján került a nemzetközi haladás élvonalába és tudja megvalósítani nemzeti céljait.

Elítéljük a nemzeti közömbösséget. Nem értünk egyet a sovinizmus megnyilatkozásaival, s tartjuk magunkat a marxizmusnak ahhoz a tanításához, mely szerint minden kommunistának elsősorban saját nemzete nacionalizmusa ellen kell harcolnia, s népe körében erősítenie kell a proletár nemzetköziség érzését.

A szocialista társadalomban a dolgozók növekvő öntudatának és érdekeinek egyaránt érvényesülniök kell. A munka szerinti elosztás elvének tényleges megvalósulása, az anyagi ösztönzés helyes érvényesülése a gondolkozást átformáló nagy nevelő erő. A jó munkával ér-

vényesített egyéni érdektől senkit sem kell óvni, de őrködni kell azon, hogy csak a végzett munka arányában lehessen szert tenni javakra és jogokra. Az anyagi ösztönzés jobb érvényesülése önmagában nem biztosítja a munkához való új viszony kialakulását. Folytatnunk kell a harcot az anyagiasság, a kapzsiság és az önzés ellen, és a jó munka megbecsülését kifejező társadalmi elismeréssel erősítenünk kell a dolgozók szocialista tudatát.

A szocialista erkölcs jellemzője a közösségi szellem. A közösségi magatartás megköveteli, hogy megszilárduljon az állampolgári fegyelem és a VIII. kongresszuson megfogalmazott szocialista erkölcsi normák érvényesüljenek a magán- és közéletben egyaránt.

28. Korunk nagy kérdéseire csak a marxizmus—leninizmus képes tudományos választ adni. Ezt a felismerést igazolja a kommunisták világnézetének egyre növekvő tekintélye a világ minden részében, s ezt bizonyítják hazai tapasztalataink is. A marxizmus térhódítása nem feledtetheti, hogy társadalmunkban jelen vannak más ideológiák és eszmei áramlatok is. Ezek közül széles tömegeket befolyásol a kispolgári szemlélet, erkölcs és ízlés, valamint a vallásos világnézet. Szűkebb rétegekben az imperialista propaganda hatására terjednek azok a polgári eszmei áramlatok, amelyek a modern kapitalizmust védelmezik, a világ általános válságának hangulatát sugallják, hitetlenséget keltenek, árasztják a pesszimizmus szellemét.

A szocialista célokat követő nemzeti egységgel, az egyre erősbödő közösségi szellemmel nem fér össze a polgári-kispolgári nézetek konzerválása. A nem marxista eszmékkel szemben felvilágosító, meggyőző tevékenységet kell kifejteni. Különös türelemmel — az érzelmek megsértése nélkül és a tudományok eredményeire építve — folytassuk a nevelő munkát a vallásos tömegek körében. A marxizmus hatékonyabb terjesztésével és oktatásával el kell érni, hogy a munkásosztály világnézete uralkodó legyen társadalmunkban.

29. A VIII. kongresszus óta eltelt négy év alatt újabb lehetőségeket biztosítottunk tudományos életünk fejlődéséhez. A kutatásnak jelentős szellemi és anyagi bázisai épültek ki, intézetek, több ezer kutatóval. Ebben az időszakban a műszaki és mezőgazdasági tudományok segítették iparunk előrehaladását, új agrotechnikai eljárások bevezetését. A természettudományok és a matematika több alapvető ágában kutatóink újabb eredményeket értek el, új kutatási irányokat fejlesztettek ki és tovább növelték a magyar tudomány nemzetközi hírnevét. A társadalomtudományok közelebb kerültek mai életünk problémáihoz és jobban részt vettek az eszmei harcban. Az orvostudomány eredményesen szolgálta egészségügyünk fejlesztését.

A tudomány fejlődését, nagyobb társadalmi hatékonyságát akadályozza, hogy nincs meg a szükséges összhang társadalmi, népgazdasági céljaink és a kutató munka között, s nem fejlődik kielégítően az irányítás és a tervezés módszere és gyakorlata.

A műszaki és mezőgazdasági kutatást fokozottabb mértékben kell a népgazdasági tervekben meghatározott célok megvalósítására összpontosítani. A párt gazdaságpolitikája, a gazdasági mechanizmus reformja, a népgazdasági tervek sok közgazdasági, jogi, szociológiai tervezéselméleti kérdés feldolgozását követelik meg. Emellett a társada-

lomtudományok fejlődésünk elemzésével, a mai helyzet felmérésével, a szocialista építés törvényszerűségeinek feltárásával és elméleti megalapozásával is elősegíthetik az építő munkát. A tudományos és technikai forradalomnak jelentős politikai és társadalmi következményei vannak, s e kérdések vizsgálata is aktuális feladat. A tudományos kutatómunka fejlesztése igényli a társadalom- és természettudományok ideológiai kérdéseinek tisztázását.

30. Hazánkban a művelődés valóságos népmozgalom lett. Ma minden ötödik állampolgár iskolarendszerű oktatásban vesz részt. A felnövő korosztályoknak háromnegyede a szakmunkásképző iskolákban, illetve középiskolákban tanul tovább.

A VIII. kongresszus után elkezdtük az oktatási reform bevezetését, megteremtettük a korszerű alapismeretek tanításának, a tudományos világnézeti nevelésnek alapjait. Az oktatási reform végrehajtása további erőfeszítéseket kíván meg különösen az oktató-nevelő munka tartalmának és módszereinek megjavításában.

A társadalom és a népgazdaság szakemberszükséglete megköveteli, hogy nagy gonddal fejlesszük a szakmunkásképzést, a közép- és felsőfokú szakoktatást. A szakközépiskola fokozatos kialakításával, a jelenlegi középiskolai tanulólétszám fenntartása mellett biztosítjuk, hogy több fiatal szerezzen középfokú műszaki szakmai tudást.

A származás szerinti megkülönböztetés megszüntetésének és az új egyetemi, főiskolai felvételi rendszer bevezetésének helyességét az élet igazolta. A munkás- és parasztszülők gyermekeinek arányszáma a felsőoktatási intézményekben országosan nem csökkent, s az új rendszer ösztönzően hatott a tanulásra. A jövőben még gondosabban kell vigyáznunk a felvétel követelményeinek: a felkészültségnek, a tehetségnek, a rátermettségnek és a magatartásnak együttes érvényesítésére.

További feladatunk, hogy különösen a pedagógusok közreműködésével segítsük a kétkezi dolgozók gyermekeit, akik a szülői házban kevesebb támogatást kaphatnak tanulásukhoz.

Oktatásügyünk központi feladata az ifjúság szocialista emberré nevelése. Pedagógusaink egyre jobban megértik és átérzik e feladat fontosságát. Ifjúságunk egészségesen fejlődik, szocialista szelleme erősödik, egy részére azonban hatnak az ellenséges ideológiák, elsősorban azért, mert nem értik fejlődésünk ellentmondásait és az építőmunka problémáit. Nagyobb gonddal foglalkozzunk, különösen az egyetemeken, a marxizmus oktatásának korszerűsítésével. Szocialista jövőnk megkívánja, hogy a társadalom fokozottabb felelősséget vállaljon az ifjúság neveléséért.

31. A kulturális forradalom eredményeként tovább nőtt a tömegek érdeklődése az irodalom és a művészetek iránt. Íróink és művészeink sok értékes, jórészt szocialista szellemű alkotással gazdagították kultúránkat. A művek témái korszerűbbek, stílusuk sokszínűbb lett.

A VIII. kongresszus határozatainak megfelelően támogatunk minden olyan törekvést, amely a valóságot jellemző vonásaiban ragadja meg, s igyekszik méltó művészi színvonalon kifejezni. A múlt kulturális örökségét gazdagabban és szélesebb körűen ismertettük, megteremtettük a teljesebb tájékozódás lehetőségét a külföldi irodalomban és művészetben. A kialakult szabadabb légkörben viták folytak az irodalom és a művészetek, a szocialista realizmus és a népművelés kér-

déseiről. Erősödött és elméletileg igényesebbé vált a marxista kritika. Növeltük a különböző alkotóműhelyek, kiadók, színházak, filmstúdiók, szerkesztőségek önállóságát. Az irányítás fő eszköze az eszmei meggyőzés volt.

Az eredmények nem feledtetik el azonban, hogy írói-művészi körökben jelentkeznek a szocializmustól idegen irányzatok, amelyek elszakítják az irodalmat és a művészetet a társadalomtól, és hangot adnak a társadalom törekvéseivel ellentétes nézeteknek. Ezekkel szembeállítjuk a pártosság elvét, amely elsősorban azt jelenti, hogy az irodalomnak és a művészetnek tudatosan kell állást foglalnia a jelenkor alapvető kérdéseiben: a szocializmus, a béke, a népek szabadsága és a haladás mellett. Az irányításnak továbbra is elsősorban politikai, eszmei ráhatásokkal kell élnie és világosabban meghatároznia, hogy mit támogatunk, mi az, aminek helyt adunk és amit elutasítunk. Támogatásban részesítjük a nagy tömegekhez szóló szocialista és egyéb humanista alkotásokat, helyt adunk a politikailag, eszmeileg nem ellenséges törekvéseknek, viszont kirekesztjük kulturális életünkből a politikailag ellenséges, antihumanista vagy a közerkölcsöt sértő megnyilvánulásokat.

Pedagógusok és népművelők, tudósok, írók és művészek, az egész értelmiség előtt az a feladat áll, hogy szocialista szellemben neveljék népünket, erősítsék eszmei és erkölcsi egységét a marxista világnézet hatékony terjesztésével, a szocialista erkölcs normáinak népszerűsítésével. Értelmiségünk — alkotó, termelő munkája mellett — elsősorban népnevelő feladatának teljesítésével járulhat hozzá a szocializmus teljes felépítéséhez.

VI

A párt vezető szerepének további erősítése

32. Pártunk forradalmi hivatásának megfelelően vezeti és szervezi hazánkban a szocializmus építését. Eszmeileg, politikailag egységes, töretlenul érvényesíti azt a politikai irányvonalat, amelyet a legutóbbi évtizedben a jobboldali opportunizmus, a revizionizmus és a dogmatizmus, a szektarianizmus elleni kétfrontos harcban kovácsolt ki. A két kongresszus között a politikai, gazdasági és kulturális téren elért eredmények meggyőzően bizonyítják, hogy pártunk a munkásosztály akaratát kifejező, hazánk és népünk érdekeit szolgáló politikát folytat. Ez a marxista—leninista alapokon nyugvó politika összhangban van a nemzetközi forradalmi munkásmozgalom, a haladó világ érdekeivel.

33. A szocializmus építésének jelenlegi időszakában a gazdasági és kulturális építőmunka bonyolult feladatai egyre nagyobb tudatosságot, következetességet és szervezettséget igényelnek. A következő évek egyik legfontosabb feladata, előrehaladásunk gyorsításának kulcskérdése a párt vezető szerepének továbbfejlesztése, a pártvezetés módszereinek, formáinak a társadalmi fejlődéssel összhangban álló tökéletesítése. Ennek biztosítására le kell küzdeni azokat a helytelen nézeteket és gyakorlatot, amelyek torzítják a párt vezető szerepét.

A párt vezető szerepe úgy érvényesül, hogy a párt a marxizmus—leninizmus eszméi alapján a munkásosztály, a dolgozó nép érdekeit

szolgáló politikát folytat és e politika megvalósítását biztosítja. A párt legfontosabb feladata, hogy vezető szervei a párttagság és a dolgozó tömegek bevonásával kidolgozzák a politikai, gazdasági és kulturális élet fő célkitűzéseit. A párt figyelmét a tudományos elemzésre, az elvi, politikai irányítás erősítésére és arra kell fordítani, hogy a helyesen kidolgozott politika megvalósítására szervezze és mozgósítsa a tömegeket. A párt munkájában minden szinten kapjon erőteljesebb szerepet a politika végrehajtásának biztosítása és ellenőrzése.

Határozott igény, hogy növekedjék az állami szervek és a tömegszervezetek szerepe, felelőssége a gyakorlati döntésekben és azok végrehajtásában.

A legutóbbi években erősödtek az államhatalom és az államigazgatás szervei, s ezek mentesíteni tudják a pártot olyan operatív jellegű gazdasági, kulturális és egyéb feladatoktól, amelyek a háború, az ellenforradalom utáni időkben szükségszerűek voltak, de elvonták ereje egy részét a tudományos elemző, elvi-politikai irányító munkától.

Időszerű változtatni azon a gyakorlaton, hogy azonos gazdasági és kulturális kérdésekkel párhuzamosan és lényegében azonos módon foglalkozzanak a párt- és az állami, szakigazgatási szervek. A feladatok helyes megosztása erősíti a párt irányító tevékenységét, növeli az államhatalmi és államigazgatási szervek önállóságát és felelősségét. Küzdeni kell a tömegek igényeivel szembeni közönyből, a lélektelenségből és a rossz szervezésből származó bürokrácia ellen.

34. Pártunk a szocializmus felépítését az egész társadalom ügyének tekinti. Társadalmi fejlődésünk, a szocialista építés mindennapi feladatainak végrehajtása fokozott mértékben igényli a dolgozó tömegek sokoldalú, aktív közösségi tevékenységét. Ezért a párt nagy figyelmet fordít a dolgozó tömegeket tömörítő szervezetek és mozgalmak, különösen a szakszervezetek, a Kommunista Ifjúsági Szövetség, a Hazafias Népfront, a nőmozgalom munkájára, és úgy véli, hogy növelni kell a tömegszervezetek és mozgalmak önállóságát is. A tömegszervezetek magasabb fokú önállósága azt is jelenti, hogy ebben a viszonylatban is megszűnik a pártszervezetek mindennapos operatív gyámkodása és a párhuzamosság.

A szakszervezetek, mint a demokrácia fontos szervei alkalmasak arra, hogy széles dolgozó tömegeket vonjanak be az őket érintő legfontosabb döntések meghozatalába. A bérből és fizetésből élők azt várják a szakszervezetektől, hogy tegyenek nagyobb erőfeszítéseket igényeik kielégítésére és őrizzék törvényben biztosított jogaikat.

A tömegszervezeteknek és mozgalmaknak a szocialista építőmunka feladatainak megoldásában önállóbban, bátrabban kell kezdeményezniük. Segítsék a pártot a társadalmi, gazdasági és kulturális életünkben keletkezett ellentmondások feltárásában és feloldásában, vegyenek részt a párt politikájának alakításában a dolgozók körében összegyűjtött tapasztalatok és igények tolmácsolásával és azok helyes képviseletével.

A tömegszervezetek szervezeti önállóságát elősegíti annak az elvnek a következetes valóra váltása, hogy a párthatározatok csak a párttagságra és a KISZ szervezeteire vonatkoznak.

A párt a tömegszervezetekben dolgozó kommunisták útján is erősíti kapcsolatait a tömegekkel. Ezért szorgalmazni kell, hogy minél több

párttag folytasson aktív tevékenységet a tömegszervezetekben és mozgalmakban. A párttagoknak ezt a tevékenységét a párt a pártmunka szerves részének, más pártmunkával egyenlő értékűnek ismeri el. Az itt dolgozó kommunisták, különösen a vezető beosztásúak, felelősek azért, hogy szervezetük tagjai a párt politikájának szellemében, annak megvalósításán munkálkodjanak.

35. A népgazdaságban elért eredményeink a pártszervek és pártszervezetek tevékeny közreműködésével születtek. A párt vezető szerepe a gazdaság területén a politikai irányításban, a koordinálásban, az erők összefogásában, mozgósításában és az ellenőrzésben nyilvánul meg. A központi vezető szervek feladata elsősorban a gazdaságpolitikai irányelvek és célkitűzések kidolgozása és megvalósításának biztosítása. Az alsóbb pártszervezetek munkájának súlypontja a központi irányelvek megvalósulásának, a helyi problémák megoldásának elősegítése, anélkül azonban, hogy átvennék a gazdasági szervek közvetlen vezetését.

A pártszervek és pártszervezetek ellenőrző tevékenysége elsősorban a gazdasági egység összmunkájának vizsgálatára irányul. Nagy gondot kell fordítanunk a dolgozók véleményének, javaslatainak összegyűjtésére és elemzésére. A pártmunka erősítse a gazdasági vezetés önállóságát, egyszemélyi felelősségét, mellőzze az aprólékos beavatkozást a gazdaság gyakorlati irányításába.

A párt gazdaságpolitikai céljainak megvalósítása nagymértékben függ a gazdasági vezetők, káderek munkájától. A pártszerveknek és pártszervezeteknek aktív, kezdeményező szerepet kell vállalniuk a gazdasági vezetők kiválasztásában, nevelésében, munkájuk segítésében, szükség esetén a gyengének mutatkozók lecserélésében. Következetesen érvényt kell szerezni annak az elvnek, hogy a funkciók bizonyos körében mind a kinevezésnél, mind a leváltásnál az illetékes pártszerv jóváhagyását, illetve véleményét kell kérni.

A vállalatok önállóságának és felelősségének növelése szükségképpen együtt jár a pártszervezetek önállóságának és felelősségének növekedésével. Az új gazdasági mechanizmus kedvező feltételeket teremt a szocialista demokrácia érvényesüléséhez az üzemekben, s ily módon szélesebb teret nyit a pártszervezetek politikai tevékenységének.

36. A VIII. kongresszus óta fejlődött a párt ideológiai munkája, segítette a szocializmus építésében a párt előtt álló feladatok megoldását, a szocialista tudatformálást.

A Központi Bizottság által elfogadott ideológiai irányelvek hosszabb időre megszabták a párt ideológiai tevékenységének irányát. Hatásuk már érezhető: ráirányították a figyelmet a politikai-eszmei munkára, segítették leküzdeni a gazdasági szervező feladatok elválasztását a politikai munkától, azt a prakticista szemléletet, amely helyenként a pártélet és a párttagság aktivitásának csökkenésére vezetett. Ideológiai munkánk fejlődése mégsem mondható kielégítőnek.

A párt gyakorlati tapasztalatainak elemzése és általánosítása az elméleti munkának még eddig eléggé ki nem használt nagy erőforrása és ösztönzője.

Az elmúlt években széles körben folytak alkotó viták a párt politikájának talaján. Ezek nagy segítséget adtak a helyes álláspont kialakításához, az eszmei egység erősítéséhez. A viták és a nézetek kifejté-

sének szabad légköre a párt egészséges belső életének, a pártegység további szilárdításának fontos követelménye. Az élet által felvetett kérdésekre adott helyes válasz hatékony fegyvert ad a különböző ellenséges, antimarxista nézetek elleni harchoz, a harcosabb propagandamunkához. A nemzetközi kommunista mozgalom vitái, a világpolitika feszültségei és a gazdasági építőmunkánkban időnként elkerülhetetlenül jelentkező nehézségek újra meg újra aktivizálják a párt politikai irányvonalától eltérő jobboldali, revizionista, szektás, dogmatikus nézetek képviselőit is. A legutóbbi 10 év tapasztalata tanúsítja: az elhajlások és a torzítások leküzdése a párt eszmei és cselekvési egységének, a párt politikája hatékonyabb érvényesülésének, az eredményes építőmunkának elengedhetetlen feltétele.

Határozottabb fellépés szükséges a párton belül — s egész társadalmi életünkben — a kispolgári erkölcs, szemlélet, életmód megnyilvánulása, a szerénytelenség, az anyagiasság, a jogtalan előnyök kijárása és elfogadása, az erkölcstelen életmód ellen. A párt és a kommunisták erkölcsi tisztaságának védelme minden párttag kötelessége.

A következő időszakban fokozott szerepet kap az a követelmény, hogy a különböző beosztásban dolgozó gazdasági vezetők a magas fokú politikai fejlettséggel együtt megfelelő közgazdasági ismereteket is sajátítsanak el. Széles körű és eleven gazdaságpolitikai propagandamunkára van szükség, amely kellő információt nyújt a gazdasági élet menetéről, a jelenségek mélyebb összefüggéseiről, fontos és közérdekű kérdésekről.

A legutóbbi négy esztendőben sokat fejlődött a pártszervezetek propaganda- és agitációs tevékenysége, a sajtó, a televízió és a rádió munkája. A jelenlegi bonyolult helyzet a pártszervezetektől és a kommunistáktól több politizálást, erőteljesebb politikai tevékenységet követel meg. Ezt mozdítsa elő a pártpropaganda azzal, hogy hatékonyabban segíti a párt előtt álló politikai feladatok megértését.

Az agitáció és a sajtó legyen meggyőzőbb, elevenebb, ötletesebb eszméink és politikánk hirdetésében, aktívabb az imperialista fellazítási propaganda visszaverésében. Minden kommunistától meg kell követelni, hogy képviselje és hirdesse a párt politikáját a tömegek között, vegye ki részét az agitációs felvilágosító tevékenységből.

A sajtó, a rádió és a televízió világnézetileg tisztultabb lett és politikai állásfoglalása egyértelműbb. Ennek ellenére időnként találkozunk ideológiai bizonytalansággal, a polgári és kispolgári életfelfogásnak, erkölcsnek, ízlésnek tett engedményekkel, a kapitalista társadalommal szembeni kritikátlansággal is. Ezért az e területen dolgozó kommunisták törekedjenek arra, hogy a sajtó világnézeti és politikai állásfoglalása még tisztább és egyértelműbb legyen, kerüljön még közelebb a dolgozó tömegek életéhez, problémáihoz.

37. A káderek kiválasztásának és nevelésének a VIII. kongresszuson megerősített alapelvei helyesnek bizonyultak. Ennek tudható be, hogy az azóta vezető beosztásba került káderek nagy többsége megállta a helyét. Nőtt a káderek elméleti felkészültsége, vezetői képessége, a tömegek iránti figyelmessége.

A káderek megítélésének alapja továbbra is a politikai megbízhatóság, a képzettség, a szakmai felkészültség, a végzett munka és magatartás legyen. Helytelen mechanikusan szembeállítani a politikai ráter-

mettséget és szakmai felkészültséget. Következetesebben kell felléphi a káderrmunka elveit sértő szemlélettel és gyakorlattal szemben, amely gyakran a politikai felkészültség lebecsülésében, a szakmai hozzáértés és az iskolai végzettség egyoldalú előtérbe helyezésében fejeződik ki, de helyenként ennek ellenkezőjét is tapasztaljuk.

Bár némi haladást értünk el, továbbra is törekednünk kell arra, hogy az egész társadalom életében növekedjék a nők és az ifjúság szerepe. Fordítsunk nagyobb gondot a nők funkcióba állítására. A tapasztalt káderek mellett bátrabban léptessük elő a szocialista szemléletű, felkészült, a párt politikáját értő, s annak megvalósításáért küzdeni kész fiatalokat.

38. A VIII. kongresszus óta újabb tagokkal gyarapodott a párt, növekedett a tagság eszmei-politikai felkészültsége. Rendszeresebbé vált a szervezeti élet, érvényesülnek a pártélet lenini normái. Továbbra is törekednünk kell arra, hogy a pártéletből kiküszöböljük a formális elemeket, az „üres járatokat".

A párttagság létszáma a VIII. kongresszus óta 73 000-rel nőtt. A párt ereje nemcsak tagjai számától, hanem politikájának hatékonyságától, a kommunisták öntudatának fokától és munkájuktól függ. Ezért a jövőben sem törekszünk a párt taglétszámának gyors növelésére.

Az elméleti tevékenységben és a gyakorlati pártmunkában egyaránt kutatni kell a pártdemokrácia fejlesztésének útjait, és a centralizmus jobb érvényesülésének módját. A párton belüli demokrácia fejlődését, különösen a hiányosságok kiküszöbölésére irányuló építő bírálat kifejtését sokszor fékezi a párttagok vagy funkcionáriusok egzisztenciális függősége. Meg kell teremtenünk annak a biztosítékait, hogy kritikai fellépés, munkával kapcsolatos nézeteltérés, egyes kérdések másfajta megítélése miatt ne lehessen senkit hátrányosabb helyzetbe hozni.

Pártunkban érvényesül a kollektív vezetés elve. A pártmunka hatékonyságát azonban csökkentette az, hogy gyakran elsikkadt az egyszemélyi felelősség. A kollektív vezetés és az egyszemélyi felelősség a pártmunkának egymást kiegészítő elemei. Ezért a kollektív vezetés elvének további tiszteletben tartása mellett a jövőben — különösen a mindennapi pártmunkában a határozatok végrehajtása során — erősíteni kell a személyi felelősség elvét is.

A pártban ébren kell tartani a kritikai szellemet. Fokozni kell a küzdelmet a gondolati restség, az önteltség ellen. Erősíteni kell — különösen a vezetőknél — a tettekben kifejezésre jutó készséget a jogos bírálat elfogadására, az önbírálatra. A párttagság véleménynyilvánítása és bírálata a párt egészséges belső életének elengedhetetlen feltétele.

39. Figyelembe véve a pártban és a társadalomban végbement fejlődést, valamint a jövő követelményeit, a kongresszus jóváhagyta a Szervezeti Szabályzatnak a Központi Bizottság által javasolt módosítását. Ezzel erősödik pártunk összeforrottsága, cselekvőkészsége, még alkalmasabbá válik hivatásának, vezető szerepének betöltésére.

A tagjelöltség megszűnik, ugyanakkor növekednek a követelmények a párttagsággal, a belépni szándékozókkal és az ajánlókkal szemben, a politikai meggyőződés, a munkában való helytállás, a szocialista

erkölcs és az aktív társadalmi tevékenység terén. Óvjuk a pártot a karrierista és a pártba nem való elemektől.

A kongresszus a Központi Bizottság javaslatát elfogadva úgy határoz, hogy az eddigi tagjelölt elvtársak — akik rendes tagokká lesznek — párttagságát a IX. kongresszus idejétől számítsuk.

A revíziós bizottságok működése megszűnik, feladataikat a Központi Ellenőrző Bizottság, illetve a pártbizottságok veszik át.

Valamennyi pártszervezet jogot kap a területén folyó munka ellenőrzésére és a vezetők beszámoltatására. A fegyveres erőknél működő pártszervezetek jogkörére külön szabályok érvényesek.

VII

Pártunk és a nemzetközi munkásmozgalom

Pártunkat nemzetközi tevékenységében a legutóbbi négy évben is a magyar munkásosztály, népünk, nemzetünk érdekei, s azzal teljes összhangban a proletár internacionalizmus elvei vezérelték. Ezen az úton kívánunk haladni a következő időszakban is.

40. A nemzetközi kommunista mozgalom korunk legbefolyásosabb politikai ereje. A világ kommunista pártjai mintegy 50 millió tagot számlálnak. Nincs egyetlen ország sem, ahol a szocializmus, a kommunizmus eszméi ne éreztetnék forradalmasító hatásukat.

A 14 szocialista országban a kommunista és munkáspártok országaik és népeik vezetőivé váltak, irányítják a szocializmus, illetve a kommunizmus építését.

A fejlett tőkésországok kommunista pártjai folytatják következetes harcukat a monopóliumok ellen, a demokratikus jogokért, a békéért, a szocializmusért. Küzdenek a munkásmozgalom megosztottságának felszámolásáért, a munkásosztály egységéért.

A fejlődő országok kommunistái küzdenek a neokolonializmus ellen, azért, hogy országuk gazdaságilag is függetlenné váljék, s a nem kapitalista útra lépjen.

41. A legutóbbi években éles nézeteltérés támadt a nemzetközi kommunista mozgalom soraiban, a kínai vezetők ismert dogmatikus politikájukkal megbontották a nemzetközi kommunista mozgalom egységét. Az egységbontással szemben az utóbbi időben a szocialista országokban és a nemzetközi kommunista mozgalomban erősödtek az egységtörekvések.

Minden kommunista pártnak magának kell kidolgoznia saját politikáját úgy, ahogyan ezt országának történelmi, társadalmi és gazdasági feltételei előírják. Ez a politika a marxizmus—leninizmus elvein kell hogy alapuljon, és csak akkor hatékony, ha egyidejűleg szolgálja az illető ország munkásosztályának, dolgozó népének, nemzetének valódi érdekeit és a szocialista világrendszer, a nemzetközi munkásosztály közös, általános érdekeit. Ez lehetséges és szükséges. Ebben van a marxista—leninista elmélet, a világot átformáló kommunizmus mérhetetlen ereje, legyőzhetetlensége.

Minden népnek maximálisan mozgósítania kell erőforrásait a szocialista építésben. Lehetőségeink azonban nem korlátozódnak a nemzeti

erőforrásokra, mert hatalmas előnyök és erőforrások vannak a szocialista országok nemzetközi összefogásában is.

A tapasztalatok nyomán az akcióegység eszméje tért hódít, az egységbontók pedig mindinkább elszigetelődnek. Utat tör magának a felismerés, hogy fő feladataink közösek, együttes cselekvést követelnek és megkívánják, hogy minden nézeteltérést alárendeljünk az imperializmus elleni harcnak. Folytatjuk a harcot az összes haladó erők imperializmus elleni akcióegysége megteremtéséért. Hasznosnak bizonyulnak a kommunista pártok kétoldalú, többoldalú, vagy olyan regionális találkozói, amelyek egy térség égető problémáit vitatják meg.

A két- és többoldalú találkozásoknak jelentős szerepük van az együttműködés erősítésében, de ezekkel nem pótolható a kommunista és munkáspártok nagy nemzetközi tanácskozása, amelynek létrejöttéért a Magyar Szocialista Munkáspárt kész minden erőfeszítésre.

42. A Magyar Szocialista Munkáspárt nemzetközi tevékenysége alapjának a testvérpártok 1957. és 1960. évi moszkvai tanácskozásain kidolgozott fő irányvonalat tekinti.

Mint az 1965 márciusában megtartott moszkvai konzultatív találkozó részvevője, teljes mértékben osztja a 19 testvérpárt ott egyeztetett álláspontját.

Pártunk küzdött és küzd a nemzetközi kommunista mozgalom egységének helyreállításáért, mindenféle jobboldali opportunizmus és „baloldali" kalandorság ellen. Pártunk széles körű, bensőséges kapcsolatokat tart fenn a kommunista és munkáspártok túlnyomó többségével. E pártok képviselőivel folytatott eszmecseréink hozzájárulnak a nézetek kölcsönös megismerésehez, egymás jobb megértéséhez, az együttműködés erősítéséhez.

Pártunk jó kapcsolatok kiépítésére törekedett és törekszik a haladó, demokratikus pártokkal, mindenekelőtt az afrikai és ázsiai demokratikus pártokkal és felszabadító mozgalmakkal, a baloldali szocialista pártokkal, valamint az együttműködésre hajlandó szociáldemokrata pártokkal.

A nemzetközi kommunista mozgalom egységére irányuló tevékenységünket lankadatlan erővel folytatjuk.

* * *

A Magyar Szocialista Munkáspárt IX. kongresszusa újabb évekre szóló programot javasol a magyar népnek. E program megvalósításában a kommunisták a jövőben is élen fognak járni odaadásban, áldozatkészségben, munkában. Harcoljon, építsen velünk szoros egységben minden hazáját szerető ember! A cél, amely felé eredményesen törünk: népünk, nemzetünk további felemelkedése, hazánk felvirágoztatása, békénk biztosítása.

1966. december 2.

A Magyar Szocialista Munkáspárt Szervezeti Szabályzata

A Magyar Szocialista Munkáspárt kommunista párt, a munkásosztály forradalmi élcsapata, a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom része, amelyet tevékenységében a marxizmus—leninizmus világnézete, a proletár internacionalizmus vezérel. A párt végső célja a kommunista társadalom felépítése. Önkéntes harci szövetség, amely tömöríti soraiban a magyar nép leghaladóbb erőit, mindazokat, akik a munkásosztály szocialista eszméit és céljait magukévá teszik, megvalósításukért hatékonyan küzdenek.

A Magyar Szocialista Munkáspart szervezi és vezeti a nép harcát a szocialista társadalom felépítéséért, a Magyar Népköztársaság felvirágoztatásáért, a nemzet felemelkedéséért.

I

A PÁRT TAGJAI A PÁRTTAGOK KÖTELESSÉGE ÉS JOGA

1. *A Magyar Szocialista Munkáspárt tagja lehet* az, aki 21. életévét betöltötte;

— magáévá teszi a marxista—leninista eszméket, elfogadja a párt politikáját, irányvonalát, Szervezeti Szabályzatát, és önzetlenül küzd azok valóra váltásáért;

— rendszeresen részt vesz a párt valamelyik alapszervezetének munkájában, fizeti a tagsági díjat.

2. *A párttag kötelessége*, hogy:

a) sajátítsa el a marxizmus—leninizmust, fejlessze politikai tudását, gazdagítsa műveltségét. Őrködjék a párt eszmei-politikai, szervezeti egységén, küzdjön a frakciós törekvések, a burzsoá ideológia és erkölcs maradványai ellen;

b) mutasson példát a munkában, védje a szocialista tulajdont;

c) tartsa be a minden párttagra kötelező párt- és állami fegyelmet. Fegyelmezetten hajtsa végre a párt határozatait és megbízatásait;

d) legyen őszinte és becsületes. Személyre való tekintet nélkül tárja fel a munkában észlelt fogyatékosságokat, harcoljon a bírálat elfojtása és az önelégültség ellen. Éljen

a szocialista erkölcs szabályai szerint;

e) erősítse és szélesítse a pártnak a tömegekhez fűződő kapcsolatait, cselekvően vegyen részt a társadalmi életben.

3. *A párttag jogai:*

a) részt vehet a párt elméleti, politikai és szervezeti kérdéseinek pártfórumokon történő megvitatásában és a határozatok meghozatalában. Ellentétes véleményét kifejtheti a taggyűlésen vagy felsőbb pártszerv előtt, a határozatot azonban akkor is köteles pártszerűen végrehajtani, ha azzal nem ért egyet;

b) pártfórumokon pártszerűen bírálhatja a párt bármely tagjának vagy szervének a munkáját. Kérdéssel, javaslattal, beadvánnyal fordulhat a felsőbb pártszervekhez egészen a kongresszusig; észrevételeire, beadványaira érdemi választ kell kapnia;

c) részt vehet a párt vezető szerveinek megválasztásában, mint választó és választható;

d) munkáját vagy személyét érintő döntés előtt az eljáró pártszerv köteles a párttag véleményét megismerni.

II

A PÁRTTAGOK FELVÉTELE, A TAGSÁG MEGSZŰNÉSE

4. A pártba való belépés önkéntes. A felvétel egyéni elbírálás alapján történik. A jelentkezőnek felvételét írásban kell kérnie. Kérelméhez két olyan párttag írásbeli ajánlását kell csatolnia, akik legalább 3 éve tagjai a pártnak és közös tevékenység alapján 2 éve ismerik. Az ajánlók felelősek az ajánlott politikai és emberi magatartásáról adott véleményükért. Ha a pártba KISZ-tagot vesznek fel, egyik ajánló a KISZ-alapszervezet taggyűlése lehet.

A pártba való felvételről a taggyűlés határoz. E határozat a járási, városi, kerületi — illetőleg a Központi Bizottság által e joggal felruházott — pártbizottság jóváhagyása után lép életbe. A párttagság kelte a taggyűlés napjától számít.

5. Minden párttag munkahelye, vagy ha nem áll alkalmazásban, a lakóterülete szerint illetékes pártszervezet tagja. Munkahelyét vagy lakóhelyét változtató párttagnak 30 napon belül át kell jelentkeznie új pártszervezetébe.

6. A párttag a pártból kiléphet, ha az adott időpontban fegyelmi eljárás nem folyik ellene. Kilépését a taggyűlésen be kell jelenteni.

7. A taggyűlésnek törölni kell a párttagok sorából azokat, akik felszólítás ellenére 3 hónapig saját hibájukból nem vesznek részt az alapszervezet munkájában, vagy nem fizetik a tagsági díjat.

8. A Szervezeti Szabályzatban előírt kötelességüket nem teljesítő párttagokat az alapszervezet, a felsőbb pártszerv, vagy a Központi Ellenőrző Bizottság fegyelmi vizsgálat alapján pártbüntetésben részesítheti.

A pártbüntetés — az eset súlyosságának megfelelően — dorgálás, megrovás, szigorú megrovás végső figyelmeztetéssel és a pártból való kizárás lehet. Indokolt esetekben a büntetés kiegészítéseként meghatározott időre eltiltható párttisztségtől, visszahívható a párt képviseletében betöltött közfunkcióból.

A pártfegyelmi vizsgálat megindításáról értesíteni kell a párttagot és a vizsgálat során személyesen meg kell hallgatni. Pártfegyelmi döntéseket általában csak a párttag jelenlétében lehet hozni. Ha a párttag saját hibájából nem jelenik meg a fegyelmi tárgyaláson, ügyében akkor is dönteni lehet. A határozatot írásban kell közölni.

A pártbüntetés az elsőfokú döntéssel hatályba lép. A kizárt személy párttagsági könyvét be kell vonni. Pártbüntetés ellen a határozat kézhezvételétől számított 30 napon belül fellebbezni lehet a felsőbb pártszervekhez. A fellebbezé-

sek ügyében az illetékes pártszervnek 60 napon belül határoznia kell. Pártfegyelmi határozatot a budapesti, a megyei párt-végrehajtóbizottság, illetve a Központi Ellenőrző Bizottság engedélyével lehet nyilvánosságra hozni.

9. Az alapszervezet taggyűlése által elfogadott törléseket, kizárásokat az illetékes felsőbb pártszerv hagyja jóvá.

10. A felsőbb választott pártszerv tagjai ellen fegyelmi eljárást alapszervezetének taggyűlése is javasolhat, de ügyében határozatot csak az a vezető testület hozhat, amelynek tagja, vagy annak felettes szerve. A fegyelmi határozatról jóváhagyás után tájékoztatást kell adni az illetékes alapszervezet taggyűlésén.

11. A pártbüntetés törlését az illetékes pártszervezet egy, az illető párttag két év múlva kérheti.

III.
A PÁRT SZERVEZETI FELÉPÍTÉSE

12. A Magyar Szocialista Munkáspárt a demokratikus centralizmus elvén épül fel:

a) A párt minden vezető szervét és azok tagjait demokratikusan és titkosan választják. A Központi Bizottság, a Központi Ellenőrző Bizottság és a pártbizottságok tagjainak megüresedett helyeit indokolt esetekben behívással (kooptálással) lehet betölteni. A behívott tagok száma a megválasztott tagoknak legfeljebb 15%-a lehet.

A pártban a kollektív vezetés elve érvényesül. A vezető szervek tagjai egyenjogúak.

A vezető szervek bármely tagja, ha párttisztségére alkalmatlannak bizonyul, vagy arra méltatlanná vált, tisztsége alól felmenthető, illetve kizárható a testület tagjai sorából;

b) az alsóbb pártszervek és szervezetek a felsőbb pártszerveknek vannak alárendelve. A felsőbb szervek határozatai az alsóbb szervekre kötelezőek. A pártszervezetek önállóan döntenek helyi kérdésekben, határozataik azonban nem lehetnek ellentétesek a felsőbb pártszervek határozataival, a párt politikájával;

c) a vezető szerveknek tevékenységükről rendszeresen be kell számolniuk pártszervezeteiknek és a felsőbb szerveknek;

d) a párttaggyűlés és a vezető szervek ülései akkor határozatképesek, ha tagjaiknak legalább kétharmada jelen van. A határozathozatal általában szótöbbséggel történik. A személyi kérdések eldöntéséhez a jelenlevők kétharmadának szavazata szükséges.

13. A párt területi, illetve üzemi elv szerint épül fel. Az ettől való eltérést csak a Központi Bizottság engedélyezheti.

14. Ha valamely pártszervezet vagy pártbizottság a Szervezeti Szabályzattól eltérő működést fejt ki, a Központi Bizottság feloszlathatja.

IV
A PÁRT LEGFELSŐBB SZERVEI

15. A Magyar Szocialista Munkáspárt legfelsőbb szerve a kongresszus, amelyet a Központi Bizottság legalább négyévenként összehív. Időpontját a kongresszus előtt legalább három hónappal nyilvánosságra kell hozni.

A pártkongresszus küldötteit a budapesti és megyei pártértekezleteken választják. A tagság létszámának megfelelően a Központi Bizottság állapítja meg a szavazati és tanácskozási jogú küldöttek számát.

A kongresszus:

a) megtárgyalja a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság beszámolóját;

b) meghatározza a párt általános irányvonalát, kijelöli a szocializmus építésében és a nemzetközi kapcsolatokban az adott időszak legfontosabb feladatait;

c) jóváhagyja a párt Szervezeti Szabályzatát;

d) megválasztja a Központi Bizottságot és a Központi Ellenőrző Bizottságot;

e) dönt a kongresszus elé terjesztett javaslatokról és felebbezésekről.

16. A Központi Bizottság a két kongresszus között irányítja a pártot, illetve képviseli a tömegszervezetek, az állami intézmények előtt és a nemzetközi kapcsolatok terén.

A Központi Bizottság szükség szerint, de legalább háromhavonként ülést tart.

A Központi Bizottság tagjainak minden fontos kérdésről tájékoztatást kell kapniuk.

A párt Központi Bizottsága a két kongresszus között országos pártértekezletet hívhat össze. A pártbizottságoknak az országos pártértekezleten való képviseleti rendjét a Központi Bizottság külön szabályozza.

17. A Központi Bizottság saját tagjai közül megválasztja:

a) a Politikai Bizottságot, amely a Központi Bizottság két ülése között vezeti a pártot;

b) a Központi Bizottság első titkárát és a titkárság tagjait. A Titkárság biztosítja és ellenőrzi a vezető pártszervek határozatainak végrehajtását, irányítja a Központi Bizottság apparátusát.

18. A Központi Bizottság irányítja a párt központi lapját és folyóiratait, kijelöli a szerkesztő bizottságok felelős vezetőit.

19. A Központi Ellenőrző Bizottság tevékenységével segíti a párt eszmei, politikai és szervezeti egységének erősödését; a párttagság nevelését, őrködik a párttagság politikai magatartása, párthűsége és erkölcsi tisztasága felett; következetesen harcol a pártellenes frakciós tevékenység minden fajtája ellen. Saját hatáskörében felelősségre vonja azokat, akik a párttagok számára kötelező elveket megsértik, illetve felülbírálja az alsóbb szervek fegyelmi határozata ellen benyújtott fellebbezéseket.

Ellenőrzi a Központi Bizottság pénzgazdálkodását, s arról jelentést ad a kongresszusnak.

V

A PÁRTBIZOTTSÁGOK

20. Minden olyan városban, községben, üzemben, vállalatnál, hivatalban, intézményben, a fegyveres erők és fegyveres testületek egységeinél, ahol a párttagok száma 200 főnél több, pártbizottságot kell választani.

21. A pártbizottságok felsőbb szerve a pártértekezlet, amit a pártbizottság legalább négyévenként összehív.

A pártértekezlet elbírálja a pártbizottság beszámolóját, megválasztja a pártbizottság tagjait. A pártbizottság szükség szerint, de legalább háromhavonként ülésezik.

22. A két pártértekezlet között a terület pártszervezeteinek munkáját a pártbizottság irányítja.

23. Megyei jogú pártbizottság működik a Néphadseregben, a Határőrségnél, a BM Karhatalomnál; ezek magasabb egységeinél, valamint az ennek megfelelő szerveknél járási jogú pártbizottságok, a csapatoknál és intézeteknél pártbizottságok, illetve pártvezetőségek, alapszervezetek működnek.

A fegyveres erőknél működő politikai szervek munkájukat a Központi Bizottság határozatai szerint végzik.

24. A pártbizottságok a gyakorlati munka irányítására tagjaik közül

végrehajtó bizottságot választanak, megválasztják a pártbizottság első titkárát és titkárait.

A végrehajtó bizottság két pártbizottsági ülés között irányítja a pártszervezetek és az apparátus munkáját, ellenőrzi a határozatok végrehajtását.

25. A budapesti, a megyei, a járási, a Budapest-kerületi, továbbá a tagfelvételi joggal felruházott városi, üzemi pártbizottságok fegyelmi bizottságot választanak. A fegyelmi bizottság tagjai — az elnök személyét kivéve — lehetnek olyan párttagok is, akik nem tagjai a pártbizottságnak. A fegyelmi bizottság megvizsgálja a fegyelmi ügyeket, a fellebbezéseket, és javaslatot tesz a párt végrehajtó bizottságának.

VI
A PÁRT ALAPSZERVEZETEI

26. Felsőbb pártszerv jóváhagyásával minden termelési, hivatali vagy lakóterületi egységben, ahol legalább 3 párttag van, alapszervezet alakítható. Az alapszervezet legfőbb szerve a taggyűlés, amelyet legalább kéthavonként egyszer össze kell hívni.

27. Az alapszervezet taggyűlése a pártmunka irányítására, az ügyek intézésére kétévenként vezetőséget és titkárt választ. Az olyan alapszervezetekben, ahol a tagság száma nem éri el a 10 főt, a taggyűlés csak titkárt és titkárhelyettest választ.

28. Azokban a termelési, hivatali, intézményi vagy közigazgatási egységekben, ahol több alapszervezet van, de 200-nál kevesebb a párttagok száma, összevont taggyűléseken kétévenként csúcsvezetőséget és titkárt választanak. A csúcsvezetőség feladata a pártszervezetek munkájának irányítása, összehangolása, főbb kérdésekben az egységes álláspont kialakítása, közös akciók, rendezvények szervezése, a tömegszervezetekben dolgozó kommunisták munkájának irányítása. A csúcsvezetőségnek évenként legalább egyszer az összevont taggyűlés előtt be kell számolnia munkájáról.

29. Az alapszervezetekben pártcsoportokat létesítenek. A pártcsoportok munkáját a pártcsoport-gyűlésen kétévenként megválasztott bizalmiak irányítják.

30. A pártszervezetek joga és kötelessége a területükön folyó munka átfogó ellenőrzése, a vezetők beszámoltatása.

VII
A PÁRT IRÁNYÍTÓ MUNKÁJA AZ ÁLLAMI ÉS TÖMEGSZERVEZETEKBEN

31. A párt eszmei, politikai irányításával biztosítja a szocialista állam és annak szervei tevékenységében a munkásosztály célkitűzéseinek megvalósítását. Politikájának, határozatainak az államhatalmi szervekben dolgozó tagjai útján szerez érvényt, akik hivatali tevékenységükért, a törvények és rendeletek végrehajtásáért mind a párt, mind az állami szervek előtt felelősek. Irányításukról és ellenőrzésükről az illetékes párt- és állami szervek gondoskodnak.

32. A munkáshatalmat, a szocialista állam belső törvényes rendjét, szuverenitását és területének sérthetetlenségét biztosító fegyveres erők és fegyveres testületek soraiban szolgálatot teljesítő párttagok és az ott működő pártszervezetek hatékony tevékenységet folytatnak azért, hogy a fegyveres erők és fegyveres testületek feladataikat minél

magasabb fokon és minden helyzetben teljes mértékben megoldják.

33. A párt a tömegszervezeteket és tömegmozgalmakat eszmeileg, politikailag az ezekben a szervekben dolgozó párttagok tevékenységével irányítja. A pártszervek és szervezetek a tömegszervezetekben és tömegmozgalmakban dolgozó kommunistákra kötelező érvényű határozatokat hoznak. A szakszervezetekben és más tömegszervezetekben, tömegmozgalmakban dolgozó kommunisták felelősek a párt politikájának a tömegek meggyőzése útján történő megvalósításáért, a tömegek körében szerzett tapasztalatok hasznosításáért, valamint azok reális igényeinek kielégítéséért.

34. Az állami szervekben, tömegszervezetekben és tömegmozgalmakban dolgozó kommunisták egységes fellépésének elősegítésére a pártszervek pártcsoportokat hozhatnak létre.

35. A Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség a párt ifjúsági szervezete, egyben a magyar ifjúság egységes tömegszervezete. A párt határozatai kötelező érvényűek a Kommunista Ifjúsági Szövetségre és szervezeteire. A KISZ-szervek és szervezetek a pártszervek és szervezetek irányításával és hatékony támogatásával végzik munkájukat.

VIII

A PÁRTTAGSÁGI DÍJ

36. A párttagok az alábbiak szerint fizetik tagsági díjukat:

800 Ft havi keresetig	2 Ft
801—1200 Ft havi keresetig	3 Ft
1201—1500 Ft havi keresetig	10 Ft
1501—1800 Ft havi keresetig	20 Ft
1801—2100 Ft havi keresetig	30 Ft
2101—2500 Ft havi keresetig	45 Ft
2501—3000 Ft havi keresetig	60 Ft
3001—4000 Ft havi keresetig	90 Ft
4001—5000 Ft havi keresetig	120 Ft
5000—6000 Ft havi keresetig	200 Ft
6000 Ft-on felül	300 Ft

*

A Magyar Szocialista Munkáspárt Szervezeti Szabályzata a párt alkotmánya, minden párttag és pártszervezet törvénye.

A Fellebbviteli Bizottság jelentése

A párt IX. kongresszusához 201-en nyújtottak be fellebbezést. Kizárás ellen 182-en, különböző fokú pártbüntetés ellen 19-en.

A Fellebbviteli Bizottság megállapította, hogy a fellebbezőket a párt politikájával és a kommunista erkölcsi normákkal összeegyeztethetetlen korábbi magatartásuk miatt minden esetben jogosan zárták ki, vagy részesítették pártbüntetésben.

A Fellebbviteli Bizottság a kongresszus megbízása alapján áttanulmányozta valamennyi fellebbező beadványát, valamint az ügyükre vonatkozó iratokat. Figyelembe vette azokat az információkat, amelyeket a fellebbezők munkahelyi pártszervezetei adtak magatartásukról. Több fellebbező a fegyelmi eljárás óta tanúsított ügyében a Fellebbviteli Bizottság helyszíni vizsgálatot is folytatott és személyesen is meghallgatta őket.

A Fellebbviteli Bizottság javaslata alapján a kongresszus úgy döntött, hogy:

a) Fekete Jánost, a Zrínyi Nyomda műhelyvezetőjét, a kizárás előtti tagságának elismerésével visszaveszi a pártba.

b) Dörgő Gyulának, Hámori Pálnak, Muzslai Zsitvai Jánosnak a kongresszus időpontjától számítva ismeri el a párttagságát.

A pártba visszavett elvtársak szakítottak korábbi hibáikkal, kommunista módon élnek és dolgoznak.

c) 14 fellebbező ügyében, — mivel a Fellebbviteli Bizottság a rendelkezésre álló anyagok és információk alapján nem tudott megnyugtatóan állást foglalni és idő hiányában nem volt lehetséges újabb vizsgálatokat folytatni — a kongresszus úgy határozott, hogy kérelmükkel újabb vizsgálat és döntés végett, az újonnan megválasztott Központi Ellenőrző Bizottság foglalkozzon.

d) A kongresszus 183 fellebbező kérelmét elutasította, mivel elkövetett hibáik súlyosak és magatartásukkal a pártbüntetés, illetve a kizárás törlését nem érdemelték ki.

Az elutasítottak nagy száma is igazolja, hogy a fegyelmi eljárást a pártszervek körültekintéssel és gondos vizsgálattal végezték, döntéseik igazságosak voltak.

e) A kongresszus kellő igazolás hiánya miatt megalapozatlannak tartotta azokat a kérelmeket, amelyeket a régi párttagság elismerése iránt nyújtottak be, ezért azokat a Fellebbviteli Bizottság javaslatára elutasította.

f) A nyugdíj rendezés ügyében benyújtott kérelmeket a kongresszus átadta a Minisztertanács illetékes szervének kivizsgálás és intézkedés végett.

A Magyar Szocialista Munkáspárt IX. kongresszusának nyilatkozata az Egyesült Államok agressziójáról

A Magyar Szocialista Munkáspárt IX. kongresszusa, kifejezve a magyar kommunisták, a szocializmust építő magyar nép érzéseit és akaratát, a leghatározottabban elítéli az Amerikai Egyesült Államok Vietnam elleni bűnös háborúját, s testvéri internacionalista szolidaritásáról biztosítja az agresszió ellen védekező, hős vietnami népet.

Az amerikai imperialisták vietnami agressziója korunk egyik legszégyenteljesebb háborúja. Az Egyesült Államok kormánya, felrúgva az 1954. évi genfi egyezményeket, sárba tiporva a nemzetközi jog elemi normáit, fegyveres erőszakkal avatkozik be a vietnami nép belső ügyeibe, a kommunista terjeszkedés megfékezésének hazug ürügyén többszázezres haderővel megszállta és pusztítja a tőle sok ezer kilométer távolságra eső Dél-Vietnamot, elfojtja a dél-vietnami nép szabadságharcát, bombázza a Vietnami Demokratikus Köztársaság területét. Az amerikai szoldateszka barbár vietnami tettei, ártatlan emberek ezreinek és tízezreinek brutális legyilkolása kimeríti a népirtás nemzetközi bűntettét. Az amerikai imperialisták agresszióját megvetéssel ítéli el az egész haladó világ.

A Magyar Szocialista Munkáspárt IX. kongresszusa úgy véli, hogy a Varsói Szerződés Politikai Tanácskozó Testületének ez évi júliusi bukaresti nyilatkozata jogosan mutatott rá a Vietnamban folyó agressziós háború egyre veszélyesebb jellegére. Az utóbbi hónapok eseményei teljes mértékben igazolták e nyilatkozat megállapításait. Az Egyesült Államok kormánya nem törekszik a vietnami kérdés békés és igazságos megoldására, ellenkezőleg, miközben békeszólamokat hangoztat, szélesíti a vietnami agressziót. Az Egyesült Államok kalandor vietnami politikája nemcsak Délkelet-Ázsia békéjét veszélyezteti, hanem a világbékét is.

A világ békeszerető százmillióit csodálattal tölti el a vietnami nép hősies harca, amelyet az amerikai agresszorok ellen, szabadságáért,

hazája egyesítéséért, a haladásért folytat. Ezt a küzdelmet támogatják a szocialista országok, minden haladó, a béke ügyét szívén viselő ember. Világszerte mind szélesebbé és erőteljesebbé válik a vietnami nép harcát segítő mozgalom. A Magyar Szocialista Munkáspárt, a Magyar Népköztársaság népe egységesen áll a megtámadott vietnami nép oldalán. Pártunk és népünk lehetőségeinkhez mérten támogatja a vietnami nép harcát, s politikai, diplomáciai, gazdasági és katonai jellegű segítséget ad számára és bízik abban, hogy a hős vietnami nép igazságos harcát teljes siker koronázza.

A magyar nép határozottan támogatja a Vietnami Demokratikus Köztársaság négy- és a Dél-vietnami Nemzeti Felszabadítási Front öt-pontos követelését és Ho Si Minh elnök 1966. július 17-i felhívását. Az Egyesült Államoknak haladéktalanul és feltétel nélkül meg kell szüntetnie a Vietnami Demokratikus Köztársaság bombázását, ki kell vonnia saját és csatlósai fegyveres erejét Dél-Vietnam területéről, a dél-vietnami nép egyetlen törvényes képviselőjének kell elismernie a Dél-vietnami Nemzeti Felszabadítási Frontot, meg kell szüntetnie mindennemű beavatkozást Vietnam belügyeibe, és hiánytalanul be kell tartania az 1954. évi genfi egyezményeket. A vietnami kérdést csakis ezeknek a követeléseknek a teljesítése alapján lehet megoldani.

A Magyar Szocialista Munkáspárt IX. kongresszusa szükségesnek tartja erősíteni a harcot az amerikai imperialisták vietnami agressziója ellen. Mindazoknak, akik felelősséget éreznek népük és a béke sorsáért, össze kell fogniuk az amerikai agresszorok megfékezésére, az agressziós háború terjedő és mind jobban fenyegető tüzének eloltására. A szocialista országok, a kommunista és munkáspártok akcióegységének megteremtésével a világ minden békeszerető, haladó erejének a tömörítésével le kell fogni az imperialista agresszorok kezét! Ez napjaink legfontosabb feladata. Vietnam népe igaz ügyért harcol. A magyar nép hisz abban, hogy győzni fog!

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának határozata

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága elismerését és köszönetét fejezi ki a Központi Bizottság munkatársainak, adminisztratív és technikai dolgozóinak, a sajtó, a rádió, a televízió és a film munkatársainak, a tolmácsoknak és a fordító iroda dolgozóinak, az ellátó szervek, a posta és a szállítás dolgozóinak, a közlekedési rendőrségnek és mindazoknak az elvtársaknak, akik a IX. pártkongresszus politikai, szervezeti és technikai előkészítésében és lebonyolításában részt vettek.

A közreműködő elvtársak és szervek biztosították a kongresszus számára a munka jó feltételeit s ezzel hozzájárultak annak eredményességéhez.

*

A Központi Bizottság a kongresszus megrendezésében közreműködő elvtársak tiszteletére fogadást adott. A fogadáson Kádár János elvtárs mondott pohárköszöntőt.

BISZKU BÉLA:

A párt politikájának hatékonyabb megvalósításáért

Előadói beszéd a szervezeti szabályzat módosításáról

Pártunk, a Magyar Szocialista Munkáspárt, a munkásosztály forradalmi élcsapata, a nemzetközi kommunista mozgalom része, amelyet tevékenységében a marxizmus—leninizmus, a proletár nemzetköziség vezet. Önkéntes harci szövetség, mely tömöríti soraiban a magyar nép leghaladóbb erőit, mindazokat, akik magukénak vallják a munkásosztály szocialista eszméit, céljait és hatékonyan küzdenek megvalósításukért.

Pártunk eszmeileg, politikailag, szervezetileg egységes, vezetésében, szervezeteiben érvényesülnek a lenini normák. Eredményesen vezeti, mozgósítja dolgozó népünket a szocialista társadalom felépítésére, hazánk, a Magyar Népköztársaság felvirágoztatására.

A szervezeti szabályzat a párt tevékenységének nagy jelentőségű dokumentuma. Meghatározza belső rendjét, szervezeteinek felépítését, feladatait, a párttagok jogait, kötelességeit. Lehetővé teszi, hogy a kommunisták a pártdemokrácia légkörében dolgozzanak, és helyes elképzeléseikkel segítsék a vezető szervek munkáját. Ugyanakkor biztosítja a pártszervezetek egységes központi irányítását, a kommunisták céltudatos, fegyelmezett munkáját.

A párt alkotmánya állandóan fejlődik, mert *tükrözi a pártmunka új, gazdag tapasztalatait,* összegezi a pártszervezetekkel szemben támasztott növekvő követelményekből adódó következtetéseket.

A Központi Bizottság ez év augusztusában vitára bocsátotta a szervezeti szabályzat módosításának tervezetét, hogy e fontos dokumentum mennél jobban kifejezze a párttagság véleményét. A vita — amelyben több tízezer párttag fejtette ki álláspontját — rendkívül

élénk, alkotó jellegű, felelősségteljes volt. Egyértelműen kicsendült belőle az az igény, hogy a szervezeti szabályzat tovább erősítse a párt eszmei, politikai, szervezeti, cselekvési egységét, fejlessze még erőteljesebben kommunista jellegét, védelmezze tisztaságát, és ahol szükséges, szervezeti szigorításokkal is óvja sorait az oda nem való elemektől. A Központi Bizottság a véleményeket és javaslatokat gondosan elemezte és azok jelentős részét figyelembe vette a szervezeti szabályzat most benyújtott tervezetében. Ezúton mondunk köszönetet mindazoknak, akik hozzájárultak ahhoz, hogy az új szervezeti szabályzat minél hatékonyabban segítse a párt politikájának végrehajtását.

A módosítások jellege

A párt helyzetének tanulmányozásánál és a széles körű vitánál bebizonyosodott, hogy a szervezeti szabályzatban *nincs szükség alapvető változtatásokra.* Ezért a Központi Bizottság ilyen jellegű módosításokat nem javasol. Célszerű és szükséges azonban módosítani mindazt, ami már túlhaladott, továbbá pontosítani, illetve egyszerűbbé tenni egyes, meglevő szabályokat. A Központi Bizottság egyben ajánlja a kongresszusnak, hogy a párt alkotmánya ne tartalmazzon program és munkamódszer jellegű utalásokat, mivel ez nem lehet a szervezeti szabályzat feladata. Lenin tanácsát követve, ügyeljünk arra, hogy — idézem — „ne változtassuk a szervezeti szabályzatot jámbor óhajok gyűjteményévé".

A kongresszust megelőző vitában — mint eddig minden kongresszus előtt — többen kérték, hogy a párt nevét „Magyar Kommunista Párt"-ra változtassuk. A Központi Bizottságnak az a véleménye, hogy ez a párt lényegét nem érintő javaslat és komoly indoka nincs.

Minden erőfeszítésünk arra irányul, hogy erősödjék a párt kommunista jellege, tagjai és szervezetei minél inkább e nagyszerű eszme harcosaiként dolgozzanak. Az a célunk, hogy az ország minden sarka szocialista legyen. Ez a munka lényege, feladatunk nagyszerűsége, életünk értelme. Ha ezt elvégeztük, csak egy határozatba kerül, hogy megváltoztassuk a párt nevét. *A párt kommunista jellegét nem a neve határozza meg, hanem célja, politikája és tevékenysége.* Pártunk történetéből ismerjük, hogy amikor a párt kommunista jellege csorbát szenvedett, ennek oka sohasem a párt elnevezésében, hanem politikájában és gyakorlatában volt. A Magyar Szocialista Munkáspárt kommunista párt, amit marxista—leninista politikája és gyakorlati tevékenysége egyaránt bizonyít. Ezt rögzíti a szervezeti szabályzattervezet első mondata is, amely leszögezi: „A Magyar Szocialista Munkáspárt kommunista párt, a munkásosztály forradalmi élcsapata, a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom része." Párttagságunk, népünk és a nemzetközi munkásmozgalom pártunkat a magyar kommunisták pártjának tekinti. *A Magyar Szocialista Munkáspárt elnevezésnek dicső forradalmi hagyománya van a magyar munkásmozga-*

lom régebbi és legutóbbi történetében. Osztjuk a párttagok véleményét, hogy tovább kell erősíteni pártunk kommunista vonásait, de ezt nem puszta névváltoztatással, hanem politikánk végrehajtásával és a szervezeti szabályzattervezetben javasolt módosításokkal szolgáljuk. A Központi Bizottság ezért azt javasolja a kongresszusnak, hogy tartsa meg pártunk jelenlegi elnevezését, amely alatt az elmúlt évtizedben kivívtuk népünk és a nemzetközi kommunista mozgalom megbecsülését.

A párt sorainak erősítése

A pártszervezetekben szenvedélyes vita alakult ki a tagjelöltség megszüntetéséről, amelyben az új helyzet követelményeinek felismerése mellett kifejeződött a párt féltése, a sorainak esetleges felhígulásától való aggodalom is. A hozzászólók többsége egyetértett azzal, hogy megértek a tagjelöltség megszüntetésének feltételei. A felszabadulás után 21 évvel minden lehetőségünk megvan arra, hogy a párttagnak jelentkezőket magatartásuk, munkájuk, nézeteik alapján már a felvételük előtt alaposan megismerjük; a tömegszervezetekben pedig társadalmi munkát végezhetnek. 1945 óta hazánkban új nemzedékek nőttek fel. Olyanok váltak érett emberekké, akik már a mi társadalmunkban alakították ki életfelfogásukat; lényegesen megváltoztak tehát a tagfelvétel objektív körülményei.

A tagfelvétel továbbra is egyéni elbírálás alapján történik, sőt a szervezeti szabályzat mind a jelentkezőkkel, mind az ajánlókkal szemben növeli a követelményeket. Az augusztusban vitára bocsátott szervezeti szabályzattervezet olyan javaslatot tartalmazott, hogy új tagot csak az ajánlhasson, aki legalább három éve párttag és a jelentkezőt közös tevékenység alapján egy éve ismeri. *A vita alapján* — fenntartva az ajánló hároméves párttagságát — *két évre javasoljuk felemelni a közös tevékenységen alapuló ismeretség idejét.* Voltak olyan javaslatok, amelyek e követelményeket öt, illetve három évben határoznák meg. Jelenleg a Központi Bizottság megítélése szerint ezt nem tartjuk megvalósíthatónak, mert a termelőszövetkezetekben és az új üzemekben, létesítményekben indokolatlanul gátolnánk az új tagok felvételét.

Továbbra is helyesnek tartjuk, hogy a tagfelvételnél az egyik ajánló a KISZ lehessen, olyan módosítással, hogy ez a KISZ-alapszervezet taggyűlése legyen. Korábban e joggal az illetékes KISZ-bizottság rendelkezett, amely azonban nem ismerhette kellően a felvételre jelentkező fiatalokat. Ezért ajánlásuk sok esetben formális vagy megalapozatlan volt. A javaslat elfogadása esetén jelentősen megnő a KISZ-szervezetek politikai, erkölcsi felelőssége.

Sok pártszervezetből olyan javaslat érkezett, hogy az új szervezeti szabályzat a pártba való belépés alsó korhatárát 18 évben állapítsa meg. Azzal indokolták ezt, hogy ebben a korban válnak teljes

jogú állampolgárrá a fiatalok. A Központi Bizottság e javaslatot több szempontból nem tartja helyesnek. A teljes jogú állampolgárság elérése önmagában nem lehet indok; az állampolgári jogokat nem szabad azonosítani a párttagság követelményeivel. Aki felvételét kéri a pártba, az a többi dolgozóhoz viszonyítva bizonyos társadalmi munkatapasztalattal, politikai és világnézeti többlettel kell hogy rendelkezzék. Nyilvánvaló, hogy a 18 éves fiatalok ezeket még nem szerezhették meg. Meg kell adni a lehetőséget számukra, hogy a tömegszervezetekben, elsősorban a KISZ-ben és a szakszervezetekben, a közös tanulás és munka útján megismerkedjenek a szocializmus alapelveivel. Van azonban még egy indok: a 21 éven aluli fiatalok felvételének engedélyezése tápot adna olyan törekvéseknek, hogy ezek a korosztályok zömmel a pártszervezetekben végeznék társadalmi munkájukat, s ez károsan hatna az ifjúsági mozgalomra.

Ha a tagjelöltség megszüntetését a kongresszus elfogadja, a Központi Bizottság ajánlja, hogy *1967. január 31-ig minden alapszervezet taggyűlésén egyéni elbírálás alapján kell dönteni arról, hogy a jelenlegi tagjelöltek közül ki alkalmas a párttagságra.* A párttagság keltét a IX. kongresszus időpontjától kell számítani. A meglevő, csaknem 40 000 tagjelölt, akinek a sorsáról dönteni kell, a párt szervezeti erejének jelentős része. Közülük nyerhetjük a szocializmus odaadó harcosait, pártunk új katonáit. Ennek tudatában kell ügyükkel foglalkozni. Legyenek a tagjelöltek felvételéről határozó taggyűlések, a párt életének jelentős, ünnepélyes eseményei, szolgálják pártunk erősödését, gyarapodását új harcosokkal.

A kommunista erkölcsi normákért...

Pártunk a dolgozó tömegek bizalmát elsősorban érdekeiket kifejező politikájával vívta ki. Azonban a párttagok áldozatkész munkája, személyes példamutatása is növeli a párt tekintélyét. A VIII. kongresszus óta is jelentősen fejlődött párttagságunk öntudata és kommunista erkölcsi arculata. Mindez nem jelentheti, hogy lebecsülhetjük a helyenként fellépő a párterkölcsöt sértő jelenségeket, mert ezek súlyos károkat okoznak az egész pártnak. Vannak párttagok, akik szerénytelenekké váltak, akik a meggyőzés, a magyarázás helyett parancsolgatnak és kinyilatkoztatnak, csalhatatlannak tekintik magukat, nem hallgatják meg munkatársaik véleményét, figyelmen kívül hagyják a dolgozók javaslatait. Találkozni olyan jelenségekkel is, hogy egyes párttag vezetők visszaélnek a hatalmukkal, jogtalan anyagi előnyöket szereznek. Sajnos előfordul az is, hogy néhány vezető politikailag bizonytalan vagy tehetségtelen emberekkel veszi körül magát, az őszinte, jóindulatú, elvtársi bírálatot pedig elfojtja, sőt nem egyszer burkolt formában megtorolja.

Mi táplálja és éleszti ezt az eléggé el nem ítélhető, a párt politikájával teljesen ellentétes gyakorlatot? Ennek először is szemlélet-

beli okai vannak, gyakran nem lépnek fel ellene,, mondván, hogy ez mindenkinek a saját ügye, nem tartozik másokra. Pedig ami kárt okoz a pártnak, rontja tekintélyét a tömegek előtt, az a szó igazi értelmében pártügy és egyetlen kommunista számára sem lehet közömbös. Mások hamis lojalitásból vagy pozícióféltésből tűrik el ezeket a párt politikájával ellentétes módszereket és csak akkor jelzik a bajokat, amikor már késő. *A párttagsággal összeegyeztethetetlen a közömbösség, az elvtelenség, a kényelemszeretet és a pozíciófélték.* Ezért a párthatározatok be nem tartása vagy a kommunista erkölcsi normák megsértése esetén a nevelés eszközei mellett alkalmazni kell a fegyelmi úton történő felelősségre vonást is.

A Központi Bizottság a pártfegyelem megjavítása érdekében a szervezeti szabályzatban néhány szigorítást javasol. Ilyen a többi között az, hogy „a pártbüntetés az első fokú döntéssel hatályba lép", hogy a pártból kizárt személy tagsági könyvét azonnal be kell vonni. Természetesen mindenkinek joga és lehetősége, hogy — ha nem ért egyet a döntéssel — a felsőbb pártszervhez fellebbezzen, de a kiszabott pártbüntetés hatályba lép. Javasoljuk, hogy ezután pártbüntetést csak az érintett párttag vagy alapszervezetének kérelme, illetve a felsőbb pártszerv határozata alapján lehessen felülvizsgálni. Eddig a fegyelmi bizottságok a kiszabott pártbüntetéseket külön kérés nélkül is három év elteltével automatikusan felülvizsgálták és általában törölték. Most ezt meg kell szüntetni.

Többen javasolták, hogy a kötelességüket nem teljesítő párttagokat ne töröljék, hanem zárják ki a pártból A Központi Bizottság úgy véli, hogy a törlés és a kizárás között megkülönböztetést célszerű fenntartani. A kizárást csak súlyos fegyelmi ügyekben, mint a párt politikájának tudatos eltorzítása, a párton belüli frakciózás, a kommunista erkölcsi normák durva megsértése, törvényszegés és az ehhez hasonló esetekben kell alkalmazni. A kizárt személyeket a pártba csak a kizárást jóváhagyó felsőbb szervek előzetes hozzájárulásával lehet ismét tagnak felvenni. A törlés is szigorú határozat, de az így kikerült személyek későbbi időpontban a felsőbb pártszervek külön engedélye nélkül is újra felvehetők a pártba, ha arra alkalmasak.

Pártdemokrácia, pártirányítás, a tagság aktivitása

Sokan foglalkoztak a jelenleg érvényben levő szavazási renddel. A Központi Bizottság megtárgyalta és ajánlja: hagyjuk érvényben a jelenlegit, amely szerint a taggyűléseken és valamennyi választott szervnél a határozatképességhez kétharmados jelenlét, a határozathozatalhoz pedig szótöbbség szükséges. Kivételt képeznek a személyi kérdések, ahol a határozathozatalhoz a jelenlevők kétharmadának szavazata szükséges. Ez elfogadott és bevált gyakorlat a kommunista pártokban.

Többen javasolták, hogy az alapszervezeti és csúcsvezetőség vá-

lasztását ne két-, hanem négyévenként tartsuk. A Központi Bizottság a jelenlegi gyakorlat fenntartását ajánlja. Az alapszervezeti vezetők cseréje elég gyakori, ezért nem célszerű meghosszabbítani a megbízatások idejét, mert a kétévenkénti választás jobban megfelel a pártdemokrácia követelményeinek.

Pártunk kommunista vonásainak további erősítését hivatott szolgálni az a javaslat, hogy — a fegyveres testületek, a pártapparátus, a tömegszervezetek központjainak kivételével — *minden pártalapszervezet joga és kötelessége legyen a területén folyó munkà átfogó ellenőrzése és a vezetők beszámoltatása.* Ezzel lényegében megszűnik a hatáskörkülönbség a termelőüzemek és hivatalok, intézmények pártalapszervezetei között.

A Központi Bizottság fontosnak tartja a pártirányítás megjavítását az állami szervekben, a fegyveres erőknél és a tömegszervezetekben. Az érvényben levő szervezeti szabályzat a párt és e szervek kapcsolatát — helyenként feladatát is — három fejezetben rögzíti. Megítélésünk szerint ilyen részletes szabályozásra nincs szükség. Helyesebb, ha a párt alkotmánya rövidebben és egy helyen szögezi le a pártirányítás alapelveit valamennyi állami és tömegszervezet, illetve tömegmozgalom számára.

A pártszervezetekben egyöntetű helyesléssel fogadták azt a kiegészítést, amely a párttagok kötelességévé teszi a közéletben való cselekvő részvételt. A párt, a nép szolgálatában nem elegendő az ünnepélyes fogadkozás. Arra van szükség, hogy *a kommunisták bátran hirdessék a párt politikáját, végrehajtásáért aktívan tevékenykedjenek.* A kommunisták munkája nem öncélú, tevékenységük előbbre viszi dolgozó népünk, a szocialista társadalom ügyét. Ez egyúttal kedvezőbb feltételeket teremt a kommunisták közéleti tevékenységének további kiszélesítéséhez. Annak kimondása, hogy a közéleti tevékenység a pártmunka szerves része, nemcsak elvi, hanem gyakorlati jelentőségű. Betartását a pártszervezeteknek ellenőrizni, sőt szervezetten biztosítani kell. Mennél több arra alkalmas párttagot politikailag fel kell készíteni a szakszervezetekben, a KISZ-ben, a Hazafias Népfrontban és más társadalmi szervezetekben végzett munkára. A feladatnak van azonban egy szélesebb értelmezése is. A kommunisták gondosabban figyeljék az adott munkahely, a lakóterület problémáit és bátran kezdeményezzék a dolgozók, a lakosság helyzetének, életkörülményeinek javítását.

Vezető testületekkel kapcsolatos változások

Az új szervezeti szabályzatban javasoljuk kimondani, hogy a Központi Bizottság *a két kongresszus között jelentős politikai kérdések megtárgyalására és eldöntésére országos pártértekezletet hívhat össze.*

Ajánljuk ugyanakkor elhagyni azt a formális jogot, mely sze-

rint a párttagok egyharmadának kívánságára rendkívüli kongresszus hívható össze. A rendkívüli kongresszus ilyen jellegű összehívása több okból nem lenne helyes. A jelenleg érvényben levő és a korábbi szervezeti szabályzatok tartalmaztak bizonyos hagyományokat. Ezek közé tartozik a rendkívüli kongresszus összehívása kezdeményezésének lehetősége a párttagság részéről. Ugyancsak fontos hagyomány a frakciózás elleni harc is. A kettő azonban ellentétben áll egymással. A párttagság egyharmadának megszervezése — akár egyes párttagok, akár pártszervezetek részéről — külön politikai platformot tételez fel és frakciózáshoz vezethet, ez pedig összeegyeztethetetlen a szervezeti szabályzattal. Az sem mellékes, hogy a párt gyakorlatában a kongresszus ilyen módon való összehívására még nem volt példa. Soron kívüli kongresszust a párt tarthat, de kezdeményezését a kongresszus által választott Központi Bizottságra lehet bízni.

Az eddigiektől eltérően javasoljuk, hogy se a Központi Bizottságba, se a pártbizottságokba ne válasszanak póttagokat. A pártszervezeteknél a választás már eszerint történt. Egyidejűleg javasoltuk megnövelni a testületek tagjainak számát. A póttagság rendszere az illegalitás körülményei között fontos volt, mert biztosította a vezető szervek munkájának folyamatosságát. A későbbiek során a vezetők előiskolájává és a társadalmi megbecsülés kifejezőjévé vált. Ma már nincs szükség arra, hogy a nagy létszámú vezető testületekben kétféle jogú tagok legyenek. A póttagság megszüntetésével e testületek munkája egységessé válik, tagjaik pedig egyforma felelősséggel tartoznak. A módosított szervezeti szabályzat továbbra is biztosítja a kooptálás lehetőségét.

A Központi Bizottság az eddigi tapasztalatok alapján a kongresszust megelőző pártértekezleteknek javasolta, hogy ne válasszanak revíziós bizottságokat. Erről Kádár elvtárs már szólt a Központi Bizottság beszámolójában. Kérjük e döntés megerősítését a kongresszustól, és ajánljuk, hogy a kongresszus ne válasszon Központi Revíziós Bizottságot. A revíziós bizottságok teljesítették hivatásukat, őrködtek a párt pénzgazdálkodása, ügyvitele és munkarendje felett. Javasoljuk, hogy a kongresszus fejezze ki elismerését azoknak az elvtársaknak, akik fáradhatatlan ügyszeretettel példamutató munkát végeztek a revíziós bizottságokban. Úgy véljük azonban, hogy a munka egyszerűsítésével a revíziós bizottságok feladatait a Központi Bizottság, a Központi Ellenőrző Bizottság, illetve a pártbizottságok el tudják látni. Javasoljuk, hogy a Központi Bizottság pénzgazdálkodásának ellenőrzését a kongresszus utalja a Központi Ellenőrző Bizottság feladatkörébe.

A pártbizottságoknál működő fegyelmi bizottságok jogkörét javasoljuk változatlanul hagyni; ezek továbbra is kizárólag fegyelmi határozatok előkészítésével foglalkozzanak. A budapesti és megyei pártbizottságok pénzgazdálkodását, ügyvitelét és munkarendjét a Köz-

ponti Bizottság, az alsóbb szintű pártbizottságokét pedig az őket közvetlenül irányító pártbizottságok végrehajtó bizottságai ellenőrizzék.

Több helyen vitát váltott ki az a javaslat, hogy a szervezeti szabályzat ne írja elő kötelezően a kommunista csoportok létrehozását. A Központi Bizottságot az vezette, hogy a kommunista csoportok működése a legtöbb helyen formális volt, az idő túlhaladta őket. Az állami és tömegszervezetek vezetőségeiben a párttagok többségben vannak, helyenként ez az arány 80—90 százalékos. Az itt dolgozó párttagok általában értik a párt politikáját és annak szellemében dolgoznak. Természetesen, ahol ez szükséges, alkalomszerűen össze lehet hívni a kommunistákat, de ezt nem szükséges a szervezeti szabályzatban előírni.

A lakóterületi pártmunka tapasztalatait áttekintve, javasoljuk törölni a szervezeti szabályzatnak azt a részét is, amely kötelezővé tette az egy házban vagy háztömbben lakó párttagok lakóterületi pártcsoportba szervezését. A lakóterület kommunistáit, amikor erre szükség van, az illetékes területi pártszervezet bármikor összehívhatja és különböző feladatokkal megbízhatja.

A Központi Bizottság a felsoroltakon túl több kisebb módosítást is javasol a szervezeti szabályzatban, ezeket azonban nem tartjuk szükségesnek külön indokolni.

A párt vezető szerepéből adódó feladatok

A Központi Bizottság beszámolójában Kádár elvtárs kifejezte azt a meggyőződésünket, hogy *az elkövetkező évek egyik legfontosabb feladata a munkásosztály és a párt vezető szerepének további fejlesztése.* A párt vezető szerepének hatékony érvényesítése a szocializmus felépítésének egész időszakában történelmi szükségszerűség. A gazdasági építőmunka mind bonyolultabb feladatai, a dolgozók tudatformálásának fokozódó jelentősége, a tömegek aktivitásának állandó növekedése; a tudomány mind nagyobb szerepe az élet minden területén a párttól mind több tudatosságot, következetességet, szervezettséget igényel. A párt történelmi küldetése azt követeli, hogy világosan meghatározzuk a szocializmus teljes felépítését szolgáló soron levő feladatokat; tovább fejlesszük, hatékonyabbá tegyük a párt elvi-politikai irányító és gyakorlati szervező munkáját a gazdaságirányítás reformjának bevezetése nyomán kialakuló új körülmények között. Szükséges, hogy a pártot alkalmasabbá tegyük a megnövekedett, sokrétűbbé vált, nagyobb felkészültséget igénylő munkára. *A párt vezető szerepe akkor növekszik valójában, ha szervezetei öntevékenyek, tagjai aktívak; helyesen képviselik és következetesen végrehajtják a párt politikájából adódó feladatokat.*

Valamennyi javasolt módosítás célja, hogy a párt még jobban megfeleljen hivatásának, vezető szerepének; még sikeresebben tudja irányítani a szocializmus építését és a proletárdiktatúra szerveinek,

szervezeteinek erre irányuló tevékenységét. Ez a törekvés teljesen egybeesik pártunk tagságának jogos igényével.

A párt vezető szerepének értelmezését és feladatait a Központi Bizottság beszámolója ismertette. Ennek realizálását szolgálja az a javaslat is, hogy — a fegyveres testületeket és a már említett munkaterületeket kivéve — minden pártalapszervezet joga és kötelessége legyen a területén folyó munka átfogó ellenőrzése és a vezetők beszámoltatása. Mindez elő fogja segíteni, hogy ne csak országosan, hanem helyileg is tovább növekedjék a párt vezető, ellenőrző szerepe. Nagy jelentőségű és minőségileg új feladatokat jelent ez a hivatali pártszervezeteknél a bürokrácia, a lazaságok elleni harcban, az ott dolgozó kommunistáknak a köz szolgálatára való nevelésében. Új követelményeket támaszt azonban a legfontosabb területen, a gazdaság szférájában tevékenykedő alapszervezetek munkájában is. *A következő időszakban a pártszervezetek fontos feladata lesz a gazdaságirányítás reformja lényeges vonásainak ismertetése.*

A pártmunka jellege és stílusa

Elméleti oldalról megközelítve: a szocializmus politikai gazdaságtana újabb következtetéseit kell elsajátítani párttagjainknak, s az egész pártban magas színvonalú gazdaságpolitikai, közgazdasági propagandát kell folytatni.

Területi pártszervezeteink, a párt és az állam viszonyáról a Központi Bizottság beszámolójában kifejtett következtetéseket jól megértve, fejlesszék munkastílusukat. Politikailag irányítsák a hatáskörükbe tartozó állami szerveket, szüntessék meg a párhuzamosságokat, a párt- és az állami munka elvileg is hibás összefonódottságát. Hasonló módon dolgozzanak a tömegszervezetek és tömegmozgalmak pártirányításában.

Száműzzük a munkából a szűk látókörű, prakticista vonásokat. Nem szabad azonban szembeállítani az elvi, politikai irányítást a gyakorlatiassággal, a pártmunka operativitásával. A gazdasági mechanizmus reformja is megköveteli, hogy a pártszervezetek minden lényeges mozzanatot figyelemmel kísérjenek s gondoskodjanak a párthatározat hiánytalan végrehajtásáról. A reform, mint nagy társadalompolitikai kérdés, minden dolgozó embert érint, ezért a Központi Bizottságtól az alapszervezetekig biztosítani kell az össztársadalmi, helyi és egyéni érdek összhangját.

A gazdaságirányítás új rendszere minden vezető számára nagyobb önállóságot, döntési lehetőséget biztosít. Minden vezető — párttag vagy pártonkívüli — alapvető kötelessége, hogy a párt és a kormány politikájának szellemében tevékenykedjék; nem kétséges, hogy ez a törekvés vezérli őket. Mégis szükséges hangsúlyozni: *az alapszervezetek megnövekedett jogai jelentik majd az egyik legfontosabb biztosí-*

tékát annak, hogy a megnövekedett önállóság a szocializmus érdekeit szolgálja. Továbbá, hogy a párt politikájával összhangban álló helyi döntések szülessenek és megvalósuljon a politika végrehajtásának hatékony, közvetlen, a dolgozók véleményét is figyelembe vevő ellenőrzése.

A helyenként ma még jelentkező hibás gyakorlattal ellentétben a pártszervek munkájában el kell kerülni a gazdaságvezetés feladatainak ismétlését, esetenkénti átvállalását, az aprólékos beavatkozást a gazdaság operatív irányításába, mert mindez csökkenti a gazdasági vezetés felelősségét, pedig éppen a pártszervezeteknek kötelessége az egyszemélyi felelősség elvének érvényesítése és erősítése.

A pártszervezeteknek az a hivatása, hogy a gazdaságpolitika tudatosításával, végrehajtásával és megvalósításának ellenőrzésével foglalkozzanak, s ne a technikai jellegű részletfeladatokat oldják meg. Azt szeretnénk, hogy a pártvezetőségek és a titkárok még inkább a politika végrehajtásának irányítói, segítői és biztosítói legyenek s ne diszpécseri munkát végezzenek.

A pártszervezeteknek az eredményes termelőmunka személyi feltételeinek megteremtésével a vezetők és dolgozók szemléletének formálásával, a feladatokra való mozgósítással, valamint a vezetők munkájának ellenőrzésével kell biztosítaniuk a párt gazdaságpolitikájának végrehajtását.

A párt gazdaságszervező munkáját, az egyes helyeken kialakult hiedelmekkel ellentétben, erősíteni és fejleszteni kell. A pártszervezeteknek rendelkezniük kell azzal a politikai ítélőképességgel, hogy el tudják dönteni: a helyi állami, gazdasági szerv a párt politikájának szellemében határozott-e vagy sem. *Amennyiben a gazdasági szervek hibás döntést hoztak, kötelességük bírálni és helyesbíttetni azokat.* A pártszervezetek ellenőrző tevékenysége legyen tehát következetes és folyamatos. Rendszeresen számoltassák be a vezetőket, kutassák az esetleges hibák okait, és figyelmüket ne a jelentéktelen részletekre, hanem a végrehajtás jobb feltételeinek megteremtésére összpontosítsák.

Az alapszervezetek önállósága és felelőssége

A pártszervezetek jogainak kiszélesítése csak akkor erősíti a párt vezető szerepét, ha ezekkel helyesen élnek. A nagyobb önállóság több felelősséget is követel. A jövőben ezért fokozott figyelmet kell fordítani a pártalapszervezetek munkájának megjavítására. Az alapszervezetek tevékenykednek közvetlenül a dolgozók között, nekik kell azonnal reagálni a problémákra és véleményekre. Mint eddig, a jövőben is, az alapszervezetek lesznek a párt politikája végrehajtásának letéteményesei. Ebből a meggondolásból szükséges, hogy mint a pártmunka egyik legfontosabb területéről, röviden szóljunk tevékenységük néhány vonásáról.

A pártalapszervezetek többsége az utóbbi években betöltötte hivatását és eredményesen valósította meg feladatait. Reagáltak területük valamennyi problémájára, jelezték a felsőbb pártszerveknek gondjaikat és konkrét intézkedéseket javasoltak megoldásukra. Nem kevés pártszervezet azonban csak regisztrálta az eseményeket, s kevés erőfeszítést tett a helyzet megjavítására. *A pártalapszervezetek munkája nem merülhet ki a nehézségek, a problémák jelzésében.* Nem lehetnek csupán passzív jelző szervek, hanem elsősorban politikai, harci szervezetek, amelyeknek végig kell vezetniük a küzdelmet a párt politikájának végrehajtásáért és *meg kell oldaniuk minden olyan problémát, amelyre saját erejükből képesek.* A felsőbb pártszervek segítségét akkor kell igénybe venni, amikor a nehézségek megoldása meghaladja a helyi pártszervezetek erejét és lehetőségeit.

A pártmunka minden területéről, így az alapszervezetek munkájából is száműzni kell a formális vonásokat, meg kell akadályozni a bürokratikus megnyilvánulások elburjánzását. Az utóbbi időben ismét találkozni ilyen jelenségekkel. Szaporodott a felesleges értekezletek száma, növekedett a jelentések mennyisége. Emiatt megint sok a felesleges munka és kevesebb idő jut a dolgozókkal való közvetlen kapcsolat ápolására. Küzdeni kell az ilyen formális és bürokratikus megnyilvánulások megléte és újjáéledése ellen. A pártmunka eredményességét nem az értekezletek, jelentések számán, hanem a dolgozók politikai hangulatán, cselekvőkészségén és a párt politikájának végrehajtásán kell mérni.

Fejlesszük a demokratikus centralizmust

A kommunista párt sikeres munkájának nélkülözhetetlen feltétele, hogy szervezeti felépítésében, gyakorlati tevékenységében helyesen alkalmazza a demokratikus centralizmus lenini elvét. Csakis a párton belüli demokrácia bontakoztathatja ki a párttagok, a pártszervezetek aktivitását, kezdeményezőkészségét. Pártszerű légkörben, a jogok szabad gyakorlásának birtokában várhatjuk el párttagjainktól, hogy tudatosan és cselekvően vegyenek részt a pártéletben. Nem szabad ugyanakkor egy pillanatig sem vita tárgyává tenni a központi irányítás szükségességét. A demokrácia és a centralizmus a párt felépítésében, irányításában, mindennapi tevékenységében szerves egységet alkot.

Sok párttagot jogosan nyugtalanít, hogy a párt helyesnek elismert politikája és határozatai helyenként és esetenként nem valósulnak meg következetesen; sőt néha el is torzítják azokat. Az ilyen jelenségek azt tükrözik, hogy az adott terület vezetői vagy nem értették meg a párt politikáját, vagy a döntés után nemcsak fenntartják különvéleményüket, de nem is dolgoznak a végrehajtásért. Figyelemre méltó jelenség, hogy az utóbbi időben elharapódzott a végrehajtás felelősségének liberális kezelése. Hiba, hogy a párt politikájának, ha-

tározatainak ilyen kezelését vagy torzítását az utóbbi időben nem bíráltuk kellő eréllyel és esetenként nyilvánosan. A kommunista párt vezetésének törvénye, hogy politikáját, határozatait hiánytalanul, torzításoktól mentesen hajtsák végre. Ezt igényli minden párttagtól a centralizmus. A következő időszak nagyon fontos feladata — a pártdemokrácia fejlesztésével együtt — a végrehajtás ellenőrzésének fokozása, a centralizmus erősítése.

A demokratikus centralizmus fejlesztése azonban nem öncélú, jelentősége mindenekelőtt az, hogy erősíti a párt eszmei, politikai, szervezeti és cselekvési egységét. Az utóbbi évek tapasztalatait elemezve megállapíthatjuk, hogy pártunk egysége minden területen tovább erősödött. A párttagság helyesli a Központi Bizottság politikai irányvonalát és tevékenyen részt vesz annak megvalósításában. *Pártunk marxista—leninista egysége volt és marad sikereink legfőbb forrása.*

A pártegység helyes értelmezése

A pártegységet azonban nem szabad sablonosan értelmezni. Az utóbbi években előfordultak esetek, amikor bizonyos politikai kérdésekben egyes párttagok körében véleményeltérések mutatkoztak. Véleményeltérések természetesen adódhatnak: ezek azonban nem a pártegység hiányát, hanem helyzetünk, fejlődésünk bonyolultságát tükrözik. A szocializmus alapjainak lerakása után sok új, jelentős feladatot most kell elméletileg kidolgozni és a gyakorlatba átültetni. Éppen ezért a marxizmus—leninizmus elvét képviselve is lehetnek a pártszervezetekben részkérdésekben eltérő vélemények. Nagyrészt ebből adódik, hogy a párttagság körében nincs mindig teljes egyöntetűség fejlődésünk egyes problémáinak és megoldásuk módjának megítélésében. Tükrözték ezt a kongresszusi irányelveket tárgyaló párttaggyűlések is. A felszólalók kifejezték egyetértésüket a fő politikai irányvonallal, ugyanakkor a végrehajtásról vitatkoztak, bírálták, sok javaslatot tettek.

A párt feladata őrizni, erősíteni a fő politikai irányvonal megítélésében és végrehajtásában kialakult egységet. Ugyanakkor *a jövőben is számolni kell azzal, hogy véleményeltérések keletkezhetnek. Ez fejlődésünk velejárója, és nem szabad tőle megijedni.*

A pártegység védelmének, állandó erősítésének legfontosabb eszköze a meggyőzés, a helytelen nézeteknek politikai érvekkel történő cáfolata és a keletkezett ellentmondások megoldása a párt, a munkásosztály érdekében. *A vita nem az egység ellentéte.* A döntés előtt lefolytatott pártszerű eszmecsere erősíti az egységet, hozzájárul a helyes álláspont kialakításához, elfogadásához. Más a megítélése azonban azoknak a vitáknak, amelyeket az érvényben levő párthatározatokról kezdeményeznek és amelyekkel a demokratikus döntések helyességét vitatva, a végrehajtást akadályozzák. Az ilyen jellegű vita

nem engedhető meg a kommunista pártban, mert a többség által hozott határozatok a kisebbségre, a felsőbb szervek döntései az alsóbb szervekre kötelezőek.

A helyes kommunista viszony a párthatározatokhoz nem passzív lojalitás, hanem aktív kiállás, konkrét cselekvés. *A kommunisták a döntés után tehát képviselik, védelmezik és végrehajtják a párt politikáját.* Akik tudatosan szembeszállnak a párt irányvonalával, határozataival, azokkal szemben a türelemnek megvan a határa, amelyen túl indokolt a szervezeti intézkedés.

A párt feladatainak vizsgálatánál számba vettük azokat a lehetőségeket, amelyeket a munka megjavításához a pártszervezetek, valamint a kommunisták felkészültsége, gyakorlati tapasztalata biztosít. Felmértük a növekvő követelményeket is, figyelembe véve, hogy a szocializmus építése közben — ugyanúgy, mint a múltban — a jövőben is keletkezhetnek előre nem várt nehézségek. Az új társadalom létrehozása nem ellentmondás nélküli folyamat és ezt mindenekelőtt a kommunistáknak kell világosan látniuk.

SZIRMAI ISTVÁN:

Jelentősen fejlődött a társadalmi-politikai tudat

A KONGRESSZUSON munkánkról, feladatainkról, eredményeinkről van szó. Ez így van rendjén. De azt is helyénvalónak tartom, hogy pártunk IX. kongresszusát, amellett, hogy hangsúlyozzuk munkaértekezlet jellegét, tekintsük olyan alkalomnak is, amikor hétköznapi gondjaink vizsgálata mellett emlékezünk a már befutott nagyszerű forradalmi útra, messzemutató céljainkra, a kommunisták elhivatottságára, arra, amit a szocialista magyar nemzet megvalósításáért, a nép szabadságáért és felemelkedéséért eddig tettünk és ezután kell tennünk. Most 10 éve a magyar munkásosztály, újjászervezett pártjával az élén, fegyveres erővel verte le az ellenforradalmat, megvédte a munkáshatalmat és olyan szocialista politikát kezdeményezett, amely *felszabadította népünk alkotó energiáit és forradalmi lendületet adott a szocialista építőmunkának.* Ezen az évfordulón miért ne emlékeznénk meg arról, hogy tíz évvel ezelőtt újjáalakult a magyar kommunisták pártja, megalakult a Magyar Szocialista Munkáspárt és a forradalmi munkás-paraszt kormány és a néptömegekre támaszkodva megvívta a győzelmes forradalmi harcot. Ne legyünk túlzottan szemérmesek: *tíz év után ez a kongresszus arra is alkalom, hogy megmondjuk, a magyar nép hálás e történelmi tettért.*

TÉRT HÓDÍT A MARXISTA VILÁGNÉZET

Érdemes vizsgálgatni, hogyan alakult, fejlődött-e az elmúlt években a nép társadalmi-politikai tudata. Véleményem szerint jelentősen fejlődött. A közgondolkodásban, a nép tudatában előretörtek a szocialista elemek, szélesedett az ismeretanyag és növekedett a politikai érettség.

Tanúsítja, hogy a nép túlnyomó többsége ragaszkodik a munkás-

hatalomhoz, egyetért a szocializmus építésével, hazánk békepolitikájával, olvas, tanul, képezi magát, tudja, mi az imperializmus és gyűlöli azt, érti a népek testvériségének gondolatát és szívből szolidáris a megtámadottal.

NEM ENNYIRE EGYÉRTELMŰ a kép az egyéni és társadalmi érdek összhangját nézve, de itt is sok már az olyan jelenség, a tömegek tudatos megnyilatkozása, amely arra mutat, hogy az érdekek azonosságának felismerése felé haladunk. Erről tanúskodik közéletünk élénkülése, a nagy szocialista célok elérését szolgáló utak, módszerek körül kialakult, némelykor szinte össznépi viták, eszmecserék. Ezt bizonyítja a jobb munkafegyelem, a termelékenység emelkedése és nem utolsósorban a dolgozók mind erőteljesebb igénye arra, hogy beleszólásuk legyen a termelés irányításába, a munkafeltételek kialakításába, és erősödjék fellépésük hatékonysága a társadalmi tulajdon védelmében, a pazarlás, a fegyelmezetlenség ellen. Az életnek ezek a vonásai még nem általánosak, de erősödnek és már társadalmi méretekben is jellemzőek.

Nem azonos ezzel a kép, ha az emberek *világnézetét* nézzük. Ebben a vonatkozásban is nagyot léptünk előre, teret hódított a marxista világnézet. A marxizmus tanítása, hogy elsősorban a lét határozza meg a tudatot. Ez nem automatikus folyamat, de ezt mi nem is bíztuk az automatizmusra. Iskolák százaiban tanítjuk az elméletet, a mindennapi harcokban a gyakorlatot. Az emberek világnézetének formálására jelentősen hatottak — nem volnánk marxisták, ha ezt tagadnánk — az olyan társadalmi folyamatok, mint a munkásosztály számszerű növekedése, a mezőgazdaság szocialista átalakítása, a mezőgazdasági munka jellegének megváltozása, a technikai forradalom, milliók iskolázása, a burzsoázia kulturális monopóliumának megszüntetése, a kultúra magas csúcsainak meghódítása.

Sommázva: *a tíz éve alkalmazott valóban lenini, eredményes politika radikális fordulatot hozott a magyar szellemi életben is, felszabadította a szellem erőit.* Ma a magyar nép büszke hatalmára, arra, hogy íme urak nélkül 21 év alatt csodákat tett: nemcsak gyárakat épített, mezőgazdaságot korszerűsített, hanem igazán, végre nemzetté lett. Nem is akármilyen nemzetté, mert megvalósult Bessenyei „jámbor szándéka", hogy *„lennénk tudós nemzetté"*, megvalósult Széchenyi nemes szenvedélyű álma, hogy a nemzet legyen *„a kiművelt emberfők sokasága"*. És ha a nemzeteket népeik szabadságjogain, a társadalmi haladásért folyó harcban elfoglalt helyük, kulturális színvonaluk alapján rangsoroljuk, akkor a magyar nemzetnek a világban az első sorokban van a helye.

A SZOCIALISTA ÉS NEMZETI tudat formálója, a tudatba ivódott része a nemzet múltja, történelme. Ezért néhány történelemtudóssal vitatkoznom kell. A Baranya megyei pártértekezleten idézték Anatole France aforizmáját: „A történelem nem tudomány, hanem művészet."

Ez a szellemes, csúfolódó meghatározás arra utal, hogy a történelmi múlt értékelését a pillanatnyi hatalom érdekei szerint változtatták. Tették ezt annak ellenére, hogy éppen a történelem bizonyította az önkényes „átírások" rövid élettartamát és kétes sikerét. Így volt ez itt, a Duna-medencében is a polgári világban. A Duna-medence világát azóta megváltoztattuk, az itt élő népek szocialista forradalomban kivívták jogaikat, közös ideálokat, célokat követünk, megteremtettük a feltételeit a testvéri együttélésnek.

Ezt zavarják egyes szomszédos országokban élő történész barátaink, ha új történelmet írnak, és a múltat ismét vélt pillanatnyi politikai érdekek szolgálatában úgy torzítják, hogy ezzel a szomszéd nemzet fiainak, lányainak nemzeti önérzetét sértik. A nacionalizmus elleni közös harcunk sikerének feltétele, hogy *legyünk figyelemmel egymás nemzeti érzelmeire, számoljunk egymás érzékenységével.* Ha nem ezt tesszük, akkor az itt és ott élő emberek gondolkodásában még meglevő nacionalista maradványokat konzerváljuk, esetleg megerősítjük.

A marxista történelemtudomány művelői ne művészkedjenek, maradjanak *tudósok.* Az a feladatuk, hogy a történelemtudományt tisztítsák meg a pillanatnyi politikai taktika torzításaitól. A múlt feldolgozásában ragaszkodjanak az objektív igazsághoz. Meggyőződésem, hogy *ha a történelemkutatás mentesül a szubjektív vágyaktól és hű marad az amúgy is letagadhatatlan tényekhez, akkor és csak akkor lesz képes a dunai népek új, szocialista világának, testvéri együttélésének jó szolgálatára.*

VÁLLALNUNK KELL A TÜRELMES ESZMEI HARCOT

Az irodalom és a művészetek termékeit mind többen igénylik, mind többen kritizálják és kulturális forradalmunk legnagyobb vívmánya, hogy ma már nemcsak szűk értelmiségi rétegeknek van olyan tájékozottsága, ideológiai felkészültsége, határozott ízlése, esztétikai igényessége, ami feltétele az aktív véleményformálásnak. Hogy milyen szobrot állítanak Hódmezővásárhelyen Szántó Kovács emlékének, azt Vásárhely népe megvitatja, hogy hová és milyen formájú szálloda épüljön Budapesten, hogyan képezzünk ki teret, lebontsuk-e a régi Nemzeti Színházat és ha igen, hová építsük az újat, közügy, amelyben egyszerű emberek tömegei formálnak véleményt. Találóan írta nemrégiben Benedek Marcell, hogy a magyar közönségről *„regényt kellene írni, mert olyan mennyiségi és minőségi változáson ment keresztül az utóbbi 20 esztendőben, amilyent a könyvnyomtatás óta nem látott a világ".*

AZ ELMONDOTTAKBÓL azonban nem azt a konklúziót vonom le, hogy a követelményekhez viszonyítva a társadalmi tudat fejlődésében nincs elmaradás. De jelentős a fejlődés és ezt is regisztrálnunk kell ahhoz, hogy helyesen állapítsuk meg jövőbeli feladatainkat.

Van még a mi közéletünkben sok múltbeli maradvány, polgári, kispolgári hordalék, néptől, céljainktól idegen szemlélet. Gondolatokat

azonban nem lehet puskagolyóval kilőni az emberek fejéből, a gondolatszegénységet sem lehet erőszakkal vagy ráolvasással pótolni. Az idegen szemléletek, a rossz magatartás ellen hosszú, türelmes eszmei harcot kell vállalnunk.

Az ideológiai munkában nagyon sok a tennivalónk, de *haladni csak türelmes meggyőzéssel, cáfolhatatlan érvekkel és logikával tudunk.* Arra kell törekednünk, hogy az eddiginél is sokkal nagyobb igényességgel megértessük a dolgozó tömegekkel terveinket, elképzeléseinket, nagyobb betekintést, több jogot kell biztosítani számukra az állami és egyéb döntésekben, hogy magukénak érezhessék azokat. Tovább kell tanítanunk a marxizmus—leninizmust és jobban, mint eddig; magyarázzuk a mára alkalmazva, érvényesítsük mai problémáink megoldásában és közben védjük azt minden torzítással szemben. Ez mind együtt fontos része a szükséges erkölcsi, eszmei ösztönzésnek, amelynek az anyagit kell kiegészítenie.

A DOLGOZÓ EMBEREK természetes törekvéseit, vágyait, hogy jobban akarnak élni, lakást, esetleg családi házat, jobb bútort, televíziót, autót akarnak, nem szabad elítélni, kispolgárinak minősíteni, ha mindezt tisztességes munka eredményeként kívánják elérni. A szocializmus nem az egyén céljai és érdekei ellenére akarja érvényre juttatni a társadalom érdekeit, azok harmonikus egységének megvalósítására törekszik. A szocialista politika nem öncélú, hanem — megfelelően a marxizmus—leninizmus tanításának — az emberek életkörülményeinek javítását célozza. Amikor ezt követeljük, egy gazdagabb társadalom felépítésén dolgozunk, a szegénység, a nehéz, sivár élet ellen folytatunk háborút.

Érdekes, hogy ezt a politikát mégis jobbról is, balról is, kispolgárinak, liberálisnak minősítik. Azt állítják, hogy közéletünkből hiányzik a nép és a munkásosztály érdekeiért folyó forradalmi harc. Jobboldali opportunisták és „baloldali" álradikálisok abban is összetalálkoznak, hogy társadalmunkat polgárosodónak minősítik, azt vetik szemünkre, hogy feladtuk forradalmi eszméinket, nem vagyunk elég harciasak, elkényelmesedtünk. Vannak elmaradott, primitív, másra nem képes emberek, akik úgynevezett keménykezű politikát reklamálnak. Nem veszik észre, hogy az elvtelen megalkuvás az egyik oldalon, az álradikalizmus és a szektás magatartás a másik oldalon — egyaránt a valóban kispolgári.

Hogy ki a harcos, ki az elvhű, ki az igazi marxista—leninista, ki tart ki az ügy mellett, azt csak munkával és a munka eredményével lehet bizonyítani.

Aki a nép négyesztendős erőfeszítéseiben és felmutatható nagy eredményeiben nem ismeri fel a forradalmi tettet, a forradalmi pátoszt, azt hadd emlékeztessem arra, hogy a forradalmi munkásmozgalom és a magyar munkásmozgalom története nemcsak a fegyveres harcok, hősi rohamok krónikája, hanem a fegyelem és az önfegyelem krónikája is.

Az önuralom is a kommunisták erénye. Ennek nagyszerű példáját mutatják szovjet elvtársaink a kínai vezetők durva provokációival szemben és mutatták a mi elvtársaink tízezrei a falu szocialista átalakítása idején és az ellenforradalomban megtévedtekkel szemben. *A győzelemhez nemcsak rohamozni kellett tudni, hanem várni is, meg dolgozni is sokat, szívósan, és sokszor ez a nehezebb. A mi mai viszonyaink között így szolgáljuk jól a magyar népet.*

AZ IRODALOM, A MŰVÉSZETEK HIVATÁSA: SEGÍTENI AZ ÚJ GYŐZELMÉT

SOKSZOR MONDJUK, hogy bonyolult és összetett az a kor, amelyben élünk és azon munkálkodunk, hogy győzelemre vigyük a szocializmus ügyét hazánkban. Két világrendszer vív ádáz harcot nemzetközi méretekben, de az új és a régi küzdelme idehaza is folyik. Ellentmondásokkal terhes az a forradalmi átalakulás, amelynek részesei vagyunk és ezek az ellentmondások törvényszerűen jelen vannak az emberek gondolkodásában, életszemléletében, ízlésében is. Harc dúl az emberekben a régi és az új ideológia között. Ebben a harcban a vezető szerep a párté, a politikáé, de jelentős feladatai vannak a tudományoknak, az irodalomnak, a művészeteknek is.

Átmeneti korunkban a társadalmi problémák és az azokat hordozó emberek gondolkodása, magatartása is összetett. Az irodalom, a művészet sem mutathatja be életünket leegyszerűsítve, fekete-fehéren, hanem összetetten, gyakran ellentmondásosan. Az igaz és teljes valóságot kell feltárnia, élő és érző emberek belső világát megmutatnia, csak így segíthet az értelmes emberi életet keresőknek. Az irodalom, a művészetek művelői akkor töltik be hivatásukat, ha az új, a szocializmus, és a régi világ harcában a maguk tudatformáló eszközeivel az új győzelmét segítik, erősítik az emberek szocialista meggyőződését. A szocialista irodalomnak az is jellemző vonása, hogy magáénak érezve a szocialista építés minden gondját és célját, segíti a ma emberét, hogy levesse a még meglevő régi tudatmaradványokat, ostorozza és leleplezi a káros erkölcsi és ízlésbeli hagyományokat és kemény ítéletet mond életünk fogyatékosságai és hibái felett, néha, helyesen, a humor, a szatíra eszközével is. A magyar írók és más művészek nagy többségükben ezen az úton járnak.

A magyar irodalom, film, színház, képzőművészetünk és más művészetek alkotói az utóbbi években szép eredményekkel dicsekedhetnek. Ismert költőink, filmművészetünk alkotói nemzetközi elismerésben részesültek. Nagy az érdeklődés az új magyar operák, zeneoktatásunk iránt. Minden művészeti ágban erősödtek a szocialista vonások, általában megizmosodott a magyar szocialista kultúra. Engedelmükkel, én mégis néhány problémát vetek fel.

AZ IRODALOM ÉS MŰVÉSZETEK hivatását gyakran félreértik egyes alkotók és néha olvasók is. Az irodalomban helyet kapott az

utóbbi években — ha nem is nagymértékben — néhány szocializmustól idegen irányzat. Történelmünk során a magyar irodalom esetenként élenjáró politikai szerepet is betöltött. Az írótársadalom egy részében még ma is, a gyökeresen megváltozott körülmények között is, él az a tévhit, hogy az ő szerepük képviselni a nép érdekeit a politikával szemben. Elméletet is gyártottak. Eszerint a magyar irodalomnak valamiféle nemzeti sajátossága is a szembenállás a mindenkori hatalommal. A proletárhatalommal szemben az ellenzékiséget, mint az irodalom nemzeti jellegének változatlan sajátosságát, feltüntetni nem egyéb, mint történelmietlen illúzió. A konformizmus a politikában elvtelen behódolást jelent minden hatalomnak. Csakhogy a nonkonformizmus a hatalom jellegétől és céljaitól elvonatkoztatva éppen ennyire elvtelen. Meggyőződésem, hogy sokan, akik a nonkonformizmust divatként követik, nem is gondolták azt végig és a tartalmában öncélú ellenzékieskedés a jóhiszeműeknél divatos póz csupán.

Ők azok, akik elzárkóznak minden megismeréstől, nem értik a világ belső törvényszerűségeit, az élet összetettségét. A világot egysíkúan mutatják, csak két típust ismernek, a tragikus, magárahagyott, elidegenedett egyént és a vele szemben ellenséges, elesettségét okozó bürokratát, karrieristát. Ez az ő „gazdag" képzeletvilágúk, alkotói törvényük, nonkonformizmusuk. Az irodalmi berkekben jártas emberek ezt a műfajt a „rossz közérzet" irodalmának is nevezik. Valójában ez tisztán kispolgári irodalom.

Az olvasó az ilyen műveket joggal utasítja el. Miért kapnak papírt, nyomdát? — kérdezik. Azért, mert meggyőződésünk, hogy ezt az elmaradt, múltban élő szellemet csak nyílt eszmei harcban lehet legyőzni. Ezt a harcot vállalni lehet, olyan a mi társadalmunk állapota, hogy az ilyen írások, ha azokat megfelelő kritikával fogadjuk, nem jelentenek komoly veszélyt.

A FALU SZOCIALISTA ÁTALAKÍTÁSA és az, hogy a párt rámutatott gazdaságirányítási mechanizmusunk fogyatékosságaira, ennek gazdasági kihatásaira, lendületet adott a szociográfiai műfajnak. Ebben a műfajban jelentek meg jó írások, de olyanok is, amelyeknek alkotói a valóságnak csak egy-egy periferikus részletét fedezték fel és ezekből helytelenül általánosítottak. Ezek az írók nem tudnak összefüggő képet alkotni társadalmunk fejlődéséről, jelentéktelen dolgokat felnagyítanak, negatív jelenségeket kizárólagosaknak mutatnak be.

Ismerünk olyan alkotó embereket is, akik továbbra is tartózkodnak politikai állásfoglalásoktól, közönnyel néznek el a szemük előtt lejátszódó történelmi átalakulás felett. Így szaporodnak azok az úgynevezett elvont alkotások, amelyek gyakorlatilag mind szegényebbek lesznek.

Van másfajta, még ugyan nem szocialista, de közeledő, őszintén útkereső, értékes irodalom is. A magyar irodalom és művészet nagy táborára, olyan írókra, művészekre gondolok, akik mindenféle előítélet nélkül, becsülettel és bátorsággal tárják fel az élet valóságos folyama-

tát és belső összefüggéseit, megmutatják ami jó s ami rossz. Nem kívülállók, a jónak örülnek, a rosszra joggal haragszanak, a gondot maguk is vállalják. Az ilyen alkotókat és műveiket nagyra becsüljük, barátian kritizáljuk őket A marxizmus nem a dicsőítés, hanem nagymértékben a kritika tudománya, bátran jöjjenek hozzá közelebb.

Végül szeretnék beszélni azokról a szocialista írókról, művészekről, párttagokról és pártonkívüliekről, akiknek problémáival — bevallom — nem foglalkozunk eleget. Ők már eddig is jelentős, szocialista realista alkotásokkal, sok új színnel, mondanivalóval gazdagították a magyar kultúrát. Most nehéz feladatokkal birkóznak. Az a rohamos fejlődés, amelyen a mi társadalmunk az utóbbi évtizedben átment, a dogmáktól megszabadult új stílus, megújuló eszméink és még sok egyéb, azt követeli meg tőlük is, hogy sok tekintetben vegyék újra számba a világot, fogalmazzák újra a témákat, a hősöket, a konfliktusokat. A legnagyobb figyelmet, a legodaadóbb törődést ők érdemlik, mert elsősorban tőlük várja a legtöbb segítséget a párt és az olvasó, a nép, amely az irodalomtól nemcsak szórakozást, hanem tanácsot, eligazítást vár.

A rendszeres olvasók, a színház- és mozilátogatók, a tapasztalatok szerint, mindenekelőtt olyan új alkotásokra figyelnek fel, amelyek őszintén igyekeznek szembenézni múltunk és jelenünk problémáival, és azokra művészileg hiteles, pártos választ adnak. Jó lenne, ha mind többen ilyen műveket igényelnének. Az emberek a kritikát is tartalmazó, segítő szándékú, de még nem teljesen marxista szemléletű művekkel szemben — és ezt is meg kell mondanunk — indokolatlanul türelmetlenek. Jó lenne, ha az ország társadalmi-gazdasági és ideológiai helyzetétől függetlenül, máról holnapra biztosítani lehetne a kulturális életben a marxista világnézet hegemóniáját. Ez azonban nem megy. Nem mutat viszont mindig helyes irányt alkotóinknak, ha az írói, művészi társadalomkritikát, amely ráadásul igazat mond, akkor is politikai ellenzékiséggnek minősítjük, ha az nem az, nem is olyan szándékkal íródott. Nem hasznos, és nem hiszem, hogy bárkit is közelebb hozna a szocializmushoz például az a hírhedt kritika, amely divatjamúlt ügyészi szellemben egy nagy sikerű drámai alkotást — nagyon kevés hozzáértéssel, és a kultúra iránti még kevesebb érzékkel — a fellazítási taktika sikerének minősített. Az ízlés körébe tartozó, teljesen egyéni véleményeinknek politikai, ideológiai érvényt adni sem helyes.

A TÜRELMETLENSÉG azért sem indokolt, mert nem arról van szó, hogy ma kulturális életünkben a nem ellenséges, de nem marxista nézetek gyakrabban vagy erőteljesebben jelentkeznek, mint régebben, hanem arról, hogy ma azok a korábbi évekhez viszonyítva nyíltabban tűnhetnek fel. A történelmi tapasztalatok ugyanis arra tanítanak, hogy a nem marxista irányzatok elhallgattatása nem helyettesítheti a velük folytatott érdemi vitát, hogy adminisztratív betiltásuk csak eszmei elszigetelődéshez, az egyedül célravezető ideológiai harc megkerülésé-

hez vezet. Mai kulturális életünkben éppen az az egészséges jelenség, hogy a gazdagodással, színesedéssel, a szélesebb tájékozódással lépést tart a marxista eszmei aktivitás: szellemi életünket eleven, termékeny vitalégkör jellemzi.

Az eredmények, a fejlődés ellenére, a kultúrpolitikai irányításnak többet kell segítenie alkotónak és olvasónak. Jogos az az igény az életnek ezen a területén is, hogy az irányítás legyen határozottabb, következetesebb és az egészséges fejlődésnek megfelelően igényesebb.

Lenin a kapitalista társadalomról szólva két kultúrát nevezett meg, az elnyomottak és az elnyomók kultúráját. A mi társadalmunkban a két volt kultúra között már más határvonalat húzott a történelem. Munkásosztályunk régi harci kultúráját egyesítette a magyar és a világ kultúrájának minden értékálló kincsével és azt az egész nép közös vagyonává tette. Ezt ápolni, fejleszteni, mindenkivel megismertetni a kommunisták feladata.

GÁSPÁR SÁNDOR:

Szakszervezetek a munkáshatalomban

A Központi Bizottság felkérésére a Szakszervezetek Országos Tanácsa megtárgyalta a kongresszusi irányelveket, kiegészítésükre észrevételeket tett, amelyeket a Központi Bizottság elhangzott beszámolója és a határozati javaslat már érvényesített. A Központi Bizottság beszámolójával, a határozati javaslattal, tehát helyzetünk elemzésével és a megjelölt feladatokkal egyetértünk.

A VIII. kongresszus óta erősödtek *társadalmunk szocialista vonásai, érvényesült a munkásosztály vezető szerepe.* A munkásosztály példát mutatott a munkában, áldozatvállalásban. Történelmi hivatásának megfelelően formálta a társadalmat és e folyamatban is ismételten igazolta, hogy alkalmas és méltó a társadalmi vezető szerepre.

Nagy társadalmi céljaink időállóbb, jobb meghatározásának és megvalósításának az is feltétele, hogy a proletárdiktatúra rendszerében helyet foglaló szervek feladatait jobban összehangoljuk; önállóságukat, felelősségüket feladataik világosabb elhatárolásával növeljük.

Érvényesíteni kell az együttes és a külön-külön felelősséget is. *A helyzetünknek megfelelő, jobb társadalmi munkamegosztást kell megvalósítani.*

A Központi Bizottság a társadalmi fejlődés követelményeit felismerve, az utóbbi időben több elvi jelentőségű állásfoglalást dolgozott ki, és a szocializmus felépítését szolgáló döntéseket hozott. Együttesen meghatároztuk a szakszervezetek társadalmi szerepét. Kimunkáltuk a tanácsrendszer fejlesztésének irányát. Meghatároztuk a KISZ tennivalóit. A kongresszusi beszámoló megállapítja, hogy napirenden van a pártmunka fejlesztése, az államhatalmi és végrehajtó szervek mun-

kájának útmutatása alapján ezek lesznek a következő évek nagy feladatai.

Növekszik a szakszervezetek súlya és felelőssége

— Az utóbbi években sok jó- és rosszindulatú kritika érte a szocialista országok, így hazánk szakszervezeti mozgalmát is. Vitatták mozgalmunk szakszervezeti jellegét. Egyben igazat kell adni kritikusainknak: szakszervezeti mozgalmunk nem azonos a kapitalista országok szakszervezeti mozgalmával.

Mi ismerjük és tiszteljük a kapitalista országok szakszervezeti mozgalmának minden haladó hagyományát, a munkásosztály érdekében kifejtett tevékenységét. Aligha vehetik tőlünk rossz néven, ha kijelentjük, hogy *olyan lehetőségei a szakszervezeti mozgalomnak soha nem voltak egyetlen tőkésországban sem, mint amilyenek a szocialista országokban, így hazánkban is vannak.* Ez a munkáshatalom lényegéből fakad.

Hazánkban az utóbbi két évtizedben kialakultak a szakszervezetek munkájának főbb vonásai a munkáshatalom erősítésében, a dolgozók érdekeinek védelmében. A szakszervezetek szocialista jellege a maga sokoldalúságában azonban csak most bontakozik ki, minden gondjával és nagyszerűségével együtt.

A szocializmus teljes felépítésének hosszú távlatra szóló tennivalói keretében *szélesedik, gazdagodik és új elemekkel bővül a magyar szakszervezetek munkája.* Növekszik a szakszervezetek jogköre, társadalmi súlya és felelőssége.

A párt és a szakszervezetek viszonyában nagyon fontos elemnek tartjuk, hogy a párt mint eszmei, politikai vezető erő, a célok meghatározásánál is igényli a szakszervezeti mozgalomban tömörített osztályerők véleményét.

A szakszervezetek iránti társadalmi igénynek külön politikai jelentőséget ad az, hogy hazánkban egypártrendszer van. A párt nem osztja meg a politikai vezető szerepet, de bevonja a vezetésbe a társadalmi szervezeteket, mindenekelőtt a szakszervezeteket. Ez a gyakorlat egyben követelmény és biztosíték nagy feladataink eredményesebb megvalósításához. Egy kis túlzással — eddig majd minden szerv ugyanazt csinálta, ugyanúgy. Most is ugyanazt kell csinálnunk, de másként, az eredeti funkcióknak megfelelően. Egyszóval, a párt irányítja, aktivizálja a proletárdiktatúra rendszerében helyet foglaló szerveket és nem helyettük dolgozik.

A magyar szakszervezetek önálló szervezeti életet élnek. A pártirányítás elvi, eszmei, politikai jellegű és azt a szakszervezetben dolgozó kommunisták a szakszervezeti vezető testületek ülésein hozott határozatokban érvényesítik. A különböző szintű vezető szervek saját határozatuk megvalósításáért felelnek választóiknak, a tagságnak, a szervezett dolgozóknak.

A szakszervezeteknek és a proletárdiktatúra államának osztályérdekei azonosak. A szakszervezeteknek a legfelsőbb államhatalmi szervekkel semmiféle konfliktusa nincs és nem is lehet, mert közös osztálycélokat szolgálnak.

Az államhatalom végrehajtó szerveivel, a Minisztertanáccsal, a tárcákkal, a helyi tanácsokkal a szakszervezetek együtt dolgoznak. De a közös célok megvalósításában lehetséges nézeteltérés, ellentét is. Törekedni kell arra, hogy *az esetleges ellentmondások felszínre kerüljenek és azok a munkásosztály érdekeinek megfelelően oldódjanak meg.*

A szakszervezeti és államigazgatási szervek viszonyát meghatározó elv, hogy a bérből és fizetésből élők életkörülményeit érintő minden rendelkezés előtt a kormánynak, a tárcáknak, a főhatóságoknak ki kell kérniük a Szakszervezeti Tanács, illetve az iparági szakszervezetek véleményét.

A szakszervezetek önálló elemzés és állásfoglalás alapján konstruktív javaslatokkal segítik az egyéni, szakmai és csoportérdek, valamint a társadalmi érdek összehangoltabb megvalósítását. Helyes gyakorlati lépés erre a kormány és a Szakszervezeti Tanács közös munkaterve, az új gazdasági mechanizmussal kapcsolatos törvények, rendeletek kidolgozása az együttműködés helyesebb módszereinek kialakítására.

Miről van szó, amikor a szakszervezeti jogok bővítéséről beszélünk?

Valójában *a szocialista demokrácia fejlesztéséről, a dolgozók jogainak bővítéséről van szó.* A szervezett munkások, a szakszervezeti tagok régi kérésének eleget téve elhatároztuk, hogy a soron következő alapszervi választásokon nem választjuk újjá az üzemi tanácsokat. Az üzemi tanácsok törvényben biztosított joga az üzemi szakszervezetek hatáskörébe kerül.

A tervezett gazdaságirányítási reform kapcsán megnövekedik az üzemi, gazdasági vezetők hatásköre és felelőssége. Ezzel a szakszervezetek egyetértenek. A minisztériumok most dolgoznak a *vállalati jogszabályzaton,* amely rögzíti az igazgatók felelősségét és jogkörét. A szakszervezetek a *vállalati kollektív szerződések* kidolgozásán munkálkodnak. Azon fáradozunk, hogy a kettő között megfelelő összhang legyen, mert e két okmány tartalmazza a vállalatvezetők és a szakszervezetek együttes és külön-külön jogát és felelősségét.

A szakszervezeti szervek önállósága növekszik abban, hogy a kérdések meghatározott körében csak a szakszervezetekkel *egyetértésben* dönthetnek a vállalatvezetők. A kérdések másik körében *ki kell kérniük a szakszervezetek véleményét.* Kulturális, egészségügyi és szociális kérdésekben pedig *döntési joguk* lesz a szakszervezeteknek. A szakszervezeteknek jogukban áll minden kérdésben véleményt mondani, különvéleményüket bejelenteni olyan kérdésekben is, amelyeknek eldöntése a gazdasági vezetők hatáskörébe tartozik.

Az üzemi demokrácia fejlesztését, a dolgozók jogainak növekedését célozza az az intézkedés is, hogy a gazdasági vezetők megítélésénél, kinevezésénél, felmentésénél a dolgozók véleményét a szakszervezetek képviselik, érvényesítik.

Jog nincs kötelezettség nélkül.

A szakszervezetek jogkörének bővülésével együtt *növekszik társadalmi felelősségük és kötelezettségük is.* A szakszervezeteknek szervezeti erejüket, politikai befolyásukat az eddiginél jobban fel kell használniuk a dolgozók szocialista tudatának formálására.

A szakszervezeteknek tehát határozottan fel kell lépniük a munkásosztály soraiban is fellelhető, a szocializmustól idegen nézetekkel, jelenségekkel szemben, mint a nacionalizmus, az önzés, a fegyelmezetlenség, a társadalmi tulajdon iránti közömbösség.

A magyar szakszervezetek soraikba tömörítik a bérből és fizetésből élők több mint 90 százalékát. A szakszervezetek a Hazafias Népfronttal együtt betöltik azt a funkciót, amit más viszonyok között egyes szocialista országokban a többpártrendszerrel oldanak meg. *Rendszerünk tehát szervezetten biztosítja, hogy minden dolgozó és társadalmi réteg képviseletet kap, véleményt mondhat, társadalmi aktivitást fejthet ki nagy nemzeti és egyben szocialista céljaink megvalósítása érdekében.* Így a szakszervezeti mozgalom alakítója a szocialista népi-nemzeti egységnek is.

A szakszervezetek védik a dolgozók jogait

Társadalmunk vezető osztályának, a munkásosztálynak szintén tömegméretű formálója a szakszervezet. Félmillió választott tisztségviselő szinte mindennap valamilyen társadalmi, szociális, ellátási, szolgáltatási, kulturális és tudatformáló tevékenységet fejt ki, ami egy-egy téglája épülő szocialista társadalmi rendünknek.

A mi viszonyaink között az *érdekvédelmi tevékenység* is új tartalmat kap a szakszervezetek munkájában. Ha érdekvédelmi tevékenységről beszélünk, elsősorban arra gondolunk, hogy a szakszervezetek állandóan *munkáshatalmunk erősítésén dolgoznak.* Ez érdekvédelem társadalmi méretekben, *ez a munkásosztály alapvető érdekeinek védelme.* Az érdekvédelem azonban nemcsak általános, hanem konkrét feladatot is jelent. Jelenti az egyes rétegek, szakmák és az egyes dolgozók érdekvédelmét is. A szakszervezetek a dolgozók egyéni érdekeit képviselik és védik az össztársadalmi érdek alapján. Mindenekelőtt *védik a dolgozók törvényben biztosított jogait, fellépnek a helyenként még meglevő bürokratikus, lélektelen bánásmód ellen.* Ha valahol van javítanivaló a szakszervezetek munkájában, akkor ezen a területen van. Társadalmunkban az egyéni és össztársadalmi érdek alapvetően egybeesik. Ugyanakkor objektíve létezik kisebb-nagyobb érdekeltérés, érdekellentét is. Ilyen esetekben a szakszervezeti érdekvédelem a meglevő ellentmondások nyílt feltárását cé-

lozza, és a meglevő feszültségek, ellentétek megoldásával erősíti a bizalmat szocialista rendszerünk iránt.

Megítélésünk szerint a gazdaságirányítási rendszer reformjának bevezetésével a szakszervezetek érdekvédelmi tevékenysége az eddiginél bonyolultabb, összetettebb és árnyaltabb lesz — ezt már most látjuk. Erre időben felkészülünk.

Az életszínvonal alakulásáról

Mint tudjuk, a harmadik ötéves terv célja az, hogy a reáljövedelmet 14—16 százalékkal, a reálbért 9—10 százalékkal növelje. *A tervidőszak alatt lép életbe gazdaságirányítási rendszerünk reformja, amelynek legfőbb célja a dolgozó emberek életviszonyainak a munkateljesítményen, a társadalmi hasznosságon alapuló fejlesztése.*

A szakszervezetek minden erejükkel azon lesznek — ez joguk és kötelességük —, hogy a reform céljai szocialista módon érvényesüljenek. Hogy mindenki jól értse, a reform nem szűkíti, hanem bővíti a lehetőségeket a dolgozókról való gondoskodás javítására.

A reform a dolgozók életszínvonalának jövőbeni gyorsabb emelését hivatott biztosítani. Megvan a lehetőség arra, hogy az egyes dolgozók életszínvonala a jelenleginél nagyobb mértékben emelkedjék, munkájuk társadalmi hasznosságától, az egyéni teljesítménytől, a munka kollektív eredményességétől függően.

Az életszínvonal emelésének legfontosabb tényezője, *a bérek alakulása.* Ez fejezi ki leginkább a munka minőségét, pontosságát, az egyén munkájának társadalmi hasznosságát. A következő években a bérrendszer továbbfejlesztésével ezt az elvet akarjuk még jobban érvényesíteni. Sok tényező abban az irányban hat majd, hogy a végzett munka eredményessége alapján a jövedelem differenciáltabb legyen. Amikor elsődlegesen ezt az elvet kívánjuk gyakorlattá tenni, nem feledkezhetünk meg arról, hogy *a szociális meggondolás továbbra is érdekképviseleti munkánk fontos tényezője.* Társadalmi kötelezettségeink vannak a csökkent munkaképességűekkel, a munkában megrokkantakkal, továbbá a sokgyermekes családokkal és a nyugdíjasokkal szemben. A kisgyermekes dolgozó nők gyermekgondozási segélyének bevezetése is ezt szolgálja.

Ami *az árak alakulásának* az életszínvonalra gyakorolt hatását illeti, az közismert dolog. A mi rendszerünkben minden eszköz rendelkezésre áll, hogy ezt szabályozzuk. A következő években a vállalati önállóság növekedése, a nagyobb jövedelmezőségre való törekvés; a piac, a kereslet-kínálat törvénye jobban fog érvényesülni. Ez a szabadpiaci árak nagyobb mozgását eredményezheti. Ennek szabályozására megfelelő társadalmi garancia szükséges. A pártnak, a kormánynak és a szakszervezeteknek, különösen 1968. január elseje után, azon kell őrködnie, sőt biztosítani kell, hogy *az árváltozások semmiképp se változtassák meg a dolgozók életszínvonalának rendszeres*

emelésére vonatkozó céljainkat. Az ötéves terv reálbérprogramját teljesíteni kell.

Hazánkban fejlett *a szociális ellátottság,* és jelentős tényezője az életszínvonalnak. A társadalombiztosítás általánossá vált. Nyugdíjrendszerünk a legfejlettebbek közé tartozik. Az utóbbi négy évben emelkedett a családi pótlék. Javult a kórházi ellátás.

A szociális ellátás nem fejezheti ki a munka társadalmi hasznosságát, de ez így természetes és társadalmilag is így igazságos. Más a helyzet a *szolgáltatásoknál,* ahol a mai gyakorlatunkban vannak társadalmilag igazságtalan elemek. Az eddigi gyakorlat és a gazdasági reform kapcsán szükséges e területeket felülvizsgálni.

Különbséget kell tennünk az üzemen belül, *a munkavégzéssel szorosan összefüggő,* valamint a vállalaton kívüli, tehát az *általános érvényű* szolgáltatások között.

Az új gazdaságirányítási rendszer bevezetésével az üzemen belüli szolgáltatások: az üzemi étkeztetés, a munkásszállás, a munkásszállítás fenntartása egyértelműen *a vállalatok hatáskörébe tartozik* majd. További fejlesztésük a vállalat jövedelmezőségétől függ.

A szolgáltatások másik köre az úgynevezett vállalaton kívüli szolgáltatások, mint lakás, közlekedés, villany, gáz. A dolgozók jelenlegi életszínvonala a szolgáltatásokhoz juttatott magas összegű állami dotáció mellett alakult ki. Véleményünk szerint *e szolgáltatások díjainak megváltoztatása, a dotáció megszüntetése vagy csökkentése, az értékarányos árak bevezetése csak úgy és akkor valósítható meg, ha egyéb intézkedésekkel biztosítható, hogy nem csökken a dolgozók reálbére.*

A Központi Bizottság beszámolójában és a felszólalásokban szó esett *a lakáskérdésről.* Tudjuk, hogy rövid időn belül ez teljesen nem oldható meg, de keresnünk kell a megoldás hatékonyabb útjait. Segíteni és ösztönözni kell a magánerőből és állami kölcsönökkel létesülő építkezéseket. Támogatni kell azokat a törekvéseket, amelyek az új gazdasági mechanizmusban lehetővé teszik az üzemi lakásépítést. Okosabb és körültekintőbb lakáselosztási rendszert kell kialakítani.

A munkaidő csökkentése

A kongresszus határozati javaslatában a párt felkérte a kormányt és a szakszervezeteket, hogy dolgozzák ki *a munkaidőcsökkentés* módját. A magyar szakszervezetek és az egyes iparági szervezetek a jövő évben tartják kongresszusaikat. Ezeket a lehetőségeket felhasználjuk, hogy a dolgozók véleményét kikérjük, megbeszéljük velük javaslatainkat, elképzeléseinket a munkaidő általános csökkentésének módjáról. Az általános munkaidő-csökkentést megelőzően azonban még néhány feladatot meg kell oldanunk. Részben azt, amiről Kádár elvtárs szólott a beszámolójában, hogy az egészségre ártalmas munkakörökben be kell fejezni a munkaidő-csökkentést. Továbbá, a népgazdaság néhány területén, ahol ez ma még magasabb, 48 órára kell

csökkenteni a munkaidőt. Radikálisan csökkentenünk kell a munkások egészségét veszélyeztető, mértéktelen túlórázást. Tudjuk, hogy ez nem csupán elhatározás, hanem elsősorban megfelelő munkaszervezés kérdése. A gazdasági vezetők figyelmét nyomatékosan felhívjuk arra, hogy teremtsenek rendet e területen.

Pártunk IX. kongresszusa hosszú távra meghatározza, megszabja jövőbeni feladatainkat társadalmi, gazdasági és kulturális életünk területeire egyaránt.

Abban a kedvező helyzetben vagyunk, hogy törekvéseink támogatásra találtak a magyar dolgozók körében. Ha céljaink világosak, ha a tennivalókat egyértelműen határozzuk meg, ki tudjuk bontakoztatni társadalmi rendszerünk leglényegesebb mozgató erejét, a *tömegaktivitást*. Szemléltetően bizonyítja ezt a IX. kongresszusra kibontakozott szocialista munkaverseny is. Rendszerünk fennállása óta ilyen kristálytisztán még nem mutatkozott meg a munkásosztálynak, a bérből és fizetésből élőknek a munkáshatalomhoz való viszonya, cselekvésükben a tudatos elem, az osztály, a haza, a nép javára végzett munka. A szocialista munkaverseny sikerei nemcsak népgazdasági tervünk teljesítését szolgálták hasznosan, hanem szocialista rendszerünk erősítését is elősegítették.

A munkásosztály magasabb fokú osztályöntudatról tett tanúságot. Ez a legfőbb biztosítéka annak, hogy a IX. kongresszus határozatait teljes mértékben s minden vonatkozásban végrehajtsuk.

A IX. KONGRESSZUS KÜLDÖTTEI MEGVÁLASZTOTTÁK A PÁRT ÚJ VEZETŐ SZERVEIT

A Központi Bizottság tagjai

Aczél György munkás, a művelődésügyi miniszter első helyettese.

Ajtai Miklós mérnök, az Országos Tervhivatal elnöke.

Apró Antal munkás, a Minisztertanács elnökhelyettese.

Beckl Sándor munkás, a SZOT titkára.

Benke Valéria tanítónő, a Társadalmi Szemle szerkesztő bizottságának vezetője.

Benkei András munkás, belügyminiszter.

Bodnár Ferenc mezőgazdasági munkás, az MSZMP Borsod megyei bizottságának első titkára.

Bíró József munkás, külkereskedelmi miniszter.

Biszku Béla munkás, az MSZMP KB titkára.

Bugár Jánosné munkás, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának főtitkárhelyettese.

Burgert Róbert agronómus, a Bábolnai Állami Gazdaság igazgatója.

Csáki István tanár, az MSZMP Szolnok megyei bizottságának első titkára.

Csergő János munkás, a Ganz-MÁVAG vezérigazgatója.

Cservenka Ferencné munkás, az MSZMP Pest megyei bizottságának első titkára.

Cseterki Lajos tanító, az MSZMP KB titkára.

Csémi Károly munkás, a honvédelmi miniszter első helyettese.

Czinege Lajos munkás, honvédelmi miniszter.

Dabrónaki Gyula munkás, az élelmezésügyi miniszter első helyettese.

Dimény Imre agronómus, köztisztviselő.

Dobi István mezőgazdasági munkás, a Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke.

Egri Gyula munkás, az MTS elnöke.

Erdei Lászlóné munkás, a Magyar Nők Országos Tanácsának elnöke.

Erdélyi Károly tanár, külügyminiszter-helyettes.

Fehér Lajos tanár, a Minisztertanács elnökhelyettese.

Fock Jenő munkás, a Minisztertanács elnökhelyettese.

Fodor Gyula munkás, a SZOT nyugdíjfolyósító igazgatóság vezetője.

Földes László munkás, az Országos Erdészeti Főigazgatóság vezetője.

Friss István közgazdász, a Közgazdaságtudományi Intézet igazgatója.

Galambos József munkás, belügyminiszter-helyettes.

Garai Gábor költő.

Gáspár Sándor munkás, a SZOT főtitkára.

Gosztonyi János tanár, a Népszabadság szerkesztő bizottságának vezetője.

Győri Imre munkás, az MSZMP Csongrád megyei bizottságának első titkára.

Háy László közgazdász, nyugdíjas.

Havasi Ferenc munkás, az MSZMP Komárom megyei bizottságának első titkára.

Herczeg Károly munkás, az MSZMP Fejér

megyei bizottságának első titkára.

Hevesi Gyula mérnök, a Magyar Tudományos Akadémia alelnöke.

Horváth András munkás, köztisztviselő.

Ilku Pál tanító, művelődésügyi miniszter.

Jakab Sándor tisztviselő, a belügyminiszter első helyettese.

Jánossy Lajos fizikus, a Központi Fizikai Kutató Intézet igazgatója.

Karakas László munkás, az MSZMP Hajdú megyei bizottságának első titkára.

Katona Imre munkás, az MSZMP budapesti bizottságának titkára.

Kádár János munkás, az MSZMP KB első titkára.

Kállai Gyula újságíró, a Minisztertanács elnöke.

Keres Emil színművész, színházigazgató.

Kiss Árpád mérnök, az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság elnöke.

Kiss Károly munkás, az Elnöki Tanács titkára.

Kisházi Ödön munkás, az Elnöki Tanács helyettes elnöke.

Klaukó Mátyás mezőgazdasági munkás, a Békés megyei tanács vb-elnöke.

Komócsin Zoltán kereskedelmi alkalmazott, az MSZMP KB titkára

Dr. Korom Mihály mezőgazdasági munkás, jogász.

Losonczi Pál mezőgazdasági munkás, földművelésügyi miniszter.

Martin János munkás, vasöntő, a Szocialista Munka Hőse.

Méhes Lajos munkás, a KISZ KB első titkára.

Molnár Ernő munkás, a Csepel Vas- és Fémművek pb. első titkára.

Molnár Frigyes tanító, az MSZMP Bács-Kiskun megyei bizottságának első titkára.

Dr. Münnich Ferenc jogász, nyugdíjas.

Nagy Józsefné munkás, a Pamutnyomóipari Vállalat kelenföldi gyárának igazgatója.

Dr. Nagy Sándor kertész, a Földművelésügyi Minisztérium szövetkezet-politikai főosztályának vezetője.

Nemes Dezső történész, a Párttörténeti Intézet főigazgatója.

Nemeslaki Tivadar munkás, a vasasszakszervezet főtitkára.

Németh Ferenc mezőgazdasági munkás, az MSZMP Somogy megyei bizottságának első titkára.

Németh Károly munkás, az MSZMP budapesti bizottságának első titkára.

Nógrádi Sándor munkás, nyugdíjas.

Novobátzky Károly akadémikus.

Nyers Rezső munkás, az MSZMP KB titkára.

Oláh György mezőgazdasági munkás, az MSZMP Heves megyei bizottságának első titkára.

Dr. Orbán László jogász, az MSZMP KB agit. prop. osztályának vezetője.

Óvári Miklós tanár, az MSZMP KB tudományos, közoktatási és kulturális osztályának vezetője.

Palkó Sándor munkás, a Baranya megyei tanács vb-elnöke.

Pap János technikus, az MSZMP Veszprém megyei bizottságának első titkára.

Papp Árpád munkás, a Munkásőrség országos parancsnoka.

Pataki László munkás, az MSZMP Győr megyei bizottságának első titkára.

Párdi Imre munkás, az MSZMP KB gazdaságpolitikai osztályának vezetője.

Péter János köztisztviselő, külügyminiszter.

Pothornyik József munkás, a Nógrádi Szénbányászati Tröszt igazgatója.

Puja Frigyes munkás, az MSZMP KB külügyi osztályának vezetője.

Pullai Árpád munkás, az MSZMP KB titkára.

Rapai Gyula mezőgazdasági munkás, az MSZMP Baranya megyei bizottságának első titkára.

Révész Géza mérnök, nyugdíjas.

Sarlós István tanár, a fővárosi tanács vb-elnöke.

Sándor József munkás, az MSZMP KB irodavezetője.

Sebes Sándor tisztviselő, a belkereskedelmi miniszter első helyettese.

Dr. Sik Endre jogász, az Országos Béketanács elnöke, nyugdíjas.

Somogyi Miklós munkás, a SZOT számvizsgáló bizottságának elnöke, nyugdíjas.

Somoskői Gábor munkás, a SZOT titkára.

Szabó István földműves, a nádudvari Vörös Csillag Tsz elnöke,

Dr. Szabó Zoltán orvos, egészségügyi miniszter.

Szekér Gyula mérnök, a nehézipari miniszter első helyettese.

Dr. Szénási Géza jogász, legfőbb ügyész.

Szipka József munkás, moszkvai nagykövet.

Szirmai István újságíró, **Szirmai Jenő** munkás, a SZÖVOSZ elnöke.

Szurdi István technikus, köztisztviselő.

Tapolczai Jenő tisztviselő, a dunaújvárosi tanács vb-elnöke.

Tausz János alkalmazott, belkereskedelmi miniszter.

Timár Mátyás munkás, pénzügyminiszter.

Tömpe István munkás, a Magyar Rádió és Televízió elnöke.

Varga Gyula munkás, az MSZMP Zala megyei bizottságának első titkára.

Veres József munkás, munkaügyi miniszter.

A megválasztott Központi Bizottságnak 101 tagja van.

A Központi Ellenőrző Bizottság tagjai

Barinkai Oszkár munkás, a KEB titkára.

Brutyó János munkás, a KEB elnöke.

Deák Lívia munkás, az MSZMP V. kerületi bizottságának titkára.

Gács László munkás, az Országos Takarékpénztár vezérigazgatója.

Gál László munkás, a SZOT titkára.

Hart Jánosné munkás, a Május 1. Ruhagyár MSZMP PB titkára.

Kaszás Ferenc munkás, a honvédelmi miniszter helyettese.

Kimmel Emil munkás, a Nyomda-, a Papíripar és a Sajtó Dolgozói Szakszervezetének főtitkára.

Kruzslák Béla munkás, nyugdíjas.

Nőhrer Árpád munkás, nyugdíjas.

K. Papp József kubikos, az MSZMP Tolna megyei bizottságának első titkára.

Papp Lajos munkás, az Építésügyi Minisztérium főosztályvezetője.

Papp Lajos közgazdász, a Borsod megyei tanács vb-elnöke.

Suhajda József munkás, a VIII. kerületi tanács vb-elnöke.

Szilágyi Dezső munkás, nyugdíjas.

Uszta Gyula munkás, az MHS elnöke.

Venéczi János munkás, az MSZMP budapesti bizottságának titkára.

A Központi Ellenőrző Bizottságának 17 tagja van.

A Politikai Bizottság tagjai és póttagjai, a Központi Bizottság titkárai

A Központi Bizottság a Politikai Bizottság tagjainak a következőket választotta meg:

Apró Antal,
Biszku Béla,
Fehér Lajos,
Fock Jenő,
Gáspár Sándor,
Kádár János,
Kállai Gyula,
Komócsin Zoltán,
Nemes Dezső,
Nyers Rezső,
Szirmai István

elvtársakat, teljes jogú tagoknak.

A Központi Bizottság a Politikai Bizottság póttagjainak megválasztotta:

Ajtai Miklós,
Czinege Lajos,
Ilku Pál,
Németh Károly

elvtársakat.

A Központi Bizottság megválasztotta első titkárát és titkárait.

Első titkárnak ismét Kádár Jánost választották meg.

A Központi Bizottság titkárai: Biszku Béla, Cseterki Lajos, Komócsin Zoltán, Nyers Rezső és Pullai Árpád.

A Központi Ellenőrző Bizottság első ülésén elnökének **Brutyó Jánost,** titkárának pedig **Barinkai Oszkárt** választotta meg.

*

A Központi Bizottság megválasztotta a KB mellett működő gazdaságpolitikai bizottságot. A gazdaságpolitikai bizottság elnökének *Nyers* Rezsőt, tagjainak *Ajtai* Miklóst, *Bíró* Józsefet, *Dimény* Imrét, *Fehér* Lajost, *Fock* Jenőt, *Párdi* Imrét, *Szurdi* Istvánt és *Tímár* Mátyást választotta meg.

A Központi Bizottság megválasztotta az agitációs és propaganda bizottságot. Ennek elnökévé *Szirmai* Istvánt, tagjainak *Aczél* Györgyöt, *Cseterki* Lajost, *Gosztonyi* Jánost, *Ilku* Pált, *Katona* Imrét, *Nemes* Dezsőt, *Orbán* Lászlót, *Óvári* Miklóst, *Pullai* Árpádot, *Tömpe* Istvánt és *Virizlai* Gyulát választották meg.

*

A Központi Bizottság döntött a KB mellett működő munkaközösségek vezetőit és létszámát illetően. A pártépítési munkaközösség vezetője *Biszku* Béla, tagjainak száma 13 fő. A közgazdasági munkaközösség vezetője *Nyers* Rezső, a tagok száma 35 fő. A szövetkezetpolitikai munkaközösség vezetője *Fehér* Lajos, a tagok száma 15 fő.

*

A Központi Bizottság kijelölte a Központi Bizottság lapjainak felelős vezetőit: a Népszabadság főszerkesztője *Gosztonyi* János, a Társadalmi Szemle szerkesztő bizottságának vezetője *Benke* Valéria, a Pártélet szerkesztő bizottságának vezetője pedig *Lajtai* Vera.

A Központi Bizottság elfogadta a KB apparátusa felépítésére vonatkozó előterjesztést és megerősítette, illetve kinevezte a Központi Bizottság apparátusának osztályvezetőit. A párt és tömegszervezetek osztályának vezetője *Tóth* Mátyás; az agitációs és propaganda osztály vezetője: *Orbán* László; a tudományos, közoktatási és kulturális osztály vezetője: *Óvári* Miklós; a gazdaságpolitikai osztály vezetője: *Párdi* Imre; a közigazgatási és adminisztratív osztály vezetője: *Borbándi* János; a külügyi osztály vezetője: *Puja* Frigyes; a gazdasági osztály vezetője: *Kozári* József; a KB irodájának vezetője: *Sándor* József; a Pártfőiskola igazgatója: *Nemes* Dezső; a Párttörténeti Intézet igazgatója: *Vass* Henrik; a Társadalomtudományi Intézet igazgatója: *Lakos* Sándor.

A IX. kongresszus a pártmunka középpontjában

PÁRTUNK IX. KONGRESSZUSA méltán került az érdeklődés homlokterébe idehaza és országhatárainkon túl is. Már a kongresszust megelőző hónapokat is az elemző számvetés és előrehaladásunk feltételeinek, a feladatok meghatározásának sokoldalú munkája jellemezte. A párt Központi Bizottsága a párttagság aktív közreműködésével, a pártonkívüli dolgozók véleményének messzemenő figyelembevételével végezte ezt a munkát; az eszmecserét a kongresszus tanácskozása a legmagasabb szinten folytatta és határozatában rögzítette következtetéseit. Ez a munkamódszer — amely már szinte hagyományossá vált pártunkban — egyben szemléltető megnyilvánulása a párt politikai tevékenységét jellemző demokratizmusnak. *Százezrek részvétele a vitákban, a párt politikájának formálásában — a leghatékonyabb hozzájárulás volt a kongresszus sikeréhez. A kongresszusi fórum ebből a demokratizmusból táplálkozva milliók tapasztalatait képviselte és ötvözte egységbe a marxizmus—leninizmus elvei alapján.*

*

A kongresszus tanácskozásának középpontjában *a Központi Bizottság beszámolója* állott, melynek előadója Kádár János elvtárs volt. A négy év munkájáról szóló jelentésben vázolta a jelenlegi nemzetközi helyzet fő vonásait, külpolitikai tevékenységünk eredményeit, feladatait. A beszámoló természetesen legrészletesebben az ország belső helyzetével foglalkozott és joggal állapította meg, hogy *az a politika, amelyet a VIII. kongresszus kidolgozott és amelyet az elmúlt években pártunk követett, alapvetően helyesnek bizonyult.* Ennek a politikának nagy eredményei vannak társadalmi életünk minden területén. Eredményeink elismerésre találnak barátainknál, növelik hazánk nemzetközi tekintélyét, s ellenfeleink is kénytelenek számolni velük. Ugyanakkor a változó hely-

zet szülte feladatok szükségessé tesznek egyes területeken módosításokat.

A kongresszusi tanácskozásokon az elismerés hangja nem homályosította el, nem szorította háttérbe a jogos kritikai észrevételeket fogyatékosságaink, gondjaink felett. Ami a beszámolóban és hozzászólásokban is domináló volt: a tennivalók megállapítása az ország, a nép szolgálata, a szocializmus teljes felépítésének megvalósítása érdekében. Ezt nem lehet néhány év munkájára korlátozni, de *„gyümölcseit* — hangsúlyozta Kádár elvtárs — *már a ma élő generációk is élvezni fogják".*

■

KIEMELKEDŐ HELYEN foglalkozott a kongresszus *a gazdasági építőmunkával és a népgazdaság irányítási rendszerének reformjával. A jelenlegi időszakban a gazdasági munka pártunk tevékenységének legfontosabb területe.*

Gazdasági építőmunkánkat értékelve a kongresszus leszögezte, hogy népgazdaságunk alapjaiban életerős, nagyarányú fejlődés jellemzi, ugyanakkor jelentős fogyatékosságai is vannak: ... *„a rendelkezésre álló erőforrások kihasználásának hatékonysága elmaradt a lehetőségektől".*

Az alapvető és közvetlen feladat a harmadik ötéves terv célkitűzéseinek megvalósítása: *„... a fejlett szocialista társadalom további építése, az ország erőforrásainak gyarapítása, a nemzeti jövedelem emelése azért, hogy rendszeresen tovább növekedjék a lakosság anyagi fogyasztása, tovább javuljanak életkörülményei, kulturális és szociális ellátottsága."*

Ezt szolgálja a népgazdaság irányítási rendszerének reformja is. A kongresszus jóváhagyta a Központi Bizottság eddigi munkáját a gazdasági mechanizmus átfogó reformjával kapcsolatban és felhatalmazta az új Központi Bizottságot, hogy gondoskodjon megvalósításáról. Ezek az intézkedések továbbfejlesztik és tökéletesítik a szocialista termelési viszonyokat, hatékonyan hozzájárulnak majd az ország gazdasági fejlődéséhez.

A kongresszus nagy jelentőségű konkrét tervezetet dolgozott ki a munkások és dolgozók életkörülményeinek további javítására. Ilyen többi között a munkások munkaidejének 44 órára való csökkentése, a kisgyermekes dolgozó anyák életkörülményeinek javítása, a termelőszövetkezeti tagok szociális és egészségügyi helyzetének rendezése. A dolgozók életkörülményeinek javításában fontos helyet foglal el a lakáshelyzet. Az elkövetkező években folytatjuk a 15 éves lakásfejlesztési program megvalósítását. A harmadik ötéves tervben 300 ezer új lakást építünk. A kongresszus határozatot hozott, hogy a lakáselosztási rendszert a szociális szempontoknak megfelelően igazságosabbá kell tenni.

Behatóan foglalkozott a kongresszus a szocialista építés feladataival *a társadalom osztályviszonyainak, politikai életének területén.*

A szocializmus építése hazánkban csak a társadalom valamennyi osztályának és rétegének szoros összefogásával, a szocialista nemzeti egység útján épülhet fel. *Ebben az összefogásban a vezető szerepet változatlanul a munkásosztály tölti be és alapja a munkás-paraszt szövetség.* A kongresszus ma is időszerűnek tartja azt az 1958-ban hozott központi bizottsági határozatot, amely a munkások politikai, társadalmi szerepének növelését, anyagi és kulturális helyzetének javítását írja elő.

FONTOS ÚTMUTATÁST jelent a beszámolónak az a megállapítása, hogy „... *a munkás-paraszt szövetség erősítése nemcsak a szándékon és kijelentéseken múlik, hanem mindenekelőtt népgazdaságunk arányos fejlesztésének megfelelő gazdaságpolitikát is kíván, és a két alapvető dolgozó osztály érdekeinek helyes összehangolását követeli meg.*"

Ebből kiindulva a kongresszus egy sor olyan gazdasági, politikai intézkedés bevezetését tartja szükségesnek, amelyek elősegítik termelőszövetkezeteink további megszilárdítását, korszerű, nagyüzemi szocialista gazdaságokká való fejlődését. (Ár- és hitelrendezés, a tervezés és értékesítési rendszer tökéletesítése, a gazdasági és szolgáltató tevékenység fejlesztése, garantált munkadíjazás, életszínvonal és a szociális ellátottság növelése, a földtulajdon rendezése, a tsz-ek gazdasági és érdekvédelmi szervének létrehozása stb.) *Ilyen módon is erősíteni kívánja pártunk a munkás-paraszt szövetséget, amely mind a munkásosztály, mind a többi társadalmi rétegek alapvető érdeke.*

Társadalmi rendszerünk lényegéhez tartozik a *szocialista demokrácia* állandó fejlesztése, a szocialista törvényesség, jogbiztonság erősítése. Méltatta a kongresszus eddigi eredményeinket, az új választójogi törvény jelentőségét, ugyanakkor élesen bírálta állami munkánkban még meglevő, helyenként erősödő bürokratizmust. Az új gazdasági mechanizmus ennek megszüntetésére is kedvező feltételeket teremt.

A szocialista demokratizmus fejlődése a néphatalom erősítését, a szocialista nemzeti egység ügyét szolgálja. Népünk formálódó nemzeti egysége nem jelenti az osztályharc megszűnését és azt sem, hogy hazánkban a szocializmusnak már nincsenek ellenségei. Kállai elvtárs, a kormány elnöke a kongresszuson arról is szólt, hogy az utóbbi néhány évben az ellenség tevékenysége valamelyest élénkült. Ezek nem képeznek szervezett osztályerőt, olyan egyénekről, csoportokról van szó, akikre a törvény szigorával le kell sújtani. Az osztályharc hazánkban még nem fejeződött be, de tartalma, módszerei, harci eszközei megváltoztak.

Az osztályharc napjainkban abban nyilvánul meg — mondotta Kállai elvtárs —, *„... hogy milyen sikerrel vezeti és irányítja pártunk a legszélesebb tömegeket a szocializmus teljes felépítésére".*

*

A KULTURÁLIS ÉLET, *az ideológiai munka* helyzetével, a *szocialista tudat* kialakításának időszerű feladataival foglalkozva a kongresszus számot adott arról, hogy az utóbbi időben jelentősen megélénkült az ideológiai munka, megszaporodtak a társadalmi fejlődésünket érintő különböző elméleti viták, s ezek jelentősen segítették építőmunkánkat. A feladatokról szólva a beszámoló így összegezte tennivalóinkat: *„A fejlődés jelenlegi szakaszában a szocialista társadalom teljes felépítésének, a nemzetközi helyzetnek, a nemzetközi munkásmozgalom fejlődésének új kérdései, pártunktól intenzív elméleti munkát, állásfoglalást, a vitatott kérdések tisztázásában való részvételt igényelnek."*

A kongresszus kiemelten is foglalkozott több olyan ideológiai kérdéssel, amelyek társadalmi életünk eszmei, politikai fejlődésében különösen jelentősek. A szocialista tudat, az anyagi érdekeltség és az anyagiasság összefüggéseivel; a szocialista hazafiság, az internacionalizmus erősítésével és a nacionalizmus elleni harccal; a vallásos világnézethez, a vallásos emberekhez, az egyházakhoz való viszonyunkkal. Nem kétséges, hogy a kongresszus anyagainak tanulmányozása nagyban hozzájárul majd a párttagság és a szélesebb tömegek tisztánlátásához, marxista—leninista szemléletének erősödéséhez.

Hazánkban *a tudományok fejlődése, a közoktatás, a népművelés, a művészetek fejlődése* a legnagyobb mértékben és legközvetlenebb formában társadalmi, nemzeti ügy, s mint ilyen, nagy teret kapott a tanácskozáson. Itt csupán egy, a közvéleményt foglalkoztató kérdést említenénk meg. *Az egyetemi és főiskolai felvételi rendszerről* a beszámoló leszögezte, hogy a VIII. kongresszus határozata az egyetemi-főiskolai felvételi rendszerről helyes volt. A fizikai dolgozók gyermekeinek aránya a felvételnél nem csökkent. Ugyanakkor szükséges, hogy a felkészültség mellett a korábbinál nagyobb teret biztosítsunk a tehetség, a rátermettség és magatartás figyelembevételére. Nem szabad azonban mellékes kérdésként kezelni, hogy egyes — különösen budapesti — egyetemeken a fizikai dolgozók gyermekeinek aránya jóval alatta marad az országos átlagnak, és ezen változtatni szükséges.

*

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT társadalmi életünk vezető, irányító ereje. A párt szervezetileg is hatalmas erőt képvisel, amit bizonyít a párttagság számának növekedése, szer-

vezeti, politikai, cselekvésbeli egysége. Vezető szerepének érvényesülése elválaszthatatlan a *pártélet fejlődésétől, a pártmunka továbbfejlesztésétől.*

Minden területen — hangsúlyozta a kongresszus — *erősíteni kell a párt eszmei-politikai vezető szerepét. Ez előrehaladásunk kulcskérdése.* A társadalmi élet minden szintjén biztosítsuk a helyes marxista—leninista politika hatékony érvényesülését, következetes megvalósítását. Nagyobb gondossággal szervezzük meg a végrehajtást és ellenőrzést.

A párt társadalmi szerepéről széles körű viták folynak nálunk. A kongresszus érdemi állásfoglalása valamennyi vitatott kérdésben nagy segítséget ad a gyakorlati munkához. Többi között azzal, hogy ismét leszögezte: növelni kell a pártszervezetek szerepét, felelősségét a vezető káderek kiválasztásában és nevelésében. Hiszen — mint azt a beszámoló is megállapítja — „...*A párt céljai csak úgy válnak valósággá, ha a vezető posztokon a párt politikáját értő, azt végrehajtani képes párttag és pártonkívüli vezetők dolgoznak.*" Itt nem lehet helye semmiféle formális statisztikai szemléletnek. A mérce: *hűség a hazához, a szakképzettség, a rátermettség. Ezt egyaránt meg kell követelni párttagtól és pártonkívüliektől.*

A párttagok és a pártonkívüliek viszonya fontos része a párt vezető szerepének. Összefogásuk, egységük a jövőben is nélkülözhetetlen. A szocializmus, amely az egész nép felemelkedését, boldogulását szolgálja, párttagoknak és pártonkívülieknek egyaránt épül, azon egyaránt dolgoznak kommunisták és pártonkívüliek.

Kádár elvtárs kongresszusi zárszavában ismételten hangsúlyozta: „... *nem szabad hátránynak lennie annak, ha valaki pártonkívüli. Mindjárt hozzáteszem, hogy ez persze előny sem lehet. Nem lehet előny az, ha valaki párttag, de hátrány sem lehet, mint ahogy ez szórványosan előfordul.*"

A párt irányító, ellenőrző szerepének hatékonyabb érvényesülését célozza a kongresszuson elfogadott új Szervezeti Szabályzat. „*A Szervezeti Szabályzat a pártélet törvénye, szervezett fellépésünk biztosítéka, munkánk előmozdítója.*" Kifejezésre jutnak benne a pártélet lenini normái, alapul szolgál a pártegység továbbfejlesztéséhez. A párt egységét erősíti a vita, a szabad véleménynyilvánítás, a kérdések érdemi megvilágítása és eldöntése. Miután azonban határozat, döntés született, teljes egyöntetűséget és maximális részvételt kell biztosítani a végrehajtásban.

*

A kongresszus munkájában fontos helyet foglaltak el a *nemzetközi kérdések.* A szocializmus építése hazánkban szerves része annak a nagy nemzetközi imperialistaellenes küzdelemnek, amely

az egész világon a szocializmusért, a demokráciáért és a békéért folyik. Nagy nemzeti célunk, a szocializmus teljes felépítése egyben internacionalista ügyet is szolgál. Hozzájárulásunk a népek antiimperialista küzdelméhez, az internacionalizmus erősítése pedig alapvető nemzeti érdekünk is. Ebből következik, hogy pártunk egyik osztaga az imperializmus ellen küzdő erők nemzetközi élcsapatának, a kommunista világmozgalomnak.

A kongresszus a jelenlegi nemzetközi helyzetet elemezve vázolta azokat a folyamatokat is, amelyek történelmileg meghatározzák a nemzetközi események menetét. Különös figyelmet kapott a békét és biztonságot leginkább fenyegető imperialista agresszió két háborús tűzfészke: az USA vietnami agressziója, valamint az USA és a nyugatnémet militarizmus szövetsége. Ezekkel szoros kapcsolatban foglalkozott a kongresszus a kommunista világmozgalom egységével.

„Az imperializmus lehetőségeinek korlátozódása és mélyülő válsága — hangsúlyozza a Központi Bizottság beszámolója — *egyrészt kapcsolatok keresésére, az úgynevezett »fellazítási« kísérleteire, másrészt kalandor lépésekre sarkallta a legagresszívebb monopoltőkés köröket. A vezető tőkés hatalom, az Egyesült Államok korlátja militarizálja az országot, lábbal tiporja a nemzetközi kapcsolatok törvényeit, nyílt agressziókat követ el. Ennek legsúlyosabb formája a Dél-Vietnam népe elleni háború és a Vietnami Demokratikus Köztársaság elleni agressziók sorozata."*

A kongresszus nagy szolidaritási tüntetés volt a vietnami nép igazságos háborúja mellett, felháborodással leplezte le az amerikaiak szégyenteljes agresszióját. A Központi Bizottság beszámolójában Kádár elvtárs egész dolgozó népünk véleményét és érzéseit fejezte ki, amikor hangsúlyozta: *„Népünk a szolidaritás érzésétől áthatva egységesen áll a megtámadott, hősiesen harcoló vietnami testvéreink oldalán. Támogatjuk a Vietnami Demokratikus Köztársaság és a Dél-vietnami Nemzeti Felszabadítási Front igazságos követeléseit és harcát. Politikai, diplomáciai, gazdasági és védelmi eszközökkel segítjük az agresszió ellen küzdő vietnami népet. Azt tartjuk, hogy minden népnek erkölcsi kötelessége Vietnam megsegítése, és mindazoknak, akik felelősséget éreznek népükért és a békéért, össze kell fogni az amerikai agresszorok megfékezésére, a háború tüzének eloltására."*

A VIETNAMI NÉPNEK még hatékonyabb segítségre van szüksége, és ebben — ahogy eddig is történt — ezután is a szocialista országoknak kell élen járniok. Ezért pártunk a kínai vezetők véleményével szemben állást foglal amellett, hogy: *„feltétlen szükség van a Vietnamnak nyújtott közös segítségre, a szocialista országok összehangolt fellépésére, az amerikai agresszió elleni akcióegység létrehozására".*

Pártunk álláspontja széles körű egyetértésre talált a testvérpártoknál, amit hozzászólásaikban is kifejeztek. Népünknek, pártunknak Vietnammal kapcsolatos állásfoglalásáról és internacionalista magatartásáról elismerően szólt a vietnami párt küldötte: *„Mi úgy tekintjük ezt a segítséget és támogatást* — hangsúlyozta Lé Duc Tho elvtárs — *mint baráti szolidaritást, a proletár internacionalizmus ragyogó megnyilvánulását, amely már régóta megvan pártjaink és népeink között."*

Hazánk európai ország. Ezért érthetően aggodalommal figyeljük a Német Szövetségi Köztársaságnak és az USA-nak az európai és egyben a világ békéjét, biztonságát fenyegető militarista szövetségét.

A kongresszus változatlanul fontosnak tartja, hogy pártunk fokozza erőfeszítéseit a Varsói Szerződés tagállamainak bukaresti nyilatkozatában közzétett célkitűzéseinek — az európai béke és biztonság — megvalósításáért.

A mai bonyolult helyzetben, amikor az imperializmus agressziójának fokozódása miatt növekszik a nemzetközi feszültség, *pártunk a legfontosabbnak tartja a kommunista világmozgalom egységét. Ez a magva, alapvető fundamentuma valamennyi antiimperialista erő összefogásának, egyesítésének.* A kommunista világmozgalom egységének szükségszerűsége soha nem volt olyan nagy fontosságú, mint éppen napjainkban. Ez a leghatékonyabb erő, a legfontosabb tényező a vietnami nép megsegítésére is.

A testvérpártok képviselői — szinte kivétel nélkül — kongresszusi hozzászólásukban ugyanennek a véleménynek adtak kifejezést. Hangsúlyozták, hogy a jelenlegi helyzetben a kommunista pártok számára a legfontosabb feladat az egység helyreállítását, megszilárdítását előmozdítani. Elítélendő minden olyan lépés, amely a forradalmi munkásmozgalom sorainak egységét rombolja.

Sajnálatos, hogy jelenleg az egységbontó tevékenység Kínában a hivatalos politika rangjára emelkedett és az úgynevezett „kulturális forradalom" a legfőbb politikai tartalma.

A NEMZETKÖZI MUNKÁSMOZGALOM egyik alapvető tapasztalata, hogy mind az álbaloldali, mind a jobboldali elhajlásnak közös ismertetője a szovjetellenesség. A nemzetközi imperializmus, a burzsoázia mindig — és nem véletlenül — a Szovjetuniót tekintette legfőbb ellenségének. *Minden szovjetellenesség, függetlenül szándékuktól, akarva-akaratlanul az imperializmusnak kedvez.*

A kongresszus is úgy ítélte meg: *eljött az ideje annak, hogy a kommunista pártok rendezzék soraikat, tanácskozzanak, összehangolják tevékenységüket, megteremtsék az akcióegységet a béke és a szocializmus legégetőbb kérdéseiben, különösen pedig Vietnám megsegítésében.*

A kongresszus vitájában 48 küldött szólalt fel. Felelősséggel és nagy hozzáértéssel beszéltek az ország és a maguk szűkebb területének gondjairól, problémáiról és a feladatokról. Az egész tanácskozást az előremutatás jellemezte: *Mit és hogyan kell dolgozni, milyen módon lássunk hozzá a kongresszus határozatainak végrehajtásához.*

HOSSZÚ TÁVRA SZÓLÓ munkaprogramot dolgozott ki a kongresszus. Nem automatikusan, nem kevés gond közepette, előre nem látott nehézségek leküzdésével valósulhatnak meg célkitűzései. *Párttagságunk politikai érettsége, harcos aktivitása, összeforrottsága a szocializmus ügyén munkálkodó pártonkívüli dolgozókkal — mindenekelőtt ez a legfőbb biztosítéka a kongresszusi határozatok következetes végrehajtásának.* Pártunk minden dolgozót, minden becsületes hazafit felszólít, hogy a *IX. kongresszus útmutatásai alapján haladjunk tovább,* s még lendületesebben dolgozzunk a szocializmus teljes felépítésén, hazánk felvirágoztatásán, a béke védelmén.

Harcunkban nem állunk egyedül. Jóleső érzéssel nyugtázhatjuk, hogy testvérpártjaink küldöttségei egyetértésüket, szolidaritásukat fejezték ki pártunkkal. Ez tovább erősít bennünket, arról győz meg: helyes úton járunk.

Az új, egységes választójogi törvényről

Alkotó korunkhoz méltó eseménnyel zárult az országgyűlés 1966. évi novemberi ülésszaka. A párt illetékes szervének állásfoglalása, majd a képviselők sokoldalú vitája és tárgyalásai után kiegészítették és elfogadták a forradalmi munkás-paraszt kormány elnökének törvényjavaslatát az országgyűlési képviselők és tanácstagok választásának új, egységes rendszeréről. A nép képviselőinek jelölése és kiválasztása a jövőben *minden fokon* — tehát a helyi tanácstól a parlamenti képviseletig — egy ugyanazon törvényben meghatározott módon történik.

Hazánkban ugyanis történelmileg alig néhány év különbséggel, de mégis két lépcsőfokon indult meg a fejlődés, illetve a továbbfejlődés. Ennek megfelelően születtek választási törvényeink is. A felszabadulás után a politikai arénában kézzelfogható harcot vívtak az osztályok és pártok a hatalomért. A burzsoázia erőivel szemben

már 1944-ben megalakult a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front. Az első választás óta a Kommunista Párt és a vele szövetséges pártok — százalékos megállapodás arányában — *közös lajstromon* választották meg képviselőiket. Nagy területek egész *képviselő csoportokat* küldtek a parlamentbe s néhány ismert vezető politikusba vetett bizalmukon kívül a választóknak alig volt ismeretük a névsor sok más alakjáról. A választások nagy körzetekben — megyékben, megyei jogú városokban — zajlottak le, s egy külvárosi vagy tanyai szavazó nemigen remélhette, hogy a lajstrom élén vagy közepén álló személyt valaha is úgy köszöntheti — mint saját képviselőjét. Kisebb helyi kezdeményezések nem változtattak a választási törvény lényegén. *A lajstromos választás felett* — az 1945. évi VIII. törvény óta — *eljárt a történelem.* A szocializmus építésében az MSZMP vezetésével ma együtt munkálkodnak az időközben megszűnt politikai pártok haladó tagjai. Munkájukat, törekvéseiket egybefogja a Hazafias Népfront országos mozgalma. A választó tömegek pedig egyre inkább azt kívánják, hogy helyi képviselőjük általuk ismert, elérhető legyen.

A politikai fejlődés másik ütemét a fordulat éve után éltük át, amikor 1949-ben megalkottuk a dolgozó nép tanácsrendszerét, melyben a (kerületi, községi, városi, járási, megyei) választott tanácstagok képviselik a dolgozók érdekeit, és így segítik a politikai és gazdasági eredmények növelését. (1954: IX. törvény a tanácstagok választásáról.) Mivel a tanácsok munkájában már nem érvényesültek a korábbi széthúzó pártpolitikai törekvések, a tanácstagok választásánál fel sem merült a lajstrom igénye. Az adott terület választói *tudták és tudják: ki az ő tanácstagjuk,* kire adják szavazatukat, vagy szükség szerint kit cserélnek le. A tanácstagok és a választók közötti kapcsolat — ahol mindkét részről helyesen éltek a demokratizmussal — eleven és kézzelfogható volt.

Az országgyűlés által elfogadott új törvény ezt a jogot és gyakorlatot ültette át 65 paragrafusban megfogalmazva. Ezzel megszüntette azt a kettősséget, hogy korábbi szavazatunkat a *Hazafias Népfront képviselőlistájára,* de a (községi, kerületi, járási, városi, megyei) *tanács jelöltjeire* adtuk. Az egyéni választókerület létesítése a képviselőjelöltet és a tanácstagjelöltet egyaránt törvényben meghatározott számú helyi választó elé állítja. (Kis községnél pl. 50 választó jelöl egy tanácstagot, vagy országosan közigazgatásilag kb. 30 ezer ember egy képviselőt.) S természetes, hogy az egységes törvényben *a visszahívhatóság új és egyetemes jog,* hiszen, ha a képviselő vagy tanácstag megbízatására méltatlanná válik, vagy annak nem tud eleget tenni, változtatni is lehet. A választók a Hazafias Népfront helyi szervei vagy az országos elnökségen keresztül eljuttathatják szándékukat a területi tanácshoz, illetve a Népköztársaság Elnöki Tanácsához. A régi választási törvényekben erre ebben a formában nem volt mód.

A parlament vitája hangsúlyozta, hogy az új törvény a szocialista választójogi törvények között is a legkorszerűbbek közé tartozik. A burzsoá választási rendszerekkel szemben még összehasonlítási alapot is nehéz teremteni. (Ezzel kapcsolatban érdemes visszatekinteni néhány régebbi adatra: az ellenforradalmi Horthy-rendszer 1921-ben rendeleti úton vezette be a *nyílt* választást. Érvük az volt: a magyar ember nyílt, egyenes, őszinte jellemével nem fér össze a titkos szavazás. Negyedszázaddal később kiadtak egy új, most már „titkos" választójogi törvényt, amelyben viszont a választókörzeteket úgy határozták meg, hogy pl. Buda polgári területein *százezer* választó kapott *nyolc* képviselőt, a munkáslakta pesti kerületekben viszont *184 ezer* választó *hat* képviselőt ... Az 1938-as választásokon a hajdúszoboszlói körzetben az akkori igazságügyminiszterrel szemben egy református lelkész lépett fel ellenzéki programmal. Mikor egy faluban választói elé akart állni, a csendőrök megfenyegették: *„ne merje átlépni a miniszter területét!"* A választást megelőző időszakban érdemes lesz szemügyre venni néhány mai burzsoá választási jogrendszert, amelyek kísértetiesen hasonlítanak vázolt emlékeinkre.) Az új törvényben szabad és tiszta közéletünk megnövekedett demokratizmusa fogalmazódott meg, az a tény, hogy a választók milliói elfogadják, helyeslik a párt és az állam politikáját. De ezen túlmenően a választópolgár közvetlen szavazással kezében tartja a *titkos kiválasztás* és a *nyilvános ellenőrzés* jogát is, bárki legyen a tanácstag vagy a képviselő.

A vitában és az azt követő kommentárokban többször elhangzott az az igaz gondolat, hogy az új választási törvény tovább éleszti, gazdagítja a közéleti aktivitást, a szocialista demokráciát. Változatlan maradt például a törvénynek az a pontja, amely kimondja: a képviselőket és a tanácstagokat általános, egyenlő és közvetlen választáson, titkos szavazással négy évre választják. De új az a fogalmazás, hogy a jelöltek mindenütt személyesen és *választókerületenként* állnak választóik elé, akiknek munkájukról rendszeres beszámolóval tartoznak s akik megerősíthetik vagy visszahívhatják őket — érdemük szerint! Változatlan maradt az az eddigi és több mint évtizedes gyakorlat, hogy a jelölt, a Hazafias Népfront jelöltje, akinek erényeit és képességeit a választópolgárok a gyűléseken teszik mérlegre. De új a 28. paragrafus (2) bekezdése, kimondja, hogy egy választókerületben *egy vagy több személy* is jelölhető. Ez semmiképpen sem jelenti azt, hogy visszatér a koalíciós idők pártharca. De lehetőséget ad arra, hogy a választópolgárok a Hazafias Népfront esetleges két vagy több jelöltjét is megítélhessék: kinek az *emberi, politikai felkészültségét* tartják hasznosabbnak, célravezetőnek. Magyarán: ugyanazt a szocialista politikát kinek a közéleti szereplése szolgálja jobban, azt a jelöltet támogathatják egy sorrenden belül. Az ellene szavazás egyetlen áthúzáson múlik, de ezt alapos mérlegelés, ismerkedés, latolgatás előzheti meg. A jelölő-

gyűlések *állásfoglalásait*, a társadalmi szervek *javaslatait* végül a Hazafias Népfront terjeszti *hivatalos* formában az állampolgárok elé. Ha az összes választóknak több mint a fele leszavazott, és a jelölt vagy az egyik jelölt az összes érvényes szavazatoknak több mint a felét megkapta; négy évre *egybefűzi* őket a társadalomért érzett, terebélyesedő egyéni felelősség és a kölcsönös aktivitás.

A kisebb jelentőségű, de nem lényegtelen gondolatsora az új törvénynek az 55. paragrafus, amely bekezdéseiben a két választás között megüresedő tanácstagi és képviselői helyek betöltéséről intézkedik. Eddig érvényben volt az a gyakorlat, hogy bármely okból megüresedett képviselői helyekre a korábban megválasztott pótképviselőt hívták be — mechanikusan, a választók újabb megkérdezése nélkül, hiszen a lajstromon a pótképviselő is rajta volt. Csorbította ez a behívási rendszer a választópolgárok időközbeni beleszólási jogát, hiszen lehetséges volt régen elfeledett névsorokat hivatalból megerősíteni. Az új törvény kimondja: megüresedés esetén a Hazafias Népfront elnöksége (tanácsoknál az illetékes tanács vb) évente két alkalommal javaslatot tehet *új, helyi választások* kiírására. Ez az új paragrafus ugyancsak megnöveli a választópolgárok jogait, hiszen ismereteik és demokratikus igényeik szerint mindig kell „tartalékban" tartani több tanácstagi és képviselői erényekkel rendelkező jelöltet. Ilyen káderek — kommunisták és pártonkívüliek — az alkotó évek közben is nevelődnek a közélet különböző fórumain.

Megemlíthető végül egy törvényszerű útja a tapasztalatok felhalmozásának, hiszen az új választójogi törvény több paragrafusa már *itt-ott kialakult gyakorlatot* rögzít. Sok helyütt korábbi választások után cikkelyek nélkül is azt diktálta a célszerűség, hogy a megyei képviselői lajstromokat utólag osszák területekre. Ezért több helyen maguk a képviselők választottak egyéni körzetet. Most ez az egyéni kezdeményezés törvényre emelkedik, s a kiválasztás joga megfordul, a nép választ egyéni képviselőt. Hasonlóképpen tapasztalati elemekből, igényekből született már korábban az a felismerés, hogy szükség szerint lehetővé kellene tenni két vagy több jelölt állítását is. Most a párt állásfoglalása után a parlament összegezte a választók körében kialakult igényeket, és ez is törvényerőre emelkedett.

Az új, egységes választójogi törvény hatálybalépésével megszűnt kilenc korábbi, történelmileg elavult határozat, rendelet és törvény. Megnövekszik a választópolgárok joga, megnő a tanácstagok és képviselők felelőssége. A helyi tanácsok maguk is kisebbfajta parlamentté válnak, és az országgyűlés is megnöveli, sűríti a tanácskozás jellegű összejöveteleket. A választók és tisztségviselők szorosabb együttműködéséből, az eszmecserék közvetlenebb és rendszeresebb lehetőségéből gazdagodik a szocialista állam, erősödik és szélesedik majd az új társadalom építésének politikai bázisa.

Pártszervezeteink gazdaságpolitikai feladatai az állattenyésztésben*

Az állattenyésztés termeli a legfontosabb energia- és fehérjetartalmú élelmiszereinket, jelentős szerepe van külkereskedelmünkben. Az állattenyésztés fejlődése közvetve visszahat egész mezőgazdaságunk termelési színvonalára. Ezért minden gazdaságban nagy körültekintést, gondos elemző munkát igényel az állattenyésztés fejlesztése, a közelebbi és a távlati célok kitűzése.

Az állattenyésztés egyes ágazatait differenciáltan helyes fejleszteni. Az adottságainkat és az igényeket figyelembe véve legfontosabb a szarvasmarha- és juhtenyésztés. Mindkét ágazat takarmányellátása majdnem teljesen hazai termelésből, jelentős hányadban tömegtakarmányból, gazdasági melléktermékekből valósítható meg, ugyanakkor ebből származik tőkés exportunk jelentékeny hányada (élőmarha, pecsenyebárány stb.). A szarvasmarha és a juhtenyésztés fejlesztésével gyapjú és bőr tőkés importunk is csökkenthető. Hazánk takarmánytermelésének adottságai, tömegtakarmány termelésünk fejlesztésének lehetőségei is elsősorban a szarvasmarha- és juhállomány növelését indokolják. A sertés- és baromfitenyésztés termelését nem elsősorban az állomány növelésével, hanem a tenyésztői munka javításával, az intenzív nagy termelőképességű fajták (hibridek) elterjesztésével, az anyaállomány fokozottabb kihasználásával, az állományforgó biológiailag lehetséges lerövidítésével és a tartási körülmények javításával célszerű növelni. Az alapvetően abrakfogyasztó ágazatok fejlesztésének mértékét elsősorban a hazai takarmánybázis növekedése szabja meg.

A hazai és az export igények kielégítése

A szarvasmarhatenyésztés fokozottabb fejlesztését indokolja, hogy a jelenlegi tej, tejtermék fogyasztásunk alacsony, egy főre számítva évi 130—140 liter (vajjal együtt). Az élettanilag optimális tejfogyasztási szint az Élelmezés- és Táplálkozástudományi Intézet adatai szerint fejenként 260 liter. A tej és tejtermék fogyasztásban az európai államok között a 17. helyen állunk.

* Az FM Állattenyésztési Főigazgatóságon készült tenyésztéspolitikai irányelvek felhasználásával.

Marha- és borjúhúsból adottságaink mellett az élettanilag optimális fogyasztási szint egy főre számítva 16 kg lenne, a jelenlegi 10—12 kg-os fogyasztással szemben. A vágómarha és marhahús az egyik legjelentősebb exportcikkünk, az ország összes tőkés exportjának 12—13%-át szolgáltatják. Piaci lehetőségeink alapján a vágómarha és a marhahús exportját 20—30%-kal növelhetjük.

A hazai és az export igények kielégítése érdekében legfontosabb feladat a tejtermelés alapját adó és a hízóalapanyagot biztosító tehénállományunk lényeges növelése. *Az ország tehénállománya október 1-én 761 000 db volt, 23 000 db-bal kevesebb, mint egy évvel korábban.* A nagyüzemi szarvasmarhatartás fejlesztése az elmúlt években nem ellensúlyozta a háztáji tehénállomány csökkenését. Az optimális tej, tejtermék és húsfogyasztási szint eléréséhez és az exportlehetőségek kihasználásához legalább 900 000 tehenet kellene tartani. A termelőszövetkezeti pártalapszervezetek ezért fokozottabban támogassák a közös szarvasmarhatenyésztés fejlesztését, meggyőző érvekkel segítsék a helyi adottságok hasznosítását. Lehetőség szerint érjék el, hogy a közös tehénállomány legalább annyival növekedjen, amennyivel a háztáji tehénállomány csökken.

A helyi pártszervezetek emellett munkálkodjanak azon is, hogy a háztáji tehénállomány évek óta tartó csökkenése mérséklődjön, és lehetőleg meg is szűnjön. Ennek érdekében legtöbbet a háztáji gazdaságok takarmányellátásának biztosításával tehetnek. Minthogy a tehéntartást felszámoló háztáji gazdaságok csak ritka esetben válnak újra tehéntartóvá, ezért azokat a gazdaságokat célszerű erősíteni, ahol még marhát tartanak és szívesen foglalkoznak azzal.

A tehénállomány elsősorban az üszők nagyobbarányú tenyésztésbevételével növelhető. Az üszőállomány fokozottabb tenyésztésbevételét a gümőkór és a brucellamentesítés fokozódó üteme, valamint a borjúszaporulat növelése is szükségessé teszi. Ezért *arra kell törekedni, hogy a tsz gazdaságok minden arra alkalmas üszőt tenyésztésbe állítsanak és csak a tenyésztésre alkalmatlan, az állomány fejlesztéséhez felesleges üszőket hizlalják meg.* A termelőszövetkezeti pártszervezetek akkor járnak el helyesen, ha a pillanatnyi anyagi előnyök miatt nem engedik a közös tehénállomány utánpótlásához szükséges üszőket meghizlalni és a gazdasági vezetőket arra ösztönzik, hogy csak annyi tehenet selejtezzenek ki, amennyinek a pótlásához van elegendő vemhesüsző. Minden közös gazdaság a saját tenyésztésére alapozza tehénállománya utánpótlását. A háztáji gazdaságok csökkenő tehénállománya ugyanis a tsz-ek vemhesüsző igényét egyre kevésbé tudja kielégíteni.

Az árak és az érvek

A tej- és tejtermékfogyasztásunk növelése a tejtermelés jelentős fokozását követeli meg. Ez évben a tej felvásárlási árának emelése és a kedvezőbb takarmányellátottság hatására jelentősen nőtt az üzemek tejtermelése. Az állami kereskedelem pl. október 1-ig 760 millió liter tejet vásárolt fel, 83 millió literrel többet, mint a múlt év első 9 hónapjában. A tejtermelés további növelése érdekében legfontosabb, hogy a takarmányigény és a termelés mind jobban összhangba kerüljön. A termelőszövetkezeti pártszervezeteknek a tejtermelés növelésében fontos feladatuk, hogy segítsék elő és támogassák a tudományosan megalapozott tömegtakarmány termesztési módszerek bevezetését (iregszemcsei, alsótengelici módszer), *amelyek segítségével több gazdaság a hagyományoshoz képest megkétszerezte, megháromszorozta az egységnyi takarmánytermő területre jutó hozamokat.* A gazdasági vezetőket ösztönözzék a különböző fehérjepótló eljárások, főleg a tömegtakarmányok karbamidos dúsításának alkalmazására. A tehenekkel etetve minden kg karbamid 8—10 liter tejtöbbletet eredményezhet és a takarmányozási költségeket mintegy 10—15%-kal csökkentheti. A termelőszövetkezeti pártvezetőségek megfelelő adottságok esetén szorgalmazzák a gépi fejés bevezetését s az ehhez szükséges személyi feltételek biztosítását. Ellenőrizzék a rét- és legelőjavításokra, a korszerű legelőhasználati módszerek (sávos adagolt, napi adagolt legeltetés) bevezetésére való felkészülést. Korszerű legelőhasználattal ki lehet küszöbölni a tiprási veszteségeket, ami a fűhozam mintegy 25—30%-át teszi ki. A megemelt felvásárlási árak tehát egymagukban nem oldanak meg mindent, a gazdaságosabb termelés érdekében nagy szükség van a meggyőző érvekre is.

A szakszerűbb marhahizlalás eredményeként a vágómarhatermelés egy tehénre számítva 2,7 q-ról 3,1 q-ra nőtt az elmúlt években. A vágómarhák átlagsúlya a múlt évi 474 kg-ról 506 kg-ra emelkedett. Az „A" és extrém minőség aránya 1966-ban 9 hónap alatt 46,3% volt, az előző évi 37,0%-kal szemben. Az export volumen fenntartását — az alacsony tehénállományra tekintettel — továbbra is csak nagyobb súlyra történő hizlalással lehet biztosítani. A vágómarha-termelés növelésének legfőbb tartaléka a szaporulat növelése. Ennek érdekében a jelenlegi 15—16 hónapról 13 hónapra kellene csökkenteni a két ellés közti időt. Az ellési időköz 1 hónapos csökkentése 52 000 borjútöbbletet jelentene évenként.

A termelőszövetkezeti pártszervezetek ne feledjék, hogy végül is a tenyésztők munkájától függ minden elképzelés megvalósítása. Gondosan foglalkozzanak a szarvasmarhatenyésztésben

dolgozók problémáival, a kommunisták munkájával. Erkölcsi és anyagi megbecsüléssel, ösztönző jövedelemelosztási módszerekkel tegyék még érdekeltebbé őket a termelés növelésében.

A hazai *juhtenyésztés* gyapjútermelése a könnyűipar igényeinek csak 55—60%-át, szőrmés juhbőr termelése pedig 48%-át fedezi. Változatlan ipari igények mellett is csupán az import megszüntetése céljából a hazai termelés megkétszerezésére lenne szükség. Ugyanakkor a *pecsenyebárány és vágójuh export növelésének lehetőségei is korlátlanok*, a bárány és vágójuh dollár kitermelése 39 Ft/$. Ennek ellenére juhállományunk az elmúlt időszakban csökkent. *Az 1966. év eleji állomány 2 460 000 db volt, 140 000-rel kevesebb, mint egy évvel korábban.*

A juhtenyésztésben legfontosabb feladat az állomány (az anyaállomány) lényeges növelése. A hazai és exportigények kielégítése érdekében felnőtt juhállományunkat 3,2—3,5 millió db-ra kellene növelni. A fejlesztés feltételei elsősorban a tsz közös gazdaságokban adottak. Az állami gazdaságokban például 100 kh mezőgazdasági területre 53, a tsz-gazdaságokban viszont csak 25 juh jut. A termelőszövetkezeti pártszervezetek segítsék elő, hogy minden arra alkalmas tsz-ben tartsanak juhot, mert különben *elvesznek azok a mellék- és hulladéktakarmányok, alkalmi takarmányozási lehetőségek, amelyeket a juhállomány jól hasznosít.* Minthogy az árutermelési feladatok teljesíthetőségét az anyaállomány határozza meg, ezért az állományfejlesztésnél a legfontosabb az anyaállomány növelése.

Az exportlehetőségek figyelembevételével a juhhús termelést a tejesbárány, a választási bárány és az express hízlalású pecsenyebárány előállítására célszerű alapozni. Ezek időben történő minőségi előállításával elérhetjük a legmagasabb világpiaci árakat és így nő a forgási sebesség. A gazdaságosság növelése érdekében a téli takarmányozás idejére csak az anyaállományt és az utánpótláshoz szükséges jerkeállományt tartsuk meg, a többit még a születés évében értékesítsük, mert így nem végzünk felesleges életfenntartó takarmányozást.

Előrelátó számítással

Sertéstenyésztésünk fejlesztését szükségessé teszi, hogy lakosságunk húsellátása túlnyomórészt erre az ágazatra támaszkodik. Összes húsfogyasztásunk több mint felét a sertéstenyésztés elégíti ki. Az élettanilag optimális fogyasztási szint eléréséhez az 1 főre jutó sertéshús-fogyasztást 28—30 kg-ra kellene növelni. Az 1965. évi sertéshús-fogyasztás 27,3 kg volt. Exportlehetőségeink a főbb sertéstermékek (dobozsonka, szalámi) kivitelének mintegy 60%-os növelését tennék lehetővé.

Sertésállományunk az elmúlt időszakban általában 3 évenként megismétlődő hullámzási ciklus törvényszerűségei szerint ingadozott. Ez okozta az átmeneti sertéshús ellátási problémáinkat is. Az állomány ingadozását a hízóalapanyag iránt megnyilvánuló keresletet, az abraktermés és ennek alapján kialakult áringadozások okozták. Az állományingadozás a tsz-gazdaságok létrejötte után mérséklődött, a kocaállománynak azonban még mindig fele a háztáji gazdaságokban van. *Az ingadozások káros hatásának kiküszöbölése érdekében a központi árualap minél nagyobb hányadát a nagyüzemeknek kellene megtermelni.* Ez azt jelenti, hogy a tsz gazdaságok vágósertés-termelésének 2,5-szer olyan ütemben kellene növekedni, mint az ország összes termelésének.

Az állományingadozás következtében kocaállományunk az elmúlt időszakban a kívántnál jóval alacsonyabb szintre esett vissza. Termelő üzemeink pl. októberben 493 000 kocát tartottak, a tervek teljesítéséhez szükséges 550 000 kocával szemben. A közös gazdaságok kocaállománya októberben 185 000 volt, 31 000-rel kevesebb mint egy évvel korábban. Annak ellenére, hogy a vágósertés és süldőárak jelentősen emelkedtek, a tsz-ek kocaállományának csökkenése tovább tart.

A helyszíni tapasztalatok szerint számos közös gazdaság tervezi főleg Vas és Zala megyében, hogy felszámolja sertéstenyésztését. Így azonban veszélybe kerül az 1967. évi vágósertés felvásárlási tervek teljesítése. Ahhoz, hogy a tsz-ek tervüket 1967. évben teljesítsék, kocánként 9,5 hízottsertést kellene értékesíteniük. A tsz-ek egy kocára jutó hízottsertés értékesítése pl. 1965. évben 8,6 db volt. A termelőszövetkezeti pártszervezetek érveljenek azért, hogy okos előrelátással tervezzék a közös sertésállományt. Érjék el, hogy a tsz-ek ne a jelenlegi árakra és árarányokra alapozzák a távlati fejlesztési célkitűzéseiket. A gazdasági mechanizmus reformjának bevezetésével egyidejűleg ugyanis a vágóállatok és állati termékek termelői árai és az árarányok is megváltoztatásra kerülnek. *Rosszul jár tehát az a termelőszövetkezet, amely sertéstenyésztését megszünteti vagy kocaállományát jelentősen csökkenti, mert a vágósertésárak emelése után hosszabb időbe telik, míg a termelést újból fel tudja futtatni.*

A vágósertés-termelés növelése a kocaállomány szükséges szintjének elérése után elsősorban a termelékenység növelésével biztosítható. A közös gazdaságokban ezen a téren még nagyok a tartalékok. A kocakihasználás növelésével pl. a 100 kocára jutó ellések számát az 1965. évi 137-ről 170-re lehetne növelni. A tartás és takarmányozás körülményeinek a megjavításával az 1965. évi 29,4%-os malac- és süldőelhullást legalább 20%-ra lehetne csökkenteni. A hízottsertések tartási ideje jelenlegi adottságaink mellett az eddigi 290 nap helyett 260 nap lehetne. A hatékonyság növelése ér-

dekében a tapasztalatok szerint sokat segít az olyan korszerű módszerek elterjesztése mint pl. a malacok szárazdarás önetetésének a bevezetése, a tejpótló malactáp használata, a fiaztató rácsok alkalmazása stb.

A másik abrakfogyasztó ágazat, *a baromfitenyésztés*, az elmúlt években a kedvezőbb jövedelmezősége miatt jobban fejlődött, mint a sertéstenyésztés. 5 év alatt a baromfiállomány létszáma 17 százalékkal, a baromfihús-termelés 22 százalékkal, a tojástermelés 24 százalékkal növekedett, ugyanakkor a vágósertés-termelés csak 11 százalékkal nőtt. A baromfitenyésztés lakosságunk húsfogyasztásának egyötödét szolgáltatja. A külföldi piac baromfitermékekből — a lúd és pulyka termékei kivételével — eléggé telítődött, és e termékek exportgazdaságossága is elmarad a sertéstenyésztés termékei mögött (a baromfitenyésztésben 1 rubel kitermeléséhez 50 Ft, 1 dollár kitermeléséhez 65 Ft, a vágósertés exportban 49 Ft, illetve 46 Ft szükséges). A termelőszövetkezeti pártszervezetek segítsék elő, hogy az átmeneti áraránytalanságok ellenére is a közös baromfi- és sertéstenyésztés összhangban, a népgazdaság igényeinek megfelelően fejlődjön, s a közös sertéstenyésztés ne maradjon el a baromfitenyésztés fejlődése mögött.

A baromfitenyésztésben a termelés növelését — a lúd kivételével — a törzsállomány szinten tartása, a nagyüzemi állományok koncentrálása mellett elsősorban a termelékenység növelésével kell biztosítani. A tyúkonkénti tojáshozam növelése, a hústermelő és takarmányhasznosító képesség fokozása terén még nagyok a lehetőségek. Amíg pl. 1965. évben a tyúkonkénti tojáshozam az állami gazdaságokban 196 db volt, addig a tsz-ekben csak 140 db. Az 1 kg élősúly előállításához a pecsenyecsirke hizlalásban az állami gazdaságok 3,2 kg, a tsz-ek 3,9 kg tápot használnak fel. A termelőszövetkezeti párttagok tehát elsősorban ezeknek a tartalékoknak a feltárásán és kihasználásán munkálkodjanak A következő évek célkitűzéseinek a megvalósításánál az eddiginél jelentősebb szerepet tulajdonítsanak a háztáji baromfitenyésztés fejlesztésének. A tenyésztés színvonalának növelését e gazdaságokban elsősorban a szakismeretek bővítésével, az élenjáró módszerek elterjesztésével és a szükséges eszközök rendelkezésre bocsátásával lehet elősegíteni.

dr. Simon Gyula
Földművelésügyi Minisztérium

A propagandisták munkájához

Tudományos tanácskozás

az elmúlt évtized társadalmi fejlődéséről

A PÁRTTÖRTÉNETI INTÉZET ÉS A PÁRTFŐISKOLA a közelmúltban kétnapos tudományos tanácskozást tartott társadalmi fejlődésünk legutóbbi tíz esztendejének történetéről. A tanácskozáson a társadalomtudományok különböző ágainak ismert művelői szólaltak fel, összegezték az eredményeket, elemezték a tanulságokat és a megoldásra váró feladatokat.

A bevezető referátumot *Vass Henrik*, a Párttörténeti Intézet igazgatója tartotta. Az elmúlt évtized jelentőségét méltatva leszögezte, hogy az elmúlt tíz év kiemelkedő fejezet pártunk és népünk történetében; *önálló, egységes szakasz a marxizmus magyar viszonyokra való alkotó alkalmazása terén.* Ugyanakkor ez az időszak szerves folytatása a magyar munkásosztály közel egy évszázados küzdelmének a szocializmusért, folytatása és betetőzése annak a mélyenszántó társadalmi átalakulásnak, amely 1944—1945 fordulóján a felszabadulással és a népi demokratikus rendszer kialakulásával kezdődött. Az elmúlt tíz év *új és egységes időszaknak tekinthető a pártmunka alapelveit, módszerét és stílusát tekintve is.* Az MSZMP megalakulása és tevékenységének kibontakozása véget vetett a személyi kultusz, a pártot bomlasztó belső harcok időszakának. Olyan szakaszt nyitott népi demokráciánk történetében, amelyben a marxizmus—leninizmus alkotó alkalmazása nyomán a szocializmus építése eredményesebben, gyorsabb ütemben haladhat. Ebben az összefüggésben az elmúlt tíz év gyökeres fordulatot jelent az előző periódushoz képest. Népünk a párt vezetésével helyreállította az ellenforradalom okozta súlyos károkat, felszámoltuk a szocialista építés során korábban elkövetett hibákat s ugyanakkor *történetileg rövid idő alatt megvalósítottuk a korábbi időszakban kitűzött célt: leraktuk a szocializmus alapjait hazánkban, áttértünk a fejlett szocialista társadalom építésére.* Mindez együtt járt a néphatalom megszilárdulásával, a kulturális forradalom kiteljesedésével, a tömegek alkotó erejének és aktivitásának

növekedésével, életszínvonalának emelkedésével és gyökeres változásokat hozott a társadalmi struktúrában. Ez a fejlődés, s benne mindenekelőtt a mezőgazdaság szocialista átszervezése csak olyan kiemelkedő forradalmi vívmányokkal vethető egybe, mint amilyen a felszabadulás után a földreform, a bankok és az ipar államosítása, a munkáshatalom győzelme volt.

A tízéves fejlődés egyes szakaszait tárgyalva, többek között rámutatott, hogy a legutóbbi évtized története a társadalmi-politikai küzdelmek két szakaszára terjed ki: egyrészt a szocializmus alapjainak lerakásáért még 1948 után elkezdett harc befejező, másrészt a fejlett szocialista társadalomért vívott harc kezdeti időszakára. Ezen belül a megoldásra váró fő feladatokat tekintve *három periódust különböztetünk meg.*

Az *első* 1956. november 4-től 1958 decemberéig terjed. Ennek társadalmi küzdelmeit mindenekelőtt a munkáshatalom megvédésének és megszilárdításának feladatai, a konszolidáció, a szocialista építés folytatása és társadalmi viszonyainak továbbfejlesztését megalapozó feladatok határozták meg. E fő kérdések puszta felsorolásából is kitűnik, hogy a periódus első hónapjaiban az osztályharc középpontjában a politikai-hatalmi kérdések álltak, második felében pedig a gazdasági-kulturális feladatok kerültek előtérbe.

A *második* periódus a mezőgazdaság szocialista átszervezésének időszaka, amelyben a társadalmi-politikai küzdelmek fő kérdése a szocialista termelési viszonyok létrehozása volt az egész népgazdaságban. Ezt a forradalmi jelentőségű feladatot lényegében 1958 decemberétől 1961 tavaszáig megoldottuk.

Ezzel a tárgyalt időszak *harmadik* periódusa és egyben történelmünk új fejezete kezdődik: a szocializmus teljes felépítésének folyamata. Ebben az időszakban a szocialista termelési viszonyok megszilárdítása és továbbfejlesztése képezi a társadalmi-politikai küzdelmek központi feladatát, ezt szolgálja a gazdasági reform is. Az előadó részletesen elemezte, hogy milyen tényezők tették szükségessé a reformot.

Hangsúlyozta, hogy a reform nem szűk értelemben vett közgazdasági, hanem ennél szélesebb, társadalmi-politikai feladat is, közvetlenül érinti a társadalmi munkamegosztás valamennyi sejtjében dolgozó embert. A gazdasági reformmal szoros összefüggésben foglalkozott *a szocialista tudat* fejlesztésének kérdéseivel. Rámutatott, hogy a szocialista tudat fejlesztése terén is nagy feladatok előtt állunk. A tudat elmaradottságának okait keresve nem szabad misztikus erőt tulajdonítani a retrográd eszméknek, azoknak, amelyeket az imperialista propaganda igyekszik beplántálni népünk tudatába. Ezeknek a veszélyességét nem tagadva helyénvaló megállapítani, hogy a *tudat, a magatartás nem szocialista vonásai nagymértékben gazdasági, politikai és jogi viszonyaink még nem szocialista vonás-*

saival, illetve a már uralkodó szocialista viszonyok viszonylagos fejletlenségével függnek össze. Mindez törvényszerű velejárója az átmeneti időszaknak. Fejtegetései során hangsúlyozta, hogy a társadalmi tudat fejlődésének fontos feltétele a társadalmi demokratizmus további fejlődése, fokozottabb érvényesülése. A *szocialista demokrácia* kiteljesedése ugyanakkor nemcsak a szocialista tudat fejlesztésének fontos feltétele, hanem egyben szerves része annak a folyamatnak is, amely a szocializmus teljes felépítéséhez vezet. Az egész szocialista világrendszer előttünk álló fejlődési szakaszában — mutatott rá Vass Henrik — az előrehaladás egyik legjellegzetesebb vonása minden bizonnyal a proletárdemokratizmus eddigieknél fejlettebb formáinak tudatos keresése és kibontakoztatása lesz.

AZ ÜLÉSSZAKON ELHANGZOTT TIZENKÉT KORREFERÁTUM, illetve hozzászólás további számos új összefüggést tárt fel és sokrétűen megvilágította a tíz év fejlődésének jellemző vonásait, az egyes történeti periódusokat.

Az első időszak történetét, különösen az ellenforradalom leverésének nemzetközi összefüggéseit és belső feltételeit gazdag anyag alapján tárgyalta *Molnár János,* a történettudományok kandidátusa. Többek között rámutatott arra, hogy a nemzetközi helyzet — amelynek része volt az imperialisták egyiptomi agressziója és annak kudarca — a magyar forradalmi erők számára volt kedvezőbb, még ha voltak is 1956 őszén annak kedvezőtlen momentumai. Hangsúlyozta, hogy a Szovjetunió népei világtörténelmi küldetést teljesítettek, amikor a munkás-paraszt kormány kérését teljesítve a magyar nép segítségére siettek. A párt 1956 decemberi határozatának nagy ereje abban volt — mondotta —, hogy bár viszonylag korlátozott tényfeltárás alapján, de helyesen vette számba az ellenforradalom okait, s elemzését a történelem igazolta.

Az első periódusról szólt *Szenes Iván* aspiráns is, aki elsősorban a párt újjászervezésének folyamatát ismertette. Hangsúlyozta, hogy az újjászervezett párt belső életére a pártélet lenini normáinak érvényesülése jellemző. Ennek fontos mutatója a demokratikus centralizmus következetes megvalósítása, a pártdemokrácia fejlődése, a párt vezetőségének és tagságának összeforrása. A párt vezetői aktívákon, gyűléseken rendszeresen találkoztak a párttagsággal; ezeken az összejöveteleken érdembeli tájékoztatót nyújtottak a politikai helyzetről, a soron levő feladatokról. Másrészt meghallgatták a tagság észrevételeit, amelyeket a pártvezetőség a döntések meghozatalánál figyelembe vett. Ezzel a párttagság által már évek óta igényelt munkamódszer valósult meg.

Gulyás Emil, a közgazdaságtudományok kandidátusa a második periódus fő kérdését, a mezőgazdaság szocialista átszervezésének jelentőségét, eredményeit és a nagyüzemi szocialista mezőgaz-

daság fejlesztése terén előttünk álló feladatokat vizsgálta. Rámutatott, hogy az átszervezés eredményeként a magyar mezőgazdaság a területnagyság tekintetében a világ „legnagyüzemibb" mezőgazdaságainak sorába lépett. 1965-ben a termelőszövetkezetek átlagos szántóterülete több mint 1800 kat. hold volt, ami 4,5-szerese az 1958-as átlagnak.

Sok vonatkozásban e kérdéshez kapcsolódott *Mód Aladárné*, a közgazdaságtudományok kandidátusa, aki a társadalom szerkezetében végbement változásokat ismertette. Többek között elmondotta, hogy az igazgatásban dolgozóknak, értelmiségieknek kereken 40 százaléka munkásszármazású, s mintegy 25 százaléka paraszti származású. A mai munkásoknak pedig 45 százaléka származik munkáscsaládból, a munkásosztály nagyobb része még egy nemzedékkel ezelőtt paraszt volt. Ez a néhány adat is szemléltetően mutatja a munkások és parasztok hatalomra jutását, az ország nagyarányú ipari fejlődését, óriási tömegek felemelkedését.

Több hozzászóló nem egy időszakhoz kapcsolódott, hanem a tíz év fejlődését bizonyos aspektusból tekintette át.

Lázár György, az Országos Tervhivatal elnökhelyettese az MSZMP gazdaságpolitikáját vizsgálta 1956 és 1966 között. Hangsúlyozta, hogy pártunk gazdaságpolitikájának ma is érvényben levő alaptéziseit 1956 végén—1957 elején fektette le. Ugyanakkor rámutatott, hogy a fejlődés során bizonyos ellentmondások keletkeztek, amelyeket először a párt 1964 decemberi határozata tárt fel s meghatározta a népgazdaság fejlődésében mutatkozó feszültségek feloldásának módozatait.

Kiss Tibor, a közgazdaságtudományok kandidátusa Magyarország és a KGST viszonyával, a szocialista országokkal kialakuló munkamegosztásnak az ipar szerkezetére gyakorolt kedvező hatásával, valamint az együttműködés problémáival foglalkozott.

Köpeczi Béla, a történettudományok doktora, kulturális fejlődésünk tíz esztendejét tekintette át. A fejlődést jól szemléltette többek között a könyvkiadás adataival: az elmúlt tíz évben a kiadott könyvek száma 40%-kal, példányszámuk pedig 100%-kal nőtt. A lakosság könyvvásárlása 1965-ben ötszöröse volt az 1955. évinek. Fejtegetéseit összefoglalva megállapította, az elmúlt tíz év során a népművelésben, az irodalomban, a művészetekben és más területeken is jelentős eredményeket értünk el. A szocialista kultúra megőrizte a múlt legjobb hagyományait és azokat továbbfejlesztve új jegyekkel gazdagodott.

Szabó Imre akadémikus, társadalmi demokratizmusunk fejlődéséről tartott előadást. A tízéves időszak egyik alapvető jellemzője — mondotta többek között —, hogy benne a szocialista demokrácia fejlődése folyamatos volt. Nem szakították meg vissza-

esések. A tíz év során egészében felépült újtípusú szocialista jogrendszerünk, megalkotásra kerültek legfőbb törvénykönyveink.

Szántó György, a történettudományok kandidátusa a Magyar Népköztársaság nemzetközi helyzetének alakulását ismertette. Többek között elmondotta, hogy országunk nemzetközi tekintélye az utóbbi évtized alatt jelentősen megnövekedett, amelyben gazdasági és kulturális eredményeink mellett döntő szerepe van pártunk és kormányunk következetes internacionalista és békeszerető politikájának, a nemzetközi fórumokon tanúsított kezdeményező képességünk fokozódásának.

*

SZINTE VALAMENNYI FELSZÓLALÓ foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy mi volt az utóbbi évtized gyors társadalmi fejlődésének, az elért eredményeknek a forrása.

Egybehangzóan mutattak rá arra, hogy e tíz esztendő sikereit jelentős mértékben a szocialisa építés korábbi szakasza alapozta meg, s nem érhettük volna el azokat a szocialista tábor, mindenekelőtt a szovjet nép és a nemzetközi munkásmozgalom segítsége nélkül. *Eredményeink fő forrását* azonban *a marxizmus alkotó alkalmazásában, pártunknak a szubjektivizmus elleni kétfrontos harcában jelölték meg.* Ezen a helyes politikai alapon sikerült megnyerni a tömegek bizalmát és támogatását, alkotó-, teremtőerejük kibontakoztatását

Az eredményekben — mint ezt a tanácskozás kiemelte — döntő szerepe volt annak, hogy az MSZMP vezetősége egyrészt szakított a proletárdiktatúra dogmatikus értelmezésével, másrészt szembe szállt annak létjogosultságát tagadó revizionista, sokszor nyílt burzsoá nézetekkel, s a *kor követelményeinek, hazánk tényleges és változó viszonyainak megfelelően helyesen alkalmazta a proletárdiktatúráról szóló lenini tanításokat.*

Az MSZMP és a Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány minden korábbinál következetesebben és eredményesebben érvényesítette a proletárdiktatúra elnyomó funkcióit, határozottan fellépett a szocializmus, a néphatalom ellenségeivel szemben. Ugyanakkor gondosan ügyelt arra, hogy *az ellenségnek szánt csapások valóban az ellenséget érjék, és e csapások az ellenség szétzúzását, a megtévesztettek, az ingadozók megnyerését eredményezzék.* S ami még talán ennél is fontosabb: szem előtt tartotta azt a lenini tanítást, amely szerint a forradalom sokkal mélyebb, állandóbb és jellemzőbb vonása a dolgozó tömegek megszervezése, az új szocialista demokrácia kifejlesztése.

Ennek megfelelően *számos új vonás érvényesült a proletárdiktatúra mechanizmusában, a pártmunka módszerében és stílusában, a szövetségi politikában.*

A párt elvetette az adminisztratív módszerek elsőbbségét képviselő nézeteket és gyakorlatot, és a szocialista építés feladatainak megoldása során az *eszmei-politikai irányító munkát helyezte előtérbe*. Növelte az állami-tanácsi szervek, a tömegszervezetek szerepét, szélesítette azok tevékenységi körét. Fokozta a területi-helyi állami- és pártszervek, ipari, gazdasági vállalatok, valamint a szövetkezetek önállóságát, a választott szervek felelősségét és szerepét. A munkához való új viszony kialakításában, de a gazdaság irányításában is nagyobb teret biztosított az anyagi ösztönzésnek; felhasználta a kisárutermelésben rejlő lehetőségeket. Új módon közelítette meg a párton kívüliekhez való viszony kérdéseit, amikor többek között kimondta, hogy pártfunkció kivételével a pártonkívüliek minden más állami-társadalmi-gazdasági funkciót betölthetnek, ha a rendszerhez hűek és szakmailag kellően felkészültek. Lehetőséget adott arra, hogy minden magyar állampolgár, ha betartja törvényeinket, korábbi osztályhelyzetétől függetlenül, beilleszkedhessék társadalmunkba.

A párt elvetette az osztályharc szükségszerű és állandó éleződéséről korábban vallott felfogást, tevékenységét a tömegekbe vetett bizalom hatotta át. A párttagság és a tömegszervezetek szerepét nem szűkítette le a határozatok végrehajtására, a pártonkívüliek véleményét is kikérte fontos döntések meghozatalánál. Törvénnyé emelte azt az elvet, hogy nem a hibás nézetek hordozói, hanem a hibás nézetek ellen kell harcolni; megteremtve ezzel az alkotó viták légkörét.

Ezek az elvek érvényesültek és továbbfejlődtek a mezőgazdaság szocialista átszervezésénél, érvényesülnek és kiteljesednek a gazdasági mechanizmus már határozattá emelt reformjában, amelynek bevezetése együtt fog járni a szocialista demokráciának, a néptömegek alkotó képességének további kibontakozásával, a párt eszmei-politikai irányító szerepének, az ideológiai munka jelentőségének növekedésével.

A proletárdiktatúra lenini elveihez való töretlen hűség, a szocialista demokrácia megszilárdulása — mint ezt *Pamlényi Ervin*, az MTA Történelemtudományi Intézetének osztályvezetője, *Szigeti József*, a filozófiai tudományok doktora és *Varga Sándor*, a közgazdaságtudományok kandidátusa meggyőzően kifejtették — termékenyítőleg hatott a társadalomtudományok fejlődésére is. Népünk az utóbbi egy évtized alatt jelentősen előrehaladt és sokat fejlődött a forradalmi munkásmozgalom történetének feldolgozása, a megtett út tapasztalatainak elméleti általánosítása, a szocialista építés gyakorlata által felvetett kérdések tudományos elemzése is. Ez visszahatott a párt politikájának fejlődésére. Elősegítette a jövő terveinek és feladatainak körültekintőbb, megalapozottabb kidolgozását, lehetővé tette, hogy a párt tevékenységében a korábbinál

szélesebb területen és határozottabban alkalmazza a tudomány eredményeit.

A TANÁCSKOZÁST *Nemes Dezső* akadémikus zárta be. Hangsúlyozta, hogy az elmúlt évtized történelmi tapasztalatainak feltárásában a tanácskozás jelentős szerepet játszott. Kifejezte meggyőződését, hogy az ülésszak további ösztönzést ad a társadalomtudományok művelőinek ahhoz, hogy az eddigieknél is behatóbban tanulmányozzák a szocialista építés gyakorlatát, s így elméleti munkájukkal hozzájáruljanak az előttünk álló feladatok eredményes megoldásához.

Sz. B.

A televízió politikai tanfolyamának januári programja

A televízió politikai tanfolyamot indít január 6-tól március 10-ig, minden pénteken 19 órai kezdéssel.

A JANUÁRI PROGRAM

6-án A nemzetközi helyzet

13-án A harmadik ötéves terv

20-án A gazdaságirányítás reformja

27-én A gazdaságirányítás reformja és a mezőgazdaság.

A televízió politikai tanfolyama ismerteti a IX. kongresszus határozatát, és ezúton is segíti feldolgozását, eredményes végrehajtását. A pártszervezeteknek hatékony támogatást nyújt a pártoktatásban és a gyakorlati munkában. A helyi körülményeknek megfelelően célszerű felhasználni e lehetőséget. A műsorok csoportos nézésének megszervezése mellett, felkészült propagandisták vezetésével az egyes adások témáit megvitatni.

Takarékbetét és hitel

Csaknem hárommillió betétkönyv tulajdonost és a KST tagok százezreit érdekli: hogyan és miért változtak meg a takarékbetétek kamatozási feltételei? S bár a betétgyűjtő pénzintézetekben részletes felvilágosítást adnak mindenkinek, mégis szükséges, hogy foglalkozzunk vele. Egyesek ugyanis — mivel csak hallottak a módosításról, vagy csak a kamatláb változást jegyezték meg az intézkedésből — helytelen, messzemenő következtetést vonnak le. Ez indokolja, hogy a pártszervezetek teljesebb képet kapjanak mindenekelőtt arról: miben történt változás:

1. A le nem kötött ún. látra szóló takarékbetéteknél	3%-ról	2%-ra
2. a 90 napra (3 hó) lekötött takarékbetéteknél	5%-ról	3%-ra
3. az egy évre tartósan lekötött takarékbetét kamata (új betétforma)		5%
4. a KST betétnél	5%-ról	3%-ra

módosult a kamatláb.

A módosítás egyik alapelve az, hogy *akik rövidebb ideig bízzák pénzüket állami megőrzésre, kevesebb kamatot kapjanak, mint a tartósan takarékoskodók.*

Más feltételben is van bizonyos módosítás, mégpedig abból a célból, hogy *a takarékoskodókat a betételhelyezéskor vállalt határidő betartására ösztönözzék.* Eddig, ha a lekötési idő előtt vették ki a betétet, vagy annak egy részét, az 5%-os kamat helyett 3%-ot fizettek ki. Ezentúl a korábban felvett összeg után nem jár kamat. Nem ismeretlen nálunk az ilyen feltétel, mert a gépkocsi nyeremény-betétkönyvnél, ha valaki 5000, vagy 10 000 forintos gépkocsi nyeremény-betétkönyvet vált és három hónapnál hamarabb kiveszi a pénzét, akkor nem vesz részt a sorsolásban, tehát nem kap kamatot.

Meg kell jegyezni: a lekötési idő eltelte előtti felvétel nem jelenti azt, hogy a betétes a kamatra való jogát az egész betétköve-

telésre vonatkozóan elveszíti. A kamatot a betétes csak a felvett összeg azon részére veszti el, amelyet a vállalt lekötési idő eltelte előtt vesz fel.

A Takarékpénztár jelenleg a takarékbetétesek nagyrészének 5 százalékos kamatot fizet. A hitelkamat ugyanakkor viszonylag alacsony. A magas betétkamat és az alacsony hitelkamat közötti különbözet terhét az állam viseli. Világos tehát, hogy itt nem nyereséges üzletről van szó. Nálunk a kamat mértékét szociálpolitikai és gazdaságpolitikai döntések határozzák meg.

A lakosságnak megközelítőleg 15 milliárd forint kölcsöntartozása van a Takarékpénztárnál. E kölcsönök többsége (több mint 13 milliárd forint) kedvezményes kamatozású 2, vagy 3 százalékos építési kölcsön, lakásvásárlási kölcsön, sőt kamatmentes kölcsön is. Kamatmentes például a szövetkezeti lakásra nyújtott, az árvízkárok helyreállítására adott kölcsön, a falusi pedagógusok építési kölcsöne stb. Az építési kölcsönök mellett, hogy alacsony kamatozásúak, vagy kamatmentesek, hosszúlejáratúak is. Az évente épülő magánlakások nagyobb része is állami hitellel épül: az évi 1,6 milliárd forint 2 százalékos hitel, a kb. 800 millió forint összegű kamatmentes és az egyéb kedvezményes hitel segítségével ugyanis évente 30 000—32 000 lakás épül fel. A kedvezményes építési hiteleket a kormány továbbra is nyújtani kívánja a lakosságnak.

A rövidlejáratú személyi és áruhitel — amelyért magasabb kamatot számítanak — a hitelállománynak csak kis része. A tartós fogyasztási cikkek vásárlására nyújtott hitel is népszerű a lakosság körében. Ez évben a tervezett 1,2 milliárd forint helyett 1,8 milliárd forint hitelt vettek fel ilyen cikkek beszerzésére.

Meg kell itt említeni, hogy ezeknél a kölcsönöknél felszámításra kerülő költségeket az eddigi 5—9 százalékról egy-egy százalékkal leszállították 4—8 százalékra.

A különböző kölcsönök iránti igények évről évre növekednek. Mindezek kielégítése, a kedvezmények fenntartása szükségessé teszi, hogy jobban lehessen számolni a lakossági megtakarításokkal. Nyilvánvaló, hogy azokkal a takarékbetétekkel, amelyek hosszabb ideig fekszenek betétben jobban tud számolni a népgazdaság. Ezért indokolt az ilyen tartósan leköthető betétekre a magasabb kamatot fizetni, ezzel is ösztönözni a betétek egy éves lekötését.

A takarékbetétek új kamatozási feltételei megfontoltabb takarékosságra serkentik az embereket. A takarékossági szokások az elmúlt 10 év alatt jelentősen fejlődtek. Mind nagyobb célokra, előrelátóbban folyik a családi tervezés és pénzgazdálkodás, városokban és falvakban egyaránt. Szükséges volt ezzel összhangba hozni a kamatozási feltételeket és a korábbi viszonyok között megszabott, de ma már alkalmatlan feltételeket megváltoztatni úgy, hogy azok egyrészt a népgazdaság, vagyis az összesség érdekeit szolgálják, másrészt a tervszerűen takarékoskodók érdekeit is védjék.

Az új betételhelyezési feltételek nyilvánosságra hozatala óta sokan keresték fel a takarékpénztári, takarékszövetkezeti fiókokat és postákat részben felvilágosításért, s nem utolsósorban, hogy nyilatkozzanak: milyen formában kötik le takarékbetétjüket. Az ál-

talános értékelés még korai volna, de máris kibontakozóban van egy egészséges, a takarékoskodás tényleges céljához igazodó betételhelyezés. Ugyanis az eddigi tapasztalatok szerint a betétek 40—50 százalékát kötötték le tartósan, azaz egy évre, 30—40 százalékát pedig három hónapra.

Még egy praktikus kérdésre érdemes kitérni ezzel kapcsolatban — mert többen kérdezték — *mikortól kezdődik a lekötés?*

E tekintetben különbséget kell tenni a jelenleg már fennálló 90 napra kötött betétek és a rendelet hatálybalépését követően 1967. január elseje után elhelyezésre kerülő betétek között.

A már fennálló betétkövetelésekre nézve — amennyiben azokat három hónapra, vagy egy évre tartósan lekötik — a lekötési időt a betétkönyvben levő betétek elhelyezési időpontjából számítjuk (nem pedig attól a naptól, amikor betétes nyilatkozik). Ezeknél tehát a lekötés visszamenőleges hatályú. Az 1967. január elseje után újonnan nyitott és három hónapra, illetve egy évre lekötött betétkövetelések esetén a lekötés időpontja az új betételhelyezés napja.

G. L.

Jelentős fejlődésről

tanúskodik az az összesítés, amely a Vas megyei pártalapszervezetek vezetőségeinek összetételéről, felkészültségéről készült. A számokból is megállapítható, hogy a titkárok és vezetőségi tagok kiválasztásánál a párttagság jól mérlegelte a rátermettséget és a képességeket.

Kedvező jelenség és a megyei párttagság összetételével megegyezik az a számarány, hogy a vezetőségi tagok 35%-a fizikai dolgozó, 44%-a szellemi dolgozó, s kb. 20%-a egyéb foglalkozású. Életkor szerint mintegy 50% a 39 évnél fiatalabb, tehát az alapszervezetekben megfelelő arányban segítik egymást a fiatal s a tapasztalatokban gazdagabb kommunisták.

Megnőtt a politikai és gazdasági felkészültség foka is. A pártvezetőségi tagok 36,8%-a középiskolát, főiskolát vagy egyetemet végzett — ennél is magasabb (41%) a pártiskolát végzettek aránya. A párttitkárok állami és pártiskolai végzettsége még jobb képet mutat. Az újonnan megválasztott alapszervezeti pártvezetők közül sokan járnak jelenleg is középiskolába, egyetemre vagy tanulnak a párt iskoláin.

Az összesítés feltárta azt az elmaradást, amelyre Vas megyében is figyelni kell. A pártvezetőségekben és a titkárok között az előző időszakhoz képest csökkent a nők aránya. Ez részben azt mutatja, hogy a kommunista asszonyokra is nagy családi terhek hárulnak, s ezért húzódoznak az időt kívánó pártmunkától. Ugyanakkor kimutatható a férfi párttagok helytelen szemlélete is, nem látják szívesen funkcióban a velük egysorban dolgozó asszonyokat. A következő években tehát körültekintő munkával szélesíteni kell a nőaktivisták számát.

Csonka György

A fizikai dolgozók gyermekeinek tanulmányi segítése Egerben

Iskolánk pártszervezete együttműködve az iskola vezetőségével, a KISZ-szervezettel és a kollégiummal, megkülönböztetett gonddal foglalkozik a fizikai dolgozók gyermekeivel.

A fizikai dolgozók gyermekeinek segítése elsősorban politikai, pedagógiai és csak harmadsorban szociális kérdés.

Azért tartjuk fontosnak ezt hangsúlyozni, mert sok félreértésre adott okot a „hátrányos helyzetű tanulók" kategóriájának bevezetése. Az a tény, hogy a fizikai dolgozók gyermekei tanulmányi szempontból még hátrányban vannak például az értelmiségi tanulókkal szemben, ez egyáltalán nem, vagy nem számottevő esetben jelent szociális helyzetükből fakadó hátrányokat. Ezzel kapcsolatban még most is gyakran találkozunk téves nézetekkel. A hátrányos helyzetű tanulók segítését sokan úgy értelmezik, hogy a segítséget elsősorban a nehéz szociális körülmények között élő tanulóknak kell nyújtani. A segítésnek nem a leggyengébbek felé kell irányulni elsősorban (bár nekik is minden támogatást meg kell adni, hogy megnyugtató eredménnyel végezzék el az iskolát), hanem *mindenekelőtt tehetségkutató és kibontakoztató munkára van szükség.*

A fizikai dolgozók gyermekeinek aránya iskolánkban 58 százalék. Az elmúlt három évben tanulmányi eredményük a következőképpen alakult:

	Iskolai átlag	Munkás-származású tanulók átlaga	Paraszt-származású tanulók átlaga	Egyéb származású tanulok átlaga
1963/64	3,25	3.07	3,20	3,20
1964/65	3,26	3,05	3,32	3,32
1965/66	3,26	3,10	3,30	3,30

1963-ig iskolánkban a fizikai dolgozók gyermekeinek tanulmányi átlaga még a 3-as osztályzatot sem érte el. Az utóbbi három évben azonban erősen emelkedett és pozitív tendenciájú. A paraszt-

szülők gyermekeinek tanulmányi osztályzata az iskolaátlag fölött van, sőt megegyezik az egyéb származású tanulók eredményével. Ez utóbbi abból is következik, hogy a parasztszülők általában csak akkor adják gyermekeiket középiskolába, ha azok valójában jó képességűek, míg az értelmiségi és egyéb foglalkozásúak gyengébb képességekkel és tanulmányi eredménnyel is igyekeznek gyermekeiket középiskolába, sőt egyetemre is bejuttatni.

Iskolánk átalakulóban van. Évről évre gyarapodik nálunk a szakközépiskolai osztályok száma. A jelenlegi első osztályoknál a szakközépiskola és gimnázium aránya 4:1-hez, a szakközépiskola javára. A felsőbb osztályoknál fordított a helyzet, 4:1-hez az arány a gimnáziumi osztályok javára. Jelenleg a 19 osztályból 10 szakközépiskola.

A fizikai dolgozók gyermekeinek tanulmányi problémái a gimnáziumi és a szakközépiskolai osztályokban nagyjából azonosak. De a gimnáziumi osztályokban a tanulók közül többen akarnak továbbtanulni és ez így is van rendjén. Itt tehát a segítésnek az a célja, hogy *a tehetséges, rátermett munkás- és parasztszármazású tanulók eljussanak a főiskolákra és egyetemekre.* Ez csak úgy lehetséges, ha a középiskola négy éve alatt behozzák azt a tanulmányi hátrányt, amivel az általános iskola után indultak. Ezt a hátrányt a középiskolában jelentősen csökkenteni tudják. Ennek két oka van:

1. A középiskolák színvonala között közel sem olyan nagy a különbség, mint az általános iskolák között. A középiskolában már megnyugtatóan megoldott a szakos oktatás, míg az általános iskolákban még mindig vannak osztatlan iskolák, képesítés nélküli tanárok és tanítók.

2. A középiskolákban a tanulók olyan életkorba lépnek, amikor *egyrészt* kialakult az érdeklődési körük, behatóbban képesek foglalkozni egy-egy tantárggyal; másrészt már képesek arra, hogy megfelelő tanári irányítással, felismerve a felkészültségükben mutatkozó hiányosságokat, önálló munkával pótolják azt.

A segítés módja nem lehet azonos mind a négy osztályban. Más nehézségekkel kell megküzdeni a munkás- és parasztgyerekeknek az elsőben, mint a negyedik osztályban. Más és más feladataik vannak tehát a pedagógusoknak is a különböző évfolyamokon.

Az első évben különösen nagy feladatok hárulnak az osztályfőnökökre. A tanulók megismerésében támaszkodhatnak a szaktanárokra, a kollégiumra és az akkor még csak kialakulóban levő osztálykollektívára. A fizikai dolgozók gyermekeinél gyakori, hogy az első osztályban általános iskolai eredményeikhez viszonyítva jelentősen visszaesnek.

Az első osztályban az osztályfőnökök, szaktanárok és a kollégium feladata tehát az, hogy megismerjék a tanulók felkészültségében mutatkozó hiányosságokat és segítsenek azok felszámolásában.

A nehézségek általában nem mindenben, hanem csak egyes tárgyaknál, vagy azon belül is bizonyos területeken jelentkeznek. Tanulószobai korrepetálásra irányítjuk tehát a gyerekeket az adott tárgyból, vagy tanulópárok szervezésével próbálunk segítséget nyújtani. Ugyanis akik megszokták az új követelményeket, az új környezetet, jelentős fejlődésre képesek a négy év alatt.

A szaktanárok is sokat segíthetnek a hátrányban levő tanulóknak. Például rendszeresen feleltetni, igényes munkára szoktatja őket. Ha aktivizálja a visszahúzódó, félénk tanulókat, ezzel egyrészt növeli önbizalmukat, mert sokszor csak bátortalanságuk miatt nem jelentkeznek, másrészt kényszeríti őket arra, hogy kövessék az óra gondolatmenetét.

A tanulók megismerését nagyon nehezíti az első osztályok nagy létszáma. A létszám nem egy esetben a 44—46 főt is eléri. Ilyen körülmények között bizony sem a szaktanár, sem az osztályfőnök nem tudja megfelelő módon megismerni a tanulók problémáit még egy-két hónap alatt sem. Pedig a nehézségek rendszerint már az első hetekben jelentkeznek. Ezt a problémát megoldhatjuk a kollégium, a tanulók bevonásával.

A második osztályban a tanulók többé-kevésbé már összeforrott közösséget alkotnak. Világosan körvonalazódnak azok a területek, ahol még nem sikerült behozni a hátrányokat. Ennek figyelembevételével szervezzük a tanulópárokat. A tanulópároknak a szaktanárok meghatározzák, hogy milyen anyagrészekre kell a fő figyelmet fordítani.

Az osztályvezetőség tagjai már a tanároknál is jobban ismerik a tanulókat, problémáikat, gyengéiket és így nagy segítséget nyújthatnak az osztályfőnöknek. A második évben már kezd kifejlődni a tanulókban az egyes tárgyak iránti megkülönböztetettebb érdeklődés. Ilyen értelemben ez az időszak a *szakkörök előkészítésének éve is.* A szakkörök elsősorban a második-harmadik osztályokra épülnek, de (bizonyos tárgyakból a harmadik-negyedik osztályokra).

A szaktanárok feladata, hogy a jó képességű munkás és paraszt származású tanulókat a szakkörbe bevonják, hogy ott az adott tárgyból alaposabb ismereteket szerezzenek, ami az egyetemi felvételnél is lényeges.

A harmadik osztályban már rendszeresen napirenden kell tartani a pályaválasztás kérdését. A tanárok előtt is kialakul, hogy kik azok a munkás-paraszt tanulók, akiknek a továbbtanulása feltétlenül kívánatos.

Ezeket kell elsősorban olyan szakkörök felé irányítani, amelyek segíthetik az egyetemi és főiskolai vizsgák sikerét.

Negyedik osztályban különösen nagy jelentősége van a pályaválasztás helyes irányításának és ebben gyakran összeütközünk a szülőkkel is. Bár ez nem elsősorban a fizikai dolgozók gyermekeinek problémája, de náluk is találkozunk olyan esettel, hogy a szülők gyermekeik képességeit fi-

gyelmen kívül hagyva bizonyos „divatos" pályák felé irányítják őket, holott más területen sokkal inkább megállnák a helyüket, és a felvételi vizsga sikere is biztosabbnak tekinthető. Fontos tehát, hogy az osztályfőnök a pályaválasztást a szülőkkel is feltétlenül megkonzultálja. A negyedik osztályokban nagy segítséget jelent a hátrányban levő tanulóknak az egyetemi, főiskolai előkészítő tanfolyam.

Hátrányban vannak a bejáró tanulók. Számukra sok esetben szinte megoldhatatlan feladat a segítés bármelyik módját alkalmazni. Tanulópár szervezése csak abban az esetben lehetséges, ha ugyanabban a helységben egy jobb képességű tanuló is akad. Sokszor a szakköri munka is nehézségekbe ütközik náluk. A legjobb megoldás, ha externátus vagy tanulószobai férőhelyet biztosítunk számukra. Így részt vehetnek a tanulószobai korrepetálásokon, eljárhatnak a szakkörökbe, esetleg a tanulószobán tanulópárt is állíthatunk melléjük. De ez is csak olyan tanulóknál lehetséges, akiknél a közlekedési menetrend ezt lehetővé teszi. A többi bejáró tanulónál marad a tanóra, ami, ha figyelembe vesszük az osztályok nagy létszámát, nem adhatja meg a szükséges segítséget.

Az iskola tanulmányi eredményében a bejáró tanulók tanulmányi átlaga a legroszszabb, bár bizonyos javulást ez is mutat az utóbbi évben.

A legjobb megoldást a kollégiumi elhelyezés biztosítaná.

A Petőfi Sándor kollégium 1962-ben jutott arra a fejlődési szintre, hogy *a tanulás az egész közösség ügyévé vált.* Korábban elsősorban a nevelők problémája volt, ki hogyan tanul, mi az oka, hogy egyik vagy másik tárgyból gyenge eredményt nyújt, sőt, még az érdekelt tanuló sem vette mindig jó néven ha foglalkoztak vele. Úgy tűnt, mintha a tanulmányi munkában a saját érdekük felismerése is hiányzana, a tanulás ügyét általában pedig nem úgy fogták fel, mint amivel a közösségnek is törődni kell. A közösségi élet formáinak kialakulásával, az egyre fejlődő közösségi felelősségvállalással tudatossá vált, hogy

a kollégium nem szociális intézmény, hanem a munkásosztály harci fegyvere a párt kulturális politikájának a megvalósítására. A munkásság és parasztság gyermekei számára azt a műveltséget biztosítja, amit eddig a volt uralkodó osztályok és legfeljebb egyes értelmiségi rétegek nyújthattak gyermekeiknek.

A kollégiumban a munkás-paraszt tanulók aránya 85—90 százalék. Ez lényegében meghatározza a kollégiumban folyó gyakorlati munkát. Tapasztalataink szerint a falvakból, kisebb ipari körzetekből és a falvakba telepített üzemekből jött munkás-paraszt tanulók nagy része — tanulmányi eredményeiktől függetlenül — az életkornak megfelelő általános műveltség (olvasottság, politikai tájékozottság, a kulturált magatartás stb.) tekintetében is hátrányos helyzetben van.

A kollégiumunkban kialakult közösségi szellem eredményeként megvalósulóban van nálunk az az elv, mely szerint *a tanulóifjúság legfontosabb politikai munkája a tanulás.* Ez olyan légkört teremtett, amely lehetővé tette, hogy az ifjúsági önkormányzattal együtt kidolgozzuk a tanulmányi munka megjavításának, de különösen a hátrányos helyzetből eredő tudás és kulturális szintkülönbség felszámolásának módszereit és formáit.

Az elsődleges és legfontosabb feladat az elsőévesekkel való foglalkozás. Alapvetően ezen múlik minden. Ebben a munkában nagy számban vesznek részt az idősebb, jó tanulmányi eredményű és helyes politikai szemléletű tanulók. Segítségükre támaszkodva mérjük fel az elsőéveseknél a legfontosabb, s a további segítségadáshoz szükséges feladatokat.

A felmérés egyik fő formája: a *tanítás első napjától folytatott rendszeres kikérdezés*, amelynek a módszeres napi munkára, felkészülésre való szoktatáson kívül a tehetség felmérése is a célja. Két-három hét eltelte után a kikérdezést végző tanulókkal tartott első megbeszélésen már szinte minden elsőévesről tiszta kép alakul ki: milyen a szorgalma, melyik tárgy az erőssége vagy gyengéje, milyen tehetségű. A kikérdezést tovább folytatva, majd az első kollégiumi tapasztalatok helyességét az egyre szaporodó iskolai felelések eredményének tükrében ellenőrizve, igyekszünk az elsőéveseket megtanítani a helyes tanulás módszereire. Általánosságban, s az egyes tárgyak tekintetében is.

Pedagógiai munkánkban fontos szerepet játszik az önbizalom kialakítása, az előforduló kudarcok esetén az elkedvetlenedés legyőzése

és nem utolsósorban a tanulásban való érdekeltség felkeltése. Lényegében a kollégium egész nevelési rendszere, az egyéni és a közösségi követelmények, melyek a „mindenkinek képessége szerint, mindenkinek a végzett munkája szerint" elvre épülnek, a tanulók képességeinek lehető legteljesebb kibontakoztatását szolgálják. A kollégiumban lakó elsőéves tanulók többek között eljutnak a helyes önértékeléshez is, ami fontos tényezője a fiatalok további tanulmányi munkájának. A kollégium nevelőinek és tanulóközösségének összefogása és együttműködése eredményeként, a hátrányos helyzet okozta hiányosságok alapjaiban már az első osztály végére felszámolhatók. Azt már sikerült elérnünk, hogy a kollégiumban lakó elsősök közül egy sem bukott meg, sőt többen az egyes tantárgyakból nemcsak elérték az általános iskola nyolcadik osztályában kapott osztályzat szintjét, hanem javítottak is azon.

A kollégium politikai feladatát abban látjuk, hogy a középiskolai tanulmányokra alkalmas munkás-paraszt fiatalok közül senki se maradjon le, hanem képességeinek megfelelően szerezze meg a közép-, és erre alapozva a felsőfokú műveltséget.

Az alábbi táblázat a gimnázium első osztályú tanulóinak tanulmányi helyzetét mutatja, az 1961/62. tanévtől kezdve. A táblázatból kitűnik, hogy a nyolcadik osztályból hozott átlag és a gimnázium első osztályában elért osztályzat közötti különbség egyre csökken, s egyre nagyobb azoknak az aránya, akik megtartják, illetve megjavítják előbbi tanulmányi eredményeiket.

A kollégiumban lakó elsőosztályos tanulók tanulmányi helyzetének alakulása az 1962/63-as tanév elejétől (az 1961/62-es év adatai tájékoztatás céljából szerepelnek):

Tanév	Az első osztályos tanulók száma	Az általános iskola nyolc osztályos tanulmányi átlaga	Tanulmányi átlaguk a középiskola első osztálya végén	Az általános iskola 8. osztálya és a középiskola első osztály évvégi átlaga közötti eltérés	Az első osztályban év végén megbukott tanulók száma	Az általános iskola 8. osztályának évvégi eredményeit megtartott ill. megjavított tanulók száma és %-a
1961/62	49	4,25	3,15	1,10	1	11—22
1962/63	45	4,13	3,45	0.68	—	9—20
1963/64	27	4,51	3,80	0.71	—	7—26
1964/65	41	4,11	3,57	0,54	—	12—29
1965/66	68	4,39	3,85	0,54	—	22—32

Természetesen az első év után is folytatódik a munkás-paraszt tanulók tanulmányi segítése. Jellege azonban már megváltozik. A gyengébb képességűeknél arra törekszünk, hogy vissza ne essenek, s azokból a tantárgyakb amelyek számukra a legnehezebben mennek (rendszerint matematika, orosz, magyar nyelv) korrepetálást szervezünk, vagy az iskolai korrepetálásra irányítjuk őket. A cél *a középiskola zökkenőmentes, bukás nélküli elvégzése és a képességeknek megfelelően segítés a pályaválasztásban.*

A jobb és legjobb tanulóinknál arra törekszünk, hogy *bizonyos speciális igényt alakítsunk ki* — differenciált képességüknek megfelelően — a matematika, fizika, biológia, történelem, idegen nyelvek stb. megkedveltetésére. A cél az, *hogy ne csak jó és kitűnő tanulóink legyenek, hanem egy-egy tantárgyból, amelyhez különösebb hajlamuk és kedvük van. többet nyújtsanak.* Ezt a munkát közösen kell végezni az iskolának és a kollégiumnak; az iskolának a maga jól bevált eszközeivel, a kollégiumnak pedig azzal, hogy megteremti a tanuláshoz szükséges kulturális környezetet, légkört, ennek összes feltételével.

Komjáti Margit,
az egri Dobó István Gimnázium és Szakközépiskola párttitkára

Tóka János,
az egri Petőfi Sándor Kollégium igazgatója

Falusi pártmunkánk módszerei

Gazdálkodás és pártmunka a termelőszövetkezetben

Helyesnek és időszerűnek tartjuk, hogy több szó essék a falusi és a járási pártmunka módszereiről, így a gazdaságirányítás, a gazdálkodás pártellenőrzéséről is.

Egyetértünk Gyimóthi Dénes vitaindító cikkének egyik fontos megállapításával: *„A pártszervezeteknek tehát nem kevesebbet, hanem többet és főleg jobban kell foglalkozniok a gazdasági kérdésekkel, mint korábban."* Minderre szerintünk nem azért van szükség, mintha eddig általában rosszul dolgoztunk volna, hanem ellenkezőleg, eddigi munkánk eredményeként értünk el olyan állomáshoz, amely lehetővé és szükségessé teszi ezt.

A kaposvári járási pártvégrehajtó bizottságot is hosszabb ideje foglalkoztatják már ezek a kérdések. Vizsgáljuk, tanulmányozzuk, *hogy a harmadik ötéves terv, illetve a gazdasági mechanizmus reformja során melyek azok az új elemek, amelyek új helyzetet teremtenek a tsz-ekben és ezeknek milyen konzekvenciái vannak a pártmunkában.* Végrehajtó bizottságunk ezek köréből kiemelte a tervezést, a zárszámadást, a termelőszövetkezeti vezetést, az anyagi és erkölcsi ösztönzést, a gazdasági pártmunka és egyéb politikai feladatok összefüggéseit.

Abból indultunk ki, hogy az új gazdasági mechanizmusban növekszik a különböző szervek hatásköre, önállósága, felelőssége. Így tehát a párt, tanácsi és gazdasági szerveké is. Ezzel együtt a feladatok is sokasodnak.

Pártszervezeteink ennek a követelménynek akkor tudnak megfelelni, ha a jelenleginél kevesebb számú feladattal foglalkoznak rendszeresen, ám ez a kevesebb átfogja a gazdasági élet leglényegesebb oldalait, azokra érdemben és összefüggéseiben ad választ. Továbbá, ha az állami és gazdasági szervek munkája is önállóbb és hatékonyabb lesz, és végül, ha pártbizottságunk is ennek megfelelően alakítja ki a maga irányító, segítő, ellenőrző munkáját.

Pártszervezeteink többségére ma az jellemző, hogy havonta általában egy vezetőségi ülést és egy taggyűlést tartanak. Ezek témája rendszerint minden alapszervezetben azonos. Úgy ítéljük meg, hogy a taggyűlések számát általában nem kell szaporítani, de a vezetőség munkáját indokolt úgy megszervezni, hogy gyakrabban ülésezzen és a féléves munkaterv is több mindenre terjedjen ki.

A tervezés politikai feladatai

A termelőszövetkezetek termelési és pénzügyi terveinek elkészítése általános felfogás szerint elsősorban szakmai feladat. Nem vitás, hogy a vetésszerkezet kialakítása, az állatállomány változás kiszámítása, az értékesíthető áru meghatározása, az anyagszükséglet megtervezése és egy sor más feladat valóban szakmai tennivaló.

Fontos politikai kérdés viszont, hogy végül is a terv reálisan, a helyi adottságokra épüljön s a tagság ne csak a végső pecsétet üsse rá közgyűlési döntésével, hanem kialakításának a folyamatában is részt vegyen. Ez már nyilvánvalóan nem szakmai kérdés csupán.

Igen nagy politikai jelentősége van például annak, hogy a termelőszövetkezet a személyi részesedést a terv szerint biztosítani tudja-e vagy sem?

Az új gazdasági mechanizmusnak egyik fontos eleme a termelőszövetkezeti munkadíj-alap képzése. Ez meg fogja könnyíteni a munka szerinti elosztás elvének következetesebb megvalósítását. Csupán utalni szeretnék ezzel kapcsolatban arra, hogy a munkadíjazási formák jelenlegi tarkasága elég sok nehézséget okoz. Termelőszövetkezeteink részéről máris tapasztalható egészséges törekvés arra, hogy a munkadíjazás egyszerűbb, áttekinthetőbb legyen, továbbá, hogy a szomszédos szövetkezeteké ne térjen el nagyon egymástól, mert az is zavaróan hat.

A tsz-ben rendszeresen dolgozó tagokat egyre inkább foglalkoztatja, hogy az egyes ágazatok kereseti szintje arányos-e? Az aránytalanságok a jelenlegi, sok helyen bonyolult munkadíjazás mellett nehezebben ismerhetők fel. De a keresetek forintban összehasonlíthatók és elénk vita forrásai.

A munkadíj-alapot meghatározó tényezőket (hozamok, közvetlen és közvetett ráfordítások, értékesítés, hitel- és pénzgazdálkodás, beruházások) nagyon gondosan kell megtervezni. A tagokkal is behatóan meg kell ezeket tárgyalni, hogy lássák: *mit kell ezek érdekében tenni a vezetésnek és mit nekik.* Csak ha mindezt a tagok többsége érti, összefüggéseiben látja, akkor lehet olyan igénnyel fellépni, hogy azt elfogadják, magukénak érezzék, mint a tsz tulajdonosai.

Ilyen alapon lehet eredményesen mozgósítani a tagokat. Pártszervezeteink feladata ebben az, hogy nagy figyelemmel ellenőrizzék a terv elkészítésének folyamatát. Jól segíthetik például azzal, hogy vitafórumokat teremtenek, ráirányítják a figyelmet a feladatok teljesítésének emberi, személyi összefüggéseire, biztosítják a tagok véleményének figyelembevételét stb.

A kereseti arányok

Az elvileg helyes kereseti arányok megállapítása viszonylag nem nehéz feladat. A fizikai erőkifejtés és a szükséges szakképzettség alapján a gyakorlatban kialakultak bizonyos bértételek. Adott tsz-ben az elért általános kereseti szint (mint pl. az egy munkaegységre, egy dolgozó tagra stb. eső részesedés) szabja meg, hogy milyen színvonalon alakulnak ki ezek az arányok. Van azonban itt két olyan további követelmény is, amelyek csak politikai elemzés után számíthatók ki. *Az egyik:* a kereseti arányok összhangban vannak-e a tagság kor- és nem szerinti összetételével, illetve az egyes munkanemeknél jelentkező munkaerő szükséglettel. Pl. a növénytermelésben és kertészetben dolgozók zöme nő. Foglalkoztatásuk idényjellegű. Melyek lesznek a leghelyesebb kereseti arányok? *A másik:* a kialakított kereseti arányok időállók legyenek, azokat nem lehet naponként alku tárgyává tenni. Ezt csak azok a tsz-ek érték el, ahol a bértételek megállapításánál körültekintően jártak el, azt a tagokkal részletesen is megtárgyalták és következetesen betartották, és a bérté-

telek megfelelő keresetet biztosítanak.

Érdemes még egy gondolatot megemlíteni az idényszerűen foglalkoztatottakkal kapcsolatban. Díjazásukban sok helyütt kifejezésre jut, hogy nincsenek egész éven át rendszeresen foglalkoztatva, azért az viszonylag magas. (Pl. a burgonya, kukorica, cukorrépa munkáinál az egy ledolgozott napra eső kereset gyakran többszöröse az átlagosnak.)

Mi történhet ebben az esetben? Vagy továbbra is fennmaradnak a bérezési aránytalanságok, *vagy gondoskodás történik folyamatos foglalkoztatásukról.* Ez utóbbi a járható út. Ezt azonban mint feladatot észre kell venni és találjunk rá megoldást is.

Az új gazdálkodási rendszerben a tagság fokozottabban szembe kerül azzal, hogy személyes jövedelme szorosan összefügg a ráfordítások nagyságával és hatékonyságával. Ez a pártszervezeteink számára számos új lehetőséget teremt. Vegyük pl. a gépesítést. Az amortizációs alap bevezetése óta világosabb, hogy a szükséges gépi munkát a lehető legkevesebb géppel a leggazdaságosabb elvégezni és ebben a tagok közvetlenül érdekeltek. (Kell-e újabb gép, nő-e az amortizáció, szükséges-e gépállomási traktor stb.) Mégis azt tapasztaljuk, hogy gyakran olyan tsz-ek is gépigénnyel jelentkeznek, ahol az arra alkalmas traktorokat nem állítják be kettős, vagy nyújtott műszakba és ezért van hiányuk. Ez annak a következménye, hogy a traktorosok részéről ellenállás tapasztalható, főleg a kettős műszakkal szemben. A kialakult helyzetet a tagok nem látják világosan. Több helyen még a traktorosok sem. Bár ezt elsősorban a tsz-vezetőség feladatának tartjuk, mégis a példán keresztül utalni lehet arra, hogy ez pártmunkát is jelent, méghozzá új formában és új módon. További hasonló példaként fel lehetne sorolni a szervestrágya-kezelés és felhasználás, valamint a műtrágyahasználat összefüggéseit. Itt a kérdés úgy jelentkezik, hogy a felhasznált műtrágya mekkora hányada szolgálja a termésátlagok növelését és mekkora a gondatlanul elvesztegetett szerves anyagok pótlását és a „becsúszott" agrotechnikai hibák ellensúlyozását? Lehetne még sorolni tovább a példákat. Megállapíthatjuk, hogy *a gazdasági munka e területein nemcsak nagy anyagi, hanem nagy politikai „tartalékaink" is vannak és ezek feltárása hatékonyan fogja segíteni a szocialista tudat fejlődését.*

Bizonyos, hogy az elmondottak nem ölelik fel a kérdést teljes egészében. De azt talán sikerült érzékeltetni, hogy mivel a tervezés hosszabb időre szóló helyi programot ad a társadalmi élet legfontosabb területén, a termelésben, ezért nem nélkülözheti a pártszervezet hatékony közreműködését sem. Igazában az ott dolgozó kommunisták úgy tehetik azt megalapozottá, ha mind felkészültebben foglalkoznak vele, a fő feladatokra évenkint többször is visszatérnek, a vezetőket következetesen beszámoltatják, a tagokat rendszeresen tájékoztatják. *Értelemmel és érzelemmel teli agitációs és nevelő munka alapjait adja számukra.* Ehhez még az kívánkozik, hogy a tsz-ek tervezéséről egyre inkább az irányító szerveknek is így kell gondolkodniok, hiszen feladatuk a tsz-ek olyan fejlődését elősegíteni, amely megfelel a népgazdasági igényeknek is. E kettős célt ezen az úton lehet elérni.

A termelőszövetkezeti vezetés

A termelőszövetkezeti mozgalomban kezdettől fogva az egyik legnagyobb feladat volt a megfelelő vezetők kiválasztása, majd továbbképzése. Elmondhatjuk, hogy a kaposvári járásban ez sikerrel járt. Jelenleg 69 tsz-ünk van. A vezetők többsége olyan ember, hogy joggal remélhetjük, az új gazdasági mechanizmusban is helyt fognak állni. Mutatkozik azonban néhány olyan negatív jelenség is, amelyre az eddigieknél nagyobb figyelmet kell fordítani.

Gyimóthi Dénes cikkében megemlíti egy jó szövetkezet tehetséges elnökének egyoldalú állásfoglalását, amelynek lényege ez: „a hangulat csak jó lehet ott, ahol pénz van". A kérdés lényege: a vezetők mennyire látják a jelentőségét, hogy a tagokkal a legkülönbözőbb kérdésekben rendszeresen együttműködjenek. A tapasztalatok nálunk is azt igazolják, hogy a pénz nagyon fontos, de nem minden. Igénylik az emberek, hogy komolyan vegyék észrevételeiket, állásfoglalásukat.

A termelőszövetkezetben a vezetők és a tagok kapcsolatának, közös gondolkodásmódjának, egyetértésének szilárd alapokon kell nyugodnia. A fegyelem akkor lesz szilárd, tartós. Hogy a termelőszövetkezet tagjainak többsége tájékozottan, önállóan tudjon a dolgokról gondolkodni és állást foglalni, ahhoz nagyon komolyan hozzá kell segíteni. Ezért ragadtuk ki elsőnek számos termelőszövetkezeti vezetőnknek az itt bírált hibás gondolkodásmódját. Természetesen nemcsak tsz-elnökökről van itt szó, hanem más tsz vezetőkről is.

Általában jobban előtérbe kell helyezni a termelőszövetkezeteink alapszabályszerű működését, annak megfelelő vezetését. A vezetőket olyan szempontból is értékelni kell, hogy mindennek hogyan tesznek eleget. *Ez feltétele ugyanis annak, hogy a termelőszövetkezetek megfelelhessenek azoknak a követelményeknek, amelyekkel a nagyobb önállóság, a nagyobb személyes felelősség, a vállalatszerű működés jár.*

A vezetés színvonalának a megítélését általában két oldalról szoktuk megközelíteni. Az egyik, hogy szakmailag mennyire felkészült. Ez alatt nemcsak a növénytermelési, állattenyésztési, számviteli, gépészeti szakismereteket értjük, hanem másokat is, mint pl. üzemés munkaszervezés, kereskedelmi, raktározási és más ismereteket. A kérdés másik oldala az, hogy a szakmai feladatok sokasága, *a dolgok mögött* mennyire látják, veszik figyelembe *az embert!* Azt tehát, hogy ki mire képes, észreveszik-e, ha valaki ma többet tett és jobban mint tegnap, vagy megfordítva. Törődnek-e azzal, hogy milyen a munkakedv, az ambíció stb.

Most ne vitassuk, hogy fentebb a követelmények helyes sorrendbe kerültek-e. A dolog lényege ugyanis éppen az, hogy a kettő összefüggésében hogyan áll. Úgy szoktuk ezt megfogalmazni, hogy a termelésben keveset ér az a szakember, aki nem tudja hogyan és kivel, úgyszintén az a politikai vezető, aki nem tudja mit mivel és mikor kell megoldani.

Még jó néhány kérdést fel lehetne sorolni a tsz-vezetés kapcsán, mint pl. a vezetés egysége, elvi szilárdsága, erkölcsi tisztasága, tekintélye, hatékonysága, szervezettsége, tömegbázisa, rátermettsége stb., amelyek mind szerves összefüggésben vannak kérdésünkkel:

az új helyzetben milyen új feladatokkal állunk szemben és mit jelent ez a pártszervezetek számára. A tsz-vezetés színvonalának javítása nem újkeletű feladatunk. Eddig fő gondunk az volt, hogy a vezetésre alkalmas embereket megtaláljuk. Egy-két helyen jelenleg is van ilyen gondunk. A további feladatunk azonban az, hogy a vezetés — csak vázlatosan felsorolt — tartalmi elemeivel rendszeresen és behatóan foglalkozzunk.

A határozatok alapján

Pártszervezeteink rendszeresen foglalkoznak — majd minden taggyűlésen — gazdasági kérdésekkel. Sűrűn szerepel az egyes ágazatokban, vagy a különböző időszakokban folyó munkák helyzete. Legkedveltebb tárgykör az időszerű növénytermelési feladatok, kevésbé az állattenyésztés, gépesítés, a pénzügyi kérdések. Gyakran úgy tűnik, mintha a tsz vezetőségi ülésen, vagy munkaelosztáson lennénk jelen. A vita vagy eltolódik olyan gazdálkodási kérdésre, amelyről a jelenlevő párttagoknak munkakörük szerint a legtöbb ismeretük van, vagy néhány személyes természetű kérésre, esetleg panaszra. Nem állítom, hogy ez minden esetben rossz. Ha viszont a gazdasági feladatok megtárgyalása főleg ebben merül ki, az komoly hiba. Nem erre van szükség a taggyűlésen. Ettől nyugodtan tehermentesíthetjük a pártszervezeteket: a tsz-vezetőség feladata ez. De, hogy beszámoljanak a tsz vezetőségének a szakvezetők, a vezetőség megfelelő határozatokat hozzon és azok végrehajtását számon is kérje: azt nagyon fontos figyelemmel kísérni. Feszegessük ezt még tovább. Arra is törekedni kell, hogy a tsz vezetősége terv szerint és rendszeresen, *szakmailag és politikailag egyaránt átgondolva foglalkozzon e kérdésekkel.* Így a pártszervezet figyelme mindinkább ezek értékelésére irányulhat, módjában van tényleg az alapvető dolgokkal többet törődni.

Azt javasoltuk pártszervezeteinknek, hogy ők maguk inkább ritkábban foglalkozzanak a gazdálkodás egyes részkérdéseivel, de arra alaposan készüljenek fel. Mindenek előtt a párthatározatok tükrében nézzék a feladatokat. Ilyen megyei határozat van pl. a Kaposvölgyi termelőszövetkezetek állattenyésztésének fejlesztésére, ilyen a Zselicségi program. Vagy: végrehajtó bizottságunk rendszeresen beszámoltat egyes termelőszövetkezeteket, ennek alapján több mindenben határoz. E határozatok sok gazdasági kérdéssel összefüggő politikai feladatot megvilágítanak.

Számos tapasztalatunk van arról, hogy ahol a pártvezetőség következetesen igyekszik végrehajtani a határozatokat, ott a taggyűlésen színvonalas, élénk vita alakul ki, aminek a munka további javítására komoly hatása van.

Dr. Szerényi János
járási titkár

A szocialista brigádmozgalom politikai elemei Zalában

Zala megye ipari és mezőgazdasági üzemeiben a bátor kezdeményezés, a jó kritikai szellem formálásának, s a politizáló közvélemény megteremtésének fontos részesei a szocialista brigádok. A mozgalom több mint 7 éves múltra tekint vissza. Az 1959-es 23-mal szemben, ma 694 szocialista brigád működik a megyében. Tagjaik száma megközelíti a 8600 főt. Az üzemi demokrácia fejlesztésében, a dolgozók nevelésében különösen kimagasló szerepet töltenek be — mint azt a Zala megyei párt-végrehajtóbizottság egyik legutóbbi ülésén megállapította — a bronz-, illetve az ezüst-díjas —, tehát a tapasztalt munkásokból alakult szocialista brigádok.

A brigádok a szó valóságos értelmében tekintélyes politikai tényezők. Nagykanizsa város minden üzemében ismert például *a Dunántúli Kőolajipari Gépgyár* — hétszeresen kitüntetett — *„Petőfi" szocialista brigádja,* amelynek munkája, példája, állásfoglalása kihat az egész gyár tevékenységére. Ugyancsak fontos politikai tényezők a szocialista brigádok a *Zalaegerszegi Ruhagyárban,* a *Nagylengyeli Kőolajtermelő Vállalatnál,* a *zalaegerszegi és nagykanizsai vasúti csomópontokon.*

A brigádok tevékenységének középpontjában a gazdaságosabb, hatékonyabb termelés és a szocialista ember formálása áll. A VB megállapítása szerint erősödik a szocialista brigádokban a közgazdasági szemlélet, s nő a szaktudás. Új, pozitív jelenség, hogy a brigádok termelőmunkája mind jobban összekapcsolódik az igényesebb politikai és szakmai neveléssel, a tudatosság követelményével. A legjobb szocialista brigádok munkájában előtérbe kerültek az olyan fogalmak és kategóriák, mint a gyár hírneve, márkája, a termékek hasznossága, előállítási költségeik, a dolgozók üzemen kívüli magatartása, fegyelme stb. Jól bizonyítja ezt a *Zalaszentgróti Állami Gazdaság* szocialista brigádjának tevékenysége. Fegyelmezett, szakszerű gondozással az üzemben 200 fölé emelték az egy tyúkra jutó évi tojáshozamot. Ezzel egyidőben az egy tojás előállításának önköltségét a tervezett 1,30 forintról 91 fillérre csökkentették.

Fontos vonása a zalai szocialista brigádok tevékenységének az igényesség is. A megye legtöbb üzemében a szocialista brigádok tagjai az újért vívott küzdelem bátor harcosai, elsősorban ők a gyárak kezdeményezői, törekvő emberei. Mindez a politikai erőt szélesíti a megye üzemeiben. A legfontosabb feladatok megoldására mozgósítja az embereket, fo-

kozza a dolgozók felelősségtudatát, új elemekkel egészíti ki az üzemi demokráciát. A *Zalai Kőolajipari Vállalatnál* például 15 brigád tett vállalást egy-egy nagy jelentőségű műszaki intézkedés kivitelezésére. A *Nagylengyeli Kőolajtermelő Vállalatnál* a szocialista brigádok 27 elfogadott újítást nyújtottak be.

A szocialista brigádok mindinkább a különböző termelési mozgalmak szervezőivé, kezdeményezőivé, s több esetben azok szigorú értékelőivé is válnak. Meghatározó szerepük volt abban, hogy pártunk IX. kongresszusának tiszteletére a megye ipari és mezőgazdasági üzemei több mint 110 millió forintos versenyvállalást tettek.

Magasabb színvonalra emelkedett a brigádokban a politikai és szakmai nevelőmunka. Az ipari és mezőgazdasági üzemekben évenként legalább egyszer párt-, illetve szakszervezeti taggyűléseken vitatják meg a szocialista brigádok tevékenységét. Politikai munkájukat jelentős mértékben segítik a pártcsoportok, pl. a Dunántúli Kőolajipari Gépgyárban, a Zalaegerszegi Kőolajipari Vállalatnál, a baki termelőszövetkezetben.

Mind szélesebb körben tapasztaljuk, hogy a pártszervezetek elsősorban a szocialista brigádokban nevelkedett, tekintélyes, fegyelmezett dolgozókból erősítik soraikat. A megyei *Iparcikk Kiskereskedelmi Vállalatnál* egy éve nyerte el a szocialista címet a *Derkovics Gyula brigád*. A kollektíva azóta a munkafegyelemmel, példamutatással és önképzéssel kapcsolatban még magasabb követelményeket állított maga elé. Ennek eredménye, hogy a közelmúltban a brigád két tagja a párt tagja lett. A megyei párt-végrehajtóbizottság felhívta a pártszervezetek figyelmét, hogy a jövőben még tervszerűbben foglalkozzanak a szocialista brigádokkal. Biztosítsák politikai irányításukat, kérjék ki véleményüket és elemezzék tapasztalataikat, segítsék az üzem életével kapcsolatos tájékozottságukat, formálják érdeklődésüket.

A zalai szocialista brigádok többsége felismerte, hogy a még hatékonyabb közösségi munkának, a tudatosabb egyéni cselekvésnek alapvető feltétele az alaposabb politikai és szakmai tudás. A nagyobb tudás és jártasság anyagi, gazdasági erővé válik, de politikai erőt is jelent. Miközben szélesíti a dolgozók látókörét, segíti a gazdasági és politikai folyamatok összefüggésének felismerését. Lehetővé teszi a hatékonyabb beleszólást, növeli a dolgozók biztonságérzetét. Annak ellenére, hogy a rendszeres tanulás, a gazdasági és politikai események nyomonkövetése sajátos gondokat is felvet, a brigádokban e területen is számottevő előrehaladás tapasztalható.

Nagy számban vesznek részt a dolgozók a politikai iskolákon, szakmai továbbképzési tanfolyamokon is. A brigádok tagjai között nem az iskola elvégzését igazoló papír bemutatása a fő követelmény ma már, hanem a tanultak gyümölcsöztetése az életben, a munkában. A tanulás és önkép-

zés jobban igazodik az üzemek jellegéhez és a dolgozók összetételéhez. Az olajmezőkön 60 szocialista brigádtag végzi a 400 órás olaj-szaktanfolyamot. A *Délzalai Erdőgazdaság* egyik erdőmunkás szocialista brigádjából pedig nyolcan általános iskolába járnak, négyen technikumba. A *Zalaegerszegi Ruhagyárban* például elhatározták a szocialista brigádok, hogy feldolgozzák pártunk IX. kongresszusának anyagát.

Részletesen elemezte a megyei párt-végrehajtóbizottság a szocialista brigádok tagjainak emberi magatartását is. E területen is jelentős a fejlődés, bár a vállalások között tapasztalható még leegyszerűsítés, maximalizmus és formalitás is. A gyakorlat, az élet azonban sokkal tartalmasabb, mint a papírok. A még létező visszahúzó szokások, nézetek ellenére a brigádokban szocialista emberek formálódnak. Jól bizonyítja ezt például az a tény, hogy csupán a megye kőműves szocialista brigádjainak tagjai több mint 60 ezer forintot fizettek be a vietnami nép megsegítésére. (Ebből vásárolható 3 olajpumpás műtőasztal, vagy 12 darab oxigénbelélegző készülék, vagy 80 darab összecsukható fémhordágy . . .)

Brigádjainkban erősödnek a szocialista erkölcsi normák. Szép példáját mutatta ennek a *Nagykanizsai Városgazdálkodási Vállalat* TMK brigádja. A kollektíva három éve küzd a szocialista címért. Mind a három évben teljesítette a cím elnyerésével járó feltételeket — egy pont kivételével. A brigád egy tagja időről időre részegeskedésével hívja fel magára a figyelmet. Már rég kizárhatták, elküldhették volna. Ők azonban inkább lemondanak a szocialista címmel együttjáró elismerésről és vesződnek, bajlódnak társukkal. Türelmük, emberségük az idén talán meghozza a gyümölcsét: megannyi küszködéssel leszoktatták társukat a mértéktelen italozásról.

Általános tapasztalat, hogy a szocialista brigádok politikai, gazdasági tevékenységében, a környezetre gyakorolt hatásában meghatározó helyet foglalnak el a kommunisták. A brigádok igénylik a pártszervezet javaslatait, útmutatásait. Ugyanígy nagy mértékben növelheti a dolgozók egységes állásfoglalását, tájékozottságát, segítheti az üzemi demokrácia kiteljesedését, ha a gazdasági vezetők is többet foglalkoznak a brigádokkal, ha tájékoztatják őket, igénylik véleményüket. Tanulságos megjegyezni, hogy a megye legeredményesebben dolgozó vállalatainál — gépgyár, ruhagyár, vasúti csomópontok, olajipar — éppen a szocialista brigádok a politikai és gazdasági vezetés legfőbb segítői.

A megyei pártvégrehajtóbizottság határozatában kimondta, hogy a gazdasági vezetők rendszeresebben látogassák a szocialista brigádokat, tanácskozzanak velük, ösztönözzék őket az önálló kezdeményezésekre, a termeléssel, az üzemszervezéssel összefüggő új javaslatok kidolgozására. Fel kell lépni az egész mozgalmat, az emberek alkotókészségét lebecsülő olyan nézetek ellen, hogy a szocialista brigádok „ne csinál-

janak mást, csak hajtsák pontosan végre, amit a gazdasági vezetők mondanak".

A párt-végrehajtóbizottság felhívta a pártszervezetek és a dolgozók figyelmét a mozgalom politikai elemeinek erősítését szolgáló olyan fontos tényezőkre is, mint a brigádvezetők nevelése, az egyes brigádoknak a testvéri szocialista országok hasonló brigádjaival kialakuló kapcsolata, a brigádok politikai és műszaki patronálása, brigád-klubok létrehozása stb.

Zala megyében a szocialista brigádmozgalom nagy tekintélyű, mély gyökereket eresztett az ipari, kereskedelmi és mezőgazdasági dolgozók körében. A mozgalom mindinkább magasabb osztályba lép. Előtérbe kerül a még több felkészültséget követelő tartalmi munka. A végrehajtó bizottság a pártszervezetek fontos feladataként jelölte meg e munka rendszeres és tudatos segítését.

Ágoston László,
a Zala megyei Pártbizottság munkatársa

Szakmát, s politikát...

A Komárom megyei párt vb. megvizsgálta: milyen fokú a szakmunkásképző tanfolyamokon a politikai oktatás. A megye üzemeiben és intézményeiben évenként mintegy 7—8 ezer dolgozó vesz részt a különböző jellegű és időtartamú szakmai tanfolyamokon. A tanulmányi órák keretében oktatott politikai anyagok aránya alig 6%-os, a szóródás azonban nagy: a 0 és a 22% között mozog.

Viszonylag kevés azoknak az üzemeknek száma, ahol betartják a megyei párt vb. korábbi állásfoglalását, mely szerint a szakmai tanfolyamokon csak a pártszervezetek által jóváhagyott propagandisták vezetésével s elfogadott tematika alapján folyhat a politikai képzés. Ezért a szakmunkásképzőkön és továbbképző tanfolyamokon — kevés kivételtől eltekintve — a politikai oktatás színvonala nem éri el a kívánt mértéket, sok helyen formális. A megértést segítő irodalmat általában nem javasolják, nem dolgozzák fel. Ennélfogva a hallgatók szemében ezek az anyagok másodlagossá, jelentéktelenné válnak.

A szakmai tanfolyamokon is szükséges politikai oktatás egységesebbé, szervezettebbé és hatékonyabbá tétele érdekében a megyei párt-végrehajtó bizottság irányelveket adott ki. Ez alapot ad az üzemi pártszervezeteknek, hogy megfelelő súllyal ellenőrizzék a szakoktatás keretében folyó politikai nevelést.

Horváth István

Pártcsoport a munkásszálláson

— A Budapesti Pártbizottság kezdeményezése —

A FŐVÁROSBAN mintegy *ötvenezer* munkás lakik az építőipar, a textilipar és más iparág szállásán. A munkásszállás lakóinak többsége, megközelítőleg 60 százaléka: 18—30 éves. Ez a tény önmagában is jelzi: fontos tennivalói vanak mind a párt, mind a KISZ, mind az egyéb tömegszervezeteknek. Nem lehet ugyanis közömbös, hogy a szálláson lakók hogyan élnek, gondolkodnak, s milyen hatással vannak munkatársaikra.

A szociális kérdésekkel, vagyis azzal, hogy a szállás mennyire nyújt otthont a családjuktól távol élő munkásoknak, a vállalatok többé-kevésbé kielégítően foglalkoznak. A szállások felújítására, karbantartására, korszerűsítésére jelentős összegeket fordítanak, s egyre kulturáltabb, családiasabb feltételeket teremtenek. Folyik olyan irányú munka is, hogy a szálláslakók becsüljék, védjék otthonukat. Ennek hatására a korábbi évekhez képest lényegesen tisztábbak, barátságosabbak a szállások, több lehetőséget adnak a szabad idő kulturált felhasználására.

A MUNKAHELYI PÁRTSZERVEZETEK és a kerületi pártbizottságok viszont feltűnően keveset foglalkoznak a szálláslakók közötti nevelő munkával. Helyenkint nem is „fedezték fel", milyen nagy lehetőségek vannak a politikai munka számára. Pedig a szálláson lakó munkások többnyire igénylik is, hogy tartalmasan hasznosíthassák azt az időt, amelyet családjuktól távol kénytelenek tölteni.

Természetesen nem véletlen, hogy egyes helyi kezdeményezések ellenére általában nem valami pezsgő a szállások politikai élete. Nem könnyű itt a politikai munka, mert rendkívül eltérő az emberek műveltségi színvonala, érdeklődési köre, s ami igen lényeges: viszonylag kevés a párttag közöttük. Gond az is, hogy a nagy szállásokon több vállalat dolgozói laknak, elég nagy a cserélődés, a kisebb szállásokon viszont kedvezőtlenebbek a szociális, kulturális körülmények stb.

Mindezek azonban nem indokolhatják a politikai munka hiányát, csupán annak bonyolultságát mutathatják. Lehet-e kifogás például, hogy eltérő az emberek műveltségbeli színvonala? — aligha, ez az érv ugyanis csak igazolja: szükséges minden olyan tevékenység, amely fejleszti a szépérzéket, ízlést, növeli a műveltség iránti igényt. A színvonal érthetően eltérő. Egyes helyeken például az a legsürgősebb tennivaló, hogy megismertessük a szocialista együttélés alapvető szabályait, a kocsmázások helyett a szabad idő tartalmas kihasználását.

A LÉNYEG tehát azon van: hogyan lehetne a jelenleginél jobb, színesebb, elevenebb politikai munkát végezni a munkásszállásokon? Sokhelyütt és sokszor vitatták már ezt a témát a legkülönbözőbb fórumokon. Nemrég például a budapesti pártbizottság is,

S arra a megállapításra jutottunk, hogy néhány kérdést szükséges rendezni, hogy zavartalanabb lehessen a politikai munka. Ezt a célt szolgálja az a határozat is, mely szerint a *körzeti pártszervezetek irányításával pártcsoportokat kell létrehozni a munkásszállásokon.* Ez fontos eszköze lehet a politikai munka megjavításának, a kommunistákkal, dolgozókkal való tartalmas kapcsolatnak, törődésnek.

A lakóterületi pártcsoport feladata, hogy felvilágosító munkával, meggyőződéssel elősegítse a munkásszállás önkormányzatának szocialista szellemű működését. A kollektíva közös problémáinak megoldását, az együttélés normáinak betartását, a politikai kérdések iránti érdeklődés felkeltését, a párt politikájának magyarázását, s a kulturális program végrehajtásának sikerét.

A LAKÓTERÜLETI PÁRTCSOPORT tagjai maguk közül bizalmit választanak, akinek a feladata; a pártcsoport ülések szükség szerinti összehívása, levezetése; az önkormányzattal való kapcsolat tartása. A lakóterületi pártcsoportok szervezését a körzeti pártszervezetek végzik, a kerületi pártbizottságok és az ebben érdekelt munkahelyi pártszervezetek segítségével. A kerületi pártbizottságok — ha a hatáskörükhöz tartozó területen munkásszállás van — évente egyszer hívják össze azoknak az üzemeknek párttitkárait, akiknek a dolgozói a munkásszállásaikon laknak, tájékoztassák őket az ottani politikai, kulturális és szociális helyzetről és kérjenek tájékoztatást az üzemi pártszervezetek segítő tevékenységéről.

A budapesti PVB határozata alapján a kerületi pártbizottságok többsége megkezdte a pártcsoportok létrehozását. A kerületek munkáját nehezítette, hogy nem rendelkeztek adatokkal a munkásszállásokról, az ott lakó párttagokról. A kerületi tanácsok és körzeti pártszervezetek segítségével a felméréseket elvégezték. A rendelkezésre álló adatok alapján a körzeti pártszervezetek vezetőségei felkeresték a szállásokat fenntartó vállalatok pártszervezeteit, segítségüket kérve a pártcsoportbizalmiak kiválasztásához s a szervező munkához. A körzeti pártszervezetek vezetőségének egy tagját bízzák meg a pártcsoportok szervezésével, irányításával, ellenőrzésével. A párt, a tanácsapparátus, a körzetek közös munkája alapján a főváros kilenc kerületében 48 pártcsoportot alakítottak meg.

A pártcsoport-bizalmiak kiválasztása, tájékoztatása, felkészítése, nevelése igen döntő, mely nagymértékben meghatározza a politikai munka tartalmát, módszereit, a pártépítés megkezdését a munkásszállásokon.

A pártcsoportok egyeztetik feladatukat a szállásbizottságokkal, melyek egyre jobban bekapcsolódnak a politikai tevékenységbe. A politikai, kulturális ismeretterjesztésben is van bizonyos mértékű élénkülés, fejlődés.

Az eddigiekből is kitűnik, hogy a legtartalmasabban ott foglalkoznak a párttagokkal, dolgozókkal, ahol a munkahelyi pártszervezetek törődnek a munkásszállásokkal. A szállásokon lakók többsége igényli a tartalmas, színvonalas, érdekes tájékoztatót, vitát, szíve-

sen vesz részt a társadalmi munkában, megmozdulásokban. Néhány kerületben esetenként összehívják a szállásokat üzemeltető vállalatok titkárait, vezetőit, a feladatok megbeszélése céljából. Egy-egy szálláson KISZ-szervezetet, csoportot hoztak létre.

A JELENTŐSEBB EREDMÉNY elérését nehezíti több tényező. A vállalatok egy részének a területén például van munkás-, vagy leányszállás. Az ott lakó párttagok az alapszervezetekben aktívan vesznek részt, így nem indokolt a pártcsoport szervezése. Sok a kislétszámú munkásszállás, ahol viszont nincs párttag, vagy alig egy-két párttag, s ehhez járul még a nagy arányú cserélődés is. Hiba az is, hogy a körzeti pártszervezetek egy részének nincs kapcsolatuk a munkásszállásokkal. Nem alakult ki még a pártcsoportok tartalmi munkája, rendszeres kapcsolata a körzeti pártszervezetekkel.

A LAKÓTERÜLETI PÁRTCSOPORT szervezése sajátos, viszonylag újszerű feladat, ebből adódik, hogy nem rendelkezünk még általánosítható tapasztalattal, a megtett intézkedések a kezdet kezdetén vannak. Több kérdés tisztázatlan, zavarólag hat a munkában, *egy azonban bizonyos, így vagy más módon, de feltétlenül meg kell oldani* a munkásszálláson lakó kommunisták, dolgozók alaposabb tájékoztatását, összefogását, aktív cselekvését a politikai felvilágosító, nevelő munka lényeges megjavítását.

Kádár Ferenc,
a Budapesti PB munkatársa

Fiatalokat a termelőszövetkezetbe

Tolna megyében nagy gondot fordítanak a termelőszövetkezetek és gépállomások politikai és gazdasági munkastílusának javítására. Ezt szolgálják a patronálások, a szaktanácsadások, a továbbképző tanfolyamok és tapasztalatcserék. Egy példa . . .

A gépállomások és gépjavító állomások vezetői, párttitkárai és üzemi bizottsági titkárai részére, az 1966. évi munka értékelésére s a további feladatok megbeszélésére tapasztalatcserével egybekötött értekezletet szerveztek. A várdombi gépjavító állomáson tartott tanácskozás igen hasznosnak bizonyult.

A megbeszélés vitáját, élénkségét gazdagította a gépjavító állomás párttitkárának, Karaszi György elvtársnak politikai tájékoztatója. Elmondta, hogyan sikerült megteremteni az összhangot a gazdasági és politikai vezetés között. Ez egyik előzménye és biztosítéka volt az állomás jó munkájának. Beszélt a párttagok megbízatásairól, sokoldalú munkájáról. A párttagok elosztását sikerült úgy megoldani, hogy minden munkaterületen dolgoznak kommunisták. A pártszervezet nagy súlyt helvez a több mint 70 tagot jelentő KISZ-szervezet munkájára. A fő feladat: kerüljön egységbe a jó szakmunkássá és kommunista szellemű munkássá történő nevelés.

Bucsi Elek

A dudari Kilián brigád helytállása

Két régi bagger „teljesít szolgálatot" a Dudari Szénbányában. Az egyik markológép termeli a homokot a kamrafejtésekből kikerült szén helyére. A másik a tartalék, hosszú idő óta üzemképtelen. A műhelyiek is, bányászok is aggódva gondolnak rá: mi lesz, ha egyszer elromlik az üzemben levő bagger? A tartalékot nem tudják összerakni. Pedig csak egy kúp-fogaskerék kellene hozzá... Ahogy mondani szokás, az üzem, a tröszt gépészeti osztályának előadói tűvé tették ezért már az egész országot, sőt egy külkereskedelmi vállalatot is felkértek a beszerzésére, de hiába. A legreménytkeltőbb hír: 1968-ra a fogaskerékgyár vállalná a gyártást. A tatabányaiaktól pedig úgy értesültek, hogy talán egy bécsi céggel lehetne üzletet kötni... Már a nyáron is gondolkoztak az esztergályosok. a műhelyvezetővel közösen azon, hogy meg kellene oldani a gyártást házilag. Aztán elvetették a javaslatot; nincs hozzá megfelelő gépük, meg az idő is szűkre szabott, elég ha a legsürgősebb, halaszthatatlan üzemi megrendeléseknek eleget tehetnek. Amit a lakatosműhely kér, azt kell mindenekelőtt szállítaniok...

De azért csak vissza-visszatér e gondolat: mi lesz, ha egyszer elromlik a bagger?

Október 7-én rendkívüli brigádgyűlésen Piedl József gépüzemvezető — aki egyben a brigád patronálója — ismét felvetette: nem kellene mégis megpróbálkozni az alkatrész legyártásával?

A szakirodalomban is csak arra találtak utalást, hogy univerzális marógépen 25-nél nagyobb fogszámú kúp-kereket lehet gyártani... De ez 14 modulos, 24 fogas kerék.

A marógépre nem fér fel ez a nagyméretű kúp-fogaskerék... nem tudjuk leengedni az asztalt annyira, hogy megmunkálhassák rajta...

Szó szót követett. Végül jegyzőkönyvbe foglalták: a Dudari Szénbánya karbantartó műhelyének hat tagú szocialista címért küzdő Kilián György esztergályos brigádja a IX. kongresszus tiszteletére vállalja, hogy az FB—120-as baggerhez szükséges kúp-fogaskereket a kongresszus napjáig elkészíti.

A jegyzőkönyv megszövegezése óta eltelt néhány hét alatt a műhelyben levő haránt-gyalu meglehetősen nagy változáson ment keresztül. Átalakították Kovács

Sándor brigádvezető elképzelése szerint. Igaz, a „látogatók" nem álltak meg szó nélkül: lesz ebből valami? — kérdezgették.

A megyei pártértekezlet napján, újabb brigádgyűlést tartottak: Azt javaslom — mondta Kovács Sándor —, hogy ne a kongresszus napjára, mint ahogyan eredetileg vállaltuk — hanem november 7-re készítsük el a kúpfogaskereket.

A javaslatot elfogadták és ettől az időtől kezdve felváltva két-két brigádtag mindig ezen a munkán dolgozott. A nagy igyekezet nem volt hiábavaló

November 1-én délelőtt elkészült a fogaskerék.

Pártonkívüli esztergályosok köszöntik ezzel a kongresszust.

Miért tették? Rosszallóan néznek a kérdezőkre.

A kongresszuson sem azt mondják: ezt a kommunisták érdekében határozzuk, ezt meg a pártonkívüliek érdekében ... Erre gondoltak, amikor a nehéz, őszintén szólva kockázatos feladatra vállalkoztak.

Mike Tiborné

Az ismeretlen Elvtársak...

Az ismeretlen elvtársak köré nem húztak pompás teret, emléküket nem koszorúzza az utókor. Nevükkel még csak egyesszámban találkoztam egy irattartó kísérő sorai között. „Ismeretlen elvtárs jegyzetei a Bolsevik Párt történetéről, 21 lap." A főváros gyűjtőfogházának kisebbik épületében találták, az I. emelet 47—48. számú zárkák válaszfalában a vakolat alatt. Lám, nemcsak a föld mélye s a padlás magasa rejthet kincseket, hanem a régi üldöztetések és megaláztatások színhelyének beszédes fala is.

Mikor írta, ki írhatta? 1938—40 után születhetett, hiszen az idő tájt írták, fordították, terjesztették a szovjet kommunisták mozgalmi történelemkönyvét. Hozzánk tehát csak valamivel később juthatott el. S vajon az jegyzetelte, aki a falba rejtette? Ez már egyáltalán nem bizonyos — itt lépnek e történetbe a többi ismeretlenek. Két korszakról, két különböző írással szólnak a sárga papírok: az írkalapok egyik része az 1905 utáni sztolipini reakció idejét, a bolsevikok küzdelmeit elemzi a likvidátorokkal, az otzovistákkal, a mensevikekkel. Más lapokon a nagy Októbert megelőző kettős hatalom időszakát, a bolsevikok Kerenszkij elleni harcát rögzítette egy másik kéz.

Egyforma nagyságúak ezek a keskeny jegyzetlapok — talán egy semlegesnek látszó könyvfedél formáját követik. De gömbölyű szépírást hordoz az egyik rész, amelyet fekete tintával írtak, gyors, szálkás sorokat a másik, amelyen még mindig kék színű a negyedszázados írás. S ami megint csak azonos: mindkét krónikás, hibátlan, szép magyar nyelven írt, minden betűt tisztán és világosan, hadd olvashassa az is, aki netán idősebb vagy kevésbé tanult. Az illegalitás börtönviszo-

nyai között kézről kézre vándorolhatott ez a maroknyi írás, amíg végül a 47-es zárkában maradt egy tárgyalásra váró ismeretlen rabnál.

A pártoktatás és ismeretterjesztés mai lehetőségei között feszült érdeklődéssel idézhetjük azokat a ritka órákat, amikor e jegyzetek — a történelmi tanulságok elemzésével — erőt adtak az ismeretlen elvtársaknak a további harchoz. Azután jöhetett egy újabb végzés, s a rab útja máshová vezetett. Latolgathatjuk: egy zárkameszelő házimunkás rab szerszáma, vagy a 47-es lakó kanala vájta, mélyítette azt az üreget, amely végül vakolat alá került, hogy a 21 lapból álló felemelően szép üzenet negyedszázadra maga is rabbá váljék ...

Mikor az új korban rátaláltak, száraz, zörgő és alaktalan anyaghalmaz volt az ismeretlen elvtársak műve. Óvatosan, vigyázva vitték a Párttörténeti Intézet laboratóriumába, ahol a törékeny lapokat felpuhították, kisimították, tartósították, a halvány sorokat olvashatóvá tették. Így került kísérőlapjával az irattartóba, régi harcok dokumentumaként, „ismeretlen elvtárs jegyzetei" formájában.

Élnek-e, nyugszanak-e a szerzők — nem tudjuk ma még. Lehet, hogy aktív pártmunkás, magas rangú állami hivatalnok, vagy „nyugdíjas" forradalmár az író s jegyzetrejtegető. Egyszer majd ezt is kimutatják a további vizsgálatok. De annyit ma is érzünk, hogy nevüket — akár a személyneveket — máris nagybetűvel kell írni.

Jurmics László

Ismerkedés a párttal

Baranya megyében a két kongresszus között kedvezően alakult a taglétszám, pártszervezeteink évente mintegy ezer párttaggal gyarapodtak. Sokat gondolkodtunk azon, hogyan kellene tudatosabbá tenni bennük — párttagságuk kezdetén — a párt feladatait, céljait, a kommunisták előtt álló követelményeket. Segítséget adott a megyei széntröszt pártbizottságának kezdeményezése: a párt fiatal tagjait külön tanfolyamon készítették fel a megnövekedett feladatokra.

A megyei párt-végrehajtóbizottság az itt szerzett tapasztalatok felhasználásával olyan határozatot hozott, hogy a pártbizottságok mindenütt hasonló formában foglalkozzanak a párt új tagjainak nevelésével. Külön tematika készült, amelynek előadásai magukban foglalják a marxizmus—leninizmus tanítását a pártról; a párt szerepét a szocializmus építésében; a párttagság jogait és kötelezettségeit; a tudatformálás időszerű kérdéseit; a legfontosabb kül- és belpolitikai problémák elemzését s néhány párthatározat feldolgozását.

Nemrégen az építőipari pártbizottság szervezett 75 fiatal párttag részére ilyen tanfolyamot. Jellemző az érdeklődésre, hogy számtalan, szétszórt munkahelyről csaknem kivétel nélkül megjelentek az elvtársak, s akik nem tudtak jönni, hivatalos igazolást küldtek. Már az első foglalkozáson élénk viták közepette elemezték a nemzetközi munkásmozgalom tanulságait, ismerkedtek a társadalmakat formáló párt forradalmi jelentőségével.

Bánfai Józsefné,

a Baranya megyei Pártbizottság munkatársa

EZT OLVASTUK

Fontosabb cikkek jegyzéke

1966. szeptember 11-től november 10-ig

PÁRTÉLET

NÉPSZABADSÁG — Interjú *Németh Ferenc* elvtárssal, a Somogy megyei Pártbizottság első titkárával az alapszervezeti pártmunka hatékonyságáról (IX. 16.); Interjú *Fekete Károly* elvtárssal, az V. kerületi Pártbizottság első titkárával a hivatali pártszervezetek munkájának új követelményeiről (IX. 20.): Új tanév a pártoktatásban (X. 5.); *Háry Béla:* A kommunisták hivatása a tömegszervezetekben (X. 5.); A KISZ központi bizottságának az egyetemisták és KISZ-szervezeteik helyzetével, feladataival foglalkozó üléséről közölt beszámoló (X. 6., Magyar Ifjúság X. 8.).

TÁRSADALMI SZEMLE — *Szentirmay Kornél:* A gazdasági munka pártirányításának módszerei az Ikarus gyárban (10.); *Jedlicska Gyula:* A párt gazdaság-irányításának néhány kérdése Nógrád megyében (11.).

BELPOLITIKA

NÉPSZABADSÁG — *Kállai Gyula* elvtárs beszéde Szigetváron, a várvédelem 400. évfordulója alkalmából rendezett ünnepségen (IX. 11.); *Kádár János* elvtárs beszéde a Zrínyi Miklós Akadémia diplomaátadási ünnepségén (IX. 28); *Benkei András* elvtárs beszéde a fegyveres erők napja alkalmából a Vígszínházban tartott díszünnepségen (IX. 29.); *Kádár János* elvtárs felszólalása a Magyar Hajó- és Darugyár pártértekezletén (X. 9.); Interjú *dr. Szabó Zoltán* egészségügyi miniszterrel, *dr. Aczél György* főosztályvezetővel és *dr. Pálinkás Lajos* közegészségügyi felügyelővel falvaink egészségügyének fejlődéséről és gondjairól (X. 15.); *dr. Csendes Károly:* Törvényeink szellemében (X. 29.); *Kállai Gyula* elvtárs beszéde a Hajdú-Bihar megyei pártértekezleten (XI. 3.); Egy évtized (XI. 4. Az 1956 óta eltelt időszakkal foglalkozó cikk); *Fehér Lajos* elvtárs rádió- és televíziós beszéde a Nagy Októberi Szocialista Forradalom évfordulója alkalmából (XI. 6.).

TÁRSADALMI SZEMLE — *Ortutay Zsuzsa:* Népesedés és család (10.)

MAGYARORSZÁG — *Kállai Gyula* elvtárs válaszai Joseph Grimond-nak, az angol liberálisok vezetőjének (X. 30.).

KÖZGAZDASÁGI SZEMLE — *Barta Barnabás—Nagy Elek:* A lakáshelyzet alakulása Magyarországon a második ötéves terv időszakában (10.).

NÉPSZABADSÁG — *Nyilas András:* Népvándorlás Európában (IX.

14., Az európai munkaerővándorlás főbb forrásai és iránya); *Sőtér Edit:* A vegyipar ötéves tervéről (IX. 16.); A gazdasági mechanizmus reformjával foglalkozó cikkek: *Kovács József:* Verseny és monopólium (IX. 17.). *Tóth Benedek:* A termelőszövetkezeti szövetségek szerepe (IX. 23.); *Valach Irma:* A műszaki fejlesztés és az új mechanizmus (IX. 29.); *dr. Molnár Imre:* A termelőszövetkezetek árukapcsolatai (IX. 30.); *Barla-Szabó Ödön:* Az anyagi ösztönzés és a gazdasági reform (X. 7.); *dr. Molnár Imre:* Részesedés és munkadíjazás a termelőszövetkezetekben (X. 25.); *Földes István:* Árak és bérek (IX. 25.); *dr. Kiss Albert:* Távlatok és feladatok a mezőgazdaságban (X. 12.); *Földes István:* Életszínvonal-politikánk (X. 16.); *Deák Andrea:* A nyereség szerepe a gazdálkodásban (X. 20.); *Földes István:* Az ipartelepítés (X. 26.); *Tímár Mátyás:* A takarékosság (X. 30.); *Nyers Rezső* elvtárs felszólalása a Bács-Kiskun megyei pártértekezleten (XI. 2.); *Kovács József:* Internacionalizmus — köznapi módon (XI. 6. A magyar—szovjet gazdasági és műszaki kapcsolatokkal foglalkozó cikk).

TÁRSADALMI SZEMLE — Fock Jenő: Gazdaságpolitika — gazdasági mechanizmus (10.); *Friss István:* Terv és piac (11.); *Csizmadia Ernőné:* A munkaegységtől a garantált munkadíjazásig (11.); *Háy László:* A szocialista világpiacról (11.).

BÉKE ÉS SZOCIALIZMUS — Nyers Rezső: A gazdasági mechanizmus reformja Magyarországon (10.); *Borisz Ladigin-Zdenek Chalupský—Jurij Sirjajev:* Az önálló elszámolás a szocialista országok gazdasági kapcsolataiban (10.).

FIGYELŐ — Összehasonlító termelési adatok a KGST-országokban (X. 12.); *dr. Vincze Imre:* A KGST-országok 1966—1967. évi népgazdasági terveinek összehangolása (X. 19.); *Király Ernő:* Agrárpolitikai problémák a III. ötéves tervben (X. 26.); *Hoch Róbert:* Az árszínvonalról (XI. 9.); *dr. Varga György* Gazdasági reform a szocialista országokban (XI. 9.).

KÖZGAZDASÁGI SZEMLE — Lázár György: A népgazdaság harmadik ötéves tervéről (9.); *Kádár Béla:* A fejlődő országok növekedésének világgazdasági korlátai és lehetőségei (9.); *Keserű János:* A gazdasági mechanizmus reformjának egyes kérdései és a termelőszövetkezetek (10.); *Simán Miklós:* A könnyűipar helyzete és III. ötéves terve (10.).

NEMZETKÖZI KÉRDÉSEK

NÉPSZABADSÁG — Gus Hall elvtárs nyilatkozata az amerikai kormány vietnami politikájáról (IX. 13.); *dr. Ibrahim Makhusz* szíriai külügyminiszter nyilatkozata a szíriai puccskísérlet hátteréről és a forradalmi vívmányok védelméről (IX. 21.); *Luigi Longo* elvtárs nyilatkozata a Vietnam elleni imperialista agresszióról, az európai biztonságról, az olasz kommunisták politikájáról (IX. 22.); *Gromiko* elvtárs beszéde az ENSZ közgyűlésén (IX. 24.); Interjú *Dolores Ibarruri* elvtársnővel, a Spanyol KP elnökével, a spanyol nép harcáról, Spanyolország helyzetéről (IX. 24.); *Czinege Lajos* vezérezredes, honvédelmi miniszter elvtárs nyilatkozata a Vltava-hadgyakorlatról (IX. 25.); Az Egyesült Államok hírszerző akcnamunkája (IX. 25. A sajtótájékoztatón elhangzottak alapján írott cikk); Interjú Magyarországon járt brit kommunista vezetőkkel az angliai bérbefagyasztásról, munkáselbocsátásról, a növekvő szociális feszültségről (X. 5.); *Péter János* külügyminiszter elvtárs felszólalása az ENSZ-közgyűlés általános politikai vitájában (X. 19.); A nyolc szocialista ország vezetőinek moszkvai látogatásáról kiadott közlemény (X. 22.); *Mód Péter* elvtárs beszéde az ENSZ-közgyűlés politikai bizottságában az atomfegyverek elterjedésének megakadályozásáról (X. 29.); Interjú *Joseph Ledwohn* elvtárssal,

a Német KP Politikai Bizottságának tagjával a nyugatnémet kormánypolitika válságáról (X. 30.); *Brezsnyev* elvtárs beszéde a grúziai ünnepségen (XI. 2.); *Vajda Péter:* A Szovjetunió — ma (XI. 6.); *Arvid Pelse* elvtárs ünnepi beszéde a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 49. évfordulója alkalmából Moszkvában rendezett ünnepségen (XI. 9.); *Czinege Lajos* elvtárs felszólalása a néphadsereg kommunistáinak pártértekezletén (XI. 10.).

TÁRSADALMI SZEMLE — Bochkor Jenő: Indonézia válaszúton (10.); *Réti Ervin:* Szövetség a haladás ellen (10. Az Egyesült Államok új latin-amerikai politikájának ellentmondásaival foglalkozó cikk); *Fábián Ferenc:* Napjaink legégetőbb kérdése: Vietnam (11.); *Rudnyánszky István:* Összesküvés Szíria ellen (11.).

BÉKE ÉS SZOCIALIZMUS — J. Prazsky: Tartós békét és biztonságot Európának (9. Az európai biztonság kérdéseivel foglalkozó cikk).

MAGYAR NEMZET — Sík Endre: A magyar nép Vietnamért (X. 23.); *Paál Ferenc:* Az atomsorompó, ahogy mi értelmezzük, és ahogy az amerikaiak (X. 30.).

MAGYARORSZÁG — A „vörös gárdisták" (IX. 18. A kínai eseményeket ismertető cikk).

NEMZETKÖZI SZEMLE — O. Oresztov: A „Szueztől keletre" — politika csődje (10.); *V. Nazarevszkij:* Nyugtalanság az amerikai agresszorok hátországában (11.).

ELMÉLETI KÉRDÉSEK

NÉPSZABADSÁG — Szabó Bálint: Egy történelmi tanácskozás évfordulójára (IX. 28.) A Magyar Kommunista Párt III. kongresszusára emlékező cikk); *Mark Rosental* professzor: A társadalom fejlődésének evolúciós és revolúciós formái (X. 1. Részletek a Pravdában közölt cikkből); *Csatári Dániel:* Hazafiság és nemzetköziség (X. 8.); A szocialista országok szolidaritásának erejéről (X. 21. A Pravda cikkének ismertetése); *Rózsa László:* Nemzeti öntudat — nacionalizmus nélkül (X. 22.); *Timur Tyimofejev:* A tudományos szocializmus és a kispolgári ideológia (X. 25. A Pravda cikke).

TÁRSADALMI SZEMLE — Berend T. Iván: Az optimizmus és a szubjektivizmus kérdése történelemszemléletünkben (10.); Állandóság és fejlődés a párt politikájában (11.); *Győri Imre:* Az értelmiség társadalmi szerepe Csongrád megyében (11.).

BÉKE ÉS SZOCIALIZMUS — Csizmadia Ernő—Zsarnóczai Sándor: A parasztság gazdasági-társadalmi viszonyainak átalakulása a Magyar Népköztársaságban (9.); *Pierre Gènsous:* A szakszervezetek mai problémái (9.); *Fuad Nasszar:* Az arab népek imperialistaellenes harca (9.); *Kyn Petwas:* India társadalmi-gazdasági fejlődésének néhány kérdése (9.); Ne feledjük a történelem tanulságait! (9. Interjúk a spanyol polgárháború harmincadik évfordulója alkalmából (9.); *H. Aptheker:* Az Egyesült Államok ideológiai életének néhány tendenciája (10.); *Lofti El-Kholi:* A haladó erők együttműködésének és egységének perspektívái az arab országokban (10.); *George Shaw Wheeler:* Az új technika és a tőkés termelés társadalmi jellege (10.).

MAGYAR NEMZET — Interjú *Ojzerman* professzorral, a kommunizmus — humanizmus problémáiról (X. 9.).

MAGYARORSZÁG — Mi történik a kínai pártban? (X. 16. A Rinascita cikke).

VALÓSÁG — Buza Márton: A társadalmi struktúra és a munkásosztály vezető szerepe (10.).

VÁLLALTÁK, TELJESÍTETTÉK...

A Dunai Vasmű dolgozói a kongresszus napjára befejezték négy és fél milliárdos évi tervüket! Az ÉM Betonelemgyártó Vállalat 80 üzeme 1,2 milliárdos tervteljesítését jelentette! A paksi Ezüstkalász Tsz. levele arról tudósított: a IX. kongresszus megnyitásáig teljesítették az őszi betakarításból, szántásból, vetésből álló feladataikat! Velük együtt ezernyi távirat érkezett a kongresszus titkárságára, a rádió, a televízió, az újságok egymás után adtak hírt: munkás és paraszt kollektívák becsülettel teljesítették a kongresszus tiszteletére fogalmazott vállalásaikat. Az ország számos termelő kollektívája az év végéig máris újabb jelentős sikereket ígért, tervtúlteljesítést vállalt.

A munkaverseny eredményei az egész országot gazdagítják. A Központi Bizottság beszámolója ezért köszöntötte a dolgozók százezreit, köztük a szocialista brigádokat, akik felajánlásaik teljesítésével, nagyszerű teljesítményeikkel jelentették, hogy helyeslik, támogatják pártunk politikáját. Az országot mozgósító politikai erő s a politikát tettekkel igenlő dolgozók így forrnak egybe a szocializmushoz vezető lenini úton.

A harmadik ötéves terv első évét hamarosan befejezzük. A következő években sem kisebbek a feladatok. A pártmunkában és a gazdasági munkában a IX. kongresszus határozatainak megvalósítása vár mindannyiunkra. Szerkesztőségünk sok sikert, gyümölcsöző együttműködést kíván az új esztendőben az egész párttagságnak, az egész országnak.

Ára: 3,— Ft

MEGJELENT

A magyar munkásmozgalom történetének válogatott dokumentumai, 1907—1918
732 old. Ára: 120,– Ft

A kommunista párt szövetségi politikája
320 old. Ára: 30,– Ft

Magyarország és a második világháború
516 old. Ára: 40,– Ft

Dernői-Kocsis László:
Bajcsy-Zsilinszky
340 old. Ára: 30,– Ft

Lakos Sándor:
A gazdasági mechanizmus reformjának egyes kérdései
88 old. Ára: 3,– Ft

Tények és érvek
Az életszínvonal alakulásáról
64 old. Ára: 1,– Ft

Sylvan Fox:
A Kennedy-gyilkosság rejtelmei
194 old. Ára: 10,– Ft

Oleg Ignatyev:
Az Amazonas őserdeiben
218 old. Ára: 25,– Ft

Újságolvasók évkönyve, 1967
304 old. Ára: 15,– Ft

Lányok—asszonyok (Világtükör)
256 old. Ára: 15,– Ft

Murányi-Kovács Endre:
Hét álnév
320 old. Ára: 20,– Ft

KOSSUTH KÖNYVKIADÓ

Index: 25 699